JOHN BRAINE

DRUMUL SPRE ÎNALTA SOCIETATE

În româneşte de Any Florea şi Constantin Ţoiu

AM SOSIT la Warley într-o dimineaţă umedă de septembrie, cu un cer cenuşiu ca gresia de Guiseley. Eram singur în compartiment. Ţin minte că-mi spuneam: „Gata Joe, ai scăpat de momâile, de cadavrele alea ambulante”.

Stomacul îmi chiorăia de foame. În ajun băusem cam multişor, şi în nări încă îmi mai stăruia o senzaţie înţepătoare de sifon. În dimineaţa aceea deosebită, însă, până şi aceste mici neplăceri îmi sporeau încântarea. Eram un călător distrat – distrat, asemeni unui *gentleman* care se gândeşte la baia fierbinte de acasă, la cafeaua neagră şi la halatul de mătase în care va picoti, lenevind.

Mă îmbrăcasem în cele mai bune haine ale mele: un costum uşor gri, care mă costase paisprezece guinee, o cravată tot gri *uni*, ciorapi gri şi pantofi cafenii. Pantofi mai scumpi nu purtasem niciodată. Aveau un luciu orbitor, bătând în negru. Impermeabilul şi pălăria nu erau de aceeaşi calitate: după trei luni fulgarinul se boţise de tot şi mirosea a cauciuc, iar pălăria, puţin îmbâcsită de briantină, se deformase în partea din faţă.

Mai târziu, printre altele, am învăţat să nu cumpăr niciodată haine de ploaie ieftine, să îndrept borul pălăriei înainte de a o pune deoparte şi să nu port toate articolele vestimentare asortate exact în ton. Dar în dimineaţa aceea, în urmă cu zece ani, arătam destul de bine. Nu începusem încă să am rotunjimile oamenilor între două vârste şi – fie că sună sentimental ori nu

— Eram însufleţit de o ardoare, o încredere în mine care compensam cu prisosinţă straiele modeste cu aspect de uniformă. Aseară am dat de o fotografie făcută nu mult după ce mă stabilisem la Warley. Părul îmi şade lipit pe cap

ca o tichie, gulerul cămăşii e strâmb, iar nodul cravatei, mult prea mic, e prins cu un ac oribil, în chip de pumnal. Dar asta nu contează. Pentru că obrazul meu e, chiar dacă nu inocent, oricum, neuzat. Vreau să spun, neuzat de amor, de bani, de dorinţa de a-mi face relaţii şi de a obţine una sau alta de la oameni, aproape neatins de murdăriile în care trebuie să te zbaţi ca să răzbeşti.

Cu obrazul acesta mă înfăţişasem înaintea doamnei Thompson. Locuinţa mi-o alesesem citind un anunţ publicat în *Warley Courier*, astfel încât nu dădusem ochi cu proprietara. Însă chiar şi fără haina castanie şi revista *Queen*, după care trebuia s-o identific, am recunoscut-o numaidecât; arăta întocmai cum mi-o închipuisem după hârtia de scrisori, imaculată, „comandă specială44, şi după scrisul frumos aşternut, cu e-uri greceşti.

Aştepta lângă ieşire. I-am înting controlorului biletul şi m-am întors spre ea:

— Doamna Thompson?

Zâmbi. Avea o faţă senină, palidă, părul închis, puţin încărunţit. Zâmbetul era poate rezultatul unui exerciţiu îndelungat; gura abia i se mişca; surâsul îi pornea din ochi: ceva cald şi prietenos, nu strâmbătura aceea obişnuită, convenţională.

— Dumneata eşti Joe Lampton? m-a întrebat. Sper că ai călătorit bine.

Stătea şi se uita la mine cu o stăruinţă care mă intimida. Numaidecât îmi adusei aminte că trebuia să-i întind mâna.

— Mă bucur că vă cunosc, am spus, şi într-adevăr vorbele mele traduceau exact ce simţeam.

Avea palmele răcoroase, uscate şi mi-a strâns mâna cu hotărâre. Am ieşit, luând-o de-a lungul unei pasarele acoperite ce vibra cutremurată de un tren care tocmai trecea pe dedesubt, apoi printr-un pasaj subteran,

nesfârşit, plin de ecouri. Prin gări totdeauna mă simt încolţit, pierdut, şi o clipă mă cuprinse descurajarea, iar vâjâiala din cap se preschimbă într-o durere ascuţită.

Când am ieşit afară, m-am simţit mai bine. Nu mai ploua, burniţa doar, iar aerul proaspăt, curat, mirosea ca o bucată de pâine unsă cu unt, semn că pământul reavăn al câmpului era pe aproape. Gara se afla în centrul cartierului de răsărit. Părea, că toată industria oraşului se îngrămădise într-un singur loc. Mai târziu aveam să aflu că această segregaţie se datora politicii Consiliului municipal; dacă cineva voia să-şi construiască în War ley o fabrică, o uzină, trebuia ori s-o ridice aici, în cartierul de est, ori să renunţe.

— Asta nu este partea cea mai frumoasă a oraşului, mi se adresă doamna Thompson, schiţând cu mâna un gest ce cuprindea o fabrică mare, o prăvălie şi un hotel amărât. Nu ştiu de ce, dar aşa-i peste tot prin preajma gărilor. Cedric are în privinţa asta o teorie a lui. Dar să ştii, cartierul e destul de atrăgător. În spatele hotelului începe un adevărat labirint de străzi…

— Strada Vulturilor e departe? am întrebat. Să luăm un taxi…

În faţa gării aşteptau vreo cinci-şase taxiuri; şoferii păreau împietriţi la volane.

— E o idee bună, răspunse. Bieţii oameni, mi-e milă de ei. Râse. N-am văzut niciodată taxiurile astea folosite; stau şi aşteaptă aici, zi de zi, an de an, nişte clienţi care nu mai vin. Uneori mă întreb din ce trăiesc bieţii şoferi.

În taxi, îmi aruncă iarăşi o privire lungă, iscoditoare, însă fără nimic stingheritor, tot atât de vioaie, netă, prietenoasă şi fermă ca şi strângerea ei de mână. Aveam impresia că trecusem un examen.

— Am să-ţi spun „domnul Lampton”, dacă vrei, rupse la un moment dat tăcerea, dar mai curând ţi-aş spune

„Joe”.

Vorbise fără nicio urmă de sfială sau de cochetărie; toată atitudinea ei îţi dădea a înţelege că pusese lucrurile la punct, şi că de aici înainte aşa aveau să rămână o dată pentru totdeauna. Adăugă:

— Pe mine mă cheamă Joan.

— Perfect, Joan! am răspuns.

Şi de atunci aşa i-am spus mereu, pe numele mic; deşi, curios lucru, nu m-am gândit niciodată la ea altfel decât ca la „doamna Thompson14.

— Asta e strada St. Clair, observă când taxiul o apucă pe un deal lung, abrupt. Noi stăm Sus. Aşa se spune la Warley: „Sus”. Cu literă mare. Şi despre asta are bărbatul meu o teorie…

Băgai de seamă că rostea cuvintele cu o dicţiune fără greş; avea o voce joasă, însă limpede, nu rotunjea prea mult vocalele, ca oamenii din Yorkshire, şi niciun vorbea cu prune în gură, ca în comitatele din jurul

Londrei. M-am felicitat singur de norocul ce dăduse peste mine. Ar fi putut foarte bine să fie o proprietăreasă obişnuită, duhnind a sodă de rufe şi praf de copt, locuinţa mea putea fi una din acele căsuţe mizere cum sunt atâtea prin vecinătatea gărilor, şi astfel să nu fi avut măcar senzaţia că plecasem din Dufton. Pe când eu mergeam undeva Sus, într-o lume care, de la prima privire, mă umplea de neastâmpăr: clădiri mari cu alei, grădini şi garduri bine îngrijite, un liceu la care băieţii se vor întoarcecurând după aventurile lor de vacanţă din Bretagne, Brazilia şi India, sau măcar de la un vechi castel din Cornwall, maşini scumpe – „Bentley”, „Lagonda”, „Daimler”, Jaguar” – parcate pretutindeni, într-o neorânduială fastuoasă, ca şi cum cartierul le-ar fi semănat ici, colo, la întâmplare, ca să-şi dovedească bogăţia. Apoi vântul, un vânt ce venea din zarea îndepărtată, dinspre

păduri şi câmpii.

Cel mai mult m-a impresionat Aleea Chiparoşilor. Era largă şi dreaptă, străjuită de două şiruri de chiparoşi. Strada pe care locuiam la Dufton se numea Cotitura Stejarilor, însă nu avea sădit de-a lungul ei nici măcar un arbust şi nu-şi cotea linia nici cu un grad. Din clipa asta, Aleea Chiparoşilor deveni pentru mine simbolul oraşului. Aveam senzaţia că toată viaţa mea de până acum mestecasem rumeguş, crezând că-i pâine.

Doamna Thompson îmi atinse genunchiul cu palma. Am simţit o adiere de parfum de cea mai bună calitate, discret şi aseptic.

— Iată-ne acasă, Joe, spuse ea.

Era o casă cu un zid comun; aş fi preferat să fie izolată. Dar era destul de mare şi clădită dintr-o piatră gălbuie de calcar, ceea ce îi dădea o înfăţişare costisitoare; avea şi garaj. Vopseaua strălucea, nou-nouţă. Peluza era catifelată. Se vedea că e o casă bine îngrijită. Totul strălucea, în afară de garaj – şi asta mă miră – care avea vopseaua umflată, coşcovită şi geamul spart.

— Cedric îşi păstrează acolo toate vechiturile, mă lămuri doamna Thompson. (Avea un fel straniu de a răspunde la întrebări ce nu i se puneau.) Ar trebui să-l reparăm puţin, dar nu ştiu cum se face că niciodată nu-i vine rândul. La moartea lui Maurice, am renunţat la maşină. Era a lui, şi n-am mai putut să ne folosim de ea.

Deschise uşa.

— Se înrolase? întrebai.

— Da, la aviaţie, pilot. A murit într-un accident stupid în Canada. Abia împlinise douăzeci şi unu de ani.

În hol mirosea a ceară de parchet şi a fructe; pe o măsuţă de stejar se afla un vas mare de cupru plin cu mimoze. Mimozele şi vasul, galben cromat şi auriu, proiectate pe pereţii zugrăviţi glăbui, erau atât de

frumoase, încât nu-ţi venea să crezi că e adevărat; ca o fotografie din revista *Case şi grădini*.

I-am ajutat doamnei Thompson să-şi scoată haina. Pentru o femeie care împlinise, după socotelile mele, cel puţin 45 de ani, arăta bine; avea mijlocul subţire, fără tendinţe de îngrăşare sau slăbire. Era uşor să ţi-o închipui cum arătase în tinereţe, deşi nu încerca să-şi ascundă vârsta. Cu toate acestea, am privit-o fără nici cea mai mică licărire de dorinţă; niciodată n-am râvnit să mă culc cu doamna Thompson, deşi, ca să fiu sincer, n-aş fi gonit-o din pat.

Se uită iarăşi la mine cu privirea ei bizar de stăruitoare.

— Semeni cu el foarte mult, murmură. Apoi îşi îndreptă spatele, ca şi cum ar fi vrut să alunge un gând. Iartă-mă, Joe. Am uitat de îndatoririle mele. Să-ţi arăt odaia.

Odaia de pe strada Vulturilor era prima mea Cameră în adevăratul înţeles al cuvântului. Nu pun la socoteală cămăruţa din timpul războiului, în cartierul ofiţeresc de la Compton Bassett, fiindcă nu am folosit-o decât ca să dorm în ea şi totdeauna am avut impresia că devenise impersonală prin numărul celor ce locuiseră acolo înainte de a porni spre alte meleaguri sau spre cimitir; şi nici camera de la mătuşa Emily; aceea era pur şi simplu un dormitor. Presupun că aş fi putut să-mi cumpăr ceva mobilă şi să-mi instalez un radiator electric acolo, dar nici unchiul, nici mătuşa n-ar fi priceput dorinţa mea de a mă simţi la mine acasă sau de a avea o cameră proprie. Pentru ei un dormitor însemna o cameră cu un pat – al meu avea ramă de metal şi saltea de lână – un dulap, un scaun necapitonat; o cameră având ca unic scop dormitorul. Citeai, scriai, discutai şi ascultai radioul în odaia de zi. Ca şi când odăile nu puteau fi folosite decât în funcţie de

denumirea lor.

Acum, pornind după doamna Thompson către *camera mea*, simţeam că mă îndrept spre o lume deosebită.

— E frumoasă, am spus, simţind că vorba, aceasta nu era potrivită, însă nevrând să par prea impresionat; doar nu trăisem în cocioabe.

Am privit odaia încântat, nu-mi venea să-mi cred ochilor: tapetul în dungi verticale bej şi argintii, o arcadă mare cu geam cât un perete întreg şi cu perne de-a lungul ei, un studio cu aspect de canapea şi nu de pat, care la lumina zilei te deprimă amintindu-ţi de somn sau de boală, două fotolii, o măsuţă de toaletă, dulap, un birou, toate din acelaşi lemn deschis, lucios. Pe biblioteca de culoare crem, se afla un vas cu anemone, iar în cămin ardea focul, răspândind o mireasmă puţin acrişoară, puţin parfumată, pe care o cunoşteam, dar n-o puteam defini.

— Lemn de măr, spuse doamna Thompson. Cu lipsa asta de cărbuni, devenim rafinaţi. Avem un radiator electric, dar m-am gândit că un foc adevărat e mai vesel pe o zi mohorâtă ca asta.

Pe peretele din fund erau prinse trei tablouri mici: *Portul Arles*, o scenă de patinaj de Breughel şi *Olimpia* lui Manet.

— Alese anume în cinstea dumitale, observă doamna Thompson. Sunt reproduceri Medici. Avem o colecţie întreagă de reproduceri… Când te plictiseşti de Astea, n-ai decât să le înlocuieşti.

— Îmi plac patinatorii, am spus eu, vrând să arăt că preferam tabloul lui Breughel.

Dar nu era adevărat; chiar în timp ce vorbeam, mă uitam la Olimpia, albă, plinuţă, sigură de sine. Dar buna-creştere mă făcu să mă stăpânesc; nu puteam să admit în faţa unei femei că îmi place un nud.

Până în ziua aceea nu privisem cu adevărat un

tablou. Ştiam, bunăoară, că în odaia de zi a mătuşii Emily erau trei acuarele, dar niciodată nu-mi aminteam ce reprezintă. Am un spirit de observaţie normal şi am stat în odaia aceea doi ani; dar la Dufton picturile erau pur şi simplu nişte mobile, nu fuseseră puse pe pereţi spre a fi privite, în timp ce reproducerile Medici aveau tocmai acest scop. Făceau ca viaţa să-ii fie plăcută, plină de graţie. Spre mirarea mea, această frază banală de prin revistele feminine exprima exact atmosfera camerei – era ca un costum de gata care îţi vine perfect.

— Poate că vrei să te speli! spuse doamna Thompson. Baia e la dreapta, celelalte comodităţi, alături. Luă o legătură de chei de pe masa de toaletă: Să nu uit, Joe, iată cheile dumitale. De la uşa de la intrare, de la cameră, dulap, birou, şi dumnezeu ştie pentru ce or mai fi celelalte două, dar am să-mi amintesc eu îndată. Luăm cafeaua peste o jumătate de ceas. Sau poate vrei un ceai?

Am spus că o cafea mi-ar fi prins grozav de bine (aş fi preferat un ceai, dar am simţit, instinctiv, că nu era potrivit la ora aceea). Când a ieşit din cameră, am desfăcut geamantanul şi am scos halatul de casă. Era primul meu halat. Mătuşa Emily zicea că halatele nu numai că sunt un lux („ce-ţi trebuie halat, n-ai pardesiu?”), dar că sunt livreaua leneviei şi stricăciunii. Privind halatul, mi se părea că o aud repetându-mi: „Mai bine aş vedea pe cineva gol puşcă. Oamenii muncitori când se îmbracă în ţoalele astea par scrântiţi la cap, ca femeile alea de stradă care se învârt şi se tot învârt pe lângă casă, puturoase de nu se spală nici măcar pe faţă. Cheltuieşte-ţi banii pe ceva mai folositor, băiete”. Am zâmbit; sigur, acest articol vestimentar nu era prea de soi. Îmi aduc aminte că era făcut dintr-o mătase artificială foarte subţire, iar vânzătorul îmi spusese că e *changeante*, ceea ce însemna că, după cum bătea lumina, arăta când strălucitoare, când

mată. Ţesătura era slabă, rară, şi după primul spălat, se făcu cârpă. Era o marfă de duzină, tipică pieţei din perioada imediat următoare războiului, şi cred mai curând că eram beat când o cumpărasem.

Cu toate acestea, îmi făcea mai multă plăcere decât halatul pe care îl am acum şi pe care l-am cumpărat la magazinul „Sulka", în Bond Street, Nu că n-aş aprecia acest magazin; e tot ce poate fi mai şic, şi eu mă îmbrac şic. Dar uneori am senzaţia neplăcută că sunt silit să fiu o dovadă vie a prosperităţii acestei firme, un fel de om-reclamă. Nu-mi place să umblu prost îmbrăcat; dar mi-e necaz că nu îndrăznesc să merg prost îmbrăcat dacă aşa am chef. Atunci cumpărasem halatul acela ieftin ca să-mi fac o plăcere; acum îmi cumpăr articole scumpe de mătase pentru că una din obligaţiile nescrise ale contractului meu e să port întotdeauna lucruri de calitate. Cred că niciodată nu voi mai încerca senzaţia de bunăstare şi bogăţie care m-a cuprins în prima după-amiază la Warley când mi-am scos haina şi gulerul şi m-am dus în baie îmbrăcat într-un halat adevărat.

Baia era, ca în orice casă mic-burgheză, faianţă verde, email verde, bare cromate pentru prosoape, o oglindă mare cu suporturi pentru periuţe şi paharul de spălat pe dinţi, un dulăpior de metal, o cadă îngropată cu duş şi lumină ce se aprinde cu ajutorul unui cordon, nu al unui întrerupător. Strălucea de curăţenie şi mirosea uşor a săpun parfumat şi a prosoape proaspăt spălate: era o baie, nimic altceva şi fusese anume făcută ca să te speli în ea.

Baia pe care o folosisem acasă cu o seară înainte de a sosi la Warley fusese mai înainte dormitor. Pe vremea când se construiseră casele de pe Cotitura Stejarilor nu se luase în consideraţie faptul că şi clasa muncitoare ar avea nevoie de băi. Era o cămăruţă cu podeaua de lemn (dacă nu umblai atent, puteai să te înţepi într-o aşchie) şi cu un

tapet cafeniu pătat de stropi. Prosoapele se ţineau pe marginea căzii, care de obicei era plină cu rufărie de corp, întinsă la uscat. Pe pervazul ferestrei puteai să vezi un aparat de ras, un săpun de ras, o pastă de dinţi şi un talmeş-balmeş infect de perii de dinţi, lame vechi, ştergare şi nu mai puţin de trei căni fără toartă care se presupunea că sunt pentru bărbierit, dar după stratul de pralde pe de dar că nu fuseseră întrebuinţate niciodată.

Nu pretind că tot timpul cât am stat la mătuşa Emily sensibilitatea mea ar fi fost pusă la grele încercări. Charles şi cu mine, dimpotrivă, ne făcusem un adevărat punct de onoare din a nu fi niciodată mofturoşi. Nu voiam să fim ca băcanul de pe Cotitura Stejarilor, care vorbea mereu de marea lui stimă pentru curăţenie şi de dezgustul său profund pentru persoanele care n-o apreciază. Adesea Charles îl maimuţărea: „Vai, şi parcă săpunul şi apa ar costa cine ştie cât! Nu trebuie *să fii bogat* ca să fi curat. Eu n-aş putea trăi fără *baie* pentru nimic în lume…” Vorbea de băi ca şi cum ar fi fost ceva lăudabil în simplul fapt de a-ţi scufunda corpul în apă. După cum spunea Charles, auzindu-l, îţi venea să ţipi în gura mare că tu ţii cărbuni în baie şi te speli numai când simţi că eşti gata să faci râie.

Totuşi, începusem să găsesc că unele amănunte ale vieţii din Dufton erau prea mizere ca să mai fie amuzante. Ţineam mult la mătuşa Emily şi la unchiul Dick, şi chiar şi la cei doi fii ai lor, Tom şi Sydney, de 13 şi 14 ani, gălăgioşi, stângaci, simpli, care se pregăteau direct pentru fabrică şi păreau să fie fericiţi astfel. M-am simţit chiar şi puţin vinovat că părăseam Duftonul, ştiind că cele opt lire pe care le dădeam în fiecare lună le erau de mare ajutor. Dar nu mai puteam trăi în lumea aceasta. Ştergându-mi faţa şi mâinile cu un prosop mare şi moale, uitându-mă cu coada ochiului la halatul care atârnă în spatele uşii (mă tot uitam la el de parcă mi-ar fi fost frică să nu fugă) şi respirând

aerul parfumat şi curat al încăperii, făcusem primul pas într-o lume cu totul deosebită.

M-am întors în cameră, mi-am schimbat gulerul şi mi-am periat părul. Privindu-mă în oglindă, m-am simţit deodată foarte singur. M-a cuprins o părere de rău copilărească după odăile urâte şi străzile unde nu era posibil să rămâi flămând sau să te rătăceşti; după feţele familiare care puteau fi plicticoase sau enervante, dar nu te jigneau şi nu te trădau. Nu cred că dorul de casă poate fi înlăturat cu desăvârşire; dar al meu s-a concentrat într-o puternică doză de câteva secunde în acea primă zi, şi de atunci nu l-am mai resimţit niciodată.

M-am uitat pe fereastră. Curtea din spate era neaşteptat de mare. Avea un gard viu de lemn-câinesc, iar în fund, un măr, cu doi cireşi alături. Mi-am adus aminte că tatăl meu îmi spusese o dată că cireşii nu înfloresc singuri. „Trebuie să fie căsătoriţi înainte de a lega rod”, adăuga el, încântat de vorbele acestea. Tatăl meu nu a avut niciodată o grădină a lui, doar un petic de pământ din parcelele municipale. Nici meri, nici cireşi, nici peluză, nici gard viu.

Mi-am aranjat cravata şi am coborât în salon. Niciun trecură cinci minute, şi doamna Thompson apăru cu cafeaua. O adusese pe o tavă de argint; mă întrebam câţi bani câştigau. Îmi spusese în scrisoare că soţul ei predă engleza la o şcoală primară; dar asta nu era destul pentru a explica nivelul lor de viaţă. Nu mă impresionase numai tava şi cafetiera – la urma urmei, puteau fi cadouri de nuntă – ci cana de lapte, ceştile şi zaharniţa. Erau subţiri, transparente, emailate în culori clare şi simple – roşu, albastru, galben, portocaliu – ştiam că sunt scumpe, pentru că nu erau ornamentate, iar emailul avea o strălucire adâncă. Când e vorba de bani, am un instinct de ghicitor; eram sigur că mă aflam în faţa unui venit de cel puţin o mie de lire pe an. Când am observat nepăsarea cu care

doamna Thompson manevra serviciul de cafea, fără nicio urmă din acel amestec de mândrie şi teamă, caracteristic majorităţii femeilor când îşi scot la iveală porţelanurile, am majorat suma cu cinci sute.

— N-am mai avut niciun locatar până cum, spuse în Timp ce-mi servea cafeaua. (Vocea sa făcu o pauză perceptibilă la cuvântul *locatar*, ca şi când s-ar fi gândit şi ar fi înlăturat voit orice eufemism – „musafir cu plată, tânăr care să locuiască la noi", şi aşa mai departe.) Dar în tinereţe am suferit şi eu de pe urma proprietăreselor. Vreau să mă înţelegi, Joe, camera este în întregime a ta. Poţi să-ţi aduci prieteni oricând doreşti. Şovăi. Dacă ai să te simţi vreodată singur – printre străini, într-o casă nouă, se-ntâmplă – vei fi oricând binevenit aici. E prima dată când pleci de acasă? Vreau să spun, în afară de anii petrecuţi în armată?

— Da şi nu. Părinţii mei au fost ucişi în timpul războiului şi am locuit la mătuşa Emily.

Eram gata să pronunţ cuvintele cu un ton mai afectat, dar preferai să amân.

— Şi Duftonul cum e?

— Plin de uzine. O fabrică de chimicale, o şcoală primară şi un monument al eroilor, şi un râu care îşi schimbă culoarea în fiecare zi. Un cinematograf şi paisprezece cârciumi. Asta e cam tot ce se poate spune despre Dufton.

— Nu aveaţi niciun teatru?

— Când voiam să văd o piesă „mă duceam de obicei la Manchester. La Dufton mori de plictiseală.:

Pentru Charles şi pentru mine Duftonul era un oraş mort, iar consilierilor, notabilităţilor şi tuturor celor pe care nu-i înghiţeam le spuneam „momâi". Făcusem şi un fel de clasificare. Despre patronul lui, Charles spunea;

„«Momâia numărul trei» ne-a spus azi un banc – Îţi fac pur şi simplu milă când au pretenţia că sunt vii, *n est-se pas*?” Când am ajuns în ordine numerică la zece, începuserăm să ne încurcăm şi am adoptat alt sistem. „«Momâia burtoasă» a botezat iar berea”, ziceam când patronul birtului „La călăreţul” se lăfăia într-un costum nou de lână. „Ţoalele astea nu şi le-a cumpărat pe bani munciţi”. „Momâia curăţică” era băcanul care zicea mereu că se spală, şi „Momâia zâmbăreaţă” ţinea o croitorie de lux şi făcea cămătărie. Mai erau şi alţii. Ştiam o groază de lucruri despre cetăţenii urbei. Mult mai multe decât bănuiau „Momâia adulteră” şi „Momâia iubitoare de copii”, două dintre cele mai de vază personalităţi; dacă ar fi aflat, ne-ar fi zburat repede din slujbe.

— La Warley avem un teatru mic, însă foarte bun, spuse doamna Thompson. „Thespienii[1] din Warley” – un nume cam stupid. Trebuie să vii la viitoarea noastră adunare, Joe. Au să te înhaţe, duc lipsa de bărbaţi.

Am ridicat din sprâncene.

— Vreau să spun de bărbaţi actori. Zâmbi. Deşi e mare cerere şi de tineri celibatari, bine făcuţi. Ai mai jucat vreodată teatru?

— Puţin, pe la serbările militare. La Dufton nu prea aveam timp liber. Şi, ca să vă spun adevărul, nu-mi prea plăceau *Cyril zăpăcitul*, *o apucă pe calea cea rea*, sau *Peggy premiantul*.

— Astea le-ai inventat dumneata, spuse doamna Thompson, încântată de vorbele mele. Deşi recunosc că au ceva din Thomas Heywood2…

— De fapt, Charles le-a scornit, am spus eu. Prietenul

---

1 Denumirea vine de la Thespis, tragic grec (secolul al VI-lea î.e.n.), considerat drept părintele tragediei.

: Thomas Heywood (1574—1641), dramaturg englez, autor de piese cu caracter moralizator.

meu, Charles Lufford. Ne cunoaştem de când eram de-o şchioapă.

— Ţii mult la el, nu-i aşa?

— Ne avem ca fraţii. Ba chiar suntem mai apropiaţi decât mulţi fraţi.

Îmi adusei aminte de faţa bucălată a lui Charles, cu ochelarii lui cu rame absurd de groase şi expresia aceea de nevinovăţie şi veselie puţin lubrică. Eu îi ziceam că arată ca un popă plecat în vâjâială. „Duftonul ăsta te ucide, Joe. Pleacă până nu ajungi şi tu o momâie…" îi auzeam atât de clar vocea adâncă, reguşită de băutu că, de parcă s-ar fi aflat lângă mine în cameră. „Când ai să pleci la Warley, Joe, ai să scapi de momâi, de toate cadavrele astea ambulante".

— Ai să-i simţi lipsa, observă doamna Thompson.

— Da. Am să trec însă şi peste asta, deşi… Făcui o pauză, neştiind cum să mă exprim.

— Cred că prieteniile dintre bărbaţi sunt mai trainice decât cele dintre femei, spuse doamna Thompson. Nu sunt egoiste, bărbaţii nu-şi stau niciodată în cale unul altuia.

Nu mărturisise că ştia ce gândeam; dar efectul era acelaşi; cu tactul ei obişnuit, mă scosese din încurcătura de a Jămuri că nu mi se rupea inima pentru că-l părăsisem pe Charles, dar că nici nu-mi era complet indiferent.

Ceasul bătu o dată, şi doamna Thompson spuse că trebuie să se ducă la bucătărie. Când a ieşit din odaie, mi-am aprins o ţigară şi m-am îndreptat spre poliţa de pe cămin. Deasupra atârna o fotografie cu ramă mare, din care mă privea un tânăr în uniforma aviaţiei, la bonetă cu semnul alb al escadrilelor de vânătoare. Avea părul negru, des, o gură plină, cu o expresie de dârzenie, şi sprâncene groase. Zâmbea din ochi – ca şi doamna Thompson. Era drăguţ; avea şi farmec, ceea ce de obicei în fotografii se pierde.

Farmecul personal era un subiect favorit de discuţie între mine şi Charles. Ştiam că dacă am putea învăţa cum să folosim această calitate, cariera noastră ar fi avut mult de câştigat. A avea farmec nu este în sine o garanţie a succesului, dar se pare că se ţine după ambiţie ca după un peşte-pilot. Aceasta însă nu era o însuşire preţuită la Dufton. Acolo era la modă să vorbeşti pe şleau, brutal. După cum spunea Charles, cei din Dufton se purtau ca şi când s-ar fi obligat prin contract să trăiască după tradiţia „preacinstitului cetăţean din Yorkshire, cel cu inima de aur sub înfăţişarea lui necioplită". Cel mai rău lucru, adăuga el, e că, sub aspectul lor grosolan, inimile le erau tot atât de josnice şi de vicioase ca ale celor din Sudul suav şi perfid. Nu cred că vina era în întregime a lor. Nu, la Dufton nu exista loc pentru o viaţă amabilă, politicoasă. Tânărul din fotografie (fără îndoială fiul doamnei Thompson, căzut în război) primise din naştere fondul necesar farmecului. E uluitor cât de des inimile de aur se asociază cu bunăstarea materială.

Eram puţin surprins că doamna Thompson pusese la vedere fotografia fiului ei mort. Îmi închipuiam că-i făcea rău amintindu-şi-l. Charles spusese odată: „Momâile, de regulă, se duc pe lumea cealaltă definitiv, îşi dau duhul, adică, decedează întru domnul. Ei *pierd* oamenii, aşa cum pierzi un pachet sau o mănuşă, şi nu suportă să li se vorbească despre moarte, ori să li se amintească, de ea. Asta fiindcă sunt morţi, născuţi morţi…

Nu, doamna Thompson nu făcea parte din categoria momâilor. Ea era în stare să privească fotografia fiului ei fără accese de isterie. Nici camera nu avea nimic care să incite la isterie. Era un salon mobilat, după cum mi se părea mie, cu mult gust; mobilier în stil „Sheraton441, cu picioare subţiri şi graţioase, dar nu fragile sau în formă de fus, şi un tapet galben-pal şi crem, într-o îmbinare de

culori originală. Mai era şi un radio cu *pick-up*, o bibliotecă mare deschisă şi un pian cu coadă: capacul pianului nu era acoperit, dovadă sigură că era folosit ca instrument muzical, şi nu ca o a doua poliţă pentru bibelouri. Carpeta de urs alb de pe jos era, presupuneam, gen „Metro-Goldwin-Mayer”[2], dar se potrivea cu restul, adăuga o notă de frivolitate necesară, chiar de oarecare senzualitate, ca o bomboană parfumată.

M-am uitat din nou la fotografia lui Maurice. Semăna cu cineva cunoscut. Mă sâcâia că nu-mi puteam aminti cu cine; era ca şi când aş fi căutat fişa rătăcită a unei cărţi despre care ştiam cu siguranţă că se află în raft. Mi se părea foarte important să-mi amintesc cu cine seamănă; dar cu cât mă străduiam mai mult, cu atât faţa lui devenea mai neutră şi anonimă. Am renunţat şi m-am dus sus să-mi despachetez lucrurile.

2

CEDRIC Thompson era cu cel puţin o palmă mai înalt decât mine, şi eu am aproape un metru optzeci fără pan toţi. În schimb, era foarte slab. Nu cred să fi cântărit mai mult de şaizeci şi cinci de kilograme. Avea o voce profundă, bubuitoare, parcă prea puternică pentru trupul lui. Costumul său, de un gri clerical, era făcut dintr-o stofă de lână gros şi des ţesută şi avea acea elasticitate pe care o dă numai o croială de prima calitate, dar avea praf de cretă pe mâneca dreaptă şi-l purta închis la doi nasturi, aşa că-i stătea strâmb. Jerseul împletit din lână roşie şi albastră. Şi cămaşa maro cadrilată, deşi destul de elegante, nu se potriveau cu costumul. Mi-a făcut impresia că purta haine neasortate nu fiindcă aşa i-ar fi plăcut lui, ci pentru că se îmbrăcase la nimereală.

— Mă bucur foarte mult că nu eşti profesor, spuse el. Profesorii parcă n-ar fi oameni vii… Pe când meseria de

2 Casă america'nă de filme.

contabil e raţională şi în acelaşi timp încântătoare. El îl *făcea pe Homer să sune ca un bilanţ, iar un bilanţ întocmai ca pe Homer…*

— Am văzut piesa la Londra, am spus.

— E bine să te duci la teatru, dar să te fereşti de lectură. Tinerii sănătoşi n-ar trebuie să citească. Până la urmă ajung nişte bieţi suplinitori ramoliţi.

Luam dejunul în sufragerie. Cedric şedea în capul mesei şi tăia puiul, dar uitase ce făcea şi rămăsese cu cuţitul în aer.

— Cedric, interveni doamna Thompson cu autoritate, nu suntem la un cenaclu literar, dă-i, te rog, puţin pui. Băiatul e de azi dimineaţă pe drum. Zâmbi. Cum ţii cuţitul aşa în mână, zău, parcă ai avea de gând să-l mănânci mai curând pe el decât să-i dai ceva să mănânce.

Am izbucnit în râs. Era una dintre acele observaţii care, citite negru pe alb, n-au haz, dar care în realitate sunt de un comic irezistibil. Râsul acesta comun avu darul de a mă introduce în intimitatea lor.

Doamna Thompson îl opri pe Cedric în timp ce mă servea cu piureu de cartofi.

— Ah, dragă, am uitat. Joe, îţi place ceapa?

— Foarte mult.

— Splendid! Asta-i specialitatea mea: cartofi fierţi în lapte, cu ceapă tocată.

— Bărbaţilor virtuoşi, bine făcuţi şi inteligenţi le place ceapa, remarcă Cedric. Cu femeile, e altceva; rar găseşti una căreia să-i placă. Uitase să mai împartă piureui. Când am descoperit întâia oară că lui Joan” îl place ceapa, m-am decis pe loc să mă însor cu ea. Ne plimbam ceasuri întregi pe la periferie şi mâneam ceapă cu brânză şi beam bere.

Ochii doamnei Thompson sclipiră; începu să chicotească.

— Îţi aduci aminte ce zicea tata? zicea că duhneam atât de tare, că trebuia musai să ne luăm; altfel, la niciunul dintre noi nu s-ar mai fi uitat nimeni.

Am izbucnit iarăşi în râs tustrei.

Luând în salon cafeaua, pe când îi aprindeam doamnei Thompson ţigara, am descoperit de cine îmi amintea Maurice. Cedric se opri brusc în mijlocul vorbei şi mă privi, de parcă aş fi avut trei ochi.

— Cum de un, mi-am dat seama până acum? exclamă înciudat. Nu te mişca, Joe! Se învârti în jurul meu ca şi când s-ar fi uitat la o sculptură. Eşti blond, asta m-a indus în eroare. N-aş fi crezut... Aceiaşi ochi, aceeaşi statură, aceeaşi expresie...

— Eu am observat numaidecât, murmură doamna Thompson. Seamănă leit cu Maurice.

Privind fotografia de pe poliţa căminului, mi-am văzut pentru prima oară chipul. Un moment mă apucă ameţeala – mă simţeam zvârlit în zona aceea de ireal pe care o trăiam uneori în aviaţie, în secundele când priveam un avion „Wimpey" la distanţă de o aripă de mine dezintegrându-se în flăcări verzi, portocalii, şi ştiam că oamenii dinăuntru, cu care băusem doar câteva ceasuri mai înainte, pe prăjesc în propria lor grăsime, ca nişte bucăţi de slănină.

— Îmi pare rău, Joe, spuse doamna Thompson. Vorbim despre tine ca şi când n-ai fi aici... Iartă-ne! Şi puse mâna pe mâna mea. Ştii, uneori ne e tare dor de Maurice. Dar nu l-am prefăcut în altar, nu ne gândim tot timpul la el. Şi nu ne supără când ni se aminteşte de el... E complicat ce spun, dar înţelegi ce cred.

— Da, la fel simt şi eu când mă gândesc la părinţii mei, am remarcat, surprins de ceea ce spusesem.

Cedric mă privea consternat. Avea o faţă osoasă, Blajină, sprâncene stufoase şi părul negru, rar.

— Sunt un babalâc nebun, nesimţit, grosolan! izbucni el. Te rog să mă ierţi. Joe, e o nedelicateţe…

— Nu, vă rog, nu-i nimic, am spus şi i-am surâs.

Se făcu linişte, dar nu o linişte penibilă, apăsătoare. În acel moment ajunsesem să ne înţelegem de minune. Tustrei eram în cele mai bune relaţii cu putinţă între un tânăr şi o pereche de oameni de vârstă mijlocie. Ne aflam pe o bază de intimitate – cuvânt compromis de revistele duminicale într-atât, încât nu mai poate fi folosit – căci ei erau soiul de oameni cu care nu se putea convieţui pe altă bază. Totuşi, aveam destul bun-simţ ca să-mi dau seama că nu trebuia să mă bag prea mult în sufletul lor fiindcă, deşi lucrurile mergeau strună, călătoria abia începuse.

Când Cedric plecă din nou fi şcoală, m-am dus în camera mea să mă culc. Noaptea trecută nu dormisem bine şi, după dejunul acela copios, mă cuprinsese o toropeală dulce. Mi-am scos pantofii şi haina, mi-am pus halatul (mai mult de plăcere decât de frig) şi m-am întins pe canapea.

N-am adormit îndată; am stat aşa, dinadins, moţăind, având pe limbă gustul de pui, de prăjitură cu lămâie şi cafea turcească, gândindu-mă ce fel de oameni or fi cei de la primărie şi mai ales ce fel de şef o fi Hoylake, trezorierul. Slujba mea nu începea decât luni, iar eu sosisem vineri, aşa încât aveam destul timp pentru investigaţii… Ploaia încetase. În casă domnea tăcerea şi o auzeam pe doamna Thompson trebăluind jos la bucătărie. Nu mă deranja; nu m-a oprit de pe panta lină pe care alunecam spre somn; era ca şi când toate sunetele – duduitul prietenos al focului, clinchetul farfuriilor, ţârâitul apei ce curgea – ar fi fost născocite anume ca să-mi facă mie plăcere.

3

M-AM TREZIT la ora trei. O clipă, n-am ştiut unde mă

aflu. Afară soarele străluoea palid, dar cald – culoarea romului „Demerara”. În cireş stătea cocoţată o mierlă, netedă, strălucitoare, ca muiată în ulei, cu ciocul de acelaşi galben pur, asemeni ceştii din care băusem de dimineaţă cafeaua. Când m-am uitat pe fereastră, începuse să cânte, terminându-şi fiece tril, brusc, de parcă şi-ar fi pierdut suflul. Curios, era ca o cântăreaţă amatoare.

Când am coborât, doamna Thompson întindea o foaie de aluat. Bucătăria era mare, curată şi luminoasă, cu un cuptor electric având un tablou de comandă ca al unui bombardier. Puteai fi sigur că toate cutiile conţineau exact ceea ce era scris pe eticheta lor, că toate cuţitele erau bine ascuţite şi toate ustensilele, de la tel până la storcătorul de portocale, se aflau în perfectă stare de funcţionare. Încăperea era tot atât de veselă ca şorţul înflorat al doamnei Thompson şi ar fi putut servi ca decor în orice comedie despre clasa mijlocie. Nu te făcea să te simţi străin în ea, nu existau mici secrete, murdare, cum ar fi chiuvete înfundate ori şomoioage slinoase de spălat vasele.

— Mă duc după cumpărături, Joan, am spus eu. Ai nevoie de ceva?

— Nu, mulţumesc, mi-a răspuns. Cele mai bune magazine sunt în jurul pieţei. Autobuzul de Modley te lasă acolo, oprirea e la capătul străzii. La întoarcere, faci o jumătate de oră de la staţia de autobuz până aici. Apropo… Serviciul alimentar este la primărie. Nu-i aşa că sunt o comoară de informaţii?

Despachetă o bucată de brânză şi începu s-o radă.

— Ce prepari? am întrebat.

— Ai să vezi la ora şase. Sper să fie ceva delicios, dar, bagă de seamă, nu promit nimic. Mă privi cu o afecţiune calmă. E plăcut să ai iarăşi de îngrijit doi bărbaţi.

Am ieşit pe strada Vulturilor. Casa Thompsonilor nu se afla, după cum am observat, chiar în partea cea mai de

sus a oraşului şi nici a străzii. Cea mai înaltă clădire era un bloc de beton armat şi sticlă, la care predomina sticla, iar strada St. Clair, din care se deschidea strada Vulturilor continua să suie cel puţin încă un sfert de milă.

Casele erau o amestecătură de stiluri: unele cu geamuri zăbrelite sau cu grinzi de lemn aparent, stil elveţian, altele pe care le-am bănuit a fi gen maur, după zidurile lor albe, acoperişurile de un verde-închis şi bogăţia lucrăturilor în fier. Probabil că pentru cineva care ar fi avut cunoştinţe de arhitectură ar fi fost un coşmar; eu însă nu le-am privit din punct de vedere estetic. Le priveam gândindu-mă la Dufton, la casele lui strâns lipite între de la privăţile din curţi, la fumul ce te îneacă şi-ţi murdăreşte rufăria în câteva ore. Ce-mi plăcea mie la strada asta era prospeţimea spoielii, construcţiile de piatră şi faptul că fiece casă avea garajul ei şi, un aer de îmbelşugare tot atât de plăcut şi de tonic ca un „soda”. Orice om care are oarecari venituri şi îşi face vilegiatura la Bath[3] mă va considera o brută imbecilă; dar oricine trăieşte într-un loc ca Duftonul va înţelege senzaţia de libertate şi de uşurare pe care am avut-o în acea după-amiază de septembrie – senzaţia că în sfârşit respiram şi eu oxigen din plin.

Primăria era o combinaţie stranie de arhitectură gotică şi palladiană[4], cu creneluri, turnuri, pilaştri şi doi lei de piatră. Semăna cu cea din Dufton şi cu sutele de clădiri destinate aceluiaşi scop. Cum am trecut pragul intrării, am recunoscut mirosul municipal de calorifere, dezinfectante şi bradolină. Departe fiind de toate acestea timp de două zile, uitasem cât de deprimant poate fi mirosul birocraţiei şi al servituţii, cum obişnuia să-i spună Charles.

---

3 Cunoscută localitate balneară din Anglia.

4 Andrea Pălladio (1518—1580), arhitect italian; reânvie arhitectura clasică.

Birourile Serviciului alimentar erau şi de la fel cu cele din Dufton – o tejghea lungă, mese demontabile, şiruri de clasoare, afişe ţipătoare, făcând apel la donatori de sânge, la voluntari, pentru armată şi la pietoni să fie atenţi cum umblă pe stradă. Şi cu toate că făceau parte din primărie, aveau un iz caracteristic, care nu te poate înşela, ceva între o ceainărie şi o papetărie.

Biroul era gol. După tejghea şedeau două fete. Cea mai în vârstă, o fată grăsuţă şi cu ochi negri, îmi ieşi în întâmpinare.

— Dumneata lucrezi la trezorerie, nu-i aşa? mă întrebă ea. Ţi-am văzut fotografia în *The Courier*. Nu te flatează de loc. Aş zice, dimpotrivă… Nu-i aşa Beryl?

— E un bărbat grozav! spuse Beryl, privindu-mă cu impertinenţă.

Avea trăsături reformate, copilăreşti şi un piept abia înmugurit, dar emana ceva sălbatic de provocător, ca şi când, odată cu obţinerea certificatului şcolar, ar fi trecut şi un examen asupra sexului opus.

— Când ai să mă cunoşti mai bine, ai să vezi că sunt şi mai grozav, am spus eu. Am farmece ascunse.

Chicotiră.

— Eşti cam obraznic, domnule, începu Beryl când în birou îşi făcu apariţia un om între două vârste, ducând un vraf de fişe cât sfântul potir.

Atmosfera de flirt şi de feminitate ostentativă, tânără, prostuţă şi drăgălaşă ca o pisicuţă se risipi. Rămăsese totuşi destulă ca să mă însoţească, cu parfumul ei, toată ziua, ca o pată de pudră pe reverul hainei.

După ce am terminat cumpărăturile, m-am dus în Snow Park. Nu era cum te aştepţi să fie un parc municipal, adică un loc izolat de viaţa obişnuită – o carantină; dimpotrivă, părea că se contopeşte cu oraşul. Râul Merton înconjoară jumătatea de sud a oraşului Warley. Parcul se

află între râu şi pădurea Warley şi se îngstează în dreptul pieţei, ca şi când ar vrea să lase pădurea să se apropie de oraş, astfel încât ulicioarele din jur îţi dau impresia că intră în apă şi în crânguri.

M-am aşezat pe o bancă lângă râu şi am scos *The Warley Courier*. Privind râul – limpede de puteam vedea în albie culoarea pietrelor – m-am gândit la acea jalnică parodie de râu ce curge, dacă se poate folosi acest cuvânt despre o masă de apă stătută ca puroiul, printre străzile negre ale Duftonului. Râul Merton era umflat de ploaia căzută în timpul zilei şi curgea năvalnic, dar într-un loc îndiguit, la vreo sută de metri depărtare de banca pe care şedeam eu; observai ceva chiar mai important decât limpezimea apei: acel strat verzui de alge ce arată că apa este destul de curată ca peştii să poată trăi în ea. Îi invidiam pe cei doi băieţi care se plimbau în acel moment cu mama lor: vor creşte lângă un râu în care pot să înoate, să se plimbe cu barca şi să pescuiască. Râul Langdon din Dufton putea să înece oamenii, şi o făcea adesea; dar aceasta era singura lui calitate de apă curgătoare.

Banca se afla pe o moviliţă ce cobora spre râu. Din acest punct, parcul se lărgea din nou după ce trecea de locul pieţei, astfel încât avea două părţi, aproape de forma literei *B*, întoarsă cu spatele spre oraş. Era o formă armonioasă, sălbatică, naturală, şi totuşi cultivată. În după-amiaza aceea în parc nu era multă lume. Puteam auzi zumzetul slab al circulaţiei vehiculelor din strada Pieţei. De n-ar fi fost zgomotul acesta, aş fi putut crede că mă aflu undeva la ţară. Partea cealaltă a râului era şi mai singuratică; existau în pădure locuri, numai la cinci minute distanţă, unde nu mai zăreai niciun coş de casă. Dar asta aveam s-o aflu mult mai târziu.

Nu m-am ostenit că citesc ziarul, am dat, să aprind o ţigară, dar am renunţat. N-avea rost să umpli acest

moment cu asemenea mărunţişuri, şi-aşa era supraîncărcat. Destul să stai acolo, să respiri, să priveşti râul, copacii, pur şi simplu să trăieşti.

Trecuse cel puţin un ceas, când vântul se răcori şi mi se făcu frig. Am plecat din parc şi m-am dus în strada Pieţei, să iau un ceai. Stătusem prea mult în aceeaşi poziţie, şi când am pus mâna pe clanţa uşii, să intru în cafeneaua „Sylvia”, am simţit că-mi amorţise un picior. Clătinându-mă am pus cealaltă mână pe perete, ca să mă sprijin. Era ceva cu totul banal şi mi-am revenit într-o clipită, dar în fracţiunea aceasta de timp, măruntul incident îmi schimbă complet focarul senzaţiilor. Parcă înaintea mea s-ar fi deschis o barieră: totul îmi păru dintr-odată foarte real, ca şi când m-aş fi observat pe mine însumi luând parte la un film documentar –, unul cu adevărat bun, meticulos, viu, fără obişnuitele trucuri cinematografice. Pietrele pavajului, negre, stropite cu verde, cu galben şi roşu de zeama fructelor şi zarzavaturilor strivite, plapuma de mătase stacojie ţinută în sus ca la o luptă de tauri de un om gras în cămaşă, chicotelile unor şcolăriţe în jurul unei vitrine cu lenjerie de mătase artificială, viu colorată, clopotele bisericii parohiale bătând ora trist, ca duminica, o fetiţă care purta un şorţuleţ cu breteaua încheiată cu un ac de siguranţă surprinzător de mare – toate acestea erau foarte semnificative şi totuşi păreau închise într-o realitate a lor. Nu erau efecte, trucuri de lentile ori de microfoane, clădirile urmau cu străşnicie legile perspectivei, culorile erau înregistrate fără pete, sunetele nu erau nici simfonie, nici simple zgomote discordante. Niciun milimetru, nicio umbră, nici cel mai mic sunet, nimic nu era fals. Era ca şi când întâia oară m-aş fi folosit de toate simţurile; apoi, intrând în cafenea, m-am reîntors la normal, ca un schior care aterizează după o săritură de pe trambulină.

M-am aşezat lângă fereastră şi am comandat un ceai. Era o fereastră lungă, curbată ca o punte de vapor şi se întindea cât ţinea cafeneaua. Masa la care mă aflam se găsea în centrul ferestrei şi puteam vedea toate străzile ce duceau spre parc. Strada Pieţei era cea mai largă, alcătuind o parte a scuarului. Alte trei străzi, îaguste şi pietruite, porneau din ea, câte una din fiecare colţ, în partea de sus, şi o alta, nu mai lată decât să încapă pe ea două persoane braţ la braţ, se deschidea la jumătatea drumului. Cele două case aşezate vizavi la capătul acestei străzi erau pe jumătate de lemn. Le-am recunoscut a fi în stilul elizabetan, grinzile făcând parte integrantă din structura lor, nu simple şipci prinse în ghips. O punte de fier forjat şi de sticlă unea următoarele două case. Se părea că doar puntea aceasta le împiedica să nu se aplece una peste cealaltă. Strada se numea *strada Călăului*; probabil, mi-am spus eu, că acolo a trăit, vreunul din călăii aceia sângeroşi de pe vremea Elizabetei, un domn mărunt, posac, plicticos şi cu pălărie tare.

Apoi, în momentul în care chelneriţa a adus ceaiul, s-a întâmplat ceva ce avea să-mi schimbe întreaga viaţă. Poate că nu e chiar aşa; presupun că instinctele mele m-ar fi condus acolo unde mă aflu acum chiar dacă nu aş fi stat în după-amiaza aceea la geamul cafenelei „Sylvia”. Probabil că nu am fost „dirijat11 în sensul pe care Ministerul Muncii îl dă acestui cuvânt, dar mi s-a arătat drumul spre o destinaţie diferită de aceea la care năzuiam eu însumi pe atunci.

În faţa biroului unui avocat, peste drum de cafenea, era parcat un „Aston-Martin” verde, cu suspensie joasă şi cu aripa ca de bicicletă. Avea eleganţa severă, oficială a maşinilor sport englezeşti; e o calitate greu de redat fără a folosi termenii reclamelor – „opera unor tehnicieni ireproşabili”, şi aşa mai departe – pot doar să spun că era

o maşină superbă, şi atât. Înainte de război ar fi costat cât trei automobile mici; nu era un turism de afaceri sau de familie, ci pur şi simplu o jucărie de om bogat.

În timp ce o admiram, un băiat şi o fată ieşiră din biroul avocatului. Fata îi spuse ceva tânărului, care răsuci cheia contactului, şi după ce mai schimbară câteva cuvinte, el ridică parbrizul. Ea îi netezi părul – gestul l-am găsit curios de tulburător – şi iarăşi, nu ştiu cum, parcă din nou s-ar fi dat la o parte înaintea mea o barieră, însă de astă dată printr-un act raţional.

Faptul că tânărul poseda un „Aston-Martin" îl aşeza din capul locului într-o clasă socială cu mult deasupra mea; dar a avea un astfel de automobil era pur şi simplu o chestiune de bani. Fata, uşor bronzată, cu părul tuns scurt, aranjat într-o coafură prea simplă ca să nu fie costisitoare, era tot atât de inaccesibilă posibilităţilor mele, ca şi automobilul. Dar a o avea şi pe ea, era tot o simplă chestiune de bani – preţul inelului cu diamant de pe mâna ei stângă. Toate acestea par evidente; însă pentru mine era un adevăr pe care până în acel moment îl pricepusem doar teoretic.

Maşina porni cu un zgomot impresionant. Când trecu pe lângă cafenea în direcţia străzii St.

— Clair, băgai de seamă că tânărul avea pe el o cămaşă măslinie, iar la gât un fular de mătase de culoare deschisă. Gulerul cămăşii era băgat sub haină; purta această îmbrăcăminte oarecum teatrală cu un aer obişnuit şi nepăsător. Totul în jurul lui era uşor şi comod, dar nu obosit sau neglijat. Avea o faţă lipsită de distincţie, fruntea îngustă, părul tuns scurt şi lins, fără a fi dat cu briantină sau ulei. Era obrazul unui ins avut, împăcat de atâta siguranţă şi trai bun.

Fără să muncească vreodată, a obţinut tot ce i-a poftit inima – totul i s-a aşternut la picioare. Salariul de

care eu eram atât de mulţumit, avansarea de la categoria zece la nouă lui i s-ar fi părut un fleac. Costumul cu care mă fuduleam atâta – cel mai bun costum al meu – i s-ar fi părut ieftin şi urât. El nu are „un costum de sărbătoare”; toate hainele sale sunt de sărbătoare.

O clipă l-am urât. M-am văzut, în comparaţie cu el, în postul meu de conţopist la primărie, gata să devin o momâie, un cadavru ambulant, şi am simţit gustul amar al invidiei. Apoi m-am scuturat de ea. Nu din motive morale, ci pentru că atunci, ca şi acum, am simţit că invidia e un viciu meschin şi infam – deţinutul face bot. Că tipului cu care stă în Celulă i s-a dat o porţie mai mare de zeamă lungă. Asta însă nu mi-a potolit dorinţa arzătoare de a răzbi. Voiam să am şi eu un automobil „Aston Martin”, voiam o. Cămaşă de trei guinee, voiam o fată bronzată pe Riviera – toate acestea le-am simţit ca pe nişte drepturi ale mele, ca pe o moştenire căpătată printr-un testament semnat şi parafat.

Uitându-mă după coada maşinii „Aston-Martin”, cu plăcuţa ei nouă, strălucitoare, ieşind din câmpul meu vizual, mi-am amintit de maşina de ocazie „Austin-Seven” pe care şi-o cumpărase „Momâia isteaţă”, şeful serviciului financiar din Dufton. Asta era tot ce-mi puteau oferi autorităţile locale; nu-mi ajungea. Atunci, acolo, pe loc, am ales: trebuia să mă bucur de tot luxul de care se bucura tânărul acela. Acest ţel trebuia să-l ating. Era un fapt tot atât de clar şi de obligatoriu ca şi vocaţia pe care se presupune că o au medicii şi misionarii, deşi în cazul meu, desigur, chemarea aceasta îmi dicta să-mi fac bine mie, şi nu altora.

Dacă Chrales ar fi fost cu mine, lucrurile s-ar fi petrecut altfel. Născocisem un mod special de conversaţie pentru a combate invidia şi contrariul ei, admiraţia exagerată. „Bestia capitalistă”, ar fi spus Charles.

„Îmbracă fata la loc, Luâford”, i-aş fi spus eu. „Ochii tăi mari şi holbaţi strălucesc de poftă”, ar fi spus Charles. „De dorul fetei, sau al maşinii?”

Am fi continuat astfel un timp, devenind din ce în ce mai soabroşi, până ce am fi izbucnit în râs. Era un fel de descântec, un ritual; faptul că admiteam pe faţă pizma ne spăla de ea într-o oarecare măsură. Toate astea erau înţelepte şi cred că şi-au atins în prea mare măsură ţelul, făcându-ne să uităm faptul că obiectele la care râvneam atât ne erau inaccesibile.

Cum să ajung la de nu ştiam. Eram ca un sublocotenent, proaspăt ieşit din şcoala militară, în imposibilitate, deocamdată, de a transforma vălmăşagul de cadavre, explozii şi spaime într-o metodă de luptă clară, de nebiruit. „Totuşi, voi cuceri poziţia”, îmi ziceam, şi eram sigur de asta. Porneam la atac, şi nimeni să nu fi îndrăznit să mi se aşeze în cale.

Generalul Joe Lampton pornise ostilităţile.

A DOUA ZI, Bob şi Eva Storr au venit la ceai. Mai târziu aveam să mă împrietenesc strâns cu ei, dar în după-amiaza aceea mă intimidară. Mai întâi am crezut că sunt frate şi soră, atât de mult semănau – amândoi mici, cu părul, închis, cu nasul în vânt şi gura mare. Au vorbit mult, mai ales despre teatru, despre „Thespienii din Warley

Văzuseră toate piesele noi, baletele şi ştiau totul despre viaţa particulară a vedetelor.

— Iar la repetiţia generală, spunea Bob, a năvăli o *armada* de taxiuri, care vărsau valuri de pederaşti. Teatrul puţea ca un bordel. Şi acest tip, dragii mei, închipuiţi-vă, este eroul ideal al gospodinei engleze; toantele, leşină în flanc în jurul lui, grămadă, ca o turmă…

Eva turnă şi ea în conversaţie doza ei de oţet:

— Nu-i chiar atât de periculos, dragul meu, vreau să spun că el nu *corupe* pe nimeni – prietenii lui *sunt* gata

corupţi. Ce-a mai fost şi cu necăjitul de Roger! Era atât de încântat când i s-a dat rolul ăla… Dar ce i se cerea în schimb… Rosti numele unui impresar de teatru pe care-l cunoşteam din auzite şi despre care se spunea că atinge o culme a „predilecţiei pentru masculi. Îl poftea pe Roger la masă în fiecare duminică. Mai întâi a încercat să-l îmbete, şi când a văzut că nu-i merge, i-a oferit un salariu gras… Bineînţeles că Roger a părăsit teatrul. „Dacă trebuie să fac asta ca să ajung actor, zicea el – îţi aminteşti, Bobby dragă? – atunci prefer să termin cu teatrul”. Bietul băiat, era gata să plângă.

Un moment m-am gândit că Roger poate nu avusese o chemare prea mare pentru teatru şi născocise anume toată povestea, ca să explice de ce fusese concediat, dar mi-am ţinut gura. Spre sfârşitul mesei, reieşi că în lumea teatrului nu există nicio persoană normală. Toţi, în ceh mai bun caz, erau ori eunuci, ori nimfomane. Amândoi vorbeau de parcă ar fi trăit zi de zi în lumea teatrului profesionist. De fapt, cunoşteau doar o mână de profesionişti, cei mai mulţi tineri ca Roger, ieşiţi de curând din şcoala de artă dramatică. „Thespienii” erau vizitaţi ocazional de actori şi dramaturgi porniţi săle. Ţină prelegeri, majoritatea nişte pârliţi, care, în schimbul unui pahar de băutură, când aveau noroc, sau a unei mese bune, sau a unui pat pentru o noapte, le debitau fel de fel de cancanuri şi de poveşti scandaloase.

Nu mi-am dat seama de aceste lucruri decât mult mai târziu. Pe Bob şi pe Eva îi socoteam foarte rafinaţi.

Aveam impresia că erau iniţiaţi, că veneau în contact cu o lume perversă, atrăgătoare şi, mai ales, bogată. Pe lângă Cedric şi doamna Thompson, păreau foarte tineri, nu cu mult mai în vârstă decât mine, deşi el avea 37 de ani, ea 33 şi aveau doi copii.

Am auzit că Bob lucra în industria textilă, însă ce

anume făcea n-am putut să aflu. Locuise un timp la Londra, dar nu-i plăcuse acolo.

— Mă plictisisem al dracului, spunea el. Nu-mi place să fiu un peşte mic într-un lac mare. Ne-am bucurat când ne-am întors acasă, nu-i aşa, Evi?

Am observat că, din când în când, înghiţea silabele; învăţase asta de la Ronald Colman1 mă gândii, şi m-am simţit mai puţin impresionat – asta îl punea la acelaşi nivel cu lucrătorul care maimuţărea expresia împietrită a lui Alan Ladd2 sau cu lucrătoarea care se pieptăna ca Veronica Lake3.

— Joci teatru? mă întrebă Bob.

— Am făcut-o şi pe asta, am spus. Dar prea puţin… Nu am prea avut timp.

— Ai un profil drăguţ, spuse Eva, şi o voce caldă, profundă. E timpul să avem şi noi un nou june-prim. Prăpăditul ăsta joacă toate rolurile de amorezi. Când am intrat în teatrul de amatori, îmi închipuiam că o să fiu strânsă în braţe de tineri drăguţi, mereu alţii şi alţii. Şi singurul bărbat care mă îmbrăţişează e respectabilul meu soţ. Mersi, asta pot s-o fac şi-acasă.

— Da, are dreptate, spuse Bob şi-mi făcu glumeţ cu ochiul.

Deodată mi i-am închipuit în pat împreună. Eva îmi aruncă o privire, cântărindu-mă parcă. M-am întrebat dacă nu cumva ghicise la ce mă gândeam.

— Îl prezentăm lui Ronnie şi facem o probă, zise doamna Thompson cu însufleţire.

— Nu-l prezenta lui Alice, spuse Eva. E în căutare de carne tânără. Nu şi-a revenit încă după tânărul Woodley.

— Sst, făcu doamna Thompson, îi creezi lui Joe o impresie greşită.

— Cum, Joe, accepţi tutela? ripostă Eva.

— Fii liniştită, că n-o să mă înhaţe niciuna, am

intervenit eu.

— Am să-ţi fac cunoştinţă cu câteva fete nostime…

— Draga mea, spuse Bob, ce amestec oribil de desfrâu şi respectabilitate este în această frază. Întotdeauna mă frapează…

Doamna Thompson îl întrerupse:

— Mai Iasă umorul ăsta din *Planuri de viitor*, Bob Storr.

Zâmbetul care îi însoţi cuvintele făcu reproşul mai puţin aspru, dar mi-am dat seama că ea ţinea în mână conversaţia şi că Bob fusese îndepărtat printr-un viraj de la un subiect periculos.

— N-aveau de ce să joace piesa aceea, spuse Cedric. Ar trebui să fie *interzisă* amatorilor. Da, interzisă. Au pus-o în scenă numai aşa, ca să-şi arate rochiile de seară.

— Vai, ce toaletă am avut, irezistibilă! exclamă Eva.

— Da, spuse Bob. Dumnezeu ştie cum se mai ţinea pe tine!

Eva îi scoase limba. Apoi se întinse, ridicându-şi mult braţele deasupra capului, şi căscă, cu ochii iar aţintiţi asupra mea.

Nu m-am îndrăgostit de ea. Nu eram un obsedat sexual, deşi există şi obsesii mai rele. Eram pur şi simplu un burlac, în vârstă de 25 de ani, cu pofte normale. Dacă ţi-e foame şi cineva prepară o mâncare bună, faci în aşa fel încât să fi invitat.

Ca să spun aşa, mâncarea era pusă pe masă şi nu mâncasem de mult. Ca să fiu exact, de la un bal la Dufton. Nu-mi puteam aminti nici măcar numele ei. Fusese ceva Sordid, la iuţeală, prea mare plăcere nu-mi făcuse. Genul ăsta de amor începuse să-mi displacă: era tipic pentru Dufton, deci trebuia depăşit.

Dintr-odată am avut intuiţia că s-ar putea să mă culc cu Eva. Era o intuiţie firească şi. Nu o justificare raţională

a dorinţelor mele. Am considerat întotdeauna că intuiţiile dau rareori greş. Ale mele funcţionează foarte bine, pentru că nu prea mă avânt în speculaţii abstracte şi niciodată nu mă aştept.ca cei din jur să-mi fie superiori moraliceşte.

După ceai, ne-am dus la „Thespieni11 cu maşina lui Bob. Era un „Austin-Eight", nou-nouţ, se găseau foarte greu maşini noi – în special din cele mici – şi-mi spusei că, indiferent ce făcea el în industria textilă, câştiga bani, nu glumă.

— Tu du-te în faţă cu Bob, îi spuse Eva lui Cedric. Acolo poţi să-ţi întinzi în voie picioarele. Iar tu, Joan, stai în spate. Şi tu, Joe, dragul meu, ca să mă pot aşeza pe genunchii tăi.

— Eu zic să-i ceri mai întâi voie lui Bob, am spus cu o mulţumire prostească.

— Bob, dragul meu, cred că nu te supără dacă stau pe genunchii lui Joe, nu-i aşa? N-ai să fi gelos şi tiran ca un erou victorian, nu?

— Dacă pe el nu-l supără, mie mire perfect egal. Îi atrag însă atenţia că o să-i pară rău când o să ajungem la destinaţie. Joe, mi se adresă direct, Eva *pare* numai uşoară şi fragilă. Eu n-am lăsat-o niciodată să stea pe genunchii *mei*.

— Lasă-l în pace, spuse Eva. Eşti destul de puternic ca să-mi suporţi greutatea. Joe, dragul meu, spune-mi, îţi face plăcere, nu-i aşa?

Am luat-o în braţe.

— Poţi să ne duci până unde vrei, Bob am spus.

Îi simţeam trupul mlădios şi cald.

Cartierul unde se afla teatrul era, după cum spusese doamna Thompson, un adevărat labirint de străduţe. O clipă mi-am adus aminte de Dufton; dar străduţele pe care înaintam erau vesele, animate, ceea ce la Dufton n-ai fi văzut niciodată.

Poate că atmosfera asta o crea însăşi prezenţa teatrului. Până şi cel mai amărât teatru răspândeşte un fel de veselie, e ca şi când ar semnala existenţa unei lumi mai largi, a altor lucruri în afara monotoniei zilelor mirosind a leşie şi a formularelor de impozit. Bineînţeles, Warleyul n-a avut de suferit niciodată prea mult de pe urma crizei economice, fiindcă avea rezerve multiple. În 1930, trei sferturi din muncitorii din Dufton erau şomeri. Îmi amintesc de străzile pline de bărbaţi cu feţele pământii din pricina margarinei unse pe pâine, unica lor hrană, şi a somnului prelungit până la prânz, şi de copiii umblând cu sandale de pânză în toiul iernii. Şi gârla aceea cu apa groasă şi galbenă ca puroiul – ca o insultă supremă, mai rea chiar decât Pădurea Cerbului, acea ultimă bucăţică de natură nejefuită din Dufton, pe care primăria, până la urmă, a tăiat-o şi a îngrădit-o cu sârmă ghimpată, înlocuind sălbăticia pădurii cu o plantaţie de pini ordonat aliniaţi. Mizerabil, schilodit sufleteşte, Duftonul nu avusese această înfăţişare numai în timpul crizei. Chiar după reluarea lucrului, încă stăruia în el o atmosferă de sărăcie şi de nesiguranţă, o hoardă de temeri meschine, scârboase îl umpluse, ca bastarzii după retragerea unei oşti invadatoare.

Adaug că toate astea nu mă interesau politiceşte. Deşi, dacă m-aş fi aflat într-un post în care aveam dreptul să fac politică, poate că aş fi încercat să pun oarecare ordine în haosul acesta, instalându-mă la Hampstead[5], care este, fie că o credeţi sau nu, locul unde stă deputatul laburist din Dufton. (Am votat pentru el în 1945, întâmplător; pe de o parte, pentru că aşa fusese voinţa părinţilor mei, pe de altă parte, întrucât candidatul conservatorilor era o rudă a familiei Torver, proprietarii celei mai mari firme din Dufton, iar pe „ăia” în niciun caz

5 Suburbie aristocratică a Londrei.

nu i-aş fi ajutat – ar fi însemanat să le ling cizmele, şi-aşa destul de linse.)

Vocea doamnei Thompson îmi întrerupse gândurile.

— În copilărie îmi închipuiam că uşa seniorului de Maladroit[6] se afla pe aici pe undeva. Şi îmi plăcea să hoinăresc, aşteptând o aventură extraordinară.

Maşina mirosea a piele, tutun şi parfum. Coapsele mele începură din nou să simtă corpul Evei. Mă aflam la Warley, călătorind într-o maşină spre teatru. Duftonul rămăsese departe în urmă. Duftonul era mort, mort, mort.

— Şi ai avut vreo aventură? am întrebat-o pe doamna Thompson.

Şedeam cu faţa lipită de părul Evei.

— O dată m-a sărutat un băieţel, spuse ea. Unul mic, urât, robust şi roşcat. S-a repezit la mine, m-a sărutat, mi-a dat un pumn şi a fugit. De atunci am îndrăgit locurile astea.

— Băieţelul acela, spuse Bob pe un ton grav, e azi cel mai bogat om din Warley. De la întâlnirea aceea fatală, nu s-a mai putut uita niciodată la altă femeie.

Toată lumea îl socoteşte aspru şi distant, interesat doar de bani şi putere. Dar uneori, stând singur în palatul lui de Sus, îşi aminteşte de fetiţa cuceritoare, pe jumătate înger, pe jumătate păsăruică, şi lacrimile îi umezesc ochii scăpărători… Este emoţionant, într-adevăr, ca Dante şi Beatrice.

Parcase maşina lângă teatru.

— Dante avea nevastă şi o familie numeroasă, remarcă Cedric cu blândeţe.

— Ai câştig de cauză, spuse Bob ieşind din maşină. Totuşi, e o poveste frumoasă.

Doamna Thompson nu spuse nimic. Se mulţumi să-i surâdă lui Bob.

---

6 Personaj din poveşti.

Teatrul avea o faţadă de beton, albă, strălucitoare „iar deasupra intrării, o firmă mare şi luminoasă. Literele firmei dădeau clădirii aerul unui club de noapte, ceea ce cred că fusese făcut dinadins… Sala mirosea a rumeguş, vopsea şi cretă. Era decorată în două culori, galben şi gri, şi avea o scenă obişnuită. Atmosfera îţi evoca întrucâtva o clasă de şcoală, şi impresia aceasta cred că se datora mirosului – amestec de cretă şi vopsea. Sala nu avea nimic deosebit; mă aşteptasem ca teatrul să fie plin de oameni cum erau Bob şi Eva, deştepţi foc şi spirituali, vorbind în gura mare şi cabotini până în măduva oaselor.

Nici piesa nu avea nimic deosebit. Se jucase trei ani la rând în timpul războiului. Eu n-o văzusem – pe vremea aceea mă aflam în lagărul nemţesc de prizonieri nr. 1.000. Trata despre o familie simpatică din marea burghezie, ai cărei membri erau cât pe-aci să comită un adulter, cât pe-aci să facă avere, cât pe-aci să facă o căsătorie nereuşită, cât pe-aci să-şi abandoneze adevărata vocaţie şi aşa mai departe, totul aranjându-se la sfârşit cu ajutorul bunicii înţelepte, care, lucru cam îndrăzneţ pentru o asemenea piesă, spunea prologul şi epilogul legănându-se într-un balansoar şi tricotând, pentru a da discursului mai multă naturaleţe.

Mi-a plăcut pentru acelaşi motiv pentru care oamenilor le place *Jurnalul doamnei Dale* – personajele făceau parte din acea categorie de venituri în care aş fi vrut şi eu să intru. Parcă aş fi. Participat – spectator invizibil – la viaţa dusă într-una din casele de pe strada Vulturilor. Totul era foarte liniştitor, până şi servitorii, buni la suflet şi plini de umor (doica îi oferea economiile ei stăpânului aflat în pragul falimentului, şi în spatele meu am auzit o femeie sughiţând de plâns).

Abia la jumătatea actului întâi am văzut-o întâia oară pe Susan. Era fiica cea mai mică, fata veselă şi nevinovată,

care se amorezează de un bărbat mai vârstnic, gata să-i frângă inima, cel puţin aşa comenta cronica din ziarul *Warley Clarion*. Îmi amintesc prima ei replică: „Ah, pe toţi dracii, am întârziat! Salutare, mămico!” înjurătura era împrumutată bineînţeles de la bărbatul mai vârstnic, un compozitor petrecăreţ şi cărunt; o folosea când noua lui simfonie nu ieşea bine, şi jargonul acesta era bineînţeles dovada rafinamentului şi depravării sale.

Susan avea o voce tânără, proaspătă, cu accentul deprins în acele şcoli care garantează desăvârşirea unei bune educaţii. În piesă trebuia să aibă 16 ani, dar nu era nici durdulie, nici stângace, nu avea niciuna dintre caracteristicile acestei vârste, şi am apreciat că trebuie să fi împlinit 19. Nu prea juca bine, dar mie mi se părea că înviorează piesa aceea stupidă. Rolul nu trebuia jucat; era creat ca să se potrivească oricărei tinere drăguţe, cu o dicţiune bună. Ceea ce mă atrăgea mai mult la ea era faptul că avea o drăgălăşenie convenţională. Păr negru până la umeri, ochi mari, rotunzi, căprui nasul, gura, foarte fine, şi gropiţe – era ca fetele de pe reclamele americane cărora li se dau în dar un ceas „Hamilton”, un sul de pânză, sau un „Nash” de opt cilindri.

Ar fi putut fi sora fetei pe care o văzusem lângă cafeneaua „Sylvia”.

Charles şi cu mine făcuserăm o dată o clasificare a femeilor, întrucât observasem că un bărbat cu cât are, bani mai mulţi, cu atât nevasta lui arată mai bine. Am bătut la maşină un tabel intitulat *Raportul Lamptonlufford despre iubire*, cu un supliment special despre viaţa sexuală. Spuneam că o femeie din categoria întâi era atât de grozavă la pat, încât soţii de categoria întâi trebuia să fi moştenit averea, deoarece lor nu le-ar mai fi rămas puteri să câştige bani. Bărbaţilor de categoria a patra li se dăruia ceva în plus la fiecare avansare („ah, iubitule, sunt atât de

fericită că, în sfârşit, te-au apreciat şi pe tine directorii", zicea ea, cu ochii înceţoşaţi); iar categoria a noua, desigur, nu-şi permitea luxul iubirii decât sâmbătă seara şi duminică după-masî.

Categoriile corespundeau, firește, cu veniturile soţului sau logodnicului, mergând de la categoria întâi, pentru milionari, vedete de film şi dictatori – de fapt, oricine ar fi dispus de un venit anual de cel puţin douăzeci de mii de lire – până la categoria a douăsprezecea, pentru cei cu trei sute cincizeci de lire şi fără perspective de a avea mai mult. Charles şi cu mine făceam parte din categoria a şaptea, care era de şase sute de lire, ceea ce reprezenta venitul unui şef de serviciu. În realitate, aparţineam unei categorii inferioare, dar în tabelul nostru se subînţelegea că alegerea soţilor se făcea atât după salariul real, cât şi după cel virtual, considerându-se că femeile peste categoria a zecea aveau un anumit nivel de discernământ. Tabelul nostru bineînţeles că nu era perfect: uneori bărbaţi de categoria a şaptea aveau neveste de categoria a treia, adică femei capabile să obţină un bărbat de cinci mii de lire anual, şi bărbaţi ridicaţi prin ei înşişi la categoria a treia aveau neveste de categoria a zecea, care puseseră mâna pe ei mai înainte de a fi făcut avere. Dar bărbaţii de categoria a şaptea îşi pierdeau de obicei nevestele din pricina unor amanţi care le înţelegeau şi le apreciau cu adevărat, sau, se putea întâmpla un lucru şi mai grav, trebuiau să le suporte tot restul vieţii bombăneala şi văicărelile în legătură cu lipsa de bani; iar bărbaţii de categoria a treia cu neveste de categoria a zecea aveau în general amante de categoria a treia. Toate acestea par foarte cinice, dar adevărul e că Charles şi cu mine ajunseserăm atât de experţi în materie, încât apreciam veniturile soţilor până la o diferenţă de cincizeci de lire. Era o vreme când preciziunea sistemului nostru

ajunsese să mă întristeze adânc. (Asta s-a întâmplat când eram legat de Dufton şi de statutul N.A.L.G.O.[7]). Ştiam că am tot atâta drept la dragoste şi că sunt un bărbat incomparabil mai bine decât „Momâia fercheşă”, un tânăr cu părul negru unsuros, cu faţa roşie lucioasă şi ceas de aur „Rolex Oyster”, inel-sigiliu de aur, brichetă de Aur şi portţigaret de aur. Dar eu, neavând un tată agent de curse, puteam râvni, în cel mai bun caz, o nevastă de categoria a şasea, pe când el atrăgea, automat, una de categoria a treia.

Susan făcea parte din categoria a doua – poate chiar întâi – fie că era sau nu bogată. Aveam convingerea că ea corespundea categoriei respective atât din punct de vedere financiar, cât şi sexual. Sincer vorbind, nu acesta era singurul motiv pentru care mă tulburase, pentru care lucrurile cele mai banale din piesă îmi păreau pline de poezie, pentru care mi se părea că în orice clipă voi avea o revelaţie, un fel de bunăvestire ce-mi va transforma viaţa în ceea ce ea ar fi trebuit să fie, aducându-mi fericirea pe care Warleyul, pare-se, mi-o făgăduise. La fel aş fi simţit dacă aş fi fost unul dintre acei oameni simpli şi cinstiţi căruia numai ideea de a clasifica femeile i s-ar fi părut de un cinism abject. Susan era atât de tânără şi de nevinovată, încât aproape îmi sfâşia inima. Ciudat, privind-o, îmi producea o suferinţă plăcută. Dacă se poate spune despre carne că are un gust, atunci a ei îmi închipui că ar fi trebuit să fie ca laptele proaspăt. Mă îndrăgostisem de ea de la prima vedere. Folosesc dinadins fraza convenţională, ca într-o stenogramă, pentru a exprima într-un spaţiu cât mai restrâns sentimentele pe care le trezise în mine.

Pe când ne îmbrăcam în foaier, Cedric spuse:

---

7 Iniţiale Asociaţiei naţionale a funcţionarilor din organizaţiile locale guvernamentale.

— Presupun, Joe, că după talmeş-balmeşul ăsta burghez, simţi nevoia să bei un pic de alcool ca să te înviorezi.

Auzisem cuvintele, dar n-am putut să le leg într-un tot inteligibil.

— Susan BKOwn e foarte frumoasă, am spus eu.

Apoi mi-am dat seama că arătam probabil ca viţelul la poarta nouă şi, spre necazul meu, am simţit că roşesc. Eva izbucni în râs.

— Mor de gelozie! şi îmi trase un ghiont în piept mai curând cu forţă decât cu voioşie. Cum cunosc şi eu un bărbat bine, se şi amorezează de păpuşica asta.

— Mie mi se pare cam nesărată, observă Bob, gen domnişoară de pension.

— A, nu, spuse repede Eva. E foarte drăguţ din partea ta, iubitule, dar nu-i adevărat. Joe are gust. Susan e frumoasă, da, cu adevărat frumoasă, şi proaspătă ca un trandafir în ziua bătăii cu flori, sau cum e în poezia aia? Nu, fără discuţie, e o fată fermecătoare, şi bună la inimă.

— Cum să nu fi aşa, cu un tată bogat, care te adoră? stărui Bob.

— Să i-l prezentăm pe Joe, propuse doamna Thompson.

— Lăsaţi sporovăiala despre frumuseţe şi drăgălăşenie! exclamă Cedric, nerăbdător. Eu aş bea ceva ţarc. Bob, dacă voi vă duceţi în culise, ne vedem la „Clarence”.

Ieşi în stradă, cu fularul vârât într-un buzunar al fulgarinului, aproape târându-l pe podea. Vorbea agitat. „Nici viaţă, nici forţă, nici poezie!” îl auzii spunând în timp ce se îndepărta. Doamna Thompson păşea liniştită lângă el, cu capul puţin aplecat într-o parte, privindu-l cu o expresie atentă, dar uşor amuzată.

— Joe, după cum văd eu, Susan ţi-a căzut cu tronc la

inimă, spuse Eva în timp ce mergeam pe culoarul din spatele foaierului.

— O fi având ea pe cineva, am spus cu tristeţe.

— Nu-i logodită, interveni Bob. Dar ai grijă de Jack Wales. E putred de bogat, are doi metri înălţime şi o cuceritoare mustaţă de aviator.

Am râs.

— Am mai văzut eu de-alde ăştia, am spus. Şi-apoi admiraţia mea faţă de Susan Brown este pur estetică.

Nici eu nu prea eram convins de asta, dar nu ştiu ce mă împingea să joc rolul săracului care stă şi aşteaptă în faţa grilajului porţii – tainic şi umil admirator de la distanţă.

Cabina, o cameră îngustă cu podea de ciment şi o masă lungă cu oglinzi luminate deasupra, era arhiplină. Mirosea plăcut a farduri, a tutun şi a trupuri bine hrănite, bine spălate.

Susan tocmai se demachiase şi îşi ştergea de pe faţă restul de cremă. Am observat cu emoţie cât de albă şi catifelată îi era pielea.

— Ţi-l prezint pe Joe Lampton, spuse Eva. Vine tocmai de la Dufton. I-a plăcut foarte mult piesa.

— Mai ales dumneata, am spus eu.

Mână ei era caldă ca a unui copil şi mi-ar fi plăcut să i-o ţin mai mult, dar gesturi gratuite ca acestea intrau în obiceiul „momâilor” care iau apetitivele drept prânz, aşa încât n-am prelungit strângerea de mână mai mult de o secundă.

— De fapt, joc destul de prost, spuse cu modestie.

Eram aproape de ea, dar trebuia să fac un efort ca să-i prind cuvintele. Susan vorbea întotdeauna încet când se intimida.

— Dacă aş fi ştiut, ţi-aş fi adus flori, am spus eu.

Lăsându-şi în jos genele negre, întoarse o clipă

privirea. Era un gest pe care numai o fecioară poate să-l facă fără să fie ridicolă: naturală, nestudiată, reacţia ei m-a mişcat aproape până la lacrimi.

— Dacă ai fi ştiut ce?

— Dacă aş fi ştiut că eşti atât de frumoasă.

Bluza îi era descheiată la un nasture. Vedea că mă uitam stăruitor într-acolo, dar nu schiţă nicio mişcare ca s-o încheie. Era ca începutul unei făgăduieli, deşi aveam siguranţa că n-o făcuse anume.

— Vii să bem un pahar, dragă? o întrebă Eva.

— Mi-ar face plăcere, dar Jack şi cu mine am promis să venim acasă la cină.

— Adu-l şi pe Jack, spuse Bob. Vreau să-i explic cum funcţionează cyclorama[8]. Zorii pictaţi de el semănau cu nişte fulgere, ceea ce e splendid pentru Burma, însă nu şi pentru centrul Angliei.

— Eşti imposibil, spuse Susan. A fost un răsărit de soare foarte *drăgălaş*.

Vorbea ca şi cum răsăritul acela ar fi fost un animal de joacă, micuţ.

Începură să se certe pe chestia asta, şi atunci îşi făcu apariţia Jack. Am ghicit numaidecât că era el. Mustaţa stufoasă de aviator o purta cu ostentaţie; fusese ofiţer, şi ăsta era semnul distinctiv al rangului. Eu nu-mi lăsasem mustaţă tocmai din cauza asta: dacă o porţi fără să fi fost avansat, lumea se uită la tine ca şi cum te-ar acuza pentru port ilegal de uniformă sau decoraţii. Ce mă supăra la el era faptul că mă depăşea în înălţime cu vreo zece centimetri şi părea mai lat în umeri. Avea o figură simpatică, dar colţuroasă, de buldog, şi, fără îndoială, mă gândeam cu răutate, era conştient de acest lucru.

— Bună, Sue, spuse el. Se uită la ceas. Nouă fix.

---

8 Sistem modern de decor, constituit dintr-un fundal semi- cilindric sugerând cerul şi pe care se proiectează o suită de imagini.

Încep operaţiile cinei. Râse mulţumit de gluma făcută. Doamne, ce îmbulzeală! exclamă, uitându-se în jur. Cum poţi să suporţi, Sue?

Îmi aruncă o privire pătrunzătoare.

— Să vă prezint, zise Bob. Jack Wales, Joe Lampton. Cred că Aveţi ceva comun. Amândoi aţi fost aviatori bravi şi îndrăzneţi nu-i aşa?

Jack râse şi îmi întinse o mână cărnoasă. Încercă să-mi strângă mâna mai cu putere decât i-o strângeam eu, dar nu-i merse.

— În ce mă priveşte, spuse el, îmi pare bine că s-a terminat. Să zbori e o distracţie, dar să tragă în tine cu tunul e foarte neplăcut.

— Adevărat, am încuviinţat eu. Deşi plăcerea de a zbura mi-a cam căzut greu la stomac până la urmă.

— Ce tineri blazaţi sunteţi! exclamă Eva. Vii să bei un pahar cu noi, Jack?

— Îmi pare foarte rău, spuse, dar ştii cât de mult ţine la punctualitate papa Brown. Cu altă ocazie, o să fim încântaţi. Sau, mai bine zis, eu voi fi încântat, şi-i făcu stângaci cu ochiul Evei, dar fără ceilalţi. Numai tu şi cu mine, da?

Îl ascultam cu toţii ca şi cum ar fi fost majestatea-sa regală explicând graţios că, având alte obligaţii, îi era cu neputinţă să deschidă bazarul, dar poate cu altă ocazie… După ce aveau să plece împreună, în urma lor o să că mână un gol. Ei plecau spre căldură, lux şi veselie, lăsându-ne pe noi în plictiseala şi monotonia, acelei zile de început de săptămână.

Nu m-am alăturat invitaţiilor insistente ale Evei, deşi ghicisem că Susan ar fi preferat să meargă cu noi.

— Ei, te fac o bere? m-am adresat Evei, vorbind dinadins în argou, spre a contracara accentul ofiţeresc distins al lui Wales, tot atât de natural şi degajat ca şi

costumul său de *tiveed*. Haida!

M-am întors spre Susan, cu surâsul meu cel mai cuceritor, pe care îl exersasem o grămadă de vreme din pricina danturii mele, care, deşi pasabilă, era menţinută în bună stare în urma unor chinuri reînnoite anual la dentist. Mi-ar fi plăcut să am dintâi tot atât de albi ca rivalul meu (câţi astfel începusem să-l consider), dar un zâmbet cu gura închisă şi cu ochii puţin strânşi la colţuri poate avea acelaşi efect la femei ca un zâmbet cu toţi dintâi; sau cel puţin aşa mi s-a părut atunci văzând-o cum roşeşte.

— Data viitoare n-am să uit florile, spusei.

— Mulţumesc, murmură ea.

Ochii îi străluceau. Ştiu că asta se datorează unei hiperfuncţiuni a glandelor lacrimogene, poate din pricina excesului de rimel în cazul ei, însă în clipa aceea avea aerul unui copil încântat că a primit un dar de Crăciun. M-am întrebat dacă namila cu aere posesive care stătea lângă ea îi făcea multe complimente.

Când am ieşit în stradă, Eva îmi dădu iarăşi un pumn în piept, în glumă.

— Eşti foarte… *Direct*.

— Eu merg întotdeauna drept la ţintă.

Bob mârâi răutăcios:

— Lui Jack nu i-a plăcut chestia cu florile, să ştii. Părea gelos.

— Doar nu-i logodit cu ea.

— Bine, dar se cunosc de mici. Dragoste din fragedă copilărie, mă rog, chestii de-astea…

— Hm, ce drăguţ! am ricanat.

DOUĂ LUNI mai târziu, mă aflam la biblioteca publică, încercând să explic o operaţie elementară de contabilitate directorului adjunct al bibliotecii, un omuleţ îngrijit, pe care-l întâlnisem la „Thespieni11. Făcuse în registrul de casă şi depuneri o asemenea încurcătură,

încât un moment l-am bănuit că încarcă deliberat conturile. Apoi am descoperit că dăduse din buzunar zece şilingi. Ca mulţi oameni care strălucesc în alte direcţii, îşi pierdea minţile în faţa unei coloane de cifre; probabil nu-şi închipuise niciodată că deficitul putea fi datorat unei simple greşeli de înregistrare.

— Nu sunt bun pentru asemenea chestiuni, spuse plângăreţ, după ce în sfârşit, îndreptasem lucrurile. Pierd o oră pe zi cu registrele astea afurisite. Mi se pare o risipă inutilă de timp, ca să nu mai. Vorbim de timpul dumitale.

— Bătrânul ăla o să explodeze în curând, am spus eu, urmărind cum un om cu părul alb încerca să-i explice ceva unuia dintre funcţionarii noi, un tânăr sfrijit, care şi căpătase ţinuta gârbovită a bibliotecarului. Uite ce, Reggie, am să vorbesc cu Hoylake despre registrele de casă şi depuneri. Trebuie să existe o soluţie mai simplă.

Mă gândeam că am putea fie să micşorăm numărul facturilor, fie să preluăm noi întreaga problemă, colectând banii şi înregistrându-i în fiecare dimineaţă. Oricare vor fi sugestiile mele, Hoylake le va asculta. Era o mare deosebire între el şi „Momâia capabilă”.

Nici acum nu-mi place să-mi amintesc de „Momâia capabilă11. Avea capul mare, părul scurt, gominat, şi o faţă complet inexpresivă – nici plină de demnitate, nici împietrită – pur şi simplu moartă; părea că alungă tot oxigenul din jur. Reuşisem să-l îmbrobodesc să creadă că eram de acord cu felul său special de a concepe eficienţa în muncă şi ţinea la mine în măsura în care era în stare să ţină la cineva. Da să te fi ferit sfântul să munceşti sub ordinele lui!

Era unul dintre acei funcţionari guvernamentali locali care au fel de fel de complexe legate de siguranţa postului lor şi de cele treizeci şi şase de ore de muncă săptămânale. Mereu ne vorbea despre greutăţile vieţii şi mereu se

întreba cam ce gândea consiliul despre noi. Şi consiliului nici că-i păsa; majoritatea membrilor săi n-ar fi observat nimic chiar dacă toţi funcţionarii primăriei ar fi venit la birou în pielea goală. Dar se găseşte câte un consilier care, de dragul publicităţii locale, poza în „biciuitor al birocraţiei îmbuibate... Ori de câte ori în ziarul *Dufton Observer* apărea câte un titlu de felul ăsta: *Consilierul comunal a dat o lovitură la conferinţă*, *Primăria să introducă ceasul de pontaj*, *Scandaloasa creştere a salariilor*, „Momâia capabilă11 dădea drumul unui şuvoi de note dactilografiate, care toate începeau cu: „Având în vedere că11 şi se termina cu: „ACEASTĂ STARE DE LUCRURI TREBUIE SĂ ÎNCETEZE11. Dar şi mai ale naibii erau admonestările verbale, cum le zicea el; te speriai numai şi numai privindu-l – vorbea aproape fără să deschidă gura, şi vocea lui clară, metalică, parcă ar fi venit din neant.

Ni se cerea să lucrăm tot timpul, ceea ce părea destul de rezonabil. Greşeala era însă că începeam întotdeauna treburi pe care apoi eram obligaţi să le lăsăm baltă, iar faptul acesta până la urmă te face să iroseşti mai mult timp decât cele zece minute când fumai sau flirtai cu dactilografa. Făceam ore suplimentare cel puţin o seară pe săptămână; asta îi dădea o mare satisfacţie „Momâii capabile”, mai ales dacă se întâmpla să se afle vreun membru al consiliului pe acolo, dar dacă funcţionarii ar fi fost lăsaţi să-şi fixeze ei înşişi ritmul de muncă, n-ar mai fi fost nevoie de nicio oră suplimentară.

Hoylake, în schimb, avea toate însuşirile care „Momâii capabile” îi lipseau. Era mic, rotund şi amabil, cu o mustăcioară ca o periuţă de dinţi şi ochelari fumurii, îmi amintea întotdeauna de Robinson Hare, cu deosebirea că avea un uşor accent „Yorkshire”. Ne lăsa de capul nostru; nu-i păsa cum se făcea treaba, atâta timp cât o executam

în termenul stabilit, şi nu-i plăcea să fie plictisit cu fleacuri. De aceea serviciul lui dădea un randament mult mai bun decât al „Momâii capabile” din Dufton. Eram o echipă bine pregătită, nu o colecţie de maşini de calculat.

Acesta era, ca să zic aşa, alt dar al Warleyului. Pentru prima dată mă simţeam cu adevărat mulţumit de slujba mea.

Intrasem în cercul „Thespienilor” şi începusem să vin în contact cu un soi de oameni cu care înainte nu avusesem niciodată nici cea mai mică tangenţă. Teatrul de amatori devenise un fel de club – ajungea să fi tânăr, şi te primeau numaidecât. Era şi exclusivist; cu toate că nu exista nicio oprelişte pentru muncitori, niciunul nu îndrăznise totuşi să pătrundă în acest cerc. Apoi „Thespienii” treziseră în mine un lucru pe care nu-l încercasem niciodată: simţul de a aparţine, de a face parte dintr-o comunitate. Poate că sună bombastic, dar n-are importanţă. Pe scurt, eram mulţumit, fericit – chiar prea mult. Dădusem uitării hotărârea luată în după-amiaza petrecută la cafeneaua „Sylvia”.

Lucram la registrul de casă şi depuneri în odăiţa de lângă ghişeul bibliotecii de împrumut, căreia funcţionarul de acolo îi zicea birou, deşi nu era decât o cameră de lucru. Am văzut-o pe Eva prin paravanul de sticlă. Reggie o pofti înăuntru.

— Dragă, vino şi depune mărturie pentru onestitatea mea, spuse el. Joe pur şi simplu mă acuză că falsific registrele.

— Favoritul inimii mele nu greşeşte niciodată.

— Credeam că eu sunt favoritul tău, protestă Reggie.

Eva îl bătu uşurel pe mână.

— Ehei, dragă Reggie, asta a fost până la venirea lui Joe! Privi şirurile de cărţi noi. Ai ceva tare, senzaţional? Ador cărţile porcoase, dar voi n-aveţi de-astea pe-aci.

Mirosea a trandafiri arşi; parfumul ei umplea încăperea, acoperind duhoarea de cărţi vechi şi de clei.

— Îmi recomanzi vreuna, Joe? se întoarse spre mine.

— Mie îmi plac porcăriile în viaţă, în viaţa adevărată, am răspuns eu.

— Şi-atunci, ce mai aşteptăm?

Reggie se uita la noi atent, intrigat. Biblioteca era bursa de cleveteli a oraşului. Am schimbat îndată vorba.

— Ştiai că joc în rolul lui Ioshua? şi, umflându-mi pieptul, mi-am arătat bicepşii: Forţă de uriaş; inimă de copil. Dus de nas de o femeie a dracului.

— Fi-ar să fie! exclamă Eva. Şi. Eu, care aş fi vrut să te duc de nas! De ce nu mi-a dat mie rolul comitetul de distribuţie?

— Rolul nevestei credincioase e mult mai interesant, remarcă Reggie. E mai complex. Pe Leda poate s-o interpreteze oricine.

— O fi, spuse Eva îmbufnată, dar m-am săturat; să tot joc femei caste. Aş vrea să fiu şi eu seducătoare –, vampă… Ce găsiţi la Alice şi la mine nu?

— Cine e Alice? am întrebat.

— Ai cunoscut-o, prostănacule! Una, aşa, blondă, înaltă, subţire… A jucat în piesa de aseară. Ai fi observat-o dacă nu i-ai fi făcut ochi dulci lui Susan.

— E măritată?

— Sper că da, trăieşte cu un tip de aproape zece ani. George Aisgill, l-ai cunoscut şi pe el, a fost la ultima reuniune. Are o groază de bani. Par destul de fericiţi.

Se opri, ca şi cum ar: fi fost gata să facă o indiscreţie.

— A, da, mi-aduc aminte de ea, am spus. Părea cam înţepată. Aş zice chiar rece, distantă…

— Vrei să spui că nu ţi-a căzut pe loc în plasă, replică Reggie.

Tonul lui era glumeţ, nu puteam să mă supăr, dar mi-

am zis ca pe viitor să fiu mai atent cu el.

— Unei femei nu-i place să te uiţi la o alta în timp ce vorbeşti cu ea, spuse Eva. Nu mă mir că biata femeie era distantă. Alice e într-adevăr o fiinţă foarte drăguţă, şi să nu mi-o vorbiţi de rău, aţi înţeles?

— E o foarte bună actriţă, spuse Reggie. Doamne, s-o fi văzut în *Curtea*, a fost extraordinară! Emana atâta senzualitate… La mijlocul actului II, o pereche de bătrânei au ieşit din sală.

— Ei, nu-i chiar atât de grozavă, încercă să-l potolească Eva. Am văzut piesa la Londra. A furat mult de la actriţa La Thomas… îţi aminteşti cum îşi scotea pantofii? Dar are să fie bine în rolul ăsta nou, vă asigur. Şi Joe are să înveţe multe de la ea…

— Înaltă subţire şi blondă. Buun, sunt gata să învăţ!

— Fii cu ochii pe el, spuse Reggie.

Faţa lui negricioasă luă un aer melancolic.

— Ei, băiete! exclamă Eva, citând din piesă. Nu ne prăpădeşte lumea că te-ai făcut de râs. Ceva o să iasă şi din tine!

Reggie lăsă registrele C. Şi D.

— Mai bine mă duc să văd dacă funcţionarii mei nu se fac de râs, zise ieşind din încăpere şi îndreptându-se spre locul unde omul cu părul cărunt tot mai încerca să-i explice tânărului funcţionar ce dorea.

— Joe, vino să-mi ajuţi la alegerea cărţilor, spuse Eva, luându-mă de braţ. Domnul Scurrah ăsta e simpatic, nu-i aşa? Puţin cam bleg. Mie nu-mi plac bărbaţii blegi…

— Nu toţi pot fi la fel, am răspuns eu.

Eva îmi pipăi bicepsul cu degetele ei mici şi tari.

— Eşti o gorilă simpatică.

— Am făcut şi box.

— Şi te-ai lăsat?

— Ce rost are să încasezi lovituri degeaba?. Şi niciun

eram destul de bun ca să ajung profesionist.

— Fă-te profesionist, spuse ea, şi-am să fug cu tine. N-aş rezista unui boxer masiv, brutal şi năduşit.

Am aruncat o privire rapidă prin bibliotecă. Ajunseserăm la secţia „Teatru11, o firidă în ungherul cel mai îndepărtat al încăperii. Nimeni n-ar fi putut să ne vadă chiar dacă s-ar fi uitat în direcţia aceea.

— Chiar mă gândeam că ai să fugi cu mine, spusei eu. Măcar pentru un *weekend*.

— Nu înţeleg ce vrei să spui.

Vocea ei îşi pierduse tonul şăgalnic.

— Duminica trecută ai spus…

— A, asta era! Cum, numai pentru că te-am lăsat să mă săruţi sub influenţa berii, acolo, la recuzite, ai crezut că gata, îţi merge?… Nu, dragă, hotărât nu!

— Atunci, de ce ai promis?

Dădu din umeri.

— Probabil fiindcă te aşteptai să-ţi promit. Şi-apoi niciun sunt sigură că ţi-am promis…

Am simţit urcând în mine un val sălbatic de dorinţă şi furie. Când o sărutasem duminică, mi se păruse că totul avea să meargă cum prevăzusem. Simţindu-i trupul moale şi parfumat, curat şi mai ales luxos, costisitor, mă gândisem că iată, în sfârşit, îmi fusese dat să am şi eu o femeie care n-o să plângă de ruşine că s-a culcat cu un bărbat şi nici n-o să fac amor mâncând prune. La Dufton, în barul „Locarno”, m-aş fi descurcat mai bine.

— Eşti o mare cochetă, i-am spus. Şi nimeni nu s-a înfuriat rău pe tine, niciodată?

— Eu nu am de-a face decât cu oameni civilizaţi, spuse cu răceală.

Am respirat adânc. Să-mi fi dat drumul mâniei, n-ar fi folosit la nimic.

— Nu te teme. N-am să te mai sâcâi, am încercat să

zâmbesc. Eşti prea atrăgătoare, asta-i nenorocirea.

A urmat o pauză. Când vorbi din nou, vocea i se muiase.

— Joe, eşti complet lipsit de experienţă. Nu poţi să obţii tot ce doreşti, aşa, dintr-odată. Ai să ţii minte lucrul ăsta?

— Am să ţin minte, am spus, neştiind ce voia de fapt să înţeleagă.

ÎN SEARA aceea, aveam prima lectură la piesa *Ferma din vale*. Când am ajuns la teatru, Ronnie Smith, regizorul, se şi afla în sală. Era funcţionar de bancă, deşi n-ai fi crezut la prima vedere. Purta pantofi verzi de antilopă, pantaloni vechi de flanelă, un pulover galben strâns pe gât şi o haină de golf; avea obrazul zbârcit, părul uns cu briantină, rărit pe la tâmple, şi arăta ca un actor între două vârste, ceea ce bănuiesc că şi urmărea.

— Hei, Ioshua! spuse el, sau mai curând strigă, asta făcând parte din apucăturile actoriceşti. Doamne, ce. Rol colosal! Divin! repeta cu încântare: Da, divin! Dar ai să ai de muncit, Joe, zău, trebuie să munceşti zdravăn!

— Îl sperii, spuse Eva, care tocmai intrase cu Alice, Băiatul a venit să se distreze nu-i aşa, puişor?

— Bună, Eva, am spus eu. Bună, Alice. Trebuie să recunosc că eşti seducătoare.

— Foarte drăguţ din partea dumitale, zise ea. Dar azi am impresia că arăt foarte prost.

Glasul nu-i era prea prietenos. Hotărât lucru: nu capitula înaintea farmecelor mele.

Alături de Eva, trandafirie la faţă, clocotind de viaţă, Alice părea palidă, cu privirea rătăcită. Avea părul de culoarea mierii, adunat într-un coc, şi trăsături foarte fine. Trupul slab, colţuros, semăna cu siluetele din revistele de modă, contrastând însă cu sânii pe care. Îi avea mari. Strânşi într-un pulover alb, sânii păreau că atârnă sub

propria lor greutate. Într-un sens, îmi plăceau mai mult decât dacă ar fi fost tari, greutatea îi făcea parcă mai reali. Mă şi vedeam atingându-i.

Am alungat ispita. Ce rost ar fi avut? Mi-am amintit-o pe Eva lipindu-se de mine şi spunând: „Eşti o grozăvie, trebuie să facem ceva, să plecăm undeva[9]*, şi la ce-mi folosise? Mi-am amintit şi de Susan, la ultima reuniune: Jack n-o slăbise din ochi şi o condusese direct acasă într-o maşină nou-nouţă. Nici Alice nu era de mine; trebuia să mă las păgubaş înainte de a începe să: mă obsedeze.

Am trecut în revistă restul distribuţiei. Herbert Downs avea o mică ţesătorie. Tatăl lui Johnny Rogersfăcea negoţ cu cărbuni. Tatăl Annei Bariby avea trei băcănii. Jimmie Matthew, cel mai tânăr, învăţa la Şcoala tehnică din Leddersford. Jimmie urma să-şi ajute tatăl în afaceri şi, fără îndoială, Jonny o şi făcea. Fratele cel mare al Annei – era ucenic, bineînţeles la băcănie, pornind de la treapta cea mai de jos, ca orice muritor de rând. Anne urma să plece la Şcoala de artă plastică din Leddersford, ceea ce o va feri să clace strâmb până la căsătorie, şi avea să se mărite probabil cu Johnny, afacerile tatălui acestuia prosperând sub păcătosul guvern laburist. Toţi aveau mai mulţi bani decât mine, dar nu erau mari bogătaşi. La poziţia lor puteai să ajungi prea uşor, aşa încât prea mult nu-i respectam. Îi priveam gesticulând liber şi dizgraţios în timp ce vorbeau cât se poate mai fără accent, şi în sinea mea râdeam de ei ca un moşier care vede nişte negustori maimuţărind rangurile sociale superioare. Dar sentimentul meu de superioritate nu ţinu mult. Prima lectură a mers foarte prost. Enervat încă din pricina Evei şi a lui Susan, mi-am citit mizerabil rolul, pronunţând anapoda cele mai, simple cuvinte şi nuanţând incorect aproape toate replicile. A trebuit să ne oprim un moment când, din

9 Charles de Beaumont d’Son (1728—1810), agent politic al

greşeală, am citit „brasieratt feroviarilor în loc de „braseria[10]. Am început să râd şi eu alături, de ceilalţi dar cu un mare efort.

— Cavalerul d'Eon1 a înviat, spuse Alice. Ce idee, pervertiri erotice în rândul clasei muncitoare!

Mi se adresase direct.

— Şi eu fac parte din clasa muncitoare, am spus îmbufnat. Şi nu-i nevoie să-ţi explici gluma. Ştiu cine era cavalerul d'Eon. Am citit odată o carte.

— Nu trebuie să te. 7. Începu ea, apoi se opri. Am să-ţi spun mai târziu.

Îmi zâmbi şi se întoarse la textul ei.

Tot restul lecturii am stat cu ochii la ea. Uneori, când nu-şi citea rolul, era ştearsă, de-a dreptul urâtă: bărbia îi era grea, fără formă, iar linia frunţii şi a gâtului părea scobită-cu cuţitul. Când citea însă, faţa i se înviora, nu într-atât încât să-i uiţi defectele, dar trăsăturile deveneau tandre, emoţionante. Am constatat cu uimire că, în acele clipe, celelalte femei păreau lipsite de gust şi şleampăte; până şi Eva.

Când am terminat, Ronnie ne-a privit un minut, pufăind zgomotos din pipă şi bătând cu un creion de aur „Eversharp" într-un teanc de foi cu însemnări.

— O să avem mult de lucru. Piesa e cu mult mai subtilă decât pare. Scoţându-şi pipa din gură, îşi aţinti muştiucul spre mine: Joe, ţine minte că eşti un simplu fermier onest. Şi, pentru dumnezeu, fii atent la… Hm… La lenjeria de damă!

Toţi au râs, în afară de mine.

— De fapt, mai bine aş tăia fraza asta.

— Ai grijă, Joe, spuse Eva. Ronnie are o adevărată pasiune să foarfece textul. Dacă nu eşti atent, n-o să-ţi mai

---

10 I ui Ludovic al XV-lea. Deghizat în femeie, a fost trimis la curtea imperială rusă.

rămână nimic din rol

Ronnie îi surâse.

— Toate piesele ar trebuie reduse la jumătate…

— Se crede Orson Welles[11], îmi murmură Alice la ureche.

— Bine, copii, spuse Ronnie. Pentru astă-seară am terminat. Herbert şi cu mine vom încerca să aprofundăm intenţiile scenografice ale autorului.

— Bei o cafea? am întrebat-o pe Alice când se ridică.

— Nu, mulţumesc.

„Du-te dracului!” i-am spus în gând, şi-i întorsei spatele.

— Dar ai putea să-mi oferi o bere…

— La „Clarence”?

— Nu, e prea multă lume cunoscută acolo. Şi. E prea curat şi prea multă lumină. Curând or să pună şi neon. La „St. Clair” e mult mai drăguţ. Localul e întunecos şi miroase a friptură şi a lumânări.

Maşina ei, un „Fiat 500” verde, era parcată afară. Descuie uşa din dreapta, apoi ezită:

— Ştii să conduci?

— Oricât de curios ţi s-ar părea, da.

— Nu fi aşa de susceptibil…

— Nu sunt…

— Ba eşti. Mă gândisem că ţi-ar face plăcere să conduci. Majoritatea bărbaţilor refuză să fie conduşi de femei. În ce mă priveşte, trebuie să-ţi spun că şofez mizerabil.

Nu i-am răspuns nimic. M-am aşezat la volan şi am deschis portiera cealaltă.

E plăcut să conduci un – automobil. Bineînţeles, niciodată n-am avut o maşină a mea. Învăţasem să şofez în aviaţie: aveam un „Austin Chummy”, împreună cu încă trei

11 Cunoscut regizor de cinema din S.U.A.

inşi din echipaj. Când am băgat motorul în viteza întâi, mi-am adus aminte cum străbăteam câmpiile triste ale Lincolnshireului, cu un coş plin cu sticle de bere la spate, şi Tommy Jenks conducând corul, care cânta *Pisicile pe acoperiş*, sau *la drum cu maşina*, sau *Trei bătrâne*. Am încercat o senzaţie de nostalgie după. Zilele acelea, când îmi permiteam să cheltuiesc patru lire pe săptămână pe bere şi ţigări, iar insigna de argint cu o jumătate de aripă era un paşaport ce obţinea băuturi gratuite şi femei de categoria întâi. Maşina nu era prea grozavă – şi nici nu-i de mirare, după şaptesprezece ani de folosire – dar un sfert îmi aparţinea. Tommy a făcut-o praf pe şoseaua Fincheley, împreună cu persoana sa, cu o fată caporal în corpul auxiliar feminin şi cu soldatul ce conducea maşina pe care o tamponase.

— Ce încruntat eşti… Spuse Alice. Ştii cum arăţi cu pălăria asta? Ca un gangster. Ia-o, te rog, la dreapta.

— Unde suntem?

— Aproape de şoseaua St. Clair. E chiar drumul care duce spre casa mea.

— Locuieşti chiar aşa de Sus?

Probabil că vocea mea avusese un ton ironic. Am văzut-o tresărind şi m-am mirat ce demon m-o fi posedând.

— Locuiesc pe strada Linnet, spuse ea. Nu eu am ales casa. Deşi o găsesc foarte plăcută. Dumneata locuieşti pe strada Vulturilor, nu-i aşa?

— Stau în gazdă acolo, am spus.

Mergeam pe bulevardul Plopilor. Dintr-o casă mare în stânga noastră răzbăteau o lumină puternică şi muzică. Poarta, înaltă, de fier, era larg deschisă. Am observat strălucirea unei ape şi o platformă albă.

— Doamne, am exclamat, un bazin de înot!

— Aici locuieşte Susan Brown, spuse Alice. Azi e ziua ei de naştere.

— Ce plăcut trebuie să fie, am spus. Cred că Jack e invitat. Dacă mi-e permis să vorbesc cu atâta familiaritate despre el.

Alice părea că nu mai auzise.

— 1 Ia-o la stânga, spuse.

Am străbătut o stradă îngustă şi o piaţetă. În cartierul ăsta casele erau mai mici: casa cea mai mare din capul străzii era ultimul avanpost al lumii cu bazine de înot personale şi plopi şi maşini marca „M.G”. noi. Cartierul muncitoresc de lângă gară se întindea mai mult decât crezusem, intercalându-se ca un scut între bulevardul Plopilor şi fumul uzinelor din vale. Nişte trepte înguste de piatră duceau din piaţă spre o stradă dreaptă, pavată cu pietricele. Strada St. Clair se afla la capătul unei alei, aproape de piaţă.

Aşa cum spusese Alice, localul eră întunecos şi mirosea friptură şi a lumânări. În odăiţa de lângă bar nu se afla nimeni, doar doi bătrâni stăteau ghemuiţi lângă foc. Pe perete atârnau două gravuri vechi reprezentând Warleyul, şi fotografia unei case cu acoperişul luat de uraganul din 1888. Spaţiul liber era ocupat de alămuri strălucitoare şi de radiatoare cu cărbuni. Scaunele de lângă perete erau îmbrăcate în piele şi bine capitonate.

Alice privi în jurul ei mulţumită.

— Iată. Ce-nseamnă un colţişor liniştit, zise ea. Atât de liniştit, încât e aproape sinistru.

Patronul localului, un om cu părul rar şi cărunt, se strecură înăuntru.

— Bună seara, doamnă Aisgill. Bună seara, domnule. Cu ce vă pot servi?

— Dă-ne o „bere bătrână41, spuse Alice. Asta-i berea adevărată. Nu-i aşa Bert?

— E o băutură plăcută, doamnă Aisgill, spuse el cu o voce adâncă, lugubră. O bere pe cinste.

Într-adevăr o bere excelentă, neagră, dulce şi uşoară. Era cald şi odihnitor în colţişorul acela comod şi îmi plăcea că mă aflam acolo cu Alice. Nu mă ispitea să mă culc cu ea, şi de aceea nu mă temeam că voi fi respins. I-am oferit o ţigară. Când sunt încordat, uit să mai fumez. Era prima ţigară din seara aceea, şi tutunul avea un gust tare, aproape acru, aşa cum îmi place cel mai mult.

— Joe, ascultă, spuse Alice, va trebui să jucăm împreună, aşa încât e bine să lămurim lucrurile între noi de la Bun început. Pentru numele lui dumnezeu, nu te mai bosumfla pentru orice fleac! N-am vrut să-ţi spun de faţă cu ceilalţi, dar ai fost groaznic de nepoliticoscu mine. Ai un complex de inferioritate, sau ce-i?

— Nu, am bolborosit eu.

— Atunci, ce te roade?

— Am crezut că vrei să faci pe doamna nobilă cu nune, asta-i tot. Taică-meu n-a avut nici uzine, nici manufacturi, dar asta nu înseamnă că nu am citit nimic şi că nu ştiu să conduc maşina.

Mi-am dat seama că nu era explicaţia cea mai potrivită; de fapt, niciun eram supărat pe Alice.

— Dar, Joe dragă, spuse, cui îi pasă de toate astea? Mie, nu. Thompsonilor, nu. Lui Eva, nu. Se încruntă: Eva-i de vină, nu-i aşa? Mai întâi încurajează tinerii, şi apoi face pe distanta. E o cochetă înnăscută, n-o să se schimbe niciodată. Şti, nu m-ar mira deloc dacă… Nu, mai bine să nu spun.

Am mai comandat bere.

— Acum, dacă ai început, continuă…

— Nu m-ar mira de loc dacă aş afla că-i povesteşte lui Bob aiurerile ei cu bărbaţi mai tineri. Amândoi sunt reci ca nişte reptile. N-ai luat-o în serios, nu-i aşa?

— Depinde de ceea ce înţelegi prin serios.

— Acelaşi, lucru ca şi tine…

— Doamne, nu! Nicio clipă măcar. Am râs. Trebuie să par foarte prost. Dintr-odată mi-am amintit

* motivul nemulţumirii mele principale: Jack Wales, am spus făcea pe protectorul cu minte vorbea de popota ofiţerilor, îmi uita numele când mi se adresa…

— Se întoarce curând la Universitate, spuse ea. Şi, de altfel, nu-i ăsta. Motivul pentru care eşti supărat pe el. Şi-a arogat un aer de proprietar asupra Susanei. Astă-i, nu?

N-am răspuns. Mă miram cum ajunsesem până aici. Discutam cu ea tot atât de liber cum aş fi vorbit cu Charles, şi mă simţeam dezorientat.

— Nu ăsta-i motivul? repetă ea.

— Da, aişa-i. Simplă invidie. Oamenii ca el iau tot ce e mai bun pnintr-un fel de drept divin. Prea ades am văzut asta…

— Parc-ai fi un puşti. Doar nu-i logodită cu el, şi nici tu nu eşti căsătorit. Este? Ori ţi-e frică de el? De ce nu-i telefonezi fetei, s-o inviţi să iasă cu tine în oraş?

— Nu m-am gândit la asta niciodată, am spus încet.

— Preferi să te văicăreşti? În loc să acţionezi, stai cu mâinile în sân. Sau crezi că Jack ţi-e superior?

— Nu, am răspuns. Oricum, n-ar avea importanţă

— Vreau să spun dacă mi-ar fi sau nu superior – din moment ce ea mi l-ar prefera. Simt însă că nu-l place. S-a obişnuit să-l. Aibă în preajmă, asta-i tot. Simt că eu aş putea să-i stârnesc interesul. Asta mă frământă. Să nu crezi că sunt un închipuit…

— Nu, spuse Alice, eşti tânăr şi foarte lipsit de experienţă. Dacă asta-i ce simţi în legătură cu Susan, intuitiv şi nemijlocit, atunci probabil că aşa este.

Încrederea în intuiţie nu este proprietatea mea exclusivă, dar auzind-o pe ea vorbind astfel, am simţit că nu-i pot ascunde nimic.

Am privit paharul gol.

— Nu-ţi plac jumătăţile de măsură, am spus şi mi-am scotocit în buzunar după bani.

— Lasă-mă să fac eu cinste, vrei? spuse Alice.

— Dar am bani…

Ridică mâna ca să mă facă să tac.

— Fără discuţii. Întotdeauna plătesc partea mea. Am învăţat asta demult, pe când eram într-o trupă profesionistă.

— Dar eu nu sunt actor profesionist.

— Lasă. Nu-mi pasă chiar dacă ai fi casierul primăriei, sau proprietarul localului. Eu sunt independentă, pot să-mi permit să iplătesc. Ai înţeles?

Am luat banii şi am comandat băutura. Ca să fiu sincer, aranjamentul acesta îmi convenea, căci berea veche costă doi şilingi o halbă, şi în ritmul în care beam noi, ar fi făcut cel puţin zece şilingi până la sfârşitul serii. Aveam opt sute de lire la bancă, această sumă fiind constituită în mare parte de asigurarea părinţilor şi salariile acumulate din perioada cât fusesem

În lagărul german nr. 1.000. Dar nu n-am atins de ei niciodată; nu aveam posibilitatea să mai adun prea curând atâţia bani. Trăiam din salariu, iar salariul meu nu-mi permitea cheltuieli neprevăzute de aproape zece şilingi.

Am privit-o pe Alice cu duioşie.

— Vrei nişte cartofi pai?

— Da, cu plăcere. Cere şi puţină sare, te rog.

— Îmi plac sărături la bere, am spus eu. Ceapa murată şi slănina de porc sunt cele mai bune.

Îmi zâmbi. Era un zâmbet prietenesc, fără nicio urmă de senzualitate.

— Şi mie îmi plac. Am gusturi ordinare. Şi, în plus, beau de zvânt, beau cât tine.

— Asta o să vedem.

— Am să ţin pasul cu tine. Am fost înţărcată cu bere,

dar toţi bărbaţii pe care i-am cunoscut beau numai *whisky* şi gin. Ei cred că glumesc când spun că-mi place berea şi comandă dintr-aceea sticlă, cu mult acid, sau bere slabă nemţească.

Berea bătrână era mai tare decât credeam; la jumătatea celei de a treia halbe am simţit cum mă năpădeşte un val cald de afecţiune.

— Să-ţi spun ceva, Alice. Îmi placi. Nu vreau să spun că te-aş dori la pat, ci că-mi placi tu ca cm cu tine pot să discut ca şi cu un bărbat. Pot să-ţi spun o grămadă de lucruri… o, doamne, numai despre mine vorbesc!

Am mai luat o înghiţitură de bere şi am ronţăit nişte cartofi.

— Şi tu îmi placi, spuse ea. Uneori pancă ai avea optsprezece ani ani, ştii?

Am rămas până la ora închirierii, apoi m-a condus acasă. Dar în pat mi-am dat seamă că nu mai spusesem nici unei femei atâtea lucruri despre mine însumi, şi mai ales nu aveam senzaţia aceea neplăcută că am spus prea multe, sau că m-aş fi făcut de râs. Perna mirosea uşor a levănţică; îmi amintea de ceva. Era parfumai ei, răcoros, ca rufăria curată, prietenos ca berea; am adormit fără să-mi dau seama, visând că mergeam cu ea în „Fiat”, maşina făcea nişte cotituri fantastice într-o ţară care era un amestec de Lincolnshire şi Prusia;

apoi se transformă în Susan, cu ochii strălucitori şi faţa schimonosită de Plăcere. Dintr-odată mă rătăcisem într-un loc sălbatic, acoperit de nisip, copaci şi buruieni, şi strigam, dar nu numele lui Susan, ci al lui Alice, apoi mă trezisem în camera mea de pe Cotitura Stejarilor, privind reproducerea cu Olimpia, cea moale, albă şi drăguţă, dar eram conştient de asta: tabloul crescu până când acoperi tot peretele, iar eu ducându-mi mâinile la ochi, am încercat să ţip şi m-am trezit la Warley, în zbârnâitul soneriei

ceasului deşteptător „pe când la bucătărie slănina se prăjea sfârâind.

— 7

BIBILIOTECA se afla în clădirea primăriei. A doua zi de dimineaţă, pe la ora 10, trecând pe acolo, am aflat că Jack pleca peste câteva zile la Universitate.

Şedeam într-o încăpere mică, denumită Secţia documentară, simţindu-mă absurd de vesel şi, în acelaşi timp invidios. Cambridge! Pentru mine asta însemna vi, n de Porto, canotaj, discuţii libere în jurul unor mese lungi, strălucind de argintării şi cristaluri. Dar mai cu seamă puterea, puterea pe care o dobândeai vorbind o engleză impecabilă, puterea rezultată din faptul că te născuseşi într-o familie sus-pusă, că ai relaţii cu oamenii's, us-puşi: dacă ai de gând să conduci treburile ţării, îţi trebuie neapărat o educaţie universitară. 1

Printre altele „tatăl lui Jack era şi fabricant de maşini. Afacerile erau înfloritoare. Deşi, chiar de n-ar fi fost aşa, n-ar fi avut. Prea mare importanţă, deoarece el crease un trust mic, Dar solid, care se înălţa din: ce în ce mai sus pe verticală. Ori de câte ori se întâmpla. Să cheltuie prea mulţi bani pentru un material, cumpăra imediat firma care-l producea'. Deţinea o fabrică de plastice, o tăbăcărie, o echipă de constructori de caroserii şi chiar o spălătorie şi o tipografie. Pe lângă „Ford-4, sau „Lyons", sau „Unilever", era un cartel mic. Dar m-aş fi mirat dacă bătrânul ar fi scos mai puţin de un milion pe an.

Cedric mi-a explicat de ce ţinea Jack să obţină; diplomă în ştiinţe.

— Cine conduce un cartel n-are nevoie să se specializeze într-o anumită ramură, spunea el. Trebuie să aibă „o concepţie generală. Dacă te pierzi prea mult în amănunte, nu poţi cuprinde întregul. Asta-i motivul pentru care Jack se duce la Cambridge: ca să înveţe să gândească.

Şi Cedric îmi zâmbise complice. Asta na schimbă mai nimic. Funcţionarii şi inginerii fac să meargă treaba, indiferent cine o conduce. Necesar e ca Jack să-şi facă relaţii utile cu oamenii din lumea bună să înveţe să se descurce cu ei. Cu ştiinţa să-şi bată capul ăilalţi, aşa-i, nu?

„Foarte bine, am bâiguit copilăreşte în sinea mea. Am să-ţi suflu fata, Wales, cu toţi banii tăi cu tot, n-ai să-mi stai în cale…”

M-am dus la telefonul public din faţa primăriei şi i-am telefonat lui Susan. Aşteptând legătura, eram aproape gata să renunţ. Dacă nu ar fi răspuns chiar ea, mă îndoiesc că aş mai fi încercat vreodată…

— Aici Susan Brown – a spus ea.

— La telefon Joe Lampton, (Ce oficial vorbim! Cabinei telefonice îi lipsea un geam, şi înăuntru bătea un vânt rece. Mâinile îmi tremurau de emoţie.) Am două bilete la baletul de sâmbătă noaptea, mă gândeam poate că ai vrea să-l vezi.

— Sâmbătă noaptea?

— Vreau să spun, seara, am zis, înjurându-mă *în* gând.

— Mi-ar face mare plăcere să-l văd. Stai puţin să mă gândesc, De, sunt zăpăcită… Abia am ieşit din baie.

Mi-am inchi. Puit-o goală, cu trupul tânăr, ferm şi parfumat. Apoi am alungat gândul ăsta. Era ceva la care nu voiam să mă gândesc. Nu pentru că n-aş fi derito. Dar s-o dezbrac în minte, era o apucătură de adolescent, nu exprima adevăratele mele simţăminte pot să declar în mod cinstit: intenţiile mele. Faţă de Susan au fost întotdeauna cele mai onorabile. Orice altă reacţie faţă de frumuseţea ei ar fi părut meschină. Chiar fără a-i lua în consideraţie averea, merita să o iei în căsătorie. Susan era prinţesa din basme, fata din legendele străvechi, eroina comediilor muzicale. Le semăna atât trupeşte, cât şi din punctul de

vedere al categoriei de venituri necesare acestor personaje. Aşa-i în toate poveştile: prinţesa e întotdeauna frumoasă, trăieşte într-un palat de aur, portă straie scumpe, giuvaieruri, mănâncă pui, căpşuni, turtă dulce, şi chiar dacă dă peste ea nenorocirea şi ajunge fată la bucătărie, prinţul o va descoperi imediat, pentru că ea uită un inel scump în prăjitura pe care o coace pentru el; iar când prinţesa este adusă înaintea lui, îmbrăcată în piele de măgar, cu faţa şi mâinile mânjite de funingine, prinţului îi va tresări în piept inima şi va crede că s-a îndrăgostit de o fată din popor. (Categoria a zecea.) Dar prinţesa îşi leapădă pielea de măgar, şi el îi vede în fine pielea albă, gingaşă… Totul se aranjează: ea redevine categoria întâi şi se pot căsători nestingheriţi şi vor trăi ani mulţi şi fericiţi. Calificativele necesare unei prinţese în basmele cu zâne sunt foarte clare.

Susan era fără doar şi poate o prinţesă, iar eu un porcar, sau cam aşa ceva. Într-un fel, participam din plin la desfăşurarea unui basm. Nenorocirea era că aveam de trecut piedici mai mari decât baluri şi vrăjitoare şi n-aveam la îndemână niici o zână ocrotitoare. În dimineaţa aceea mi-ar fi fost peste putinţă să prevăd sfârşitul basmului. Când Susan lăsă pentru câteva clipe receptorul, mi se păru că nu se mai întoarce. O clipă m-am gândit că închisese receptorul, însă undeva, ca un fundal, se auzea zgomotul unui aspirator şi voci de femei.

— Îmi pare rău să te-am făcut să aştepţi, spuse ea, nu-mi găseam carneţelul unde-mi notez totul. Sâmbătă seara sunt liberă, Joe.

Primul balaur fusese ucis, dar era un balaur mic. M-am stăpânit să nu par prea vesel.

— Splendid! Am să vin să te iau la şase şi un sfert, se poate?

— Nu, nu spuse ea repede, ne întâlnim la teatru.

— Atunci la şapte fără un sfert.

— Doamne, o aud pe mama. Trebuie să fug. La revedere.

— La revedere, am spus puţin mirat.

O parte din poleiala de pe turta dulce se şi dusese. De ce se speria aşa când intra maică-sa în cameră? Era ca şi cum nu voia să se ştie că ieşea în oraş cu mine. Era oare de presupus că nu iese cu altcineva în afară de Jack? Şi nu eram oare destul de onorabil să fiu primit la ei acasă, cum era primit el?

Când m-am întors la secţia financiară, Teddy Soames bea ceai şi filtra cu June Oakes, dactilografă de la secţia sanitară. June avea 20 de ani, părul roşu şi pielea albă; eram sigur că e prostuţă, dar drăgăstoasă, însă aveam ceva mai bun de făcut decât să mă încurc cu ea. Legăturile astea de birou încep uşor, dar sfârşesc greu, mai ales într-un oraş mic.

Totuşi, am intrat în vorbă cu ei. Faptul că aveam la îndemână o fată care, judecând după buzele-i cărnoase şi umede, nu m-ar fi aţâţat pe degeaba şi ar fi fost încântată oricând să-i fac o vizită acasă, mă liniştea, îmi dădea un sentiment de siguranţă.

— Ei, regina inimii mele! am spus, luând o ceaşcă de ceai. E o plăcere să se uite omul la tine. Eşti din zi în zi mai frumoasă. Ce bine îmi pare că nu lucrezi la finanţe!

— De ce?

— Fiindcă aş staţi m-aş uita toată ziua la tine. N-aif mai lucra nimic.

Chicoti:

— Am auzit că umbli după alta.

— Asta pentru că nu vrei tu să te măriţi cu mine.

— Dar ce, parcă m-ai cerut?

M-am aşezat în genunchi şi am dus o mână la inimă.

— Dragă… aş spune chiar cea mai dragă…

Domnişoară Oakes, îţi ofer mâna şi inima mea!

— Dă-l încolo, June, spuse Teddy. Se duce şi bea cu femei măritate.

M-am ridicat.

— Eu beau cu femei măritate? Cum adică?

June chicoti din nou:

— Numele ei ar putea începe cu A. E mult prea bătrână pentru tine.

Avea o voce piţigăiată, ca un chiţcăit de şoricel. Nu prea mergea cu pieptul ei impunător.

— A, asta era, am spus uşor. M-a condus cu maşina acasă. Am vorbit despre piesă. Teddy nu poate să înţeleagă. Relaţiile noastre sunt pur platonice.

— Da, înţeleg, spuse Teddy, înlănţuind-o pe June eu braţele. Aş vrea să plec cu June într-un *weekend* platonic. Sigur, prea bine n-ar fi dacă am face şi un copil platonic.

Râse cu râsul lui zgomotos, fals şi îşi vârî nasul în obrazul lui June.

— Ah, eşti groaznic, spuse ea. Nu, Teddy. Nu, te rog… Dacă intră domnul Hoylake?

— O să-mi ordone să te las în pace, ca să te mângâie el, ripostă Teddy.

— N-am să mai vorbesc niciodată cu tine, se bosumflî June. Ai nişte purtări… Îmi zâmbi: Pe când Joe e un om delicat, un gentleman.

— Nu te bizui prea mult pe asta, spusei eu.

Se apropie de mine. Mirosea ciudat. Nici a parfum, nici a săpun, nici a transpiraţie – era ceva aproape grosolan, însă curat. Am fost foarte ispitit s-o mângâi, sau măcar să-i dau o întâlnire, dar primul lucru ar fi fost nesatisfăcător, iar al doilea periculos. Aşa încât i-am zâmbit şi eu.

— Eşti fermecătoare.

— Şi tu ai nişte ochi superbi, spuse ea. Ieşind îmi

întinse în treacăt mâna. Ce cusur avem noi, bietele fete nemăritate? întrebă ea, ca şi când Teddy niciun ar fi fost acolo.

— Nu te sinchisi de mine, spuse el. Tu, Joe, ai un succes nebun la femei, nu-i aşa?

— Stau la coadă numai ca să-mi vorbească!

— Pe June ţi-o cedez, spuse el. E o puştoaică. Dar pentru doamna A… Ei, pentru ea te invidiez cu adevărat.

— N-ai de ce să mă invidiezi.

— E o femeie grozavă, spuse el.

Faţa-i ascuţită exprima regrete pline de dorinţe.

— Da, într-adevăr, e o femeie bine, dar nu m-am gândit niciodată la altceva.

— Doamne, eu m-aş fi gândit. E… Cauţi un cuvânt potrivit şi apoi îl rosti ruşinat: E o… doamnă. Dar e şi femeie. De câte ori o văd, mă trec sudorile şi ameţesc, ştii ce vreau să zic…

— Eşti un desfrânat, am spus eu. Ştii ce spune *Biblia* despre adulterul înfăptuit cu gândul.

— Bărbatul ei îl comite altfel.

— Asta nu-i o scuză. Dar apropo, cum arată?

— E un negustor de lână bogat. Politicos, rece, distant.

— Şi cu cine se ţine?

— Cu o fată din biroul lui. Tânără, grăsuţă şi tâmpită. Aventura durează de un an.

— Sunt mai răi decât animalele, am spus indignat. Ce, Alice nu-i ajunge?

— Alice are treizeci şi patru de ani şi sunt căsătoriţi de zece ani şi n-au avut copii. Râjni. Eu i-aş da o mână de ajutor. Bucuros.

Am înălţat din umeri.

— Nu mă atrage din acest punct de vedere.

Mă gândii la Susan. Amintindu-mi de ea, un fior mă

trecu prin stomac. Ardeam de dorinţa să spun cuiva, să mă laud discret. Speram ca Teddy să aducă în discuţie numele, şi pe urmă aş fi aruncat o vorbă la întâmplare despre întâlnirea noastră. Dar n-a adus vorba despre ea şi continuă să flecărească despre Alice.

În seara aceea m-am dus la a doua (repetiţie a piesei *Ferma din vale*. Ronnie era în formă. Trăgea tare din pipă, trecându-şi mâna prin păr pentru a indica tensiune nervoasă şi mâzgălind cu furie textul regizorial.

— În seara aceasta, oameni buni, spuse el, sunteţi doar trupuri. Şi încă nişte trupuri frumoase, dacă pot spune aşa. Vreau să lămurim mişcarea de scenă, apoi o să continuăm cu… cu intenţiile textului.

Alice şi cu mine aveam trei scene de dragoste pasionata. IVJ a aşteptam să le găsesc jenante, dar era atât de impersonală în atitudine, atât de lipsită de jenă, încât îmbrăţişările noastre erau ca un dans lent. Am lucrat atât ne frumos împreună, încât Ronnie nu a trebhit să mă corecteze decât de două ori la fiecare mişcare, ceea ce este destul de bine în acest stadiu al repetiţiilor. M-am lăsat condus de Alice, lucru desigur foarte firesc, pentru că trebuia să fiu sedus de ea.

Ronnie a fost impresionat şi m-a lăudat după aceea.

— Scenele tale de dragoste au început să se contureze bine, Joe. Prevăd însă greutăţi în altă direcţie, a clipit către mine deasupra ochelarilor. Ştii, treburile astea plicticoase cu intrările şi ieşirile, statul jos şi iidicatul în picioare. Te aşezi ea şi cum… ei. Dar nu vreau să fiu vulgar. Şi te ridici ca şi cum ai fi stat *pe* un cui. Cu Anne şi Johnny eşti foarte stângaci. IM a trăieşti decât scenele cu Alice.

— Alice învie şi morţii, am spus.

Am zâmbit către ea. Spre surprinderea mea, am văzut că roşise puţin.

Când Iionnie a terminat cu observaţiile, am coborât după Alice în sală. Îşi luă haina pe care o lăsase într-un fotoliu. I-am ajutat să se îmbrace. Înainte de a-mi lua mâinile de pe umeri, ei, s-a rezemat de mame; la fel de impersonală ca şi în îmbrăţişările noastre de pe scenă.

Mi-am pus şi eu pardesiul şi m-am aşezat lângă ea.

— Ţi-am urmat sfaturile.

— Care sfaturi?

— I-am telefonat lui Susan. Mergem la balet.

De undeva din culise se auzea vocea lui Ronnie şi a lui Herbert, o lumină albastră scăldă scena plină de mucuri de ţigări, mesele demontabile, scaunele „Windsor K şi canapeaua tapisată unde jucasem pe amorezul cu ea. Era un teatru mic, dar deodată mi se păru mare şi pustiu, plin de ecouri.

— Susan? spuse ea. Da, îmi amintesc. Lumina deveni de un roz-cald. Îndrumat de mine, nu poţi să greşeşti. Mătuşa Alice are întotdeauna dreptate.

— Nu poţi fi o mătuşă, am spus eu. Mătuşile au patruzeci de ani şi miros a camfor.

Se strâmbă. Am observat că sub bărbie pielea i se lăsase puţin.

— Eu cel puţin nu miros a camfor. Mă comport ca mătuşa din *Conversaţiile unei femei*. Sau dădaca Julietei.

Tonul ei părea amar.

— Ba nu, am spus. Am văzut o dată *Romeo şi Julieta*. Aia era o babă afurisită. Tu eşti drăguţă, ispititoare. Ba mai mult…

M-am oprit. Intram pe un tărâm periculos.

— Mai mult ce?

— Să nu te superi pe mine. Promite.

— Bine, spuse ea impacientată. N-o să mă supăr chiar dacă e indecent. Promit.

M-am bâlbâit.

— Mi se pare, aşa, prostesc. Nu pot…

— Asta e la fel ca în *La Doamna Bean*, spuse ea. Eşti enervant, Joe. Pentru dumnezeu, spune odată!

— Eşti mai degrabă… nu… nu înduioşătoare, dar rătăcită, pierdută, ca o fetiţă mică. Parcă ai căuta ceva. Scuză-mă, cuvintele mele sună ca-ntr-un film ieftin. Te rog să uiţi ce-am spus, bine?

Tăcu o clipă. Ochii i se umeziră.

— Curios că mi-ai spus asta. Nu, nu sunt supărată, dragul meu.

Căută ceva în geantă. Scoase o ţigară. Când i-am aprins ţigara, am rămas mirat văzând că-i tremură mâna.

În acel moment intră George Aisgill. Purta un pardesiu mult prea mare pentru statura lui. Avea mâini mici, frumoase, cu unghiile foarte îngrijite, şi purta, în afara unui inel cu sigiliu pe degetul mijlociu, o şevalieră cu diamant pe degetul mic. Trăsăturile îi erau regulate, pielea netedă, iar mustaţa, parcă pictată. Deşi avea unghiile date cu lac şi purta inele, nu părea efeminat. Dar nu arăta nici prea viril. Era ca şi cum ar fi ales să fie bărbat, găsind că asta e mai practic şi mai confortabil. De cum l-am văzut, îmi deveni antipatic, însă în alt fel decât Jack Wales. Jack de fapt nu era periculos, pe când George Aisgill răspândea în jur o răceală atât de calculată, încât te speria: el niciodată şi în niciun chip n-ar fi putut să se facă de râs.

— Golanilor, haimanalelor, daţi-mi nevasta! glumi el intrând. Alice, închipuiţi-vă, şi-a stricat „Fiat”-ul.

— George, ţi-l prezint pe Joe Lampton, spuse Alice. E amorezul meu.

— Vai mie, exclamă el, îmi pare rău! V-am deranjat?

— Ne-am mai cunoscut, am spus. Îmi aruncă o privire iute, iscoditoare.

— Da, îmi amintesc, mormăi. Arătă cu capul spre scenă. Ei, cum merge?

Aşa cum ne privea, avea aerul să spună că, după părerea lui, spectacolul pe care-l montam noi era o aiureală, şi nimic mai mult.

— Ştiu eu… Am şovăit. Întrebaţi-o pe Alice.

— Nu e nici mai bine, nici mai rău decât altă dată, răspunse Alice cu o voce indiferentă. Continuăm să ne amuzăm.

Întreaga-i purtare se schimbase odată cu venirea lui. Nu era supusă, sau se priată, sau… Era foarte greu să precizezi în ce consta deosebirea, dar am sesizat-o pe loc. Devenise aşa cum crezusem cu o seară mai înainte că e în realitate – rece, blazată, trufaşă, doar pe jumătate vie.

— Eşti *amploiat* la primărie, nu-i aşa? întrebă el.

Cuvântul acesta demodat, boieresc, mă făcu să mă crispez.

— La serviciul financiar.

— Trebuie să fie cam plictisitor.

— O să vi se pară curios, am spun zâmbind, dar întotdeauna se găseşte câte un om de afaceri care încearcă să tragă chiulul. Oamenilor nu le place de loc să-şi plătească impozitele, asta e o regulă!

— Băiete, cu mine n-o să aveţi de-a face. Fabrica mea nu-i în Warley.

— Nici *asta* nu ne place. Vă privaţi de bani urbea natală.

— Când consiliul va încuraja afacerile, am să curstruiesc o fabrică la Warley.

— Când o să găsim un om de afaceri care să considere că politica noastră de combatere a fumului industrial nu-i o vorbă goală, o să-l primim cu bucurie.

Zâmbi, arătându-şi dinţi albi, mici şi ascuţiţi.

— Acolo unde e murdărie…

Eram gata să ripostez că el avusese destulă grijă să trăiască în afara mizeriei, când Alice ne întrerupse:

— Mai lăsaţi afacerile. Nu vă plictisiţi tot discutând despre de?...

Ridică mâinile într-un gest de prefăcută resemnare, şi diamantul din deget îi sclipi rece. /

— Femeile nu înţeleg niciodată că noi, bărbaţii, trăim pentru munca noastră. Cum discutăm şi noi ceva mai interesant, vă şi plângeţi că vorbim despre afaceri.

Contrar voinţei mele, mă bucuram că îmi considerase interesante părerile, deşi ştiam că era un mic compliment de circumstanţă, menit să atragă simpatia, potrivit tacticii lui Dale Carnegie[12]. Ceilalţi se strânseră în jurul lui pe nesimţite, cum se strângeau în jurul lui

Jack Wales. Domnul Aisgill reprezenta forţa banilor, ca şi Jack. Era şi el un rege. Privindu-i pe toţi cum îi făceau plecăciuni, m-am mirat cum de ajunsese să se însoare cu Alice, cum reuşiseră buzele lui subţiri de sub mustaţa tunsă perfect să rostească – şi precis că le rostiseră – cuvintele *te iubesc*. Tot aşa, nu mi-i puteam închipui împreună în pat. Nu erau de acelaşi soi şi niciun ajunseseră să semene unul cu altul, cum se întâmlpă cu cei fericiţi în căsnicie.

M-am ridicat şi i-am spus lui Alice că plec.

— Mergi în direcţia noastră? întrebă ea.

— Nu mai aveţi loc în maşină, am răspuns eu.

— Prostii! făcu George. N-ai niciun program, nu-i aşa?

— Avem loc destul, spuse Alice. Hai, Joe.

M-am uitat lung la ea. Vorbea ca şi cum mi-ar fi cerut s-o apăr.

Maşina lui George era un „Daimler" de 2500 cine. M-am aşezat în spate cu Johnny Rogers şi Anne Bariby. Nu mai călătorisem până atunci într-o maşină „Daimler",

---

12 Autor al unei cărţi intitulate Arta de a-ţi lace prieteni şi a-i influenţa pe cei din jur.

proprietate particulară. George aprinse o clipă lampa: lumina ei plăcută ne transportă într-o lume intimă, caldă şi confortabilă, dar totodată dură şi aventuroasă „arogantă, sugerând viteza, distanţa.

Johnny ne oferi ţigări, şi eu m-am răsturnat pe pernele moi şi adânci, furat de această lume a proprietăţii private, lăsând atmosfera ei de lux să se frece de mine ca o pisică. Johnny discuta despre maşini cu George; desigur că în curând urma să-şi cumpere şi el una. Fo –, loseau limbajul aviatorilor, care mie, personal, îmi face întotdeauna greaţă: dacă nu-i vorbit la perfecţie, miroase a gazetărie şi a filme.

— Să fi văzut bolidul ăla, zicea Johnny. Formidabil, domnule! Decolează…

Era un tip insipid de cel mult 20 de ani, cârn, cu părul ondulat şi cu aerul acela al oamenilor matinal îmbăiaţi, care se culcă devreme, se scoală devreme şi fac multă gimnastică.

Anne Bariby era verişoara lui. Îi vorbea lui Alice, sau mai curând „o înţepa”, spunându-i cât de fericită trebuie să fie că posedă o maşină „Daimler” şi un amant atât de frumos. „Jean Marais în carne şi oase, draga mea”. Desigur, eu eram amantul lui Alice. Aluzia începea să devină transparentă.

Anne n-avea temperamentul lui Johnny, dar semăna cu el – aceeaşi înfăţişare plină de prospeţime şi părul ondulat. Din păcate, avea un nas. Care i-ar fi stat mai bine unui bărbat – un nas mare, inform, aproape borcănat. Din anumite unghiuri de vedere nu arăta prea rău, şi pe scenă „mergea”. Dar asta o necăjea, o făcea foarte sensibilă. Şi n-ar fi avut de ce: era o fată veselă, deşteaptă, cu o siluetă armonioasă şi, cu toate că nu se putea numi chiar o moştenitoare bogată, dispunea de ceva gologani. Totodată, simţeai că e în stare să fie afurisită şi a dracului ca o căţea.

Pe mine se vedea dar că nu mă înghite şi nu pierdea niciun prilej să mă înţepe. Acum, uitându-mă în urmă, înţeleg de ce. Nu mă putea suferi: nu mă străduisem destul să ascund faptul că n-o găseam atrăgătoare din punct de vedere fizic. Un mic flirt amabil, un avans discret i-ar fi schimbat radical atitudinea faţă de mine. Se purta ca şi cum n-ar fi acceptat în viaţa ei să te apropii de ea, cu nicio intenţie, de orice fel ar fi fost, iar eu, prostul, o luasem de-a bună. Or, acesta este ultimul lucru pe care-l doreşte o femeie.

„Daimler”-ul urca fără niciun efort strada St. Clair. Era ca şi când te-ai fi aflat într-un salon mişcător; atât că era mai confortabil decât multe alte saloane. George conducea cu abilitatea unui şofer; nu puteam să nu compar tehnica lui cu neglijenţa imprudentă a lui Alice.

— Noi vă lăsăm aici, spuse Anne la jumătatea străzii St. Clair. E o maşină minunată, domnule Aisgill. Mult mai simpatică decât „Fiat”-ul. În „Fiat” nu se ppt înghesui decât cel mult două persoane, nu-i aşa, Joe?

— Vai, exclamă Alice, când George porni din nou maşina, ce otravă! Şi ce insinuări dezgustătoare face cu vocea aia a ei de damă de şantan… O să aştepte mult şi bine s-o mai iau cu maşina. Să-ţi mărturisesc totul, George? Să mă las în voia mărinimiei tale? Aseară l-am condus pe Joe cu maşina şi am intrat la „St. Clair”. Secretul nostru vinovat a fost dat în vileag. Ce târg nenorocit! Pavat cu scandaluri, bârfe şi intrigi…

— Aşa sunt toate oraşele mici, spuse George nepăsător. Dar ce te complici cu localurile astea? Adu-l mai bine pe Joe acasă dacă nu-ţi place să te bârfească lumea. Avem băuturi destule acasă, nu?

Trecusem de strada Vulturilor, dar eu nu mi-am dat seama decât după o jumătate de milă, aproape de capătul străzii St. Clair.

— Cobor aici, am spus eu.

— Nu vrei să vii să iei masa cu noi? mă întrebă el. Poţi să telefonezi familiei Thompson.

— Hai, vino, stărui Alice.

— Şi cartelele?

Râse.

— N-avea nicio grijă, dragul meu. În orice caz, nu va fi un banchet, luăm un apetitiv.

Am. Ajuns la capătul străzii St. Clair. Dincolo de strada Vulturilor se întindea câmp deschis – păşuni mărginite de copaci, cu câteva case mari aşezate la o oarecare distanţă de şosea. În stânga, pe jumătatea ascunsă de pini, era cea mai mare casă pe care o văzusem în Warley. Un conac, de fapt un palat în stil victorian autentic, cu turnuri şi creneluri, o alee pentru maşini lungă de cel puţin un sfert de milă şi un pavilion pentru personalul de serviciu, dar. Care avea dimensiunile unei vile obişnuite.

— Cine stă aici? am întrebat eu.

— Jack Wales, spuse George. Sau mai bine zis familia Wales. L-aii cumpărat de la un negustor de lână, ruinat. E colosal, nu-i aşa? Şi ştii, nu folosesc nici jumătate din el.

Moralul meu se prăbuşi. Pentru prima dată înţelesesem avantajele uriaşe ale lui Jack asupra mea. Desigur, ştiam că sunt un bărbat tare, puternic, dar casa asta mă handicapa. Era o prelungire materializată a lui Jack, cu o valoare de cel puţin cincizeci de mii de lire, care-i gira superioritatea faţă de mine.

Casa familiei Aisgill era aşezată la capătul unei străzi murdare, înguste, imediat după parcul St. Clair. Fusese construită în 1930, din beton alb, şi avea acoperişul drept. În jur nu mai era nicio casă. Se ridica pe un dâmb şi avea în spate câmpia, iar în faţă, parcul. Părea costisitoare, clădită la comandă, dar cam fistichie, ca o cocotă de pe Piccadilly. Care s-ar plimba pe câmp în pantofi cu tocuri

albe şi ciorapi de nylon.

Înăuntru era decorată toată în alb, cu scaune de metal şi cauciuc, mai confortabile decât păreau la prima vedere. Pe pereţi se aflau expuse trei tablouri pictate în culori radioase: două dintre de după cât îmi dădeam eu seama, nu erau decât o încurcătură de linii, pete şi cercuri, dar celălalt era un portret în care puteai s-o recunoşti pe Alice. Purta o rochie de seară decoltată, dintr-un material argintiu strălucitor. Pieptul era mai mic şi mai ferm, iar obrajii netezi, plini. Artistul nu o făcuse mai frumoasă; se putea observa că avea bărbia puţin lăsată, iar faţa uşor brăzdată de riduri.

— Nu te uita prea atent, Joe, spuse ea, apropiindu-se de mine. Pe atunci eram cu zece ani mai tânără.

— Aş vrea să fiu eu acum mai mare cu zece ani, am spus.

— Vai, Joe, ce drăguţ eşti! îmi strânse mâna şi nu mi-o lăsă imediat. Îţi place odaia?

— Foarte mult.

Dar nu păream prea convins. Era o cameră stranie» foarte curată, foarte luminoasă, de bun-gust, dar oarecum lipsită de confort. Rafturile joase, albe, aşezate de-a lungul peretelui din faţa căminului, erau pline de cărţi majoritatea nou-nouţe, învelite în supracoperţi; cărţile ar fi trebuit să mai încălzească un pic odaia, dar nu era aşa, aveai impresia că n-ai fi putut citi niciuna; făceau într-atât parte din decorul camerei, încât nici n-ai fi îndrăznit măcar să pui mâna pe de.

— Ce bei? întrebă George, ducându-se spre bar. Gin, *whisky*, coniac, rom, vin de Xeres, mai am şi alte licori, dar sunt prea scârboase, nu ţi le recomand.

— Un *whisky*, te rog.

Mă privi răutăcios.

— Din păcate, nu-i „Scotch”. Un client american mi-a

dat o ladă. Are un gust de briantină. Te previn.

— Am băut o grămadă din ăsta la Berlin, am spus eu. Fără sifon, mulţumesc.

Mi-a lăsat o căldură în stomac, după ce, pentru o secundă, îmi uscase gura şi făcuse să-mi vină aer pe gât.

— Alice spune că eşti din Dufton.

Îşi umpluse paharul cu sifon şi începu să soarbă din el puţin câte puţin, ca şi cum ar fi băut o doctorie.

— Da, acolo m-am născut.

— Am fost la Dufton în interes de afaceri o dată sau de două ori. E un oraş urât.

— Te obişnuieşti.

— Cunoşti familia Torver, cred…

Îi cunoşteam tot atât cât îi cunoşteam pe prefectul ţinutului. Ei erau cei mai vechi fabricanţi din Dufton; de fapt, unica familie de fabricanţi care mai rămăsese după criză, celelalte întreprinderi fiind preluate fie de stat, fie de cartelul din Londra.

— Tatăl meu a muncit în fabricile lor, am spus eu. Era supraveghetor. Aşa încât nu ne-am cunoscut din punct de vedere social, cum se spune.

George râse.

— Dragul meu Joe, nimeni nu se cunoaşte cu Torverii din punct de vedere social. Toţi fug de ei. Bătrânul n-a avut niciun sentiment uman de când l-a înţărcat mă-sa. Iar Dicky Torver îşi petrece puţinul timp care-i mai rămâne, când oboseşte alergând după fetele din fabrică, îmbătându-se turtă.

— Noi îi ziceam „Momâia sexuală1, am spus eu.

— Perfect! Ha-ha-ha! Extraordinar! şi-mi umplu îndată paharul, ca şi când m-ar fi răsplătit că-l distrasem. Da, chiar aşa arată, cu mutra aia lată ca o plăcintă şi cu trupul ăla greoi, şi cum vede o femeie nostimă, ochii i se fac sticloşi… Dar e un om de afaceri foarte pricepui. Ehei,

trebuie să te scoli foarte de dimineaţă ca să i-o iei înainte lui Dicky Torver.

— Vai, e o oroare, spuse Alice, intrând cu o tavă cu tartine. Îşi turnă singură un *whisky*. L-am cunoscut la un bal la Leddersford. În primele cinci minute mi-a şi propus să plec cu el nu ştiu unde, iar după alte cinci minute… Zău, de ce nu-i trage cineva o bătaie zdravănă?

— S-ar putea ca unele femei să-l găsească atrăgător, spuse George.

Muşcă dintr-un biscuit cu brânză.

— Poate vrei să spui că soţii unora dintre femei ar vrea să facă afaceri cu el? am întrebat eu.

Râse din nou. Era un râs gros, plăcut. Se vedea că putea să râdă la comandă.

— Nu în sensul ăsta, Joe. E ca şi cum ai mitul un călău; dacă eşti graţiat, călăul zice că ai scăpat datorită slui, iar dacă eşti spânzurat, nu mai poţi vorbi. Dacă nevasta vreunuia e, să zicem, *drăguţă* cu Dicky, şi soţul obţine contractul sau afacerea respectivă, atunci Dicky îşi are partea lui de câştig. Iar dacă soţul nu face afacerea, nu poate să înainteze nicio plângere. Nu, afacerile nu sunt chiar aşa de simple.

— Se-ntâmplă, spuse Alice.

— Uneori.

Atitudinea lui mi-a dat de înţeles că subiectul fusese încheiat, iar eu fusesem pus la punct.

— Joe, ia o tartină, mă îndemnă Alice. Le-am pus aici ca să le mâncaţi.

Tartinele erau făcute din felii de pâine foarte subţiri şi felii groase de-friptură rece. Tava era încărcată.

— Ai consumat toate raţiile, am spus eu.

— A, nu, protestă Alice. N-avea grijă de asta. Mai avem o mulţime. Te asigur.

— Fermierii au carne, spuse George, şi eu am stofă.

Pricepi?

Era perfect dar, şi mie-mi plăcu şi mai mult carnea. Aveam aceeaşi senzaţie ca atunci când conduceam maşina Alicei, trăiam pentru un moment la nivelul la care doream să fiu mereu. Eram eroul uneia dintre acele comedii intitulate *Rege pentru o zi*. Numai că eu nu puteam să mă păcălesc singur timp de o zi întreagă, dar puteam – în odaia aceea, gustând friptura şi simţind căldura băuturii în stomac – să mă pun în locul lui George.

Alice stătea puţin mai departe de masă, cu faţa spre mine. Purta-o fustă neagră plisată şi o bluză roşie de poplin foarte fin. Avea picioare elegante, poate puţin uscăţive, şi iar mă gândii că semăna perfect cu un desen din *Vogue*. Am privit-o cu luare-aminte. „Suntem acelaşi soi de oameni: blonzi, nordici", gândeam eu, puţin confuz.

George îmi turnă din nou un pahar de „Bourbon11. L-am dat pe gât şi am muşcat din a doua tartină. Alice îmi adresă un zâmbet uşor. Nu era mai mult decât o grimasă fugară, dar am simţit că îmi ard obrajii şi mi-am dat seama că aş fi vrut să fiu în locul lui George în mai multe privinţe.

SÂMBĂTA următoare, aşteptând-o pe Susan, eram atât de emoţionat, de parcă întâia oară aş fi avut întâlnire cu o fată. Stăteam în foaierul teatrului „Leddersford". Era un foaier obişnuit, cu covoare roşii, coloane albe, fotografii de vedete cu danturi superbe, coafuri lucioase şi ochi strălucitori. Peste toate plutea un miros uşor de ţigări de foi şi dezinfectante parfumate, însă în acele clipe mi se părea că totul avea o splendoare neîntinată. Eram atât de emoţionat, încât mă simţeam ca un copil în posesia unei cutii cu bomboane asortate, cum se obişnuia înainte de război. Nu ştiam din care să gust mai întâi: ciocolata simplă de menaj, care înseamnă să te plimbi prin oraş cu o fată drăguţă; ciocolata umplută

— Simbolul vanităţii; ciocolata cu lapte – a iubirii; ori

cea mai ispititoare dintre toate, cu un gust îmbătător de rom – senzaţia de a fi mai presus de Jack Wales.

Dacă Susan ar fi apărut în clipa aceea, aş fi avut senzaţia că hăpăi deodată toată cutia cu bomboane. Dar la şapte fără. Trei minute nu sosise încă, şi gustul întregii seri începu să se înăcrească. Iar îmi amintii de panica din glas. „Vai, o aud pe mama11. De ce oare s-o fi speriind aşa că o să afle maică-sa despre mine? Ce, n-aveam dreptul să vin la ea acasă? Dar de ce l-aş fi avut? M-am văzut eu însumi aşa cum m-ar fi văzut mama ei, necioplit şi vulgar, un tip din clasa de jos, cu toate lipsurile parvenitului, dar cu niciunul din meritele acelea trainice, cum ar fi o sută de mii de lire în titluri sigure, de dragul cărora se pot ierta atât de multe. O auzeam pe Susan spunând: „Lampton, băiatul acela îngrozitor, cu dintâi caraghioşi, se ţine scai de mine. Da! Ştiu, ai dreptate! Nu ştiu de ce, dar i-am promis că mă duc cu el la teatru. Da, recunosc, am făcut o prostie, însă nu m-am gândit... Am uitat! M-a *luat prea repede*... *Cred că* mă aşteaptă şi acum. Nu-i aşa că sunt îngrozitoare?” *îmi* imaginam acest dialog cu o plăcere lugubră, masochistă, când am simţit o atingere pe umăr.

Stăteam şi mă uitam la tine, spuse ca Arăţi foarte prost dispus. Eşti supărat pe mine?

Acum, că ai venit, nu.

— Îmi pare foarte rău c-am întârziat. Herbert m-a condus cu maşina şi s-a întâmplat ceva cu *magletul*[13].

Am râs.

— Asta e foarte grav. Eşti sigură că era vorba despre maglet?

— Nu mă pricep de loc la maşini, spuse ea.

— Nu e nicio lege care să te oblige. Magletul e o idee bună, în orice caz. Toate maşinile ar trebui să aibă câte un maglet. Am luat-o de braţ. Trebuie să ne grăbim. Mai sunt

13 Eronat în loc de „magnetoul“.

doar două minute până la fix.

Purta o căciuliţă căzăcească de blană, mănuşi mari îmblănite şi palton lung de caşmir. Ochii îi erau strălucitori, iar obrazul îi roşi puţin. În jurul ei plutea un miros curat – ca de talc pentru pudrat copiii, amestecat cu fân proaspăt cosit – pe care îl simţisem şi când *o* văzusem întâia oară.

Când am arătat biletele la intrare, le observă preţul.

— Patru şilingi şi jumătate! exclamă ea. Vai nu sunt prea scumpe?

Am privit-o ţintă. Oare se aşteptase la o lojă? Dar am văzut că nu vorbise ironic, şi naivitatea ei mă miră şi mă încântă în acelaşi timp. Îmbrăcămintea pe care o purta trebuie să fi costat cel puţin cincizeci de lire.

Ne-am aşezat în fotolii să privim *Balul stafiilor*. I-am oferit un pachet de ciocolată cu lapte. Mâinile mele îi atinseră mâna o secundă, dar fără să primească vreun răspuns. Dacă o fată vrea s-o ţii de mână, îţi reţine uşor degetele când i le atingi pe ale ei.

Să-i fi ţinut mâna într-a mea, mi se părea foarte important. Contactul cu ea ar fi fost tot atât de deosebit de contactul cu femeile obişnuite ca vorbirea de cântec. Asta, repet, mi se părea ceva foarte important. Şi totuşi nu voiam să abuzez. Un instinct adânc se trezise în mine, adus la suprafaţă poate de muzică, de dansatorii azvârliţi de acordurile ei pe scenă ca nişte panglici de mătase colorată. Voiam pur şi simplu să admir ceea ce este în fond un exemplar omenesc destul de rar: o fecioară neprihănită şi frumoasă. Chiar când mi-am oprit ochii asupra pieptului ei tare, micuţ sub pulover, am făcut-o fără nicio dorinţă. Încercam aceeaşi emoţie ca la prima noastră întâlnire. Numai că acum era vorba de ceva real, nu mai exista prezenţa neplăcută a altora, şi Susan era ea însăşi, rostea cuvintele ei proprii şi nu pe acelea ale unui personaj fictiv

de dramă pe care îl poţi vedea plătind doi şilingi şi jumătate…

În pauză am dus-o la bufet.

— Mama ar fi foarte supărată dacă ar şti că sunt aici, spuse ea, uitându-se stingherită la şirurile de sticle colorate, la oglinzile aurite, la afişele şi caricaturile înrămate, la bărbaţii corpolenţi şi femeile grăsuţe, mirosind a rom şi violete, pe care nu-i vezi apărând în niciun loc decât la bufetele teatrelor şi totdeauna par să se fi repezit la locurile cele mai confortabile înainte de a fi ieşit tu din sală.

— De ce, face parte din vreo ligă antialcoolică? am întrebat eu.

— Mama spune că birturile sunt vulgare. Dar ăsta nu e chiar birt, nu-i aşa?

— Nu-i, nu-i chiar birt, am spus eu. Vrei să bei ceva?

— N-ai să râzi de mine dacă vreau un suc de grepfrut, n-ai să râzi, nu-i aşa?

— Nu-i oprit prin nicio lege. I-am zâmbit. Ia ce doreşti.

Când am adus băuturile, i-am oferit o ţigară.

— Nu mulţumesc, nu fumez.

— Cu fete ca tine îmi place să ies în oraş…

Mă privi cu o cochetărie naivă.

— De ce îţi place să ieşi în oraş cu fete ca mine?

— Nu ai vicii costisitoare.

— Fetele cu care ieşi de obicei te pun la cheltuieli mari?

— Nu am niciun fel de fete, i-am spus. N-a existat niciodată niciuna. Doar tu.

— Acum spui minciuni. *Răutăciosule*!

Cuvântul avusese o intonaţie cu totul fermecătoare şi inocentă, dar în acelaşi timp puţin şăgalnică.

Am dus mâna la inimă.

— Nu există niciuna în afară de tine.

— Abia ne-am cunoscut. Cum poţi vorbi aşa? Mă privi puţin speriată.

M-am gândit că o luasem prea repede.

— Nu eşti, cum se zice, „scumpă foc”, am răspuns, ca şi când n-aş fi auzit întrebarea.

Vorbele acestea îi atraseră imediat atenţia, aşa cum şi calculasem.

— Cum adică nu sunt „scumpă foci?

— Aşa obişnuia maică-mea să spună când voiam ceva care costa mai mult decât îşi putea ea permite.

Bătu din palme. Era un gest despre care citisem, dar nu-l. Văzusem niciodată, atât de copilăresc şi demodat, încât cred că numai Susan putea să-l facă.

— „Scumpă foc”! „Scumpă foc”! Vai, ce drăguţ! Dar, ştii, adăugă, mie mi-ar plăcea să fiu „scumpă foc.

Sorbeam încet din *gin-fizz*-ul meu. Îl alesesem pentru că nu lăsa niciun miros, dar prea mult nu-i plăcea, iar preţul era un adevărat jaf. O clipă m-a cuprins o dorinţă arzătoare să fiu cu Alice la „St. Clair” şi să beau bere bătrână.

— Îţi place spectacolul?

— E splendid. Ador baletul. Şi muzica mă turteşte complet, totdeauna mă. Apucă o ameţeală… Parcă se învârte lumea cu mine. Îşi puse cotul pe masă şi îşi sprijini bărbia în palmă. E aşa de greu să explici…

— E ca şi când ai fi într-o casă vopsită în culori frumoase, şi pe măsură ce asculţi, parcă atingi vopseaua, şi culorile ţi se învălmăşesc în minte… Vorbesc prostii, nu-i aşa?

„— Nu, de loc. Şi eu mă simt totdeauna la fel, numai că nu pot să mă exprim aşa de bine ca tine.

Desigur, minţeam: pentru mine baletul e ceva la care te uiţi, în timp ce cântă muzica. Dar nici prin gând nu-mi

trecea să spun una ca asta. Era foarte important să reiasă că-i împărtăşeam gusturile, sau, mai precis, că aveam aceleaşi gusturi. Trebuia totuşi să descopăr un subiect banal asupra căruia să nu fiu de acord cu ea, ca să mă creadă un tip deştept, cu idei originale.

— Mi-ar plăcea să mergem la baletul „Sadler Wells”, am spus la un moment dat.

— Ai văzut-o pe Margot Fonteyn?

— Da, pe toate le-am văzut.

Am vorbit despre balet până la sfârşitul pauzei, izbutind cu destulă îndemânare, socoteam, să ascund faptul că nu fusesem la „Sadler Wells” decât o singură dată şi că Fonteyn era singura balerină pe care o văzusem în viaţa mea.

La. Terminarea spectacolului, după obişnuitele aplauze furtunoase şi tâmpite, am întrebat-o dacă ar dori o cafea.

Am ajutat-o să-şi îmbrace haina. Îmi aduc aminte cum am remarcat cu satisfacţie că luase în serios întrebarea mea pusă de politeţe.

— Cafea? Drăguţ din partea ta. Aş vrea.

— Şi nişte prăjituri, am adăugat. Ştiu o cafenea care are prăjituri bune.

— Mi-e o foame grozavă! N-am luat cina, n-am mai avut timp.

— Ar fi trebuit să-mi spui. Nu-i bine să rabzi de foame, iarna mai ales.

— Nu face nimic. Eu mănânc *teribil* de mult, într-adevăr. Dar acum sunt moartă de foame. Aş putea să mănânc şi să tot mănânc… Vai, Joe… Şi îşi duse palma la gură. Vai, acum chiar că ai să crezi că sunt „scumpă foc”, spuse pe ton plângăreţ.

Am râs.

— N-ai nicio grijă.

Era o încântare s-o vezi ducându-şi palma la gură; naturală, dar fină şi graţioasă. Pe lângă ea, toate fetele cu care ieşisem înainte păreau şterse, greoaie şi îmbătrânite înainte de vreme; gândul era amestecat cu puţină teamă, jocul devenea serios.

Cafeneaua se afla chiar lângă teatru. Era unul din localurile pe care încă un le frecventam – pereţii îmbrăcaţi în stejar, covoare groase, o orchestră alcătuită din patru persoane, atmosferă de exclusivitate. Nu vreau să spun că eu, personal, mă simţeam intimidat de clientela elegantă de acolo (majoritatea, negustori de lână, burtoşi, bătrâni). Dar totdeauna mă temeam să nu-mi dau în petec, să nu mă fac de râs în faţa categoriilor superioare. Să spui ceva nepermis chelnerului sau să greşeşti furculiţa, să nu găseşti garderoba imediat, nu ar fi avut nicio însemnătate într-o cafenea obişnuită. De fapt, acolo nici ll-aş fi avut prilejul ca să fac un *faux pas*[14]. În faţa celor care nu aveau mai mulţi bani decât mine, nu simţeam nevoia să mă supraveghez, oamenii din aceeaşi categorie de venituri nu-ţi pot fi duşmani. Bogaţii erau duşmanii mei, cel puţin aşa socoteam pe vremea aceea: abia aşteptau să mă vadă făcând o mişcare greşită.

E ciudat când îmi amintesc… Ajunsesem să iau masa chiar şi prin baruri-expres, când, cu câţiva bani în plus, aş fi putut să mănânc ca lumea într-un restaurant bun. Dar în seara’ aceea, fiind cu Susan, am intrat vesel în cafenea; ea era permisul meu de liberă trecere; mă aflam în lumea ei.

— Nu-i aşa că-i drăguţ aici? spuse ea. E ca în Dickens. Şi ia te uită la chelnerul ăla micuţ cu cârlionţi! Îţi vine să-l mănânci. Nu crezi, Joe?

Chelnerul veni spre noi, călcând uşor, fără zgomot, ca un servitor de profesie. Abia ne aşezarăm, şi ne pomenirăm cu el alături. M-am întrebat o clipă dacă ar fi

14 Pas greşit (în limba franceză în original).

venit tot aşa de repedede n-aş fi fost cu Susan. Când se îndepărtă cu comanda, Susan mă privi şi chicoti.

— Crezi că m-a auzit? Mi-e totuna, zău dacă nu-ţi vine să-l mănânci! Are un aer trist şi totuşi vioi „ca o maimuţică. Mă întreb dacă îi place meseria pe care o face. Ce o fi gândind despre clienţii lui?

— Gândeşte că eşti cea mai frumoasă fată pe care a văzut-o vreodată, am spus eu, iar pe mine mă consideră foarte norocos că sunt cu tine. E trist fiindcă e însurat şi are douăzeci de copii, şi tu îi eşti pe veci inaccesibilă, şi e vioi pentru că niciun om nu poate rămâne nepăsător când tu eşti prin preajmă. Înţelegi?

— Mă faci să roşesc.

Continuă să privească în jur cu un interes sincer şi viu. În capătul cel mai îndepărtat al sălii se afla o femeie între două vârste, cu părul negru vopsit, având un aer de vagă distincţie. Vorbea cu o voce răguşită, dar încă atrăgătoare, întoarsă către vecina ei, o femeie micuţă, cu părul lins, cu o bluză decoltată, din care se vedeau, după aprecierea mea, cel puţin opt bretele. Faţa femeii între două vârste era încremenită într-o expresie de resemnare jenată; parcă şi-ar fi pierdut vitalitatea, tot atât de brusc şi de caraghios, ca un jupon al cărui elastic pocneşte deodată pe stradă. Prinzându-i lui Susan privirea, zâmbi. Câteva secunde arătă vârsta ei adevărată, dar vârsta adevărată nu contează. Nu ştiu de ce îmi amintesc de acest lucru şi nici de ce mă doare când îmi amintesc un asemenea amănunt. Susan i-a răspuns femeii bătrâne cu un surâs şi continuă să se uite în jur, examinând fiecare persoană cu un interes spontan de copil.

Am râs.

— Ai acelaşi cusur ca maică-mea.

Păstrasem un ton uşor şi glumeţ pentru că, deşi o mamă decedată este foarte utilă în ridicarea tensiunii

emoţionale, dacă aş fi folosit un ton de îngropăciune, asta ar fi stricat linia pe care mi-o impusesem.

— Şi maică-mea era curioasă să ştie ce se întâmplă în tot oraşul. Ca şi tine, observa oamenii. Spunea chiar că omul care nu se uită la ce fac ceilalţi nu-i normal…

— E drăguţ ce spune. Aş vrea s-o cunosc.

— A murit.

— Vai, ce rău îmi pare. Bietul de tine!

Îşi puse repede mâna pe mâna mea, apoi o retrase.

— Să nu-ţi pară rău. Îmi place să vorbesc despre ea. Nu vreau să spun că nu-i duc lipsa – şi mamei şi tatălui meu – dar nu vreau să trăiesc în cimitir.

Mi-am dat seama că o imitam pe doamna Thompson. Nu vedeam niciun rău în asta din moment ce credeam, ceea ce spusesem. De ce m-aş fi simţit vinovat?

— Cum s-a întâmplat?

— O bombă. Singura bombă care a căzut în Dufton. Cred că fusese aruncată la întâmplare.

— Vai, trebuie să fi suferit groaznic.

— E mult de-atunci.

Chelnerul aduse cafeaua şi prăjiturile şi se retrase tot atât de tiptil cum venise. Zâmbise către Susan; era zâmbetul lui adevărat, o licărire caldă, puţin stânjenită, nu un rânjet de chelner. Cafeaua era foarte tare, iar prăjiturile, foarte proaspete şi din acelea care le plac fetelor – cu frişcă, *eclair* cu ciocolată, rulouri de marţipan.

— Te place într-adevăr, am spus eu. La toţi ceilalţi le-a servit prăjituri Madeira şi cornuri cu stafide.

— Eşti îngrozitor! E un omuleţ *delicios* şi îmi place foarte mult. Muşcă dintr-un *eclair*. Aici la Warley n-am prea simţit războiul. Tata muncea foarte mult. În uzină. Uneori lipsea şi noaptea.

„Şi ce bine o fi dus-o, m-am gândit. Bogaţii au dus-o întotdeauna bine în timpul războiului. Au îndoita plăcere

de a înrâuri mersul evenimentelor şi de a se îmbogăţi şi mai mult”. Mă încurcasem în aceste reflecţii amare. Deodată m-am simţit singur şi trist.

— Nu ţi-e uneori foarte dor de părinţii tăi? întrebă ea. i foarte des chiar. Dar când mă gândesc la ei

— Poate e curios – mă simt fericit. Nu fericit că sunt morţi, fericit fiindcă erau oameni de treabă.

Era perfect adevărat. Dar privind faţa trandafirie şi tânără a lui Susan – atât de tânără, încât gâtul plinuţ şi sânii mici şi tari păreau în unele clipe că nu-i aparţin şi că fuseseră anume împrumutaţi pentru această ocazie de la o soră mai mare, ca ciorapii de mătase şi rujul de buze – m-am simţit vinovat. Tot ce spuneam nu era decât o manevră ca să cuceresc poziţia pas cu pas. Înregistram efectul fiecărui cuvânt pe care-l rosteam, şi lucrul acesta făcea ca totul să-mi pară lipsit de valoare.

9

CÂTVA TIMP după aceea, m-am simţit abătut. N-aveam niciun motiv concret: era mai mult amărăciunea pe care o încerci când te trezeşti din somn şi îţi dai seama că cecul de şaptezeci şi cinci de mii de lire, atât de convingător chiar şi prin timbrele de doi *penny* care nu lipseau, n-a fost, de fapt, decât un vis.

Lunea următoare, când m-am dus la teatru, tristeţea aceasta a început să pălească. Atmosfera la o repetiţie are un efect calmant, asemeni cuişoarelor pe care le sugi pentru durerea de dinţi. E prăfuită, uscată, răcoroasă şi uneori pare un rezervor uriaş de linişte, în care toate vorbele cad la fund. Dar în acelaşi timp e tot atât de caldă, plăcută şi intimă ca o odaie de copii, şi orice gest, până şi simplul fapt de a-ţi aştepta replica, este important şi emoţionant, încât ai senzaţia că fiece clipă ţi se aşază în mână ca o franzeluţă proaspătă unsă cu unt.

Când Alice veni lângă mine, senzaţia aceasta de

plăcere spori. M-am simţit în siguranţă, ocrotit ca un copil. Puteam să-i vorbesc despre orice şi eram sigur că mă va înţelege. Acelaşi lucru îl simţeam atunci când „Momâia capabilă1 depăşindu-şi gradul obişnuit de mârşăvie – mă duceam la Charles şi-i împărtăşeam toată supărarea şi umilinţa adunate în mine. Atâta doar că niciodată nu-mi trecuse prin gând să-l dezbrac pe Charles, şi iată că acum simţii, cu un şoc, că doream s-o dezbrac pe Alice. Asta mă nemulţumea. Mă simţeam tot atât de vinovat ca şi cum aş fi dorit-o pe doamna Thompson. Sincer vorbind, nu voiam să stric prietenia ce se înfiripase între noi. Plăceri amoroase putea să-mi dea orice fată cunoscută într-un birt, sau într-un local de dans, dar nu şi amiciţia pe care mi-o arătase Alice din prima seară, în cârciuma de pe strada St. Clair. Această prietenie se născuse spontan, uşor, fără grabă, şi nu numai că puteam discuta cu ea despre orice subiect din lume, dar puteam să stăm împreună tăcuţi şi să fim mulţumiţi, fericiţi.

— Mă bucur că te văd, am spus.

Şi nu era o simplă formulă…

— Şi eu mă bucur că te văd, Joe.

Când zâmbi, am observat că avea o carie pe unul din dintâi de sus, iar altul părea a fi mai mult plombă decât dinte. N-avea dinţi urâţi; dar nu erau mai buni decât ai mei, şi constatarea asta crease parcă o înrudire între noi, ca şi cum am fi suferit amândoi de aceeaşi boală. O înrudire pe care nu aş fi putut-o avea niciodată cu Susan; îmi plăcea să-i privesc dintâi albi, mici şi regulaţi, însă totdeauna îmi dădeau un sentiment neplăcut de inferioritate.

— Îmi ştiu rolul acum, am spus eu. Iar *Cântarea lui Solomon* pot s-o recit şi de la coadă la cap. E plină de tâlc.

— Nu cumva să-i spui lui Ronnie că-ţi place, că atunci o taie.

— O să facem săli arhipline, am spus.

Când îmi veni rândul, un minut mai târziu, nu m-am mulţumit „să ies” pe scenă; mi-am făcut o adevărată „intrare”. Trebuia să fac o pauză de o secundă uitându-mă la Herbert şi Eva înainte de a ataca replica. Până în seara aceea nu-mi ieşise niciodată scena. Fie că lungeam prea mult tăcerea, fie că tăceam prea puţin. În seara aceea o nimerisem: ştiusem instinctiv că o fracţiune de secundă mai puţin ar fi părut fără rost şi o fracţiune mai mult ar fi dat impresia că aştept să mi se sufle. Descoperisem şi cauza care adusese personajul meu în starea aceea de încrâncenare: îmi doream prea mult amanta şi eram lipsit de ea ca un taur priponit primăvara. Totul mergea strună, nu puteam da greş; iar când intră Alice, se întâmplă ceva rar pentru amatori – avurăm ritmul cel mai potrivit. Mi-am dat seama că gândeam, sau mai curând simţeam că în anumite locuri trebuia să încetinesc şi în altele să mă grăbesc, dar încetinirea şi graba nu trebuiau făcute de-a valma, ci dozat, aşa cum se întâmplă de obicei. Şi pentru prima oară în viaţă am devenit conştient de trupul şi vocea mea, fără înfumurare, ca de nişte instrumente. Alice şi cu mine alcătuiam un cuplu perfect. Parcă am fi fost ea infirmieră, iar eu un chirurg. Nu era Alice Aisgill pe care dorisem adineauri s-o dezbrac, era Sybil, pe care o dezbrăcasem într-o altă lume, mărginită acum de decoruri îngrămădite, încâlcituri de sârme şi frânghii, pe care plutea mirosul vopselii proaspete.

— N-ai fost rău în seara asta, îmi spuse după aceea Alice în „Fiat”.

— Nu aşa de bine ca tine! am răspuns eu.

Lauda ei mă măguli. Am întors cheia contactului. Motorul porni pe dată, deşi mereu dădea de furcă. În clipa aceea aş fi vrut ca viaţa să se oprească şi totul să rămână cum mi se înfăţişa: maşina alunecând uşor pe străzile

înguste; felinarele scăldând caldarâmul într-o lumină portocalie; miresmele cartierului de est al oraşului trăgându-mă de mânecă, să le iau în seamă, ca ştrengarii de ziua de naştere a tatii – mirosuri de cafea, de peşte prăjit şi acea aromă ameţitoare de pâine cu unt ce venea dinspre câmpurile învecinate. În maşină predomina un miros viril de oţel, ulei şi piele încălzită, dar cel mai plăcut dintre toate era parfumul lui Alice – lavanda amestecată cu căldura trupului ei – un parfum tot atât de stăruitor ca acela de blănuri şi proaspăt ca aroma merelor.

Părăsisem prea repede cartierul. Era partea oraşului care-mi plăcea cel mai mult. În seara aceea străzile aveau aerul unei sărbători tainice: fiece casă îmi aparţinea, iar pietrele înnegrite erau netede ca bunătatea. Îmi aduc aminte că perdelele unei case nu erau trase de tot şi am văzut un băiat în salopetă ţinând de mijloc o fată roşcată. Îmi închipuiam că se luaseră de curând şi i-am privit cu duioşie, ca şi cum le-aş fi urat: „Fiţi binecuvântaţi!”, şi nu zgâindu-mă cu poftă, cum ar fi spus Charles.

Chiar şi pustietatea străzii Sevastopol, fără case, mărginită doar de clădirile ţesătoriei „Tebbut” păra o părticică din fericirea mea. Războaiele de ţesut umpleau aerul cu zdrăngănelile lor puternice ce nu semănau cu un zgomot normal, asurzitor, ci cu unul slab, anume amplificat să enerveze trecătorii, iar luminile fluorescente ale atelierelor, ca zorile coclite de după chef, sau ca zorii dimineţilor de execuţii, îi făceau pe muncitori să arate asemeni locuitorilor unui vast acvariu. Dar eu puteam să preschimb şi zgomotul şi lumina în imagini de belşug, petrecere şi dans.

Iar când am ajuns pe bulevardul Plopilor, trecând pe lângă casa lui Susan, am fost în stare să râd fără supărare sau dezamăgire. Mi-am închipuit-o aşezată în faţa mesei de toaletă de nuc lustruit, pe care se aflau împrăştiate în

dezordine fel de fel de perii de argint şi flacoane cu parfumuri scumpe. Lenjeria de pat era de mătase albă, iar mocheta albă atât de groasă, încât piciorul ţi se înfunda în ea până la gleznă.

Erau şi o mulţime de fotografii; dar nu din cele, ieftine, care prind oamenii în poziţii atât de ţepene, încât, dacă i-ar fi ţinut un moment mai mult, le-ar fi produs dureri fizice. Fotografiile lui Susan erau dintre cele mai bune, niciuna mai ieftină de o guinee – opera unor fotografi profesionişti care ştiu să schimbe drăguţul în frumos, mediocritatea în drăguţ, iar urâtul în „interesant”, înconjurată de această strălucire de bunăstare, Susan poate că îşi peria părul, moale, lucitor, cu reflexe de cărbune, negândindu-se la nimic, nedorind nimic, nefăcându-şi planuri, ci pur şi simplu *existând*.

Şi iarăşi mi s-a părut că trăiam un basm. Gândul că n-aş fi putut să ajung niciodată la Susan îmi dădea o voluptate plină de melancolie. Oare îmi trecuse vreodată prin cap să mă însor cu ea? Nu-mi venea a crede. Asta era o profeţie nebunească de vrăjitoare bătrână. Eram mulţumit că exista, aşa cum eram mulţumit că există Warleyul. Drumul foşnea de frunze moarte, aerul era dulceag, vaporos, de parcă tot pământul ar fi ars ca o ţigară, transformându-se în fum şi parfum. Dintr-odată am avut senzaţia că se va produce un miracol. Acest sentiment în sine îmi ajungea: nu mă aşteptam la nicio înfăptuire. Mă simţeam chiar onorat; o dată copilăria dusă, viaţa nu-şi mai dă osteneala să fie plăcută.

— Zâmbeşti, spuse Alice.

— Sunt fericit.

— Doamne, atât aş vrea să fiu şi eu fericită…

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic, spuse ea. E prea sordid şi plictisitor să-ţi explic…

— Ar trebui să bei.

— Ai ceva împotrivă dacă nu mergem să bem? râse. Nu te uita aşa speriat, dragul meu.

— Vrei să mergi acasă?

— Nu* nu ţin…

Dăduse drumul aparatului de radio. O orchestră intona *Intrarea gladiatorilor*; grandilocvenţa gălăgioasă a acestei bucăţi părea gata să ridice, să arunce în aer automobilul.

— Aş vrea să merg pe Dealul Vrăbiilor, spuse Alice.

— E frig acolo…

— Asta şi vreau, stărui ea cu înverşunare. Un loc rece şi curat. Fără oameni, fără oameni murdari…

Am îndreptat „Fiat l-ul spre Dealul Vrăbiilor, pe o şosea îngustă, întortocheată, abruptă, mărginită de o parte şi de alta de bălării şi câmpii ce se pierdeau în obscuritatea nemărginită. Alice închise radioul tot atât de brusc cum îl deschisese şi nu se mai auzi alt zgomot decât zumzetul satisfăcut al „Fiat”-ului şi tipguielile vântului printre sârmele de telegraf.

— Departe, departe, în ţări minunate trăiesc spiriduşii… Au mâinile verzi, picioarele albastre şi au plecat pe mare într-un ciur…

Vocea îi era melancolică, dar o fracţiune de secundă în tonul ei se strecură ceva care-mi zburli părul pe ceafă, îi vedeam profilul în penumbră: nasul drept, bărbia puţin greoaie, cam lăsată, şi din nou i-am simţit parfumul, dar acum parfumul nu mai era o parte a serii, era seara întreagă.

La poalele dealului începea platoul din Warley. În trecere văzusem vechile cărămidării desprinzându-se limpede pe cerul înnoptat, şi în apropierea lor, Dealul Vrăbiilor ridicându-se, râpos, în mijlocul câmpiei.

Pe lângă cărămidării trecea un drum de ţară. Am

oprit maşina lângă o căsuţă acoperită cu tablă ondulată. Uşa era bătută în scânduri, iar ferestrele, sparte. Privind această dărâmătură şi cuptorul uriaş, surpat, m-a cuprins o melancolie plăcută, deşi în general nu-mi plac locurile fără viaţă şi prefer să privesc o fabrică prosperă decât o ruină, oricât ar fi ea de frumoasă. Aici, în mijlocul câmpiei, totul părea altfel: era ca şi cum cineva s-ar fi jucat cu tabla aceea ondulată şi cu cărămizile, părăsindu-le apoi în pustietatea locului, spre a lăsa o mărturie a existenţei umane.

— Aici suntem prea la vedere, spuse Alice. Întoarce la stânga, în spatele dealului.

Dealul Vrăbiilor e.la vreo două sute de iarzi depărtare de şosea; partea dinspre şosea e golaşă, doar cu o iarbă micuţă, păscută, roasă de oi, dar partea opusă e acoperită de boschete, tufe de ferigi şi un crâng mare de fagi la picioarele dealului.

— Mergi pe şosea, spuse ea. Ia-te după bordura de beton – se termină lângă ferma din dreapta. Au încercat să construiască tot felul de lucruri altă dată pe Dealul Vrăbiilor, dar toate au căzut baltă.

Am oprit la adăpostul copacilor. Inima îmi bătea tare, şi când i-am oferit lui Alice o ţigară, mâna îmi tremura. *„Aici suntem prea la vedere”*. Ştiam exact ce însemnau aceste cuvinte. Şi totuşi nu voiam să le atribui niciun înţeles. Voiam să amân cea ce avea să se întâmple în următoarele minute: mă aflam pe marginea unui tărâm necunoscut, şi tărâmul acesta mă înspăimânta. Alice reprezenta mult mai mult decât o pereche de coapse care cedează, şi desigur avea să ceară mai mult decât o plăcere rapidă. În clipa aceea nu-mi formulasem chiar atât de limpede aceste gânduri, dar îmi amintesc bine că mă simţeam la fel ca atunci când am posedat prima femeie – o grăsană al cărei nume l-am uitat, din corpul auxiliar al

armatei – la vârsta de 18 ani.

Şi atunci am început să vorbesc. Am vorbit în neştire despre lucruri de care azi nu-mi mai aduc aminte. Parcă aş fi făcut obstrucţie. Parcă ar fi urmat să se promulge un proiect de lege ce avea să-mi schimbe toată viaţa, şi eu nu eram hotărât să-mi schimb viaţa. Apoi am încetat să mai vorbesc; sau, mai bine zis, glasul mi se stinse deodată în tăcerea din jur, fără să-mi dau seama. Am privit-o. Zâmbea cu expresia aceea crispată, aproape chinuită, pe care o observasem când luasem cina la ea acasă, îşi ţinea mâinile încleştate pe genunchi, cu fusta puţin trasă în sus.

M-am aplecat spre ea.

— M-am gândit la tine toată săptămâna. Te-am visat, ştii?

Întinse mâna şi îmi atinse ceafa. Am sărutat-o. Buzele ei aveau un gust de tutun şi de pastă de dinţi; le simţeam umede, moi, cu totul altfel decât în sărutările ei seci şi uşoare de pe scenă. I-am simţit pieptul greu lipit de al meu. Părea mult mai tânără, mult mai apropiată şi mai feminină decât mi-o închipuisem.

— Ah, mi-au înţepenit toate oasele! exclamă ea. Marca asta de maşină e făcută pentru femei cu moravuri. Foarte austere…

— Să ne dăm jos, am-spus cu voce răguşită.

Îmi săruta mâinile.

— Ai mâini frumoase, şopti. Mari, brune şi brutale… Vrei să mă încălzeşti?

Îmi amintesc cu deosebire aceste vorbe. Erau nişte vorbe goale şi de prost-gust, nu se potriveau cu cele ce – s-au întâmplat puţin mai târziu în crângul de fagi, dar le rostise Alice, iar eu le păstrez ca pe nişte relicve sfinte. Deşi niciunul dintre noi n-a încercat o plăcere fizică prea mare în seara aceea: era prea frig, eu eram nervos. Momentul cel mai plăcut a urmat după aceea: parcă am fi

băut o ceaşcă de cafea excelentă, şi am fi fumat o havană după o masă mediocră, care ţi-a astâmpărat însă o foame acută. Era o noapte senină, înstelată. Printre copaci se întrezăreau dealurile îndepărtate. Am sărutat-o pe Alice pe tâmplă, acolo unde părul miroase altfel. Firele sunt subţiri, mătăsoase, ca un ciuf de copil mic. Se ghemui şi mai aproape de mine.

— Eşti cald, spuse. Eşti un palton, dragul meu palton. Mi-ar plăcea să dorm cu Tine, Joe. Vreau să spun, să dorm cu adevărat, într-un pat mare, cu o saltea mare de puf, cu bare de bronz şi o oală de noapte de porţelan dedesubt.

— Nu te-aş lăsa să dormi, am spus, neînţelegând atunci.

Râse.

— Vom dormi împreună, iubitule, îţi promit.

— Niciodată nu am simţit ca acum, am spus.

— Nici eu.

— Ştiai că aşa se va întâmpla?

Ea nu răspunse. După un moment adăugă:

— Te rog. Nu te îndrăgosti de mine, Joe. Să rămânem prieteni, vrei? Prieteni care ţin mult unul la altul…

— Da, care ţin mult unul la altul, am repetat eu.

La întoarcere, Alice n-a vorbit de loc. Zâmbea de una singură tot timpul. Poate că era un joc de lumină, dar părul ei iradia parcă de o strălucire interioară. Am merseu toată viteza, luând turnantele ca pe şină. Nu putea să se întâmple nimic; maşina părea mult mai uşoară decât era în realitate.

Eram cineva: amantul unei femei măritate, ieşeam cu fiica unuia dintre cei mai bogaţi oameni din Warley, Nimic nu-mi rezista. Puteţi să spuneţi tot ce vreţi despre mine, dar că eram blazat, asta în niciun caz.

10

CRĂCIUNUL l-am petrecut la Dufton, la mătuşa

Emily. În seara în care am plecat din Warley, ningea. Străzile erau acoperite de un strat uşor de pulbere albă, ca un cadou al marilor magazine „Raphael", Tuck" şi „Sharpe", menit să umple de străluciri ochii fetelor, pe cei plecaţi cu colindul să-i îndemne a cânta mai cu inimă „făcând casele să pară mai mari, mai tainice, ca-n basmele în care totul se sfârşeşte cu bine. Oraşul forfotea de oameni ce-şi dădeau frâu liber bucuriei la care îi îmbiau negustorii, presa, radioul: fiece fulg, fiece bătaie a orologiului primăriei sporeau fericirea aceea nevinovată* convenţională, ca-ntr-o poveste de copii.

Îmi venea greu să părăsesc Warleyul tocmai acum. Parcă aş fi fost trimis acasă chiar în mijlocul serbării „înainte de a fi desprinse din pom darurile. De fapt, nu mă simţisem în apele mele toată luna decembrie. Mă dusesem la teatru la festivitatea de crăciun, fusesem „jumătatea din spate a unui cal" într-o piesă pentru copii „sărutasem toate fetele de la primărie după golirea paharului tradiţional, dar aveam impresia că nu participam în întregime la sărbătoarea oraşului, deoarece plecam înainte ca pregătirile să se fi definitivat, înainte de vremea curcanului, a prăjiturilor şi a wtiiskyului, când toate porţile caselor se deschid larg şi deosebirile sociale nu mai contează. Nu credeam că un asemenea lucru se putea întâmpla cu adevărat, dar la Warley cel puţin puteai visa la aşa ceva.

La Dufton, unde zăpada se înnegreşte înainte de a atinge pământul, nu poţi visa. Acolo crăciunul pare întotdeauna puţin ruşinat de el, ca şi când ar şti că aduce, o risipă de bani nepermisă. Duftonul n-avea nimic comun cu veselia. Iar casa noastră din Dufton era mică, apăsătoare, întunecoasă şi mirosea urât. Nu că n-aş fi ţinut la mătuşa Emily şi la familia ei, însă acum mă simţeam prea legat de obiceiurile cartierului de Sus, şi detestându-

mă pentru ceea ce simţeam, m-am trezit privindu-i ca pe nişte străini. Erau drăguţi, buni, generoşi; dar mă rupsesem de ei, nu mai făceam parte din lumea lor.

A doua zi de crăciun, la „Siege Gun” în afara oraşului, i-am povestit lui Charles câte ceva din toate astea. „Siege Gun” era localul nostru preferat. Se afla pe culmea unui deluşor ce domina o mulţime de parcele necultivate şi de crescătorii de păsări. De la Cotitura Stejarilor până acolo făceai cam o jumătate de ceas. Nu se ştie din ce motive, era singurul local respectabil din Dufton. Celelalte nu erau chiar vulgare, dar te puteai aştepta oricând să vezi apărând muncitori în salopete, duhnind a năduşeală. Patronul localului „Siege Gun”, un bătrân acru, fost militar de carieră, le cerea clienţilor, când voiau să intre în camera cea mai bună, să-şi pună guler şi cravată. Aşa se face că acesta era singurul loc din Dufton unde te puteai întâlni cu cei din pătura de sus, aşa cum era ea. Petrecusem seri plăcute la „Siege Gun”, dar în ziua aceea, privind în jurul meu, am înţeles că de se duseseră. Localul era prea mic, prea întunecos, prea proletar; patru luni trăite în Warley îmi formaseră gustul, făcându-mă să prefer ori localuri rustice, autentice, de mâna. Întâi, ori birturi.

— Treaz, n-aş mai putea suporta Duftonul, i-am spus lui Charles.

— Ai dreptate, încuviinţă el. Abia aştept s-o şterg la Londra.

Ştiam de o lună că îşi găsise o slujbă acolo, dar auzindu-l vorbind cu Atâta uşurinţă despre plecare, m-am simţit dintr-odată singur şi părăsit. Cred că aş fi dorit să rămână pentru totdeauna la Dufton, ca măcar astfel oraşul meu natal să-mi poată asigura prieteni la scurtele mele popasuri. Singura virtute a Duftonului era că nu se schimba niciodată. Charles întruchipa pentru mine o parte

a oraşului. Acum, când şi el pleca, era ca şi când cineva ar fi tras de un mâner care ar fi grăbit distrugerea Duftonului.

— Porc mongol cu ochi piezişi! i-am spus. De ce pleci de aici? Cu cine o să mai stau de vorbă când am să dau pe-acasă?

Charles scoase o batistă mototolită şi se făcu că-şi şterge ochii.

— Apelul înălţător pe care îl adresezi prieteniei mele mă mişcă profund. Dar nu pot să rămân la Dufton nici chiar pentru a-ţi face ţie plăcere. Ştii că atunci când intru în acest local nici măcar nu mai trebuie să comand? Automat mi se aduce o halbă. Iar dacă vin cu încă cineva şi vreau o bere dublă, dau de două ori din cap. Altminteri, am început să ţin prea mult la aceste libaţiuni, singurul mijloc rapid de evadare din locul ăsta împuţit. Privi la băutură, şi o expresie comică de nesaţ se aşternu pe faţa lui plinuţă de înger bătrân. Dragă, dragă bere! exclamă. Sprijinul nordului industrial, bastionul Constituţiei britanice. Dacă localurile Duftonului s-ar închide măcar o singură zi, până la ora zece n-ar mai rămâne o fată mare şi niciun geam întreg.

— Şi-aşa n-au mai rămas prea multe, nici din una, nici din alta, am spus.

— În ceea ce mă priveşte, fac tot ce pot, zise el. Dar, apropo, cum o mai duci cu amorul?

— Binişor. Mă văd cu Alice în fiecare săptămână.

— Vremea e cam rece pentru d-alde astea, spuse el.

— Are o prietenă la Leddersford, cu un mic apartament.

— Ai grijă, băiete.

— Nu, nu e acaparatoare. Nu-i ceea ce s-ar putea numi o legătură.

„Dar ce era de fapt? mă gândii. Mi-am adus aminte

că o dată, stând cu ochii pe jumătate deschişi, am surprins-o luându-mi cămaşa de lângă pat şi sărutând-o. Când şi-a dat seama că o priveam roşi şi se întoarse. Am simţit că roşisem şi eu.

— Nu mă tem de nimic, am spus cu hotărâre. E grozavă la pat, şi nu mă încurcă de loc.

— Te va încurca în viitor.

— Alice nu-i genul ăsta…

— Continuă aşa, şi în curând am să-ţi văd numele la rubrica de scandaluri mondene a ziarelor duminicale.

— Pff! am făcut. Am încheiat un contract limpede. Strict higienic. Şi în afară de asta, mă ajută să mă menţin pur pentru Susan.

— În ultimele scrisori nu prea mi-ai scris despre asta. „Farmecul Lampton” nu mai are efect?

— Am ieşit cu ea de vreo şase ori până acum. La teatru, cinema, dans. Toate foarte şic. Mă costă însă o groază de parale – flori, ciocolată şi toate celelalte – şi până acum n-am primit în schimb nimic.

— Porcule!

— Ascultă, Charlie, mă găseşte grozav. Se uită la mine ca la un frate mai mare. Îi fac mereu complimente şi o tratez cu mare respect etc., etc. E cu neputinţă să n-o impresioneze… Presupun că Wales se poartă cu ea ca şi cum ar fi un drept al lui. Vita!

— Babacii lor or fi aranjat între ei totul, spuse Charles. Aşa încât junele nu mai socoteşte de cuviinţă să se ostenească. Să fiu al dracului dacă n-aş fi procedat la fel! Nu ai nici. Cea mai mică şansă, ascultă-mă pe mine. Doar dacă ai să te porţi ca o lichea şi să mergi drept la ţintă… Înţelegi ce vreau să spun.

— Înţeleg. Dar e mai uşor de spus decât de făcut. Nu simte nevoia să facă amor cu mine, îmi dau seama.

— Poate te ţii prea mult de ea. Ce-ar fi s-o laşi vreo

lună, două? Fără să ai vreo explicaţie cu ea. Pur şi simplu încetează s-o mai vezi. Dacă o interesezi cât de cât, are să se simtă puţin jignită. Sau are să se întrebe ce nu-ţi place la ea. Ţine minte, s-a obişnuit să te vadă întruna, biata fată. Dar – mă ameninţă cu degetul – nu vorbi cu nimeni despre asta. Dacă te întâlneşti întâmplător cu ea, poartă-te ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. (în contrast cu gulerul alb, scrobit, obrazul îi era foarte roşu, iar în ochii lui albastru-deschis licărea încordarea unui jucător de şah). Da, să ştii, ar putea fi foarte interesant, urmă el gânditor, şi, să nu uiţi, sergent, să-mi raportezi de îndeplinirea misiunii, dacă vei scăpa cu viaţă…

— S-ar putea să nici nu-i pese dacă o văd sau nu, am spus eu. Probabil că nici n-are să observe că m-am retras.

— În cazul ăsta, n-ai să pierzi nimic. Iar mândria îţi va fi salvată.

— Mă tem să n-o pierd, am spus. Sunt îndrăgostit de ea.

Pufni:

— Îndrăgostit de ea! Prostii! Vrei s-o ai la pat. Şi te mai ispiteşte şi contul lui papa de la bancă. Lasă, că te ştiu eu, pezevenghiule! Fă cum te învaţă unchiul Charles, şi totul o să meargă ca pe roate.

— Să văd, am să încerc, am spus. Mai bei o bere?

— Aşteaptă, şopti Charles. (Un tânăr îmbrăcat într-un pardesiu foarte elegent intrase pe uşă). „Momâia mirobolantă” încearcă să fie democrat. La urma urmelor, am fost colegi de şcoală. Îi făcu semn noului-venit: Vino aici, Cyril. Se întoarse spre mine şi-mi făcu cu ochiul. Pe toţi dracii, bătrâne, mă bucur că te văd! Ce bei?

Vorbea cu accentul lui de „ofiţer superior”, şi remarcam asta amuzat. Era o achiziţie de război, îl prinsese în zece zile, după ce văzuse un tânăr

sublocotenent cu accent *cockney*[15] împins la sinucidere de ironiile tipilor care vorbeau o englezească universitară. Se descurca binişor. „Momâia mirobolantă44, un suflet simplu, al cărui tată fusese înainte de război gunoierul corporaţiei, era, ca întotdeauna, mişcat şi măgulit.

— E rândul meu. Charlie, spuse el repede. Ceva tare, ai? ce ziceţi?

M-am – întors la mătuşa Emily puţin ameţit.

— Bine-ai venit, băieţele, mă întâmpină. Te-ai întâlnit cu Charles?

— Da, ne-am adus şi noi aminte de vremurile de altă dată, am spus eu. Ne vedem şi diseară, m-a invitat să ies cu el.

— Unde vă duceţi?

— Habar n-am…

— Tot la chef, lasă, că mi-l cunosc eu pe Charles…

Stătea lângă foc, cu mâinile încrucişate. În camera din faţă era aproape întuneric. Focul ardea cu o strălucire mocnită, reflectându-se în mobila bine lustruită. Un miros slab de ţigări, de vin şi de ciocolată mai plutea încă în odaie. Mătuşa Emily semăna foarte mult cu mama. Faţa ei avea aceeaşi distincţie şi acelaşi aer de energie reţinută. Ajutat de bere, de *whisky*, de tristeţea odăii, am simţit că-mi dau lacrimile.

— Ce-i cu tine, băiete?

— Mi-ai amintit-o pe mama.

Oftă.

— Eh, mi-aduc aminte de ea când era fată… După moartea lui bunicu-tău, ea a luat în mână frânele gospodăriei. Era o femeie aprigă maică-ta. Ce-a mai plâns bunică-ta când bunicul a murit la fabrică. Nu mai avea nicio tragere de inimă. Asta era pe vremea primului război, şi patronii făceau afaceri, nu glumă, dar bunică-ta n-a

15 Dialectul populaţiei periferice londoneze.

primit ca indemnizaţie niciun bănuţ. P-ormă a venit criza din 1930. Patronul ăl bătrân s-a împuşcat.

— Bine a făcut, am spus eu.

— Da, dar pentru ăi care au fost daţi afară şi au rămas pe drumuri n-a fost de loc bine. Mă privi cu asprime. Gândeşte-te ce noroc a dat peste tine, Joe. Primăria nu dă faliment. Niciodată n-o să rămâi flămând. Nu va trebui să te chinuieşti să strângi ban peste ban, să ai la bătrâneţe.

— S-a mai îmbunătăţit situaţia prin uzine, am spus, Oamenii au de lucru. Unii muncitori chiar o duc mai bine decât mine.

— Vai! exclamă ea. Dar cât câştigă ei? Câştigă, să zicem, zece, douăsprezece lire şi lucrează cincizeci, şaizeci şi uneori şaptezeci de ore pe săptămână în murdărie, în zgomot şi-ntr-o căldură de curge apa pe ei… Cât poate să muncească un om aşa? Se ridică. Mă duc să fac nişte ceai. Unchiu-tău s-a lungit, se odihneşte oleacă, şi băieţii sunt afară cu joaca – îmi făcu cu ochiul – aşa că n-am rămas decât noi doi în casă şi-o să bem o ceaşcă de ceai adevărat. Am puţin pus deoparte pentru tine.

Împins de un val de duioşie, am sărutat-o pe obraz.

— Fă-l straşnic mătuşico, auzi? i-am spus. Să-mi dai o cană de jumătate de litru. Am sărutat-o şi pe celălalt obraz. Eşti foarte bună cu mine, mătuşico, am adăugat.

— Se vede că te-a muiat berea, băiete, zise ea, dar părea mulţumită după sprinteneala cu care ieşi pe uşă.

Când se întoarse cu ceaiul, i-am întins o ţigară. Spre mirarea mea, primi.

M-am stricat, nu-i aşa? spuse pufăind, neîndemânatică.

Ceaiul era acrişor şi dulce în acelaşi timp şi pusese în el şi rom.

— Asta e prima ceaşcă de ceai adevărat pe care o

beau de când am plecat de acasă, am spus eu.

— E vremea să te tragi şi tu la casa ta.

— Sunt încă prea tânăr, am spus încet.

— Tânăr, pe dracu', eşti un crai bătrân, te ţii după toate fustele, lasă, că ştiu eu!

— Niciuna nu mă vrea. Dacă nu sunt bogat…

Fugi de-acolo! Nu eşti urât, şi ai un post bun şi sigur. Şi nu eşti nici bleg, te ştiu băiat înfipt. Să nu-mi spui mie, Joe, că nu găseşti fete, nu te cred. Cum adică, la teatrul ăla despre care îmi scrii n-ai găsit nici urta?

N-avea niciun rost să mai tăgăduiesc. N-aş fi putut rezista curiozităţii ei. Poate că, în mod inconştient, voiam şi să-mi ispăşesc păcatul faţă de mama, căreia întotdeauna îi răspundeam cu mormăieli obraznice la întrebările ei precise şi pline de bun-simţ.

— Este una. Susan Brown, am spus eu. Am ieşit cu ea de câteva ori. E drăguţă.

— Şi ce neam de fată-i asta?

— Taică-să U are o fabrică lângă Leddersford. E consilier municipal.

Mă privi cu o curiozitate plină de milă.

— Ban la ban trage, băiete. Bagă de seamă să nu te arzi. Şi zici că e o fată drăguţă-drăguţă?

— E încântătoare. Nu numai că-i frumoasă, dar e şi dulce, nevinovată şi bună.

— Sunt sigură că nu munceşte ca să-şi câştige pâinea, sau dacă are vreo slujbă, este aşa, ca să aibă şi ea bani de buzunar. Ce-ţi trebuie ţie o fată ca asta? Ia-ţi una din tagma ta, băiete, omul trebuie să se însoare pe uliţa lui.

Mi-am turnat încă o ceaşcă de ceai. Avea un gust neplăcut. Era prea tare, îmbâcsit şi iute şi se simţea că fusese ţinut prea mult în cutie.

— Dacă vreau, pot să mă însor cu ea.

— Mă întreb dacă o iubeşti cu adevărat, spuse mătuşa Emily cu mâhnire.

— O iubesc. Şi am să mă însor cu ea.

Rostind aceste cuvinte, parcă mi se făcuse ruşine.

În drum spre local, în seara aceea, am trecut pe lângă locul unde se ridica vechea noastră casă. Zăpada căzută în Ajunul Crăciunului se topise şi era frig, un frig umed, pătrunzător. Parcă ai fi stat încuiat într-o pivniţă părăsită. M-am oprit lângă groapa unde se înălţa pe vremuri casa părintească. Nu voiam să retrăiesc amintiri vechi, însă dintr-odată, nechemate, întâmplările din acea dimineaţă a lui 1941 – *Dimineaţa îngrozitoare*, *Dimineaţa Morţii* – se depănară în mintea mea ca un film. Ceea ce mă supărase cel mai mult fusese mirosul. Acum ruinele nu mai răspândeau decât un iz slab de mucegai. Dar în *Dimineaţa îngrozitoare* duhoarea lor mă înecase – acea duhoare de explozii, var stins şi oase sfărâmate. La Londra şi în împrejurimile ei o acceptasem ca pe un component al atmosferei. Aici, la Dufton, însă, mi se păruse tot atât de deplasată ca apariţia unui tigru.

Acum nu mai vedeai grămezi de moloz, nici geamuri sparte, nici petice de hârtie colorată fluturând în vânt. În dimineaţa aceea tragică pavajul fusese făcut praf şi pulbere: printre sfărâmături, oglinda de baie – care rămăsese întreagă după expipzie, nu se ştie prin ce minune – sclipea batjocoritor în soarele de august, ca şi când ar fi fost bucuroasă că le supravieţuise părinţilor mei. O clipă am crezut că bomba căzuse pe o altă casă şi că în curând aveam să discut despre asta tot cu mama. Casele astea, cu uşi de stejar, perdele de dantelă, trepte de piatră galbenă, şi faţade de cărămidă vopsită Accrington (să ţină o mie de ani), erau atât de asemănătoare, încât era posibil ca primăria să fi făcut o confuzie când m-a anunţat. De altfel, faţada casei fusese rasă atât de perfect, încât ai fi putut

bănui că la mijloc era vorba de o farsă macabră – nu spusesem de atâtea ori, Charles şi cu mine, că „Momâile” au un simţ straniu al umorului?

La faţa locului se strânsese obişnuitul grup de spectatori, cu obişnuita expresie de agitaţie zadarnică – amatori de privelişti sinistre; n-am vorbit cu niciunul; îi uram atâta, încât nu puteam nici să deschid gura. I-am alungat din gând; dacă mi-aş fi pierdut stăpânirea de sine, le-aş fi oferit o plăcere în plus, o senzaţie neaşteptată.

Aplecându-mă pe sub frânghii, am intrat pe uşa principală, care spânzura într-o balama. Aş fi putut foarte bine să intru pe oriunde – pereţii căzuseră toţi la pământ. Dar ar fi fost o lipsă de respect; era ca şi cum ai arunca lături peste un cadavru.

„Întinde-o!” mârâi omul în uniformă. Stătea în colţul celălalt al camerei de toate zilele, cu un carneţel roşu în mână. Casca de pompier lăsată pe spate lăsa să se vadă un smoc de păr des, cărunt. Purta ochelari cu rame groase şi avea o mustaţă albă, stufoasă. Era bondoc, pătrat şi stătea cu picioarele crăcănate, ca şi când podeaua s-ar fi clătinat. „Întinde-o! repetă el. Zidul ăsta acuşi pică. Ce, n-ai mai văzut case bombardate? 44 „E casa în care am locuit…” „îmi pare rău”. Îşi scoase ochelarii şi începu să-i şteargă cu o cârpă. Un moment, faţa lui îşi pierdu expresia marţială şi deveni grăsună, civilă. „E groaznic ce s-a întâmplat. Groaznic! Se uită la insigna de aviator de pe tunica mea: Dar ai să te răzbuni, nu-i aşa? 44 mormăi. Îşi puse iar ochelarii. Faţa îşi recăpătă expresia concentrată. „Da, zise el, să-i faci pilaf pe câinii ăştia!”

Rostise oare cu adevărat vorbele acestea, sau eu mi le închipui acum? Da, chiar aşa se exprimase; îmi amintesc până şi felul cum îşi scosese bărbia înainte şi se încruntase, încercând să arate ca un afiş al Ministerului Informaţiilor. Fundalul era ideal pentru un asemenea afiş:

maşina de stors rufe înfundase geamul bucătăriei; piatra de ascuţit era crăpată în două; un ciorap gri, ţesut la călcâi, ieşea pe jumătate de sub un bloc de ipsos, iar farfuriile, în afara unei căni de o litră, rămasă intactă, zăceau sfărâmate, amestecate cu unt, zahăr, marmeladă, pâine şi salam şi băltoace aurii de sirop.

Mama şi tata dormeau când picase bomba. Sirena sunase, dar probabil că nu-i dăduseră nicio atenţie. Duftonul nu merita osteneala unui raid. Au murit pe loc

— Cel puţin aceasta fusese formula pe care o folosiseră „Momâia numărul unu" (arătând deosebit de prosper în costum nou şi cravată de mătase cu picăţele), care venise în grup cu grefierul de la primărie, şi „Momâia capabilă44, cu prilejul condoleanţelor oficiale. Odată cu condoleanţele, mi-au oferit şi un pahar de *whisky*. Părea un ritual clandestin. Bând *whisky*-ul, era să mă apuce râsul, fiindcă îmi amintisem deodată ce zicea Charles despre ascunzătoarea de băuturi a consiliului, cam cum ar fi trebuit să arate: o pivniţă enormă, ticsită cu băuturi rare şi vinuri păzite de eunuci uriaşi, cu paloşele ridicate, gata să-ţi taie capul. Avusesem chiar un impuls nebunesc să-i întreb dacă mai au dosite niscaiva specialităţi pentru „Momâi", ca, de pildă: „*Cocktail* sângeriu de benedictină".

Am păşit înainte spre maidanul care fusese camera de toate zilele. Perfect calm acum – mult mai calm decât în dimineaţa aceea de august – am reconstituit-o din memorie. Am revăzut draperia crem, perdelele roşii de catifea, o fotografie mare de-a mea din copilărie, atârnată deasupra căminului; doar masa de stejar nu mai ştiam unde era aşezată. Am închis o clipă ochii şi îmi apăru lângă peretele din stânga, înconjurată de trei scaune „Windsor". Apoi, canapeaua cu învelitoarea ei albastră. Trebuia neapărat să mi-o aduc aminte. Când i se stricaseră arcurile, tata cumpărase o canapea de automobil

îmbrăcată în piele de la un negustor de vechituri. Învelitoarea canapelei nu era fixată, şi când părinţii plecau de acasă, o scoteam, mă aşezam în dreapta şi conduceam ceasuri întregi „Bentley”-ul domnului Birkin sau „Rândunica” domnului Saint.

Pereţii fuseseră tapetaţi până la jumătate cu hârtie gălbuie şi portocalie, iar în partea de jos, cu plăci – imitaţie de stejar. Din tapet nu mai rămăseseră decât nişte fâşii, iar imitaţia de lambriuri fusese măcinată de intemperii. În plăci ţin minte că erau nişte încrustaţii de forma unor bile. Mici. Aprinzând un chibrit, l-am apropiat de perete. Descoperisem acolo câteva urme vagi – locurile de unde în copilărie mă îndărătniceam să scot bilele cu unghiile. Un moment. M-a cuprins remuşcarea. Casa ar fi trebuit să fie ferită de asemenea stricăciuni mărunte, nedemne.

Căminul scăpase neatins. Cele două cărămizi nefixate din partea stângă, scoase puţin în afară, erau şi acum ca doi dinţi strâmbi. Totdeauna mă uitam urât la de Dar în *Dimineaţa Morţii* aveau un patetism insuportabil. Iar mânerul de aerisire de deasupra căminului – o mână de crom ţinând o vergea – care mă speriase în visele mele, nu mai – părea înspăimântătoare, ci stingheră şi suferindă, ca mâna unui copil bolnav.

Toţi fuseseră foarte buni cu mine, şi lumea venea la mătuşa Emily să mă vadă. Toate organizaţiile din oraş mă copleşiseră cu o puzderie de daruri pe care am fost nevoit să le primesc şi fusese vorba să se deschidă chiar şi o listă de subscripţii anume pentru mine. Adevărul era că întreaga maşinărie înjghebată în vederea ajutorării sinistraţilor şi victimelor bombardamentelor stătuse de pomană până la moartea părinţilor şi se pusese în mişcare începând cu nenorocirea mea, astfel încât ţi-ar fi putut da impresia unui elefant care ridică o alună. Totuşi, într-un fel mă simţeam încântat că era în centrul atenţiei, obiectul

simpatiei generale.

Un vânt leneş se furişă dinspre Munţii Pentru, rece, umed şi agresiv, încercând să găsească o spărtură pe unde să mă atace. Dar se retrase, înfrânt de alcoolul şi carnea pe care le consumasem, de lâna groasă a pardesiului şi de caşmirul moale al fularului. Acum nu mai avea asupra mea nicio putere: doar pe săraci şi pe cei slabi putea să-i chinuiască. Am privit spaţiul mic pe care se înălţa altă dată casa părintească. Străbătusem un drum lung din 1941.

Poate că mersesem prea departe. M-am gândit la tatăl meu. Era un muncitor bun; un muncitor prea bun ca să fie concediat, dar prea sincer în convingerile lui laburiste ca să răzbească în viaţă. Îmi spusese toate acestea fără amărăciune. Descoperisem chiar o notă de mândrie în vocea lui groasă, măsurată: „Dacă m-aş fi dat cu conservatorii, băiete, aş fi avut maşină, m-aş fi dus cu maşina la fabrică”.

La vârsta de 15 ani nu împărtăşeam mândria tatălui meu, fiindcă automobilul acela ipotetic pe care el îl respinsese cu atâta nobleţe era – pentru mine o realitate de neatins. Aşa încât, în locul unei priviri aprobatoare pe care o aştepta’ de la mine, întâlnise doar o căutătură ursuză.

Mama ştia ce era în capul meu. „Tu n-ai dus niciodată lipsă de nimic, Joseph! mă certa ea. (Totdeauna când mă muştruluia îmi spunea pe numele întreg.) Tatăl tău ar fi murit mai bine de foame decât să se vândă pentru un pumn de arginţi – acesta era unul dintre citatele ei favorite, şi, nu ştiu de ce, când îl folosea, mă punea în încurcătură – dar nu-i va lăsa niciodată pe ai săi la ananghie. De-aia m-am măritat cu el. Aş fi putut să iau unul cu burtă şi cu maşină, dar eu am vrut să am lângă mine un bărbat frumos şi bun”.

Îi zâmbise tatii; văzându-i zâmbetul, m-am simţit

— Cu mirare – exclus din comunitatea lor. Tatăl meu şedea în fotoliu, în stânga căminului, fumându-şi pipa şi ascultând o piesă de Noel Coward... Era lenevos ca motanul sur care moţăia tolănit lângă foc, la picioarele lui. Dar comparaţia se opreşte aici. Tata nu îţi inspira nimic felin. Dimpotrivă. Avea figura statuară a unui industriaş din epoca victoriană – o faţă masivă, energică, brăzdată de cute adânci, cu o expresie de voinţă neclintită. De fapt, era un bărbat foarte bine, cu trăsăturile regulate, cu părul des, deschis, lucios, şi dintâi lui – lucru rar în Dufton – străluceau albi şi drepţi. Era o frumuseţe demodată, gen Charles Hawtrey, ca rachiul de dafin – bărbătesc, sănătos. Mama avea o faţă îngustă, vioaie, deschisă şi era de felul ei vorbăreaţă şi neastâmpărată. Avea obrajii proaspeţi, trandafirii, cu ochi de un albastru-deschis. La 38 de ani părul începuse să-i albească, dar asta – ciudat – o făcea să arate mai tânără, ca şi cum s-ar fi prefăcut doar că e bătrână.

Tata se sculase în picioare. Se ridica foarte repede şi cu uşurinţă. Era un bărbat vânjos (de un metru optzeci şi cinci şi avea peste nouăzeci de kilograme), dar nu era greoi, ca majoritatea bărbaţilor solizi. Avea mişcări de taur tânăr, însă fără nimic ameninţător.

„Ei, eu mă duc să beau un păhărel, femeie, spuse el. În trecere, îmi ciufuli părul: Ţine minte ce-ţi spun, Joe. Sunt unele lucruri care se cumpără scump, prea scump…”

Apoi mi-am reamintit de explozia bombei, şi toată scena se risipi. Era ca şi când memoria mea ar fi fost împărţită în compartimente etanşe. În spatele uşii acestui compartiment special – al bombardamentului – zăceau, chiar după şase ani, lucruri pe care nu le puteam privi în faţă. Groaznic e şi când asemenea nenorociri li se întâmplă unor străini. Îmi amintesc bunăoară de popota W.A.A. FJ-ului de la prima mea garnizoană, după ce fusese lovită în

plin de o bombă. Suportasem asta mai bine decât mă aşteptasem, gândindu-mă pur şi simplu că se întâmplase un dezastru şi că trebuia să-i pun punct, să-l plasez, chiar şi după ce o văzusem pe fata aceea blondă din Doncaster cu ochii scurşi pe obraz. Ce m-a depăşit însă şi n-am mai putut îndura a fost când am călcat pe o ciozvârtă de carne, care se răsuci sub talpa mea ca un şoarece. Imaginile acelea de abator, toate grozăviile care parcă puseseră stăpânire pe lume – nu le puteam asocia cu părinţii mei, refuzam să accept aşa ceva.

I Forţele aeriene auxiliare feminine.

Am părăsit repede ruinele casei părinteşti. Făcusem o greşeală că trecusem pe acolo. Compartimentele etanşe din memoria mea se încurcaseră. Suferinţele, prăpădurile, amintirile de pe vremea războiului, pe care aş fi vrut să le dau uitării, reapăruseră întregi la suprafaţă. Cât timp mergeam, rămâneau amestecate, haotice, ca nişte scene din cărţi şi filme de care îţi aduci vag aminte. Dar cum m-aş fi oprit, de s-ar fi înşirat într-un tot organizat. Trebuia deci să încerc să umblu cât mai iute ca să-mi îmbăt mintea de viteza propriilor mele mişcări, să mi-o încarc cu imagini diverse: băcănia cu vitrina ei oblonită de ger, pomul de crăciun, magazinul de confecţii bărbăteşti, cu îngrozitoarele cravate americane, internatul, curtea cu asfaltul crăpat. Apoi am renunţat. Era zadarnic; aici în stânga se înălţau «ompacte, uriaşele uzine „Torver”, unde tata lucrase douăzeci de ani încheiaţi; dincolo era cafeneaua „Wellington”, localul lui obişnuit; dincoace, zarzavageria de unde cumpăra struguri tămâioşi când ieşeam la plimbare duminica… Oriunde mi-aş fi întors privirea, dădeam de câte o amintire, vedeam urma ghearelor morţii.

De ce nu observasem asta mai înainte? Fiindcă Warleyul îmi arătase alt mod de viaţă. Era întâia oară când

trăiam într-un loc fără amintiri, şi tot întâia oară vieţuiam în acest loc în adevăratul înţeles al cuvântului. Trecuseră abia trei luni de când mă stabilisem în Warley, dar şi începusem să fac parte din oraş; mă integrasem în el mai adânc decât în urbea mea natală. La Dufton stătui trei zile. Dar nici în aceste trei zile nu mai puteam să suport odaia de dormit din casa mătuşii Emily. Mi se părea rece, respingătoare, cu tapetul ei hidos şi vederea asupra coşurilor de fabrică şi a grămezilor de gunoaie. Nu mai suportam baia crăpată, albiturile aspre – mătuşa şi unchiul meu erau într-adevăr generoşi şi sinceri, gata oricând să-ţi dăruiască ceva, dar nicio virtute nu mai putea înlocui aşternutul moale şi răcoros, strălucirea curată a unei băi adevărate, priveliştea câmpului în zori din Warley şi hoinăreala de-a lungul şoselei St. Clair, pe lângă casele somptuoase.

„Ăsta e oraşul morţii, murmuram în sinea mea. E Duftonul Infect, Duftonul Lugubru, Duftonul Scârbos!” Apoi m-am oprit. Era prea multă linişte. Ferestrele luminate păreau dinadins puse de-a lungul străzilor ca să te amăgească – îndreaptă-te spre de şi vei ajunge la marginea prăpastiei, de unde te vei prăbuşi în văgăuna vrăjitoarei, ca să munceşti pe veci în iadul uzinelor. Şanţurile erau pline de mucuri de ţigări, de coji de portocale şi de ambalaje de bomboane, dar aceste ţigări şi aceste bomboane nu le fumaseră, nu le ronţăiseră oameni vii. Oraşul te făcea să te gândeşti la romanele poliţiste ce se vindeau cu o anexă în care erau înşirate toate corpurile delicte: mucuri de ţigări, pastile de otravă, ace de cap… Am trecut podul suspendat de la capătul oraşului. Râul curgea mai repede ca de obicei, umflat de zăpada topită, încreţit de vântul de nord-est. Podul se legăna, scârţâia sub picioarele mele, şi dintr-odată mi-a fost frică să nu mă arunce în apă, ca un cal nărăvaş; m-am silit să merg încet,

dar fruntea mi se îmbrobonase de sudoare.

Îl

ALICE mă apucă de păr.

— Ai un corp frumos, ştii? Păros şi nu prea. Mie nu-mi plac bărbaţii aşa… Îmblăniţi. Parcă ar fi nişte carpete vii.

Credeam că mă sufoc.

— Doamne, tu eşti o minune! Nu mai ştiu ce să zic. Eşti atât de frumoasă!

— O femeie bătrână ca mine?

— Nu eşti bătrână.

— Ba da, sunt, iubitule. Sunt mult mai bătrână decât tine.

— Te rog să nu mă iei aşa, ca pe un băieţel, am spus, puţin iritat. Am douăzeci şi cinci de ani şi am trecut prin multe.

— Sunt sigură de asta. Ochii de un albastru-închis îi erau blânzi şi amuzaţi. Îmi trase capul spre sânii ei. Da, băieţelul meu dulce, da. Eşti foarte bătrân, foarte matur şi ai să ajungi un om mare.

Nu vedeam nimic altceva decât trupul ei, nu respiram decât aroma înţepătoare de lavandă şi mirosul acela de nedescris şi foarte plăcut al pielii femeieşti. Mi-am apăsat şi mai mult faţa pe pieptul ei; mâinile subţiri ce-mi cuprindeau capul s-au strâns convulsiv.

— Ah, doamne! exclamă ea. Eşti atât de bun cu mine. Eşti atât de drăguţ. Nimeni n-a fost atât de bun cu mine. Sunt vie acum, totul în mine a înviat. Sunt lucruri de mult uitate şi nervii parcă mi se regenerează şi uneori mă doare… Dar nu-mi pasă.

Îmi acoperi faţa cu sărutări.

— Sărutările ei mici erau mai ameţitoare decât cel mai lung sărut pe gură. Nu erau simple preludii; erau complete în de însele. Mă săruta umed ca o fetiţă, şi asta

mă bucura, mă făcea fericit; descopeream că abia acum cunoşteam dragostea şi că până atunci nu-mi plăcuse cu adevărat trupul nici unei femei. Dragostea cu care eram obişnuit era ca a personajelor din filme, unde totul e igienic, parfumat – ca şi când carnea ar fi mătase întinsă pe cauciuc, ca şi când buzele ar fi fost unica parte sensibilă.

Alice nu era mai lacomă de senzaţii decât alte femei; dar nu avea pudori, aversiuni, inhibiţii. În braţele ei învăţam repede; aşa încât acum mă trezii sorbindu-i umezeala de pe buze. Nu voiam să o şterg de pe buzele mele, voiam să rămână acolo, ca Alice să devină o parte din mine.

— Ce animal superb eşti tu, spuse ea, şi dădu la o parte cuvertura. Un animal frumos, fără complicaţii.

— Nu, am spus. Sunt un ştrengar aiurit, cum se spune în filme.

Îşi plimbă uşor mâna peste pieptul meu.

— Ar fi trebuit să fi săpător. Nu pot să sufăr când te văd îmbrăcat.

— Săpătorii nu umblă goi. Ba chiar sunt câte unii mai îmbrăcaţi decât contabilii.

— Aş vrea totuşi să fi săpător. Să mă baţi în fiecare sâmbătă seara… Joe, vrei să-mi spui ceva?

— Ce iubito?

Îmi smulse un fir de păr de pe piept.

— Uite, am să-l păstrez ca amintire.

Îşi lipi faţa de pieptul meu şi tăcu.

— Nu asta ai vrut să mă întrebi, am spus eu. Şi apoi l-ai luat fără să ceri voie.

— E o întrebare caraghioasă. Are înainte un dacă. Uite, să zicem că m-ai fi întâlnit înainte de a mă mărita, şi dacă aş fi fost cu zece ani mai tânără, cum ţi-aş fi părut?

— Simplu. Ca şi acum.

— Nu asta voiam să spun. M-ai fi luat în serios?

Pieptul meu îi înăbuşea vocea.

— Da. Ştii că da. Dar ce rost are întrebarea?

— Nu fi aşa realist, Joe. Lasă raţiunea. Închipuie-ţi că aş fi arătat cum eram acum zece ani. Şi tu, aşa cum eşti acum.

Am privit-o în ochi. Mă vedeam în pupilele ei, mic şi ciufulit.

— Dacă te uiţi mult în ochii mei, ai să vezi un copil, spuse ea cu sfială.

Am avut aceeaşi senzaţie pe care o încercasem când, copil de 10 ani fiind, o văzusem pe mătuşa Emily cu pruncul ei la sân. Sau când observam privirile şi gesturile părinţilor mei – ocheadele tainice, îndrăzneţe înainte de ora culcării, mâinile rătăcind pe genunchi: era ca şi când aş fi dat peste ceva ce mă depăşea, o realitate neîndurătoare, un lucru ce nu putea fi înlăturat, dar pe care

— Cu ruşine – încercam să-l ocolesc. În mijlocul acestui lucru era un strop de fericire, o fericire însă înfricoşătoare.

— Pe atunci nu aveam riduri, spuse ea. Şi, uite – şi aici – îmi puse mâinile pe piept – era mai tare. Aveam tot viitorul înainte. Uneori nu puteam dormi, minunându-mă ce mi se va întâmpla. Ştiam că oricum va fi ceva extraordinar… Asta pe vremea când aveam nouăsprezece ani. Da, închipuie-ţi cum eram la nouăsprezece ani. E vârsta cea mai frumoasă. Şi ce fericită eram, grozav de fericită, aşa, spontan, fără niciun motiv. Şi plângeam uşor, dar îmi plăcea, şi ochii nu mi se înroşeau niciodată. Atunci m-ai fi luat în serios?

— Probabil că tu nu m-ai fi luat în serios.

— Aş fi fost o proastă… Pe atunci aveam o carieră. Tocmai absolvisem şcoala de dramă – o şcoală nenorocită,

cu un bătrân care o conducea – cea mai bună pe care mi-o putea oferi mama. Era o şcoală ieftină. Mama spera că voi învăţa să vorbesc şi să mă comport cum trebuie şi că voi căpăta un oarecare lustru şi puţin farmec, şi apoi voi agăţa un tânăr bogat, ca să refac averea familiei.

— Dar cum era Alice la douăzeci şi cinci de ani?

— O, eram teribil de manierată, aproape onctuoasă. Devenisem onctuoasă, vreau să spun. Stătusem la Londra trei ani. Londra asta e un iad când eşti sărac – trebuia să păstrez aparenţele. Am avut şi nişte ocupaţii groaznice. Plasatoare de cinema, chelneriţă la bar, orice vrei, numai o viaţă tihnită nu. Dar eram tânără. Aveam în mine multă energie.

— Ai şi acum.

— Da, dar ca s-o păstrez, trebuie să fac eforturi. Atunci nu-mi păsa. M-ai fi plăcut atunci, ai fi putut face pentru mine o mare pasiune?

— Cred că mi-ai fi frânt inima. Ce puteam eu face pentru o actriţă tânără şi ambiţioasă? Prefer să te iau aşa cum eşti acum.

Se dădu jos din pat.

— Mă duc să fac o cafea.

— Ceai ar fi mai bine.

— Biata Elspeth, spuse ea. Ne împrumută apartamentul, şi îi mai consumăm şi ceaiul.

— Lasă, că-i procur eu altul.

Strâmbă din nas şi îşi întoarse palmele în sus; privind-o, mi se păru că faţa ei căpătase o expresie bărbătească, şireată şi că nasul i se lungise.

— Ce, şi tu faci afaceri pe picior?

Începu să se îmbrace.

— Nu-mi place să te văd îmbrăcată, spusei.

— E drăguţ din partea ta, dar sunt prea bătrână ca să umblu goală.

Îşi puse combinezonul.

— Totuşi, îmi place să mă uit la tine când te îmbraci.

Veni lângă mine în combinezon şi mă sărută. Am mângâiat-o la rândul meu; în capotul albastru de mătase părea alta, mai mică, dar mai puţin vulnerabilă, mai stăpână pe sine.

Smulgându-se din îmbrăţişarea mea, îşi îmbrăcă rochia şi se duse la bucătărie. Am auzit scăpăratul unui chibrit, apoi şuierul gazelor. M-am îmbrăcat repede; singur fiind, mă simţeam vag jenat de goliciunea mea. Am aprins o ţigară, cea dintâi în ultimele două ore, şi am tras adânc un fum în piept.

Nu era un apartament mare. Blocul era una din casele în care locuiseră cândva industriaşii din Leddersford; odaia unde ne aflam noi aparţinuse pesemne vreunui servitor. Era de un gust mic-burghez, demodat, puţin teatral: patul mare acoperit cu o cuvertură mov şi cu rulouri pline cu puf, apoi o masă de nuc lustruit şi o grămadă de fotografii de actori şi actriţe, covorul alb foarte gros, iar scaunele, aurite, aveau picioare subţiri. Pe masa de toaletă se aflau o mulţime de păpuşi; era un budoar ce-ţi dădea o senzaţie de trândăvie şi moliciune, ceva exagerat de feminin. Nu mă simţeam în largul meu acolo. Era ca şi cum aş fi greşit camera.

Am intrat în bucătăria care arăta ca o cutie. Alice păzea ceaiul şi bătea nerăbdătoare din picior.

— În felul ăsta, n-o să fiarbă niciodată, am spus eu, înlănţuindu-i mijlocul.

Se lăsă în braţele mele; mi-am apropiat obrazul de al ei, adulmecându-i parfumul. Parcă am fi respirat amândoi cu aceiaşi plămâni. Răsuflăm adânc, rar, mă simţeam în siguranţă şi la căldură. Ceainicul începu să fluiere; era ca sirena unei fabrici care sună la 6 dimineaţa. I-am dat drumul cu inima îndoită.

— Fii atent, spuse ea, în clipa asta opăreşti esenţa. Niciodată nu trebuie să laşi apa să clocotească în ceainicul cu esenţă… În felul ăsta ceainicul e fierbinte, dar rămâne uscat. Acum lasă-l trei minute, să se facă infuzia. Atenţie la ceas… Doamnelor şi domnilor, marca „Roger” dă ora exactă: douăzeci şi două de minute. Şi-al tău e „Roger”?

— „Roger”, răspunsei.

Avea un ceas mic de aur, extraplat, cu nestemate în loc de cifre.

— Cel puţin aşa cred eu, că-i opt şi douăzeci adăugă ea. Ceasul e foarte drăguţ, dar e greu să spui ce oră arată.

— Mi-ar plăcea să-ţi pot cumpăra şi eu aşa ceva.

Rostind aceste vorbe, îmi venea să calc ceasul în picioare. Apoi m-am gândit că, posedând-o pe Alice, ceasul, într-un fel, îşi pierduse dintr-odată valoarea pentru mine… însă nici gândul acesta nu mă consolă prea mult. Nu părea să fi auzit ce spusesem.

— Iubitule, du asta în cameră. Ţi-e foame, nu-i aşa?

— Aş mânca şi pietre. Camarazii îmi ziceau Râşniţă.

— Vai, ce drăguţ! Aşa am să-ţi zic şi eu de-acum încolo: Râşniţă. Ia şi tartinele astea, domnule Râşniţă, şi du-le. Ia şi murăturile. O să ne înfruptăm în lege.

Chicoti ca o şcolăriţă, şi faţa ei îşi pierdu brusc asprimea.

Pâinea era proaspătă, bine unsă cu unt, iar tartinele îndesate cu pui fript, frumos rumenit, auriu. Ne-am aşezat unul lângă altul, într-o tăcere agreabilă; din când în când Alice îmi surâdea. După ce am terminat de mâncat, se duse la bucătărie să mai taie pâine. Stăteam cu ochii pe jumătate închişi, sorbind ceaiul tare. Deodată am auzit-o strigându-mă. Stătea lângă fundul de lemn pentru tăiat pâine, cu degetul arătător de la mâna dreaptă plin de sânge.

— Nu-i nimic, spuse, dar avea faţa albă ca varul.

Am împins-o spre. Chiuvetă şi i-am spălat degetul cu apă caldă. Deasupra chiuvetei am observat un dulăpior sanitar şi, scotocind la repezeală (Elspeth se pare că-l folosea drept cutie de farduri), am găsit înăuntru un plasture. Am turnat o ceaşcă de ceai, şi i-am dus-o la gură.

— Dă-mi o ţigară.

— Bea mai întâi asta.

Bău, ascultătoare. Culoarea îi reveni în obraz. I-am aprins o ţigară, şi ea se lăsă pe umărul meu.

— M-am purtat ca o proastă. Cred că a fost şocul. Nu pot să văd sânge… Eşti foarte îndemânatic, nu-i aşa, Joe?

— Am bandajat răni mai mari decât asta.

— Joe, tu ai văzut multe lucruri îngrozitoare? în aviaţie vreau să spun.

— Nu mai multe decât alţii. Dar le uiţi repede.

— Pari atât de tânăr. Numai linia gurii e matură. Eşti sigur că le-ai uitat?

— Uneori, câte ceva le aduce la suprafaţă. Îşi scot capul şi mârâie, dar le împingi îndată la loc în cuşcă. De ce mă întrebi? Crezi că sunt nevropat?

Mă sărută pe obraz.

— N-am cunoscut om mai sănătos decât tine. Eram de mult curioasă să aflu acest lucru, dar n-am avut pe cine întreba. George n-a făcut armata. Are un timpan perforat şi n-au vrut nici măcar să se uite la el. Mă privi puţin supărată: N-a fost din laşitate.

— N-am spus nimic.

— Totul pare atât de liniştit, de civilizat, de confortabil, continuă, pe jumătate visând. Când vezi toţi bărbaţii ăştia, atât de manieraţi, de amabili şi plăcuţi…

dar ce se ascunde în spatele acestor maniere? Violenţă şi moarte. Fiecare dintre ei a văzut grozăvii care ar scoate un om din minţi. Şi, totuşi, n-a rămas nici, o urmă. Toţi au mâinile pătate de sânge, ăsta-i de fapt

adevărul… totul e atât de nesigur!

Am simţit-o înfiorându-se.

— Nu te mai gândi la asta, iubito, am spus. Lumea e plină de violenţă. Totdeauna a fost aşa. Probabil că la mai puţin de zece mile depărtare, cineva e ucis chiar în acest moment.

— Taci, nu mai vorbi! exclamă ea.

— În război e cu totul altfel. N-ai timp să fi dezgustat. Sunt prea multe de făcut. În orice caz, dacă eşti prea sensibil, nu-i poţi fi nimănui de ajutor.

— Ştiu, ştiu, spuse nervoasă. Ah, doamne, totul merge atât de repede! Nu e niciun mijloc să oprim caruselul. Niciodată nu te simţi în siguranţă. Când eram mică, mă simţeam în siguranţă. Chiar când mama şi tata se certau, tot erau buni cu mine. Şi casa era solidă. Afurisita asta de cazarmă din beton în care locuiesc acum e atât de curată şi aerodinamică, încât nu m-aş mira de loc dacă într-o bună zi şi-ar lua zborul.

— Vorbeşti prea mult, i-am spus, şi am tras-o pe genunchii mei. Linişteşte-te, taci, niciun cuvânt mai mult.

I-am mângâiat pielea catifelată a braţului; închise ochii şi se lăsă moale în braţele mele.

— Poţi să mă mângâi aşa toată noaptea, spuse ea. N-am să te opresc. Suspină: Eşti cel mai confortabil fotoliu. Îmi vine să torc ca o pisică.

Netezimea braţului, greutatea ei caldă pe genunchii mei… Da, aş fi putut sta aşa toată noaptea. Actul dragostei devenea ceva dintr-o serie nesfârşită de plăceri; a unor plăceri care erau legate numai de făptura ei.

Se auzi soneria. Ţârâi de trei ori scurt, o dată lung şi iarăşi de trei ori scurt.

— Elspeth, am spus.

Am dat să mă ridic, dar Alice m-a împins înapoi.

— Nu fi aşa burghez, îmi spuse.

Am strâns-o mai tare în braţe.

Elspeth îşi vârî capul pe uşă cu un zâmbet strengăresc care i-ar fi stat mai bine pe scenă, în turneu cu piesa *Femeiuşcă*. Intră în cameră mai mult dansând, cu fusta umflându-i-se şi răspândind un miros greu de parfum.

— Bună, dragii mei! spuse cu vocea ei groasă, răguşită. Sper că nu v-am deranjat. Eu sunt discretă, dar trebuia să intru. E un frig afară…

— Să-ţi fac un ceai, spuse Alice şi se duse la bucătărie.

Elspeth se trânti într-un fotoliu.

— Vai, ce seară am avut! N-ajunge că faci regie, mai trebuie să le şi înveţi cum să joace. Zău, fetele astea sunt nişte gâşte, nu pricep nici cele mai simple lucruri. Nu ştiu de ce m-am apucat de teatru, habar n-am…

Se îndreptă spre pian şi începu să cânte *Nu-ţi face fata artistă*, *doamnă Worthington*, cu o voce încă limpede şi plină.

Terminând de cântat, răsuci scaunul pianului şi se întoarse spre mine cu braţele îndepărtate de trup.

— Eu nu ştiu să cânt decât muzică de cabaret, zise ea. Muzica asta n-are nicio greutate…

— Dacă vrei să ne dai un concert, ar fi mai bine să mănânci ceva, spuse Alice din bucătărie.

— Splendid, draga mea! spuse Elspeth. Cu o voce scăzută adăugă: Eşti un băiat fericit, Joe. Alice e un înger, un înger adevărat. Şi are o inimă… De aur!

Ochii ei ca nişte nasturi negri mă priveau cu atenţie. Pe obrazul ofilit, fardat, păreau izbitor de tineri. Stătea cu picioarele uşor depărtate şi fusta i se ridicase peste genunchi. Mi-am întors privirea, puţin dezgustat. Şi picioarele le avea mai tinere, mult mai tinere: de la talie în jos arăta ca o poză obscenă. Oricât de lungă i-ar fi fost fusta, Elspeth avea întotdeauna, în felul cum şedea, ceva

deocheat.

Îşi trase fusta peste genunchi.

— Mereu uit, se scuză ea. Îmi zâmbi, cu capul puţin înclinat într-o parte. Ehei, dacă m-ai fi cunoscut pe vremuri, n-ai mai fi stat aşa, acolo, pe scaun.

— Sunt sigur de asta.

Îmi trimise o bezea.

— Să ştii, n-o condamn pe Alice. Eşti genul de bărbat care-mi place. Mare… Voinic. Azi, peste tot dai numai de pederaşti. Ce bărbaţi voinici am cunoscut eu în trecut! Toţi au murit, şi slăbănoaga de mine, uite că mai trăiesc… Faţa ei de carte poştală ilustrată, cu buzele violent rujate, cu părul roşu vopsit şi cu nasul şi bărbia à la Lilly Langtry era tristă, plictisită, ca a unei maimuţe bolnave. Cum să-ţi spun, Joe… Continuă. Parcă bărbaţii, cu cât sunt mai mari şi mai solizi, cu atât au de unde hrăni boala… Îmi aduc aminte de noaptea în care a murit Laird… „Nu mai pot să răsuflu”, a zis şi tot se trăgea de guler. Pe urmă, o dată, buf! a căzut cu faţa în jos pe podea. Doamne, ce s-a mai cutremurat cabina! Când l-am ridicat, era mort. Treizeci şi cinci de ani avea, şi o viaţă înainte. Te miri, nu-i aşa? îşi aprinse o ţigară turcească. Aroma dulce, pătrunzătoare, arhaică umplu încăperea cu un iz de tămâie. Era parcă făcut pentru mine, să fug cu el, continuă. Uneori îmi pare rău că n-am făcut-o. Bărbatu-meu nu era prea breaz nici atunci. Eram foarte zvăpăiată, şi el voia să mă ţină în frâu. Vai, şi când se îmbăta… Dracul adevărat când era beat. Şi mare, voinic. N-am putut rezista niciodată bărbaţilor mari, voinici. O iubeşti pe Alice?

— Da, am spus, fără să mă gândesc; pusă brusc, întrebarea mă luase pe nepregătite.

— Şi eu am avut impresia asta, zise calm. Am văzut cum stătea cu tine. Ea nu-şi dă încă seama că o iubeşti, îşi puse mâna pe mâna mea. Să nu-i faci rău, auzi? Să nu-i

faci niciun rău.

Parcă o apă neagră mi-ar fi acoperit vederea: odaia mi se păru dintr-odată fără aer, mirositoare, tot ce mă înconjura părea putred. Obrazul boit din faţa mea era al unei vrăjitoare bătrâne. Am să mă trezesc brusc şi am să mă pomenesc preschimbat într-un moşneag, şi ea o să râdă în hohote de mine, prefăcută iarăşi în faţa rumenă şi plinuţă, renăscută din tinereţea mea furată.

Începu să vorbească despre zilele ei de demult, când era la teatrul „Daly”; abia o ascultam, şi deodată simţii nevoia să ies afară din casă, să mă plimb pe câmp, bătut de ploaie, de vânt.

Când Alice intră cu tava de mâncare, o clipă avui impresia că semăna cu Elspeth, că venea dintr-o lume închisă, mucegăită, năclăită cu fardurile grase prelinse, şi toată duioşia din mine se risipi. Nu puteam crede să-i îmbrăţişasem trupul gol, iar toată seara aceea mi se păru o repetiţie, repetiţia unei farse penibile de dormitor, o rutină tristă de culoarea ştearsă a aurului şi a pluşului dintr-un teatru provincial.

SALONUL-BAR al hotelului „Western”, care se află chiar în faţa primăriei, este remarcabil în felul lui. E cel mai bine mobilat din tot oraşul. Are canapele capitonate, un covor gros cenuşiu, mese cu cristal, scaune de răchită, o expoziţie de fotografii ale echipelor locale de *cricket* şi fotbal şi un tapet portocaliu şi gri care, dacă ţii la asemenea lucruri, îţi încântă privirea. La bar n-au acces decât bărbaţii; celelalte săli, chiar şi holul, sunt mult mai puţin îngrijite, cu mese cu picioare de fier, bănci tari şi scaune „Windsora. De aceea barul este frecventat mai ales de oameni de afaceri bine situaţi şi de funcţionarii primăriei, cărora le face plăcere să bea un pahar fără compania femeilor, dar nu agreează rumeguşul şi scuipătorile din cârciumi. „Western”-ul este localul

tradiţional de întrunire anuală a membrilor N.A.L.G.O. Din Warley; serată exclusiv a bărbaţilor. Ritualul este următorul: participanţii se întâlnesc în salonul barului pentru a da pe gât câteva halbe, masa se ia în sala de sus, unde mai consumă câteva halbe, apoi se reîntorc la bar, pentru a se pune în sfârşit pe băutură. Una dintre legile nescrise ale acestei serate constă în a-ţi face relaţii cu funcţionarii din alte secţii; îmi amintesc că în seara aceea am stat cel mai mult de vorbă cu Reggie de la bibliotecă.

Pusesem în practică sfatul lui Charles şi n-o mai văzusem pe Susan de la crăciun. Nu-mi făcusem prea multe speranţe în reuşita acestui plan; de fapt, aproape mă hotărâsem s-o trec la rubrica de pierderi. Dar în seara aceea – probabil din cauza celor patru halbe pe care le băusem şi a sentimentelor stranii pe care le încercasem cu o zi mai înainte în legătură cu Alice în apartamentul lui Elspeth – am început să visez cu ochii deschişi. Şi am făcut-o până în cele mai mici amănunte. Visam că am primit o scrisoare de la Susan, prin care mă invita la o petrecere la ei acasă şi în care mă întreba îngrijorată dacă făcuse ceva care. Să mă supere. Sau, şi mai bine, într-o seară rece şi ploioasă va zbârnâi soneria, şi ea va sta în faţa mea, cu obrazul înroşit de vânt; poate va pretexta că a venit să-i vadă pe Thompsoni într-o problemă legată de „Thespieni” sau poate că va spune pur şi simplu: „Trebuia să vin, Joe. Ai să crezi poate că siant lipsită de pudoare, dar… Şi eu aş fi luat-o în braţe, şi nu ar mai fi fost nevoie de cuvinte; am fi stat puţin ascultând ploaia care ne-ar fi învăluit în fericire, iar apoi am fi pornit spre Dealul Vrăbiilor. „Îmi place să mă plimb prin ploaie cu tine”, ar spune ea, şi am merge şi am merge, fără oprire, pentru totdeauna, inspirând adânc în plămâni aerul curat şi proaspăt, basmul devenind realitate…

Dr nu se întâmplă chiar aşa. Stăteam în salonul

barului împreună cu Reggie, după masă, bine hrăniţi şi băuţi, dar nu chiar atât de plini încât să nu mai fie loc pentru câteva halbe. Tocmai îi spusesem lui Reggie o anecdotă porcoasă, din acelea pe care nu le spui decât la serate de bărbaţi.

— E cea mai porcoasă din câte am auzit vreodată! exclamă el cu admiraţie. De unde dracu' le iei, Joe? Asta-mi aminteşte ceva. Am întâlnit-o pe Susan ieri.

— Susan Brown? mi-am păstrat în mod voit o voce indiferentă…

— Am făcut o şuetă plăcută. I-am oferit o cafea la „Riley". La urma urmelor, dacă tu nu ai grijă de ea, trebuie s-o facă cineva. Aproape tot timpul am vorbit despre tine.

— Niciun aţi fi putut găsi un subiect mai bun.

— Nu sunt de aceeaşi părere, bătrâne. Am încercat să-mi pun în evidenţă calităţile mele, bineînţeles în mod discret, dar ea mereu revenea la Joe Lampton. „Nu-i aşa că Joe e drăguţ? Nu-i aşa că Joe e deştept? Nu a fost Joe minunat în *Ferma*?" până mi s-a urât.

— Glumeşti.

— Ce n-aş da să fie aşa! N-ai mai văzut-o de mult, nu-i adevărat?

Mi-am terminat halba.

— Mai iei una? încercai să-mi ascund, zâmbetul triumfător.

— Nu am capacitatea ta de uriaş, spuse el. Doar un ţap, te rog.

Am chemat chelnerul. În acel moment intră Hoylake, agitat şi sclivisit. Văzu scaunul gol de lângă noi şi se apropie.

— Nu vă deranjez, băieţi?

— De loc, am spus eu. Luaţi un pahar, domnule Hoylake?

— Îţi fac eu cinste, Joe, şi ţie, Reggie. Am intrat doar

pentru cinci minute. Trebuie să încurajez activitatea asociaţiei N.A.L.G.O… Deşi prefer petrecerile mixte. Seratele strict bărbăteşti nu mă prea interesează. Sper că nu vorbiţi despre birou. Nu pot suferi să vorbesc despre chestiuni de serviciu.

O uşoară linişte se lăsă în cameră; dar nu dură mult. Hoylake nu era genul de şef care să paralizeze conversaţia, deşi ştiam că nu poţi să te încrezi în felul său atât de prietenos. Era foarte drăguţ din partea lui că ne spunea Joe şi Reggie, dar mă gândeam că nu i-ar fi făcut plăcere dacă noi i-am fi spus Fred.

— Vorbeam despre o tânără, îl lămuri Reggie.

— Bine, bine, răspunse Hoylake. Ne aruncă peste ochelari o privire de prefăcută severitate. Sper că nu aţi tratat-o cu uşurinţă?

— Dimpotrivă, foarte serios, spuse Reggie. Suntem rivali pe viaţă şi pe moarte pentru graţiile ei. Ne gândim chiar la un duel în Snow Park.

— Ce viaţă aventuroasă duc colegii mei, spuse Hoylake. Ridică paharul cu *ivhisicy*. Noroc, băieţi!

— Eu pierd în orice caz, spuse Reggie. Chiar dacă învingîn duel, n-o să mă vrea pentru că l-am rănit pe scumpul ei Joe. Dacă aş fi în locul fetei, niciun m-aş uita la el. Ce părere aveţi, domnule Hoylake, despre un tânăr care iese luni de zile cu o fată încântătoare şi apoi o părăseşte brusc?

Mi-am dat seama că roşisem.

— Nu credeţi un cuvânt din ce spune. Fetei nici nu-i pasă.

— Nici nu-i pasă, într-adevăr! spuse Reggie cu necaz. Se aprinde toată doar când îi aude numele. Iar pe el îl lasă rece. Şi. E cea mai frumoasă fată din Warley.

— Toate se îndrăgostesc de Joe, spuse Hoylake. Când încasează el taxele în Gilden, toate femeile vin grămadă.

Plătesc şi de două ori, numai să mai stea cinci minute cu el. Oftă. Ţine minte, dacă eram mai tânăr, nu ţi-ar fi mers aşa de uşor, ţi-aş fi pus multe beţe în roate…

Mă gândeam la cele spuse de Reggie cu o plăcere crescândă. Bineînţeles, am refuzat să cred tot ce-mi înşirase; s-ar fi putut ca Susan să fi reacţionat astfel doar din orgoliu rănit, sau măcar uşor atins. Şi poate că dac-aş invita-o să iasă cu mine, i-aş de prilejul să se răzbune, pretextând orice scuză banală pentru a mă refuza. Dar am alungat aceste gânduri pe loc, ştiam că toate erau prostii; Susan nu era fata care să urmărească o răzbunare.

— Cea mai frumoasă fată din Warley, spuse Hoylake gânditor. Cine ar putea fi? Cred că e nemăritată. Îmi închipui că Joe o întâlneşte la „Thespieni". Stai să vedem, numele începe cu S? Cel de familie cu *B*I Are părul negru şi oarecari legături cu preşedintele comitetului financiar?

1 – Sunteţi un detectiv de prima mână, spuse Reggie.

— Sunt un bătrân care-şi bagă nasul unde nu-i fierbe oala, răspunse Hoylake. Aşa suntem cu toţii în Warley. Se vorbesc multe, vrute şi nevrute, pe socoteala tuturor… să nu mă atacaţi şi pe mine – râse scurt, sugrumat, scuzându-se parcă pentru lipsa lui de modestie – nici măcar sub forma bârfei mincinoase… Lucrul acesta indică însă interes pentru semenii tăi, fapt care e lăudabil. Mă bucur că Joe a început să participe la viaţa socială a WTarleyului şi n-a rămas izolat în afara lui. Nu-mi place de loc naveta – oamenii ar trebui să-şi ducă viaţa personală şi cea profesională în acelaşi loc. Ah, dar am ajuns pe punctul de a vorbi despre treburi de birou… Iată-l pe şeful tău, Reggie. Trebuie să-i spun o vorbă. Pe curând!

Se duse spre bibliotecar; am observat că şi-a luat paharul cu băutura aproape neatinsă. Avea un salariu de două ori cât al bibliotecarului şi nu voia să-l facă pe acesta să plătească băuturi scumpe.

— E un mare şmecher, spuse Reggie. Nimic nu-i scapă. Fiecare mişcare îi e măsurată.

— Atâta timp cât mă înţeleg cu el, poate să fie cât vrea de şmeher, am spus eu. Ascultă, Reggie, eşti serios cu privire la Susan? Adică, a spus ea toate lucrurile astea?

— De ce dracu' aş glumi? Păru puţin indignat. Este absolut adevărat. Eu am adus vorba despre piesa *Ferma*, apoi am vorbit despre interpretarea ta. Printre altele, bineînţeles, pentru că nu mă impresionase grozav, dar ea a sărit ca pe arcuri în apărarea ta. După asta nici n-am mai vorbit despre tine. Se transfigura când aducea vorba de tine. E imposibil să mă înşel; cunosc expresia aceea – un fel de bucurie prostească. În treacăt fie spus, o ai şi tu acuma.

— Mai bei un pahar? am întrebat în grabă.

— E rândul meu. Nu încerca să schimbi vorba.

— Eu beau două în timp ce tu bei unul, încât e cinstit aşa.

— E ridicol, spuse el, nu prea hotărât, încât am înţeles că se simţea uşurat. Făcu ocolul camerei cu privirea. Funcţionarii ăştia de provincie, doamne, ce adunătură! ştii, Joe? Aş da salariul pe un an să scap de Warley.

— Nu sunt de aceeaşi părere cu tine. Mie-mi plac oraşele mici. Dacă îţi dau posibilitatea să trăieşti ca lumea.

— Fireşte, ţie ţi-e uşor să te aranjezi. Eşti un tip deştept, capabil. Oriunde te duci, te remarci numaidecât, într-un loc ca Warley ai toate şansele să parvii. Şi, pe urmă, pentru tine este ceva nou. Dacă ai fi trăit aici toată viaţa, ai fi simţit altfel.

— Şi eu urăsc oraşul meu natal, am spus. Dar e cu totul deosebit. Duftonul e îngrozitor. Literalmente. E mort ca un hoit de vită. Warleyul trăieşte, am simţit asta din momentul în care am pus piciorul aici. Şi mai e ceva, e aşa

de mare, încât în cinci minute poţi fi departe de toate şi de toţi. Are chiar şi o istorie a lui, în fiecare zi poţi afla ceva nou despre el…

Vocea mea scăzu – mă trădasem prea mult.

Reggie zâmbi.

— Oricine te-ar fi auzit, ar fi putut crede că vorbeai despre o femeie, şi nu despre un oraş cât se poate de obişnuit, cu câteva fabrici. Eşti un tip ciudat Joe.

În acel moment Teddy Soames veni la masa noastră.

— Cu toţii arătăm ca trăsniţi aici, spuse el. Râgâi tare. Scuzaţi-mă, sunt puţin ameţit. Cu toate că n-ar trebui să fiu. Când eram în aviaţie, cantitatea pe care am băut-o în seara asta n-ar fi făcut să mi se clintească nici măcar un fir din părul meu briantinat. Se aşează greoi. Daţi-i drumul unui nou război!

— În ceea ce Mă priveşte, nu, spuse Reggie. N-am dus-o niciodată în viaţă atât de îngrozitor.

— Uneori era plicticos, sunt de acord cu asta, reluă Teddy. Dar nu aveai griji şi erai plin de bani. Aveai bere, ţigări şi femei din belşug. Să le cântăm un cântec vechi din aviaţie, Joe? începu să cânte încet *Pisicile pe acoperişuri, pisicile pe ţigle*.

— Hoo! am spus eu. E prea devreme pentru balade obscene.

— Uitasem că am devenit o persoană respectabilă, spuse Teddy. Am cântat asta în cele mai bune hoteluri din Lincolnshire. Cu comandori şi comandanţi de escadrilă care cântau cu mine. Zile fericite!

— Poate că pentru tine aşa o fi fost, replică Reggie. Pentru mine războiul a fost un iad. Mai întâi, instrucţia sub un soare arzător, şi tu îmbrăcat cu rufărie de lână care te mănâncă. Apoi, curăţatul cartofilor. Mai târziu am devenit cel mai nepriceput furier al armatei britanice. Acolo măcar am avut linişte pentru un timp. Cel puţin nu aveam de

mânuit arme încărcate şi alte asemenea obiecte periculoase. Apoi, un oarecare planificator lipsit de omenie de la oficiul de război s-a apucat să reducă personalul administrativ. În felul ăsta am devenit infanteristul cel mai speriat al armatei britanice. Ziua în care mi-am îmbrăcat din nou costumul civil a fost cea mai fericită zi din viaţa mea. Când am ajuns acasă, am constatat că blestemata de asociaţie a bibliotecarilor fixase examene de zece ori mai grele, dând astfel posibilităţi sporite femeilor şi celor care s-au opus conştient să plece.pe front.

— Strict interzis a vorbi despre chestiuni de serviciu, spuse Teddy. Iar asociaţia bibliotecarilor e o chestiune de serviciu. Hotărât lucru! Se uită la mine, apoi întinse mâna să-mi pipăie stofa costumului: „Lână de prima calitate, spuse el. Ia te uită, şi cămaşa şi cravata! Dumnezeule, domnule Lampton, cum reuşiţi s-o scoateţi la capăt cu cartelele?

— Are relaţii, spuse Reggie.

Salută cu pumnul strâns.

— Joe, la putere! Votaţi pentru laburişti!

— Idiotule! i-am spus. Ştii ce părere are Hoylake despre politică.

— Asta nu-i politică, răspunse Teddye o lozincă. Reggie o scria cu cretă pe tancul lui înainte de a pleca la luptă.

— N-am văzut niciodată cum arată un tanc pe dinăuntru, spuse Reggie. O dată am văzut un neamţ deschizând turela unui „Sherman” şi aruncând înăuntru o grenadă de mână. Sentimentul de securitate pe care ţi-l dădeau tancurile la prima vedere era cu totul iluzoriu. Sincer vorbind, eu am crezut întotdeauna în războiul de tip vechi, „care pe care!”, când stăteai într-un adăpost comod de beton şi lăsai artileria să se lupte. Totuşi, niciodată n-am reuşit să conving statele majore să stea de vorbă cu

mine. Singura lor preocupare părea să fie a mă trimite pe mine să traversez toată Africa, Italia…

— Mi s-a părut că te-am recunoscut în *Deşertul Victoria*, spuse Teddy. Un erou cu un bandaj însângerat înfăşurat în jurul capului, îndemnându-şi oamenii la atac.

— Aş fi vrut să mă fi văzut pe mine, spuse Reggie. Eu însă eram unul dintre sărmanii îndemnaţi la atac.

L-am auzit râzând pe bibliotecarul-şef. Avea un râs ascuţit, aproape feminin.

— Asta e râsul lui pentru glumele porcoase, spuse Reggie. Are câte un râs special pentru fiecare ocazie. Un râs respectuos, un râs rafinat, un râs ironic când spun ceva cu care nu e de acord… Dacă ar fi fost sergentul meu, aş fi putut găsi o ocazie să-l împuşc pe ticălos. Ar fi trebuit să rămân în armată.

— Voi, intelectualii, spuse Teddy, niciodată nu sunteţi mulţumiţi.

Bibliotecarul se apropie de noi. Era un om mărunt, cu ochii atât de înfundaţi în orbite, încât îţi făceau impresia că sunt montaţi orizontal. Avea vreo treizeci şi cinci de ani şi părea că nu fusese niciodată mai tânăr.

— Vă distraţi? ne întrebă.

— Reconsiderăm războiul, domnule, spuse Reggie. (Ne făcu semn cu ochiul.) Am hotărât că ar fi trebuit să-i lăsăm pe ruşi să-i lichideze pe nemţi şi apoi să mergem să-i lichidăm pe ruşi cu bomba atomică.

Şi iar ne făcu cu ochiul.

— Exact ceea ce spuneam eu întotdeauna. Bibliotecarul spumega de entuziasm: Aliaţii au plătit scump greşeala lor. Recunosc că înainte de război eram puţin comunist, dar m-am schimbat repede… Ce beţi, băieţi?

— Mulţumim, am comandat, am spus eu. Nu beţi un rând cu mine?

— Ba, zău că aş vrea. Vezi, Reggie, la secţia finanţe toţi sunt nişte plutocraţi. Aşa e întotdeauna: noi, care purtăm torţele culturii, suntem plătiţi cu salarii de mi zerie, iar materialiştii, brutalii oameni ai faptelor şi cifrelor, sunt privilegiaţii lumii. Comandă un ţap, Joe.

— Aici se beau numai halbe, am spus eu. Numai halbe.

— O facem lată, aşa-i? râse, dar de data asta nu i-am putut clasifica râsul. Domnul Hoylake ne-a spus adineauri o istorioară foarte nostimă. Doi colonei bătrâni cică stăteau într-o zi la club…

Nu-l ascultam; am recapitulat felul în care i-am dominat pe Teddy şi Reggie, îmi aminteam felul în care Hoylake, de fapt, refuzase să bea un rând plătit de mine şi apoi de bibliotecar. Plătise el consumaţia, dar nu din generozitate, ci din cauza unui protocol care, dacă l-ai fi cântărit, nu era mult mai puţin rigid decât cel diplomatic. Dar era vorba de sume atât de neînsemnate; Hoylake era omul cel mai bogat din salon, avea un venit de o mie de lire pe an. Eram sigur că George Aisgill cheltuia această sumă doar pe mâncare, băutură şi benzină. Nici Bob Storr nu avea mai puţin de o mie. Mă gândeam că dacă aş fi fost om de afaceri, ar fi trebuit să linguşesc oameni pe care îi dispreţuiam, ar fi trebuit să îndrum conversaţia spre subiectele lor favorite, ar fi trebuit să le ofer mese şi băuturi. Dar era un joc care merita să fie jucat; dacă îmi vindeam independenţa, măcar să fi obţinut pe ea un preţ bun.

— Şi atunci al doilea colonel a zis: „Cămilă, femelă desigur. Desigur, nu-i bătrânul Carruthers!”

Bibliotecarul îşi lăsă capul pe spate şi râse piţigăiat.

Berea începuse să-şi facă efectul. Băusem şapte halbe fără să-mi dau seama. Mi-am făcut în gând o mică socoteală: de cinci ori 1, 40, plus încă una de 1, 40, minus

una de 1, 40 pe care mi-o plătise Hoylake.

— Voiam să-ţi spun, Joe, zise bibliotecarul, cât de mult mi-a plăcut cum ai jucat în *Ferma*.

— Teribil, exclamă Teddy, te-ribil! Pun pariu că ai repetat şi în particular scenele alea de dragoste! Recunoaşte, craiule!

— O, am protestat eu, relaţiile mele cu doamna Aisgill sunt imaculate ca o blană de hermină!

— Nostimă hermină, dar puţin cam îngălbenită de vreme.

Bibliotecarul chicoti:

— Ia mai lăsaţi bârfa! Deşi, ca să spun adevărul, eu personal n-aş avea nimic contra unei prietenii curate cu doamna la care vă referiţi.

Îşi şterse sudoarea de pe frunte şi trase o duşcă zdravănă din halbă. Ca majoritatea băutorilor fără experienţă, se simţi obligat să se ţină după restul societăţii; cu un efort eroic, îşi bău restul halbei, apoi sughiţă penibil.

— Scuzaţi-mă, domnilor, trebuie să mă duc să schimb apa din acvariu, cum spun francezii.

Ieşi afară, grăbit şi livid.

Când plecă, am izbucnit în râs.

— Vinul e mare pişicher, băutura tare te întoarce cu susu-n jos, spuse Reggie. Sărmanul de el, nu-i obişnuit cu asta, nu-i aşa?

— Cred că mai curând din cauza lui Alice i s-a făcut rău. Poftele diavolului au pus stăpânire pe el, îşi dădu Teddy cu părerea.

— Mărturiseşte adevărul, Joe, mi se adresă Reggie, Nu-i faci servicii suplimentare?

— Nu trebuie să-mi pui asemenea întrebări. Dacă spun da, sunt un bădăran, iar dacă spun nu, sunt un mincinos. Am rânjit maliţios: Ţi-ar plăcea şi ţie, Reggie?

— Dumnezeule, cum să nu! E teribilă. Ascultă, e niţel cam trecută, dar e rasată, e o femeie rasată.

— Dar June? întrebă Teddy. Spune ceva drăguţ şi despre June. Ea are meritul că e fată mare!

— June e o fetiţă, spuse Reggie. Aş simţi în spate suflarea fierbinte a ziarelor de duminică dacă m-aş apropia de ea. Nu suferă comparaţie.

Am simţit o bucurie adâncă. Toate dorinţele de care erau chinuiţi aceşti băieţi eu mi le satisfăcusem şi le voi mai satisface peste şase zile. N-aveam decât să cer, ca să obţin ceea ce ei nu vor obţine nici într-o mie de ani. Şi Susan mi se va oferi; şi dacă aş fi vrut, nu vedeam niciun motiv ca să nu mi se dea şi June.

Apoi iarăşi m-am gândit la Dealul Vrăbiilor şi la câmpia Warleyului. Ştiam că afară bătea un vânt rece şi totul era acoperit de un strat uşor de zăpadă. Acolo, pe landuri, desigur, era linişte şi omătul neatins, imaculat.

Ameţeala îmi trecu brusc, m-am simţit scârbit de egoismul meu ca de un guturai nesuferit; nu aveam în inimă nimic care să se armonizeze cu imensa întindere a câmpurilor, străjuită de bolta nesfârşită cu milioane de stele. Apoi am alungat tristeţea care mă cuprinsese.

— Hai să cântăm, am spus eu. Un cântec nevinovat, dar nu cine ştie ce. Muzica, Teddy, te rog, *Roua rece*…

Teddy bătu la pianul din colţul sălii primele acorduri şi începu să cânte. În curând toţi intonară:

Vara şi iarna am mângâiat-o.

Iar de i-am făcut vreun rău.

E că de rouă am apărat-o…

Trăgând cu ochiul, l-am văzut pe Hoylake: murmura melodia ca pentru sine, având pe faţă o expresie de încuviinţare blajină.

13

— EŞTI TĂCUT, dragul meu, spuse Alice.

— Îţi admiram trupul. Doamne, eşti atât de frumoasă! Aş vrea să am un tablou al tău, aşa. L-aş ţine încuiat şi l-aş privi ori de câte ori aş fi trist…

Privind în urmă, văd dar cum s-au petrecut lucrurile; acestea au fost cuvintele care au declanşat totul; spuse într-o doară, în apartamentul lui Elspeth, într-o vineri seară. Dacă din miile de cuvinte aflate la dispoziţia mea aş fi folosit oricare altele, întreaga mea viaţă şi a ei ar fi luat un curs diferit. Dar cuvintele următoare rostite de ea tot aşa, într-o doară, au pornit avalanşa.

Râse

— Există un tablou al meu, un nud. Numi un oraş oarecare din împrejurimile Londrei. După câte ştiu, mai există încă în Galeria municipală. Pe vremuri am şi pozat.

Era ca şi cum mâna moale care mă mângâia ar fi devenit dintr-odată aspră şi enormă şi m-ar fi lovit. M-am simţit dezgustat, trădat, murdărit. M-am îndepărtat de lângă ea până la marginea patului.

— Nu mi-ai spus niciodată. De ce nu mi-ai spus?

— Aproape că şi uitasem. În niciun caz nu-i ceva prea important. Aveam mare nevoie de bani, l-am întâlnit pe acel pictor la o serată, şi avea nevoie de un model. Am pozat şi pentru un fotograf. Asta a fost tot. Pe urmă n-am mai făcut-o niciodată.

— Într-adevăr? Nu ai mai făcut-o? am întrebat-o cu vocea răguşită. Eşti sigură?

— Nu mint, spuse ea calm. Ştii doar asta. Ochii îi erau ca de oţel. Apoi zâmbi şi întinse mâna. Dragul meu, de ce faci atâta caz pentru o nimica toată? O nimica toată! Nu ţi-aş fi spus-o niciodată dacă aş fi ştiut că faci atâta caz. Nu m-am culcat cu niciunul dintre ei dacă la asta te gândeşti, aşa că poţi fi liniştit.

— O, doamne, am spus cu o voce nenorocită, pentru ce-ai făcut-o? Nu ar fi trebuit, sunt milioane de femei tot

atât de sărace cum ai fost tu, şi mai bine ar fi murit decât să se expună astfel pentru câţiva gologani amărâţi. Lua-te-ar dracu', doamne-dumnezeule mare, îmi vine să te bat, să te bat măr!

— Dar isprăveşte odată, strigă ea, ce te priveşte asta pe tine? S-a întâmplat cu ani în urmă, înainte de-a te întâlni. Trebuia să mor de foame pentru că într-o zi se putea întâmpla să întâlnesc un ipocrit din Dufton, cu mintea îngustă, care nu va fi de acord cu ideea că mi-am arătat trupul pe care mi l-a dat Dumnezeu? Se dădu jos din pat şi începu să se îmbrace în grabă:

— Deoarece spiritul tău stupid de provincial nu admite nuditatea, mai bine să mă acopăr, nu-i aşa?

Am început şi eu să mă îmbrac. Dacă măcar unul din noi doi ar fi râs, totul ar fi fost altfel; era doar un spectacol foarte caraghios cum ne îmbrăcam în grabă, ferindu-ne cu pudoare privirile unul de celălalt, când numai cu o clipă înainte nu ne săturam privindu-ne. Dar eram prea supărat şi dezgustat; ideea de a mai sta dezbrăcat încă o secundă îmi făcea greaţă.

Alice trecu lângă mine ca să-şi prindă ciorapii.

— Asta îţi place, nu-i aşa? spuse ea cu răutate. Fete în cămăşuţe dantelate care-şi arată coapsele.

Ultimul cuvânt ca şi cum l-ar fi scuipat.

Am apucat-o de umeri.

— Proasto, nu-i asta! Nu înţelegi că nu suport ideea că alţii te-au privit goală? Nu înţelegi că asta mi se pare ceva… Indecent?

— Lasă-mă, spuse ea cu un ton glacial.

I-am dat drumul. Mâinile îmi căzură grele înlături.

— Dumnezeule, am spus, acum înţeleg ce-i face pe unii bărbaţi să omoare femei ca tine.

— Eşti foarte viteaz, spuse ea. Şi foarte moral. Nu este decent din partea mea să pozez pentru un artist care

mă vede doar ca un efect de culoare şi lumină, dar este absolut decent ca tu să mă săruţi pe tot corpul şi să stai nemişcat timp de o oră să mă priveşti. Presupun că asta te excită, îţi provoacă o plăcere murdară, parcă aş fi o ilustrată obscenă pentru uz strict personal. Nu poţi concepe că un bărbat poate privi o femeie goală fără să vrea să se culce cu ea, nu poţi, nu?

— Nu-i vorba de asta, am spus, obosit.

M-am dus la bufet şi. Mi-am turnat un gin. L-am băut dintr-o înghiţitură şi mi-am mai, turnat unul.

— Ştii că Elspeth nu-i bancheră, spuse Alice înţepată. Avea faţa albă, urâtă şi bătrână. Nu-i bea tot ginul!

Am scos o hârtie de o liră din portofel şi i-am aruncat-o.

— Dă-i asta. Spune-i că am spart sticla.

Lăsă hârtia să cadă jos. Eram tentat să o ridic; ştiam foarte bine că Alice îi va cumpăra în orice caz alt gin lui Elspeth. Dar sunt momente când demnitatea unui bărbat valorează mai mult decât o liră. Mi-am umplut din nou paharul şi am aprins o ţigară. Eram mult prea emoţionat ca să deschid o discuţie.

— Când mă gândesc că ţi-am permis să mă atingi… Spuse ea liniştit. Ia uite cum stai. Poza clasică – cu paharul în mână, faţa buhăită, roşie, încinsă din cauza respectabilităţii ultragiate. Credeam că te deosebeşti de ceilalţi, dar eşti la fel. Eşti un caz tipic – băiatul respectabil care vrea să se distreze puţin, dar ştie până unde să meargă. Eu sunt distracţia ta, felia pe care ţi-o tai pe furiş dintr-un tort început, sperând că nimeni nu va băga de seamă. Eşti un porc ipocrit şi încrezut!

M-am trezit strivind ţigara abia aprinsă. Am aruncat-o şi am aprins alta cu o mână tremurătoare. Ea continuă să vorbească, dar cu o voce joasă, controlată.

— Să-ţi intre bine în cap. Sunt stăpână pe trupul

meu. Nu mi-e ruşine de el. Nu mi-e ruşine de nimic ce am făcut vreodată. Dacă ai fi frecventat din când în când un cerc de oameniinteligenţi, nu te-ai uita la mine acum ca şi când aş fi comis o crimă! Râse. Era un râs sec şi neplăcut, care făcu să mi se zburlească părul. Parcă te văd la Dufton, răsfoind reviste pornografice şi făcând bale la gură. Spunându-ţi în gând că ţi-ai sacrifica o oră din viaţa ta preţioasă pentru oricare dintre de Dar înjurându-le şi făcându-le curve… Cuvântul îi ţâşni din gură ca un scuipat. Da, ce te uiţi la mine aşa? Doar ai folosit destul de des cuvântul ăsta cu prietenii tăi la beţii, nu-i aşa? Eram aproape moartă de foame când am nesocotit morala ta curioasă. Nu poţi înţelege asta niciodată. Te lauzi în toate prilejurile cu începuturile tale umile, dar nu ai fost flămând niciodată. Îşi micşoră ochii. Tare aş fi vrut să fi… Probabil că altcineva s-a lipsit de multe pentru dragul nostru Joe, seducătorul cu păr blond…

Am mai băut un pahar. Ginul avea gust de mucegai.

— Ce crezi că i se dă de mâncare unui prizonier de război? am întrebat-o cu amărăciune.

Râse din nou.

— Nici măcar atunci nu ai suferit de foame. Primeai suplimente pentru că păreai atât de arian şi nordic, doar tu mi-ai povestit. Da, desigur, tu întotdeauna cazi în picioare. De ce nu ai evadat şi tu, ca Jack Wales?

Asta era mai mult decât puteam. Suporta.

— Nu pronunţa în faţa mea numele acestui individ! am spus eu furios. Pentru el era foarte bine să evadeze. Avea un tată bogat care să-i poarte de grijă şi să-i plătească educaţia. Îşi putea permite să-şi piardă vremea. Eu nu puteam. Aceşti trei ani de captivitate au fost unica mea şansă de a avea timpul necesar pentru învăţătură, pentru a dobândi o calificare. Lasă-i pe ticăloşii ăştia bogaţi, care au de toate, să fie eroi dacă le place. Să

plătească pentru privilegiile lor. Dacă vrei să ştii, ei bine, află: am fost foarte încântat când am fost luat prizonier. Nu era să mă las omorât încercând să evadez şi nu era să mă las omorât zburând din nou. Nu mi-a plăcut să fiu prizonier, dar era mult mai bine decât să fi mort. Dacă e vorba de asta, tu ce ai făcut în timpul războiului?

— Foarte bine, spuse ea cu o voce obosită. Nu te mai apăra. Nu trebuia să aduc asta în discuţie. E inutil să-ţi explic că ceea ce am făcut eu este lipsit de importanţă şi nu e nimic rău în asta. Suntem oameni diferiţi, şi nu mai avem nimic să ne spunem.

— Crezi că nimic? Tu nici măcar nu-ţi dai osteneala să te explici. Nu sunt nici ipocrit, nici moralist; nu-mi pasă dacă te-ai culcat cu pictorul. Pur şi simplu, faptul în sine că i-ai pozat mă doare. Doamne, nu m-am gândit niciodată la asta până acum, şi de ce m-aş fi gândit? Mă simt ca şi cum aş fi primit o lovitură sub centură.

— Nu pot să-ţi ajut cu nimic. Ţi le faci cu mâna ta. Lacrimile începură să-i curgă pe obraz. Oh, te detest, te detest, te detest!

— Mai bine ai bea ceva.

I-am întins un pahar plin, l-a băut înecându-se puţin. Am vrut s-o iau în braţe şi să-i spun că nu avea importanţă, că am greşit şi-mi părea rău; nu suportam s-o văd plângând. Avea un aer jalnic, dezolant, asemeni acelor femei uscate, bătrâne, urâte, pe care le vezi în fotografiile cu catastrofe miniere, neconsolate, lângă gura minei. Dar amintindu-mi de felul în care mă respinsese când am atins-o, nu am mai încercat.

— Mai bine aş face puţin ceai, spuse ea. Se întoarse de la uşă: Totul s-a terminat. Abia îi puteam auzi cuvintele. Totul s-a terminat, Joe.

M-am dus şi m-am aşezat într-un fotoliu lângă foc; mi-era frig şi mă simţeam bolnav. Nu mai avusesem până

acum o asemenea ceartă. Neînţelegerile cu părinţii mei nu erau decât fleacuri; tata era prea blând şi mamei îi trecea supărarea prea repede. Nu-mi amintesc să fi ţipat vreodată mai tare la mine. Totul se sfârşise; Alice avea dreptate. Mă simţeam ca şi cum mi-aş fi pierdut toată vlaga; totul mi se părea străin, trupul era o povară ruşinoasă, somnul mă părăsise. M-am gândit la Susan, dar nu mi-a ajutat cu nimic; făcea parte din aceeaşi categorie cu Alice. Îmi ziceam că poate suntem, fiecare dintre noi, însemnaţi încă de la naştere, şi numai puşlamalele şi geniile reuşesc să se ridice deasupra clasei lor.

Alice intră cu ceaiul.

— Nu vrei să mănânci ceva?

— N-aş putea. De data asta nu mai sunt Râşniţă.

Am reuşit să schiţez un zâmbet slab. Turnă ceaiul.

— Ar trebui să fim lucizi. Doar ne înţelesesem, nu-i aşa, că legătura noastră nu va fi permanentă.

M-am auzit rostind cuvinte pe care nu-mi dădeam seama să le fi ales eu:

— Să ne oprim aici.

— Da, să ne oprim aici, spuse ea. Îşi puse mâna pe mâna mea; era uscată şi fierbinte. Nu vreau să fiu terorizată, Joe. Nu vreau să fiu dominată. Nu voi fi proprietatea nimănui. Să nu gândeşti rău despre mine.

— Niciodată, dimpotrivă. Îţi sunt foarte recunoscător. Mă retrăgeam, nu mă luptam; dar de unde mă retrăgeam, cu cine mă luptam? A fost minunat Alice. Îmi pare rău de tot ce s-a întâmplat.

— Să nu mai vorbim, spuse ea.

Duse ceaşca cu ceai la gură, dar mâna îi tremura aşa de tere, încât o vărsă pe jumătate. Privirea mea s-a oprit la hârtia de o liră de pe podea şi mi-am dat seama că nu-mi păsa de ea nici cât negru sub unghie.

AM IEŞIT din apartament, ca de obicei, înaintea lui Alice. Era la ultimul etaj, şi liftul se defectase. Îmi amintesc de treptele care mi se păreau interminabile şi de liniştea adâncă din acel loc. Clădirea fusese împodobită în stilul obişnuit de după război şi semăna cu un vapor mare. În aer plutea un miros înecăcios, curios, de pâine prăjită şi clor. Treptele erau largi şi covorul gros, cenuşiu, părea că absoarbe orice zgomot. Peste tot era foarte curat şi strălucitor; şi chiar foan. E drăguţ, dar din păcate dădea impresia că blocul nu fusese locuit de vreo fiinţă umană niciodată. Nu-mi în?. H-piuam nimic decât vid în spatele acelor uşi albe cu numerele lor cromate şi plăcutele dreptunghiulare de metal.

Pe vremuri toţi oamenii bogaţi din Leddersford locuiseră în acest cartier. Când maşini la deveniseră un mijloc de circulaţie mai sigur şi oraşul ajunsese mai murdar, bogătaşii au evadat în orăşele ca Warley. Casele care nu fuseseră transformate în apartamente şi hoteluri particulare aparţineau acum unor doctori, dentişti sau fotografi. Străzile erau largi şi străjuite de mulţi porni; într-un fel îmi amintea de Warley. Dar încercase de mult să mai însemne ceva pentru mine.

Era o seară senină, cu un vânt cald. Venea primăvara, cu toate că la Leddersford nu puteai sesiza o diferenţă simţitoare între anotimpuri, fiindcă laurii, pinii şi brazii arătau la Fel tot timpul anului – negri, melancolici şi stranii. Nu eram aşteptat acasă înainte de ora 10; era doar opt şi jumătate. Aveam de petrecut o groază de timp inutil; mi-am ocupat gândurile cu lucruri triste, ca un om mort de foame care mănâncă pământ. „S-a terminat, îmi spunea partea raţională din mine, ai scăpat de căţeaua asta nevropată. Eşti în afara pericolului de scandal, eşti în afara pericolului de a nu mai fi stăpân pe tine”. Dar cealaltă parte din mine îşi amintea mereu de lacrimile mari care-i

şiroiau pe obraz, îşi amintea cu tandreţe nesfârşită cum îi năruiseră frumuseţea.

Apoi am revăzut-o stând culcată, goală, lângă mine, şi suferinţa reveni, reală ca o durere de dinţi. Lucrul cel mai straniu era speranţa că mă minţise, că de fapt se culcase cu artistul. Asta ar fi fost mai suportabil. Ceea ce mă durea era faptul că se expusese privirilor cu sânge rece, desconsiderându-şi parcă trupul. Un efect de culoare şi lumină – ca şi când un efect de culoare şi lumină ar putea să-şi taie degetul cu cuţitul de pâine, să se căsătorească, să facă dragoste, să-mi primească cele mai secrete confidenţe. Această scuză, acest paleativ al geloziei mele mă rănea cel mai mult. Am înjurat-o cu cele mai grosolane înjurături care mi-au putut trece prin gând, repetându-le mereu printre dinţi, însă nu m-am simţit mai uşurat. (În fond, nu există decât vreo duzină de cuvinte triviale în limba engleză, şi nouă dintre de niciun sunt la drept vorbind triviale, ci doar descriu acte fiziologice.)

M-am gândit cu un regret amar la vremea când Alice era doar o străină pentru mine şi când nu mi-ar fi păsat dacă ar fi mers goală pe stradă ziua în amiaza mare. Făcuse lucrul ăsta ca şi când eu nu aş fi existat – mi-am muşeşt buzele până la sânge. Capul mi se învârtea, iar în gură aveam un gust de vomă, gâtul îmi era uscat. Mi-am rezemat mâinile de un zid, ca şi când aş fi fost atacat de un duşman nevăzut. Pe urmă am traversat strada şi am continuat să merg. Casele aveau terase largi şi semănau toate între de îmi amintesc că la o fereastră perdelele erau date în lături, iar înăuntru se vedea un grup de tineri şi se auzea muzică… Dar în clipa când am ajuns sub fereastră, au închis obloanele. Am mers mai departe; casele deveniră mai mici, copacii dispărură, iar fabricile se iviră ameninţătoare din întuneric. Nu voiam să mă gândesc la ceea ce făcuse Alice, şi totuşi imaginaţia mea se

încăpăţâna să se întoarcă la Londra cu zece ani în urmă; o vedeam, inocentă, hotărâtă, plină de tinereţe, intrând, în atelier, dezbrăcându-se în spatele unui paravan, apoi, complet goală, poate puţin stânjenită, încurajată de pictor. Acesta arăta cam ca Jack Wales, doar e". Avea barbă. O vedeam stând pe piedestalul pentru modele, cu picioarele puţin depărtate... De fiecare dată aici mă împotmoleam; mă cuprinse din nou o furie dezlănţuită, inutilă, sfâşietoare. Mi-am amintit de Charles şi de mine uitându-se la nudurile din Galeria de artă de la Leeds sau asistând la un program de *music-hall* de la Londra. „Fără discuţie, spusese Charles, nu sunt mai bune decât nişte prostituate. Pentru nimic în lume nu m-aş însura cu o femeie care ar fi expus tot ce are unor tineri libidinoşi ca tine şi ca mine".

Apoi mă întrebai dacă George ştia. Dacă ar şti, i-ar păsa oare? M-am încruntat din pricina concentrării. Dacă ar fi suferit din această cauză, ar fi însemnat că era un om din specia mea, şi astfel durerea mi-ar fi fost împărtăşită. Dar ştiam cu precizie că dacă ar fi ştiut, lucrul n-ar fi avut nicio importanţă pentru el; dacă i-ar trece măcar prin minte aşa ceva, l-ar amuza, şi atâta tot. Asta era o suferinţă în plus pentru mine, cu totul lipsită de logică, dar indiscutabil reală.

Am zărit un local mare, situat puţin mai departe de şosea. Am intrat. Fiind într-o joi, era aproape gol. Bându-mi halba, am început să recapitulez ultima mea lecţie de economie politică. Teoria plusvalorii spune... În med normal, am g memorie ca un burete; mă distram uneori singur, în timpul meu liber, proiectându-mi în memorie pagini întregi tipărite.

Dar acum vedeam în faţa ochilor lecţia ruptă în bucăţele, faptele erau complet nelegate. În seara aceea, pagina pe care încercam să mi-o aduc aminte era acoperită de un singur cuvânt: NUD. An închis ochii o secundă şi am

văzut o pată roşie întinzându-se pe după pleoape, apoi i-am deschis şi am văzut din nou cuvântul. M-am uitat în colţul cel mai îndepărtat al sălii şi am dat de un afiş: NUDURILE CELE MAI GRAŢIOASE ŞI MAI

Îndrăzneţe care s-au prezentat vreodată

PE SCENĂ – SANDRA, CAROLE, ELISE, LIZBETH… Şi Alice. M-am întrebat dacă o fi făcut-o şi pe asta, dacă acesta era încă un lucru despre care nu meritase să-mi vorbească; oare defilase în raza roşiatică a reflectoarelor, cu o diademă din paiete şi o frunză de smochin aurie ţinându-i loc de îmbrăcăminte, în faţa miilor de perechi de ochi implântaţi ca nişte lipitori în carnea ei goală? Nu puteam avea certitudinea că nu se întâmplase aşa, că ea, cu mintea-i lucidă şi ageră şi cu senzualitatea ei, nu a decăzut până la această ultimă treaptă. Era ca şi când aş fi văzut-o pradă torturii, într-o pivniţă sinistră, îmi făcea rău. Nu faptul că în general se pozează ca model pictorilor, ci că Alice fusese model. Unele dintre criteriile mele de judecată erau încă de tip Dufton, şi în Dufton modelele artiştilor erau considerate femei uşoare, nu chiar profesioniste, dar pur şi simplu femei dintr-acelea care nu-şi dădeau osteneala să spună nu. Era' de nesuportat să mă gândesc la Alice în acest fel, şi mai cu seamă nu ştiam sau nu voiam să ştiu de ce îmi păsa de asta. Şi eram gelos retrospectiv, ca şi cum m-aş fi aflat nedreptăţit, jefuit, chiar la poarta atelierului aceluia – un puşti de 16 ani, plin de coşuri pe obraz.

Privind în trecut, îmi dau seama că mă aflam în pragul nebuniei. Azi nu aş mai putea simţi la fel; există, acum, pare-se, un perete transparent între mine şi emoţiile tari. Acum simt ceea ce e corect să simt; fac mişcările pe care trebuie să le fac. Dar nu pot să mă conving că toate astea ar avea vreo însemnătate pentru mine. Nu vreau să spun că sunt un om mort; dar că pur şi simplu am început

să mor, deşi mai am încă vrea şaizeci de ani de viaţă înaintea mea. Nu sunt nefericit şi nu mă tem de moarte, dar nu mai sunt tot atât de viu cum eram în seara când m-am certat cu Alice. Îl privesc pe tânărul acela fără experienţă, nenorocit, din cârciumă, cu un simţământ de sinceră părere de rău. Nu aş face schimb cu el chiar dacă aş putea, dar incontestabil că era un om mult mai de valoare decât personajul civilizat care sunt acum, după aceşti zece ani în care am obţinut aproape tot ce dorisem vreodată. Ştiu ce nume mi-ar fi dat cel de atunci: „Momâia parvenită”.

Bineînţeles că nu-mi pasă dacă tânărul acela care se uita la afişul de teatru era mai înţelept, mai bun sau mai inocent decât „Momâia parvenită”. Dar era de mai bună calitate: simţea intens, avea. Capacitatea de a suferi. De mai bună calitate pentru cel ce acceptă că o făptură omenească e destinată să aibă şi unele emoţii, să fie puternic afectată de ceea ce i se întâmplă, să trăiască *printre* oamenii din jurul său. Nu vreau să spun că trebuie să-i iubeşti pe oameni, ci doar că trebuie să-ţi pese de ei. Eu sunt acum ca un „Cadillac” nou-nouţ într-o regiune industrială mizeră, izolat prin oţel şi sticlă şi aer condiţionat de nenorociţii de afară, de ploaie şi de trupurile înfrigurate şi suferinde. Nu doresc să fiu ca oamenii de afară, nu vreau nici măcar să mă las târât de vreo slăbiciune, sau de vreo prostie, printre obrazurile invidioase ale nenorociţilor, în ploaie şi în mirosul specific al înfrângerii. Dar uneori aş dori să pot dori acest lucru.

Ceea ce mi s-a întâmplat este exact ceea ce am vrut să mi se întâmple. Sunt constructorul vieţii mele. Destinul, întâmplarea, soarta, norocul sau ghinionul, toate acestea pot fi alungate din istorisirea mea, ca nişte actori demodaţi care se cramponează de un repertoriu prăfuit, pot fi goniţi şi lăsaţi să moară de foame, n-au avut vreun rol în

povestea mea. Totuşi, undeva în cursul acţiunii piesei, personalitatea mea ar fi putut evolua în alt chip. Ceea ce s-a petrecut cu sentimentele mele este tot atât de fantastic ca şi ceea ce se întâmplă cu oţelul în timpul fabricaţiei unei maşini americane; oţelul ar trebui să-şi păstreze totdeauna oarecare duritate, să aibă totdeauna o anumită densitate, şi nu să devină o foaie maleabilă şi lăcuită. Tot astfel şi sentimentele de bază ar trebui să păstreze şi de o anume intensitate şi densitate. Presupun că mi se oferise şi mie posibilitatea de a deveni un om adevărat. „Tu clocoteşti în permanenţă, mi-a spus o dată Alice. Pulsezi de viaţă până la ultima fibră. Alături de tine, ceilalţi parcă ar purta mănuşi de cauciuc”.

Acum n-ar mai putea să spună asta.

15

SORBIND ultima ceaşcă de ceai la micul dejun, mi-am aruncat ochii pe invitaţie. Era o dimineaţă frumoasă; soarele topise mai toate urmele de zăpadă din vale şi aveai senzaţia că vezi firul ierbii crescând. Era pentru prima oară de o săptămână încoace când nu mă gândeam la Alice.

— Sally Carstairs m-a invitat la ziua ei de naştere, i-am spus doamnei Thompson.

— E o fată. Foarte drăguţă. N-aţi jucat împreună în *Ferma*?

— Da, ea era cu recuzita. Dar n-o cunosc prea bine. Ce cadou trebuie să-i fac?

Am încercat să par nepăsător, dar eram emoţionat şi încântat. Familia Carstairs avea bani mulţi – erau proprietarii mai multor cafenele – şi locuiau într-o casă mare la Gilden, pe culmea Warley Moor.

— Lasă asta pe seama mea. O cunosc foarte bine pe mama lui Sally.

— Cât trebuie să cheltuiesc?

— N-avea grijă… N-am să te ruinez, îţi promit.

— Îmi depun soarta în mâinile dumitale, am spus eu.

De fapt, îmi lăsam tot mai mult soarta în mâinile ei, în mâinile ei subţiri cu degete lungi, atât de asemănătoare cu ale Alicei – la acest nume m-am cabrat ca un cal în faţa unui cadavru. M-am uitat la ceas. „E timpul să mă duc la slujbă”. Mi-am luat rămas bun de la doamna Thompson; trecând pe lângă scaunul ei, aş fi vrut s-o sărut. Nu cu pasiune, bineînţeles, ci aşa cum aş fi sărutat-o pe mama înainte de a pleca la lucru.

Coborând pe strada Vulturilor, m-am întrebat dacă aş putea ajunge la vreun rezultat cu Sally. Era mică, slabă şi blondă ca un canar şi studia la Şcoala de artă plastică din Leddersford. La numele oraşului am tresărit din nou, dar de data aceasta a fost mai curând un pas în lături de la ceea ce ar fi putut să mă tulbure, şi nu un salt violent şi dureros. Coborând culmea, m-am simţit din nou pus pe cucerire.

Întins la poalele dealului, Warleyul aştepta parcă să fie luat cu asalt. Locuiam într-o cameră frumoasă, care se afla atât de aproape de cartierul cel mai şic al oraşului, încât diferenţa nu mai conta. Eram invitat la nişte oameni bagaţi, şi cine ştie ce avea să iasă din asta? Poate că acolo aveam s-o întâlnesc şi pe Susan, ceea ce „la urma urmelor, n-ar fi fost chiar atât de important. Nu pentru că nu l-aş fi crezut pe Reggie, dar nu mă simţeam încă pregătit de atac în acel sector special de luptă.

Gilden este un târg industrial infect, situat la nord-est de Warley. Pare un fort pregătit pentru orice eventualitate. De după geamurile înguste ale caselor de piatră te aştepţi oricând să răsară guri de carabine şi nu trebuie să faci un efort prea mare de imaginaţie ca să vezi pe la colţurile străzilor şi străduţelor baionete scânteind; în scuarul unde se înalţă monumentul eroilor, cele două

tunuri capturate în războiul Crimeii sunt unse, frecate gata să intre în acţiune, iar prăvăliile de pe strada principală au în de îngrămădite provizii pentru un asediu de cinci ani- Târgul se termină brusc cu capela metodistă, împrejmuită de un cimitir înghesuit. Dincolo de ea, nimic; nimic decât câmpia, câteva oi şi o fermă izolată la doi kilometri spre vest. Până şi ferma are înfăţişarea unei redute. Câmpia e zidul de apărare al târgului, iar la adăpostul întăriturilor se pun la cale atacuri, incursiuni în vale, lupte de stradă, ultima rezistenţă disperată, în timp ce cadavrele duşmanilor se îngrămădesc de cealaltă parte a întăriturilor.

Casa familiei Carstairs se ridica mai la o parte, ca un opulent bastion al neutralităţii. Nu numai cele zece odăi, nu numai noutatea ei agresivă, cărămizile de un roşu-aprins (dintre acelea care se presupune că vântul şi intemperiile le mai decolorează), nu numai astea îi dădeau un aer complet străin de târgul Gilden, care nu avea alt rol decât să-i asigure o localizare în spaţiu; fusese aşezată la distanţă de prăvălii, de alte proprietăţi şi de casele de pe şosea nu din motive de ordin practic, ci pentru că aşa i se năzărise lui papa Carstairs, să-şi trântească o casă în mijlocul câmpiei. Asta-mi plăcu; nu avea nicio legătură cu vreo necesitate economică, era pur şi simplu expresia unui capriciu vulgar de om avut.

Am luat împreună cu Reggie un taxi din Warley Autobuzele mergeau din oră în oră. Când am ajuns pe aleea ce ducea spre casa Carstairs, ne-am încrucişat cu autobuzul care pleca din Gilden. Am întrezărit un bătrân, un grup de copii, o pereche de tineri ţinându-se de mână. Am văzut şi o femeie în vârstă care stătea în faţă. Sub basmaua cândva albă, figura ei încruntată arăta ca o budincă. Nu plătea taxele comunale decât în ultimul moment, şi cred că asta din pricina cârciumii din Gilden,

unde bărbatul ei era nelipsit la orice oră din zi şi din noapte. Mi se făcu milă de ea. Trecând mai departe, avui impresia că se încrucişaseră două lumi. Lumea grijilor pentru chirie, pentru impozite şi nota de la băcănie, a mirosului de leşie şi de cărbuni, a afişelor NU FUMAŢI, NU SCUIPAŢI PE JOS, PREGĂTIŢI BANI POTRIVIŢI, şi lumea maşinilor „Rolls", a hainelor cumpărate la bursa neagră, a parfumurilor „Coty", a carierelor ce se îndreaptă ca pe şine spre titlul de baronet sau lord şi a serbării din casa cea mare de la capătul aleii mărginite de două rânduri de pini, unde – am avut brusc senzaţia într-un acces de neaşteptat pesimism – avea să mi se arate foarte curând că locul meu era în lumea celor săraci, cu prezentul ei îngust ca o ogradă de păsări împrejmuită.

Când sosirăm în faţa casei, un „Jaguar" cenuşiu era gata de plecare. Femeia care îl conducea îi făcu lui Reggie un semn cu mâna şi îi adresă un zâmbet glacial. Avea părul negru, o jachetă de blană şi se ţinea foarte ţeapănă, dispreţuitoare, ca şi când ar fi dat ordine maşinii, şi nu ar fi condus-o.

— Doamna Brown, spuse Reggie. Asta-i maşina ei de toate zilele. Domnul are un „Bentley", şi ca maşină de schimb au şi un „V8" canadian, pe care-l folosesc cu rândul.

— Pare foarte conştientă de toate astea, am spus eu.

— Nu prea, bătrâne. Este ultima descendentă a familiei St. Clair şi e putred de bogatălonservatoare până în vârful unghiilor – nu te prea poţi înţelege cu ea; *fiecăruia un loc şi fiecare la locul lui*! A alungat pur şi simplu un tânăr din oraş numai pentru că a îndrăznit să-i facă curte lui Susan.

Am plătit şoferului.

Nu ştiam că vine şi Susan.

— Nu poţi să le ştii pe toate, mormăi Reggie când

femeia de serviciu ne deschise uşa.

Holul era impersonal – un hol ca de hotel. Pe pereţi erau atârnate trofee – coarne de bivol, capete de leu, o elice „Fokker” – dat toate păreau că fuseseră cumpărate laolaltă, cu toptanul, atât de curate, de dichisite şi de noi arătau. Totul, de la cutiile de argint pentru ţigări, până la scrumierele îngropate, era nou, masiv şi scump. Când femeia de serviciu îmi luă paltonul, mi-am făcut o inspecţie la repezeală. Tot mi se părea că eram descheiat la pantaloni, că şiretul de la pantofi mi se rupsese, că-mi pusesem ciorapii de-a-ndoaselea…

De faţă se aflau vreo douăzeci de persoane. Pe cei mai mulţi nu-i cunoşteam. Fetele erau colosal îmbrăcate. Mi-aduc aminte că Sally purta o rochie albastră care lăsa să se vadă porţiuni mari din pieptul ei bogat şi frumos, şi chiar Anne Bariby îţi deschidea unele apetituri, aşa cum era îmbrăcată, în alb şi în roz. Încăperea în care ne aflam nu semăna cu niciuna dintre încăperile pe care le văzusem până atunci în casele particulare, iar parchetul avea un desen cum întâlnisem doar prin biblioteci şi muzee. Mobila anunţa o modă încă nerăspândită, iar fiece perete bătea în altă nuanţă de verde.

Dar cum am zărit-o pe Susan, am uitat de toate Purta o fustă neagră de tafta şi o bluză albă brodată; Alături de ea, toate celelalte fete păreau mototolite, neîngrijite. Dacă cuiva i-ar trece prin cap să justifice sistemul capitalist, cred că ar încerca s-o facă prin Susan. Domnişoara Brown era un exemplar perfect al speţei umane, o pasăre phoenix printre orătăniile de curte

— *Hello*! i-am spus. Arăţi atât de bine, că-mi vine să te mănânc! M-am uitat fix în ochii ei. Eu am lăsat primul ochii în jos. Nu ştiam c-am să te întâlnesc aici.

Se bosumflă.

— Vrei să spui că n-ai fi venit dacă ai fi ştiut că sunt

şi eu?

— Dimpotrivă. M-aş fi plictisit fără tine. Simpla ta prezenţă e o sărbătoare.

— Îţi baţi joc de mine, spuse ea cu voce joasă.

— Vorbesc foarte serios. Deşi n-am dreptul…

O clipă mă privi liniştită. Se uită la mine cu o atenţie concentrată Atunci am observat prima oară că ochii ei erau stropiţi cu aur, luminoşi, vioi, jucăuşi. Privindu-i, respirându-i parfumul, am simţit că ameţesc.

— Nu văd de ce n-ai avea dreptul să vorbeşti serios, spuse ea. Nu-i bine… Vreau să spun că nu se cade să glumeşti…

Niciodată n-am iubit-o mai mult ca atunci. Am uitat de tot, şi de maşinile „Jaguar”, „Bentley” şi „Ford V8. Susan iubea, voia să fie iubită şi era toată numai tandreţe. Nu se putea să nu-i răspund din tot sufletul, cum nu-i poţi refuza unui copil o bucată de pâine. Într-o tainiţă a creierului meu, o maşină de control anunţa semnalul victoriei şi începu pe loc să-i scrie lui Charles o scrisoare triumfătoare: dar acea parte din mine care era spontană, cinstită, îi ieşi în întâmpinare lui Susan eu braţele deschise.

În acel moment mama lui Sally veni spre mine plină de efuziune şi bijuterii.

— Fiica mea nu-i cuminte de loc, Joe, nu-şi face datoria de gazdă, spuse ea. Trebuie să-ţi fac cunoştinţă cu toată lumea.

Cu coada ochiului, l-am văzut pe Reggie luând-o deoparte pe Susan, şi următoarele zece minute au fost un vârtej de feţe noi şi de nume pe jumătate auzite. Am întrezărit un tânăr cu nasul strâmb, student la medicină, o grămadă de slujbaşi tineri, cu caş la gură, câţiva juni îmbătrâniţi înainte de vreme – probabil angajaţii firmei „Carstairs Co” – şi un fluviu de fete în rochii de bal-Azi îţi

vine greu să-ţi imaginezi zilele când alimentele erau raţionalizate. Ceea ce ştiu sigur e că flămânzeai mereu. Nu era o foame ca aceea din lagărul 1.000, erai flămând de belşug, flămând de suplimente de lux, flămând de frişcă, ananas, friptură de porc şi ciocolată. Familia Carstairs lucra şi în branşa asta (aveau şi nişte băcănii); dar bunătăţile înşirate pe masa din sufragerie ar constitui chiar şi azi un regal. Erau acolo homari, pateuri cu ciuperci, fileuri de *ănchois*, tartine cu pui, tartine cu şuncă, tartine cu curcan, icre afumate, aşternute pe felii subţiri de pâine de secară, salată de fructe veritabile, aromată cu *sherry*, prăjituri cu frişcă, plăcintă cu mere, brânzeturi „Danish Blue", brânză de Chester şi Gorgonzola şi o duzină de alte feluri de prăjituri încărcate cu cremă şi ciocolată, fructe şi marţipan. Susan mă privea mâncând cu o expresie de bucurie maternă.

— Mai poţi să mănânci? Mai poţi? Unde încap în tine atâtea?

— Nu am nicio dificultate, am răspuns cu gura plină. „Inimă curată, stomac sănătos".

— Joe a.1 nostru e un pofticios... Exclamă Anne Bariby. Dacă ar fi niţeluş mai gras, ar fi ca Henric al VIII-lea.

— Eşti îngrozitoare! o puse la punct Susan. Mie îmi plac bărbaţii care mănâncă mult.

— Henric al VIII-lea n-avea numai faima unui mâncău, adăugă maliţioasă Anne.

I-am râs în nas.

— N-am decapitat încă pe nimeni şi nici măcar n-am divorţat, dacă-i vorba pe-aşa. I-am zâmbit lui Susan. Eu sunt sincer. Pentru mine nu există decât o singură fată.

— Care? se interesă Anne. Tu ai aşa de multe...

Susan roşi. Părea o pisicuţă care fusese lovită în loc să fie mângâiată. Nepricepând ce se petrecea, simţea că

fusesem încolţit.»

— Eu credeam că ţie îţi plac femeile mai coapte, continuă Anne. Mai mature, mai îngrijite.

I-am privit nasul proeminent, pe urmă l-am văzut la capătul celălalt al mesei pe Johnny Rogers conversând foarte animat cu Sally. Înţelesei pe loc totul.

— Nu te-am auzit, dragă, am spus pe un ton dulceag N-am auzit niciun cuvânt.

Mă privi furioasă.

— De obicei auzi foarte bine…

— Nu şi ceea ce nu vreau să ascult…

Anne plecă în direcţia lui Johnny, fără să mai scoată o vorbă. „Ştie prea multe”, m-am gândit, presimţind un pericol.

— De ce eşti încruntat, mă întrebă Susan. Eşti supărat pe mine?

— Nu, doamne fereşte. Mă gândeam doar.

— La ce?

— La tine. Totdeauna mă gândesc la tine.

— Dar văd că asta nu te face fericit. Aveai o expresie înfiorătoare. Tu, Joe, uneori pari teribil de dur.

— În ceea ce te priveşte, sunt foarte slab şi sentimental.

— Şi ce gândeai despre mine?

— Am să-ţi spun altă dată.

— Spune-mi acum.

— E un secret. Am să-ţi spun când vom fi singuri.

— Ah, făcu eaRăutăciosule!

După masă, urmă dansul. Susan era o dansatoare bună, precisă, suplă, aeriană. Parcă nu muzica, ci o bucurie copilărească ar fi purtat-o pe deasupra parchetului, veselă, imponderabilă. Între dansuri stăteam pe canapea şi ne ţineam de mână. Avea mâinile albe, grăsuţe, cu unghiile roz, lucioase. (Mă gândeam la mâinile

lui Alice, care începuseră să devină osoase, cu arătătorul îngălbenit de tutun, cu unghiile pline de pete albe). De câte ori mă uitam la Susan, îmi zâmbea sincer, din toată inima, fără rezerve, fără pretenţii – bucuria zburda în ea ca un copil.

La mijlocul serii s-a trecut la un tangou.

— Nu ştiu să dansez asta, i-am spus.

— Nici eu.

— E foarte cald aici.

— Şi eu mă gândeam.

Afară era răcoare şi peluza îmi părea un parchet de dans pe arcuri – trupurile noastre încă mai păstraseră elasticitatea dansului. Luna plină neteziste zgrunţur îi faţadei de cărămidă roşie. Din salon se revărsau acordurile exotice ale tangoului şi se pierdeau în liniştea gravă a câmpiei. Noaptea avea ceva din decorul unei comedii muzicale: un singur cuvânt, o apăsare pe un buton, şi luminile se vor schimba, spalierele se vor acoperi de trandafiri, straturile de flori se vor umple de lalele, pansele, niprale, umezelii mucede a pavilionului de vară îi va lua locul parfumul florilor ce-şi exală miresmele doar noaptea, iar aerul se va încălzi şi va răsuna de cântecul păsărilor şi de zumzetul albinelor.

Când am luat-o în braţe, tremura toată. Am sărutat-o pe frunte.

— Un sărut curat, am şoptităm sărutat-o iar, pe buze. Să nu-ţi fie frică, iubito.

— Niciodată nu mi-e frică de tine.

Simţeam nevoia să-i dau ceva, cum i-ai da o pungă cu bomboane unui copil care se bucură când te vede. Doream din tot sufletul să-i dau ceva care să valoreze tot atât de mult cât ştiam că îmi dădea ea în acea clipă.

— Mâine am să-ţi telefonez la zece.

— Nu.

— De ce?

— Alia dată – ai fost foarte rău cu Susan. Ai spus că ai să-i telefonezi, dar ai păcălit-o. Mai bine spune când şi unde.

— La ora şase la Teatrul Mare din Leddersford. Ah, draga mea!

I-am sărutat obrajii, bărbia, nasul şi ceafa netedă, pufoasă. Încă mai tremura.

— Dacă am putea rămâne aici pentru totdeauna, şopti ea”.

— Şi eu aş vrea, draga mea.

Şi era adevărat. Dacă timpul mi-ar fi permis atunci „acolo aş fi fost în stare să înăbuş meschinul sentiment de triumf ce se năştea în mine, aş fi fost în stare să acumulez suficient capital emoţional ca să egaleze ceea ce era pe cale să-mi ofere. Două ore mi-ar fi fost de ajuns în noaptea aceea, în pavilion, când încă ne mai aflam sub vraja dansului, când lumea se dăruia risipitoare, şi prezenţa iernii murise parcă, iar bucuria nouă a trupurilor noastre înlănţuite pentru prima oară alungase toate complicaţiile şi obligaţiile impuse de restul lumii. Dar nu avusesem două ore la dispoziţia noastră Timpul e ca şi împrumutul de la bancă: ţi se oferă doar atunci când ai atât de mult, încât nu-i mai simţi nevoia.

16

SUSAN şi venise la întâlnire când am ajuns la Teatrul Mare din Leddersford. Obrazul ei proaspăt, luminos, se detaşa pe fundalul întunecos al clădirii.

— Bună, draga mea. I-am luat mâinile. Îmi pare rău că am întârziat.

— Eşti groaznic de răutăcios, îmi spuse, strângându-mi şi ea mâinile. N-am să mai ies cu tine. Îmi întinse obrazul ca să i-l sărut. Abia aşteptam să mă săruţi. Sunt neruşinată?

— Eşti bucuria vieţii mele, i-am spus, simţindu-mă brusc foarte bătrân. Am scos din buzunar ziarul de seară. Este un film bun la „Odeon”. Sau o piesă mediocră la teatru. Sau ce doreşti?

Îşi privi vârful pantofilor.

— Nu te supăra pe mine. Dar nu vreau să merg nici la film, nici la teatru.

— Desigur că nu mă supăr. Dar dacă mergem să ne plimbăm, va trebui să mă conduci. Sunt străin pe aici.

— Ooh, spuse ea. Răule, răule! N-am spus că vreau să mă plimb. Există pădurea Benton. Am o prietenă acolo. Dar nu e nevoie să o vedem.

Mă luă de braţ, ţinându-mă strâns, în timp ce mergeam spre staţia autobusului de Benton. Trecând pe lângă magaziile în jurul cărora plutea mirosul greu, uleios al lânii neprelucrate, pe lângă birourile minuscule, cu mobilele lor de mahon şi scaune înalte, pe lângă Bursa de lână în stil gotic, ţâşnită parcă dintr-o pictură a lui Gustave Dore, mă simţeam aşa cum cred că se simt patronii, stăpânii, conducătorii ale căror maşini impunătoare staţionau ici-colo; oraşul era al meu, ca o mamă iubitoare, întunecimea şi murdăria lui erau temelia casei mele din Ilkley, Harrowgate sau Burley, erau sursa vacanţelor mele la Biarritz sau Monte Carlo, originea costumului meu croit din propriul meu balot de stofă; Susan mă eliberase de orice invidie în clipa aceea, mă făcuse bogat. Mergeam încet, cercetând toate vitrinele; am cumpărat o pereche de pantofi de golf din piele de viţel roşcat, făcuţi de comandă, o cămaşă din mătase naturală, tot de comandă, o duzină de cravate de lână, o pălărie de fetru moale de cinci lire, un pămătuf de bărbierit din păr de castor şi un automobil „Triumph”. Lui Susan i-am cumpărat o sticlă mare de parfum „Coty”, o capă de vizon, o perie de cap cu mâner de argint, un capot de nylon şi un borcan cu mure

zaharisite. Sau, mai bine zis, aşa aş fi făcut dacă magazinele nu ar fi fost într-adevăr toate închise nu ştiu din ce motive.

Autobuzul avea scaune de lemn, asta îi amintea lui Susan călătoriile ei pe continent în clasa a II-a. Sporovăi cu vocea ei subţire şi limpede despre Rouen, Paris, Versailles şi Reims, despre St. Malo, Montmartre şi Montparnasse, despre Luvru şi Comedia Franceză, dar niciun moment nu am avut sentimentul că se lăuda, nu avea nicio urmă deângâmfare în ton; fusese în toate locurile acestea, o interesaseră foarte mult, şi voia să-mi povestească totul despre de Leddersford este un loc unde oamenii care-şi dau aere nu plac. A vorbi aici engleza fără accentul din nord este în sine ceva suspect; localnicii consideră asta drept afectare. Dar a vorbi despre vacanţe în străinătate trădează fără greş indivizii sus-puşi, pe cei atotputernici, care fac pe grozavii, dar nu valorează mai mult decât ceea ce credem despre ei. Toţi oamenii de pe platformă o auziseră pe Susan; cu toate astea, feţele lor nu vădeau semne de indignare. Dimpotrivă, privirile erau indulgente şi trădau chiar o melancolică admiraţie (prinţesa venise printre noi, era atât de aproape, încât am fi putut-o atinge dacă am fi îndrăznit) cu care trebuia să mă obişnuiesc, fiindcă o întâlneam oriunde mă duceam cu Susan.

— Îmi stârneşti invidia, am spus. Mi-ar plăcea să vizitez şi eu Franţa, dar înainte de a fi prea bătrân ca să mă. Mai pot bucura.

— Nu eşti bătrân, prostănacule!

— Ba da, sunt foarte bătrân. Am douăzeci şi cinci de ani. Sunt un veritabil B.L.

— Ce-i aceea un B.L?

— Glumeşti. Nu se poate să nu ştii.

— Serios că nu ştiu.

— Bătrân libidinos.

Mi-am scos din buzunar un carneţel şi am mâzgălit în el o clipă.

— Ce faci acolo? Privi peste umărul meu. Ah, Joe, ce rău eşti. Am s-o rup.

Am pus carnetul la loc.

— Fac o colecţie de „susanisme”, am spus eu. Aseară mi-ai spus că am o voce de caramea şi că zâmbetul meu e bătrân şi răutăcios. E destul de mult pentru început.

— Totuşi, aşa e, spuse ea. Ai o voce de caramea, plăcută şi catifelată. E minunată. Eu ador caramelele. Aş ronţăi acum una, dar mi s-a terminat cartela.

— E foarte trist, am spus. Dacă ai căuta în buzunarul meu din dreapta, poate ai găsi ceva…

Se aplecă peste mine, şi părul ei moale, mirosind a portocale, îmi gâdilă obrazul. Cu colţul ochiului am văzut strada pe care locuia Elspeth. Trupul lui Susan, era cu totul altfel, mă gândisem la asta mai demult. Prin straturile de îmbrăcăminte, îţi permitea o intimitate minimă, jucăuşă şi era mai tânăr, mai puternic, mai curat decât acel instrument de plăceri pe care Alice îl folosea în camera lui Elspeth.

Susan ţipă de bucurie.

— Vai, Joe, exact asta voiam! îmi adresă un zâmbet radios. Joe, oare totdeauna ai să-mi dai ce-mi doresc?

— Întotdeauna, draga mea.

Îmi ţinu strâns mâna tot restul călătoriei, lăsând-o doar ca să mai pună în gură o caramea.

Odinioară Benton fusese un orăşel mic şi drăguţ, cu un specific al lui; avea chiar şi o brânză renumită căreia, i se spunea: „Benton Blue”. Acum, orăşelul vechi, cu casele lui cenuşii de piatră, se îngrămădea în jurul pieţei pavate, închistată în tencuială, cărămidă şi beton. Dar pădurile au rămas aceleaşi, deşi şoseaua asfaltată care le traversează ca o panglică neagră a distrus aproape complet liniştea

adâncă şi înfricoşătoare pe care trebuie s-o aibă orice pădure. În timp ce mergeam pe ş-osea, Susan mă luă de braţ. De ambele părţi ale drumului se înşirau regimente de brazi reci şi umezi; nu se afla nimeni prin apropiere şi era linişte, dar nu liniştea pe care aş fi dorit-o eu. La capătul acestei plantaţii de brazi era un pârleaz în spatele căruia se înălţau copacii, adevăraţi copaci englezeşti, cu mugurii gata să ţâşnească asemeni unui cântec de pasăre. L-am sărit şi ne-am continuat drumul prin pădure până am ajuns la o scobitură în coasta dealului. Ca şi când s-ar fi supus dorinţei mele, soarele începu să apună, pentru a ne feri de priviri indiscrete în momentul când am întins pe jos haina mea de ploaie şi am tras-o pe Susan lângă mine.

Mă ţinu strâns îmbrăţişat în timp ce ne-am sărutat. Mă gândeam la diferenţa dintre ea şi Alice. Şi Alice mă ţinea strâns, dar era conştientă de trupul meu care rămânea lipit de al ei; Susan strângea cu un fel de abandonare copilărească. Îmbrăţişarea ei era stângace, aşa cum şi-ar ţine partenerul o dansatoare proastă.

— Nu te simt, am spus.

I-am descheiat paltonul şi am vârât mâinile dedesubt, mângâindu-i spatele cald sub puloverul subţire de caşmir. Fusta i se ridicase mai sus de genunchi; o trase în jos în mod automat. Tremura la fel ca la sindrofia Carstairşilor, cu o seară înainte; i-am atins foarte uşor sânul.

— Îţi bate tare inima, am spus. Sper că nu eşti speriată cu adevărat, nu-i aşa, draga mea?

— Ba da, acum sunt puţin, şopti.

Mi-am vârât mâinile prin mânecile largi ale paltonului ei şi i-am dezmierdat braţele. Pielea îi era atât de răcoroasă şi netedă, încât degetele mele îmi părură murdare şi butucănoase. Apoi i-am cuprins încheietura mâinii între degetul mare şi cel mic.

— Ce încheieturi delicate ai.

— Acum mă sperii cu adevărat, spuse ea fericită. Exact ca Scufiţa Roşie şi lupul cel rău şi mare.

— Dar eu sunt cu adevărat un lup rău, am spus, îngroşându-mi vocea şi muşcându-i urechea.

— Oh, spunea ea. Susan ameţeşte, Susan e furnicată peste tot, mai fă-mi o dată aşa…

Strângând-o puternic în braţe, am simţit cum mă cuprinde un sentiment de singurătate, atât de real, ca mirosul de cimitir al buruienilor, melancolic ca susurul pârâiaşului din vâlceaua de lângă noi. Mă simţeam greoi ca o zi de duminică; era ca şi când timpul m-ar fi zvârlit deodată într-o lume ce semăna cu o litografie proastă, încremenită, sumbră, monotonă, fără vreo speranţă. M-am smuls din tabloul schiţat în culori atât de triste de sentimentul singurătăţii mele: pădurea în lumina înserării, cele două siluete îmbrăţişate fără nicio noimă, umbrele din fundal care păreau să stea la pândă, şi începui să scormonesc în minte după cuvinte frumoase, pe care să i le spun lui Susan.

— Doamne, am început, eşti atât de frumoasă şi de dulce, că nici nu-mi Vine să cred. Parcă ai fi o floare de primăvară…

— Iar tu eşti ca marea pe zi de furtună, spuse ea. Nu ştiu de ce. Ah, ştiu, Joe. Se opri brusc. Joe, vreau să-mi spui ceva.

— Orice doreşti, iubito.

Îmi mângâie părul.

— Ai un păr minunat, atât de suplu, de moale şi de bălai.

Mi-am adus aminte de Alice, care mă sfătuise cu mult timp în urmă să nu-mi mai dau cu briantină („zău aşa, dragul meu, parc-ai fi dansator de local”) şi m-am felicitat că-i ascultasem sfatul: dacă mâna lui Susan ar fi dat de un strat de grăsime parfumată, s-ar fi dus naibii toată

atmosfera.

— Joe, spuse ea. Ai gândit aseară că m-am purtat ca o stricată. Vai, am fost atât de neruşinată!…

— Ai fost delicioasă, draga mea.

— Aşa de frică mi-era că nu mă mai placi! Păreai rece, indiferent… îşi trecu degetele peste fruntea mea. Eşti un bătrân încruntat. Mă sărută pe frunte. Am să-ţi netezesc încruntarea cu sărutări. Nesuferitule, mă placi, sau nu, spune?

— De când te-am văzut, nu mai am somn.

— Iar mie mi se păruse că eşti odios, spuse ea. Îmi aruncai nişte privirii şi te uitai la Jack de parcă ai fi vrut să-l ucizi.

— Chiar asta aş fi vrut. Eram foarte gelos.

Mă apucă de încheietura mâinii.

— Ce oase puternice ai! Şi ce gât! Zău, şi chiar erai gelos? Nimeni n-a mai fost gelos pe mine până acum cel puţin aşa cred.

— Ai zdrobit atâtea inimi, încât nu mai ştii.

— Ce nostim! Atunci sunt *line femme fatale*[16], ca Alice? În piesa *Ferma*, voiam să spun. Felină şi seducătoare?

— Nu eşti de loc.

— Eşti rău, spuse ea, şi se trase mai la o parte. Joe Lampton, nu vreau să mai am de-a face cu tine.

— Eşti mult mai mult decât *une femme fatale*, am spus eu. Eşti o zână fermecată, tânărî, proaspătă şi frumoasă… Mi-am amintit de cuvintele Evei. Comme *la rose au jour de la bataille*.[17]

— Vai, ce frumos! spuse ea. Repetă cuvintele în franţuzeşte; accentul ei era mult mai bun decât al meu. Încolăcindu-şi braţele în jurul gâtului meu, mă acoperi de

16 Femeie fatală (în limba franceză în original).

17 Ca trandafirul în ziua bătăliei (în limba franceză în original).

sărutări. Dragul, dragul meu Joe. Apoi am rămas un timp tăcuţi. Joe, murmură ea, la ce te gândeai atunci, la serată? Mi-ai promis că ai să-mi spui când vom fi singuri.

La ce mă gândisem oare? Mi-am amintit de scopul pe care mi-l fixasem. Privindu-i ovalul palid al feţei, ochii mari, acum gravi şi întunecaţi, în minte îmireveni o frântură dintr-o poezie care îi plăcuse mult lui Alice: „Trupul tău e ca laleaua, / Ochi adânci, obraz ca neaua…”

— Asta-i din Betjeman, spuse ea. E superb, totuşi, nu sunt chiar aşa de frumoasă.

— A fost scris pentru tine, am spus eu. De azi înainte ai să fii laleaua mea. Am să-ţi spun lalea, vrei?

Mă lovi peste braţ.

— Joe, tu mă înnebuneşti! Spune-mi, aseară la ce te gândeai?

Dacă i-aş spune, într-adevăr, la ce mă gândeam, ce s-ar întâmpla oare? Gândeam că am pus în aplicare sfatul prietenului meu, şi am cucerit-o, e a mea, şi pot face ce vreau cu ea. L-am învins pe păcătosul de Wales. Am să mă însor cu ea chiar de am să-i fac înainte un copil. Am să-l silesc pe taică-său să-mi dea un post de mâna întâi. N-am să mai număr fiecare bănuţ. Şi. Din când în când, mă străbătea o durere ascuţită ca o durere de dinţi; senzaţia singurătăţii, chinul de a simţi nevoia singurei persoane de care nu voiam să am nevoie. Astea erau gândurile mele, la care se adăuga o satisfacţie brutală în faţa fecioriei şi tinereţii Susanei şi un simţământ de milă, deplasat ca o diademă de strasuri pe fruntea unei broaşte. Mi-am înăbuşit glasul conştiinţei şi am lăsat raţiunea să mă călăuzească.

— Ai să te superi pe mine dacă am să-ţi spun, am zis.

— Promit că nu. Jur!

— Nu pot.

— Eşti josnic, spuse ea. Ochii i se umplură de lacrimi.

Mi-ai promis. Mai bine nu-mi spuneai.

Am sărutat-o cu putere.

— Te iubesc, am spus. Te-am iubit întotdeauna. La asta mă gândeam.

— Şi eu te iubesc, murmură ea.

Mi-am introdus în voce doza corectă de încântare şi neîncredere.

— Adevărat, Susan? Sincer şi cinstit? Oh, draga mea, nu-mi vine să cred.

— E adevărat. Cred că te-am iubit tot timpul, chiar şi atunci când gândeam că eşti îngrozitor, mă gândeam într-una cât eşti de îngrozitor. Şi ieşeam cu Jack, dar fără să-mi facă plăcere.

— Erai îndrăgostită de Jack?

— Nu cu adevărat. Îl cunosc de multă vreme, şi mama îl place. E foarte serios şi aşezat.

— Eu sunt serios şi aşezat?

Îşi plecă ochii.

— Tu mă faci să mă simt foarte ciudat aici, înăuntrul meu. Nu am mai simţit niciodată astfel.

— Şi tu mă faci să mă simt foarte ciudat înăuntrul meu. Ştii, te blestemam de sute de ori… Când ieşeam înainte împreună, păreai atât de rece şi distantă, atât de infernal de platonică. Pur şi simplu, m-am lăsat păgubaş, totul mi se părea fără sens.

— Pe legea mea, ardeai de dorinţe refulate, ca eroii din cărţi.

— Chiar aşa.

— N-ai încercat niciodată să mă săruţi.

— Ar fi fost zadarnic. Ştii totdeauna când o femeie vrea să fie sărutată.

— Nu-ţi place să fi respins, nu-i aşa, Joe?

Avea în ton o viclenie care mă descumpănea.

— Nu, am să fiu cinstit cu tine. Nu suport să fiu

refuzat. Nici tu nu ai suporta dacă ai fi în locul meu.

— De ce îţi vine ţie mai greu decât mie?

M-a iritat. Ea era norocoasă, fusese întotdeauna no –, rocoasă, nu a ştiut niciodată ce înseamnă un dormitor neîncălzit şi o cameră de zi prost aerisită, cu un radio care ăţi sparge urechile, nu a avut niciodată grija examenelor sau a unei slujbe sau aceea de a-şi strânge bani pentru haine noi; chiar şi felul ei de a vorbi cu o uşoară afectare copilărească era un lux pe care nimeni din rândurile clasei muncitoare nu şi-l putea permite. Aş fi vrut să-i trântesc în faţă toate astea; dar n-ar fi înţeles şi, în orice caz, eu trebuia să-i apar sub alt chip. Am simţit instinctiv că avea despre Joe Lampton o concepţie pe care nu-mi era îngăduit să o dezmint până în cel mai mic amănunt. Mila de sine însuşi şi conştiinţa de clasă nu erau incluse în această concepţie. Alice ar accepta asemenea lucruri, cu toate că şi-ar bate joc de prostia mea. Alice era destul de matură ca să înţeleagă că bărbaţii nu sunt croiţi dintr-o bucată, destul de matură ca să mă accepte aşa cum eram, şi nu aşa cum ar fi dorit ea să fiu. Eu o priveam pe Susan nu ca Susan, ci ca o partidă de categoria întâi, frumoasă, fiică de mare industriaş, care îmi putea oferi cheia de la peştera lui Aladin, unde zăcea satisfacerea ambiţiilor mele. Iar ea mă lua drept iubitul perfect şi un tovarăş încântător, pasionat, tandru, excitant şi foarte inteligent;

bineînţeles, s-ar putea ca Susan să fie gata să mă accepte cu toate lipsurile mele pentru că mă iubea din toată inima; s-ar putea într-adevăr ca, purtându-mă urât cu ea, să fi fost o metodă sigură de a o ţine. Dar nu-mi puteam permite niciun risc.

— Sunt foarte timid, am spus. Ştiu că sună caraghios, dar nu pot să cred niciodată că o femeie ar putea să mă placă atât de mult ca să mă lase s-o sărut. I-am luat mâna. Draga mea, ştiu că sună caraghios, dar aşa este. Şi poate…

Da, poate sunt şi puţin vanitos. Îngâmfare mas. Culină… o să ţi se pară ciudat, dar mă gândesc că sunt neatrăgător şi în acelaşi timp prea reuşit ca să fiu respins. M-am tras puţin deoparte şi am aprins o ţigară. Ah, doamne, mi-e scârbă de mine însumi! Ce pacoste să-ţi legi viaţa de un tip bizar ca Mine.

În timp ce cuvintele îmi ieşeau din gură, simţeam că îmi erau complet străine, că nu aveau nimic comun cu mine. Şi niciun aveau; o parte din mine simţea o mare duioşie pentru ea – era încrezătoare ca un copil

— Dar partea hotărâtoare din mine continua operaţia conform planului prevăzut.

Îmi sărută mâinile.

— Sunt frumoase. Puternice. Dar nu sunt ascultătoare. Când sunt cu Susan, umblă mereu pe unde nu trebuie. Ah, Joe, ce neascultător eşti. Şi mâinile tale sunt neascultătoare. Şi sunt atât de calde, ca nişte pâinişoare scoase de la cuptor. Ah, eşti minunat, eşti cel mai minunat om din lume! Nu, nu eşti de loc bizar. Aşa sunt aproape toţi bărbaţii.

— Nu, nu cred.

— Prostule. Toţi sunt ca tine. Acum mă faci tu pe mine să mă simt bătrână.

Avea mâinile îngheţate.

— Mai bine să plecăm, am spus. Ţi-e frig.

— Nu mi-e frig. Cu Joe al meu, nu mi-e frig niciodată.

— Draga mea Susan. Am să-ţi ţin mereu de cald. Dar încă nu-i vară, trebuie totuşi să plecăm.

— Nu mi-e frig, şi gata!

— Fără vorbe, că te bat măr.

— Vai, ce mult mi-ar plăcea!

Am ajutat-o să se ridice. Îşi apropie obrazul, de al meu, ridicându-se în vârful picioarelor.

— Joe, mă iubeşti cu adevărat?

— Doar ştii că da.

— Cât de mult?

— De o sută de mii de lire, am spus eu. De o sută de mii de lire.

17

HOYIbAKE îşi descoperi toţi dintâi falşi într-un zâmbet strălucitor.

— Stai jos, Joe. O ţigară?

Uşoara strângere de inimă pe care o avusesem când am intrat în biroul lui se risipise; era dar că nu aflase nimic despre legătura mea cu Alice. Mă cam speriasem din cauza asta; funcţionarii primăriei nu au voie să facă ce vor în timpul lor liber. Întotdeauna umbra primăriei pluteşte ameninţătoare deasupra lor. Am cunoscut funcţionari căsătoriţi cărora li se pusese în vedere fie să înceteze cu adulterele, fie să-şi dea demisia. Totuşi, nu-mi venea să cred că mi s-ar fi putut întâmpla ceva neplăcut în dimineaţa aceea. Eram într-o dispoziţie prea bună, mi se părea că norocul mă urmăreşte ca un câine mare şi credincios. De o lună ieşeam cu Susan zi de zi, iar amintirea celor petrecute cu o noapte înainte, când am făcut amândoi pe dădaca la bebeluşul familiei Storr, mai dăinuia ca o plăcere în conştiinţa mea. O lume care cuprindea atâtea plăceri, gândii eu, nu putea face nici cel mai mic rău.

— Ce vreme îngrozitoare, am deschis eu vorba.

Hoylake încetă să mai mâzgălească pe sugativă şi privi pe fereastră. Zgomotul ploii umplea camera cu o linişte ritmică.

— Valea asta e o cursă a ploilor, spuse el.

Rândui hârtiile de pe birou cu gesturi vagi, nehotărâte, ca şi cum ar fi existat un anume fel de aranjare care ar fi putut să-mi comunice în locul lui tot ce avea el să-mi spună.

— Ţi-ai deprins munca foarte repede, mi se adresă.

— Mulţumesc, domnule.

— Eşti de şase luni aici, nu-i aşa?

— Da, am răspuns eu, întrebându-mă unde naiba voia să ajungă.

June intră cu o ceaşcă de ceai.

— Ah, exclamă Hoylake, o gustare binevenită! Adu-i, te rog, şi domnului Lampton una, vrei copila mea?

Îşi sorbi ceaiul încet, ca şi cum ar fi fost amar. June intră cu o altă ceaşcă din porţelan alb cu albastru, marca „Worcester”.

— E o ceaşcă foarte frumoasă, spuse Hoylake. S-ar părea că June are o slăbiciune deosebită pentru dumneata!

— E ceaşca mea personală.

— Ah. Eşti un sybarit[18], după câte văd. Stinse ţigara şi aprinse alta. Ei bine, spuse el dregându-şi vocea, am să-ţi povestesc pe scurt biografia mea, Joe. M-am născut aici în Warley. Aici mi-am petrecut toată viaţa. Familia mea, de asemenea. M-am căsătorit cu o fată de aici, şi trebuie să spun că nu am regretat niciodată. Cunosc Warleyul ca propria-mi palmă. De fapt, chiar mult mai bine, pentru că palma nu mi-o cunosc. Îi ştiu foarte bine pe toţi consilierii municipali. În special pe consilierul Brown. Am fost colegi de şcoală.

Se opri. Ceaţa din mintea mea se limpezi deodată, iar inima începu să bată neplăcut de tare.

— Te-ai descurcat excepţional de bine aici, Joe. Şi mă bucur foarte mult să văd că ai toate calităţile ca să reuşeşti şi mai bine. Toate drumurile sunt deschise la noi pentru cei ce merită să avanseze, ştii asta. Oamenii rămân rareori timp îndelungat în Warley. Sunt mutaţi în centre mai

---

18 Amator de plăceri,' de frumuseţi. Cuvântul îşi trage originea de la vechiul oraş grec Sibarys, renumit pentru bogăţiile şi via,ţa trândavă a locuitorilor săi.

importante. Primesc salarii mai mari, dar viaţa îi costă mai mult; sunt puşi în faţa alternativei fie să locuiască într-o stradă dosnică acolo, sau într-o suburbie elegantă aici. E mult mai plăcut aici – poţi să locuieşti în apropiere de locul de muncă şi totuşi să fii ca şi la ţară. Îţi place aici, nu-i aşa?

— Foarte mult.

— Ah, eşti un tânăr cu scaun la cap. Din nou îşi drese glasul. Este foarte probabil că o să te irite ceea ce am să-ţi spun acum. Într-un fel, ai avea dreptul.

„Acuma vine", mă gândii eu. Mi-am compus o figură calmă, inexpresivă.

— Ceea ce faci în timpul tău liber, te priveşte, Joe. În anumite limite, bineînţeles, şi nu e nevoie să-ţi spun care sunt aceste limite.

— Au fost plângeri împotriva mea?

Ridică mâinile, ca şi când s-ar fi ferit de un atac.

— N.u voiam să spun asta, Joe. Pentru dumnezeu, să nu mă înţelegi greşit. În ceea ce priveşte limitele aparenţelor convenţionale – oricare or fi de – te asigur că nu le-ai depăşit.

— Atunci ce-am făcut?

L-am privit supărat, dar îmi ocoli privirea. Orbitele lui ascunse de ochelari erau îndreptate spre mine, dar aveam impresia că ochii, adevăraţii lui ochi, rătăceau ca nişte şoareci prin biroul întunecos şi îmbâcsit.

— Am să-ţi spun ce-ai făcut. Nu-i vorba de nicio necuviinţă. Hai s-o luăm altfel: trebuie să-ţi dau unele sfaturi despre felul cum se trăieşte la Warley. Vorbim ca de la bărbat la bărbat. Spre binele tău. Şi pentru că îţi sunt superior – îmi făcu cu ochiul în semn de scuză – trebuie să mă asculţi, pisălog bătrân ce sunt. Ei bine, să continui. Sunt sigur că ai unele noţiuni despre organizarea conducerii locale. Cea mai importantă rotiţă a maşinăriei

este, teoretic, consilierul. În practică, totuşi, funcţionarul superior este acela care conduce. Consilierul poate fi schimbat; funcţionarul, dacă nu este necinstit, prea desfrânat, sau incompetent până la tâmpenie, se află într-o siguranţă absolută. Nimeni nu se poate atinge de el dacă-şi face treaba cum trebuie. Dacă îşi face munca aşa cum ţi-o faci tu, Joe, nimeni nu va încerca să-l dea afară. Asta şi în interesul lor, nu numai al tău.

Telefonul începu să sune.

— Scuză-mă, Joe. Hoylake la telefon. Da. Da. Desigur. În maximum cincisprezece minute. Acum sunt ocupat. Te chem eu. La revedere. Se întoarse din nou spre mine. Cum îţi spuneam, oamenii îşi văd în primul rând de interesele lor. Funcţionarul este în perfectă siguranţă în ceea ce priveşte postul său. Dar asta e tot... Avansarea este cu totul altceva. Avansarea, indiferent de recomandarea şefului departamentului, depinde de votul majorităţii comitetului. Apoi, de tot consiliul. Şi, tu ştii, consilierii sunt ca oile. Dacă o personalitate puternică se Declară categoric împotriva avansării unui funcţionar, majoritatea îl va urma. Îl vor urma pentru a se pune bine cu el, sau pentru că îi sunt îndatoraţi într-un fel oarecare, sau pur şi simplu deoarece gândesc că din momentul ce înţeleptul consilier Cutare este împotriva respectivului, trebuie să fie ceva cu el. Şi, bineînţeles, există întotdeauna o ultimă resursă de a oferi un motiv întemeiat, în stare să dejoace planurile acelora care-ar îndrăzni să se opună consilierului nostru ipotetic…

— Vreţi să spuneţi că domnul consilier Brown…

Interveni grăbit:

— Nu, nu-i vorba de asta. Nu discut despre consilierul Brown. Ţi-am spus că suntem foşti colegi de şcoală şi că între noi este mai mult decât o cunoştinţă întâmplătoare. Pe când singura legătură pe care o ai

dumneata cu consilierul Brown este că l-ai întâlnit o dată sau de două ori aici şi îl vei mai întâlni la comisia personalului.

— Mi-l amintesc. Un om vesel. Îşi cam exagerează rolul omului de afaceri grosolan din Yorkshire.

Hoylake chicoti:

— Rămâne între noi, aşa e. Dar nu e prost. S-a ridicat din nimic, din absolut nimic. Am vorbit cu el despre tine în câteva ocazii. Am spus că eşti un tânăr cu perspective. Foarte inteligent. Destul de inteligent ca „să înţeleagă pe moment despre ce e vorba fără sentimentalisme ieftine14.

Îmi ofer încă o ţigară. Am observat că portţigaretul lui era de argint.

— N-aş putea să-mi măsor exact gradul de inteligenţă, domnule Hoylake, am spus eu. Dar vă înţeleg foarte dar.

M-am străduit să zâmbesc.

— Perfect, perfect. Să spunem atunci că vorbesc. În termeni generali. Închipraieşte-ţi că aş fi, dacă vrei, profesor la un curs de vară… Consilierul Brown, fiindcă i-ai pronunţat numele, este un om foarte bogat. E foarte influent. Este şi un om încăpăţânat, pe care nu-l poţi scoate dintr-ale lui. El este, după cum ştii, preşedintele comisiei personalului. E ca un mecanic de precizie, îi place ca totul în jurul lui să meargă fără defecţiuni, ca o maşină de primă calitate. Viaţa lui şi a familiei sale a organizat-o până în cele mai mici amănunte pentru următorii douăzeci de ani. Dacă cineva i s-ar aşeza în cale, ar fi nemilos…

În cameră se făcuse întuneric; Hoylake aprinse lampa de birou. Cercul galben de lumină îţi dădea iluzia că masa de mahon era mult mai mare decât în realitate, destul de mare pentru a face o operaţie pe ea. Pielea lui Hoylake era uscată ca pergamentul şi avea linii aspre de comisar, de la nări spre colţurile gurii. M-am simţit mic şi înspăimântat,

apoi deodată se urcă în mine un val de furie care mă învioră brusc.

— Poate ar fi mai bine să-mi caut un serviciu în altă parte, am spus eu.

— Doamne-dumnezeule, dragă prietene, cum ţi-a venit ideea asta? Mă ameninţă în glumă cu degetul: Mă tem că nu mi-ai acordat întreaga atenţie. Deşi mi-am dat toată osteneala să subliniez – în termeni cât mai viguros! – munca ta foarte bună, totuşi, după cum am arătat, problema avansării nu se pune în prezent. Dacă superiorul tău imediat, domnul Harrod, ar primi alt post, atunci s-ar schimba socoteala… Asta-i micul nostru secret; vedem noi pe urmă ce-o să mai fie…

Mi-am reamintit privirea trufaşă a doamnei Brownf clădirea impunătoare de pe bulevardul Plopilor, plină de lumină, de muzică, maşina de un roşu obraznic a lui Jack Wales şi accentul lui universitar perfect – uite că rămăsesem iar pe dinafară, cu mutra mea mică şi mânjită lipită de geamul prăvăliei, pierdusem bănuţii cu care aş fi putut cumpăra acadelele, şi negustorul mă alunga.

— N-ai nicio prietenă în Warley, Joe? Sau, cum spunem noi pe aici, nu eşti în vorbă cu nimeni?

— Mai am timp, am răspuns eu.

— Hm. Ai succes la femei. Uneori asta e o nenorocire. Te pune în nişte situaţii… Sigur, ar trebui să te gândeşti de pe acum la însurătoare. Pentru un bărbat nimic nu e mai bun decât o căsătorie făcută în tinereţe. Îţi măreşte simţul răspunderii, ştii pentru ce munceşti…

— Asta e foarte adevărat, am spus, făcând un efort să nu se simtă furia în vocea mea. Omul devine mai maleabil…

— Sună cam, amar ce spui, spuse dojenitor. Apropo, vii la balul primăriei?

— Sper. Dacă am să găsesc de închiriat un frac.

— La balul primăriei vin fete foarte drăguţe. Îmi făcu iar cu ochiul, de astă dată, complice. Am să-ţi fac cunoştinţă cu câteva.

— Mă gândisem să merg cu cineva.

— Semestrul de primăvară se termină la 15, spuse. Balul are loc la 25.

— Nu ştiu ce vreţi să spuneţi.

— Haide, hade… Zâmbi cu buzele, dar nu şi cu ochii. Sunt sigur că înţelegi. Vreau să-ţi fac economie de o liră. Doar nu te duci la vie cu struguri, nu-i aşa? Privi ceaşa goală. Eu aş mai lua un ceai.

M-am ridicat.

— Am s-o rog pe June să vă aducă.

— Am să telefonez să mai aducă două ceşti, spuse el. Nu pleca încă, Joe. Încă n-am terminat.

Simţeam nevoia să beau a doua ceaşcă, gura mi-era uscată ca iasca şi limba parcă mi se umflase.

— Ca în Cehov, nu-i aşa? spuse pe neaşteptate. Stăm aici, bem ceai şi vorbim despre viaţă… Fără spectatori, din păcate. Înţelegi ce vreau să spun, nu-i aşa?

Am râs. Râsul suna răguşit, forţat, şi l-am întrerupt la jumătate.

— Într-adevăr. Mi-a făcut plăcere mica noastră discuţie intimă, domnule Hoylake. Şi o să-mi aduc aminte de ce aţi spus: sunt câteva fete foarte drăguţe care vin la balul primăriei.

— Aşa e bine, rosti aprobator, aşa e bine. Nu o spun adeseori, Joe. Dar tu ai un viitor strălucit înaintea ta.

— Ai stat mult cu *Fuelirerul*, mă apostrofă Teddy Soames când m-am întors. Te-a săpunit puţin nu-i aşa?

— De loc, am spus. Discuţia noastră s-a desfăşurat într-o atmosferă de perfectă înţelegere.

Am căscat, mă simţeam atât de obosit, încât aş fi putut să mă culc pe podea.

— Spune, ce-a fost? întrebă el. Doar nu te-a ţinut acolo douăzeci şi cinci de minute numai ca să vă înţelegeţi perfect. Uneori n-am încredere în tine, Joseph Despre ce-aţi vorbit?

— Despre amor, am spus.

18

ÎN SEARA aceea, îndreptându-mă spre casă, am intrat într-o drogherie să-mi cumpăr nişte lame. Proprietarul magazinului, un bărbat înalt, slab, cu o mutră încruntată de sergent-major, discuta politică împreună cu un client, un negustor burtos. Droghistul ştia că lucrez la primărie şi mă salută rostindu-mi şi numele. (Se adresa mai tuturor clienţilor spunându-le pe nume, ceea ce constituia unul din motivele prosperităţii sale.)

— Bună seara, domnule Lampton, cum stăm cu finanţele oraşului?

— Suntem solvabili, am răspuns.

— Păcat că nu se poate spune acelaşi lucru despre toată ţara, oftă clientul cel gras.

— Aşa e, Tom, niciodată n-ai spus un adevăr mai mare! Faţa droghistului era aproape vânătă de supărare. Totul e raţionalizat, nimeni nu se mai ţine de nicio făgăduială. Parcă ar vrea cu tot dinadinsul să ducă de râpă comerţul, industria. Unde-i libertatea noastră? Avea dreptate Winnie. Am încăput şi noi pe mâinile Gestapoului.

Vânzătorul din drogherie tocmai termina de legat un pachet mare pentru negustor.

— Aveţi dreptate, domnule Robbins, spuse el. Şi să nu mai vorbim de impozite…

Era un om voinic, la fel de înalt ca mine, cam la vreo 40 de ani. Mi-am adus aminte cum odată îmi spusese că lucra la Robbins de douăzeci de ani. Fără îndoială că el era nătăfleţul bun la toate care făcea tot ce era mai greu şi la orele cele mai incomode. Avea faţa lividă, cu un surâs

îngheţat, iar obiceiul de a se tot ploconi îi gârbovise umerii, odinioară drepţi, poate chiar atletici.

— Aveţi dreptate, domnule Robbins, repetă el. Într-adevăr, aşa este.

Zâmbi şi mai larg, dând din cap, înlăturându-şi vorbele. Ceilalţi doi nu-i aruncară nicio privire, deşi stăteau nas în nas cu el.

Am plecat din prăvălie scârbit. Cum dracu' suportă omul acesta asemenea lucruri? Bine, se vânduse. Dar pe ce preţ? Poate pentru şapte lire pe săptămână, şi nici măcar n-are-siguranţa că nu va fi dat afară; pâinea lui zilnică depindea de un singur individ, şi individul ăsta era ignorant, grosolan şi cărpănos. Apoi mi-am adus aminte de întrevederea mea cu Hoylake, şi m-am gândit ce diferenţă neînsemnată exista de fapt între mine şi vânzătorul de la drogherie. E drept că aveam mai mulţi bani, condiţii mai bune de muncă şi eram sigur pe postul meu; dar în fond ne aflam în aceeaşi situaţie. Stăpânul meu era mai binecrescut decât Robbins şi avea mai puţină putere asupra mea; totuşi, era stăpânul meu. Numai că preţul meu era ceva mai ridicat, asta constituia singura deosebire.

Mai ploua încă; am prins autobuzul în staţie. Mirosea a. Haine ude şi a mahorcă veche şi nu era niciun loc liber. M-am dus în faţă, cufundat în gânduri, şi abia când am ajuns în apropiere de strada Vulturilor mi-am dat seama de situaţia încâlcită în care mă aflam. Când am reuşit să cobor din autobuz, abia mai puteam să respir şi hainele mi-erau complet mototolite.

Am pornit pe strada Vulturilor, ridicându-mi gulerul şi ţinându-mi pălăria în contra vântului şi ploii; la un moment dat am văzut „Austin"-ul lui Bob Storr dispărând pe strada St. Clair.

După ce am luat ceaiul, i-am dat un telefon.

— Bob, mai ai nevoie de cineva care să vegheze mâine bebeluşul?

— Nu sunt sigur… Aşteaptă o clipă, Joe. Avea un ton reţinut.

Săptămâna trecută spuneai că ai avea nevoie…

— Da, da, desigur. Stai s-o întreb pe Eva.

Am aşteptat; de enervare, inima începuse să-mi zvâcnească în piept cu putere ştiam ce avea să urmeze.

— Îmi pare foarte rău, bătrâne, răspunse după un timp, dar Eva a invitat câţiva prieteni. Rămâne între noi: – e vorba de treburi profesionale. A citi de curând articolele alea… Despre cum trebuie să-şi împingă o soţie bărbatul spre succes. În ceea ce mă priveşte, aş ieşi în oraş, sunt nişte pisălogi, dar n-am încotro. Cu altă ocazie, da? De altfel, vremea a început să se încălzească. Râse; mi s-a părut că disting în râsul lui o notă de satisfacţie răutăcioasă. Transmite-i salutări lui Sue, spuse. Şi din partea Evei. Îmi pare rău că te-am încurcat, Joe.

— Nu face nimic, spusei. Nu m-ai încurcat de loc.

— Eu, când eram mai tânăr, obişnuiam să mă duc la „Folly”. Nici dracu’ nu mai calcă azi pe acolo. Şi chiar dacă ai să găseşti ceva lume, n-or să te deranjeze. Râse din nou. E o pacoste să fi tânăr şi să ai temperament într-o ţară cu climă rece.

— Mie-mi spui?! i-am răspuns. Mie-mi spui?! Ei, acu ce să fac, am să mă reîntorc la voluptăţile economiei politice. La revedere, Bob.

Am închis telefonul şi m-am dus la fereastră. Pământul strălucea spălat de ploaie. Odaia era liniştită. Ai casei se duseseră la teatru şi n-aveau să se întoarcă până târziu. În cămin focul ardea cu flăcări mari, răspândind o mireasmă plăcută, ca în prima zi când venisem. Această pace din jurul meu mă proiectă dintr-odată în afara timpului. A trebuit să mă uit în ziar ca să mă asigur ce dată

era. Aveam impresia că retrăiam seara trecută, ştiind însă că va trebui să îndur din nou discuţia cu Hoylake şi convorbirea telefonică cu Bob.

Aşadar, am aprins o ţigară şi m-am reîntors la economia politică a lui Benham. La jumătatea unui capitol, m-am oprit. Nu înţelegeam o iotă. Adevărul era că primisem o lecţie crâncenă de economie politică. Vom începe prin a examina cazul Joseph Lampton. Data naşterii: ianuarie 1921. Localitatea: Dufton. Tatăl: John Lampton.

— Ocupaţia tatălui: contramaistru. Studii: Şcoala superioară din Dufton. Debutul: în 1937, funcţionar inferior la administraţia financiară a primăriei din Dufton. În 1940: sergent-observator. Între 1943 – 1945: lagărul de concentrare 1.000, Bavaria. Serviciul actual: funcţionar superior la serviciul de verificare, secţia contabilitate, al primăriei din Warley. Încadrarea A.P.T., (categoria a doua din tabelul tarifar). Resurse: opt sute lire strânse din solda de aviator, prime şi asigurarea părinţilor. Perspective: ar putea să ajungă într-o zi şeful serviciului financiar din Warley. Cu un venit poate de o mie de lire la vârsta de 40 de ani, dacă e foarte norocos. Ţinând seama de provenienţa lui umilă, Lampton s-a ridicat destul de sus; dar, după părerea noastră (părere bine întemeiată), nu are nicio şansă de a „reuşi” în sensul pe care îl dăm noi acestui cuvânt. N-are antecedentele necesare, nu are greutate, nu are educaţie: pe scurt, este esenţialmente vulgar şi n-are niciun talent. Care să-i compenseze lipsurile.

Spre mirarea şi groaza noastră, aflăm că Lampton a intrat în relaţii clandestine cu o fată tânără din categoria a doua. Tânăra în chestiune este o fire pasionată, dar lipsită de experienţa vieţii, care ar ajuta-o să ia o poziţie fermă faţă de un individ de soiul lui Lampton. În consecinţă, este absolut necesar să intervenim.

Prăpastia de netrecut dintre categoria a doua (spre culmea ei) şi categoria a opta (spre drojdia ei) este în sine un motiv suficient pentru ruperea imediată a acestei legături. Dar există un motiv şi mai puternic: existenţa lui John Alexander Wales. Născut aproape în acelaşi timp cu Lampton, sus-numitul are toate calităţile care îi lipsesc vădit rivalului său. El îşi prepară în prezent o licenţă în ştiinţe la Cambridge, obţinând nu numai cunoştinţele tehnice necesare calificării pentru postul de director al întreprinderilor „Wales", dar şi manierele elegante, obişnuinţa de a comanda şi calmul superior care sunt atributele – să nu ne speriem de acest cuvânt – unui perfect *gentleman*.

O privire edificatoare asupra însuşirilor comparative ale celor doi bărbaţi poate fi obţinută prin examinarea rolurilor pe care le-au jucat în cel de al doilea război mondial. Domnul Wales a făcut o carieră remarcabilă în aviaţie, încoronată prin evadarea sa din lagărul 2 001 în 1942. Domnul Wales este prea modest pentru a discuta despre această faptă vitejească a sa, dar este suficient să spunem că menţionată evadare subliniază în cel mai înalt grad ingeniozitatea şi curajul său. Se va lua notă că Lampton, în aceeaşi situaţie, nu a făcut nicio încercare de evadare, dimpotrivă, şi-a epuizat toată energia studiind, dând cea mai mare parte a examenelor de contabilitate în timp ce era încă prizonier. Aceasta arată

— Încercăm să fim imparţiali – că el dă dovadă de o tenacitate de admirat în atingerea scopurilor sale, întrucât trebuie să fi fost foarte dificil să înveţi într-un lagăr de prizonieri. Pe de altă parte, însă, lucrul acesta nu pledează pentru bărbăţia şi patriotismul său.

La sfârşitul ostilităţilor, în timp ce domnul Wales era

comandant de escadrilă şi avea D.S.O.[19] Cu o tresă şi D.F.C.[20], Lampton nu primise nicio distincţie, în afara celor oferite, cum s-ar zice, odată cu raţiile, tuturor militarilor chemaţi sub drapel. Domnul Lampton a început războiul cu gradul de sergent şi l-a terminat tot ca sergent. După cum se vede, nu are stofă de ofiţer, ceea ce este foarte regretabil. Dacă ar fi avut această calitate, desigur că am fi fost de o cu totul altă părere.

Prietenia dintre domnul Wales şi domnişoara Brown (tânăra care întreţine relaţii cu Lampton) este veche. Domnul Alexander Wales tatăl, proprietarul întreprinderilor reunite „Wales44, e legat printr-o veche prietenie de tatăl domnişoarei Brown. În ultima vreme şi-au dat seama că o colaborare mai strânsă în afaceri – eventual chiar o fuziune – n-ar putea fi decât spre folosul amândurora. Dacă fiul domnului Wales şi fiica domnului Brown se vor hotărî de asemenea să realizeze ceea ce am putea numi o „fuziune permanentă14, aceasta ar consolida în mod cert relaţiile de afaceri ale părinţilor lor. Asemenea coincidenţe fericite consolidează temelia marii finanţe britanice, care nu este, aşa cum cred unii, o junglă unde cel slab este mâncat de cel puternic, ci un mod civilizat şi armonios de a-ţi câştiga pâinea cea de toate zilele. Bineînţeles, nimeni nu vrea să-i constrângă pe cei doi tineri să se căsătorească împotriva voinţei lor, dar cei ce le poartă la inimă binele simt cu tărie că cei doi au fost creaţi unul pentru celălalt, iar dragostea domnişoarei Brown (sau ceea ce îşi închipuie ea că-i dragoste) pentru Lampton va fi de scurtă durată. Lampton nu face parte din clasa ei, iar deosebirea este mult prea mare pentru a putea fi ştearsă. De altfel, dacă el ar avea ceva de obiectat la acest

19 Distinguished Service Order — decoraţie echivalentă cu medalia militară.

20 Distinguished Flying Cross — cruce de război decernată aviatorilor.

raţionament, i s-ar putea răspunde oricând cu aceeaşi monedă, atrăgându-i-se atenţia că sunt multe fete tinere, respectabile, drăguţe şi destul de inteligente cu care Lampton nu s-ar gândi în ruptulcapului să se căsătorească: împiedicat fiind numai de motive sociale. Dacă el nu s-ar înjosi niciodată să ia în căsătorie o muncitoare sau o vânzătoare de magazin, de ce să se înjosească domnişoara Brown căsătorindu-se cu un amploiat de la primărie?

Ni s-a adus la cunoştinţă că domnul Lampton a petrecut câteva seri singur cu domnişoara Brown în casa unui om de afaceri din localitate. Se pare că nu s-a întâmplat nimic grav, în afara unor simple îmbrăţişări; de altfel, suntem încredinţaţi că ambii tineri au măsură şi prudenţă. Dar, după cum obişnuia să spună bunicul domnişoarei Brown: „Când un bărbat şi o femeie se afla undeva, singuri, dracul îşi vâră şi el coada44. Ar mai îi de (menţionat de asemenea faptul că reţeaua de afaceri a domnului Brown se extinde în comerţul cu lână şi că el exercită o mare influenţă atât în Warley, cât şi în Leddersford. Aşa încât ar trebui să i se atragă atenţia respectivului om de afaceri în casa căruia se întâlneau cei doi tineri bineînţeles cu mult. Tact – că nu ar fi înţelept să atragă asupra sa duşmănia unui om care l-ar putea ajuta în mod substanţial – atât în afaceri, cât şi în ambiţia lui de a ocupa un post în Consiliul municipal.

Nu trăim în evul mediu, şi deci ar fi neînţelept să i se interzică domnişoarei Brown să-l vadă pe Lampton şi, la drept vorbind, ar fi cu totul imposibil să nu i se dea voie tânărului curtezan s-o vadă pe sus-numita domnişoară. În orice caz, domnişoara Brown, e o fată cu personalitate, în vârstă de aproape 20 de ani, şi dacă am interveni în mod brutal, n-ar fi exclus s-o determinăm să fugă din casa părintească. Totuşi, ar fi bine ca domnişoara Brown’s: a fie convinsă cu blândeţe să înceteze a-l mai vedea pe domnul

Lampton. Ar fi foarte bine – dacă n-ar mai frecventa teatrul de amatori, de exemplu. Fiindcă ea se întâlnea acolo cu Lampton sub. Pretextul că se duce la reuniunile „Thespienilor44, sau că se întâlneşte cu prietenele ei. Ar fi bine să i se atragă atenţia asupra acestui lucru, însă cu mult tact. O vacanţă în străinătate şi vizitarea marilor magazine de pe Bond Street, a unui! ocal de lux ca „Savoy”-ul, ar fi de asemenea binevenite. Iar în ceea ce priveşte măsurile ce trebuie luate contra domnului Lampton, cred că pot fi lăsate în seama lui Freci Hoylake, şeful finanţelor din Warley, un om valoros, al cărui vâr, domnul Squire Oldroyd, este, întâmplător, un funcţionar destoinic al domnului Brown…

„Imbecilule, mi-am spus cu glas tare, imbecil ce eşti! Cum de un’ ţi-ai dat seama până acum? Tot oraşul s-a coalizat împotriva ta”. M-am privit în oglinda de deasupra căminului. Eram un bărbat destul de drăguţ, dar încă mai purtam costumul care îmi fusese dat la demobilizare. Cămaşa nu mi-o schimbasem de două zile. Aveam mentalitatea muncitorului care nu pune haine bune pe el decât duminica. „Haide! mai bine priveşte lucrurile în faţă: Adio Susan, adio limuzină, adio casă frumoasă, adio putere, adio visuri frumoase!” M-am uitat în jur; camera nu mi se păruse niciodată atât de atrăgătoare şi de plăcută. Şi dintr-odată mă fulgeră gândul că s-ar putea să fiu constrâns să spun adio Warleytâlui, mobilei cu picioare subţiri, tapetului alb şi auriu, băii calde de fiece seară, copacilor, râului şi platoului» străzilor pietruite din cartierul de răsărit, pline de tihna lor elegiacă. Adio lui Alice! Dar noi ne şi spusesem adio; de ce oare când mă gândeam la ea întrebuinţam timpul prezent, de ce mă gândisem instinctiv în dimineaţa aceea că Hoylake a aflat de Alice, de ce simţisem că legătura ruptă dintre mine şi o femeie cu aproape zece ani mai în vârstă era cea mai

importantă? Mi-o aminteam goală, ţipând la mine ca o precupeaţă, îmi aminteam faţa ei pe care începuseră să apară semnele vârstei, îmi aminteam degetele îngălbenite de tutun, dintele de sus din stânga care trebuia plombat. Şi nimic din toate astea nu conta.

Am înjurat zdravăn, urât, ca la militărie. Aproape că uitasem acest limbaj. Apoi m-am dus la telefon. M-am oprit OU mâna pe receptor şi m-am reîntors la fotoliul meu şi la Benham. La început continuam să mă gândesc la Alice la fiece pagină; voiam să fac notiţe, dar toate se terminau cu numele ei. Nu îndrăzneam să mă mai gândesc la ce făcuse ea în trecut, la Londra… Dar şi acest lucru era prezent în mine ca o nevralgie amorţită de un hap. Apoi n-am mai încercat să-mi mai opresc gândurile şi m-am hotărât să lucrez de două ori mai îndârjit. După un timp, izbutind să mă concentrez, nu. Mele ei îmi apărea neutru, ca un număr de pagină, sau ca un titlu de capitol.

— NU MERGEM să stăm cu bebeluşul? întrebă Susan.

— Nu, am răspuns eu. Au oaspeţi.

Susan îşi schimonosi faţa, ca şi când era gata să plângă, şi bătu din picior.

— E foarte urât din partea lor, doar au *promis*!

— N-o să mai mergem acolo, spusei.

— De ce?

— Vine autobuzul, Trebuie să fugim să-l prindem.

Am sărit în el în clipa când pleca din staţie şi ne-am aşezat abia trăgându-ne sufletul.

— Şi atunci unde mergem?

— La „Folly”.

— Oo, răule! E foarte pustiu acolo.

— De asta şi mergem acolo. I-am strâns mâna. Doar dacă nu preferi unjilm.

— Nu, ba chiar de loc. Mă privi cu ochi strălucitori.

— Nu mai e frig, am spus, dar dacă ţi-e rece, mergem imediat acasă.

— N-o să-mi fie frig. Jur! Se aplecă spre mine şi şopti: Dacă ai să mă ţii în braţe, am să mă încing ca o felie de pâine prăjită!

Respiraţia ei mirosea a pastă de dinţi şi, ceea ce era mai plăcut, a trup tânăr şi a sănătate. Susan arăta atât de curată şi de netedă, de parcă nu ar fi putut să fie niciodată murdară. Şi noaptea era la fel de curată ca ea: luna nouă arginta copacii înşiraţi de-a lungul străzii Vulturilor, o briză puternică mătura norii. Simţind-o pe Susan lângă mine, întâmplările din ziua precedentă îmi păreau absurde, de necrezut. Apoi, brusc, inima îmi îngheţă la vederea unui om între două vârste şi cu ochelari care se urca în autobuz. Dar nu era Hoylake.

La staţia următoare se suiră în autobuz un băiat şi o fată, amândoi de vreo 19 ani; aşa apreciasem eu, că nu puteau să aibă mai mult de 19. Atât ea, cât şi tânărul aveau o expresie dârză, de parcă amândoi luaseră hotărârea că atinseseră vârsta cea mai convenabilă pe care o poate avea cineva şi se stabiliseră la ea. Fata era rotundă la faţă, cu buzele vopsite cu un ruj de culoare nepotrivită, iar ciorapii de mătase şi tocurile înalte îi dădeau o notă discordantă de voluptate. Parcă ar fi spălat podelele într-o cămaşă de noapte de nylon transparentă. Tânărul avea un pardesiu bleu-marin, mănuşi şi fular, dar era în capul gol, conform ciudatei mode muncitoreşti, care acum, după educaţia primită de la Alice, mi se părea tot atât de bizară ca şi când ai umbla pe stradă fără – pantaloni. Un sentimenti de vanitate meschină pusese stăpânire pe mine. Cu claia aceea de păr dată cu briantină, cu gulerul cămăşii răsfrânt peste haină, cu mutra lui colţuroasă, inexpresivă, comună tuturor celor ce se distrează în localuri de mâna a doua, individul mă deprima profund. Acest Len sau Sid sau

Cliff sau Ron n-ar fi putut avea niciodată privilegiul să cunoască o fată ca Susan, n-ar fi putut măsura niciodată adâncimea unei pasiuni şi a unei inocenţe pe care doar o sută de mii de lire depuse la bancă o fac cu putinţă.

— De ce nu mai mergem la Eva? întrebă Susan.

— Nu ştii?

— Nu fi aşa de misterios, dragul meu. Dacă aş şti, nu te-aş mai întreba.

— Cred că părinţii tăi nu mă plac, spusei eu. Şi Bob ascultă de ei.

Îşi retrase mâna.

— E monstruos ce spui. Părinţi mei nu sunt tirani, şi Bob nu e la cheremul lor.

— Totuşi, am şi eu oarecare dreptate. Nu poţi nega asta. Părinţii tăi nu mă înghit.

Îşi puse din nou mâna în mâna mea.

— Nu-mi pasă. Ei nu mă pot împiedica. Nu facem nimic rău.

Am coborât din autobuz la parcul St. Clair şi am intrat prin locul unde fusese marea poartă de fier. Era, după cum îmi spusese o dată Cedric, cea mai frumoasă piesă de fier forjat din Anglia, executată în secolul al XVIII-lea. Consiliul municipal o scosese în timpul războiului şi o vânduse la fiare vechi. Unuia dintre şoimii aşezaţi pe stâlpii porţii dinspre St. Clair îi lipsea o aripă. Un soldat beat se găsise să-l ia drept ţintă pentru exerciţii cu automatul. La capătul aleii se afla castelul St. Clair. Nu avea proporţiile unui castel, era ceva mai mic şi foarte auster. Parapetul era perfect linear, fără proeminenţe. Dar mi se tăie respiraţia când, privindu-l, mi-am amintit brusc o expresie a profesorului meu de desen din Dufton: „Castelul din Warley e o muzică încremenită”. Cel care îi făcuse planul nu pusese niciun amănunt de prisos, tot aşa cum eu, prezentând un bilanţ, n-aş greşi calculul nici cu o

centimă. Dar era mort. Nu era nevoie să-i vezi geamurile astupate, fântânile secate, lacurile decorative – din partea de răsărit şi apus – stătute, ca să-ţi dai seama de asta. Mirosea a moarte, voise să moară. Am urcat poteca ce ducea spre dealul din spatele castelului, întortocheată ca un labirint. Cotiturile aveau un aspect; oarecum sinistru, ca şi când te puteai aştepta, în orice clipă s-ar fi ivit prilejul, să te conducă spre o tainiţă. În lumina lunii, copacii mari din jurul nostru păreau tot atât de goi ca nişte spânzurători, şi totuşi în unele locuri tufişurile erau atât de dese, încât împiedicau trecerea. Când am ajuns la micul promontoriu unde era aşezat „The Folly", năduşisem tot. Am aşezat pe jos haina mea de ploaie şi ne-am lăsat o clipă în iarbă, tăcuţi. La poalele noastre se aşternea tot oraşul, până la Snow Park. Pentru prima dată am observat că avea formă de cruce, cu piaţa în centru şi culmea în partea de nord. Am observat drumuri şi case pe care nu le mai văzusem niciodată înainte – case mari pătrate, şosele drepte, late, care nu erau negre sau cenuşii, ci albe, curate. Mi-am dat seama după aceea că mă uitam la noua clădire a consiliului din cartierul de est; în lumina lunii betonial părea marmură, iar şoseaua neterminată arăta ca de piatră.

„The Folly" era o ruină artificială în stil gotic. Avea trei turnuri, tăiate oblic, şi mult, prea mici ca să fi fost vreodată folosite ca turnuri. În cel mai înalt erau două crăpături în chip de geamuri. O parte a clădirii principale avea o uşă cu un arc de piatră deasupra ei, iar cealaltă, trei ferestre care se terminau prea abrupt, la jumătate. Era construită foarte solid; Cedric spunea că, dacă o comparai cu gravurile din epoca contemporană, era evident că supravieţuise peste o sută de ani pe acest promontoriu expus, fără să fi fost vătămată de loc.

— Stră-stră-stră-străbunicul meu a construit asta,

spuse Susan. Numele lui era Peregrine St. Clair, era foarte destrăbălat şi prieten cu Byron. Mama mi-a povestit câte ceva despre toate astea; făcea orgii grozave aici.

Practic vorbind, tot Warleyul era terenul St. Clair şi putea face tot ce dorea.

— Ce obişnuia să facă la orgii?

— Răutăciosule! exclamă ea. Nu ştiu, dragul meu. Mama nu e niciodată prea clară. Deşi acum se pare că e mândră de el. A murit de suficient timp încât să poată apărea demn ca o figură romantică. El a risipit cea mai mare parte a averii familiei pe orgiile astea, şi apoi stjrăstră-străbunicul meu a risipit restul şi a fost ucis în Crimeea. Mama e mândră şi de ăsta, era foarte chipeş şi curajos.

— Nu mai e niciun St. Clair în Warley? am întrebat-o.

— Numai mama. Taxele de moştenire şi băutura au ruinat familia St. Clair, aşa spune mama. Rudele ei trăiau la Richmond, au murit cu toţii. Mai era un singur bărbat în familie şi a fost omorât în războiul din 1914. Majoritatea au fost omorâţi în războaie. O trecu un fior. Sunt foarte bucuroasă că sunt fată.

— Şi eu, am spus, şi am sărutat-o.

Un nor trecu peste lună, întunecând ruina „Foliy” o clipă, în care păru o ruină adevărată. Omul care o construise era mort, toţi din familia St. Clair erau morţi; dar eu trăiam, şi am simţit cum simplul fapt că supravieţuiam era în sine o victorie asupra lor; şi părinţii ei, şi Hoylake, şi Bob, şi Jack Wales, toţi erau nişte momâi, numai eu eram real.

— Ai vrea să vii cu mine la balul primăriei? am întrebat-o.

— Îmi pare foarte rău, dar nu pot.

— De ce?

— Mă duc cu Jack.

— Am crezut că mă iubeşti pe mine. Îl preferi pe el şi maşina lui?

— Cum poţi să-mi spui un lucru atât de îngrozitor? sări în picioare, ca şi cum supărarea ar fi smuls-o de jos. Nu-mi pasă de maşina lui afurisită! Nu-mi pasă nici că tu n-ai maşină Mama l-a invitat să vină cu noi, aşa face ea totdeauna. O să mergem cu „Bertley”-ul, nici măcar n-o să fim singuri. Începu să plângă. Cred că nu mă iubeşti de loc.

Era jignită. Părea singură şi îndurerată. În acel moment mi-a fost milă de ea, ca şi cum ar fi fost o fată oarecare, şi nu fiica lui Harry Brown, ferită de orice durere printr-o barieră de o sută de mii de lire.

— Draga mea, am spus, îmi pare rău. Te iubesc, e o gelozie neghioabă. I-am luat mâna şi am tras-o jos lângă mine. Nu plânge, iubito, au să ţi se înroşească ochii. Lipeşte-te de mine şi nu mai plânge, ca să-i faci plăcere lui Joe. Am sărutat-o tandru şi am simţit cum se destinde în braţele mele.

— Uneori e groaznic acasă, spuse printre suspine. Nu-mi vorbesc desluşit despre tine, dar ştiu, se gândesc că n-ar trebui să ne în’ălnim. Zic că sunt prea tânără ca să ies în permanenţă cu acelaşi băiat, oricine ar fi el, dar ştiu că nu ăsta e motivul.

— De ce nu le spui?

— Joe, am doar nouăsprezece ani. Nu ştiu să fac nimic. Totdeauna mi-au spus că nu e nevoie să învăţ.

— Pot să te întreţin.

— Dar dacă nu obţinem încuviinţarea să ne căsătorim?

Mi-am amintit de canarul pe care-l avusesem odată acasă. I-am dat drumul din colivie şi a zburat în curtea murdară; peste cinci minute l-a înhăţat o pisică. Mi-am dat dintr-odată seama că nu-i puteam pretinde să-şi lase casa

părintească, schimbând-o cu o locuinţă ieftină şi o slujbă nenorocită, care îţi mănâncă sufletul, într-o prăvălie sau o fabrică, până va atinge vârsta de 21 de ani. Susan să stea toată ziua după o tejghea, cu faţa încremenită într-un surâs de vânzătoare, cu picioarele umflate Susan într-o fabrică primind ordine de la o supraveghetoare care ar ură-o cumplit pentru tinereţea ei, pentru frumuseţea şi accentul ei, pentru superioritatea ei vizibilă şi care ar găsi o mie de mijloace meschine ca să-i facă viaţa amară: asta m-ar face să retrăiesc momentul de acum douăzeci de ani, când, văzând trupul sfâşiat al păsării, am avut conştiinţa că murise din pricina mea.

— Nu te necăji, iubito, am spus eu. O să găsim o cale să ne căsătorim.

— În general, îmi dau tot ce vreau. Cel puţin tata nu ştie cum să mă mai răsfeţe. Nu sunt răi, Joe, zău că nu sunt. Deodată se aruncă spre mine, acoperindu-mi faţa cu sărutări. Ah, doamne, te iubesc atât de mult, nici n-ai idee!

Expansiunile ei amoroase erau istovitoare. Parcă am fi jucaţi o partidă de tenis la mixt, foarte disputată. Când i-am vârât mâna sub bluză, gemu şi o apucă un tremur.

— Joe, Joe, Joe!

O simţeam undeva, departe de mine, nu o puteam urma, dar ştiam că trebuie să fiu alături de ea.

— Te iubesc, Joe. Te iubesc atât de mult, încât te-aş lăsa să mă calci în picioare dacă ai vrea tu, te-aş lăsa să mă rupi în bucăţi şi nu mi-ar păsa. Îmi apăsa tare mâna pe pieptul ei. Aş vrea să mă loveşti aici. Ah, doamne, eşti atât de frumos! Ai ochi minunaţi, că ai lui Iisus.

Toată înflăcărarea mea se mistui. Cuvintele mi se implântaseră în auz, şi multă vreme aveau să mă obsedeze. Erau ale unei fetişcane romantice, dar sub de Se ascundea o pasiune înspăimântătoare prin intensitatea ei.

— Te iubesc, am spus. Aş vrea să te sărut peste tot,

centimetru cu centimetru.

— Poate că n-o să-ţi placă toţi centimetrii mei, spuse ea.

— Ba da.

— Nu, te rog, nu.

— Nu mă iubeşti?

— Aş face orice pentru tine. Dar mi-e frică.

M-am îndepărtat. Aşa se termina întotdeauna şi nu ştiam dacă să-mi pară rău sau să mă bucur. Am aprins o ţigară. Mâinile îmi tremurau.

— Nu mă mai iubeşti? întrebă cu o voce slabă.

— Doamne, Susan, tu nu cunoşti încă viaţa. Te iubesc prea mult, asta-i nenorocirea. Nu vezi? am întins mâna. Dar din ce crezi tu că sunt făcut, draga mea?

— Din şoricei, melci şi cozi de Căţei[21], spuse ea. Aşa-i!

— Iar tu din zahăr şi mirodenii, din tot ce-i mai frumos, am răspuns. Era zadarnic să-i explici cât de îngrozitor e pentru nervi să te opreşti la momentul crucial; şi în afară de asta voiam s-o menţim în cadrul basmului. Poate e mai bine să aşteptăm, am spus. Dar te doresc cu adevărat, ştii ce vreau să spun?

— Eşti sigur, Joe? Chiar atât de sigur?

— Te iubesc, vreau să mă căsătoresc, cu tine şi să-ţi fac copii

Vântul îi spulberă părul peste faţa mea, moale, negru şi mirosind a portocală; aş fi vrut să fie mai lung, să mă acopere, să mă îngroape, voiam să dorm; să nu discut, să nu mint, să nu promit, să nu-mi calculez viitorul, ca un raid deasupra Ruhrului.

— Şi eu te doresc, spuse ea. Aseară am visat că aveam. Un copil. Era blond ca tine, şi râdea tot timpul* şi eram foarte mândri de el. Dar… Oh! nu-i nimic.

---

21 Vers dintr-o poezie pentru copii.

Îmi mângâie părul.

— De ce?

— Ai să crezi că sunt proastă.

— Promit că nu. Mă jur cu mâna pe inimă.

— Tu n-ai inimă, Lampton, spuse ea. E o piatră care oscilează.

— E singura pe care o am. Am gâdilat-o la coaste şi se zbătu 111 braţele mele scoţând ţipete ascuţite. Am să te gâdil până îmi spui.

— Eşti crud Eşti foarte crud cu sărmana Susan.

— Spune-mi.

— Mă gândeam, murmură, că n-ai să mă placi… Când voi fi însărcinată.

Am legănat-o uşor în braţele mele.

— Prostuţă Susie! O femeie însărcinată este în graţiile lui dumnezeu. Am să te iubesc şi mai mult, am să fiu mândru pentru că va fi copilul meu.

— Eşti bun cu mine, spuse ea, aproape plângând. Eşti atât de drăguţ, te iubesc atât de mult.

Asta şi voiam; m-am felicitat pentru măiestria mea. Ciudat era însă faptul că eu credeam cele ce spusesem. Şi era uşor să cred când simţeam atingerea trupului ei tânăr. Dar cuvintele se adresau altcuiva, şi în acelaşi timp se adresau nopţii aceleia, înfăţişării stranii a oraşului sub lună şi vântului care slăbise, încât părea acum că iarba, copacii şi râul din vale mi-ar fi respirat în obraz. Vorbele i le oferisem bucuros lui Susan, însă le rezervasem, de mult, pentru altcineva.

AM ÎNCHIRIAT un frac pentru balul primăriei. Nu-mi venea perfect, şi nici cămaşa pe care am cumpărat-o nu se prea potrivea. Totuşi, când mă oprisem în pragul porţii deschise a Institutului „Albert”, mă simţeam fericit. Lumina şi muzica se revărsau în stradă, poleind frunzele întunecate ale dafinilor de pe alee; melodia era aceeaşi pe

care pare-se o cântă toate orchestrele de dans când intri într-o sală de bal, un foxtrot dintr-o perioadă nedefinită, trist, distins şi lasciv. Sala era decorată cu baloane, ghirlande de hârtie colorată şi flori, peste tot erau flori şi ferigi: balul primăriei era evenimentul anual al oraşului, furniza material pentru două pagini întregi ale ziarului local. În sală plutea o ceaţă albăstruie de fum de ţigară, amestecată cu miros de parfum, pudră, lenjerie curată şi transpiraţie de femei; vocile invitaţilor urcau şi coborau la unison, de parcă fiecare dintre ei ar fi fost o persoană anumită care tocmai primise asigurarea din sursă certă că pe această parte a globului, în următoarele câteva ore, viaţa avea să capete un sens; vocea aceasta unică părea să anunţe calm şi convingător: „Nu încape nicio îndoială, mă voi distra foarte bine”.

Se aflau acolo majoritatea consilierilor şi toţi funcţionarii primărei erau aproape de nerecunoscut în alb-negrul fracurilor şi smochingurilor, în rochii decoltate, cu braţele şi busturile dezgolite, care, în majoritatea cazurilor, ar fi fost mai în avantaj acoperite, îmi spuneam eu, în timp ce priveam fascinat la teribila tejghea de carne marmorată pe care-o expunea secretara secretarului general al primăriei.

Am văzut-o pe June la marginea platoului de dans, vorbind cu Teddy Soames. Purta o rochie verde de tafta, cu umerii complet goi; Teddy, cum era şi de aşteptat, nu se uita în ochii ei. M-am îndreptat spre cei doi, dar în momentul când am vrut să-i strig, s-au lansat într-un vals. Mi-am încercat norocul cu alte câteva fete, dar n-am reuşit să obţin decât promisiuni pentru dansurile următoare; la balul primăriei dansatorii trebuiau să-şi angajeze dinainte fiecare dans (singurul bal de acest fel la care am fost vreodată). Sfatul pe care mi-l dăduse Hoylake nu se dovedea prea bun; era o serată la care trebuia să vii cu o

parteneră. „Altfel, mă gândeam cu tristeţe în timp ce înconjuram cu paşi băţoşi parchetul de dans, ţinând în braţe o fată de la bibibliotecă, cu părul neîngrijit şi ochelari, trebuia să te mulţumeşti cu cele de categoria a zecea. Mai bine făceam dacă m-aş fi dus la Leddersford într-o cârciumă oarecare şi aş fi găsit acolo o fetişcană drăguţă, cu vederi largi”.

M-am dus la bar. „Iată, îmi spuneam în timp ce căutam să atrag atenţia chelnerului, încă un defect al acestor ceremonii în ţinută de seară. Sau plăteşti o avere pe băuturi tari, sau trebuie să te umfli cu bere la sticle”. Făcui un gest în direcţia chelnerului, şi plastronul cămăşii îmi sări şi se umflă; simţeam cum mi se urcă sângele la cap. În acel moment am văzut-o pe Susan la capătul celălalt al sălii. Alături de ea era Jack, îmbrăcat într-un frac croit pe măsură, cravată albă, butoni de manşetă bineînţeles de aur, batista albă din buzunarul de la piept de mătase. Râdea arătându-şi dintâi albi şi perfecţi. Mi-ar fi făcut plăcere să-i fac zob; numai că el mi i-ar fi distrus mai întâi pe ai mei. Susan purta o rochie argintie, care era un compromis între modestie şi rafinament, arătând exact atât cât trebuia din umerii ei înguşti, dar rotunzi, şi din sânii tineri şi tari, pe care – mi-am amintit cu o satisfacţie ticăloasă – eu îi văzusem mult mai de aproape decât bogătaşul acela bădăran de lângă ea.

Împreună cu Jack se afla într-un mic cerc în centrul căruia se găsea consilierul Brown, cu faţa sa roşie şi strălucitoare. Şi Hoylake era acolo; se uită drept la mine, adresându-mi doar un surâs abia schiţat. M-am întors su spatele spre ei şi mi-am sorbit băutura. De la prima înghiţitură am simţit pe limbă gustul acela amar pe care-l am întotdeauna când sunt supărat.

Mi-am băut berea repede şi am comandat un *whisky*. Stăteam tot cu spatele spre micul cerc, întrebându-mă

dacă să mă alătur şi eu sau nu. Am scos o ţigară şi, negăsindu-mi chibriturile, am cerut individului de lângă mine un foc. Privirea mi s-a încrucişat cu a lui Susan, care-mi zâmbi strălucitor; încurajat, m-am îndreptat spre grupul lor, care, în timp ce parcurgeam drumul nesfârşit de lung străbătând sala, îmi apărea din ce în ce mai înfricoşător, din ce în ce mai inatacabil, ca un blindat din acelea circulare cu turele mobile care erau folosite în războiul civil american.

— Bună seara, Susan, am spus.

— *Hello*, *Joe*! Avu un moment vizibil de şovăială. I-ai cunoscut pe mama şi pe tata?

— Bună seara, domnule Lampton.

În glasul doamnei Brown părea să vibreze o sinceră căldură. Privită de aproape, era şi mai impunătoare. Simţeam că faţa ei putea oricând să împietrească într-un orgoliu distant, de castă.

— Te-am văzut la primărie, tinere, spuse Brown.

Ochii lui căprui că ai lui Susan mă învăluiră într-o privire rapidă, cercetătoare. Arăta tot atât de sigur de el ca şi Jack, dar în alt chip. Accentul lui „Yorkshire”, pe care cred că-l exagera puţin, era unul din semnele siguranţei de sine.

— Bun! Ei, ce bei?

— Un *whisky*…

Pocni din degete, şi un chelner răsări ca din pământ. L-am privit pe Hoylake. Pentru o fracţiune de secundă am zărit pe faţa lui un fel de zâmbet sec, apoi se scuză şi plecă repede. Încăperea era ticsită, dar el îşi făcu loc fără să se atingă de nimeni. Niciun se uita pe unde trece, şi deodată mi-am amintit de povestea aceea veche cu regina Victoria care dădea să se aşeze şi se aşeza totdeauna fără a se gândi dacă exista sau nu un scaun în apropiere. Lumina se răsfrângea în ochelarii şi în chelia lui, costumul său de

seară era uniforma vreunei ierarhii nobiliare bizantine, crude şi complicate. Regele şi regina mă priveau gânditori şi reci, servitorul îmi înmâna un pahar de chihlimbar topit, iar stomacul mi se strângea numai la gândul că va trebui să-l beau, ca şi cum ar fi fost un filtru vrăjit care m-ar fi constrâns să divulg întreg adevărul de neiertat. Prinţesa îmi şopti câteva cuvinte politicoase şi îmi adresă un zâmbet convenţional, ca şi când ne-am fi cunoscut doar în acel moment, iar prinţul, de la înălţimea lui, se pregătea să adreseze un cuvânt amabil băiatului, amărâtului ex-sergent, care probabil nu se simţea de loc bine printre atâtea notabilităţi.

— Apropo, nu ai fost la Compton Bassett? mă întrebă el.

— Ba da, în escadrila 51, am răspuns.

— Un foarte bun prieten al meu a luptat în escadrila asta. Darrow, Chick Darrow. Un băiat de treabă, am făcut şcoala împreună…

— Nu-mi amintesc de el.

— O, trebuie să-l fi cunoscut. Nu se poate să-ţi fi scăpat. Avea părul roşu şi o voce teribilă de bariton. Ar fi putut să ajungă cântăreţ de operă.

— Nu l-am cunoscut niciodată, repetai şi am ţinut-o aşa peste un sfert de oră, timp în care el, asistat de domnul şi doamna Brown, mă hărţuia într-una: „Dar pe cutare îl cunoşti? Dar pe cutare?” trecând în revistă repede şi cu cruzime toate domeniile: sociale, politice, ba chiar şi religioase. Se uitau la mine uluiţi că nu-l cunoşteam pe canonicul Jones din Leddersford, care, fără a fi un bigot, era singurul intelectual distins dintre toţi clericii din nordul Angliei… Era jocul arhicunoscut, cu ajutorul căruia cei cu bani îi umilesc pe cei săraci. N-aş fi putut spune că le mersese, dar am plătit scump, paharele de whisky, oferite de Brown şi Jack. Însă lovitura de graţie, dată cu un

rafinament extrem, a fost refuzul lui Jack – dintr-un singur gest al mâinii la intenţia mea de a plăti consumaţia. „Nu, nu bătrâne, e teribil de scump11, spunea gestul.

Niciodată în viaţă nu m-am simţit atât de singur. Eram încolţit printre paharele de *sherry* sau *ivhisky*, şi micile săgeţi veninoase îndreptate fără încetare împotriva mea, menite să-mi paralizeze orgoliul: „Îl cunoşti?" şi: „Precis că l-ai întâlnit! îl şi: „Trebuie să-l fi cunoscut". Susan a vorbit foarte puţin, dar am simţit că înţelegea ce se petrece. M-ar fi ajutat dacă ar fi putut, dar nu avea nici experienţa necesară, nici tăria de caracter să o facă.

Luasem la „St. Clair11 două halbe de bere bătrână înainte de a mă duce la bal; combinate cu patru *whisky* – tari şi cu enervarea mea crescândă, m-au adus într-o stare în care am uitat de prudenţa pe care mi-o impuneam în mod obişnuit. Nu eram beat, dar nici deplin stăpân pe mine însumi nu eram. Jack mă întrebă dacă îl cunosc pe fiul „Momâii zâmbitoare11.

— Un băiat amuzant, declară el. Ţine minte ce-ţi spun, o să se sinucidă cu vechitura aia a lui de „Alfa". Conduce ca un nebun. Trebuie să-l cunoşti. Se învârte mereu pe lângă Dufton.

— Printre cunoştinţele mele nu figurează niciun cămătar, am spus.

Urmă o tăcere.

— Nu te înţeleg, bătrâne…

— Ua cămătar care vinde haine pe credit, am spus eu. De fapt, e tot un mod de a împrumuta bani cu dobândă. El cumpără hainele direct de la fabricant şi le revinde la preţ de detail, cu cincizeci la sută mai scump decât aş plăti era, sau oricare alt om care are ochi de văzut. Asta înseamnă să iei camătă.

— Aşa sunt afacerile, întrerupse Jack. Doar µm eşti împotriva profitului, nu-i aşa?

— Astea sunt afaceri murdare, am răspuns.

Obrazul doamnei Brown rămăsese până atunci aproape inexpresiv. Era un obraz frumos conturat, cu ochi mari şi o piele palidă, care accentua întunecimea moale a părului negru. În timp ce vorbeam, pe faţa ei se răspândi o expresie de uşor dezgust, care spunea dar că în niciun caz ea nu putea fi trecută în rândul prietenilor acestei persoane vulgare, cu pieptul cămăşii umflat şi butonii cromaţi. Mai cu seamă după ce fusese martoră la răspunsul prostesc şi grosolan pe care-l dăduse la politicoasa întrebare pusă de scumpul Jack; Jack fusese foarte amabil cu el, vorbindu-i ca şi cum ar fi fost o fiinţă umană, şi, bineînţeles, acestei creaturi i se urcase la cap. Îl luă pe Brown de braţ.

— E dansul nosru, dragă. La revedere pentru moment, domnule Lampton.

Brown îmi zâmbi.

— Nu te frământa, băiete, de felul în care-i alcătuită lumea. Bucură-te de viaţă cât eşti tânăr.

Mă bătu pe umăr şi se pierdu în mulţime. Avea acelaşi fel de a vorbi, aceeaşi gravitate edwardiană ca şi tatăl meu. Spre surprinderea mea, mi-aş fi dorit să nu fi fost silit să-l urăsc pentru a-mi păstra respectul faţă de mine însumi.

— TREBUIE să te văd, Alice, am spus.

— Trebuie într-adevăr?

— Îmi pare rău. Îmi pare rău de tot ce s-a întâmplat.

— Ţi-a trebuit cam mult timp să-ţi dai seama.

— Nu pot să-ţi explic la telefon, am spus eu. Nu aş fi făcut tot tărăboiul ăsta, dar…

— Dar ce?

— Ai însemnat atât de mult pentru mine. Eram atât de fericit cu tine…

Cuvintele nu mai voiau să părăsească ţarcul din care

se avântaseră atât de suple şi sprintene abia cu câteva zile în urmă, ca să o poarte pe Susan într-o lume a fanteziei; ştiam că aşteptau acolo, ca nişte cai înhămaţi şi înşeuaţi, gata să ne poarte departe de minciună şi de singurătate, de umilinţa fracurilor închiriate şi a *whisky*-urilor aruncate ca o pomană. Dar încă un le sosise timpul de plecare.

— Poate că mi-am găsit pe altcineva, spuse ea.

— O, doamne, nu!

Dar nu eram speriat cu adevărat; eram singur că şi ea ghicise cuvintele nerostite.

— Linişte-te, n-am pe nimeni. Dar apreciez încrederea ta calmă, care te face să presupui că am stat aşteptând să-mi faci doar un semn cu degetul cel mic. Crezi că ţi se cuvine totul.

— Foarte bine atunci. Se vede că am fost nebun sperând să mă ierţi.

— Aşteaptă. Am să vin la „St. Clair”. Pe la nouă. Trebuie să te las acum. Coboară George.

— Dar e trecut de zece, am spus eu, ca un tâmpit

Alice râse.

— Eşti extraordinar, dragul meu. La revedere.

Închise telefonul înainte de a-i putea răspunde şi m-am întors la primărie, cât pe-aci să fiu călcat de un autobuz; totul mergea iar ca pe roate. Eram atât de fericit, încât umblam ca în transă; numai la simplul fapt că-i auzisem vocea uşor răguşită, şi toate chinurile m, de încetaseră, iar cele petrecute la balul primăriei mi se părură lipsite de orice importanţă.

Alergând pe coridor spre secţia de finanţe, m-am Lovit de June. Fără să mă gândesc la ceea ce fac, am apucat-o de mijloc şi am sărutat-o pe obrazul neted, acoperit de puf auriu. Nu pe ea o sărutam, ci toate femeile; ştiu că toate, fără excepţie, sunt proaste şi iresponsabile, influenţate de anumite date lunare, bietele de de dar toate

au o bunătate aproape fizică, la fel de sfântă ca laptele de mamă; nu există femeie rea, căci tocmai blânda lor complexitate este cea care ne dă viaţă.

June îşi duse mâna la obraz.

— Doamne, a venit vara! exclamă.

— Acolo unde eşti tu, este mereu vară, i-am răspuns.

Buzele îi tremurau, şi faţa îi devenise visătoare! într-o secundă am intuit adevărul. Era o fată bună, virgină – asta se observă întotdeauna – şi o văzusem o dată şi pe mama ei, o femeie cumsecade, grăsuţă, veselă, care, după cum îmi povestise June, o iniţiase din timp în toate meandrele gospodăriei, începând cu copturile şi până la prepararea berii. Într-o societate mai sănătoasă, June ar fi purtat o parură specială sau o pieptănătură specială, ori o floare după ureche, pentru a arăta că e în căutarea unui soţ; şi într-o societate mai sănătoasă, toţi tinerii s-ar fi ţinut după ea cu patimă şi încăpăţânare, dar cu intenţii onorabile. Emana în jurul ei o fericire simplă, cinstită, aproape nutritivă; dacă femeile ar putea fi comparate cu mâncărurile, ea ar fi ca sosul de friptură, cu amestecul lui de gusturi de la sărat până la dulceaţa mierii; dacă imaginea vă pare caraghioasă, vârâţi-vă nasul într-o tigaie cu friptură rumenă de viţel care mai sfârâie încă; are un miros obişnuit, nepretenţios, plăcut ca o bucătărie curată, dar în acelaşi timp tot atât de înviorător şi plin de poezie ca florile şi iarba pe care le pasc vitele.

Mi-am dat seama de toate astea, dar mi-am continuat drumul meu, depăşind-o, fără să întorc capul, înainte de Crăciun, poate că aş fi întors capul; înainte de Crăciun, poate i-aş fi putut face curte lui June. Dar n-ar fi ieşit nimic din asta, şi mă bucur că mi-am dat seama la timp. Acum e măritată de patru ani, şi foarte – fericită, sau, cel puţin, din câte am awzit eu, nu ştiu să fie nefericită. Însă nu mă pot împiedica să simt că totuşi am jignit-o. Era ca şi când ea

mi-ar fi oferit o masă bine gătită în casă, iar eu o refuzasem, preferând un sandviş cu paté de ficat cumpărat de gata. De câte ori mă gândesc la June, am sentimentul că am risipit ceva. Sunt sigur că ne alegem singuri soarta; dar nu pot să cred că din clipa în care ţi-ai ales un drum, mai ai vreo putere să-l schimbi.

În dimineaţa aceea, însă, eram la o mie de leghe depărtare de asemenea gânduri. Important era doar faptul că în curând aveam să fiu alături de Alice, şi singurătatea acelor două luni avea să ia sfârşit. Dorinţa mea de a fi din nou împreună cu ea era foarte concretă. La urma urmelor, nu poţi să nu suferi din pricina abstinenţei când foarte mult timp ai dus o viaţă sexuală normală şi o întrerupi brusc. Nu vreau să spun că o doream pe Alice numai din punct de vedere fizic; dar abstinenţa mea se datora în primul rând faptului că, din cauza ei, nu-mi mai plăceau femeile pe care le puteai culege prin sălile de dans şi damele din cârciumi, mărunta plăcere şi amorul abject făcut la repezeală. Pentru treaba asta există sute de sinonime, iar obscenitatea lor reflectă dezgustul pe care orice bărbat, care a depăşit întrucâtva stadiul unei maimuţe, trebuie fără doar şi poate să-l simtă atunci când se culcă cu o femeie pe care o dispreţuieşte. Dar toate umilinţele pe care le suferisem de când ne certaserăm – din partea lui Hoylake, a familiei Storr, a lui Jack Wales ssu a familiei Brown – mi se şterseseră din memorie la imaginea lui Alice aflată iarăşi în braţele mele, a iubirii mature în locul jocurilor copilăreşti pe care le jucasem cu Susan şi care nu duceau la nimic.

M-am dus la Gilden după-amiază, şi timp de trei ore am încasat bani pentru chirii şi impozite şi am plătit bani pentru salarii; era o fericire că această îndeletnicire – care mi se băga pe gât din ce în ce mai des – era de aşa natură încât putea fi făcută şi în somn de un copil idiot. Dar chiar

şi aşa îmi făcea de obicei plăcere; Gilden era, după cum am mai spus, un sat tipic de câmpie, cu majoritatea locuitorilor născuţi acolo, şi era întotdeauna interesant să observi cele douăsprezece tipuri de bază – acolo fuseseră într-adevăr numai douăsprezece familii după cucerirea normandă – cu mici deosebiri, datorate sexului şi vârstei.

În după-masa aceea, însă, fiecare figură care mi se înfăţişa era inexpresivă. O singură faţă doream să văd, o singură voce să aud, un singur trup doream să ating. O dată, când eram în lagărul 1.000, fusesem risipitor cu raţia de ţigări şi am rămas apoi trei zile fără tutun; încercam acum aceeaşi senzaţie, dar mai rea, o dorinţă sălcie, o asprime în interior, o stinghereală adâncă; feţele şterse dinaintea mea erau feţe de prizonieri, mesele lungi de stejar, registrele grele şi pereţii verzui ai camerei din faţă a Institutului din Gilden erau sârmele ghimpate şi posturile de mitraliere şi alsacienii despre care se spunea că erau instruiţi să tragă mai întâi în organele genitale.

Reîntâlnirea noastră de la „St. Clair11 nu a fost de loc aşa. Cum îmi imaginasem eu că va fi. Eram singuri în micuţul colţ liniştit; am sărutat-o scurt pe obraz. Ea îşi întinse mâna spre faţa mea şi îşi reţinu plânsul cu un smiorcăit lipsit de graţie sau de artificiu. O milă cumplită mă sfâşie până în măruntaie.

— Îmi pare atât de rău, draga mea. Nu am făcut-o intenţionat, n-aş fi vrut niciodată să-ţi fac cel mai mic rău.

— Mă dau în spectacol. Cu toate că-mi propusesem să fiu înţeleaptă.

— Pentru dumnezeu, nu! Hai să ieşim de aici şi o să putem vorbi.

Urcându-ne în maşină, îşi dădu drumul; lacrimile îi curgeau şiroaie pe obraz, lăsând două dâre paralele prin, fard. Am condus cât mai putut de repede până la Dealul Vrăbiilor. Pe strada St. Clair era cât pe-aci să calc un

ciclist. I-am văzut faţa albă când se răsturnase în şanţ şi ne ameninţa cu pumnul.

Ne-am întins sub fagi, învăluiţi într-o obscuritate blândă „şi am tăcut. Ea continua să plângă, ascunzându-şi capul la pieptul meu. Pe cămaşa mea se făcuse o pată mare, întunecoasă, de umezeală.

— Nimic nu mai are acum nicio importanţă, am spus când, în cele din urmă, îşi şterse ochii. Nu trebuie să plângi. Înţelegi acum de ce am făcut atunci atâta caz, nu-i aşa?

— Îmi pare bine că ai procedat aşa, spuse ea. Era groaznic că m-ai tratat ca pe o târfă. Dar cel puţin asta dovedeşte că nu-ţi sunt indiferentă.

— Te iubesc.

— Sunt bătrână şi arăt groaznic. Nu e posibil să mă iubeşti.

Într-adevăr, avea o mână groaznică, îşi arăta vârsta din plin chiar şi pe întuneric; dar cuvintele care nu voiau s-o pornească azi-dimineaţă o luară acum la goană, călătoria noastră începuse. Nu era un sentiment romantic; nu-mi făceam iluzii nici despre ea, nici despre mine, dar când ne aflam împreună, nu mă simţeam singur, şi, ori de câte ori eram despărţiţi, mă simţeam singur. Asta era tot.

— Nu mă iubeşti? am întrebat-o eu.

— Sigur că te iubesc, prostule! Altfel, de ce crezi că aş plânge?

Îmi luă mâna şi o strecură sub bluză.

— Aici, iubitule, murmură ea. Cuibăreşte-te ca un pui de animal care se întoarce în vizuina lui.

În jurul nostru mirosea a vară, a iarbă proaspătă şi pământ umed. Pe platou aerul era tare şi curat. Niciun firicel de fum sau de murdărie care să-ţi dea senzaţia că ai plămânii umpluţi cu cârlţi. Iar noi doi făceam parte integrantă din tot ce ne înconjura, alcătuiam o singură

fiinţă fericită, o singură realitate. Am vrut să o posed atunci, nu pentru că actul în sine ar fi avut vreo importanţă, ci pentru că doream să mă contopesc cu ea, să-i dau ceva din mine. I-am pus mâna pe genunchi. Mi-o îndepărtă.

— Nu se poate acum.

— Îmi pare rău.

— Şi mie. Ar fi trebuit să nu vin în astă-seară „totdeauna arăt ca dracu' şi mă simt rău în zilele astea* ştii cum e…

— Din fericire, nu.

Am început să râdem.

— Simţeam atât de mult nevoia să te văd, dar nu-mi place să-mi impun prezenţa atunci când…

— Nu, nu vorbi aşa. Te iubesc la fel de mult acum: „ca şi atunci când eşti bine.

— Ai dormi cu mine? Ai împărţi patul cu mine?

— De ce nu? Tocmai când te simţi bolnavă şi nefericită ai nevoie de cineva pe care să-l simţi lângă tine.

Începu iar să plângă.

— O, doamne, eşti atât de *normal*. Şi pentru asta te iubesc, te iubesc, te iubesc… Următoarele cuvinte le rosti în şoaptă. Sunt atât de fericită cu tine, încât aş vrea să mor acum. Aş vrea să mor acum.

22

URMĂTOARELE două luni au fost – cel puţin atât timp cât mă aflam împreună cu Alice – în întregime fericite. Nu eram numai amanţi, ne aveam ca soţ şi soţie. Bineînţeles că totdeauna îi dădeam ceea ce în limbajul nostru numeam un „bibelou", dar asta devenise acum aproape un accesoriu. Siguranţa, liniştea, duioşia firească pe care ea le emana, astea contau, precum şi discuţiile pe care le aveam împreună, fără viraje periculoase sau subiecte interzise. Nu ne ascundeam niciodată nimic unul

altuia, stăteam de vorbă în adevăratul înţeles al cuvântului. Iar vorbele noastre nu erau numai mârâieli animalice, ori jetoanele unui joc social, financiar ori senzusal.

După balul primărei am continuat să mă văd cu Susan. Nu mai trăgeam nădejde să mă însor cu ea, dar nu vedeam niciun motiv să las totul baltă. Era şilingul săptămânal aruncat întâmplător la loterie, fără speranţă de câştig. Şi presupun că faptul de a avea două femei deodată îmi gâdila vanitatea. Apoi, arătându-mă în lume cu domnişoara Brown, îi mai tăiam din nas lui Jack Wales şi celorlalţi.

Nu-mi mai făcea prea multă plăcere să mă plimb cu Susan. Ea, acum, că prinsese gust, ca să spun aşa, nu mai cunoştea limite. Chiar când eram în autobuz sau pe stradă, voia să ne ţinem de mână sau să-i înlănţui mijlocul. Iar când credea că nu ne vede nimeni, îmi lua mâna şi mi-o apăsa pe sâni. Când lucrul se mai învechi, începu de-a dreptul să mă sâcâie. Asta pentru că lucrurile nu se terminau aşa cum era firesc. Cu toată adânca noastră intimitate – şi în anumite privinţe îi cunoşteam trupul mai bine decât pe cel al lui Alice – ea se oprea întotdeauna la momentul culminant. Dacă Alice nu ar fi fost amanta mea, sunt sigur că aş fi forţat-o pe Susan să-mi dea ceea ce doream. Dar aşa cum stăteau lucrurile, ea era desertul cu care mă desfătam după felul de bază – desertul delicios, pur, vaporos ca vata de zahăr a tinereţii, însă cam fad, nici consistent, nici hrănitor.

Într-un fel, eram răsplătit: cu Susan îmi regăseam tinereţea furată. Mă înrolasem în aviaţie la 19 ani şi mă maturizasem mult prea repede. La vârsta când un sărut n-ar fi trebuit să stârnească în mine decât reacţii sentimentale „tehnicolore”, fără nicio legătură cu violentele tulburări fizice ale adolescenţei, eu mă aflam pe

un câmp lângă Cardington, cu o bucătăreasă de la cantina corpului auxiliar, care, cu mâinile ei roşii, mâncate de leşie, îmi descheia îndemânatică nasturii („Bobocelule, după cum văd, treaba asta n-ai făcut-o de multe ori”). Da, cu Susan îmi recuceream tinereţea în măsura în care tinereţea poate fi recucerită. Cerul nu mi se mai părea gata să se surpe, nu mai simţeam că sunt gata să mor de plăcere descoperind ce divin e trupul femeilor, iar jocurile copilăreşti pe care le jucam nu erau pline de Vrajă decât dacă voiai să crezi în vrajă.

Astăzi mă mir şi eu că am lăsat să continue atât de mult timp această situaţie. Alice ştia că ieşeam cu Susan, dar se făcea că nu-i pasă.

— E un copil, îmi spuse o dată. Curând ai să te plictiseşti de ea. Vezi să n-o faci să sufere, dragul meu.

Pe atunci purtarea ei m-a surprins. Acum o înţeleg. Era încredinţată că Susan nu se va căsători cu mine şi, în acelaşi timp, avea certitudinea că ea va izbuti să mă păstreze. De ce şi-ar fi măcinat nervii făcându-mi scene de gelozie? Pur şi simplu aştepta evitabila ruptură.

Dar lucrurile se petrecură cu totul altfel decât prevăzuse Alice.

Îmi aduc aminte şi azi de ultima noastră seară trăită în această atmosferă paşnică, fericită, aşa cum îţi aminteşti de o serbare ţinută în ajunul unei răzmeriţe, sau de o piesă de teatru văzută cu câteva ceasuri înaintea unui cutremur de pământ. Era o seară caldă, stam în pat şi leneveam. Nu-mi venea să mă scol, să mă îmbrac. Alice intră în odaie îmbrăcată într-o rochie neagră de tafta, care foşni când se aşeză alături de mine.

— Încheie-mi nasturii la spate, iubitule.

Am făcut ce-mi ceruse, cu ochii pe jumătate închişi, simţind cu fiece năsturaş auriu încheiat că mă legam de ea şi mai mult.

— Ai face bine să te îmbraci, îmi spuse. Elspeth poate să pice dintr-o clipă într-alta.

— Alice, îmbracă-mă tu…

— Satir senzual ce eşti! exclamă ea fericită. Chiar vrei să te îmbrac?

— Dar ce, crezi că glumesc? Am îmbrăţişat-o. Asprimea lunecoasă a taftalei pe pielea mea goală mă făcu să mă înfior de plăcere. Hai, răsfăţă-mă, ocupă-te de mine.

Mă îmbrăcă dovedind îndemânarea unei surori de caritate. Am închis ochii adulmecându-i transpiraţia şi aroma de lavandă proaspătă ca o dimineaţă cu soare.

— Îmi place când cineva se îngrijeşte de mine, am spus.

Era palidă şi ţinea buzele strânse.

— Nu-ţi găsesc ciorapii.

— Parcă ţi-ai fi uitat mâinile pe mine, peste tot trupul. E o senzaţie grozavă.

Faţa i se încreţi şi se lăsă să cadă pe pat plângând cu sughiţuri.

— Vreau să te îngrijesc tot timpul, Joe. Vreau să fac totul pentru tine, să gătesc, să-ţi cârpesc ciorapii, să-ţi curăţ pantofii, să te îmbrac dacă vrei, vreau să-ţi fac copii…

— Şi eu vreau.

Îmi acoperise picioarele cu faţa ei. Abia o mai auzisem. Nu eram sigur de ce spunea.

— Sunt prea bătrână pentru tine. E prea târziu.

Am simţit pe picioare picurii calzi ai lacrimilor.

— Hai să plecăm împreună, am spus eu. Mi-e silă să mă mai întâlnesc cu tine pe ascuns. Vreau să dorm cu tine, ţii minte?

— Parcă mă sfâşie aici, pe dinăuntru. Veni lângă mine şi-mi apăsă mâna pe pântecele ei. Mă simt goală pe dinăuntru. Stau noaptea trează şi mă doare acest vid din

mine. Mă trezesc, şi sunt singură; mă plimb prin Warley, şi sunt singură; vorbesc cu oamenii, şi suni singură; mă uit la faţa lui George când sunt acasă, şi George are o faţă de mort când zâmbeşte, sau când râde, sau când e gânditor. E ca o marionetă trasă de sfori, bătută de luminile reflectoarelor. Chicoti, prinzându-mi mâna, şi îşi înfipse adânc unghiile în ea. Când îmi dădu drumul, sângele mustea din piele. Mă privi speriată. Sunt isterică, nu-i aşa?

Am scuturat-o uşurel.

— Găseşte-mi ciorapii şi fă-mi un ceai. Te iubesc.

— Da, da, îndată. Găsi ciorapii sub masa de toaletă şi mi-i aduse. Ţi-am spălat picioarele cu lacrimile mele, spuse ea. Îşi trecu uşor părul peste de mângâindu-mi-le. Ţi-am spălat picioarele cu lacrimile mele şi ţi le-am şters cu părul meu.

Îmi trase ciorapii, îmi puse pantofii şi-mi legă şireturile. Apoi ieşi din cameră. Se opri la uşă ca şi când ar fi fost pălmuită sau de parcă s-ar fi stârnit un uragan, şi ea i se împotrivea cu toate puterile. Apoi îşi duse foarte încet mâinile pe pântece.

— Dă-mi geanta, Joe.

Am alergat spre ea.

— Ce este, comoara mea?

— Nimic. Faţa îi era încordată de teamă, ca şi când uraganul ar fi împins-o înapoi, centimetru cu centimetru, spre marginea unei prăpăstii. Scoase două tablete din geantă şi le înghiţi. Am simţit cum i se relaxează trupul. Nu fi îngrijorat, Joe. E o boală femeiască. N-am să mor.

— Dar abia…

— Sunt mai multe feluri de boli de femei, iubitule. Stai jos. Îţi aduc ceaiul numaidecât. Mă sărută pe frunte. Te iubesc, Joe.

M-am aşeazat pe cuvertura de creton cu desene trandafirii şi roşii ca focul, înconjurat de fotografii, de

menajeria de sticlă, de pulverizatoare de parfum, de felurite vaze de flori şi exemplare din revistele *The Stage* şi *Theatre Arts*. Încercam şi eu senzaţia aceea de vid interior, şi dintr-odată înţelesei ce înseamnă a fi Alice. Era ca şi când eu însumi aş fi avut durerea aceea în pântece, ca şi când, printr-un efort de voinţă, ne-am fi schimbat trupurile.

După ce-am mâncat, am părăsit apartamentul, luând-o înaintea ei, ca de obicei. Păşind priii coridorul întune cos, a cărui linişte era tot atât de deosebită de liniştea adevărată ca somnul provocat de somnifere faţă de somnul natural „m-am gândit dintr-odată: „Nu trebuia să o părăsesc”. Coborând scara în spirală, cuvintele ei îmi răsunau fără încetare: „Vreau să fac totul pentru tine, vreau să-ţi fac copii... Da, era posibil, era realizabil; aş putea fi împreună cu ea tot timpul, fiinţele noastre ar putea da rădăcini tot atât de adânci ca tata şi ca mama. Am putea realiza o căsătorie adevărată, care n-ar fi doar permisiunea legală de a avea raporturi sexuale – eram destul de bătrân pentru a mai alerga după fantome, trebuia să mă bucur de Ziua de Azi în culorile sale adevărate, fără a încerca s-o denaturez cu visuri stupide.

Când am ieşit în stradă, am simţit că mă bate cineva pe umăr. M-am întors surprins. Era Eva Storr.

— Ce mutră vinovată ai! exclamă ea. Ce cauţi pe-aici?

— Dar tu, dulceaţa mea?

Lipită de mine cu trupul ei micuţ, durduliu, cu ochii negri rotunzi aţintiţi în ai mei, semăna cu o pasăre de pradă. Păsările astea nu cântă, ci saltă, plutind în slăvi, apoi se reped săgeată în jos asupra prăzii, de la o mie de picioare înălţime, şi ciugulesc ochii oamenilor morţi, sau chiar ai celor vii, când îndrăznesc.

— Am fost în vizită la o veche cunoştinţă, spuse ea.

— De gen feminin, desigur!

— Da… Colege de şcoală.

— Foarte frumos. Te cred. Am luat-o de braţ. Mergi spre autobuz?

Voiam s-o şterg cât mai repede de acolo. Fiatul era parcat prin apropiere.

— N-am încotro. Bob n-a putut obţine un surplus de benzină luna asta.

— Are să-ţi prindă bine dacă te mai amesteci şi tu puţin cu vulgul.

Îmi îndepărtă braţul.

— Nu-i bine aşa. Mă luă ea de braţ. Acuma-i. Mai bine. Nu sunt atât de tandră ca Susan, dar pentru o noapte, merge, nu-i aşa? Ferească sfântul să ne vadă cineva! De-ai şti cât de multă lume din Warley vine la Leddersford!

Acum eram blindat împotriva atacurilor ei. Luând-o pe bulevard, am spus, pe un ton care ar fi putut să semene cu un mârâit:

— 1 Virtutea ta, dragă, e arhicunoscută…

Nu-mi respinse braţul.

— Eşti răutăcios, zise…

— O, nu. Vă *respect*, doamnă Storr.

Vorbele mele o lăsară indiferentă.

— Dar nu mi-ai spus unde ai fost.

— La o veche cunoştinţă.

— Bărbat sau femeie?

— Asta-i secret.

Ce-aş fi putut spune? Mă gândisem să născocesc un prieten vechi din aviaţie, dar minciunile sunt periculoase. Şi nici să pronunţ numele lui Elspeth nu îndrăznisem.

— Priveşte, am spus arătând spre apus.

Soarele scăpăta, scufundându-se încet, ca un vas de război, cu văpăile stingându-se în marea neagră a Leddersfordului. Castelul masiv începu să arunce luminiţe

galbene şi puteai auzi zgomotul uşor al jaluzelelor.

— Un apus frumos îmi dă întotdeauna o reacţie teribilă, am spus eu.

— Serios? Eva îşi puse o secundă capul pe umărul meu. Ascultă, dacă vechea ta cunoştinţă e bărbat, adăugă ea, ar trebui să-l sfătuieşti să nu-şi mai dea cu parfumul ăsta femeiesc.

23

AŞA SE EXPLICA de ce, trei zile mai târziu, primeam o scrisoare de la Susan:

„Nu vreau să te mai văd niciodată. Când mi se vorbea despre *legătura ta ca ea, nu credeam, dar acum ştiu că n-ai încetat s-o întâlneşti cât am fost împreună. Curând voi pleca în străinătate, aşa încât n-are niciun rost să-mi scrii sau să-mi telefonezi. Te-ai purtat foarte rău cu mine, şi ceea ce mă doare mai mult e că m-ai minţit tot timpul. Erai convins probabil că sunt prea tânără şi prea proastă ca să te fac fericit. Poate că aşa e; dar acum mă simt foarte maturizată. Sper că vei fi fericit şi că obţii ceea ce doreşti atât de mult. Nu sunt supărată pe tine, sunt doar tristă şi îndurerată, ca şi când mi-ar fi murit cineva drag”*.

Era o scrisoare bine ticluită, după toate regulile artei; prima pe care o primisem de la ea şi, în general, din partea unei femei. Într-un fel, respiram uşurat; nu mă mai vedeam obligat să cheltuiesc nici măcar şilingul săptămânal aruncat la loterie. Tot capitalul meu fizic şi sentimental putea să se îndrepte spre Alice. Afacerea se încheiase în mod elegant – mă simţeam şi oarecum măgulit de faptul că eu eram motivul unei tristeţi atât de mari. *„Ca şi când mi-ar fi murit cineva drag”* – reţinusem fraza. Aşadar, mă iubise, şi totul se terminase, şi era foarte mâhnită din pricina asta, fără. Să coboare la injurii, sau să

mă ameninţe cu sinuciderea. Era o scrisoare tipică pentru o femeie de categoria a doua. O femeie de categoria mea n-ar fi putut niciodată – chiar dacă, să zicem, i-ar fi dat prin cap să întocmească o scrisoare – să atingă acest ton candid „elegiac, inocent şi plin de demnitate.

Zâmbind, am desfăcut scrisoarea lui Charles.

„Sunt pe cale de a mă stabili definitiv şi fericit la Londra, deşi până acum nu am fost în stare să găsesc una din acele bătrâne bogate care protejează tineri provinciali, cu toate că, după câte mi s-a dat a înţelege, asemenea creaturi abundă pe aici. Totuşi, în momentul de faţă sunt încurcat cu bibliotecara de la secţia copii, o fată delicioasă, de categoria a cincea – dacă nu chiar a patra – inteligentă (cel puţin e de acord cu tot ce spun eu), neprihănită – jur! – şi, spre marea mea surpriză şi bucurie, având un tătic diredtor de întreprindere, îţi atrag atenţia, firma e modestă şi tăticul are trei fechiri – trei cretini, beţivi, care îi toacă de zor gologanii; unul e la Oxford, altul cică e scriitor, dar primeşte o subvenţie prea grasă de la taică-su, iar cel mare lucrează chiar în întreprinderea babacului şi are un salariu nepermis de mare. Niciunul nu se gândeşte la biata Iulia – ea în mine are un apărător devotat, te rog să mă crezi.

Dar nu despre asta voiam să-ţi scriu. Înainte ca noaptea cea neagră şi fără de sfârşit a căsniciei să fi pogorât asupra noastră – sau, în orice caz, asupra mea

— Voiam să te întreb, ce părere ai avea despre o vacanţă în Dorset? Mi s-a oferit să închiriez o vilă la Curuley, care e un târguşor aşezat la capătid unui mic golf de lângă Lulworth. Roy Maitistone ar împărţi cheltuielile cu noi şi ne-am putea oferi două săptămâni de pescuit, înot, băutură şi, sper întâlniri păcătoase cu fetele din localitate, care, după cum spune toată lumea, sunt proaste; duioase, ţirzulii şi le miroase pielea a fân şi a flori. Singura

piedică ar fi că vila nu e liberă decât între 20 iunie şi îl iulie, iar Roy şi cu mine nu putem pleca până în 24 iunie. N-aş pierde decât patru zile, dar şi atâta mă cam jenează. Nu ziceai tu că ai putea pleca pe 20?, *aşa încât, dacă ai vrea să te duci înaintea noastră şi să ne întocmeşti o listă de aparente fecioare, de locuri istorice şi aşa mai departe, mica reşedinţă pitorească ar rămâne în întregime la dispoziţia ta. Sau poate ai prefera să petreci cele patru zile în chichineaţa mea de la Londra* (*cum vrei*)…

Am zâmbit din nou. Făcusem planuri vagi cu Alice să plecăm undeva împreună, fie chiar pentru o singură noapte. Ea urma să-şi viziteze o veche prietenă la Londra în luna iulie. George pleca pe continent în interes de afaceri.

— Ţi s-a răcit ceaiul, Joe, spuse doamna Thompson.

— Mă gândeam la vacanţă.

Îmi dădu altă ceaşcă de ceai.

— Şi ai aranjat totul?

— Da, spusei. E curios, dar ori de câte ori te gândeşti intens la ceva, ţi se realizează.

Expresia ei, de obicei veselă, mulţumită, se schimbă brusc. Mai văzusem cândva o asemenea reacţie; aşa arăta şi mătuşa Emily în timpul anchetei care urmase după moartea părinţilor mei. Mă privea acum o faţă. Îmbătrânită, care ştia prea multe despre dragoste, despre dragostea adevărată, simplă, umană, tot atât de plată şi de banală ca o zi umedă de luni şi tot atât de necesară ca leafa; o fată care ştia prea multe despre durerea ce se manifestă cu accente tot atât de prozaice ca un poliţist ce depune o mărturie. Doamna Thompson ştia în acel moment – sunt sigur – totul despre mine, privirea ei răzbătea dincolo de cuvinte, până în străfundurile sufletului meu.

— Când eşti tânăr, totdeauna ţi se împlineşte ce vrei, zise ea. Toată lumea conspiră să-ţi ofere ceea ce doreşti…

Apoi deveni din nou ea însăşi, iar eu părăseam sala tribunalului unde mă aflasem în 1943, cu mirosul ei de lână umedă, cerneală uscată şi podele de piatră, unde procurorul de la parchet o audiase pe mătuşa Emily cu o expresie plictisită întipărită pe obrazul lui gras; reveneam la familia Thompson în camera din faţă, cu soarele jucându-se pe masa lucioasă de stejar, iar afară, cu strada Vulturilor râzând luminoasă ca un prunc proaspăt îmbăiat.

Când am intrat în biroul meu, încăperea era înţesată de lume care îl felicita pe Tom Harrod. Tom era şef contabil, avea ochelari, chelie, vreo 30 de ani, faţa buhăită şi spinarea adusă, caracteristică muncii sedentare. Presupun că poseda toate însuşirile omeneşti normale, dar mie mi se părea că făcea parte din utilajul biroului – ca tampoanele, sugativa, călimările, agendele oferite în dar de Crăciun.

M-am alăturat celorlalţi.

— Felicitări. Ai să fii un excelent administrator financiar. Când pleci în sud?

— Nu te grăbi, spuse el. Încă un mi-am lăsat treburile de aici. Puse mâna pe umărul lui Teddy. Cred că o să vă puteţi descurca şi fără mine.

Teddy luase un aer important. Nu i se potrivea. Când plecă Tom şi rămaserăm singuri, mă întrebă:

— Candidezi pentru post, Joe?

— Dacă m-ar sălta la gradul patru, aş face-o, dar gradul ăsta nu-l obţii decât atunci când eşti prea bătrân ca să te mai bucuri de el, am spus eu. Şi, în afară de asta, nu merită surplusul de răspundere.

— Totuşi, în ceea ce mă priveşte, aş face o încercare.

— În orice caz, ai mai multe şanse decât mine. Eşti aici de mai mult timp. Era într-adevăr de mai mult timp acolo; dar nu era aşa de bun ca mine, şi ştia lucrul acesta. O să te avanseze mai întâi la gradul trei, am spus. Gradul

patru are ceva care îi sperie.

— Cât de puţin, tot e bine, spuse Teddy. Ştii că merge bine cu June!

— Nici n-ai putea dori altceva mai bun. În prima clipă am încercat senzaţia că am pierdut ceva, apoi am avut impresia că se ridică o barieră între mine şi restul lumii. Îţi doresc succes. Atât cu ea, cât şi cu slujba.

— Eşti sigur că n-o să-ţi pară rău dacă am să candidez eu?

— De ce dracu' să-mi pară?

— O să fiu superiorul tău.

— Tom nu m-a necăjit niciodată prea mult.

— Se zvoneşte că Hoylake îşi reorganizează serviciul.

— Ştiu asta de mult, am spus eu.

Am privit rafturile cu dosare, călimările cu cerneală neagră şi roşie pe care omul de serviciu ar fi trebuit să le cureţe de mult, capacul de cutie folosit ca scrumieră, în care fumega ţigara mea, maşina de calculat şi cea de scris, calendarul care avea pe copertă fotografia unei fete ce semăna cu Susan, mapa plină de conturi de pe biroul meu. Toate aceste obiecte păreau elementele unui deşert sufocant – „cel puţin mă voi feri să fiu victima unui miraj11, mă gândii, întorcându-mi privirea de la calendar.

— Ştiu asta de mult, repetai. Mi-am lăsat mâna pe umărul lui Teddy şi îl strânsei cu o amiciţie prefăcută până când îl văzui că se strâmbă de durere. Dă-i drumul friainte, Teddy!

24

CÂND TRENUL ajunse la Wool, Alice dormea cu capul pe umărul meu. Era o clădire insuportabilă; lăsasem deschisă fereastra compartimentului tot timpul călătoriei, dar fără niciun rezultat. Aerul se învălmăşea fierbinte, fără cel mai mic atom de oxigen. O scuturai pe Alice încetişor; se trezi greu, şi cum deschise ochii îmi zâmbi. Era

îmbrăcată într-o fustă încreţită pe la –, lie şi o bluză albă. Ajutând-o să se ridice, i-am atins, în treacăt cu mâna sânii bogaţi, şi asta îmi dădu o senzaţie plăcută.

— Patru zile, spuse ea, când ne aflam în taxi. Patru zile încheiate. Nu ştiu cum de am putut răbda atâta timp. Mă sărută, fără să-i pese de mulţimea vilegiaturiştilor care mişunau prin gară. Priveşte, îmi spuse când maşina şerpuia pe drumuri mărginite de o verdeaţă bogată, acolo e castelul lui Tess d'Urberville[22]. Odată, într-un turneu îngrozitor, am fost şi eu distribuită în rolul lui Tess şi am învăţat tot ce se poate şti despre pasiune, dragul meu. E o regiune prielnică pasiunii.

Am muşcat-o uşor de ureche.

— E o făgăduinţă?

— Poţi să-mi faci orice vrei, îmi şopti ea. Poţi să mă şi baţi dacă ai chef.

— Asta depinde de felul cum ai să găteşti.

— Avem un geamantan plin de conserve. Am. Golit cămara.

I-am şoptit la ureche ceva deşucheat şi, spre surprinderea mea, roşi, apoi chicoti ca o şcolăriţă:

— Ah, cine-mi eşti, domnule Lampton! spuse ea cu accentul regiunii. Când ţi se aprind călcâiele, nu mai poate să te ţină nimeni în frâu, nu laşi fetele în pace un minut.

— Ei, frumoaso! am spus. Adevărul e că sunt lacom, nesăţios. Am să te pun la încercări grele, să ştii, te avertizez.

Vârându-şi un deget în gură, Alice privi spre şofer.

— Zău dacă aşteptarea asta n-a fost un iad!

— Doamne, cum să nu… Până nu te-am văzut la gara Waterloo, n-am crezut că o să izbutim să plecăm cu adevărat. Nici acum nu-mi vine să cred că e adevărat.

---

22 Eroina piesei dramatizate după romanul cu acelaşi nume al scriitorului englez Thomas Hardy (1840—1928).

Am rămas tăcuţi, mână în mână, până când taxiul a ajuns la vilă. Era o casă văruită, cu acoperiş de stuf şi cu două porţi, una lângă alta. La origine fuseseră două vile, şi proprietarii le uniseră. Aflată la capătul unei uliţe abrupte, departe de şoseaua principală, într-o sălbăticie de soc şi tufe de mure, casa avea un aer straniu, de căutată izolare. Dar când trecurăm de movila din faţa ei, se desluşi vag zgomotul valurilor.

Am plătit şoferului, şi taxiul o porni pieptiş pe uliţa abruptă, gata să-şi frângă gâtul. Era o maşină înaltă, veche, marca „Minerva", şi se clătina de-i auzeam arcurile gemând.

— Parcă e o casă bântuită de stafii am spus eu.

— Probabil că aşa şi e. Şi noi o să bântuim pe aici după ce n-o să mai fim, nu-i aşa?

— Nu murim noi aşa de repede, am spus, ridicând-o brusc în braţe şi trecând-o astfel pragul.

Am culcat-o pe canapeaua din salon şi am rămas aşa, aplecat peste ea, puţin ameţit.

— Am făcut-o, spuse ea. Gata, eşti compromis.

— Nu-mi pasă. Îţi dai seama, iubit-o „că suntem singuri, numai noi doi? Nu trebuie să ne mai gândim că Elspeth ar putea să vină pe neaşteptate, sau că Eva ne spionează. Nu trebuie să te părăsesc la ora zece, şi pot să-ţi ofer câte un „bibelou" ori de câte ori am chef.

— De ce nu acum, pe loc?

Şi mă trase jos lângă ea. Am urmat-o aproape imediat într-o agonie de plăcere; ne-am scufundat într-o altă dimensiune spaţială, din care am ieşit ameţiţi şi înspăimântaţi – era ca şi cum am fi fost contopiţi unul în altul, ca amibele, dar în chip violent, ca două maşini care se ciocnesc bot în bot.

— Iisuse, exclamă ea, a fost prea frumos!

Nu suna ca o blasfemie, cum nu fusese blasfemie nici

în clipele de dragoste, când îl repetase întruna, într-o uimire care îi tăia răsuflarea; era întâia oară când o auzeam folosind acest cuvânt.

Înainte de a lua ceaiul, ne-am spălat în bucătărie. Bucătăria era mică, friguroasă, cu ciment pe jos. Chiuveta, nu prea adâncă, zvârlea apa afară şi te stropea. Apa era rece ca gheaţa. Dezbrăcată până la brâu, Alice dârdâia când picăturile îi alunecau pe spate. Geamul era mic, prăfuit. În semiobscuritatea dinăuntru, pielea ei avea un ton luminos. Eliberat un moment, detaşat de dorinţă, i-am contemplat frumuseţea ca pe un simplu efect de culori şi lumină, ca pe un joc armonios de linii unduind elegant, oferindu-se aerului, apei glaciale, mie însumi… Trupul femeii totdeauna vrea să dăinuie, să trăiască până şi cu ultima fibră; trupul bărbatului îţi aminteşte de moarte. Dar atâta timp cât Aice era lângă mine, nu-mi păsa; era ca şi când maică-mea sau taică-meu s-ar fi aflat în viaţă; era ca şi când toată spaima şi toată singurătatea mea s-ar fi risipit.

Se întoarse spre mine şi îmi înconjură gâtul cu braţede.

— Până acum n-am lăsat niciun bărbat să mă vadă în timp ce mă spăl, spuse ea. Totdeauna am făcut mare caz de chestia asta. Nu le dădeam voie să mă privească decât atunci când arătam bine, aranjată, îmbăiată, pieptănată. Dar tu, dacă vrei, poţi să mă priveşti oricând. Nu-mi pasă cum mă vezi, atâta timp cât mă vezi tu. Te iubesc, Joe, te iubesc cu adevărat, ca o soţie. Aş vrea să ne iubim atât de mult, încât să nu mai fie nevoie să ne-o spunem. Dar uite că nu pot şi-mi vine să ţi-o spun mereu.

— Te iubesc, te iubesc ca un soţ. Aş muri pentru tine.

— Nu vorbi de moarte.

— Atunci, am să trăiesc pentru tine. Am să te fac cea mai iubită femeie din lume.

— Nu. Ci femeia pe care o iubeşti tu cel mai mult. Oftă. Aş sta aici o viaţă.

Ochii mei erau gata să se umple de lacrimi. Suntem cu toţii prizonierii unui pitic egoist – *eul* – dar când iubim, devenim atât de repede umani, încât ne doare!

— Acum totul e real, am spus eu. Pământul îl simt sub picioare, tare, solid.

Se ghemui la pieptul meu.

— Spune, e bine cu mine? mă întrebă. Sânii mei îţi plac? Nu sunt prea trecuţi?

— Sunt perfecţi. Numai când îmi culc obrazul pe ei mă simt fericit.

Rostind însă aceste cuvinte, m-am surprins că dorisem o clipă să fi fost mai tineri.

Am luat un ceai copios: conserve americane de salam, ouă, fructe; apoi am coborât la Curuley. Mai bine zis am urcat; satul e la o milă distanţă de mare, iar vila se afla. Tocmai la capătul golfului Curuley. Se făcuse ora 6 când am ajuns în sat, şi se răcorise puţin. După ce am cumpărat de la o prăvălie pâine, şi lapte, ne-am trântit pe iarbă la umbra unui stejar, lăsând liniştea să vină lângă noi şi să ne adulmece ca un căţel.

Alice îşi pusese altă rochie – o rochie de mătase, cu desene verzi, roşii, aurii, topindu-se unele într-altele. Avea bogăţia savuroasă a unei prăjituri cu stafide, şi făcea ca părul ei galben cum e mierea şi pielea uşor bronzată să pară exotice. Un ţăran care se îndrepta spre casă, îmbrăcat gros, înfofolit, deşi era o temperatură de plus douăzeci şi cinci de grade la umbră, ne spuse bună seara, şi ochii lui spălăciţi întârziară gânditori asupra trupului Alicei.

— Pulover, vestă, cămaşă de flanelă, pantaloni de catifea şi, probabil, izmene lungi de lână, spuse ea. Numai când mă uit la el, simt că încep să transpir.

— În Germania obişnuiam să lucrez dezbrăcat până la brâu. Soarele frigea şi aveam arsuri pe piele de înnebuneam, şi ori de câte ori se schimba vântul, răceam.

— Deşteptul mamei! exclamă ea. Crezi că ştii totul, nu?

— De pildă, acum nu ştiu nici unde mă găsesc. Nici munţi, nici coşuri de fabrici, nici clădiri înnegrite de fum.

— Doar nu vrei să spui că Warleyul e un oraş industrial.

— Nu, dar industria există acolo ca un fundal, ceea ce e cu totul altceva.

Am privit vilele cochete din apropiere, strălucitor de albe sau de culoarea cafelei cu lapte, cu acoperişurile joase de stuf, apoi m-am uitat în partea opusă, la biserica de piatră cenuşie, roasă de ploi şi vânturi. Locul mi se părea că miroase a lapte, a fân şi a pulbere curată de vară; totul emana o voluptate somnolentă. Un orăşel din Dales, într-o seară ca asta, ar fi înghiţit soarele ca pe o tabletă de vitamine – o necesitate care întâmplător este şi plăcută – în timp ce Curuleyul se răsfăţa în amurg într-o abandonare neruşinată.

— Într-adevăr, e altceva, spuse ea. E o lume mai veche. Se deosebeşte atât de mult de peisajele noastre obişnuite, încât ni se pare străin. Aparţine fermierilor şi boierilor. Presupun că cei mai mulţi dintre ei miros îngrozitor, totuşi, o grămadă de baligă miroase mai bine decât un atelier de scărmănat lâna. Totul aici e mai englezesc decât în nord… Doamne, ia auzi cum îmi merge gura!

— Continuă, te rog.

Îmi plăcea întotdeauna s-o ascult; avea darul să discute generalităţi, fără a transforma conversaţia într-o prelegere.

Stăteam acolo de vreo oră, când trecură două fete

urmate de doi flăcăi. Una dintre fete îmi atrase privirea. Arăta de vreo 15 ani şi avea o faţă comună, nepăsătoare şi părul negru. Purta o rochie imprimată, scurtă, prin care îi ghiceam forma pulpelor.

— Bună seara, spuse ea. Vă rog, nu ştiţi cât e ceasul?

Înainte de a mă uita la ceas, Alice îi dădu informaţia necesară scurt şi tăios. Fata continua să mă privească măsurându-mă de sus până jos, aşa cum făcusem şi eu.

— Mulţumesc, domnule, spuse ea. E cald, nu-i aşa?

Apoi se întoarse şi plecă pe cărare, legănându-şi şoldurile. I-am auzit chicotind înainte de a pieri în pădurea ce se întindea în partea de apus a satului.

— Simt nevoia să beau ceva, spuse Alice. Se uită în direcţia pădurii. Ea n-are nevoie.

— Eu pe tine te iubesc, am spus. Nu mă interesează fetiţele. Mai ales una ca asta.

— Ai să mai rămâi aici după ce plec eu, continuă Alice. Vrei să-mi promiţi ceva? Acum, când eşti treaz, la lumina zilei? Să nu te culci cu ea. Cu oricare alta, iubitule, dar nu cu asta.

— Bineînţeles că nu. De altfel, nici n-am să mai fiu în stare.

Pufni în râs, şi faţa i se lumină. Am plecat spre cârciumă îmbrăţişaţi. Niciodată nu mă simţisem atât de liber, eliberat de orice încordare, preocupare, ruşine. Localul, o clădire veche, cu tavanul jos, cu grinzi de stejar, pereţi groşi şi ferestre cu patru ochiuri, era un loc plăcut, unde puteai sta ascultând accentul cald din Dorset şi bând bere neagră, care, spre deosebire de berea din sud, are un gust bun de malţ. La al treilea rând i-am oferit lui Alice o ţigară.

— Nu, scumpule.

— Mai am.

— Nu vreau. Nu cred că am să mai fumez vreodată,

în seara asta te am pe tine, şi încă trei zile înaintea mea, şi avem casă, avem mâncare şi băutură din belşug şi nervii îmi sunt destinşi. Nu merită să mă gândesc la asta, şi totuşi mă gândesc, fiindcă e un simbol. Tu poţi să fumezi, iubitule, dacă vrei. Şi dacă o să am nevoie de un calmant, am să te rog… Îmi şopti la ureche.

Era ca şi când aş fi fost luat de ceafă şi azvârlit într-un cer făcut numai din braţe, şi fiecare braţ al

Alicei, şi braţele acestea îmi încetineau căderea, până când mă pomeneam iar în local, ameţit de bucurie, privind în ochii ei viorii. Nu puteam scoate o vorbă. Momentul era copleşitor. Descoperisem cum era dragostea noastră, descoperisem, nu ca altă dată, ce o făcea să se asemene cu iubirea altora, ci ceea ce o deosebea. Privind-o pe Alice, am înţeles că nu voi mai avea niciodată altă dragoste, că mi-am atins apogeul. Sigur că ar fi fost mai bine dacă ar fi fost cu zece ani mai tânără şi dacă ar fi avut banii ei, aşa cum viaţa ar fi fost mai plăcută dacă în albiile râurilor ar fi curs bere, iar în copaci ar fi crescut sandvişuri cu şuncă.

Ideea că nu există decât o singură femeie cu care te potriveşti poate să pară prostesc de romantică. Realitatea e însă că nicio altă femeie nu mă putea face fericit. Nu ne lega obsesia dorinţei, iar dragostea noastră nu era o potrivire exactă de virtuţi şi defecte. Când spun că mi se potrivea, folosesc termenul şi în sensul pe care îl are în Yorkshire, şi care vrea să spună: „Sunt mulţumit de”: „Sunt încântat de”. *Mă potrivesc cu tine*, *fată*, a fost o frază pe care o rostisem fără glumă, care exprima ceva ce nu putea fi spus altfel.

În noaptea aceea şi în nopţile următoare, am învăţat tot ce se poate şti despre trupul unei femei şi despre al meu însumi, şi tot ce-am să ştiu vreodată, căci acum, pentru mine, nu mai există femei, ci nişte fiinţe străine,

plăcute, cu aparenţe şi funcţiuni femeieşti. Acum, ori de câte ori fac dragoste, am impresia că sunt un personaj de reclamă. Ştiţi: o încăpere mare în care totul e nou-nouţ, şi nişte raze de soare litografiate pătrund pe fereastră. Femeia din pat este, după cum spun poeţii, trandafirie şi gingaşă ca o floare. Pare atât de tânără, încât n-ai crede că e măritată, dar, uite, poartă verigheta în deget. Soţul are de obicei o mutră de cimpanzeu cu ochi rotunzi, buza de sus groasă, puţin umflată, şi câteva cute pe frunte. Acestea din urmă, împreună cu tunsoarea de puşcăriaş, sunt singurele indicii ale sexului. Amândoi arată foarte curaţi – prea curaţi, ca şi când ar fi confecţionaţi dintr-o materie lucioasă lavabilă, ca plăcile de faianţă din baie. Ochii ar trebui să le fie mai somnoroşi, mai mahmuri şi puţin uzaţi, tot aşa cum odaia ar trebui să aibă o crăpătură, cât de mică, ori un pahar cu o proteză în el, iar razele soarelui să scoată la iveală praful pe care, fie că ne tragem din el sau nu, îl înghiţim cu toţii până când ne dăm duhul. Soţia mea şi cu mine desigur că nu suntem chiar o copie conformă a acestei perechi, dar aparţinem aceleiaşi lumi. Iar ceea ce se întâmplă de două sau trei ori pe săptămână în aşternutul nostru din dormitorul vilei confortabile de pe strada Linnet seamnă, sunt sigur, perfect cu ceea ce se întâmplă cu perechea din reclamă. Nu spun că nu-mi face plăcere; e ceva decent, sănătos şi mulţumitor. Dar senzaţiile pe care le trăiam alături de Alice nu le mai poate avea nimeni. Nu exista între noi nicio reţinere, nicio ruşine, nimic firesc sau nefiresc, fie că ne aflam în patul dublu din camera luminată de o lucarnă, fie că ne scăldam despuiaţi în micul golf din apropiere, fie că alergam prin pădurea plină de caprifoi şi pe aleile cu arbori şi boschete asemeni unor tuneluri întunecoase şi calde. Ne lăsasem de fumat: ne impuseseră acest lucru simţurile noastre ajunse la paroxism în acele zile. Tot ce ar fi putut să ne sustragă

din extaz, tot ce-ar fi risipit cea mai mică părticică din timp era de neconceput. Cu toate că făcuserăm planuri să ne petrecem împreună toată viaţa, ne purtam instinctiv, ca şi cum ne-am fi întâlnit pentru ultima oară.

25

A PLÂNS tot drumul până la Dorchester. Am stat strâns lipiţi, obraz lângă obraz. Îmi amintesc de parfumul părului ei. Mirosea a apă de mare, a măsline şi a transpiraţie. Aproape că nu ne-am vorbit. Eu mă uitam pe fereastră la dealurile unduitoare, la grâul lucind întunecat ca pirita, la întinderile părăginite, tot atât de teatral de pustii, pe cât de teatrală era bogăţia fermelor. Sorbeam cu înghiţituri mari peisajul, ea pe o băutură tare, împotriva deşertăciunii, a sentimentului de vinovăţie pe care îl simţeam crescând în mine.

Când am ajuns în gară, Alice spuse dintr-odată:

— Aş vrea să mă omori.

Cuvintele mă izbiră prin tonul lor indiferent.

— Să te omor?

— Dacă ai vrea s-o faci acum, te-aş lăsa. Faţa ei pârlită de soare era plină de pete. M-ai făcut atât de fericită, încât nu pot să-mi închipui o clipă viaţa fără tine. Niciun pot să-mi închipui momentul când voi rămâne singură în compartiment... Bănuiesc că oamenii care urmează să fie spânzuraţi nu cred în realitatea acestui fapt până în momentul în care se urcă pe eşafod.

— Taci, prostuţo. Ne vom revedea. O să fim împreună mereu. Tot restul vieţii, să ţii minte!

— Mă iubeşti? Să nu mă minţi. Vrei cu adevărat să divorţez?

Ochii i se urâţiseră de atâta plâns, rochia nu mai arăta ca scoasă din cutie. Dintr-odată, am revăzut-o pe Alice cea rece, distantă şi bine îmbrăcată pe care o cunoscusem în prima seară, la „Thespieni”, şi m-am simţit

un criminal.

— Îţi jur. Am privit-o drept în ochi. Te iubesc cu adevărat, Alice. Am să te iubesc până la moarte. Acum eşti femeia mea. Niciodată nu va exista altcineva. Te voi însoţi cu gândul tot timpul călătoriei.

— Nu mai am nimic să-ţi spun, Joe. Începu să se fardeze repede şi cu îndemânare. Fă-mi un serviciu înainte de sosirea trenului, vrei, iubitule? Cumpără-mi nişte ţigări şi chibrituri. Şi pleacă după ce mă urc în tren. Pleacă şi nu te uita înapoi. Şi gândeşte-te la mine tot timpul. Gândeşte-te într-una la mine.

După ce am condus-o până la peronul pentru Londra din gara mică şi neobişnuită – verde şi albă, mult prea curată pentru o staţie de cale ferată – îmi mai rămăsese un ceas până la sosirea lui Charles şi Roy. M-am dus la un hotel să beau ceva. Sub soarele arzător, tot oraşul părea dedat plăcerilor. Nu era atmosfera veselă din Blackpool, Margate, sau Scarborougb, unde oamenii, după ce au isprăvit ziua de lucru, se distrează. Aici, însuşi modul de viaţă era uşuratic, huzurind de confort: oamenii din jurul meu, din barul hotelului cu covoare moi, erau voioşi doar pentru că timp de câteva ore nu trebuiau să se gândească la procese, la contracte, sau rapoarte, şi nu pentru că beau băuturi scumpe înainte de a servi un prânz bogat. Acest din urmă fapt intra în firescul lucrurilor. Barul luxos, băutura rece, costumul uşor, cravata de mătase şi pălăria de panama făceau parte din vacanţa mea, la fel ca taxiul pe care-l luasem de la Curuley. Dar, pentru cei bogaţi, asemenea lucruri nu constituiau plăceri în sine, ci simple necesităţi. După ce mi-am terminat băutura, am chemat chelnerul în sacou alb. Sosi imediat. Am înţeles că mă acceptase ca pe un client pe placul direcţiei. Dacă vrei să afli în ce rang te plasează cei din jur, intră în orice bar la orele aglomeraţie şi notează cât de repede eşti servit.

După masă m-am întâlnit cu Charles şi cu Roy. Charles purta nişte pantaloni dintr-un material subţire de culoarea biscuitului, pantofi maro cu alb, o cămaşă roşie şi o şapcă albă cu cozoroc verde. Sub cozoroc faţa îi era cărămizie. Roy, un tânăr înalt, puţin adus de spate şi care lucră la bibliotecă într-un sector afiliat celui unde lucra Charles, avea nişte pantofi albaştri de antilopă, pantaloni de in tot albaştri, o cămaşă portocalie şi ochelari de soare cu rame albe. Amândoi fumau ţigări de foi.

— Ia te uită, am exclamat eu, parc-aţi fi doi regizori de film ţicniţi, plecaţi în vâjâială!

— Păi asta şi vrem să părem, spuse Charles. Din secunda asta, o duzină de ex-fecioare aşteaptă cu sufletul la gură contractele.

— E foarte simplu, adăugă Roy. Spui doar atât: „Fii drăguţă cu mine, fetiţo, şi am să fiu şi eu drăguţ cu tine”. Mă cercetă tăcut şi dădu din cap. Avea o mutră de comedian din Lancashire, lungă, încremenită, cu zbârcituri adânci, care-i dădeau expresia unei amabilităţi ironice. Pari obosit, Joseph. Fără îndoială că ai ostenit pregătindune căsuţa.

— Nu cu braţele a muncit el, ricană Charles. Examinează, te rog, acest costum cochet, cămaşa orbitor de albă şi, pe dumnezeu, panamaua! Priveşte – i pungile de sub ochi, privirea plină de o mulţumire languroasă, îţi spun eu, Roy, niciun s-a gândit la noi în aceste patru zile. Ştii de ce are dungile la pantaloni ca lama de cuţit? Pentru că azi e prima oară când şi-a pus pantalonii pe el de când a venit în Dorset, te asigur.

— Niciun ne-ai admirat automobilul, spuse Roy.

Era un „Hudson Terraplane” de dinainte de război „cu o alură gangsterească.

— L-am închiriat de la unchiul lui Roy mai pe nimic, zise Charles. Îl cunoşti, individul ăla jovial pe care l-ai

întâlnit de Crăciun.

— Nu-i chiar atât de jovial, spuse Roy. A omorât cum maşina asta a lui trei oameni. A crezut că face o afacere grozavă când a cumpărat-o ieftin şi a cârpit-o „dar acum nu poate s-o vândă. E o rablă nenorocită… Mai are încă pete de sânge pe bancheta din faţă.

Charles mă bătu pe spate şi-mi vârî o ţigară de foi în gură.

— Uite la el, tipul englezului desăvârşit. Bine hrănit, puţintel afumat şi în ultimul grad de epuizare sexuală. Se uită la ceas. Mai luăm un pahar înainte de închidere, sau o pornim încet spre vilă?

— Spre vilă, am spus eu. M-am aşezat alături de el în faţă, iar Roy se întinse pe banca din spate.

— M-am logodit, ştii? Charles îşi scărpină nasul – gestul lui când se afla în încurcătură.

— Nu cumva cu Julia?

— Chiar aşa. E fată bună. Trebuie s-o cunoşti.

— Nu cred că o să-i facă chiar atâta plăcere. Să ştii, mă bucur că te aduni de pe drumuri. Eşti prea bătrân ca să mai zbori din floare în floare. Nu te-ai menţinut aşa de bine ca mine. A trecut în categoria. Întâi acum?

— Întruneşte toate categoriile la un loc. Niciodată nu te plictiseşti cu ea.

Am avut o senzaţie de schimbare, o schimbare tot atât de firească şi inevitabilă ca succesiunea anotimpurilor; un flux de care ar fi trebuit să mă las purtat şi eu, dar nu o făceam.

— Şi eu am fost găsit bun pentru căsătorie, spuse Roy.

— Felicitări. Mă izbi un gând. Sper că nu le-aţi invitat la vilă, nu-i aşa?

— Linişteşte-te, băiete. A mea e în Irlanda şi a lui Roy în Scoţia.

— Soacrele noastre n-au încredere în noi, spuse Roy.

— Nici nu-i de mirare, preciză Charles, strecurându-se cu optzeci pe oră printre o căruţă şi o motoretă care se apropia. Lucy este una dintre subalternele lui

Roy. Când a venit prima dată la bibliotecă, era o fetiţă dulce de şaisprezece ani.

— Mergi mai încet, am strigat eu, sau am să las şi eu urme de sânge pe tapiţeria maşinii. Doamne, cum trebuie să fi condus tu un *jepp*?

— În Ziua Victoriei eram cu Errol Flynn[23]. Mergeam pe o şosea pavată cu cadavre de japonezi. Mountbatten, Slim şi ceilalţi mă urmau la o distanţă respectabilă. Frumuseţi exotice ne sufocau cu sărutări şi ghirlande de flori, iar „Warner Brothers" pluteau deasupra capetelor noastre cântând *te-deum-uri*…

Cel cu motoreta se băgă în noi trecând la câţiva centimetri distanţă de aripa din faţă a automobilului. Charles îl ameninţă cu pumnul.

— Boule! zbieră el.

— Lasă-mă pe mine, am spus. De câte ori stai la volan, uiţi că nu mai eşti în Orientul fermecat, unde puteai să calci făpturi umane cu sutele şi să scapi doar cu un avertisment.

— Pe dracu' avertisment! spuse Charles. Opri maşina şi se dădu la o parte ca să-mi facă loc. Un *cilii* m-a costat o dată un miar.

— Brută imperialistă! răcni Roy. Indivizi ca tine ne-au făcut să pierdem imperiul.

Maşina porni cu o smucitură, dar curând mă învăţai cu ea. Direcţia era foarte slabă şi destul de greoaie, însă maşina avea destulă putere şi am simţit că-mi place. Charles şi Roy începură să lălăie în gura mare, iar eu, scoţându-mi trabucul din gură, le-am ţinut isonul:

---

23 Actor american de cinematograf.

„În maşină, pe roţi, liiphip – ura!
Să dai vinul pe gât.
În maşină, pe roţi, hiphip – ura!”

Privind ţigara de foi, mi-am adus aminte că mă lăsasem de fumat şi începu să mă roadă un sentiment de vinovăţie. Dar când am isprăvit de cântat, am pus din nou ţigara în gură. Era prea bună ca s-o arunc.

Charles mă bătu pe spate.

— Trăsăturile acestei feţe sensibile poartă, o mască a durerii. O lacrimă tremură în ochii săi albaştri, străbătuţi de vinişoare roşii. Oare cântecelul nostru îi aminteşte de vremea când era un adept al briantinei şi nu purta pardesiu nici în zilele cele mai friguroase?

— Nu-l asculta, spuse* Roy. Aşa a ţinut-o tot drumul. Se antrenează pentru rolul de şef; în curând ai să-l vezi înecând vreun biet funcţionar inferior într-un val de sarcasm.

— Poate vei fi chiar tu acela, spuse Charles. După ce-am să fac apelurile de rigoare, ca funcţionarii superiori din subordinea mea să fie în mod obligatoriu exemplari, *etcaetera*, am să trec la cazuri particulare. „Maitistone – am spun, râgâind uşor după masa copioasă de la «Savoy» – Maitistone, nu-mi vine să cred că un om care ocupă o poziţie atât de înaltă ca dumneata nu îşi dă seama că există o anumită vârstă legală de la care, în sus, poţi avea anumite raporturi cu o fată. Este inutil să-mi aduceţi argumentul că numărul avorturilor juvenile a sporit considerabil…”

Am încetinit trecând pe lângă izlazul satului.

— Iată o copilă delicioasă pentru voi, am spus eu.

Era fata cu păr negru care mă întrebase cât e ceasul în prima zi când şedeam cu Alice pe iarbă.

— Ah, făcu Roy, legaţi-mă de catarg! spunea bătrânul Ulise. Merită zece ani de puşcărie, nu-i aşa?

Fata şedea pe iarbă lângă drum şi citea o revistă. Purta pantaloni şi un jerseu roşu lipit de corp. Îşi ridică privirea spre noi când trecurăm pe lângă ea.

— Ţie îţi zâmbeşte, spuse Roy. Charles şi cu mine vom depune mărturie pentru tine. N-ai decât să spui că ţi s-a făcut negru înaintea ochilor, că ţi-ai pierdut uzul raţiunii…

— Sunt ca nişte mere mici, rosti Charles melancolic. E ceva scandalos. Vârsta la care fete de soiul ăsta merită să cunoască plăcerile vieţii este exact vârsta la care o lege tâmpită le declară inviolabile. Fata asta e coaptă pentru dragoste. Pe urmă începe declinul.

M-am gândit la faţa Alicei brăzdată de lacrimi, la umerii ei gârboviţi, aşa cum plecase de lângă mine, în gară, şi m-a cuprins furia împotriva fetişcanei aceleia, pentru că era tânără, şi împotriva mea, că mă uitam la ea.

— Îmbătrâneşti, Charles, am spus. Faza următoare e cinematograful. Parcă te văd înghesuind fetiţele pe întuneric.

— Indiscutabil, indiscutabil, aprobă Charles. Când eram de vârsta ei, nu mă uitam la femei sub treizeci de ani. Acum nu m-aş uita la o femeie peste – şi mă privi pieziş – douăzeci. Cel mult, douăzeci şi unu.

— Sunteţi nişte bătrâni desfrânaţi şi libidinoşi, declară Roy. Haideţi să facem o baie înainte de ceai şi să ne spălăm ideile impure. Care e locul cel mai bun, Joe?

Treceam pe uliţa ce ducea spre golful unde mă scăldasem cu Alice în dimineaţa aceea. Era cel mai bun loc de înotat. Restul plajei era plin de pietriş şi expus tuturor privirilor. Dar nu suportam ideea ca nişte străini să-mi tulbure amintirea celor petrecute acolo doar cu patru ore în urmă. Golful era proprietatea noastră într-un fel în care, nu ştiu de ce, vila nu era.

— Mai încolo cam cu o jumătate de milă, am spus eu,

trecând de uliţă.

— Grăbeşte-te, spuse Charles nerăbdător. Drumul e liber.

Am apăsat pe accelerator. Puţin mai târziu ne opream într-un nor de praf pe drumul îngust ce ducea spre partea de nord a Curuleyului. Înhăţându-şi costumele de baie, Charles şi Roy o porniră în goană pe poteca ce cobora spre plajă.

— Tu nu vii, Joe? întrebă Roy. Mai e un slip în maşină.

— Nu mulţumesc, am spus. Am făcut azi o baie.

Coborau cărarea chiuind ca nişte şcolari. Peste zece minute i-am auzit înjurând. Desculţi cum erau, dăduseră peste bolovanii ascuţiţi de pe plajă. Apoi am auzit plescăituri. Am luat o ţigară de foi din cutia de pe bancheta din spate, i-am retezat capătul, am aprins-o cu grijă şi am încercat să nu mă mai gândesc la nimic, mângâind, drept consolare, bachelita veche a volanului.

26

TOTUŞI, am avut o vacanţă plăcută. Ziua o începeam cu un ceai tare cu rom, pe urmă, înainte de micul dejun, făceam o baie – golful îl descoperiră singuri, încă de a doua zi – şi mâneam de plesneam. Am vizitat tot ce se putea vizita – uriaşul Cerne, castelul Corfe, Cloudshill şi celelalte. Beam la bere cu nemiluita şi nu ne îmbătăm. Asta probabil pentru că stăteam la soare, la aer curat şi mâneam bine. În orice caz, singura zi în care ne-am ameţit cu adevărat a fost o zi ploioasă. Am început-o la restaurantul din oraş, am continuat după masă în vilă cu bere la sticle, iar seara am plecat cu maşina la un han pentru automobilişti, pe lângă Bournemouth. Nu cred că am mai băut vreodată atât: totdeauna eşti înclinat să exagerezi cantitatea, dar când am făcut socoteala, am căzut de acord că băusem nici mai mult, nici mai puţin de douăzeci de halbe de cap de om, plus câte o jumătate de

sticlă de gin fiecare.

Niciun mai ştiu cum am condus maşina înapoi. În mod normal ar fi trebuit s-o lăsăm acolo şi să luăm un taxi, dar Roy pocnise la closet pe un ofiţer din corpul teritorial, şi cel mai bun lucru era s-o ştergem cât mai urgent. Roy, de obicei un băiat paşnic, devenea, după spusele lui Charles, foarte arţăgos când întrecea măsura la băutură. Charles o păţi cu el în spatele maşinii. Roy, nu se ştie de ce, tot încerca să se dezbrace şi nu se lăsă decât în clipa în care Charles îi trase una în bărbie. Apoi deveni normal, dacă se poate numi normală o alternare de accese de plâns şi înjurături. Eu eram în faza aceea în care cu raţiunea îţi dai seama că eşti beat şi creierul dă anumite ordine membrelor şi simţurilor cum să se comporte, însă execuţia se face anapoda şi cu secunde întârziere. Noaptea împrăştia căldură ca un animal uriaş; parcă o vedeai ridicându-se din pământ. Drumurile erau alunecoase; de două ori maşina derapă, şi cel mai rău era că, deşi ştiam că nu era totuna dacă scăpăm sau nu cu viaţă, nu-mi păsa câtuşi de puţin. Ba chiar m-aş fi bucurat dacă mi s-ar fi întâmplat ceva.

Când am ajuns la Culey, ploaia stătuse. Mirosea a iarbă udă, şi luna se ivise rece şi îndepărtată ca ţipătul unei bufniţe.

— A murit dumnezeu! urlă Roy dintr-odată. Apoi iar începu să plângă. Erau doi ofiţeri acolo. Acum îmi aduc aminte. L-am pocnit tocmai pe ăl care nu trebuia. Să mă ierte dumnezeu.

— Asta-i faza ultimă, mârâi Charles. Lacrimi, remuşcări şi regrete.

— N-aş vrea să fiu indiscret, am spus eu, dar te rog explică-mi, de ce l-ai lovit?

— Că avea Crucea Militară, bolborosi Roy.

— Şi tu ai delirium tremens, am spus eu. Ce ăsta-i un

motiv să-l pocneşti? Crezi c-ai să capeţi şi tu o decoraţie dacă i-ai turtit nasul?

— Nu-i aşa că-i un tip curios? întrebă Charles. Cum se chercheleşte, cade în schizofrenie. E supărat că nu i-au dat şi lui o decoraţie, că l-au uitat. La dracu', eu ar fi trebuit să sar întâi la bătaie. Păi eu am omorât patruzeci de japonezi, fără să-l mai pun la socoteală şi pe ăla pe care l-am călcat cu maşina la Calcutta. Şi ce mulţumiri am primit pentru asta? Ce recunoaştere a devotamentului, a vitejiei mele? Aiurea. Şi uite că tac, nu zic nimic. Bine că în locul meu s-au dus pe lumea aialaltă patruzeci de japonezi.

— Nu înţelegi, spuse Roy. Eram sergent. Dacă aş fi făcut chiar mai mult decât a făcut căpitanul ăla, mie nu mi-ar fi dat Crucea Militară. Mi-ar fi dat Medalia Militară.

— Există mai multe calităţi de curaj, observă Charles. Hai, sergent, nu te lăsa; ţinte bine!

— Prea se frământă şi el, am spus.

— Mai bine aşa decât să nu-ţi pese de loc, răspunse Charles şi sughiţă, iar fapta lui a fost copilăroasă, lipsită de sens, chiar dacă l-ar fi lovit pe ăla care trebuia. Important e doar că, simţind ceva în neregulă, a trecut la acţiune.

Intrând pe alea ce ducea spre vilă, maşina derapă din nou şi, atent să n-o scap de sub control, nu i-am mai răspuns lui Charles. Când am ajuns la vilă, Roy dormea tun. I-am descheiat gulerul cămăşii, apoi l-am culcat pe o canapea. Charles trecu din nou la atac.

— Vrei să mănânci ceva? mă întrebă.

— Mă duc să mă culc. Se clatină podeaua cu mine.

— Mai bine ai mâncă ceva, să se risipească efectul alcoolului.

Porni spre bucătărie, împiedicându-se de două ori în propriile-i picioare, şi se întoarse într-un timp surprinzător de scurt cu ceaiul şi o tavă de tartine cu carne de vacă din

conserve.

Trase un scaun în faţa mea şi se aşeză călare pe el.

— N-ai să te însori cu Alice, spuse muşcând zdravăn din tartină, deşi îi sunt recunoscător că a lăsat aici toate alimentele astea grozave.

— Cine spune că n-am să mă însor cu ea?

— Eu spun.

Îşi scoase ochelarii. Fără ei, ochii îi păreau mai spălăciţi, mai mari şi reci; faţa lui rotundă, roşie, nu mai era veselă.

— Ascultă aici, am spus. O iubesc pe Alice. Şi ea mă iubeşte pe mine. Sunt fericit cu ea. Nu numai în pat.

— Iubire? Ce cuvânt caraghios! Ce-ar spune mătuşa Emily dacă te-ai duce la ea şi i-ai spune că iubeşti o femeie măritată, cu zece ani mai mare decât tine? Sorbi o înghiţitură de ceai. Cred că ar apuca-o greaţa.

— Tu nu poţi să înţelegi. Soţul ei nu contează. N-o iubeşte, şi nici ea nu-l iubeşte.

— Nu, spuse Charles. Sigur că nu. Dar o întreţine. Ai spus că ea nu are bani. Toate cutiile astea de conserve din cămară, sticla asta de *whisky*, tabachera asta de argint pe care ţi-a dăruit-o, pe toate le-a cumpărat cu paralele lui.

— Fugi de-aici! am exclamat scârbit. Nu face pe moralistul cu mine. Atâta lucru poate să-şi permită.

Nu asta-i problema, imbecilule! Dar dacă procedează aşa cu el, la fel o să facă şi cu tine.

Am sărit în picioare.

— Ar trebui să te. Pălmuiesc!

M-am simţit deodată bolnav şi într-o dispoziţie de ucigaş. Sângele îmi zvâcnea în urechi. În gură aveam un gust dulceag, leşios.

Charles zâmbi.

— Să nu dai, Joe. Nu ajută la nimic, crede-mă. Şi, în afară de asta, ştii foarte bine că am dreptate.

Nu i-am răspuns, dar mă învârteam prin odaie ca şi când aş fi făcut un inventar pentru portărei; scaune „Windsor”, canapea cu păr de cal, o masă roasă, un aparat mare de radio, un picztp-mobilă, o bibliotecă cu uşi de sticlă.

— Cine-i proprietarul casei? am întrebat.

— Un actor. Un prieten de-al lui Roy. E plecat în turneu, aşa că s-a gândit să subînchirieze casa. Dar de ce mă întrebi?

— Mă nelinişteşte. Uneori, nu ştiu cum, îţi dă o senzaţie neplăcută. E prea rece.

— Cică ar avea şi stafii. E un ţinut al magiei negre. N-ai observat? Se vede că erai sub vraja Alicei.

M-am turnat o ceaşcă de ceai şi am dus-o la gură cu amândouă mâinile. Roy începu să sforăie. Sforăielile şi ghiorăielile lui făceau concurenţă sâsâitului neîntrerupt al lămpii cu gaz aerian.

— Un bărbat de douăzeci şi şase de ani poate să se însoare cu o fată de şaisprezece, spuse Charles. Unica reacţie va fi de invidie. Priveşte toate căsătoriile astea din înalta societate: miri de treizeci şi treizeci şi cinci de ani şi mirese de câte nouăsprezece ani şi chiar mai puţin. Toţi actorii de cinema între două vârste îşi cumpără mirese tinerele, trufandale. Uneori un bărbat se căsătoreşte cu o femeie mai în vârstă pentru averea ei, şi oamenii spun fel de fel de lucruri urâte pe seama lui, dar atâta timp cât are gologani, ce-i pasă? Noi, în clasa noastră, ne căsătorim cu femei de aceeaşi vârstă, ceea ce cred că e lucrul cel mai decent. Iar tu vrei să procedezi mai prosteşte decât ambele lumi. Vrei să te însori cu o femeie şi mai în vârstă, şi fără bani. Şi, culmea, mai e şi măritată, aşa că ai să fii târât şi pe la curţile de divorţ din pricina ei.

— Bărbatu-său are o amantă, am spus eu. Trăieşte alături de Alice numai de ochii lumii.

Măi, zevzecule! Dar el are mai mulţi bani decât tine şi e şi mai deştept. *El* n-o să fie prins asupra faptului niciodată, orice ar face. Dar, apropo, cum a fost cu baia aia, goi puşcă, tu în chip de Adam şi ea de Eva?…

— De unde ştii? Cine ţi-a spus?

— E adevărat, tu nu mi-ai spus prea multe. Tocmai asta mă face să cred că e ceva serios. Mi s-a dat însă un raport amănunţit asupra activităţii voastre pe plajă, până la ultimul suspin. Ieri, la cârciuma din sat. Un bătrânel: „Ea n-avea decât o caschetă roşie pe cap. Şi a scos-o şi pe aia”. Să-l fi văzut pe moşulică ce aţâţat era când povestea şi cum se mai învineţise la faţă.

— Lăsând la o parte faptul că vrei să mă înjoseşti, am spus eu încet, unde cauţi să ajungi cu toată povestea asta?

— Astă-seară eşti tare prost, Joe. Dacă domnul Aisgill ar vrea să divorţeze, i-ar da mâna să angajeze nişte detectivi care să vă urmărească până aici, şi cred că l-ar fi descoperit şi pe bătrânelul ăla cu istorioara lui. Încearcă să-ţi închipui. Închipuie-ţi toată povestea asta publicată în ziarele de duminică! Priveşte lucrurile în faţă. Nu ai suporta să fi terfelit astfel. Nu faci parte din clasa care prosperă tocmai datorită scandalurilor. Ai suferi crunt. Întorcându-şi capul, murmură: Şi i-ai face să sufere şi pe alţii. Pe cei care nu-ţi doresc decât binele.

Am încercat să mă gândesc la Alice ca la femeia pe care o iubeam, alături de care puteam fi duios, bun şi naiv, femeia de care eram sigur până la ultima suflare, aceea care mi-ar fi dat inima să i-o mănânc, dacă voiam; dar tot ce-mi puteam aminti era fusta ridicată pe canapeaua pe care Roy sforăia acum, trupul ei gol şi neted de pe plaja unde ne scăldasem în acea dimineaţă, îmi aminteam numai de plăceri, de plăceri uşore şi astea nu erau îndeajuns ca să le opun argumentelor lui Charles.

— Şi cu Susan cum rămâne? întrebă el.

— Am terminat cu ea. Ştii foarte bine că totul s-a sfârşit.

— Nu ştiu. N-ai făcut nicio încercare s-o recucereşti.

— N-are niciun rost. Am căscat. Mă simt obosit. M-am ridicat şi m-am întins. Uite, podeaua nu se mai clatină. Am băut până ne-am dezmeticit.

— Lasă asta. Ascultă, Joe, eu nu-ţi cer prea des favoruri. Nici ăsta nu-i pentru mine. E pentru tine. Promite-mi c-ai să-i scrii Susanei.

27

VAI CE CALD E, spuse Susan. Ţie nu ţi-e cald?

Şedeam lungiţi, într-o poiană mai sus de castelul „Folly", printre ferigi. Soarele arzător al după-amiezii strălucea deasupra noastră chinuitor, însă plăcut.

— N-ar trebui să-ţi fie cald, am spus, privindu-i fusta de bumbac şi bluza care lăsa să i se vadă umerii. Eşti aproape goală.

— Răule! exclamă ea, şi îşi potrivi bluza. Eşti fericit acum? Joe e fericit că Susan a lui s-a întors?

I-am dezvelit din nou umerii şi i-am sărutat încet unul după altul.

— Da, sunt fericit. Numai lângă tine sunt fericit.

Femeile trecute de 30 de ani par mai tinere după apusul soarelui sau la lumina lumânărilor; o fată de 19 ani arată mai tânără, aproape un copil, în lumina crudă a soarelui de amiază: în acel moment Susan nu părea să aibă mai mult de 14 ani. Rujul i se şterse din cauza sărutărilor, pudra dispăruse; buzele îi erau totuşi roşii, pielea fără cusur.

— Scrisoarea ta a fost minunată, spuse ea. Ah, Joe, dacă ai şti cât am suferit până în ziua când am primit scrisoarea. A fost cea mai plăcută surpriză din viaţa mea.

Charles mă ajutase s-o scriu, după o îndelungată discuţie, în cursul căreia mi-a spus, printre altele, că m-am

tâmpit din cauza exceselor sexuale şi că sunt un peşte ratat. Şi când am semnat-o, aşa a spus: „Asta va trebui să o aducă înapoi în pas alergător şi cu privirea înflăcărată de dragoste pe căţeluşa aia prostuţă. Poţi să te bizui întotdeauna pe unchiul tău Charles”.

Într-adevăr, chiar aşa se întâmplase. Prezenţa Susanei era cea mai vie dovadă. Mă întorsesem de la Dorset de o săptămână, şi ea tocmai se înapoiase de la Cannes; mi-a telefonat în clipa când a citit scrisoarea.

Mirosul acru ca de fum al ferigilor mă sufoca; m-am ridicat într-un cot şi am contemplat oraşul întins în vale. Aveam o vedere generală: primăria, cu florile deasupra intrării, bărcile de pe râu, în Snow Park, autobuzele galbene pornind încet din staţii, degetul lung şi negru care era coşul fabricii „Tebbut” de pe strada Sevastopol, pulsul circulaţiei în Market Street, cu magazinele ale căror nume le puteam spune pe dinafară – bijuteria „Wintrip”, cu frumoasele-i ceasuri de aur şi argint care-l făceau pe al meu să pară ieftin, croitoria „Finlay”, cu cămăşile-i „Dack” şi „Vantella” şi halate de casă din lână „Jaeger”, băcănia „Priestley”, cu mirosul de brânză şi cafea prăjită, farmacia „Robbins”, cu sticlele de loţiune „Lentheric” pentru bărbierit şi pămă tuf urile din păr de castor – iubeam acest oraş, îi iubeam în întregimea lui, până la faţada de cărămidă a sălii de lectură „Christadelphia” şi la afişele cinematografelor „Coliseu” şi „Royal”. Nu-l puteam părăsi. Şi dacă mă căsătoream cu Alice, aş fi fost silit să plec din el. Poţi iubi un oraş numai dacă te iubeşte şi el pe tine, iar Warleyul nu va îndrăgi niciodată amantul unei adulterine. Iar eu, dacă voiam să iubesc Warleyul aşa cum i se cuvenea, trebuia să accept toate condiţiile pe care mi le impunea. Era prea târziu ca să mă pot mulţumi doar cu o prietenie cordială din partea lui, pe care desigur mi-ar fi acordat-o dacă m-aş fi însurat cu o fată de categoria a

şasea şi m-aş fi mutat (dacă aş fi avut noroc) într-una din casele ca nişte cutii de beton clădite pe noul teren al Consiliului municipal... Desigur că unii oameni puteau fi fericiţi chiar şi în acele căsuţe cu grădiniţe mici, cu o singură baie şi fără garaj. Aceştia puteau fi fericiţi cu ce câşgam eu în prezent, chiar şi cu mai puţin. Dar eu nu puteam; în cazul cel mai rău, ar fi fost de preferat să părăsesc oraşul. Dar niciun se punea această ipoteză; trebuia să forţez oraşul să-mi acorde intimitatea, puterea, privilegiile şi luxul pe care le emană „Sus pe culme”.

— Joe, spuse Susan. Eşti foarte rău. Nu mă asculţi.

— Ba da, dragă, am spus eu. N-a fost o scrisoare frumoasă, totuşi. Am fost prea agitat când am scris-o. Mi-a fost teamă că, recunoscând scrisul, ai s-o arunci. Nu am avut nicio clipă fericită de când mi-ai spus că totul s-a terminat între noi.

— Mi-ai promis că n-ai s-o mai vezi niciodată pe Alice. I-ai spus?

— Ştii că e în spital. E foarte rău bolnavă.

Faţa i se înăspri. Nu mai arăta ca o şcolăriţă, ci mai curând ca una dintre acele femei judecător care trimit pe toţi culpabilii la închisoare, neîncurcându-se în amenzi şi pedepse uşoare, ca să nu fie cumva învinuite că sunt femei miloase, slabe de înger.

— Trebuie să-i spui chiar acum!

Semăna în clipa aceea cu maică-sa: trăsăturile delicate ale feţei se transformaseră în linii drepte, iar buzele se strânseseră cu fermitate – nu cu cruzime însă, ci cu o expresie inchizitorială.

Alice se întorsese de la Londra cu o zi înaintea mea şi fusese internată în spital în cursul nopţii. Nu am putut afla niciodată ce boală avea. Nu era cancer, dar un fel de chist intern foarte grav, destul de grav pentru a fi operat, însă nu chiar atât încât doctorii să recurgă la stupefiante

pentru a-i calma durerea. Se aştepta operaţia. Nu avea voie să primească vizite în afara membrilor familiei. Nu-i scrisesem pentru că îmi trimisese un bilet prin care mă avertiza că e mai înţelept să procedăm astfel. Dar eram neliniştit: ştiam că nu se aştepta să-i urmez sfatul.

— M-ai auzit, Joe? Vocea Susanei atinse o notă ascuţită. Spune-i chiar azi. N-o să moară din asta. Dacă nu-i sicrii imediat, să ştii că am terminat cu tine definitiv. Vorbesc foarte serios.

— Taci. Am să fac cum ţi-am promis – am să termin legătura asta o dată pentru totdeauna. Îndată ce iese din spital. Dar prin viu grai. Nu prin scris. Ar fi o laşitate…

Susan se ridică.

— Te urăsc, ah, ce josnic eşti! Nu vrei să mă asculţi de loc, vrei să te întorci la… La femeia aia bătrână numai fiindcă se presupuse că-i bolnavă. Ah, de nu te-aş fi întâlnit niciodată! Mi-ai stricat toată călătoria în Franţa, şi acum, când aş putea fi iar fericită, uite cum te porţi! Te urăsc, te urăsc, te urăsc! izbucni în plâns. Plec. Nu vreau să te mai văd în ochi! Nu m-ai iubit niciodată.

Am apucat-o de braţ cu brutalitate şi i-am tras o palmă. Ţipă, surprinsă, apoi se repezi la mine cu unghiile. Am potolit-o fără niciun efort.

— N-ai să pleci nicăieri, am spus. Şi nici n-am să fac ceea ce mi-ai cerut. Te iubesc, prostuţo, şi eu decid ce trebuie făcut şi ce nu. Ţine minte, de azi înainte aşa va fi totdeauna.

— Lasă-mă să plec, spuse ea. Dacă nu mă laşi, ţip după ajutor. Nu poţi să treci peste voinţa mea.

Începu să mi se zbată în braţe. Părul negru i se răvăşise şi ochii îi sticleau de furie, verzi ca topazul, asemeni ochilor unei tigroaice. Am zgâlţâit-o cât am putut de tare… Mai făcusem asta în glumă, când mă rugase s-o lovesc („te rog, mult, mult, să mă doară”), dar de data asta

a făcusem brutal şi cu toată seriozitatea, iar când m-am oprit, am simţit-o în mâinile mele moale, pe jumătate leşinată. Apoi am sărutat-o, muşcându-i buza până am dat de gustul sângelui. Braţele i se încolăciră în jurul gâtului meu şi se lăsă să cadă la pământ. De astă dată n-a mai făcut pe fecioara speriată; de astă dată n-am mai avut scrupule, şi n-am avut alt orizont decât nebunia clocotitoare a instinctelor mele.

— M-ai rănit, spuse ea mai târziu, când mi-am revenit în fire, cu trupul istovit şi secătuit. M-ai lovit şi m-ai dezbrăcat de tot... Uite, curge sânge aici... şi aici... şi aici. Ah, Joe, te iubesc acum cu toată fiinţa mea, fiecare părticică din mine îţi aparţine. N-ai să mai ai nevoie de ea, nu-i aşa?

Râse. Era un râs frenetic. Răsuna de o plinătate fizică.

— Poţi să-i spui când iese din spital, iubitule. N-ai să mai ai nevoie de ea acum, ştiu asta.

Îmi zâmbi; zâmbetul radia o mulţumire aproape sălbatică.

— N-am să mai am nevoie de ea, repetasem în şoaptă.

Mai aveam încă gustul sângelui ei în gură, şi mâna zgâriată îmi sângera. Soarele îmi bătea acum în ochi, iar ferigile din jurul luminişului parcă ar fi crescut mai înalte împresurându-mă.

28

PÂNĂ CÂND Alice a ieşit din spital au trecut aproape două luni. Cu o zi înainte, aflându-mă la primărie, fusesem chemat la telefon de Brown. El personal sunase, fără a mai folosi obişnuitele farafastâcuri cu secretara.

— Domnul Lampton? Masa la Clubul conservatorilor. La Leddersford. Ora unu.

— Sunteţi sigur că pe mine mă căutaţi? am întrebat

eu.

— Bineînţeles că sunt sigur. E ceva important. Vezi să fii la club la unu fix.

Tonul lui mă enerva. Era o dimineaţă cenuşie şi ploioasă de septembrie, rece, sumbră; mapa mea de lucrări era plină, iar după ce o rezolvam, trebuia să vorbesc cu tânărul nostru funcţionar Raymond în legătură cu nişte lipsuri la mărunţiş. Astăzi, când Raymond a devenit un cetăţean onorabil, ocupând vechiul meu post, e greu să-ţi închipui cum arăta pe atunci; un tinerel slăbuţ, cu faţa plină de coşuri, îmbrăcat într-un costum lucios de *serge* albastru, cu manşetele tocite, şi cămăşi care nu erau nici curate, nici murdare. Când Brown telefonase, el tocmai curăţa călimările şi cânta *înainte*, *soldaţi creştini* cu o voce tremurândă, încercând probabil să-şi menţină moralul ridicat.

— Aveţi vreo întrunire religioasă pe acolo? întrebă Brown. Abia te aud.

Am observat că lăsase deoparte accentul său „Yorkshire”.

Am acoperit receptorul.

— Taci, Ray, nu vezi că vorbesc la telefon? în ce chestiune doriţi să-mi vorbiţi, domnule Brown?

— Nu pot să-ţi spun la telefon, şi chiar dac-aş putea, n-am timp.

Închise.

Am aprins o ţigară. Nu avea un gust prea plăcut. De fapt, de când mă întorsesem de la Dorset, nu-i mai găseam tutunului niciun gust. Mă gândeam la întrevederea cu Brown. Într-un fel, fusesem destul de norocos că scăpasem până acum. Nereuşind să mă îndepărteze de Susan, Hoylake îi predase probabil această treabă lui Brown, care, de data aceasta fără intermediar, o să-mi dea un şut. Un om cu numai câteva sute de lire la bancă – şi care se

consideră foarte fericit că le are şi pe astea este neputincios în faţa unui om cu o sută de mii. Am să fiu forţat să părăsesc oraşul. Aveam de pe acum perspectiva viitorului meu la primărie privindu-l pe Teddy, urmărindu-l cum se umfla văzând cu ochii în urma promovării sale (i se dăduse şi lui gradul patru). Cu o seară înainte mă întâlnisem cu Susan; era tăcută, înlăcrimată, distrată şi nu voise să-mi spună ce i se întâmplase. Acum ştiam, Tăticul pusese piciorul în prag, ridicând podisca; prinţesa alerga cu răsuflarea tăiată, dar puntea castelului se înălţa încet, porţile se ferecau. Şi Jack Wales va fi acasă de

Crăciun – ce şansă avea oare porcarul pe lângă prinţ? Acum, că zarurile fuseseră aruncate, simţeam un fel de uşurare, nu aveam unde mă retrage, nu mai aveam nevoie să fiu drăguţ cu nimeni, puteam să-mi permit luxul să spun ceea ce gândesc.

L-am privit pe Ray, cu mâinile pătate de cerneală roşie şi albastră, cu buza de jos tremurândă. Observase că pierdusem mult mai mult timp decât de obicei cu conturile mărunte de casă şi ştia ce avea să urmeze. Ar fi fost în puterea mea să-i schimb tot cursul vieţii: se trăgea dintr-o familie săracă, şi ştiam cât se poate de bine care era soarta celor concediaţi din instituţii de stat. „Momâia capabilă” concediase un tânăr funcţionar pentru exact aceeaşi greşeală ca a lui Ray, şi omul ajunsese până la urmă salahor. Dacă nu eşti foarte norocos, foarte bogat sau foarte talentat, sistemul referinţelor poate să-ţi fie un duşman implacabil pentru tot restul vieţii dacă o singură dată calci alături. Ray era pe banca acuzaţilor, eu eram judecătorul şi juriul. Un singur cuvânt. Dacă îi spuneam un singur cuvânt lui Hoylake, Ray zbura.

— Adu-mi caseta cu bani, timbrele şi conturile mărunte, am spus eu.

Le scoase din casa de fier şi veni cu de la masa mea,

târându-şi picioarele în pantofii scâlciaţi.

— Le-am controlat azi-dimineaţă, Ray, am spus. Se pare că sunt unele. Lipsuri.

Mă privi mut.

— Greşeli de calcul, am spus eu. Greşeli care ar fi trebuit să dea un surplus. Cincisprezece şilingi în două săptămâni. Ai cincisprezece şilingi?

Clătină din cap. Ochii i se umpluseră de lacrimi.

— Bine, atunci. Poate am greşit eu. Revizuim conturile împreună.

Stătea aplecat lângă mine. Degetele lui cu unghiile roase, pătate cu roşu şi albastru, se ţineau după mâna mea, în timp ce cu indexul treceam de la un şir de cifre la altul. Asta în pantofii lui scâlciaţi mă emoţionară; mă vedeam prin pizma lui: bătrân, pedant şi atotputernic. Am închis registrul cu o pocnitură.

— Idiotule, de ce ai făcut asta? Ştiai că o să fii descoperit.

— Nu ştiu de ce, spuse el plângând.

Eu însă ştiam. Colegii lui de şcoală primară câştigau câte cinci-şase lire pe săptămână, în timp ce el, numai două. Nenorocitul, încercase să se menţină la nivelul lor.

— Nu te mai smiorcăi, am spus. Degeaba, cu plânsul nu faci nimic. Ai cincisprezece şilingi?

Clătină iar din cap.

— Nu. Îmi pare foarte răm, domnule Lampton, n-am să mai fac asta niciodaotă, vă jur! Vă rog să nu mă spuneţi, vă rog…

Am scos din buzunar o hârtie de zece şilingi şi două monede de câte doi şilingi jumătate şi le-am pus în casetă.

Faţa i se lumină puţin.

— N-o să mă spuneţi, domnule Lampton?

— De ce dracu’ crezi că fac asta?

Îmi apucă mâna şi începu să mi-o strângă.

Mulţumesc, domnule, mulţumesc. Am să vă plătesc fiecare bănuţ, vă jur!

— Nu, am spus eu. Cincisprezece şilingi era pentru el o sumă tot atât de greu de găsit ca şi o mie cinci sute. Nu, prostule. Dar să nu te mai prind altă dată, atâta tot! Acum aranjez eu lucrurile. Dar dacă mai faci una ca asta – chiar dacă e vorba numai de un ban – să ştii că te dau pe mâna lui Hoylake. Acum du-te şi spală-te pe faţă.

După ce plecă, m-am întrebat dacă nu cumva m-am ramolit. Într-un fel, acoperisem un delict, şi dacă o să fure din nou, tot eu aveam s-o păţesc. Dar mi-ar fi fost imposibil să procedez altfel; îmi aminteam de timpul când eu însumi avusesem o nevoie disperată de cincisprezece şilingi şi mă uitam la filfizonii din Dufton plimbându-se ţanţoş în costume noi şi cu pungile doldora de bani, pe când eu abia aveam pentru o ţigară. Şi, poate, îmi spusesem în mod superstiţios, dacă eu mă purtam îngăduitor cu Raymond; Brown va fi îngăduitor cu mine.

Clubul conservatorilor din Leddersford era o clădire mare în stil italian, aşezată în centrul oraşului. La origine fusese construită dintr-o piatră de culoarea biscuiţilor – (uneori mă întreb dacă nu cumva arhitecţii din secolul al XIX-lea erau puţin nebuni) – dar fumul depus de o sută de ani încoace îi dăduse un aspect nesănătos şi bălţat. Holul de la intrare era acoperit cu un covor de culoare vânătă, în care ţi se înfundau paşii, mobilierul era în stil victorian, greoi şi întunecat, dar tot ce putea fi lustruit, până şi balustrada, scânteia. În hol plutea un miros de ţigări de foi, *whisky* şi muşchi de vacă, iar peste tot domnea o linişte apăsătoare. Pe pereţi fuseseră înşirate portretele unor notabilităţi ale partidului conservator: toţi aveau aceeaşi expresie de înţelepciune pragmatică, meschină, cu ochi mustrători şi gura ca o capcană cu arc, bine înfiptă în friptura mustoasă a succesului.

Simţeam cum mă ia cu cald şi cu frig. Va să zică, ăsta-i locul unde cresc banii. În hotelurile scumpe, în baruri şi restaurante întâlneai mulţi tipi bogaţi, dar niciodată nu puteai fi sigur de clasa căreia aparţineau, căci pentru a putea pătrunde acolo aveai nevoie doar de banii pentru băutură sau masă, de un guler curat şi o cravată. Clubul conservatorilor din Leddersford, însă, cu o subscripţie anuală de zece guinee, plus sume incidentale („înscrie-mă cu o sută de lire, Tom, mai bine s-o ia partidul conservator decât fiscul”), era numai al marilor bogătaşi. Acesta era locul unde se luau hotărâri, se încheiau afaceri între supă şi desert; unde un cuvânt potrivit, un zâmbet sau un gest puteau să te ridice în grad peste noapte. Aceasta era inima ţării, pe care de atâta timp încercam s-o cuceresc; aici opera magia, aici porcarul jegos şi împuţit putea deveni peste noapte prinţul ce-şi schimbă zi de zi cămaşa.

I-am spus portarului numele meu.

— Domnul Lampton? Da, domnule. Domnul Brown are o întâlnire cu dumneavoastră. A fost reţinut, din păcate, dar vă roagă să-l aşteptaţi la bar.

Mă privi puţin neîncrezător; neavând timp să mă schimb, purtam costumul gri-deschis şi pantofii cafenii, fostele mele haine de sărbătoare. Pantonfii erau încă buni, dar mult prea grei pentru costum, apoi şi costumul ajunsese prea îngust, iar haina, prea scurtă. Croitorii de mâna a treia fac întotdeauna hainele prea mici. Am văzut sau mi s-a părut că desluşesc o privire de dispreţ în ochii portarului, astfel încât am pus înapoi în buzunar şilingul pe care voiam să i-l dau. (A fost un noroo că am procedat astfel, după aceea aveam să aflu că oamenilor de serviciu din cluburi nu li se dau niciodată bacşişuri.)

Barul era ticsit de oameni de afaceri care se străduiau din răsputeri să sprijire înflorirea exportului. Se

făcuse o încercare de modernizare; covorul era un zigzag de albastru, verde şi galben, barul era acoperit cu un fel de material plastic şi în faţă se înălţa ceva asemănător unui cristal negru. Nimic nu arăta că acesta ar fi un teren rezervat rangurilor înalte, doar dacă ai fi luat în consideraţie tabloul lui Churchill atârnat deasupra barului, deşi mutra premierului o puteai întâlni în mai toate localurile. Şi nu toată lumea vorbea neapărat engleza corectă. Principala industrie a Leddersfordului e cea textilă, iar majoritatea membrilor clasei conducătoare îşi făcuseră educaţia superioară la Colegiul Tehnic, unde, într-o oarecare măsură, se amestecaseră cu plebea şi, în consecinţă, căpătaseră unele trăsături ale accentului nordic. Semnul distinctiv al bogăţiei celor din bar îl constituia statura lor. La Dufton şi chiar la Warley, treceam drept un bărbat înalt; dar aici se aflau cel puţin două duzini de bărbaţi tot atât de înalţi ca mine, şi alte două duzini mai înalţi şi mai solizi. Unul dintre ei, care stătea lângă mine, măsura cel puţin un metru nouăzeci, era lat în spate ca o gorilă, tot numai oase şi muşchi, iar haina lui nu avea de loc nevoie de vată la umeri. Mi-ar fi rupt spinarea în doi timpi şi trei mişcări şi fără îndoială că ar fi făcut-o dacă i-aş fi dat cel mai mic prilej, judecând după felul încruntat în care mă privea. Apoi încruntarea se prefăcu într-un zâmbet convenţional şi deodată îmi dădui seama că individul era Jack Wales în persoană.

— Ce mai faci, bătrâne?

— Sunt în formă, am spus eu. Am petrecut un concediu grozav la Dorset. Şi *tu* arăţi splendid, n-am ce spune!).

— Am fost la Majorca. Acum, Cambridge o să-mi pară cam răcoros şi umed. Mă întorc acolo… Am dat o raită şi prin Warley. Tata nu se simţea prea bine. Munceşte prea mult.

— Îmi pare rău, am spus, întrebându-mă maliţios dacă bătrânul Wales era bolnav de gută, prostată sau hipertensiune.

— Acum e bine, spuse el. Îmi zâmbi. Ştii, tata lucrează şaisprezece ore pe zi. Bei ceva, bătrâne?

— *Whisky*.

— Ia unul dublu. Aşa nu-i nevoie să-i atragi chelnerului de două ori atenţia.

— Tu, în privinţa asta, n-ai nicio dificultate.

— Ce spui? A, da, înţeleg. Totuşi, statura asta a mea are şi dezavantajele ei. N-a pot să mă strecor… Dar ce vânt te-aduce pe aici? Ştiam că eşti un laburist înfocat. Vrei să intri în pas cu vremea?

Râse cu râsul lui prefăcut.

— Mă întâlnesc cu domnul Brown.

— Tatăl Susanei?

— Îhî!

— Simpatic om. Totuşi, nu te da bătut. Ţine la preţul cel mai mare cu putinţă… Presupun că discuţi o chestiune de afaceri.

— S-ar putea, am spus eu.

Era singurul răspuns pe care îl puteam da.

— Eşti discret, îmi răspunse. Se uită la ceasul de aur, care părea mic şi feminin pe încheietura mâinii lui uriaşe şi păroase. Ei, trebuie s-o iau din loc.

Îşi termină *whisky-ul*.

— Mai iei unul?

— Nu, mulţumesc, bătrâne. În orice caz, tu nu poţi plăti; e un regulament al clubului. Pocni din degete spre chelner: Henry, un *whishy* dublu pentru domnul Lampton.

Îi dădu chelnerului o bancnotă şi aruncă restul în buzunar fără. Să se mai obosească să-l numere.

— La revedere, Joe.

— La revedere, Jack.

Trei *whisky-uri* duble făceau cincisprezece şilingi, sumă pentru care nenorocitul de Raymond era să fie condamnat la o viaţă de galere. Asta nu înseamnă însă că *whisky-ul* mi-a plăcut mai puţin.

L-am văzut pe Brown din clipa când a intrat în încăpere. A venit direct spre mine.

— Se pare că te simţi ca acasă, tinere! Cred că am să iau şi eu un *whisky* dacă mai e. Făcu un semn cu degetul, şi chelnerul se apropie îndată. Sunt foarte supărat pe dumneata, tinere, continuă.

Avea nişte sprâncene stufoase, grele şi negre, care, alături de părul alb şi faţa roşie, alcătuiau un contrast neliniştitor. Când le ţinea împreunate peste ochii lui adânci, arăta ca un bătrân judecător *bon viveur*[24] care condamnă la spânzurătoare un biet muncitor sau funcţionar, drept apetitiv înaintea unei mese bune, la care consumă o sticlă din cel mai bun vin de Porto.

Scoase un portţigaret de aur şi-mi oferi o ţigară.

— Nu, mulţumesc.

— Eşti cumpătat. Fumatul înainte de masă e un obicei prost. Dar e singurul lucru în care eşti cumpătat, în celelalte privinţe te-ai comportat ca un cretin.

Am simţit că roşesc.

— Dacă acesta este singurul motiv pentru care aţi vrut să mă vedeţi, nu are niciun rost să mai rămân.

— Nu te arăta mai nebun decât eşti. Vreau să-ţi fac o propunere. În orice caz – îmi adresă unul din zâmbetele sale fermecătoare, judecătorul implacabil devenise un Moş Crăciun care va aduce în traistă toate darurile cerute de copii – am putea lua mai întâi masa. Nu că ar fi o masă prea bună; localul ăsta a decăzut de când cu raţionalizarea.

— Lumea de pe aici nu prea are aerul că moare de

24 Petrecăreţ (în limba franceză în original)

foame.

— N-am vrut să spun asta. Am vrut să spun că aici nu mai poţi lua o masă bună. E prima oară când intri în clubul ăsta?

— N-am intrat în viaţa mea într-un club conservator, am răspuns. Tatăl meu s-ar răsuci în mormânt dacă m-ar vedea.

— Şi al meu la fel, spuse, făcându-mi cu ochiul. Şi al meu la fel, băiete! Dar nu suntem legaţi de taţii noştri.

L-am privit cu răceală. Cordialitatea lui spontană fără îndoială că era prefăcută; era mănuşa de catifea ce acoperea pumnul de fier care putea oricând să se abată asupra mea. De ce nu isprăvea odată?

Un chelner se apropie de noi şi, cu multe plecăciuni şi temeneli, ne conduse în sufragerie. Sufrageria avea acelaşi stih ca şi fumoarul; feţele de masă erau de o albeaţă orbitoare, iar tacâmurile, grele, erau, fără îndoială, de argint. Încăperea semăna cu orice surfagerie dintr-un hotel mai bun; dar nu exista nicio crăpătură, nicio zgârietură pe pereţi, niciun fir de praf nicăieri, şi aveai impresia că ospătarii, fără a clipi din ochi, ţi-ar fi adus orice ai fi dorit şi aşa cum ai fi dorit, la o adică, dacă ai fi insistat, chiar şi urechile şi ochii lor, fierţi în vin de Xeres.

Sorbeam prima lingură de supă, când Brown îmi spuse aşa, într-o doară:

— Mă gândesc să te lansez în afaceri.

Aproape că m-am înecat.

— Vorbiţi serios?

Se încruntă.

— Nu te-am chemat aici ca să fac glume. Ai auzit ce am spus. Spune, te rog, suma. Se aplecă înainte, încleştându-şi mâinile de marginea mesei. Unghiile i se înălbiseră din cauza apăsării. Eşti un băiat deştept. Doar nu vrei să rămâi la primărie toată viaţa, nu? Acuma este

vremea cea mai prielnică pentru contabili. Să presupunem că îţi împrumut suma necesară pentru a-ţi asigura o cotă de participaţie într-o afacere. N-am să te trag pe sfoară. Şi am să-ţi trimit şi clienţi.

— Am impresia că-mi întindeţi o cursă, am spus eu.

— Da. Vreau să te fac un om avut – mult mai avut decât ai fi dacă ai rămâne la primărie – cu o condiţie însă. Făcu o pauză, şi dintr-odată păru bătrân şi bolnav. Cu o singură condiţie: să n-o mai vezi niciodată pe Susan, să nu mai comunici cu ea în niciun fel.

— Asta înseamnă că trebuie să plec din Warley?

— Da, trebuie să pleci numaidecât din oraş. Îşi şterse fruntea cu o batistă albă de mătase. Niciun trebuie să mai stai pe gânduri. Nu există nicio altă soluţie. În caz că nu accepţi propunerea mea, te asigur că am să-mi dau toată silinţa să-ţi fac viaţa insuportabilă.

Îmi vâjâiau urechile; îmi venea să răstorn masa şi să-l lovesc până când braţul avea să-mi amorţească, apoi să-l zvârl afară, să-l zvârl afară, să-l zvârl afară! Am respirat adânc.

— Nu, hotărât, nu! Dacă ai fi fost mai tânăr, te lăsam lat pe jos, pe dumnezeul meu că te snopeam în bătăi! Cu spaimă îmi dădui seama că ridicam din ce în ce mai mult tonul: La dracu’ cu oferta ta împuţită! mai bine mă fac salahor decât să mă las cumpărat. Pe măsură ce-mi recăpătăm stăpânirea de sine, vocea nu îmi mai tremura. Ascultaţi-mă, n-o să înţelegeţi asta niciodată, dar eu o iubesc pe Susan!

— N-am să înţeleg, spuse el tărăgănând cuvintele. Eu nu înţeleg ce-i aia dragoste?

— E ceva serios, am spus eu. O iubesc. E cea mai bună fată pe care am întâlnit-o vreodată. Din primul moment în care am văzut-o am dorit să mă căsătoresc cu ea. Atunci nu ştiam cine este şi nici nu-mi pasă. La dracu’,

am să ajung până la judecată. Dacă o alungaţi, poată să vină la mine acasă. Judecătorii n-au să ne refuze permisiunea de căsătorie, şi dacă ne refuză, am să fac un scandal de pomină!

— N-ai să faci una ca asta, Joe, spuse el liniştit.

— Şi, mă rog, de ce nu?

— Pentru că ai să te căsătoreşti cu ea. Cu consim –, ţământul meu. Şi foarte repede.

L-am privit cu gura căscată.

Îşi recăpătase înfăţişarea înfloritoare şi zâmbea. Continuam să mă uit la el cu gura căscată.

— Termină-ţi supa, îmi spuse. Mulţi ar fi bucuroşi să mănânce aşa ceva, şi tu o laşi să se răcească.

Am început să mănânc ascultător ca un copil. Mă privi cu bunăvoinţă ursuză.

— De ce mi-aţi făcut propunerea aceea? am întrebat.

— Am vrut să fiu sigur că eşti potrivit pentru fata mea., în orice caz, ar fi fost o investiţie bună. Eşti un băiat deştept. Mi-am amintit ce-mi spusese Reggie la serata dată de familia Carstairs.

— Aţi mai făcut asemenea propuneri, dacă nu mă înşel?

— Pe vremea aceea Susan n-avea decât şaisprezece ani, spuse el, aproape scuzându-se. Era funcţionar la fabrică. Se credea scriitor. Era un vânător de zestre. I-am obţinut un post la o firmă de reclame. Nu era nimic serios, doar o dragoste de licean. A cedat pe loc. Dacă-l luai mai repede, era în stare să-ţi lingă şi ghetele. Dar asta n-ar importanţă. Principalul e să fixăm data căsătoriei.

— La început aţi fost împotriva căsătoriei noastre, am spus, şi acum vreţi să ne căsătorim la iuţeală. Nu înţeleg de ce.

— Motivul e foarte simplu. Susan… nu înţelegi? îmi pare bine că mai poţi roşi.

— Dar Susan de ce nu mi-a spus?

Brown privi puiul pe care chelnerul îl adusese chiar în clipa aceea.

— Iar pui, mormăi el. Curând am să mă prefac şi eu în pasăre. Ei bine, Joe, nu ţi-a spus pentru că nu voia să te însori cu ea doar din obligaţie. În ce mă priveşte pe mine, nu ţi-am spus, şi am vorbit doar despre bani, pentru că voiam să mă asigur că nu te căsătoreşti cu ea numai din interes. Şi-apoi, punându-ţi arma asta în mână, ai fi putut s-o întorci împotriva mea.

Respectul meu faţă de el crescu. Pe urmă mă cuprinse parcă un vârtej, sentimentul că participam din plin la viaţă, că intrasem în curentul ei principal – toată lumea vorbeşte despre bucuria de a fi mamă, dar se spune prea puţin despre bucuria de a fi tată, despre nemăsurata tandreţe animalică pe care o simţi faţă de femeia care îţi va dărui un copil. *Biblia* are dreptate când pomeneşte de măruntaiele care tânjesc de dorul cuiva.

— Vreţi să spuneţi că aţi lăsat-o să nască fără să-mi daţi de veste?

— Da, aş fi preferat asta decât să fie nefericită tot restul vieţii.

— Susan, cu fiul meu, am spus şi am zâmbit.

Eram ameţit de fericire. Era o fericire matură, sănătoasă ca mierea din fagure. În sfârşit devenisem bărbat. Nu mi se smulsese din mână cartea la jumătate, puteam trece la capitolul următor.

— Nu ai niciun motiv să rânjeşti, spuse Brown arţăgos. Nu aşa îmi închipuisem nunta fetei mele. Ochii i se făcură opaci ca mercurul, iar vocea căpătă ceva tăios şi ameninţător ca un pumnal. Există părinţi care îşi trimit fetele în… Unele clinici. Nu-i prea târziu pentru asta.

— N-ar consimţi, am spus eu în disperare de cauză. Nici dumneata n-ai fi în stare, n-ai putea să-ţi ucizi nepotul.

Asta e o mârşăvie fără pereche. Am s-o răpesc la noapte, jur c-am s-o răpesc şi-am s-o duc la mine acasă!

— Am să ţi-o iau înainte, spuse el. Aş putea să-i relatez convorbirea noastră după bunul meu plac. Ştiu s-o manevrez mai bine decât dumneata.

— Încearcă numai. Încearcă numai. Am să anunţ imediat poliţia.

— Te cred în stare. Păru mulţumit. Într-adevăr, te cred în stare. Eşti un tip incomod.

— Probabil a fi un om corect înseamnă a fi incomod.

— E drept… De-altminteri, n-am de gând s-o expediez pe Susan.

— Atunci, de ce m-aţi speriat?

— Am vrut să văd din ce fel de aluat eşti făcut, zise cu gura plină.

— Presupun că de asta m-aţi avertizat prin Hoylake să nu mă mai văd cu Susan. Aţi vrut să mă intimidaţi?

— Niciodată n-am îndepărtat-o pe Susan de dumneata, spuse, el servindu-se din cartofii prăjiţi. Soţia mea a vorbit cu Hoylake la o întrunire bisericească, şi el s-a oferit să-ţi atragă atenţia să nu te mai vezi cu Susan. Asta-i tot, în măsura în care el spune ceva cuiva vreodată. Individul ăsta e făcut să fie slujbaş la primărie.

— De ce n-aţi discutat totul direct cu mine?

— De ce să fi discutat? Nu existau decât două soluţii: sau aveai stofă, şi atunci mă înjurai şi mergeai înainte. Sau erai un fricos, atunci ar fi fost suficiente cele câteva ameninţări vagi ca să te sperie şi toată lumea să fie scutită de o grămadă de necazuri. Chestiunea, băiete, e că un om în situaţia mea nu poate cunoaşte prea bine un om în situaţia dumitale. Aşa încât te-am lăsat să-ţi dai singur arama pe faţă.

— Jack Wales n-ar fi fost pus în situaţia asta, am spus îmbufnat.

Brown râse înfundat.

— Ar fi trebuit să te îngrijeşti ca părinţii tăi să aibă ceva mai multe parale. Nu eu am făcut lumea.

Acum îmi puteam îngădui luxul să cercetez în amănunt marele noroc care dăduse peste mine, să admir culorile lozului celui mare.

CJN lucru nu înţeleg, am spus eu. Credeam că aţi aranjat totul, că o veţi mărita pe Susan cu Jack. Se vorbea de o fuziune a întreprinderilor…

— Nu era nimic aranjat – fuziunea n-are nimic a face cu asta. Eu nu sunt rege; nu-mi dau fata ca să pecetluiesc o alianţă.

— Şi cu fuziunea cum rămâne?

— Ai nişte idei cam stranii despre afaceri, băiete. Nu m-am gândit serios nicio clipă să mă asociez cu Wales. În primul rând, am fost prea mult timp unicul stăpân al întreprinderilor mele ca să doresc să fiu doar co-director; şi în al doilea rând, nu-mi place felul cum merg treburile la ei. Scot bani câţi vor, dar azi oricine e în stare să numere până la zece poate să se umple de bani… Totuşi, nu te-am adus aici ca să discutăm despre familia Wales. Vreau să-ţi dai demisia de la primărie de îndată ce vei putea.

— Ştiţi, nu m-am calificat încă şef-contabil. Am doar gradul de funcţionar stagiar.

Îmi făcu semn cu mâna să tac.

— Eu judec oamenii după faptele lor, nu după hârţoage. N-am timp acum să intru în amănunte. Ce pot să spun e că aş avea foarte urgent nevoie de cineva care să-mi reorganizeze birourile. Sunt prea multe hârtii; asta a început din timpul războiului, când am angajat oameni la nimereală. Pe mine mă interesează partea tehnică, nu mă pricep în chestiunile administrative. Dar ştiu ce putem şi ce nu ne putem permite.

— Ar urma deci să mă ocup de problema

productivităţii?

— Nu tocmai. Nu-mi plac indivizii ăştia, unde sunt ei, ies certuri. Trebuie aduse unele schimbări, pe care cel mai bine le poate face un om nou. Asta-i tot.

— Am de întreţinut o familie, am spus eu. Ce salariu voi avea?

— O mie, deocamdată. Şi niciun chior dacă nu reuşeşti să faci treabă. Ai la dispoziţie una din maşinile firmei; trebuie să inspectezi des depozitele din Leeds şi Wakefield.

— E prea frumos ca să fie adevărat, am spus, încercând să par subtil, modest şi copilăros. Nu ştiu cum să vă mulţumesc…

— Mai e o singură chestiune de lămurit, a spus el. Şi dacă refuzi, atunci totul s-a sfârşit. Şi aşa durează povestea asta de prea mult timp. Se încruntă: Doamne, ai o îndrăzneală! De câte ori mă gândesc la asta, îmi vine să-ţi frâng gâtul.

Tăcu din nou. După un minut n-am mai putut suporta.

— Dacă îmi spuneţi cu ce am greşit, poate aş reuşi să îndrept lucrurile. Nu pot să vă citesc gândurile.

— Părăseşte-o pe Alice Aisgill. Acum. Nu vreau ca fiica mea să mai sufere. Şi nu vreau ca ginerele meu să fie amestecat într-un proces de divorţ pentru o târfă bătrână ca asta.

— Am terminat cu ea. Nu era nevoie să folosiţi un asemenea cuvânt.

Mă privi cu ochii strânşi.

— Folosesc cuvitnele cele mai potrivite. Nu eşti primul cu care s-a culcat. E destul de deocheată… Mi-am amintit, dintr-odată, până la ultima intonaţie, ce-mi spusese Eva despre tânărul Woodley. De-ai şti câţi au trecut prin patul lui Alice, continuă Brown. Are o prietenă, o beţivă bătrână, care îi împrumută apartamentul… Şi Jack

Wales…

Într-un raid peste Colonia, mitraliorul avionului a primit un şrapnel drept în faţă. Era o bucată de metal de aproape zece centimetri care i-a scos ochii şi i-a retezat nasul. În clipa aceea l-am auzit urlând: „O, nu! O, nu!”

La fel am reacţionat şi eu când Brown rosti numele lui Jack Wales, iar el, urmărindu-şi avantajul, continuă să-mi înşire la dovezi.

Ne strânserăm apoi mâinile, încheiarăm contractul, totul pe un ton indulgent: „Şi eu am fost tânăr, fără minte”. Laude după aceea: „Eşti omul de care avem nevoie. Oricând îţi poţi croi drum spre înalta societate”. Pe urmă, cu severitate: „Întâlneşte-te mâine cu ea şi termină imediat. Eu n-aş mai amâna lucrurile”. Puţin coniac, o ţigară bună de foi, o plimbare cu „Bentley”-ul înapoi la Warley, şi la toate răspunsesem un „da” convingător, judecând după figura satisfăcută a lui Brown. În sinea mea, însă, la fel ca mitraliorul acela – până ce nu l-a calmat morfina – tot ce puteam spune, mereu, mereu, mereu, era echivalentul celor două silabe de neîncredere scandalizată.

29

ERA prin septembrie, ora 8, o vreme nestatornică, cu un cer pestriţ: puţin indigo, puţin cupru şi pete roşii, nuanţa sângelui de bou. Locul acţiunii: apartamentul lui Elspeth. Punctul exact în spaţiul unde i-am spus că totul s-a terminat: pata cafenie de pe covorul din hol, lângă uşa dinspre coridor. Cunoşteam bine pata aceea. Tot eu o făcusem; răsturnasem acolo nişte vişinată într-o seară înainte de Crăciun. După ce îi spusesem Alicei totul, aş fi putut desena o hartă colorată a petei şi a împrejurimilor ei, corectă până la ultima volută a scăunelului aurit de lângă ea.

Nu mă puteam hotărî s-o privesc şi n-am vrut să mă apropii de ea. Totuşi, dintr-o ochire observasem că purta o

rochie neagră de mătase, un colier de perle, iar la mâna dreaptă, un inel cu safir pe care nu-l mai văzusem niciodată. Mâinile le ţinea lipite de trup, iar roşul de obraz pe care şi-l aplicase cu atâta grijă se transformase în două pete de sine stătătoare. Nu-şi dăduse cu lavandă, cum obişnuia, ci cu un parfum mai tare, de mosc, care îţi sugera un miros de fiară, ca de tigru proaspăt îmbăiat, dacă vreodată cuiva i-ar da prin cap să îmbăieze un tigru.

— Deci, totul s-a terminat între noi, Joe?

Buzele abia i se mişcau şi respira foarte repede.

— O iubesc pe Susan.

— E foarte înţelept din partea ta.

— Nu fi răutăcioasă…

— Nu sunt. Sunt doar surprinsă. Cât de repede te-ai schimbat. Cât e de când tu?

Descrise tot ce am făcut la Dorset, folosind cuvintele cele mai simple; vorbea nepăsătoare, rece.

— Toate astea n-au lăsat nicio urmă în tine, nu-i aşa? Ne-am cunoscut doar cu trupul… Al tău, tânăr… Iar al meu… al meu, bătrân, în declin. De ce nu spui lucrurilor pe nume? Eu am treizeci şi patru de ani, şi ea are nouăsprezece. Vrei lângă tine o femeie tânără, puternică şi sănătoasă. Nu sunt supărată pe tine. De altfel, trebuia să mă aştept. Pentru dumnezeu, de ce nu poţi să fi cinstit?

— Nu-i aşa, am spus obosit. Te-am iubit într-adevăr, dar acum nu mai pot. Să lăsăm asta…

Nu puteam să-i spun de Jack Wales. Acum nu mai avea, de altfel, nicio importanţă. Gândul că se culcase cu el, tocmai cu el, din toţi bărbaţii de pe glob, aici, în patul în care stătusem cu ea, nu mă lăsase să dorm toată noaptea. Acum, însă, când eram alături de ea, lucru nu mai avea nicio însemnătate, era ceva mort, ca ştirile din ziarul de ieri. Faptul că primise să se culce cu el nu însemna nimic, putea fi doar un gest de dispreţ. Îl folosise într-o oră de

plictiseală – ca un bărbat care bea la repezeală un *whisky* când e obosit, deprimat – şi apoi îl dăduse uitării. Jack era un amănunt neînsemnat dintr-o perioadă depăşită, cu milioane de secunde înainte de era lui Joe, la fel cum fuseseră împreunările mele posomorâte din Dufton, Lincolnshire şi Germania înainte de era Alicei.

— Oricum, nu avea niciun rost să continuăm, am adăugat. S-ar fi aflat. Eva ne descoperise, şi era doar o chestiune de timp ca să afle şi George. El e prea viclean ca să nu tragă de aici un folos, iar eu nu voiam să fiu târât într-un proces de divorţ ruşinos. Şi nici să fiu alungat din Warley. Din ce-am fi trăit?

Gura i se strâmbase.

— Eşti un băieţaş timid, după cum văd.

— Îmi cunosc interesele, am răspuns.

Se prăbuşi fără graţie pe scaunul cel mai apropiat, acoperindu-şi ochii cu palmele ferindu-i parcă de becul puternic al lămpii unui interogatoriu imaginar.

— Mai e şi altceva la mijloc, spuse ea. De ce te ascunzi? Ţi-e teamă să nu mă răneşti?

— N-aş vrea să-ţi fac nici cel mai mic rău.

Tâmplele începură să-mi zvâcnească. Nu era o durere violentă, dar parcă un ciocan mare m-ar fi lovit pe dinăuntru, oprindu-se înainte de a da lovitura supremă. Voiam să scap din odăiţa aceea înăbuşitoare, care mirosea a parfum şi a boală, voiam să mă reîntorc în Warley. Iar Alice nu făcea parte din Warley. Nu puteam avea şi una şi alta: şi pe Alice, şi oraşul pe care îl îndrăgisem; la asta se rezuma totul. Ştiam că o să-mi fie greu să-i explic, dar trebuia să încerc.

— Sunt logodit cu Susan, am spus. Voi lucra în întreprinderea tatălui ei. Dar nu ăsta e motivul pentru care trebuie să ne despărţim. Ar fi imposibil să ne iubim în Warley, iar eu nu pot iubi pe nimeni în alt loc, înţelegi?

— Nu, spuse ea. Aş dori un singur lucru, să nu mă minţi. Totul este dar şi simplu şi de înţeles, îţi doresc noroc. Deci nu e nevoie să camuflezi totul în prostii din astea. Locul nu contează.

Se ridică şi veni spre mine. Fără să vreau, am luat-o în braţe. Ciocanul pe care îl simţeam în cap îmi dădu lovitura supremă; o durere nevralgică, sfâşietoare mă săgetă, însă nimic nu putea ştirbi duioşia nemărginită şi fericirea ce mă copleşiseră simţind în braţele mele trupul lui Alice.

— Da, sigur, mai e şi altceva, spuse ea. Te rog mărturiseşte-mi, Joe. Atât îţi cer.

Avusese o privire rugătoare ca a copiilor germani, după victorie, cărora, în ciuda grozăviilor făcute de nemţi în lagărele de concentrare, le dădeai toată porţia ta de ciocolată văzându-le feţele hămesite. Trecând peste adevăr, trebuia să respect amorul propriu al Alicei. De fapt, nu Susan era motivul adevărat pentru care voiam să rup legătura; dar dacă aş fi continuat s-o conving că o părăseam ca să rămân în Warley, i-aş fi rănit orgoliul mai mult decât ar fi putut îndura. Aşa încât, în timp ce trupurile noastre erau strâns lipite unul de altul, i-am trântit o minciună; deşi cu o zi înainte n-ar fi fost minciună.

— Am aflat că Jack Wales a fost amantul tău, am spus eu. Am simţit-o înţepenind în braţele mele. Nu pot suporta asta. Nu cu el. Cu oricare altul, dar cu el, nu. E-adevărat?

Dacă ar fi negat, cred că m-aş fi întors la ea. Era aceeaşi situaţie ca după discuţia noastră din iarnă, când îi aruncasem hârtia de o liră; desigur, onoarea, ca şi libertatea sunt lucruri rezervate pentru cei ale căror venituri le garantează independenţa, dar există o limită pentru dezonoare, un gabarit de plutire pentru decenţă, care marchează hotarul dintre a fi bărbat şi a fi porc.

— Îl urăşti pe Jack, spuse ea. Îmi pare rău. N-ar

trebui, el nu te urăşte.

— Niciun ştie că exist.

— Când am fost cu el pentru prima dată, nu ştia într-adevăr. Tu nu veniseşi încă la Warley. Dar îi eşti simpatic.

— Te-ai mai întâlnit cu el în ultima vreme?

Se desprinse din braţele mele şi se apropie de bufet.

— Cred că amândoi avem nevoie de un gin. Vocea îi era calmă. Am fost cu el de două ori. Dacă vrei cu orice preţ să te chinui, poftim: o dată în maşina lui şi o dată aici. Prima dată m-a condus acasă de la balul „Thespienilor". Ciocni paharul de paharul meu. E gin cu lămâie.

— Nu vreau nimic. L-am dat pe gât şi am tuşit. Şi-a doua oară?

— A doua oară a fost după ce ne-am certat. În seara următoare l-am întâlnit întâmplător în barul unui hotel.

— Şi de ce nu mi-ai spus?

— Nu mi s-a părut important. Nu te-am întrebat niciodată de trecutul tău, şi nici măcar de prezent. Dacă ai uitat cumva, îţi amintesc că, la urma urmei, stabilisem între noi o înţelegere în privinţa asta.

În cameră se lăsase o linişte grea; părea că se strecoară înăuntru încet-încet, de afară, de pe coridoarele lungi, cenuşii. Dintr-odată nu mai avurăm să ne spunem nimic. Ea stătea lângă bufet cu spatele la mine. Soarele apusese şi nu o vedeam prea bine, dar cred că începuse să plângă.

— La revedere, Alice, am spus eu. Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Nu mi-a răspuns şi am ieşit foarte încet, ca din odaia unui bolnav.

30

A DOUA ZI dimineaţă, la primărie, bându-mi ceaiul, mă simţeam foarte mulţumit de mine însumi. Mai întâi, ceaiul era proaspăt, tare şi dulce şi avea în el exact atâta

lapte cât îmi plăcea… Cu siguranţă că micul Ray, care mă privea cu un devotament de câine, avusese grijă de toate. Călimările fuseseră spălate, frecate, isir pe masă îmi pusese o cutie nouă cu ace şi o sugativă albă ca zăpada. Rupsese şi foile vechi din calendar. Toţi contabilii din lume, chiar şi cei deocheaţi ca mine, au ceva de fete bătrâne: eu, cel puţin, când văd un birou curat, ordonat, mă simt vesel şi uşor ca şi cum aş fi proaspăt primenit. Acum, că plecam, atmosfera de la primărie mi se părea mai agreabilă. În sfârşit, puteam să văd mecanismul administraţiei locale aşa cum era în realitate, să-l apreciez la justa lui valoare: un amestec de muncă sârguincioasă şi de viaţă tihnită, domoală. Azi se aud multe lucruri urâte despre funcţionarii municipali, dar dacă întreprinderile industriale ar fi conduse în acelaşi ritm egal ca cel mai neglijat district urban, atunci americanii ar veni la noi să înveţe tehnica unei mai mari productivităţi, în loc să ne ducem noi la ei.

Mă gândeam la toate acestea, şi în minte îmi pregăteam un discurs bine ticluit pentru conferinţa N.A.L.G.O.; iar când delegaţii sfârşiră să mă aplaude (nu înainte de a le fi amorţit mâinile), am început să mă gândesc la noutatea din ziua precedentă, desfăşurând-o încet, ca pe o stofă căreia nu ştii ce să-i admiri mai întâi: strălucirea culorilor? ţesătura atât de bine urzită?… La aceasta se mai adăuga faptul că o rupsesem cu Alice într-un mod destul de demn şi foarte puţin dureros.

Tocmai terminasem de mobilat o casă pe strada St. Clair şi mă duceam la balul primăriei, într-o maşină „Riley” nouă, cu Susan alături, îmbrăcată într-o rochie roşie care avea să-i bage în draci pe toţi bărbaţii şi să-i facă să crape de invidie văzându-mă alături de ea, când Teddy Soames intră în birou.

— Am auzit că ai luat masa miercuri cu Brown, spuse el. Aşadar, ne părăseşti pentru păşunile grase ale

întreprinderilor particulare?

— Se pare că da.

— Pune-mi şi mie o vorbă bună, vrei? Pot să-ţi „aranjaz” un cont de cheltuieli la fel de bine ca şi oricare altul.

— Tot ce cunosc în tehnica asta am învăţat de la domnul Edward Soames, revizor principal la administraţia financiară din Warley, e bine aşa?

— Perfect! Dar înainte de a ne părăsi, amice, n-ai vrea să te uiţi puţin prin conturile astea, aşa, ca să ne scoatem pârleala?

Tonul voia să fie de o severitate glumeaţă, dar avea ceva veninos. Am rânjit şi am început să-mi răsucesc pe deget moţul de păr de pe frunte.

— Da, şefule. Se face!

Îmi dădu mapa cu conturi şi îmi întinse o ţigară zicându-mi:

— Sper că, în schimbul ăsteia – dacă vei mai da pe-aici – ai să-mi oferi o cutie cu havane. Apoi mă privi încruntându-se: Dar văd că nu-ţi prea pasă de ce i s-a întâmplat Alicei Aisgill, sau n-ai auzit?

— Ce-i cu ea?

— A murit.

„O, dumnezeule, mă gândii îndată în sinea mea, s-a sinucis şi a lăsat o scrisoare în care aruncă toată vina pe mine. Acum s-a terminat. Sunt la pământ”. Ochii lui Teddy erau de un albastru pal, ca şi cum s-ar fi scurs toată culoarea din ei; privirile lui mă scrutau.

— Îţi era prietenă, nu-i aşa?

— Foarte bună prietenă. Cum a murit?

— A intrat cu maşina într-un zid în Warley Moor. Băuse toată noaptea la „Clarendon” şi la „St. Clair”. La „St. Clair”, patronul n-a mai vrut s-o servească.

— Şi a lăsat-o totuşi să conducă, am spus eu. I-a luat

banii şi a lăsat-o să se îmbete până când a ajuns în stare să se sinucidă.

Nu era frumos că-l învinuiam pe sărmanul Bert, dar trebuia să spun ceva.

— O fi gonit cu viteză nebună, spuse Teddy. Se spune că maşina s-a făcut uite-aşa – îşi făcu palma căuş – şi şoseaua era lac de sânge. N-au găsit-o decât azi-dimineaţă.

— Unde s-a întâmplat exact?

— Pe strada Corby. Ştii, sus, mai la nord de Dealul Vrăbiilor, la dracu-n praznic. Ce-o fi căutat acolo la ora aia?

— Nu pot să-mi închipui… Murmurai.

Dar puteam să-mi închipui, clipă cu clipă, tot ce i se întâmplase Alicei după ce o părăsisem. A rămas în apartament şi a mai băut două ginuri duble. Apoi toate lucrurile din jurul ei – ceasul aurit, păstoriţele din porţelan de Dresda, şi păzitorii de capre italieni, şi fotografiile unor oameni duşi de mult de pe lumea asta, volănaşele, poleiala, perdelele de creton, sticla din care băusem eu – s-au adunat la un loc şi au atacat-o, inofensiv fiecare în parte, dar ucigător cu toate laolaltă, asemeni acelor peştişori sud-americani care în cinci minute rod un înotător până la os. După aceea a fugit din apartament, s-a urcat în maşină şi a plecat; dar când a ajuns în Warley (nici nu-şi dăduse seama că ajunsese acolo, o cuprinsese un fel de amorţeală, până când s-a trezit aşteptând la stopul din Market Street şi repetându-mi în şoaptă numele) n-a mai ştiut ce să facă. S-a îndreptat spre strada St. Clair, cu gândul să se ducă acasă. Cuvântul „acasă” îi trezi o clipă în minte o noţiune abstractă, o imagine falsă; părinţi, tihnă, îmbrăţişări, lapte fierbinte, un foc zdravăn în sobă şi uitarea* tuturor supărărilor şi necazurilor după o noapte de somn. Dar când a trecut pe lângă strada Vulturilor (acolo stă Joe), îşi veni în fire, înţelegând ce însemna de fapt acest „acasă”: o

clădire rece, un bărbat pe care nu-l iubea, un radiator electric, toleranţa glacială a lui George, şi ea însăşi prea matură pentru ca o cană de lapte fierbinte să-i alunge gândurile; şi nu o aştepta nicio îmbrăţişare, chiar dacă ar fi dorit ca bărbatul ei să fie duios cu ea, iar a doua zi totul avea să fie şi mai greu de îndurat. Pesemne că s-a întors la Calder Crescent sau la Wyncham Terrace şi s-a dus la „Clarendon”. Probabil că a intrat într-unul din boschete, unde n-ar fi riscat să întâlnească feţe cunoscute – „Thespienii” se strâng întotdeauna la bar. Dacă ar fi simţit nevoia de oameni, dacă ar fi fost în stare să se convingă că nu-i păsa că o părăsisem, ar fi putut să iasă din boschet şi să plonjeze în torentul principal, să revină, poate nu la fericire, dar măcar să apuce calea unui fel de purgatoriu sentimental. Pe la ora nouă şi un sfert, auzind voci în bar, şi-a dat seama că nu voia să vadă pe nimeni cunoscut, sau care mă cunoştea pe mine. S-a strecurat afară pe uşa din spate. La ginurile duble pe care le băuse înainte, s-au mai adăugat vreo trei, patru. Totuşi, nu voia să se ducă acasă. Mai rămăsese cârciuma de pe St. Clair. Ginurile băute îşi suflecară mânecile şi se puseră pe lucru: „Trebuie să-l elimini pe Joe din sistemul tău, i-au spus. Elimină-l, împachetează-l, fă-l să dispară. Te duceai adesea cu el la cârciuma de pe strada St. Clair? Foarte bine! Du-te drept acolo şi stai unde obişnuiai să stai cu el. Scuipă-l în ochi!”

Sau poate că se dusese cu speranţa că va regăsi fericirea aceea limpede şi frumoasă pe care o împărtăşiserăm altă dată, când eram cu aproape un an mai tânăr şi cu zece mai inocent! Şi a fost nevoie de ajutorul şi mai multor ginuri ca să ajungă mai aproape de iluzia pe care o urmărea, apoi a început să cânte, sau să înjure, sau a căzut pe jos, toate trei la un loc, iar Bert, patronul unui local atât de onorabil, a convins-o să plece. S-a îndreptat iar spre strada St. Clair, apoi a luat-o de-a lungul şoselii

înguste pe Dealul Vrăbiilor; dar, oprind la vechile cărămidării, Joe i-a răsărit din nou în faţă. Şi acasă nu putea să se ducă! îşi spuse că de-ar apăsa mai tare pe accelerator, ar putea ieşi din ea însăşi – şi acum mă aflam iarăşi lângă ea în maşină, şi venea curba aceea dublă pe care doar o maşină de curse ar fi putut lua la o asemenea viteză…

— Ce moarte groaznică! exclamă Teddy.

— Mă aşteptam la asta, spuse greu Joe Lampton. Conducea ca o nebună. Totuşi, ce tragedie!…

Nu-mi plăcea Joe Lampton. Era un tânăr contabil foarte calculat, purtând un costum bleumarin bine călcat şi cu un guler alb, apretat. Totdeauna spunea şi făcea numai ce se cuvine şi niciodată nu punea pe nimeni în încurcătură etalându-şi indecent sentimentele. Izbutise să valorifice până şi o întâlnire cu o fetişcană drăguţă pe care o răsturnase într-o căpiţă cu fân, transformând-o în dividende. Îl uram pe Joe Lampton, dar el arăta şi vorbea foarte sigur de sine, stând la masa mea, în propria mea piele, şi Joe Lampton venise aici nu pentru o vizită scurtă, venise să se instaleze în mine definitiv.

— Alice nu era o fiinţă fără cusururi, observă Joe Lampton. Dar cine-i perfect? Era o femeie plină de viaţă şi o să-mi lipsească foarte mult… Joe Lampton clătină încet şi demn din capul lui frumuşel. Asta însemna că urma ceva moralizator: Şi mie îmi place să beau un pahar, dar nici aşa, să conduci o maşină şi să te îmbeţi… Asemenea oameni n-ar trebui admişi în localuri. Noroc că n-au fost şi alte victime. Doamne, şi când te gândeşti că ieri era vie, veselă, şi pe urmă într-o secundă…

— O secundă? Da’ de unde! spuse Teddy. Când a venit ambulanţa mai trăia, n-a murit decât pe la ora opt.

— Iisuse Cristoase! am sărit în sus. Iisuse Cristoase! M-am întors înfuriat spre Teddy: Cine ţi-a spus? Cine ţi-a

spus?

— Văru-meu… Lucrează la spitalul din Warley, răspunse el. Mi-a făcut rău când am auzit. Cică se târa pe şosea când a găsit-o un ţăran. Avea pielea jupuită pe ea şi volanul îi intrase…

Am ieşit din birou aproape gonind şi m-am dus la toaletă. Dar W.C.-ul era ocupat, şi mai trecură aproape zece minute până se deschise uşa, şi un tânăr de la secţia sanitară ieşi ruşinat, lăsând în urmă closetul plin de fum de tutun. Am încuiat uşa şi m-am aşezat pe colacul scaunului, cu capul în mâini, mâinile acelea bune şi drăgăstoase care mângâiaseră adesea ceea ce acum, din pricina trădării acestui creier pe care îl ţineam între mâini, se transformase într-o masă de carne crudă, străpunsă de oase.

La ora 12 i-am spus lui Teddy că nu mă simt bine. Nu ştiu ce făcusem până atuunci; sper cel puţin că am avut obrazul să fac destule greşeli verificând conturile. Am aşteptat la staţia din Market Street vreo zece minute, pe urmă am luat un autobuz spre Leddersford. Nu puteam să mănânc, nu puteam să stau în Warley şi nici să dau ochii cu familia Thompson. Cu siguranţă că ar fi vorbit despre Alice, şi atunci Joe Lampton avea să pună iar stăpânire pe mine. Joe Lampton, marcă de export, categoria întâi, garantat, fără praf, fără defecte, crăpături sau compasiuni. Atâta timp cât stăteam pe bancă în autobuz, mă aflam în perfectă siguranţă. Am încercat să nu mă mai gândesc la nimic; în vereme ce autobuzul gonea 23 e şoseaua principală: o papetărie, un magazin de textile, o tutungerie, un teren de *cricket*, o fată trasă de un câine alsacian, o femeie bătrână, strâmbată la faţă, ferindu-se de câinele care sărea spre ea ţinând cu tot dinadinsul s-o lingă pe obraz. Apoi veniră câmpiile şi vacile, drumeagurile întortocheate ca teniile, dinspre noile terenuri comunale.

Dar Alice fusese ucisă, şi ceea ce vedeam eu acum nu erau decât piesele unui mecanism gigant care mai funcţiona doar din bravadă: mecanism conceput, construit anume ca s-o ucidă pe Alice, or, scopul fusese atins. Trebuia să i se îngăduie să se strice, apoi să se oprească de tot, cu şoferul adormit la volan, cu pasagerii stând docili, cu gura căscată, aşteptând ca autobuzul să zboare mai departe, lăsând în urmă pământurile în paragină, magazinele închise, năpădite de şobolani, vacile nemulse mugind cu ugerele umflate, câinii, pisicile sălbăticite, redevenite fiare cu boturi însângerate, pe urmă să se ridice o vijelie turbată care să măture pământul de toate necurăţeniile, până ce avea să dea de piatră curată şi foc. Mi-am lins buzele uscate, privind la pasagerii autobuzului, strălucitori de sănătate, trandafirii la faţă, mirosind a mâncare, tutun şi somn; am închis pleoapele, cuprins de o greaţă nesfârşită. Îmi era frig, tremuram şi eram gata să vărs. Dar nu era numai asta. Un adevăr cumplit mă asaltă dintr-odată şi-mi dădui seama dar că pe lume nu există nici visuri, nici milă, nimic decât un uragan de violenţă.

Am rămas cu braţele încordate, aşteptând un al doilea atac. Dar nu mai urmă nimic. Când autobuzul a ajuns la Leddersford, am intrat în prima cârciumă întâlnită în cale. Localul era aşezat într-un imobil vechi, care mirosea a igrasie şi a pluş prăfuit. Uşa din faţă dădea direct în bar. Când am deschis-o, zgomotul şi lumina străzii pieriră. Erau mulţi oameni la bar, şi toţi vorbeau cu voci scăzute. Am comandat un rom şi un ţap de bere neagră şi am început să privesc tablourile agăţate pe pereţi şi pe scara ce ducea spre „W.C. Femei”. Toate înfăţişau scene de luptă, gravuri ţipător colorate, cu marionete energice agitând săbii cu pete roşii de vopsea în vârf, şi arme de foc din care ieşea câte un rotocol de fum, iar marionetele acelea înfigeau steaguri pe movilitele conice ce dominau

câmpul de luptă plat, înaltând neobosite ca la paradă, uneori murind foarte băţoase, cu mâna stângă la piept, cu dreapta îndemnându-şi camarazii să meargă înainte, către victorie. După rom, berea avea un gust de apă sălcie şi mi se făcu greaţă. Nu credeam că aş fi fost în stare să mai dau pe gât o înghiţitură. Apoi am simţit înăuntru, în pântece, că măruntaiele mi se încălzesc, şi am mai comandat bere. Căldura lăuntrică a crescut, până când, după patru, cinci rânduri, mă cuprinse o nepăsare fericită: aveam la bancă opt sute de lire, urma să mă însor cu fata ştabului ălurmare, să ajung director cu un cont propriu de cheltuieli, eram deştept, chipeş, plin de bărbăţie, un făt-frumos din Dufton, ce înlăturase din calea lui ca prin farmec toate piedicile.

Toate piedicile? Asta însemna şi Alice. Alice nu fusese înlăturată ca prin farmec. Oare cât timp s-o fi târât prin întuneric, scăldată în sânge? Şi acum unde mă aflam? Eram la Dufton, la Cardington, la Compton Basset, la Cologne, Hamburg şi Essen, în avion, prin podgoriile Bavariei, apoi la Berlin, cu şcolăriţele acelea clorotice şi cu mamele lor. Cinci ţigări ca s-o ai pe mamă, zece pentru fii-sa. Apoi iar Dufton, apoi iar Warley… Nu mai departe decât cu un an în urmă. Ar fi trebuit să rămân acolo unde mă născusem, şi atunci Alice s-ar mai fi plimbat şi acum prin Warley, cu părul ei blond strălucind în soare, sau ar fi stat acasă întinsă pe divan, citind o piesă de teatru, sau ar fi mâncat pui cu salată, dacă ar fi fost sezonul de salată. Mi-am dus mâna la cap.

— Nu te simţi bine? întrebă cârciumarul.

Avea o mutră flască, inexpresivă şi o voce groasă, răguşită. Până în clipa aceea discutase despre fotbal cu un grup de prieteni. Acum nu ştiu ce i se năzărise, îşi îndreptase ochii spre mine. Mi-am luat mâna de la cap şi-am mai cerut un coniac. Nu se mişcă să mă servească.

— Te-am întrebat: nu te simţi bine?

— Hm?

— Eşti bolnav?

— Nu… Nici vorbă. Am comandat un coniac.

Toţi tăcuseră. Mă priveau cu ochii scânteietori, dornici să asiste la o încăierare, să vadă cum sunt cotonogit, cum mi se rup oasele. Cu mine personal n-aveau nimic, dar pur şi simplu sunt momente când oamenii se plictisesc, se plictisesc de moarte. Rotindu-mi ochii prin sală, mi-am dat seama că nu intrasem într-o crâşmă obişnuită. Era un local de pariori de curse şi de homosexuali (lângă mine se şi oploşiseră vreo trei) bătători la ochi; printre apaşii din jur, ca nişte dinţi stricaţi.

— Te-ai cherchelit, gata, ţi-ajunge! bombăni patronul.

M-am încruntat la el. N-aveam niciun motiv să mai rămân acolo. Dar picioarele parcă mi se lipiseră de podea.

— Îţi ofer eu un pahar, puişorule, spuse unul dintre homosexuali. Avea părul vopsit într-un galben-metalic şi mirosea a muşcată. Ronnie, eşti un bădăran! adăugă adresându-i patronului, apoi îmi zâmbi, arătându-şi dantura falsă de un alb orbitor. Eşti cuminte, nu-i aşa, nu muşti, frumosul meu lup?

— Ai să dai de dracu’! mârâi patronul.

— Asta şi vreau, zise individul cu părul vopsit, şi chicotiră cu toţii, ca la comandă.

L-am lăsat să-mi ofere un coniac dublu, apoi l-am întrebat ce vrea să bea. Voia o citronadă. Homosexualii colindă localurile numai aşa, ca să agaţe pe câte unul. Nu se îmbată niciodată, cum nu ne-am îmbăta nici eu, nici dumneata dacă am fi înconjuraţi de femei ispititoare pe care le-am putea avea contra câtorva pahare de băutură.

— Pe mine mă cheamă George, spuse el. Pe tine cum te cheamă, frumosule?

I-am dat numele preotului metodist din Warley, care,

în ultimul număr din gazeta *Clarion*, combătuse cu înflăcărare corupţia moravurilor (referindu-se la sexualitate).

— Lancelot, spuse el. Am să-ţi spun Lance. Ţi se potriveşte de minune. Ce ciudat, dar caracterul unui om poţi să-l deduci imediat după numele pe care-l poartă. Mai iei un coniac, Lance?

Am continuat să beau în contul lui până la trei fără cinci, când am ieşit pretextând că mă duc la W.C. Apoi am cumpărat nişte bomboane de mentă într-o farmacie şi am zăcut până la cinci şi jumătate într-un teatru de varietăţi. Joseph Lampton făcea lucrul cel mai înţelept cu putinţă: se ferea din calea răului, aşteptând să se risipească efectele berii, romului şi coniacului; şi Joseph Lampton punea, păstra o barieră de căldură, întuneric şx de umbre colorate între el şi durere. Am ieşit la lumina zilei cu senzaţia de durere de cap pe care ţi-o dau matineele, dar încetasem să mă mai gândesc la Alice şi mă ţineam bine pe picioare.

Am intrat într-un restaurant şi am mâncat o porţie de peşte şi cartofi pai, unt cu pâine, două prăjituri cu cremă având un gust bizar (era perioada când cofetarii foloseau, plasmă şi parafină lichidă) şi o îngheţată de căpşuni. Apoi am băut un ceainic plin cu ceai indian roşcat. După ce am terminat a treia ţigară şi nu mai rămăsese niciun strop de ceai în ceainic, m-am uitat la ceas şi am văzut că se făcuse şase şi jumătate. Am plătit şi m-am ridicat cu pasul unuia care iese la plimbare. Eram încă stăpân pe mine şi dintr-odată mă gândii că nimănui nu i-ar fi folosit – şi cu atât mai puţin lui Alice – dacă m-aş fi îmbătat ca un porc şi aş fi căzut în şanţ. M-aş fi dus acasă – căci Warleyul, la urma urmelor, era casa mea, eu singur mi-o alesesem – să iau o aspirină şi să mă bag în pat cu o sticlă de apă fierbinte la picioare. Doar nu eu eram bărbatul lui Alice; să se descurce George, n-are decât. Apoi, m-am pomenit deodată

nas în nas cu Elspeth.

Înaintea mea se oprise o femeie bătrână, încorsetată, cu părul vopsit roşu, clătinându-se uşor pe tocurile-i înalte. Niciodată n-o văzusem în halul acela. Era machiată ca pe scenă. Pe faţă avea un strat de pudră atât de gros, şi pometii boiţi şi buzele atât de violent rujate, încât numai ochii tiviţi cu pete purpurii aveau o lucire omenească.

— Monstrule! spuse ea, privindu-mă cu furie. Peşte ordinar! Criminalule! Eşti fericit acum, nemernicule? Te-ai descotorosit de ea, ai scăpat?...

— Lasă-mă, i-am spus. N-am vrut să moară.

Mă scuipă în obraz.

— Ce s-a întâmplat e o pedeapsă groaznică pentru mine, mai mult decât atât nu mă poţi pedepsi, am spus. Am să mă pedepsesc singur. Acum, pentru numele lui dumnezeu, lasă-mă în pace! Lasă-ne în pace pe amândoi.

Expresia feţei i se schimbă brusc; lacrimi grele începură să-i brăzdeze fardul. Îşi puse mâna osoasă pe a mea; era uscată şi fierbinte.

— Am telefont azi-dimineaţă şi mi-au spus, zise ea. Ştiam ce se întâmplase la mine. Ah, Joe, cum ai putut să faci una ca asta? Te iubea atât de mult, Joe! Cum ai putut să faci una ca asta?

I-am dat mâna la o parte şi am plecat repede. Nu schiţă nicio mişcare ca să mă urmeze; rămase locului, cu o privire tristă ca a unei soţii tinere privind un vas militar ce pleacă din port... Fugeam de centrul oraşului, îndreptându-mă pe uliţe dosnice, întortocheate, spre cartierul muncitoresc de lângă şoseaua Birmingham. Şoseaua Birmingham, aceea pe care, mergând vreo două sute cincizeci de kilometri, poţi ajunge în cele din urmă la Birmingham; era un motiv în plus ca să mă îmbăt.

Toate evadările sentimentale se termină într-un oraş străin, cu localurile şi magazinele închise, fără o para în

buzunar, cu trenul ce te-ar duce acasă, suprimat fără termen, suprimat pentru un milion de ani… „Lasă-*ne în pace*”, *îi* spusesem lui Elspeth. Eram doi deci… Eu şi un cadavru, un cadavru care în curând avea să încapă pe mâinile dricarului – puţin ruj, puţină ceară, câteva cusături dibace, bandaje albe de mătase pentru părţile unde nu se mai puteau face reparaţii, şi perechii noastre nu i-ar mai fi fost ruşine să se arate în lume. Eu eram cadavrul care arăta mai bine; pe mine încă mult timp nu era nevoie să mă îngroape.

Tramvaiele şi magazinele îşi înfigeau cel mai adânc bisturiul în cancerul din mine. De fiece dată când un tramvai trecea clătinându-se, ratând cu un centimetru pietonii neatenţi, o vedeam pe Alice sub roţi, însângerată, ţipând, şi voiam să fiu acolo, cu ea, să mi se stabilească vinovăţia, să se oprească circulaţia, iar mutrelor bovine să li se facă rău de groază. Nu-mi păsa de restul vehiculelor, nu ştiu de ce; şi nu ştiu de ce m-am gândit la o asemenea moarte stupidă. Nu îndrăzneam să mă uit la magazine. Era unul cu o firmă nouă – „Umpelby şi Dickinson”, textile, înfiinţat în 1855 – şi azi îmi mai produce coşmaruri. Avea şaizeci şi trei de geamuri murdare, iar patru dintre literele scrise sus pe firma de lângă birourile principale lipseau. *Umpelb* şi *D kinso* sunt cuvintele cele mai îngrozitoare pe care le-am văzut vreodată. Acum îmi explic că eram speriat fiindcă magazinelor nu le păsa de ceea ce se întâmplase cu Alice. Dar de ce oare uram tramvaiele nevinovate şi prietenoase?

Am mers înainte aproape doi kilometri, depărtându-mă mereu de şoseaua principală, dar zgomotele tramvaielor îmi, mai sunau încă în urechi. Era o seară frumoasă pentru acel anotimp al anului, neobişnuit de caldă şi spumoasă parcă, picurând de-a lungul străduţelor înguste; majoritatea uşilor erau deschise, şi oamenii

şedeau în prag, şedeau pur şi simplu, fără să spună nimic, privind pietrele cenuşii, coşurile şi dughenele deprimante. Era vineri, şi curând aveau să se ducă să se îmbete. Deocamdată se prefăceau că e luni sau chiar joi, că n-au parale şi că vor fi nevoiţi să stea acasă printre rufele întinse la uscat, privindu-şi toată seara nevestele pământii, cu varice la picioare, umblând de colo-colo şi urându-l pe amărâtul din Strada învecinată care a câştigat un pariu de un mai puţin de o sută de şilingi, mizând doar cinci. Apoi vor renunţa să se mai prefacă şi vor cântări lacomi în palmă banii de cheltuială; vreo trei lire.

M-am oprit şi m-am rezemat de un felinar. Nu puteam să mai merg. Ar fi trebuit să plec undeva la ţară. La ţară poţi să te plimbi fără să-ţi vină să verşi, şi nu te doare că pomii, iarba, apa rămân nepăsătoare, fiindcă de la de un te poţi aştepta la nimic, nu le pasă de iubire; pe când oraşul ar trebui să fie plin de iubire, şi nu-i niciodată.

Un poliţist trecu pe lângă mine şi mă privi iscoditor. Peste cinci minute trecu din nou. Nu-mi rămânea altceva decât să intru în cel mai apropiat local. M-am dus mai întâi la bar, unde majoritatea muşteriilor păreau a fi salahori irlandezi; chiar când nu vorbeau, păreau de-o însufleţire, de o violenţă extremă. Locul meu nu era acolo (tot aşa cum al lor nu era la „Clarendon”), şi ei ştiau asta. Le-am simţit cu o bucurie adâncă duşmănia. Era tocmai ce-mi trebuia; asta îmi procură o senzaţie tot atât de plăcută acră ca un fum greu de mahorcă. Am dat pe gât dintr-odată o jumătate din halba amară, privind cu o milă batjocoritoare mutrele stupide din jur, mutrele celor care ar fi putut fi viitorii mei camionagii, muncitori, vânzători dacă ar fi dat peste ei norocul acesta!…

Am mai băut o halbă. Berea era rând pe rând amară, parfumată, acră, apoasă, dulce, sălcie. Capul mi se umpluse de o ceaţăgoasă, ce căuta să-şi facă loc spre gât;

presiunea crescu până ajunse în ochi, şi atunci scaunele, oglinzile, feţele oamenilor şi sticlele din spatele barului se amestecară într-o harababură pe podeaua ce se legăna uşor. M-am apucat zdravăn cu amândouă mâinile de bara de alamă a tejghelei, trăgând adânc aer în piept de mai multe ori, până ce podeaua, protestând ca un animal bătut, se domoli.

După două romuri, am intrat în salonul de alături. Nu fuseseră scaune libere la bar şi mă dureau picioarele, dar nu de asta plecasem. Adevărul motiv se afla la intrare

— De cum o zărisem, mi-am dat seama că ea era singurul lucru necesar ca să-mi închei seara. Singurul leac pe care încă nu-l încercasem.

Părea de vreo 20 de ani şi avea păr blond, creţ, şi oase mici. Nu arăta rău, dar faţa-i era neterminată, ca şi când n-ar fi avut destulă carne ca să-i întregească feminitatea. Când a văzut că mă uit la ea, mi-a zâmbit, şi pielea palidă mi-a făcut impresia că sta gata să i se rupă. Dar omul nu trebuie să fie prea pretenţios cu femeile agăţate la întâmplare. În timp de pace, femeile nu pică aşa de uşor cum îşi închipuie cetăţenii onorabili. Şi avea în ea ceva care dintr-odată trezi în mine un lucru pe care-l crezusem dispărut de ani, o dorinţă ce depăşea cu mult simpla curiozitate, o poftă perfidă, deşănţată de a vedea cam cum era făcută sub rochie.

M-am aşezat lângă ea.

— Te deranjez?

Chicoti.

— Aş, de unde!

I-am oferit o ţigră.

— *Mersi frumos*, zise ea. O, dar ce tabacheră grozavă ai! Lovi argintul, şi degetele ei lungi, subţiri, cu unghiile sângerii şi mult prea curbate, le atinseră pe ale mele. Nu eşti de pe-aici, după cum văd.

— Sunt din Dufton. Voiajor.

— În ce branşă?

— Lenjerie de damă.

Când începu să râdă, am văzut că dintâi de sus erau străbătuţi orizontal de o dungă zimţată cafenie.

— Eşti un drac de bărbat! zise ea. Îmi dai. Şi. Mie o mostră gratuită?

— Dacă eşti fată cuminte… Am răspuns. Vrei să bei ceva cu mine?

— Da, aş bea o bere…

— Bere? am făcut eu. Nu vrei ceva mai tare? Săptămâna asta am vândut mii de perechi de chiloţi de damă…

— Vai, ce urât vorbeşti!

Dar luă un gin, apoi încă unul şi încă unul, apoi un rachiu, şi curând începurăm să ne atingem uşor, apropiindu-ne centimetru cu centimetru şi totuşi îndepărtându-ne parcă din ce în ce mai mult unul de altul. Mi-am dat seama într-o străfulgerare de luciditate, înainte ca băutura şi dorinţa să pună stăpânire pe mine definitiv, că doar trupurile ni se atingeau; dar aşa cel puţin nu mă mai gândeam la Alice. Nu se mai târa pe Corby Lane, cu pielea capului jupuită, scalpată, atârnându-i peste obraji. O asemenea fiinţă nu se născuse, nu vieţuise niciodată; şi nici Joe Lampton nu mai exista, ci doar un simplu voiajor comercial din Dufton, care petrecea o seară plăcută cu o fetişcană nostimă.

Cred că se făcuse opt şi jumătate când mi-am dat seama că în local se lăsase o linişte ameninţătoare. Am ridicat ochii; înaintea noastră, un tânăr stătea nemişcat, uitându-se urât la noi. Avea o mutră de delincvent de drept comun, cu ochii căscaţi, spălăciţi cu trăsături boţite, fără formă parcă, şi gura mare. Purta un costum albastru uşor, la două rânduri, petrecut în aşa fel încât părea decoltat, şi

avea o cravată albastră de mătase dintr-un material vâscos, lunecos.

În acel moment se bucura de ceea ce mii de filme şi de reviste îl încredinţaseră a fi o mânie îndreptăţită; *amanta lui îl trădase*!

— Hai, făcu el. Vino, Mavis.

— Pleacă, spuse ea. Ce-ai venit pe capu' nostru? Ne simţeam foarte bine pân-ai venit tu.

Îşi scoase pudriera şi începu să-şi pudreze nasul. Tânărul o apucă de mâini.

— Termină odată! strigă. Am întârziat, dar n-am avut încotro. Am făcut ore suplimentare.

Îl măsurăm, gândindu-mă dacă să i-o las lui sau nu. Nu eram atât de beat încât să mă las bătut într-o bombă de pe şoseaua Birmingham. Dar individul nu era un Goliat: era cât mine de înalt, însă umerii îi avea vătuiţi şi părea cam firav; făcea parte din categoria aceea de inşi ale căror oase par că nu se întăresc niciodată.

— Las-o-n pace! m-am răstit la el.

— Da' tu cine dracu' mai eşti?

— Jack Wales.

— Habar n-am de numele ăsta, nu ştiu, nu-l cunosc!

— Niciun mă aşteptam. M-am ridicat; Ai auzit ce-am zis?

Involuntar, mâna mea bâjbâi pe masă până dădu de o halbă goală. În local nu se mai auzea nici musca. La masa de alături se afla o pereche cumsecade, deocamdată, de vârstă mijlocie. Amândoi păreau speriaţi. Bărbatul era mic, pirpiriu, femeia avea ochelari cu rame albe şi o gură micuţă. Îmi aduc aminte că-mi părea rău de ei, pe când în mine începu să urce o furie limpede, rece, tot atât de tăioasă şi de asasină ca halba de bere pe care o ţineam în mână.

— Ia laba de pe ea!

Am ridicat halba ca şi când aş fi vrut să izbesc o dată în masă cu ea. Mâna lui slăbi strânsoarea, şi fata îşi eliberă încheietura braţului, pudriera pică pe jos şi un norişor de pudră se risipi în aer. Tânărul se întoarse şi ieşi fără o vorbă. Zgomotele obişnuite ale localului reîncepură, şi incidentul fu dat uitării tot atât de repede cum începuse.

— Nu-i chiar prietenul meu, Jack, să ştii, se scuză ea, Mi-e silă de el. Crede că-i stăpân pe mine, numai aşa, că am ieşit o dată ori de două ori cu el.

— În orice caz ne-a făcut prezentările, am zis eu. Deci, Mavis te cheamă. Frumos nume, ţi se potriveşte, fetiţă dragă.

Îmi atinse mâna.

— Ai spus asta atât de drăguţ…

— Ţie nu-i greu să ţi se spună lucruri drăguţe.

— Eşti cel mai adorabil băiat pe care l-am cunoscut în viaţa mea! O, şi ce haine frumoase ai! îmi pipăi la iuţeală stofa costumului. (Era un costum nou, făcut dintr-o stofă pe care mi-o dăruise Alice cu cinci luni în urmă). Lucrez într-o fabrică de textile, mă pricep la stofe.

— Dacă-ţi place ţie, Mavis; am să umblu numai în costumul ăsta, am spus eu. Limba începea să mi se împleticească în gură. Sunt atât de fericit cu tine… Eşti atât de drăguţă… Şi de deşteaptă… Şi de frumoasă…

Reluam vechiul repertoriu, amestecând frânturi de poezii, nume de cântece, fragmente de autobiografie, turnând peste toate siropul linguşirii. Ştiam foarte bine că nu era nevoie de asta; câteva rânduri de băuturi, o mie de iumuri de nicotină şi obişnuitele maniere frumoase ajungeau ca să obţin ceea ce doream. Dar trebuia să înfrumuseţez pofta, să atenuez ritmurile bestiale ale împreunării, să dau inevitabilelor minute de dementă fremătătoare o oarecare poleială, să fac ca actul sexual să semene cât de cât cu bunătatea şi duioşia.

— Lasă-mă pe mine să plătesc, spuse ea când am mai comandat un rând.

— Cum vrei, am spus eu.

— Ai cheltuit câteva lire, ştiu sigur. Eu, Jack, nu sunt din alea interesante. Mie, dacă-mi place un bărbat, nu-mi pasă dacă nu-mi dă decât un ceai. Eu, să ştii, câştig bine. Săptămâna trecută am adus acasă şase lire.

Am simţit că-mi dau lacrimile.

— Şase lire! am exclamat. Păi ăştia-s bani, nu glumă, Mavis! Poţi să-ţi mai pui şi deoparte, pentru zestre.

— Trebuie mai întâi să găsesc un tip potrivit, spuse c'el.

Scotoci în poşetă. Era o poşetă mare, de piele neagră, cu iniţiale bătute în pietre. Înăuntru avea talmeş-balmeşul obişnuit de pudră, ruj de buze, vată, batiste, ţigări, chibrituri, poze... Îmi strecură în mână o hârtie de zece şilingi.

— Plătesc eu, iubitule, spuse ea.

Vocea caldă, cu accent nordic, şi priveliştea poşetei deschise îmi dădură un sentiment insuportabil de singurătate. Îmi venea să-mi pun capul între sânii ei micuţi, asudaţi, şi să dau uitării lumea crudă în care fiece faptă aduce urmări.

Am comandat o sticlă de bere şi un gin cu vermut. Timpul începu să fugă prea repede, să alunece fără speranţă. Clipă de clipă mă uitam la ceas şi, privindu-i acele, vedeam că trecuseră încă zece, şi încă zece minute. Ştiam că pe Mavis n-o întâlnisem decât cu un ceas înainte, dar ceasul acela era departe, cu un an în urmă. În timp ce beam berea acră cu un miros înţepător, trezit, podeaua începu iar să se clatine. Apoi, toate impresiile pe care le poate avea un om se strânseră laolaltă, ca o mulţime de curioşi la locul unui accident, şi fiecare ţipa să fie lăsat să mă vadă, să se aplece asupra mea: timpul care dansa,

încălţat în ciubote cu ţinte pline de noroi, gustul nou al berii şi gustul cel vechi al coniacului şi al romului, al peştelui şi al făinii, al tutunului, al funinginei şi murdăriei, al sudorii lui Mavis, care avea ceva nesănătos, şi pudra şi rujul ei – cretă, rădăcină de iris, bomboane parfumate – şi mâna fierbinte a alcoolului ce mă ţinea pe linie de plutire, şi tocmai când mi se părea că pe lume nu va mai exista alt loc decât încăperea aceea lungă, cu scaunele verzi *art moderne*, şi cu mese acoperite cu sticlă, ne-am trezit afară în stradă, înlănţuiţi, mergând pe uliţe înguste, pe alei şi străduţe, prin curţi şi maidane; apoi am trecut peste o pasarelă, dedesubtul căreia locomotive făceau o larmă de fierării înghesuite una în alta ca să scape de frigul nopţii, toate împreună, fără rost, ca şi cum s-ar fi bătut între de cu palmele pe spinare ca să se încălzească, şi în cele din urmă ne-am pomenit în colţul unui depozit de lemne, într-o mică magazie de cherestea. M-am desprins de trupul meu, care singur execută gesturile aşteptate de fată. Ea se agăţă de acel trup după clipa arzătoare a împreunării, ca şi când ar fi fost viu, sărutându-i faţa răvăşită de băutură şi punându-şi pe sâni mâinile lui inerte.

Foarte aproape de strada murdară erau case, lângă depozitul de lemne; puteam să aud voci, muzică şi să adulmec mirosul mâncărurilor. Jur-împrejur licăreau luminile oraşului. Şoseaua Birmingham porneşte din centrul Leddersfordului, iar noi ne aflam pe Un mic platou, care se ridica în mijlocul drumului. Nu se zărea nici urmă de câmp şi nicio palmă de loc unde să nu fi fost oameni: două sute de mii de singurătăţi, două sute de mii de morţi diferite.

Atunci, deodată, toată întunecimea pe care lumina o izgonise, străvechea pustietate a şesurilor şi pădurilor, pe care o copleşiseră de mult construcţiile, se revărsară asupra mea, fără să-mi aducă nici durere, nici fericire, nici

deznădejde ori speranţă; pur şi simplu neant. Totul era ca fantoma imaginii dintr-un caleidoscop, stinsă pe ecranul orb, şi pe care n-o mai puteam face să apară din nou, neavând moneda necesară.

— Ai mâini frumoase şi moi, spuse Mavis. Ca de îfemeie.

— Nu sunt… Nu sunt frumoase, am bâiguit eu. Sunt urâte. Mâini de ucigaş.

— Eşti beat, îngeraşule.

— N… u… Niciodată nu m-am simţit atât de bine.

Mă reîntorsesem în trupul meu, îmi dădeam seama cu groază de asta, şi nu ştiam ce să fac cu el.

— Ce băiat curios eşti tu, spuse Mavis.

Mi-am căutat tabachera. Era goală. Fata scoase un pachet de ţigări „Players” şi aprinse două.

— Ia tot pachetul, eu mai am, spuse ea.

Am fumat un timp în tăcere. Mă sileam să ies din beţie; în zadar însă. Nu-mi puteam aminti nici unde locuiam şi literalmente nu ştiam dacă eram treaz ori visam.

— Jack, tu mă placi pe mine?

— Din prima clipă în care te-am văzut. Am mai făcut un efort: Eşti foarte dulce. Te plac foarte mult, foarte mult.

Luminile începură să se învârtească în jurul meu, urechile îmi ţiuiau…

— Maşinăriile astea, am spus. Ale dracului maşinării. Nu se mai opresc odată?

Se vede că mai mult m-a târât de acolo; niciun ştiu cum putuse să mă care. Ne-am oprit întâmplător lângă o casă cu terasă, am încercat să mă ţin drept, dar n-am reuşit. În cele din urmă, m-am sprijinit de gardul grădinii.

— Te simţi bine, Jack?

— Splendid, am spus eu. Splendid!

— O iei la stânga şi mergi drept înainte. Ai bani de taxi?

Am scos din buzunar un ghemotoc de bancnote.

— Ai grijă, spuse ea. O lumină să aprinse deasupra noastră şi am auzit un glas bărbătesc mârâindu-i numele. O, doamne, se sperie, s-au trezit! Mă sărută. La revedere.

Jack. A fost grozav, să ştii, n-am să uit! şi intră fuga în casă.

Am plecat, legănându-mă pe picioare, uşurel, cu *o* mişcare graţioasă, în acelaşi timp atât de comică, cel puţin aşa mi se păru, încât mă simţii oglibat să râd.

O mână aşezată pe umărul meu îmi întrerupse râsul la jumătate, punând în acţiune reflexele pe care mi le creasesergentul instructor când mă învăţase tehnica luptei corp la corp. Mecanismul era ruginit, dar, mă gândii eu cu bucurie, durerea şi umilinţa îşi vor da mâna, ca să se avânte înainte, spre a-i strivi pe cei doi indivizi opriţi în faţa mea.

Unul din ei era iubitul lui Mavis. Pe celălalt nu-l cunoşteam, dar ăsta mă îngrijora cel mai mult. Părea a fi treaz de tot şi era mai lat în umeri decât mine.

— Ia te uită la el… Spuse pretendentul lui Mavis. Ia te uită la el… îngâmfat şi plin de coniac, împuţitul! Mă înjură rar, tărăgănat, iar vorbele acestea, în loc să mă înfurie, mai mult mă mâhniră. Mavis e fata mea, auzi? Nouă nu ne plac străinii care se amestecă în treburile noastre, auzi? Mâna i se încleştă pe umărul meu. Ai să vezi pe dracu', o să blestemi clipa în care ai pus piciorul, pe aici, băiete!

— Cară-te! am spus.

— Tu să te cari!

Îmi arse un pumn. M-am ferit, dar nu la timp, şi m-a lovit în obraz, tăindu-mă cu ceva (mai târziu mi-am dat seama că era un inel). Pe moment am crezut însă că era un briceag şi l-am pocnit în mărul lui Adam. A scos un sunet vag – ceva între gânguritul unui copil şi horcăitul unui

muribund – apoi se îndepărtă de mine, clătinându-se şi ţinându-se cu mâinile de beregată.

— Scârnăvie! urlă prietenul lui, încercând să-mi dea una cu piciorul în burtă.

Mai curând dintr-un noroc decât conştient, m-am întors într-o parte; dar nu aşa cum mă învăţase sergentul la instrucţie. Piciorul mă lovi în coapsă, mi-am pierdut echilibrul şi am căzut cu individul peste mine: Ne-am rostogolit pe pavaj ca nişte ştrengari care se iau la trântă. Eu încercam să-l ţin cât mai departe de mine, iar el, cred că nu se gândea la nimic altceva decât să mă facă să sufăr tot atât cât suferea prietenul lui din piricina mea (pe ălălalt îl auzeam, abia îşi mai trăgea sufletul). Cu amândouă mâinile încleştate în jurul gâtului meu, începu să strângă; un val de durere negru şi roşu mi se întinse ca o lavă îndărătul ochilor. Mâinile mi se înmuiau, picioarele nu le mai puteam mişca şi simţeam gustul sângelui ce curgea din obrazul tăiat şi parfumul briantinei şi al gulerului scrobit al adversarului meu, şi încă un miros amestecat de portocale, peşte şi de câine plouat. Felinarele crescură dintr-odată, toate, de o sută de ori, ca vrejurile fasolei în filmele documentare, trăgând după deşi casele, cu dâre lungi de lumină; atunci mi-am amintit de o altă figură pe care sergentul ne-o arătase la instrucţie şi mi-am scuipat adversarul drept în faţă. Instintic, se dădu înapoi, strânsoarea slăbi o clipă; mi-am mai adus aminte de alte şi alte trucuri, şi în treizeci de secunde individul era un morman de cârpe murdare zăcând pe pavaj, iar eu alergam, alergam din răsputeri de-a lungul străzii.

În noaptea aceea am avut noroc. N-am văzut niciun sticlete şi n-am mai auzit nici paşi care să mă urmărească. După ce am gonit aşa vreo zece minute, am ajuns în şoseaua principală şi m-am urcat într-un tramvai ce mergea spre centrul oraşului. Mâinile, faţa îmi sângereau;

privindu-mă în geamul luminat, am văzut că aveam pe haină pete mari de noroi şi de sânge şi că toţi nasturii de la pantaloni erau descheiaţi. Din fericire, în tramvai se mai aflau destui beţivi, aşa încât nu eram chiar atât de bătător la ochi. Înghesuit, împins, am ajuns lângă o femeie ce părea a fi singura persoană trează din tramvai, şi femeia avea părul cărunt, o verighetă groasă de modă veche în deget şi se uita la mine cu scârbă. În minte, nu ştiu cum, îmi răsăriră cuvintele unui imn al Armatei Salvării, şi, fără să cunosc melodia, am început să-l mormăi: „*Cruce veche şi roasă*, *cruce veche şi roasă*, *mă voi agăţa de crucea veche şi roasă*". Scârba de pe faţa femeii de lângă mine se preschimbă în dispreţ. Arăta aşa de curată – ca o mamă – iar de sub jacheta ei albastră se zărea o idee din bluza albă, scrobită, încât m-au podidit lacrimile, îi eram recunoscător că mă observase, că îi păsa de mine şi că mă privea dezgustată.

Luminile, zgomotele, maşinile, autobuzele, tramvaiele, trecătorii – toate acestea se dovediră a fi prea mult pentru mine. De două ori era cât pe-aici să fiu călcat, şi oamenii mă speriau tot atât de mult ca şi vehiculele. Iar pietonii mi se păreau şi ei făcuţi din oţel şi din cauciuc, gata să mă calce într-o clipită şi să-şi continue drumul, grăbiţi, habar neavând, nesinchisindu-se că mă striviseră.

Staţia autobuzului de Warley era departe de centrul oraşului. Nu-mi mai aduceam aminte drumul şi nici ora la care pleca ultimul autobuz. Am aprins o ţigară, şi ţigara avea un gust de pudră – pudra lui Mavis; apoi am stat, sau mai bine zis m-am legănat lângă un lacto-bar din vecinătatea gării. Mă întrebam dacă poliţia dăduse peste cei doi indivizi; se vede treaba că-i atinsesem prea tare. Mă gândeam la mâinile celui dintâi, roşii, zgâriate, cu negru sub unghii, ţinându-se de gât, şi la trupul moale al celuilalt, cu gulerul curat şi cravata nouă de mătase,

smulsă, sfârşită, şi mi s-a făcut deodată ruşine, ca şi când aş fi lovit un copil.

M-am învârtit în loc, până am dat de o staţie de taxiuri. Îmi luase ceva timp ca s-o găsesc. Mai fusesem prin Leddersford de câteva ori şi aveam în minte harta străzilor din cartierul acela, aşa că, normal, într-o secundă, aş fi putut să mă descurc. În noaptea aceea însă toate se întorseseră cu fundul în sus, iar străzile parcă îşi schimbaseră numele. Am mers pe o stradă şi m-am trezit iar pe şoseaua Birminghamului, după ce trecusem de două ori prin faţa lacto-barului de unde pornisem. Când am văzut şirul de taxiuri de cealaltă parte a şoselei, m-am oprit o secundă, să văd dacă puteam traversa.

Apoi am căzut. M-a cuprins un fel de veselie. Parcă aş fi avut o saltea elastică sub mine care îmi amortiza căderea şi mă arunca din nou, sus, tot mai sus, spre cer… Dar eu voiam să zac pe caldarâm, pe partea lui rece, s-o sărut, să adorm cu obrazul lipit de ea. Mă căzneam să mă ridic în picioare, ţinându-mă de un felinar, când am auzit o maşină oprindu-se lângă mine. Dacă era poliţia, n-aveam altceva de făcut decât să-i înfrunt; eram prea obosit şi năuc ca să fug şi ştiam că, dacă încercam să trec şoseaua, aveam să fiu cu siguranţă ucis. Mi-am făcut curaj ca să răspund la întrebările oficiale, zgâindu-mă într-una la culoarea verde-închis a stopului.

— E timpul să vii acasă, Joe.

Am întors capul. Era Bob Storr.

— N-am casă.

— Ba da, ai. Toţi am fost îngrijoraţi.

Mă luă de braţ. Eva ieşi din maşină şi mă apucă de celălalt braţ; de îndată ce apăru şi ea, m-am lăsat în voia. Lor, dar continuam să insist că n-am casă. Am stat în spate cu Eva; dârdâiam de frig şi ea îmi puse o pătură pe genunchi.

— Doamne, murmură, ce-ai făcut? Ai fost căutat prin tot oraşul. Familia Thompson…

— Susan, am spus eu. Ce-i cu Susan?

— Da’ ştiu că eşti beat! exclamă Eva. S-a dus la Londra azi-dimineaţă după rochia de mireasă. Ai uitat?

— Lasă-l în pace, spuse Bob. Li ajunge pe ziua de Viaţa în înalta societate azi.

— Am omorât-o pe Alice, am spus. Şi am început să plâng.

— Nu vorbi prostii! îmi strigă Bob.

— Toată lumea ştie că eu am omorât-o. Şi familia Thompson ştie…

— Familia Thompson ştie că era metresa ta, continuă Bob. Şi ei au avut un băiat, şi ştiu cum sunt tinerii. N-au ce să-ţi reproşeze. Nimeni nu-ţi reproşează nimic, pricepi?

Acum maşina urca înălţimile din partea de est a oraşului, departe de fum, de gunoaie, de unghiile negre ce râcâie pavajul, de figurile triste, pierdute, care încercaseră să fie deopotrivă cu mine; maşina torcea uşurel, cum ar fi făcut dacă Alice ar fi fost alături de mine în locul Evei; cum ar fi făcut chiar dacă lui Bob i-ar fi crescut dintr-odată gheare şi coarne; cum ar fi făcut dacă lumea s-ar fi sfârşit în următoarele cinci minute.

Am continuat să plâng, ca şi când lacrimile ar fi putut şterge imaginea ei târându-se în mâini, în genunchi „pe strada Corby, ca şi când ar fi putut înăbuşi primele ei ţipete sfâşietoare, ultimele gemete de delir.

— Ah, doamne, am spus, eu am ucis-o! N-am fost acolo, dar eu am ucis-o.

Eva îmi trase capul spre pieptul ei.

— Dragul meu, n-o lua chiar aşa. Acum nu-ţi dai seama, dar totul a fost spre binele tău. Ţi-ar fi ruinat viaţa. Nimeni nu te învinuieşte, Joe, nimeni.

M-am îndepărtat brusc de ea.

— Ah, dumnezeule, am strigat, dar tocmai asta e nenorocirea!

CAPITOLUL I

Mă deşteptă din somn ridicându-mi pleoapele; apoi se strecură sub aşternut şi rămase lângă mine zâmbind, încolăcindu-mi gâtul cu braţele. N-avea ce căuta acolo, trebuia să plece, Susan putea să se trezească dintr-o clipă în alta; niciodată însă nu mă supăram când o simţeam în pat lângă mine, orice-ar fi zis Spock. Era atât de mică şi de gingaşă şi în clipa aceea mi se părea atât de frumoasă, cu obrăjorul ei roz şi cu părul blond ciufulit, încât mă simţeam cuprins de panică. Dacă avea să i se întâmple ceva îngrozitor? Nu, lumea noastră nu-i o lume pentru copii.

Am sărutat-o, încercând să alung imaginea trupului ei mutilat de un accident sau de o boală şi am strâns-o tare la piept; aici măcar era în siguranţă – tot atât de sigură ca şi clădirile din jur, în măsura în care casele mai preţuiesc ceva în vremurile astea grele.

Mă privi cu ochi mari, căprui – ochii lui Susan – şi-mi atinse barba cu mâna.

— Tu te-ai bărbierit, tăticule.

— Lasă – am spus. Hai, du-te în pătucul tău, Barbara.

Aşa îi spuneam în fiecare dimineaţă.

— Ce cald, eşti tu, tăticule. Eşti un cald uriaş.

Uneori punea cuvintele anapoda – lucru scuzabil la patru ani – dar mesajul spuselor cirăzbea totdeauna la lumină. Pentru ea însemnam siguranţă, orice aş fi însemnat eu în ochii mei. Soarele cădea pe mânerele de argint ale periilor de cap de pe măsuţa de toaletă; dintr-odată m-am simţit colosal de fericit.

M-am lăsat pe spate şi am închis ochii. În ziua aceea n-aveam nicio treabă şi eram mai obosit decât crezusem. Susan dormea încă; îi auzeam alături răsuflarea liniştită. Am zâmbit în sinea mea; aseară, după nouă ani de

căsnicie, am constatat că nu o cunoşteam încă. Am rămas cu ochii deschişi, căutând să descopăr cine era străina aceea dezbrăcată de lângă mine – degeaba însă. Poate că nu era bine şi nici înţelept să încerc să aflu; uriaşii calzi iau lucrurile aşa cum sunt.

Barbara mi-a ridicat din nou pleoapele.

— Trezeşte-te, tăticule, a spus.

— Lasă-l pe tăticu' să doarmă, Barbara.

— De ce vrei să dormi?

Am căscat.

— Tăticu' munceşte din greu toată săptămâna ca să câştige bani. Duminica trebuie să se odihnească şi el un pic…

— De ce câştigi tu bani?

— Pentru că mămica şi tăticu', şi Harry şi Barbara au nevoie de o casă, nu? Şi de mâncare şi de băutură…

— Harry stă la şcoală. El are casă acolo… El are ce să mănânce şi ce să bea…

— Dar tăticu' trebuie să câştige bani ca să-l ţină pe Harry la şcoală. Şi mai trebuie bani pentru pijamale, pentru rochiţe, pentru păpuşi şi biciclete şi fel de fel de lucruri.

Şi pentru covorul gri deschis, şi pentru tapetul gri cu buline galbene, şi pentru dulapul din perete, şi pentru masa de toaletă, şi pentru cearşafurile cu dungi caramel, şi patul divan cu tăblii stil continental; mereu cumpăram câte ceva nou – toată casa n-avea decât trei ani. Ne mutasem fiindcă în apropierea noastră începuse construirea unui imobil mare al Consiliului municipal, împrejurimile – trebuie să recunoaştem – decădeau, iar când s-a născut Harry ne-am mutat de pe strada Pudney, pe bulevardul Gilden; casa era prea veche, prea mare, prea greu de întreţinut pentru Susan; şi, la urma urmelor, prea izolată. Mie personal îmi plăcea şi regretam şi acum că ne

mutasem; eu o alesesem şi îmi aparţinuse. Vreau să spun că plătisem garanţia cu banii mei şi făcusem faţă ratelor ipotecare. Mi-am adus aminte de vizita la avocat, când ne dusesem să examinăm actele casei noastre actuale şi de expresia care i-a apărut pe faţă când şi-a dat seama de unde proveneau banii noştri, sau majoritatea lor. Nu era ceva palpabil, dar nu încăpea nicio îndoială că mă privea cu dispreţ, iar la Susan se uita cu o lubricitate amestecată cu invidie. Expresia lui nu era prea vizibilă, bineînţeles; şi poate nimeni în afară de mine nu ar fi observat-o. Dar când te căsătoreşti cu fiica unui om bogat, devii expert în chestiile astea.

Barbara mă trase de păr.

— Tot nu te-ai sculat, tăticule?

— Bine, mă scol – dar hai mai întâi să-i facem un ceai mămicăi.

— Şi mie un suc. Suc bun rece, rece. Cu gheaţă.

Halatul meu de casă zăcea pe podea; m-am întins după el, dar Barbara îl smulse şi fugi din cameră. Îl aruncă pe scări şi apoi începu să plângă. Am privit-o uimit.

— Ce s-a întâmplat, nesuferită mică?

— Nu-mi place, spuse ea. Nu-mi place halatul ăsta „eu vreau halatul tău mare, pufos.

— Atunci pune-ţi tu întâi halatul. Şi papucii.

M-am întors în dormitor să-mi iau papucii şi halatul cel pufos. Era de lână de culoarea cămilei, îl cumpărasem pe când locuiam în strada Pudney; acum era mai mult ros decât pufos, şi se cam lăbărţase. Grosimea lui era binevenită pe coridoarele pline de curent şi în baia îngheţată a casei din strada Pudney; acum însă nu mai era propriu-zis necesar. Încălzirea centrală cu păcură făcea casa atât de călduroasă, încât aproape că nu mai puneam nimic pe noi, ceea ce nu-mi displăcea de loc, dar erau momente când, în mod pervers fără îndoială, regretam

starea de tihnă pe care mi-o dădea în dimineţile de iarnă halatul cel vechi, ca şi focul din soba de la bucătărie. Dar nu-mi păsa; în zilele acelea devenisem din ce în ce mai nepăsător. Barbara reapăru în halatul ei roz, cu gluga trasă pe cap.

— Fii căluţul meu – se rugă ea – hai fii căluţul meu păros…

Am îngenuncheat şi am lăsat-o să se aşeze călare pe umerii mei. Aşa urca şau cobora scările). Am coborât foarte încet, ţinându-mă pe lângă perete, în timp ce ea vorbea întruna, legând cuvintele anapoda cum făcea când era emoţionată; din câte am putut să înţeleg, începuse o poveste despre mine care în acelaşi timp eram şi tăticul ei şi căluţul păros, şi despre palatul de pe strada Pasul Veveriţei. O primejdie mare ne pân' dea sub chipul unui uriaş – dar care cred că nu era un uriaş cald – iar Barbara era totodată salvator şi victimă.

Ajungând în hol, am îngenuncheat lângă fereastră şi am lăsat-o jos. Am tras jaluzelele; spre sud, la celălalt capăt al străzii Pasul Veveriţei se zărea Palatul Sindram. Tom Sindram murise de doisprezece ani; mi-am amintit că Bob Storr mi-l arătase într-o seară la Thespieni. Era un bătrânel mărunt, zbârcit, care purta ceea ce, în mod evident, era un fals plastron; Bob, cu o oarecare teamă respectuoasă în glas, spusese că Sindram era cel mai mizerabil bătrân din tot West Ridingul, ceea ce însemna întreaga lume, şi că putea să onoreze, în numerar, un cec de o sută de mii şi să-i mai rămână cel puţin încă o dată pe atât. Dar când a murit – puţin timp după ce venisem întâia oară la Warley – datora aproape o sută de mii fiscului şi nu au reuşit niciodată să recupereze o lăscaie. Nu s-a aflat nici măcar cum îşi risipise banii; din care pricină oamenii din Warley îşi aminteau de el cu un sentiment ce aducea întrucâtva cu afecţiunea.

Acum era mort iar Comitatul înfiinţase în palatul lui un Centru superior de educaţie. Pe vremea aceea se ţinea acolo, săptămânal, un curs despre teatru. Aspecte ale teatrului contemporan, ceva în genul ăsta. Cea mai mare parte a după-amiezii de ieri mi-o pierdusem conducând o petrecere la Thespieni! Refuzasem să asist la curs; acum, privind turnurile şi crenelurile Palatului Sindram, estompate în ceaţa dimineţii, aş fi vrut să fi acceptat invitaţia cercului de teatru, ca să-i fi putut spune Barbarei că fusesem acolo. Pentru că edificiul acela era „palatul" ei, contemplarea lui prin fereastra holului devenise de cincizeci de zile un ritual matinal. Nici ritualul, nici povestea nu se schimbau; întotdeauna privea câtva timp Palatul în tăcere, apoi brusc – când se concentra, părea să considere necesar să-şi ţină respiraţia – îmi anunţa că acum Barbara „se întoarce acasă".

Dar erau diferite variante, după anotimp; în februarie, când Barbara se întorcea acasă, ningea. Şi „acasă" ajungând, găsea plăcinte cu brânză. În dimineaţa aceea, când ne-am dus la bucătărie, a găsit flori. Flori! Repeta: „flori!" Fel de fel de flori. Apoi, privindu-mă cum umpleam ceainicul la robinet, uită de poveste.

— Sucul meu, a spus – şi începu să sară în sus şi în jos. Vreau sucul. Dă-mi sucul meu!

Am aprins, gazelei l-ai maşina de gătiti. Faţa i se strâmbă.

— Tăticule, de ce nu-mi dai sucul meu? De ce te-ai oprit şi nu-mi dai sucul meu?

— Nu fi aşa de nerăbdătoare, obrăznicătură mică, i-am răspuns.

— Eu nu sunt obrăznicătură mică. Tu eşti obrăznicătură…

— Să nu-ţi închipui, fetiţa mea, că lumea-i făcută numai pentru tine.

Spuneam aceste cuvinte, însă chiar în timp ce le rosteam nu le dădeam crezare; după mine, Barbara avea dreptul la lumea întreagă.

Nu acelaşi lucru se putea spune despre Harry. Chiar când era de vârsta Barbarei, Harry era ciudat de retras şi de independent, ceea ce uneori mă făcea să mă simt vinovat fără niciun motiv. Iar acum, după ce trecuse prima clasă a şcolii secundare, mi se părea că are şi mai puţină nevoie de mine; dintr-odată mi-am dat seama că nici măcar nu ştiam unde se află în clipa aceea. Dimineaţa mi se arătă mai puţin luminoasă, masa din perete acoperită cu tablă şi cele patru scaune de lângă ga îmi dădură impresia că ţin de o cafenea şi nu de o casă particulară, iar tapetul roz, cu o scenă de sărbătoare ce avea loc probabil în Mexic, îmi păru prea ţipător, ca să fie plăcut vederii. Bufetele erau îngropate în perete, iar Larry Silvington, decoratorul numărul unu al Thespienilor, le ornamentase cu scene speciale. Era un dar de Crăciun oferit lui Susan. Scenele o înfăţişau pe Susan în cele patru roluri mari pe care le interpretase – „spectacole, dragă, de care mai târziu ne vom aminti cu mirare şi cu plăcere” – erau foarte vii, foarte vesele şi spirituale, Larry ştia într-adevăr să deseneze, să sugereze din câteva trăsături de penel mişcarea, amănuntele, să redea atmosfera… Era cel mai frumos dar de Crăciun pe care îl primise Susan vreodată şi ea nu sej putuse stăpâni şi-i sărise de gât; Larry era un prieten devotat şi fusese atât de drăguţ că-şi cheltuise pentru noi din timpul lui liber şi din talentul lui. Avea fantezie, ceea ce nu se putea spune despre mulţi oameni… şi totuşi eu duceam dorul vechii garnituri de bucătărie, exilată acum în garaj; îmi lipsea fiindcă era a mea, un dar de nuntă primit din partea mătuşii Emily; îmi lipsea fiindcă numai eu îi resimţeam absenţa. Desigur, mătuşa Emily n-ar fi avut cum să-i observe dispariţia, pur şi simplu pentru că ea n-ar fi

venit la noi în vizită. Pentru asta, mai întâi ar fi trebuit s-o invităm, nu-i aşa?…

Am scos din frigider o cutie cu suc de portocale, am scuturat-o şi am turnat-o într-o cană. Am luat tăviţa cu cuburi de gheaţă şi am stropit-o cu apă caldă; când cuburile s-au desprins, am pus patru în căniţa roz de plastic a Barbarei şi i-am dat trei paie. Era un timp când muream de plăcere numai la gândul că aveam la îndemână suc de portocale la gheaţă oricând aş fi avut poftă; acum, în ce mă privea pe mine, frigiderul nu mai exista decât pentru Barbara.

Am aprins o ţigară; fetiţa tuşi puţin şi mă privi cu reproş. O expresie pentru care mutricica ei era foarte potrivită: Barbara era genul căruia eu îi zic *victorian*: faţă ovală, buza de sus scurtă, fruntea înaltă şi un nas care într-o zi ar fi putut să fie grecesc.

— Nu-i frumos să fumezi înainte de micul dejun „spuse ea.

— Ştiu, dar aş putea să fac ceva şi mai rău.

— Ce, tăticule?

— Să beau înainte de micul dejun.

— Eu beau înainte de micul dejun, spuse ea. Eşti răutăcios, tăticule.

— Da, aşa sunt eu.

Aşa eram, mă gândeam. Dar de ce să mărturiseşti asta unui copil de patru ani? Şi totuşi o făcusem. Adevărul e că voiam cu adevărat să beau ceva, aveam nevoie de ceva care să estompeze puţin lucrurile, să pună o ceaţă între mine şi tapetul roz, şi bufetele roz, şi frigiderul alb, şi cuptoruir-electric, şi maşina de amestecat, şi masa roz, şi scaunele îmbrăcate tot în roz; era prea multă lumină, strălucire şi igienă pentru ora opt dimineaţa, pentru dimineaţa aceea de martie cu liniştea ei grea, duminicală. Şi asta îmi amintea cu prea mare răceală că aveam 35 de

ani, că Eram tată a doi copii şi cântăream cel puţin zece funzi peste greutatea normală.

M-am aşezat pe un scaun şi am tras-o pe Barbara pe genunchi. Nu o mai ocroteam eu pe ea; ea mă ocrotea pe mine. Nu ştiam împotriva cui mă apără, ştiam doar că atâta vreme cât puteam sta strâns uniţi, nimic cu adevărat rău nu mi se putea întâmpla. A sorbit cu zgomot ultimele picături de suc de portocale, a pus pe masă căniţa şi a spus:

— Te iubesc, tăticule.

— Şi eu te iubesc, am spus.

M-a sărutat, pe urmă a adăugat fără nicio schimbare în ton:

— Harry şi-a luat micul dejun, da. S-a dus să pândească păsărelele.

— Îi urez noroc, am spus.

M-am uitat prin bucătărie; n-am văzut un vas murdar, nici măcar o fărâmitură care să arate că Harry mâncase acolo. Era neobişnuit de ordonat pentru un băiat de zece ani; când eram eu la vârsta lui, orice odaie prin care treceam arăta ca după o vijelie. Gândindu-mă că luase singur micul dejun, aici în bucătărie, am avut un vag sentiment de vinovăţie; ar fi trebuit să stau lângă el. Tatăl meu mă lua la plimbare în fiecare duminică dimineaţă; dar în căminul nostru părintesc nu se amesteca niciun străin. Harry, dimpotrivă, trebuia să treacă prin maşina de făcut cârnaţi a clasei mijlocii, care în cazul de faţă era o maşină de cârnaţi de tip St. Clair; şcoala secundară fusese aleasă de bunica lui, la fel cum aveau să fie toate celelalte şcoli.

Apa fierbea; am lăsat-o încetişor jos pe Barbara şi am pregătit ceaiul. Am încălzit ceainicul, am pus câte o linguriţă de persoană şi una în plus pentru ceainic; acum veneau rafinamentele experimentate cu diferite sorturi de ceai, ultima experienţă era două linguriţe de *Horniman*

Director la una din *Twining Earl Grey*. Susan bea ceaiul cu lămâie, fără zahăr. Era unul dintre subiectele de conversaţie din ziua aceea, care aveau să se poarte fie la noi fie la Mark; toate acestea făceau parte din campania dusă de cei din jurul meu pentru a mă sili să slăbesc. După ce ceaiul a zăcut astfel trei minute, mi-am turnat o ceaşcă, am pus cinci linguriţe de zahăr şi am umplut ceainicul cu apă fierbinte. L-am băut repede şi am clătit ceaşca; era un mic triumf, aproape tot atât de stimulant ca un whisky dublu.

Când am dus ceaiul în dormitor, Susan dormea încă. Am clătinat-o uşor, apoi i-am ridicat pleoapa. Surâse.

— Ce drăguţ eşti, Joe.

Am sărutat-o; mă trase peste ea, strângându-mă de gât cu atâta putere, că a trebuit să mă eliberez ca să-mi recapăt răsuflarea.

Barbara îşi trăsese iarăşi pe cap gluga halatului.

— E un tătic drăguţ, da, a spus ea, mi-a dat suc şi pai cu gheaţă.

Susan s-a aplecat spre ea şi a sărutat-o. Fetiţa a primit sărutul fără prea mult entuziasm.

— Eu văd prin cămaşa ta de noapte, mămico, spuse ea. Tu nu vezi prin pijamaua mea…

Susan râse.

— Da, că mare lucru aş vedea! Acum, gata, fugi la tine în pătuc.

— Nu mi-e somn, spuse Barbara.

— Vrei o bătăiţă? Mama se supără când n-o asculţi…

Barbara ieşi cu capul în jos.

Susan îşi turnă ceaiul.

— O cam răsfeţi.

— E un copil bun, am răspuns. Barbara nu se răsfaţă. De fapt, ar avea nevoie de cineva de vârsta ei, sau aproape de vârsta ei…

— Am mai vorbit despre asta.

Se întinse după capotul care zăcea ca de obicei pe covor, lângă pat.

— Am vorbit, dar nu serios, am spus eu. Nu serios.

Îmi sorbeam ceaiul. Noi, Joe şi Susan Lampton, nu ne-am pus niciodată serios problema de a mai avea alţi copii; dar după ce s-a născut Barbara, socrul şi soacra mea s-au gândit la asta.

Am văzut gura lui Susan luând o expresie care, în zilele acelea, prevestea întotdeauna o ceartă. Odinioară prevestea sărutării; era pe vremea când îşi dorea cinci copii care să semene toţi cu mine.

— Dacă ai fi trecut tu prin ce am trecut eu când am născut-o pe Barbara…

— Bine, bine. S-o lăsăm baltă.

— Eşti un egoist. Ce, ai vrea să mor? Să mor şi să pleci cu cocota aia de Jean Velfrey la care ţii atâta? Să nu crezi că aseară n-am observat. Sau că n-a văzut nimeni.

— Nu-mi pasă de ea. Ştii ce, am spus, hai într-adevăr s-o lăsăm baltă. Să nu mai vorbim de asta.

Susan luă o ţigară din buzunarul lizeuzei. Ca mai toate femeile fuma dându-şi multă importanţă, inhalând şi expirând zgomotos fumul.

— Da, aş prefera să nu mai vorbim de asta, spuse.

— S-o lăsăm baltă, am repetat.

Treacă de la mine. Spusesem aşa ca să am. Linişte; dar lucrurile astea, vezi, nu voiau de să mă lase pe mine baltă. Mă asaltau, mă călcau în picioare, supunându-mă, şi uneori simţeam că toată lumea ştie ce gândesc. Am avut faţă de Susan un sentiment foarte apropiat de ură; iar triumfase asupra mea şi asta făcuse ca mutra îmbufnată dinainte să se preschimbe, într-un zâmbet sfios. Într-o bună zi acest *aş prefera să nu mai vorbim* se va transforma cu siguranţă într-un *te rog, încetează*!; şi atunci voi fi

nevoit să încep iar să gândesc. Să gândesc „în mod constructiv”, ca să folosesc expresia preferată a socrului meu. Şi „dar” şi „hotărât”, ca să mai folosesc şi altele. Şi „în stil mare”, nu trebuie să uit să „gândesc în stil mare”.

Susan nu s-a obosit să-şi încheie capotul; nu mă puteam opri să-i privesc sânii. Eram nemulţumit, nemulţumit de mine şi nemulţumirea aceasta spori când am văzut-o punându-şi mâna pe piept şi întrebându-mă cu un glas care era mai curând un răsfăţ:

— Sunt frumoşi, nu-i aşa?

Am dat din cap – împrejurările erau iar mai puternice decât mine. Ne culcasem la patru dimineaţa, adineauri eram gata de ceartă şi în orice caz Barbara se găsea în odaia de alături şi era complet trează. Dar dacă Susan a început, ştiam ce va urma. M-am dat jos din pat şi am pus pe mine halatul.

— Mă duc să fac un duş.

— Un duş rece?

M-am întors de la uşă.

— Dacă nu bagi de seamă – acu’ mă-ntorc în pat!

Chicoti.

— Copilul! spuse ea. Adu-ţi aminte de Spock, Joe.

Îşi scoase capotul.

— Avem timp la noapte, am spus – trântind uşa.

Chicotul ei mă urmări de-a lungul coridorului.

După micul dejun, m-am dus în grădină. În anul acela primăvara venise târziu, zădărnicind planurile noastre măreţe de anul trecut; rămăsesem în urmă cu grădinăritul – două duminici pierdusem. Harling Crescent făcea parte dintr-un cartier nou de locuinţe aflat dincolo de St. Clair Park sau dincolo de Earl Road, depinde din ce unghi îl priveai. (Agenţii imobiliari îi ziceau în general *Park*, aşa era „mai şic” decât *bulevard*.)

În afara câtorva case mari de pe Earl Road, în acest

cartier, până târziu după război, nu existase nicio casă… Noi fuseserăm primii locatari la nr. 7 pe Harling Crescent şi când ne mutasem acolo, grădinaţ era în paragină. Acum, după trei ani, în care aveam impresia că nu făcusem nimic altceva decât să plivesc, să sap şi să împrăştii căruţe cu var şi îngrăşăminte, începea să pară posibil ca peste zece ani să semene de departe cu grădinile din broşura de sfaturi a lui Hunlitt şi Lesper. Ştiam că nu se va putea lăuda chiar cu atâţia trandafiri şi cireşi, că nu va avea un gazon prea mătăsos, nici ornamentaţii mirobolante şi nici clasica limuzină aşteptând pe aleea îngustă (capota maşinii având, după calculele mele vreo 15 picioare lăţime). Prea multe iluzii despre rolul ce trebuia să joc în afacerile socrului meu, nu-mi făceam. În schimb ştiam precis că vom avea o grădină, că vara vom lua ceaiul în ea, că vom gusta căpşuni din producţia noastră, că Barbara va avea căsuţa ei şi flori câte ar fi vrut. Apoi, mai presus de toate, grădina ar fi fost o înfăptuire a mea, ceva realizat de mine, ceva ce îmi aparţinea. Poetul care l-a închipuit pe Dumnezeu, plimbându-se în grădina lui, în răcoarea serii, nu avea de ce îi fericit; eu îmi iubeam însă grădina fiindcă era aproape singurul loc din lume în care eu, Joe Lampton puteam să mă plimb ca *Joe Lampton*.

Şi întrucât mă gândisem că, potrivit planului meu „rămăsesem în urmă cu două duminici în munca mea de grădinar, mi-am dat seama că acolo era singurul loc unde nu trăiam după program; în grădină lucrurile se fac după sezon şi vreme, nu după ceas şi calendar.

Reşedinţa din St. Clair se afla la nord de Harling Crescent, dominată de turnul St. Clair Folly ce se înălţa pe vârful colinei. Îmi făcea încă plăcere să mă uit la acest edificiu, echilibrul, simplitatea clădirii, încă le mai acceptam; era un timp când faptul că soacra mea era *o St. Clair* îmi dădea un simţământ de coproprietate asupra

locului aceluia; pentru că cei din familia St. Clair erau strămoşii copiilor mei, înseamnă că erau şi ai mei. În orice caz dădeam credit familiei; printre cei mai de vază membri ai neamului St. Clair se numărau cel puţin doi ucigaşi vestiţi, trei trădători recunoscuţi şi un gentleman deosebit de ambiţios, despre care se spunea că i-ar fi oferit lui Eduard al II-lea pe fiul său în vârstă de 15 ani şi că ar fi ajutat să se pună la cale asasinarea lui Eduard la Berkeley. Vânătoarea de moştenitoare bogate şi hoţia de orice fel se pare că erau subînţelese de toţi membrii familiei. Peregrine, cel care a construit în 1810 turnul Folly, a tocat averile a doua neveste şi apoi s-a îmbogăţit din nou în calitate de colonel de regiment. Se spune chiar că ar fi primit comision în schimbul dinţilor pe care felcerii îi scoteau de la morţii căzuţi pe câmpul de luptă; dădusem peste această istorioară nostimă într-o cronică chartistă anonimă, pe care mi-a arătat-o Reggie Scurrah la bibliotecă, pe furiş, de parcă ar fi fost o fotografie obscenă cumpărată într-un bazar de la Port-Said.

Reggie credea că am să mă supăr; dar eu mă simţisem uşor măgulit. Asta se întâmplase cu vreo şapte ani în urmă. Acuma familia St. Clair îşi pierduse în ochii mei strălucirea. E drept că, ori de câte ori ieşeam din Warley, făceam ce făceam şi aduceam vorba despre strămoşii nevesti-mii; nu mi-a displăcut niciodată o asociere cu un nume care – mai ales când neamul se stinsese

— Era un simbol al aristocraţiei condamnate la dispariţie, al flamurilor zdrenţuite, al trompetelor de la Roncevaux şi aşa mai departe. Dar acum foloseam acest gambit social numai când îmi aduceam aminte.

Nu mă mai trăgea inima. N-aş putea să-mi amintesc exact când descoperisem că străbunicii lui Susan muriseră de-a binelea; tot ce ştiu e că nu mă mai uitam spre

miazănoapte atât de des ca înainte. Cele trei turnuri de la Folly, întunecat profilate pe fundalul cerului, ostentativ falnice, felul în care clădirea masivă părea să stea agăţată de cer şi nu înfiptă în pământ – această privelişte îmi mai dădea o oarecare plăcere, dar nu cine ştie ce.

Acum priveam spre sud, spre strada Pasul Veveriţii, dar nu spre oraş, nu spre Snow Park pe malul râului, nici măcar spre pădurea Warley de la celălalt capăt al Parcului. Văzusem toate acestea mai înainte; dar până când Barbara nu descoperise Palatul Sindram, eu nu-l văzusem. Am încercat să-l văd cu ochii ei, să mă cufund într-o lume cu uriaşi, cu salvări miraculoase şi vrăji. N-am izbutit; eu tot la bătrânul Sindram mă gândeam. Totuşi, era replica onorabilă a unui castel, cu şanţul acela de apărare acum secat şi curtea întinsă şi turnurile cu găuri prin care luptătorii trăgeau cu arcul; privindu-l, îmi treceau prin cap fel de fel de scene, mal sălbatice decât cele pe care Barbara le închipuia în basmele ei.

Un lucru însă era cert: casa mea n-avea să aprindă niciodată imaginaţia unui copil. Gândindu-mă la ea, vedeam că era tocmai genul de casă pe care un copil sensibil, având la dispoziţie destule ţigle pentru acoperiş „blocuri de piatră reconstituite şi lemnăria de cedru, ar fi putut s-o construiască singur. Un copil cu fantezie ar fi simţit nevoia să aştearnă peste cenuşiul blocurilor de piatră bârne roşcate de lemn de cedru şi să pună ieşindul garajului în afara laturii casei, spre a întrerupe linia acoperişului. Şi presupun că acel copil ar fi văzut şi avantajele încălzirii centrale cu păcură, ale unui garaj dublu şi toate celelalte. Era o casă bună, făcea cele 4.500 de lire – liră cu liră – câte se plătiseră pentru ea, şi acest capital investit îşi mărea valoarea aproape zi de zi, lucru pe care socrul meu nu scăpa niciodată ocazia să mi-l împărtăşească. Şi totuşi nu era o casă ajunsă „la

maturitate”. Niciun copil din cartierul Sparrow Gorge n-ar fi văzut, privind-o în dimineaţa aceea, „prinţese, balauri şi uriaşi calzi”. Într-un fel – şi asta poate se datora şi faptului că titlul de proprietate era pe numele lui Susan – mă simţeam parcă micşorat în dimensiunile mele de om, ştiind că locuiesc în casa asta. Locuind acolo, pierdusem ceva; şi poate că şi Barbara.

M-am uitat prin grădină ca să scap de tristeţea iremediabilă ce mă cuprinse fără niciun motiv serios în dimineaţa aceea frumoasă de primăvară. Aveam destule treburi pe cap şi Dumnezeu ştie cât de mult simţeam nevoia să muncesc. Mintea mi se limpezi deodată: voi aprinde un foc de primăvară! apoi alt gând sălbatic mă fulgeră: să ard *nu numai* gunoaiele grădinii! Povara lucrurilor, a tuturor posesiunilor materiale acumulate în zece ani de căsnicie, mă copleşea; cântăreau vreo 2700 funzi, fără a mai pune la socoteală cele două maşini: Zephyrul meu şi limuzina lui Susan, un Morris 1.000. A face mereu inventarul, an de an, inventarul total, în loc de a adăuga doar Valoarea noilor obiecte achiziţionate, fusese până acum un ritual care îmi dădea o mulţumire cumpătată dar pătrunzătoare. Până acum, până acum, dar acum doream un altfel de început, un start nou.

Barbara ieşi alergând din casă, îndreptându-se spre mine.

— Tăticule, e timpul să mergem la biserică!

Ca de obicei, vorbea ca şi cum pe toţi ne-ar fi ameninţat un prăpăd de neînlăturat. Am ridicat-o şi am ţinut-o în braţele mele o clipă, vorbindu-i duios.

— Mai avem timp, scumpa mea, un ocean de timp.

Dar ea se smuci din braţele mele şi încercă să mă tragă de mână spre garaj.

— Întârziem, tăticule, o să ajungem foarte târziu.

Începu să plângă.

Harry veni la uşă. Era zburlit şi avea o pată neagră pe frunte. Ne privea cu un zâmbet şters. Zâmbetul acesta era locatarul mai mult sau mai puţin permanent al feţei lui, de anul trecut de când plecase la şcoală; făcând o concesie, acest zâmbet putea fi numit „de nepătruns”, dar eu aveam definiţia mea. Îi ziceam zâmbetul „Carruthers”; în spatele lui un *Sahib* privea liota băştinaşilor spetindu-se sau amuzându-se în felul lor – clienţi ai romului, nişte brute primitive, dar într-un fel aproape umani... Asta părea că vrea să spună Carruthersv dar nu mi se adresa mie, ci către un tovarăş invizibil de-al lui, vreun camarad care venera acelaşi totem.

I-am şters ochii Barbarei.

— Au să ţi se topească genele de plâns, am spus... Uită-te la Harry. El nu plânge niciodată.

Lacrimile începură să-i curgă din nou.

— Harry e băiat! Harry e băiat!

Ştiam ce voia să spună. Ea avea dreptul la plâns; la plâns şi la gene lungi. De fapt însă genele lui Harry erau mai lungi decât ale ei; i-o spusese bunica încă de duminica trecută, şi asta o mai râcâia şi acum.

Zâmbetul lui Harry se lărgi. De data asta era cu adevărat zâmbetul unui băieţaş obraznic.

— Du-te şi spală-te pe faţă – eşti murdar – i-am spus. Nu mai avem timp. Eşti negru ca dracu’. Hai, du-te la baie.

L-am împins uşor; când l-am atins a tresărit; totuşi n-a făcut niciun pas.

— Ce mai aştepţi?

Mi-am auzit iritarea în glas; nu era nevoie, dar Harry totdeauna mă făcea să-mi ies din fire.

— Nu pot să mă duc la baie, a spus.

— De ce?

— În baie, se spală mama; aşa că n-am altceva de făcut decât să aştept.

Căscă şi expresia *Carruthers* apăru din nou pe chipul lui.

— Ştii ce vreau să spun. Spală-te pe faţă şi pe mâini şi pune-ţi hainele de duminică.

— N-am haine de duminică.

— Bine, am făcut. Ai auzit-o pe bunica vorbind despre asta şi acum repeţi ca papagalul. Lasă discuţia şi du-te de fă ce ţi-am spus.

Barbara, care ascultase cu atenţie încetase în cele din urmă să plângă.

— Eşti un urâcios, Harry, spuse ea. Întotdeauna îi răspunzi urât lui tăticu'.

Harry ridică din umeri. Era un straniu gest de adult, caracteristic pentru el; voia să arate, cu tot dinadinsul, fără a mărturisi, că orice aş fi zis sau aş fi făcut eu nu avea nicio însemnătate.

— Nu vă speriaţi, a spus în cele din urmă. Am să mă duc să mă spăl şi am: să-mi pun *hainele de duminică*.

Porni cu paşi târşiţi spre casă, lăsându-mă să mă simt cam meschin, dar totuşi conştient – deşi destul de vag

— Că aveam dreptate.

Ajungând la biserică, am început să mă simt mai bine. Mergeam de vreo zece ani la biserica Sf. Alfred; presupun că mai întâi am început să mă duc la slujbă ca să-i fac pe plac soacră-mi, dar acum mergeam din plăcerea mea. (în orice caz, de mult renunţasem la silinţele mele de a fi pe placul doamnei Brown.)

Nu ştiu de ce îmi plăcea atât de mult să merg la biserica Sf. Alfred. Era o biserică igrasioasă, mucegăită, iar băncile ei păreau mai degrabă colţuri de stânci. Locaşul sfânt al familiei St. Clair dădea uneori impresia că este mai curând un muzeu particular, decât un loc de reculegere. Peste tot vedeai relicve ce preamăreau virtuţile lor de războinici, de bărbaţi de stat, de clerici,

înalţi dregători şi protectori ai artelor. Dar cel mai mult de războinici; era expus acolo şi un steag ferfeniţi t, capturat, zice-se de la Ramillies. Şi totuşi numai aici – aici, şi în baie, mă simţeam perfect liber, nu trebuia să iau hotărâri, nu trebuia să-l ascult pe socru-meurecomandându-mi să gândesc „în stil mare" sau pe soacră-mea explicându-i fiului meu că oamenii eleganţi nu au haine speciale de sărbătoare, fiindcă asta ar însemna să aibă şi haine mai proaste; chiar dacă ceea ce auzeam acum, în biserică, nu avea niciun sens, cel puţin suna ca şi cum ar fi avut. *Cel ce din Dumnezeu s-a născut, va birui lumea. Şi cine birui-va lumea, dacă nu cel care crede că Iisus este fiul lui Dumnezeul*

M-am uitat la mutra lui Harry; expresia *Carruthers* apăruse iar pe figura lui, ceva aproape imperceptibil, în curând, într-o bună zi, această expresie o să fie surprinsă de o persoană neindicată şi nasul ăsta drept şi subţire – mai curând al bunicii sale decât al meu sau al lui Susan – îşi va pierde linia, iar ochii aceştia de un albastru închis – ai mei, după cum spune toată lumea (dar au fost oare ochii mei vreodată aşa de reci?)

— Vor fi tumefiaţi de vânătăi. Iar eu nu-l voi putea apăra de lovituri, fiindcă de mult voi fi pierdut orice contact cu el.

Dar cât timp am să fiu în stare să mă înţeleg cu Barbara? Asta nu era o problemă; afară doar dacă n-aş comite o greşeală catastrofală, noi doi vom fi întotdeauna într-o comunicare directă unul cu celălalt. Acum se foia pe bancă, vădit plictisită; pe faţa ei citeai tot ce simţea, avea o faţă umană, nu o mască sau ceva plat ca o budincă. Fără să ştie că o priveam, întinse mâna să o tragă de codiţe pe fetiţa din faţa ei. M-am încruntat la ea; se înfundă în scaun. Îmi zâmbi, ca şi când ar fi vrut să-mi spună că nu-mi purta pică pentru privirea mea încruntată; i-am surâs şi eu.

Barbara va fi mereu aceeaşi; singura greşeală pe care aş putea s-o fac ar fi să n-o iubesc îndeajuns de mult.

„Prea o răsfeţi” spusese Susan, şi fără îndoială că avea să mi-o mai spună. Trebuia să-mi asum acest risc.

O dată, Alice, vorbind despre copilăria ei petrecută la Harrogate, mi-a spus că niciodată nu trebuie să-ţi fie teamă că iubeşti copiii prea mult. Mi-am amintit cuvintele ei: „Copiii se înrăiesc când nu sunt iubiţi de ajuns. Dacă vei avea un copil, iubeşte-l tot timpul. Nu uita, iubeşte-l tot timpul!” Nu uitasem; şi-mi mai spusese atunci că în lumea de azi, a discuta despre efectul negativ al iubirii prea mari asupra copiilor e ca şi cum ai ţine o prelegere despre pericolul obezităţii când bântuie foamea. Vorbele ei, când îmi aduceam aminte de de mă întăreau; erau ca o autorizaţie de a o iubi pe Barbara.

Biserica gemea de lume, ca de obicei. Era un locaş pentru oameni bogaţi – Mark îi zicea Teatrul cel Mare; cât îl priveşte pe preotul Tintman, puteai să te bizui pe el că le va oferi membrilor congregaţiei sale tocmai ce doreau ei şi, judecând după predici, ei nu doreau altceva decât să fie asiguraţi că-şi vor avea partea lor din care să se înfrupte în voie. Tintman atingea culmea măiestriei când înfiera materialismul cras al clasei muncitoare şi maşinaţiile comunismului internaţional. Dar ţineam la el ca şi la biserica Sf. Alfred; vocea lui, frumos modulată şi puţin răguşită, mă liniştea întotdeauna, indiferent dacă eram sau nu de acord cu el. Iar biserica, în ciuda întunecimii şi umezelii, era vădit prosperă; întotdeauna altarul era plin de flori, mereu altele, exact ca într-o seră, podeaua lucea fără pată, alămurile sclipeau de-ţi luau ochii. În dimineaţa aceea soarele scosese la iveală rochiile de vară ale femeilor; mi se părea că cel puţin cele tinere răspândeau un miros colectiv, aţâţător, de marochinărie nouă. Gândindu-mă la toate trupurile lor, uşor îmbrăcate, am

început să fac o pasienţă a mea. Jean Velfrey, de pildă, care stătea în dreapta, lângă naos, era fără îndoială asul, dacă nu chiar un carré de dame; toca mică de pai negru şi voaleta pe care o purta nu reuşeau să-i ascundă părul – dimpotrivă, îi accentuau strălucirea, blondul acela triumfător de fals. Jean nu era o blondă oarecare: ea era *blonda*, prototipul femeii în preajma căreia, orice bărbat, dacă nu e pe moarte, îşi pipăie cravata şi îşi bombează pieptul. Cu greu mi-am luat ochii de la ea; puţin mai încolo am zărit-o pe Eva Storr. Eva începuse să se îngraşe. Cândva, părul negru şi subţirimea trupului ei mă făceau să mă gândesc la o pasăre – un lăstun, o rândunică – acum însă formele i se împliniseră, iar pasărea de care îmi amintea avea mai curând ceva domestic de puică sau bibilică. Totuşi nu era de lepădat.

Barbara se suci pe scaunul ei.

— Obraznicule, fii cuminte! ţipă ridicându-şi vocea tocmai când se rostea cea de a doua rugăciune dinaintea citirii evangheliei. Dă-mi-o înapoi, răule!

Băieţelul din spatele ei îi smulsese de pe cap bereta scoţiană şi o strângea cu putere la piept.

Maică-sa încreţi buzele şi se încruntă la el; băieţelul îi dădu înapoi Barbarei bereta şi începu să plângă cu sughiţuri. M-am întors; jocul meu se terminase. Era destul de nevinovat şi o copilărie în fond, să pui într-un cerc nişte femei goale şi să le împarţi ca pe nişte cărţi de joc; fata de lângă mama băieţelului nu era o persoană pe care s-o incluzi în joc… N-o cunoşteam, n-o văzusem în viaţa mea, şi totuşi, dintr-o ochire, privindu-i obrazul calm, zâmbitor, mi s-a părut că ştiu despre ea multe. Apără-*ne cu marea ta putere şi nu ne duce pre noi în ispită, înlătură răul din calea noastră şi toate faptele noastre să fie întru slava şi cinstea măririi tale*…

Calm şi uşor zâmbitor; am înşirat toate sinonimele

cuvântului calm. Liniştit, senin, potolit, netulburat, odihnit, împăcat: liniştit era cel mai potrivit, fiind pozitiv. N-am îndrăznit să mă mai întorc o dată; simţeam că nu numai Susan, dar toată familia Brown era cu ochii pe mine.

M-am uitat în stânga; ei stăteau în faţă. În biserica Sf. Alfred nu mai existau de mult strane, dar soacră-mea părea că nu recunoaşte această realitate. Familia Brown, împreună cu invitatul lor, Ralph Hethersett, şedeau ţepeni ca într-o strană, deşi, după toate aparenţele, aveau o bancă obişnuită, la fel ca restul comunităţii. Exista însă, invizibilă, o barieră, un semn al priorităţii: uitându-mă la ceafa roşie şi groasă a lui. Hethersett şi la profilul ascuţit al soacră-mi, un spasm de ură şi teamă mi-a tăiat respiraţia. Ce căuta oare Hethersett aici, atât de departe de casa lui? Era în anul acela, a treia vizită pe care ne-o făcea şi eu ştiam că socru-meu nu oferea nimănui măcar un pahar de apă fără un scop anumit.

Când orga a intonat imnul, credincioşii s-au ridicat cu toţii în picioare, numai eu am întârziat câteva secunde şi asta ştiam că avea să fie încă un punct marcat împotriva mea. Bineînţeles că reproşul nu va urma imediat. Dar într-una din zilele viitoare, soacră-mea va arunca în treacăt o vorbă despre un anumit soi de oameni care sunt atât de stupizi sau de necredincioşi – nu se ştia exact ce anume – că nu erau în stare nici măcar să urmărească slujba. Iar eu aveam să ştiu la cine se referă, iar ceilalţi aveau să afle şi ei din tonul vocii şi din direcţia privirilor ei.

Soacră-mea ştia să se facă neplăcut de limpede, fără a fi concret explicită, iar de când Hethersett devenise un oaspete obişnuit al casei, bătuse vechile ei recorduri. Nu de mult adusese vorba despre vânătorii de zestre, care sunt în general nişte tipi imposibili, de nesuferit, apoi despre preferinţa oamenilor de condiţie joasă pentru cârciumile inferioare (asta se întâmplase după ce băusem

cu unul dintre muncitorii de pe şantier, căruia i se născuse un copil), şi cât de important este ca Harry să vorbească corect. El trebuia să înveţe la internat; e foarte uşor să prinzi un accent greşit acasă – vreau să spun la Warley… Dar eu ştiam că această greşeală nu era freudiană, ştiam cine are un accent incorect. Ginerele ei. În orice caz, nu Hethersett; el învăţase la Harrow şi acolo căpătase cu adevărat o mutră de absolvent rasat. Era ca şi cum oasele i-ar fi fost scoase din căpăţână şi înlocuite cu o substanţă mai tare şi mai netedă, dar infinit mai elastică; ceva căruia puteai să-i dai peste – noapte forma dorită. E de presupus că acolo deprinsese şi obiceiuri nobile: se ducea la tir şi la pescuit şi i-ar fi plăcut chiar să vâneze, dacă ar fi avut timp. Cel mai important e faptul că tatăl lui era director al oţelăriei „Hethersett Steel Corporation", un concern gigantic din Midlands cu care încheiam afaceri din când în când. M-am mai întrebat o dată – o singură dată – care era exact scopul vizitei lui Hethersett, pe urmă nu mi-a mai păsat de asta. Brusc, mi s-a părut cu mult mai important să reconstitui obrazul fetei din spatele meu. Ochii cenuşii, păr castaniu ondulat, dinţi cam mari, o piele trandafirie. Avea peste 20 de ani. Era pur şi simplu un inventar al elementelor ce-i alcătuiau'chipul, dar care nu o defineau, nu explicau expresia aceea de linişte.

Când slujba s-a terminat şi am avut în sfârşit prilejul s-o privesc din nou, m-am întors aşteptându-mă să rămân dezamăgit. Poate de vină era primăvara, soarele ce strălucea, sau reflexele vitraliilor, cuvintele din cartea de rugăciuni, ori poate numai simpla mea nevoie de linişte. Faţa ei trebuie să fi fost la fel de moartă sau de răvăşită ca şi a celorlalţi. Şi totuşi era exact aşa cum mi-o aminteam. Am început să mă gândesc „în mod constructiv" din simpla putere a obişnuinţei. Warley fiind un orăşel mic şi ea fiind o figură nouă, aveam s-o întâlnesc mai curând, sau mai

târziu. Şi aş fi făcut astfel încât să fie cât mai curând. După aparenţe, părea genţii cu care poţi garantat să fi prietenos; era elegantă, fără a se îmbrăca ţipător şi făcea impresia că se îmbăiază şi se primeneşte zilnic.

La toate acestea se adăuga faptul că se afla în biserică. Pe vremuri, mersul la biserică era aproape obligatoriu, aşa încât nicio caracteristică socială nu era legată de faptul în sine. Dar moda asta trecuse; acum însă, la Warley cel puţin, revenise din nou. Nimeni nu pierdea părerile bune ale comunităţii dacă nu mergea la biserică; dar nu le pierdea nici dacă se ducea.

Aşa ceva spusese şi Mark cu o seară în urmă şi spre surprinderea mea, m-am pomenit că repetam părerile altcuiva, ceea ce a avut darul să mă enerveze. Ieşind din biserică, mi-am spus că fără îndoială Mark avea dreptate, dar aş fi preferat să nu fi avut.

Dacă avea dreptate sau nu, nu conta faţă de ceea ce gândeam „în mod constructiv" despre fată. Desigur ar fi fost mai bine ca ea să rămâie un chip, nimic mai mult decât un chip, o poză de vedetă de cinema pe care s-o port în portmoneu. Trebuia să privesc realist lucrurile; atât de realist încât să admit că între mine şi fata aceea nu poate exista nicio legătură. Dar această recunoaştere nu însemna şi o învoire; privind-o cum dădea colţul, spre Market Street, m-am simţit brusc obosit, cu tinereţea trecută şi mi-a venit să beau, să beau să mă-mbăt.

CAPITOLUL ÎI

Brown se încruntă la scrisoare, ca şi când ar fi vrut s-o sperie şi s-o subjuge.

— Ah, babalâcul ăsta pisălog! făcu.

Am zâmbit, ca să-i arăt câtă dreptate avea, dar nu m-am ostenit să-i răspund; cunoşteam prea bine hachiţele pe care socru-meu le avea lunea…

— Încearcă marea cu degetul, asta-i. Ştie al dracului

de bine că ne are la mână. Mototoli în pumn scrisoarea şi o azvârli cât colo. Aha, ticălosul, ce i-aş mai suci gâtul!

Mi-am înăbuşit un căscat. În ultima vreme avuseseră loc numeroase scene de felul acesta; înainte de a lua şi cea mai simplă hotărâre, găsea necesar să izbucnească într-un acces de furie oarbă.

M-am ridicat şi m-am dus la fereastră. Am privit spre răsărit, spre Warley. În zilele senine, puteam desluşi turnul bisericii din parohia Hawcombe. Hawcombe, un sătuleţ cenuşiu de la marginea Warleyului, nu mă interesa prea mult; însă preferam să mă uit în partea aceea, decât înspre cutiile de cărămidă, risipite, ale întreprinderii „Brown Co”. Acum însă, nu mai aveam nicio scăpare; ploaia ascundea dealurile.

Îi auzeam în spatele meu bătând darabana cu degetele în masă; ajunsesem să-i cunosc bine ticul acesta. Mă uitam pe fereastră în curtea cu deşeuri, locul de unde – cum îi explicase Brown lui Harry de nenumărate ori – începuse totul. „Şi cum mi-am început eu cariera, băieţaş, nu mi-e ruşine s-o spun. Da, bunicuţul tău a adunat cu lopata deşeuri într-o curte ca asta. Pe atunci – ia aminte – eram un ţânc. Ce-a mai plâns maică-mea în ziua în care am venit acasă de la muncă! Eşti murdar t bt de rugină – zicea. E nostim, nu-i aşa, băieţaş? Şi zău dacă puteai să te speli de praful ăla roşcat, de rugină; tot ce mâneai avea gust de rugină. Şi ţi-era o sete… Deşeurile? Păi, de la avioane, şpan de la strunguri, de la fel de fel de maşini, uite la asta – o coadă de furculiţă, vezi? nimic nu se pierde.

Şi-apoi bunicuţul s-a făcut furnalist. Şi a trudit şi mergea la cursurile serale, şi a ajuns contramaistru şi a învăţat aşa într-una… Şi, orice s-ar zice, băieţaş, oamenii îl ajutau bucuroşi. Lumea te respectă când te-ai ridicat de jos muncind din greu”.

Acum îi puteam vedea faţa lui Harry. Expresia

Carruthers nu era pe-aproape, deşi povestea cu greutăţile din tinereţe ale bunicuţului trebuie să-i fi devenit obositor de familiară. Pe obrazul lui se citea respectai. Respect; acesta este cuvântul nimerit şi de altfel singurul care i se potriveşte. Respect; şi dragoste sinceră.

Poate că acum zece ani am făcut greşeala cea mare; poate că ar fi trebuit să-mi cumpăr şi eu o salopetă şi să încep să muncesc în curtea cu deşeuri; dacă aş fi făcut aşa, poate că privirea plină de respect. Şi de afecţiune a fiului meu s-ar fi îndreptat spre cine trebuie. Dar acum era prea târziu, va trebui să-mi văd înainte de meseria mea de administrator dispreţuit, de contabil plicticos şi antipatic care supraveghează materialele şi metodele de birou şi care, din când în când, controlează că străşnicie orice tentativă de parvenire. (Sau măcar încearcă să controleze; aveam o bănuială că superiorul meu direct, Donald Middridge, în ciuda celor ce îi spusesem lui Brown cu privire la această problemă, era pe cale să-şi ia un ajutor într-un viitor foarte apropiat.)

Un hârşâit de chibrit şi am simţit fumul ţigării de foi. Accesul de furie se terminase; urma hotărârea. M-am întors şi l-am privit, aşteptând. Asta era, după cum spun ei, instrucţia. Nu e nimic personal în ăsta, mi-am spus, reprimându-mi gândul că s-ar fi purtat cu totul altfel dacă aş fi avut funcţia de director.

La începutul activităţii mele la firmă încercasem să discut problemele înainte ca el să ia o hotărâre, dar acum nu mai eram atât de naiv. Nu-mi făcea plăcere să-l mai aud spunându-mi „boule”, „conţopistule”, două dintre cele mai blânde epitete ale lui, pe care le folosea ori de câte ori aveam şi eu o părere a mea. Pe atunci nu-mi păsa de insultele lui; acum ştiam că n-aş mai fi. Răbdat. Aşa că-l lăsam pe el să vorbească.

— Va trebui să te duci să-l vezi, spuse.

— Eşti sigur că eu sunt persoana cea mai potrivită?

Era maximum ce-mi permiteam să-ndrăznesc în legătură cu necesitatea de a mă duce sau nu la Tiffield; mie mi se părea că o scrisoare politicoasă, dar fermă, ar fi tranşat uşor problemă.

— Nu sunt sigur că eşti persoana potrivită. Nu sunt sigur de loc.

Probabil văzuse pe faţa mea că mersese puţin prea departe.

— N-am nimic cu tine, Joe, n-am nimic împotriva ta. Vreau să spun doar că asta nu-i treaba ta, tu nu te ocupi propriu-zis de vânzări.

— Atunci mai bine trimite pe altcineva.

— O fi având el un motiv să te prefere pe tine. Pesemne că i-ai făcut o impresie grozavă… Pe naiba, doar te-a văzut o singură dată? Despre ce dracu’ aţi vorbit?

— Li plac poveştile mele, i-am răspuns eu.

— Nu, nu eşti tu singurul care ştii o mulţime de poveşti deocheate. Râse. Bătrânul Tiffield nu e numai un client important. E şi… Cum să zic… Un client cam curios. Ai grijă, asigură-ţi bine spatele, băiete! şi râse din nou – de data asta cu o notă de grosolănie care nu-mi plăcu.

— Când vrei să mă duc? am întrebat.

— Lucrezi aici de zece ani şi mai întrebi aşa ceva? Mă mir de tine. Răspunsul este – pleci urgent. Şi asta înseamnă chiar acum.

Suflă în tavan un nor de fum.

— Foarte bine, am spus. Telefonează-i dumneata lui Susan. Să vezi ce-o să zică! M-am îndreptat spre uşă.

— Glumesc, spuse el. Nu pot să fac şi eu o glumă? Avea tonul flămândului căruia i se smulge de la gură bucăţica de pâine. Voi, tinerii, sunteţi atât de gravi! Ia primul tren mâine dimineaţă. Spune-i secretarei să-ţi rezerve o cameră la Savoy.

Am ridicat din sprâncene. Nu mă privea, dar mormăia ceva despre Tiffield, că el e cel mai greu client al nostru şi că de aceea se cade să acţionăm astfel…

Când am ajuns la uşă, m-a chemat înapoi.

— Joe, te-ai gândit la ce-am discutat ieri?

M-am aşezat iarăşi, de astă dată pe canapeaua din dreapta lui şi nu pe scaunul din faţa biroului. Canapeaua făcea parte din noul mobilier de birou proiectat de soacră-mea pentru el. Eu găseam canapeaua prea joasă, ca să fie confortabilă, dar m-am aşezat pe ea dinadins, fiindcă fusese concepută probabil pentru musafiri, persoane particulare şi nu pentru funcţionari.

— M-am gândit, am răspuns şi am observat spre încântarea mea că nu se simţea în largul lui.

Poate din pricina noii garnituri de cabinet, a biroului aceluia frumos de nuc ce ar fi fost potrivit şi într-un salon, a barului pentru coctailuri, cu măsuţa de servit cafeaua, cu scaunele şi canapeaua liliachii, capitonate, cu covorul crem şi draperiile la culoare. Îndărătul acelui birou cochet s-ar fi cuvenit să stea un director tânăr de tip american, îmbrăcat într-un costum italienesc de mătase, cu o croială uşoară, sportivă… Brown părea rătăcit în acest decor.

Se ridică brusc şi începu să măsoare camera în lung şi în lat. * *v*

— Ţi-ai format o idee greşită, Joe. Nu eşti obligat s-o faci. E o chestiune personală între noi doi.

— Ştiu, am spus. Dar eu şi aşa nu stau prea mult pe acasă.

— Nici eu, nici eu. Nu-ţi cer nimic care nu mi-ar plăcea nici mie, băiete.

— Cred, am spus automat. Dar nu era valabil pentru el; el nu avea nevastă tânără, doi copii şi o sută de alte motive care te îndemnau să întreprinzi ceva activ înainte de a nu fi prea târziu; şi, în plus, lui îi plăcea să fie

consilier.

— Ei, ce zici! îmi împinse cutia cu ţigări. Am ezitat, apoi am-luat una.

— Am fost pe la club aseară, spuse. Sunt foarte interesaţi. Avem nevoie de sânge tânăr – ăsta-i adevărul. Anul trecut a fost un an trist pentru noi toţi. Oameni ca Harry Runcett nu se găsesc pe toate drumurile.

L-am privit cu răceală. Voia să spună că nu le venea uşor să înlocuiască un individ atât de folositor ca Harry Runcett, a cărui atribuţie era să dea mereu din cap şi să aprobe.

— Toţi au căzut de acord că tu ai fi candidatul ideal. Am rămas puţin surprins. A ridicat mâna, să mă facă să tac. Acum, ascultă-mă până la capăt şi nu te agita ca şi când ai avea pile electrice. Am rămas puţin surprins, îţi zic, pentru că foarte rar se întâmplă să fie toţi de acord. George Aisgill…

M-am înţepenit tot.

— Ce-i cu George Aisgill?

— El s-a arătat cel mai entuziasmat. Asta e tot ce-am vrut să spun. Doar n-ai să iei de la capăt o chestiune de mult moartă şi îngropată, nu-i aşa?

— Moartă şi îngropată, am spus. Ai dreptate. Moartă şi îngropată.

Socru-meu nu avea nevoie numai de un om care să dea din cap, aprobând totul; el mai voia şi să împace trecutul cu prezentul. Şi asta ar fi fost calea cea mai bună: în locul triunghiului alcătuit din amant, soţul înşelat şi amanta moartă, vor exista doar aceşti doi cetăţeni respectabili, consilierul Lampton şi consilierul Aisgill. Membrii ai aceluiaşi mare partid, marele partid din care stream onoarea să facem parte. Consilierul Lampton şi consilierul Aisgill sunt buni prieteni. Consilierul Aisgill e văduv… Toate se potriveau de minune.

— Ar trebui să te duci ceva mai des pe la club, spuse Brown.

— Da, am spus. Trebuie s-o fac şi p-asta.

Nu avea niciun rost să lupt împotriva lui, după cum nu avea niciun rost să-l ocolesc pe George Aisgill. Era, cum spusese Brown, o chestiune moartă şi îngropată; totul se schimbase, ceea ce se întâmplase cu zece ani în urmă era tot atât de caraghios ca un film vechi. Consilierul Lampton o să bea împreună cu consilierul Aisgill la Clubul Conservatorilor. Consilierul Lampton şi consilierul Aisgill vor face parte din acelaşi consiliu; şi fiind văzuţi împreună, cine va mai da crezare vechii poveşti?

— Ei, atunci cum – rămâne, îţi pui candidatura? întrebă Brown.

Am dat din cap în semn de încuiviinţare.

— Să vezi, o să fie interesant.

Şi mă bătu pe umăr.

— Ştiam că ai să te învoieşti, Joe. Crede-mă, n-o să-ţi pară rău. Multă lume îşi bate joc de asta, dar consilierii sunt coloana vertebrală a Angliei. Doamne, ce s-ar face Anglia fără noi? rânji. Şi unde mai pui că eşti tocmai omul în stare să pună lucrurile pe roate. Dintre noi, prea mulţi n-au lucrat la primărie. Asta o să-i facă pe amărâţii ăia de contopişti să gândească de două ori!

Am rânjit şi eu.

— Braconierii pocăiţi sunt cei mai buni paznici de vânătoare.

Deschise barul.

— N-o să fie o treabă prea curată, ştii. Dar să bem un pahar în cinstea candidaturii. Turnă două pahare mari de whisky *Black and White*.

— Şi dacă nu sunt primit, am spus.

— Nu-i nimic, lasă. Să bem pentru asta! Mă privi cu un fel de duioşie. E prima dată când faci şi tu ce vreau eu –

să bem, deci, să sărbătorim evenimentul.

Am ridicat paharul şi, dintr-odată, fără niciun motiv, mi-a părut rău de omul acela din faţa mea. De mult nu-l mai văzusem atât de încântat de ceva care să nu fie în legătură cu nepotu-său; am început să mă gândesc la dedesubturile acestei chestiuni. Nu putea să-l intereseze cu adevărat dacă eram sau nu primit pe lista candidaţilor pentru consiliul primăriei, nu se putea să ia în serios acest lucru. Apoi, după zâmbetul care-i stăruia pe faţă, mi-am dat seama că îl lua în serior. De două ori numai îl văzusem zâmbind astfel: o dată când se născuse Harry şi o dată când, după naşterea Barbarei, i-am spus că Susan e în afară de orice pericol.

Era un zâmbet care îi întinerea surprinzător faţa roşcovană cu fălci puternice; liniile aspre ale puterii nu pieriseră de pe chipul lui, dar se făcuseră parcă mai blânde, îşi pierduseră aroganţa. O echipă m-am pomenit că ideea de a fi candidat aproape că-mi plăcea şi aş fi fost gata să mă conving, eu însumi că bufoneria înfumurată a administraţiei locale era într-adevăr fascinantă, cum o socotea el.

Seara, în maşină, în drum spre casă, cu cele două whisky-uri băute la ora patru şi care îmi dădeau o uşoară dar persistentă durere de cap, începusem să şi regret că cedasem. Apoi mai. Era călătoria aceea la Londra; Susan cu siguranţă că avea să se supere. În general, drumul spre casă îmi plăcea; cartierul Leddersford, unde se afla situata uzina, era atât de negru şi de hidos, atât de deosebit de atmosfera oraşului, încât în fiece zi, când mă întorceam în Warley, mă cuprindea o adevărată bucurie. Senzaţia unei certitudini pe care mă puteam bizui; reacţiile mele erau întotdeauna aceleaşi. Ieşind din uzină şi luând-o pe Rawdon Road spre Birmingham Road, simţeam în mine o uşurare plăcută, dar sentimentul acesta îl avea şi toată

gloata de oameni printre care îmi croiam drum. Faptul că şi ei îl împărtăşeau, îi scădea valoarea. Adevărata plăcere începea abia când treceam din Birmingham Road spre Leddersford Ring Road, o bucată de şosea dublă ce străbătea terenurile unor vechi exploatări miniere acum redate agriculturii. În seara aceea, câmpia biciuită de o ploaie măruntă părea şi mai dezolantă şi mai pustie, întinderea ei îngrozitor de monotonă îţi insulta privirea. Altă dată priveliştea aceasta m-ar fi mulţumit, întocmai ca pe un om cu gâtlejul uscat înainte de a bea. Căci în curând o luam la stânga pe Leeds Road, apoi la dreapta pe Warley Road, de unde nu mai aveam mult şi dădeam în Hawcombe. O dată ajuns aici, mă socoteam ca şi ajuns acasă. Nu aveam nevoie să-mi arunc ochii pe tabla indicatoare pe care scria Warley – la Hawcombe până şi aerul începea să miroasă altfel.

Adevărata exaltare, bucuria cea mare începea de obicei de la Hawcombe, dar în seara aceea Hawcombe părea un sat ca oricare altul. Aerul mirosea ca oriunde şi de aici începea soseaua care urca' spre Warley, până la altitudinea de o mie de picioare. Mi-am dat seama că de fapt nu aveam chef. Să mă întorc acasă. Nu numai pentru că Susan s-ar fi supărat dacă plecam la Londra sau că primisem să intru în consiliul primăriei; mai era ceva, cu mult mai rău. Da zece ani încoace, drumul acesta spre casă era o evadare; fiece centimetru care mă apropia de Warley mărea distanţa dintre mine şi socru-meu şi lumea lui. Sigur, acum îl vedeam des, dar numai ca bunic, ca persoană particulară.

Asta puteam accepta, ba chiar să-l consider, când şi când, aproape uman. Dar acum îmi va fi coleg în consiliul primăriei, sau poate chiar şef. Nu voi mai putea evada nicăieri, nu voi mai putea (avea niciun răgaz, adio libertatea şi independenţa mea. Din moment ce comitetul

de selecţie luase hotărârea aceasta, nu mai era nimic de făcut. Harry Runcett spusese odată la un pahar că Park Ward era pentru conservatori un fotoliu de administraţie atât de sigur, încât dacă partidul ar fi hotărât, ar fi fost aleasă şi a mâţă jigărită. El zicea că avea acasă un cotoi siamez şi că dacă partidul l-ar fi propus candidat, l-ar fi votat pe loc cu toţii…

Acum îmi adusesem aminte: povestea o răspândise Eva Storr, care continua să fie „centrala cancanurilor1 din W'arley. Se făcuse oarecare vâlvă în jurul acestei chestiuni, ba, într-o versiune ceva mai îndulcită şi fără nume de persoane, ajunsese şi în presa locală. Bineînţeles, Brown lămurise treaba numaidecât; presupun că i se amintise frumuşel redactorului cu pricina ce apartenenţă politică anume au principalii acţionari ai grupului Clarion. Pe vremea aceea, mă amuzase ieşirea asta a lui Harry Runcett, dacă se putea numi „o ieşire 1. Acum, circulând pe ploaie de-a lungul străzii principale din Hawcombe, Mi-am dat seama cine era pisica aceea. Şi nu era nici măcar un cotoi. Era un neutru, un neutru mare şi gras, care făcea totdeauna ce-i spunea socru-său să facă.

Am apăsat pe accelerator şi Zephyrul ţâşni înainte cu viteză, în sus pe pantă. Cu cât mai repede ajungeam acasă, cu atât mai repede se termina totul; acul vitezometrului sălta spre 60. Ajungând pe muchia dealului, am văzut jos oraşul şi deodată m-am simţit parcă mai vesel. Ziua rămăsese departe în urma mea şi Ledersfordul zăcea pitit după dealul de la Hawcombe; în faţă se întindeau şoseaua şi râul. Am încetinit, am lăsat în jos geamul portierei ca să intre înăuntru ploaia, mireasma pădurii. Şi, ca întotdeauna, chiar şi acum când niciun mai îndrăzneam să sper, a venit liniştea, a linişte palpabilă, de un verde închis. Nu ştiu cum a venit: şoseaua scurtă străbătea partea cea mai îngustă a pădurii, iar dincolo de pod, oraşul se vedea

din pliin. Nu ştiu cum a venit liniştea, nu avea niciun motiv să vină şi totuşi era prezentă şi atât de puternică în seara aceea, încât o clipă am fost ispitit să opresc maşina şi să stau liniştit cu liniştea, nu mai mult timp decât ai fuma o ţigară.

O secundă chiar încetinisem, apoi am accelerat din nou; ce voiam eu era inocent, dar absolut imposibil. Traversând podul şi întorcând spre Strada Pieţei, auzeam parcă glasuri care comentau: „E beat, desigur, spuneau. De ce, dragă? De ce s-o fi oprit, când până acasă nu mai e decât o palmă de loc? Se vede că încearcă să-şi revină din beţie, i-e frică să se ducă acasă…

Sau poate că are o întâlnire, mai ştii?… Da, să ştii, că mai curând asta-i…

Cam aşa trăncăneau probabil; am mai auzit glasurile astea şi altă dată. Cele trei stopuri din Market Street îmi erau potrivnice; la al treilea, înainte de St. Clair Road, motorul maşinii din faţa mea s-a blocat şi n-am mai putut trece pe verde. Glasurile au trecut la alte subiecte; aşteptând acolo, m-am întrebat dacă existase vreun timp în care aceste glasuri să nu-mi fi condus viaţa.

Nu i-am vorbit lui Susan despre călătoria mea la Londra, până târziu după cină. Nu m-am admirat prea mult că amânasem să-i vorbesc, dar mi se părea că pe ziua aceea îmi consumasem toată mica mea rezervă de curaj. Era aproape ca pe vremuri, la aviaţie; zi de zi trebuia să faci ceva ce nu doreai, zi de zi erai pus la încercare, bărbaţii de curaj separându-se de băieţii cu oaş la gură. Îmi era o silă de moarte de toate astea, le dovedisem destul de des curajul, voiam doar să stau în fotoliul meu să-mi beau cafeaua, să-mi fac siesta, voiam doar să trăiesc în prezent.

În salon existam în prezent şi asta totdeauna mă făcea fericit. Aşa, ca pe ultima fâşie de şosea dinaintea

barierei oraşului, şi aici simţeam cum mă învăluie liniştea – era singura odaie din toată casa în care mă simţeam la largul meu. Şi asta arăta, concret, cât de departe ajunsesem în aceşti zece ani; numai parchetul şi mobilierul de arţar mă ajutaseră să trec peste atâtea clipe grele.

Era odaia la oare visasem când locuiam în căscioara părintească din Dufton; acum o aveam, acum mă instalasem în visul meu, husele de in înflorat se potriveau cu perdelele, tapetul crem cu dungi aurii scotea în relief lemnul de nuc al biroului, al măsuţei şi bufetului, al radioului cu picup, marca Grundig. Singura notă discordantă o făcea uriaşul ochi alb ai televizorului; dacă gratificaţia de ainul acesta va fi conformă aşteptărilor mele, îl voi schimba cu un nou model, prevăzut cu o uşiţă. Apoi mai era candelabrul pe care-l luasem mai pe nimic de la un magazin de antichităţi din Birmingham Road, chiar înainte de Crăciun; se potrivea cu parchetul şi asta era ca un ultim finisaj, o culme a rafinamentului.

Iar tablourile, stampe de pe la începutul secolului al XIX-lea, aveau aproape toate, aceeaşi surse ca şi candelabrul Alice îmi dăduse acest sfat. Originalele, spunea ea, sunt prea scumpe, şi te poţi înşela lesne; reproduceri are toată lumea. Dar poţi găsi ieftin stampe vechi, şi toată lumea îţi admiră gustul, mai ales dacă temele sunt de arhitectură sau zoologie. Şi hărţile vechi sunt sigure; cel mai important lucru e că musafirii – necunoscători în ale artei –, le vor admira.

M-am dus la bar să-mi iau ceva de băut. În seara aceea nu voiam să mă gândesc la Alice. Uneori simţeam că asta era odaia ei, că ea o aranjase şi nu eu. Ea nu se potrivise niciodată la gust cu bărbatu-său. El prefera lemnăria de culoare deschisă, decolorată chiar, şi nichelul şi materiale plastice, şi nu numai că ştia ce-i place, dar insista să-şi impună gustul. Casa lui, în afara cărţilor de pe

rafturi, era în întregime expresia gustului său şi nu al lui Alice; odaia aceasta, în care îmi impuseseră eu părerea în ciuda unor împotrivirii, era singura despre care se putea spune cu siguranţă că îi aparţinea. Şi ea nu avea să ştie niciodată. Şi nici nimeni altul. Nu era nimeni căruia să-i pot mărturisi, nimeni care să fi înţeles. Doar whiskyul pe care mi-l turnam în pahar ar fi putut să mă ajute niţel; dar dacă încercam să-l fac să mă ajute ceva mai mult, a doua zii dimineaţa constatam că am şi eu ficat, organ care acum protesta din ce în ce mai des contra alcoolului în general şi a băuturilor tari în special.

— Nu-mi dai şi mie ceva să beau? zise Susan.

I-am turnat în pahar puţin whisky; uitasem că se afla acolo, lângă mine.

— Puţin coniac, dragă.

Privi spre paharul pe care-l ţineam în mână.

— N-aş vrea să fiu în pielea ta mâine, spuse.

Nu i-am răspuns, dar i-am turnat doza ei medicinală obişnuită de coniac.

— Exact atât cât să uzi fundul paharului, i-am spus, ca de obicei.

Uneori glumeam spunându-i că data următoare vo? folosi o pipetă; dar acum nu-mi ardea de glume.

— Şi cu mine nu vrei să stai de vorbă?... Nu?... Întrebă ea.

Am pus paharele pe măsuţă.

— Mă gândeam ce bine arăţi tu în rochia asta. Nouă...

Nu era departe de adevăr; purta' o rochie de un roşu (aprins, cu nasturi în faţă, în genul pe care doar o femeie tânără şi drăguţă, cu părul negru şi o mână bună, putea să-l poarte. Se aşează picior peste picior; avea genunchi frumoşi, nici osoşi, nici durdulii. Femei tinere şi drăguţe, ai căror genunchi să se potrivească cu restul trupului nu

găseşti multe; fără să mă gândesc, m-am aplecat şi i-am sărutat unul după altul.

— Vai, ce desfrânat eşti! exclamă ea.

I-am ridicat puţin fusta; mă împinse uşor.

— Acum trebuie să pice Mark! mă preveni.

Mâna reveni asupra fustei.

— Să ne vadă, să se zgâiască ia noi! I-ar face foarte bine.

— Nu fi obraznic, spuse.

— Am râs.

— Şi lui Sybil i-ar face foarte bine, zău că da. Mark nu prea vorbeşte despre asta, dar din câte a lăsat să-i scape, draga ta verişoară nu prea face multe parale la aşternut.

— Au trei copii mici.

— Mă mir! O fi violat-o, ori i-o fi pus ceva în ceai.

— Eşti revoltător, spuse ea. Obrajii însă i se înroşiseră puţin şi nu se mai apăra trăgându-şi în jos fusta; privind-o părea dar că ea nu era ca Sybil şi, odată cu dorinţa am simţit un val de tandreţe. Nu era fiica lui Brown; era soţia mea. Şi spre deosebire de alte soţii, mă dorea fiziceşte. M-am uitat înspre canapea. Era una dintre marile plăceri ale căsniciei: să faci dragoste la alte ore decât noaptea, în alte locuri decât în pat. În baie în maşină, pe câmp când ieşeam la plimbare „oriunde eram singuri timp de un sfert de oră; ne închipuiam că nu eram căsătoriţi, că eram nişte îndrăgostiţi nefericiţi. Iar eu, deşi nu-i spusesem niciodată, îmi închipuiam uneori că era căsătorită cu altul, cu unul dintre bărbaţii cu clare s-ar fi putut mărita, şi care ar fi avut un Jaguar sau un Porsche, ca Jack Wales. Sau ca Pialph Lumley. Gândindu-mă la ei, îmi veni în minte Brawn; am dat whiskyul pe gât şi m-am îndreptat din nou spre bar.

— Nu sunt revoltător, am spus. Sybil vede în

sexualitate ceva revoltător, asta-i tot. Nu-i de mirare că MarK calcă pe lături…

— Se pare că înainte nu vedea nimic revoltător în sexualitate, spuse Susan. Cândva era chiar veselă. Chiehoti. Teribil de veselă cu toţi, fără excepţie. Ţi-ar fi închipuit una ca asta?

— Oamenii se mai schimbă, am spus.

— A fost scandal mare, adăugă Susan. Părinţii ci erau plecaţi de acasă şi ea a dat un ceai şi la ceaiul ăsta… Mama mi-a povestit câte ceva despre asta…

Maică-sa, doamna Brown – reieşi – îi spuse ceva mai mult *despre asta*; m-am pomenit închipuindu-mi-o pe grasa Sybil, pe hărţuita, înăcrita Sybil, cu ochelarii veşnic aburiţi, în cu totul altă lumină.

— Când Susan termină fraza, am fluierat a mirare.

— Veselă e bine pus. E cuvântul potrivit.

Apoi am văzut-o pe Sybil cum arăta în urmă cu douăzeci de ani şi mutrele beţivanilor aplecate peste ea, şi poziţia ei inevitabilă şi acţiunile ei la fel de inevitabile; veselă – mă gândeam acum, nu era chiar cuvântul cel mai nimerit.

— Într-adevăr e ruşinos, spuse Susan. Vreau să spun să n-ar trebui să mai dezgropăm lucrurile astea. Oricum, ce-a fost s-a dus…

— S-a dus, şi totu-i mort şi îngropat, am spus. Mort şi îngropat. Am aprins o ţigară. Apropo… M-am oprii.

— Spune, mă îndemnă ea. Ştiu că urmează ceva neplăcut.

— Mâine plec la Londra.

— Ai fi putut să-mi spui mai înainte, replică îmbufnată. Doar ştii foarte bine că joi i-am invitat la masă pe Bob. Şi pe Eva.

— Până atunci probabil c-am să mă întorc.

— Probabil! Eşti sigur că n-o să fie aşa. Ai să te simţi

bine la Londra. Vai ce egoist eşti, Joe.

— La dracu', nu sunt eu de vină. Plânge-i-te lui taică-tău, nu mie.

— Am şi motive, ripostă ea. El nu te sileşte niciodată să faci ce nu vrei… Şi iar rămân singură şi săptămâna asta n-o am nici pe Gerda. Vai, ce egoist şi ce rău eşti

— Te urăsc!

Începu să plângă. Am îngenuncheat alături de ea şi am îmbrăţişat-o de după umeri.

— Nu fi supărată, dragostea mea, Joe nu vrea să plece, dar Joe trebuie să câştige bani nu? Joe o să-ţi aducă ceva frumos, ai să vezi. Nu plânge, odorul meu, nu plânge, hai, fii fetiţă cuminte…

I-am pus mâna pe genunchi; brusc se opri din plâns.

— Încuie uşa, spuse pe neaşteptate.

— Mark…

— Vin abia peste o jumătate de oră. Încuie uşa, hai, încuie repede uşa!

Mâinile ei îmi atinseră febril trupul, apoi pe al ei. Încuind uşa şi stingând lumina mare, am auzit ceva căzând cu un foşnet pe podea; m-am îndreptat încet spre canapea.

— Hai, repede, şopti. Repede! Ştii şi tu… ştii şi tu… Ştii că-ţi place…

Veselă – mă gândeam – veselă nu e cuvântul cel mai potrivit şi am strigat de durere când mă muşcat de mână.

— Cei mari se prefac, a spus ea, când am scuturat-o de umeri. Cei mari se prefac, cei care te lovesc se prefac – nu pot să te opresc, trebuie, trebuie…

…Şi m-am trezit la realitate după un timp ce mi s-a părut lung când am auzit soneria de la intrare.

— Naiba să-i ia, spuse ea. Ajută-mă să mă ridic, iubitule.

Am ridicat-o trăgând-o de mâini, observând că nu mai era atât de uşoară ca altă dată. Soneria târâi iar.

— Nu, nu le deschide – spuse ea, stai întâi să mă aranjez. Zâmbetul i se lăţi pe faţă. Eşti descheiat. Şi părul…

În grabă, îndreptându-mă către uşă, am căutat să-mi aranjez ţinuta, să fiu cât mai decent; dar sub privirile lui Mark şi Sybil, m-am simţit curios de jenat. Era o seară în care aş fi putut să mă lipsesc de oaspeţi, mai ales de Sybil, al cărei glas mi se păru strident la culme, îmi explica, pierzându-şi suflul, că tocmai fuseseră la o întâlnire dezastruoasă a administraţiei, că avusese o zi „infernală” – copiii în ziua aceea fuseseră nişte diavoli…

Am luat-o pe după umeri şi am sărutat-o pe obraz Pielea ei mirosea a pudră şi a oboseală şi părul ei ridicat lăsa să-i cadă pe ceafă şuviţe răsfirate; avea doar cu trei ani mai mult decât Mark, dar în momentul acela arăta mult mai bătrână; era una din femeile acelea blonde, cu trăsături delicate, care se ofilesc-aproape peste noapte, se culcă seara tinere şi a doua zi dimineaţa se trezesc babe.

— Am eu un leac pentru tine, dragă, am spus. Nu-ţi bate tu căpşorul tău frumos, am eu un leac miraculos…

— Sper că şi pentru mine, zise Mai k, urmându-mă în salon. Şi eu m-am luptat cu dracii ăia mici.

— Am… Am pentru amândoi, l-am Iiştit.

— Închipuie-ţi s-au jucat „de-a localurile de noapte”, spuse Sybil. Lisa e de-a dreptul frenetică. Mi-e teamă că n-o s-o mai putem ţine mult timp în frâu. Suspină. Ah, Doamne, bonele astea străine! Unde-or fi dispărut oare servitoarele cumsecade de odinioară?

— N-au existat niciodată, spuse Mark. E o legendă „o prea frumoasă legendă burgheză.

Privi spre bufet.

— O, dar leacul acela miraculos nu mai soseşte o dată? Fără nimic, mersi, Joe.

În seara aceea arăta mai diehisit ca oricând; deşi

ploua nu avea nicio picătură pe el. În schimb pantofii lui Sybil erau plini de noroi, iar tivul rochiei ei purpurii era negru de umezeală. În acest sens era o fiinţă nefericită, nefericită în lucrurile mici, un magnet al micilor neajunsuri. Mark era unul dintre oamenii aceia fericiţi, care merg prin ploaie fără să se ude, care mănâncă şi beau zdravăn tot ce le place fără să se îngraşe. Faţa lui oacheşă şi blajină nu se va schimba nici peste douăzeci de ani. Toată viaţa lui va avea succes la femei, sau mai curând la fetişcane prostuţe, mi-am amintit eu, nu fără o anumită acreală. Apoi m-am privit pe mine însumi în oglinda din cameră şi am simţit cum mă împunge ghimpele invidiei; surplusul de oboseala începea să fie prea accentuat ca să mai fie nostim „iar obrazul meu începea să se buhăiască de grăsime.

Susan apăru pieptănată, cu rochia încheiată, cu dungile ciorapilor perfect drepte, o amfitrionă respectabilă şi pusă la punct, mai purtând însă pe chip mulţumirea de neconfundat a femeii care a făcut de curând dragoste. Era atât de limpede, încât ar fi putut, foarte natural, să şi mărturisească; am văzut-o pe Sybil, după ce-i aruncă o privire, întorcându-şi repede ochii. Dar pe Mark, se vedea după mutră, îl rodea invidia; o clipă îşi trădă cei patruzeci de ani împliniţi. M-am aşezat pe scaun, surâzând, şi mi-am turnat încă un whisky.

CAPITOLUL III

Tiffield era bine dispus. Niciun putea fi altfel; îi oferisem o masă cu care ai fi putut hrăni o familie de zece persoane, după aceea l-am dus la un local de *striptease*, iar acum ne aflam la Barul American al hotelului Savoy, dând pe gât pahare duble de Martini şi devorând măsline şi cartofi pai, cum de altminteri ar fi devorat orice i-ar fi picat sub nas; eu mă mulţumeam să-l urmăresc, deşi cu oarecare greaţă…

— Astea negre sunt mai bune, spuse aruncând în gură ultima măslină de pe o farfurie care fusese plină-ochi. Uleiul cică reface ţesuturile gastrice.

Mă privi plin de amărăciune ca şi când ar fi făcut o declaraţie solemnă despre păcat sau despre războiul nuclear.

— Poate că mai vreţi să luaţi ceva, am spus, chemând un picolo.

Ridurile de pe faţa lui Tiffield s-au strâns, dându-i o expresie de regret.

— Nu, mersi din inimă, dragă băiete, nu vreau să-mi stric pofta de mâncare pentru cină. Dar încă un... Şi făcu un semn spre paharul gol.

Am comandat încă un Martini, al treilea în douăzeci de minute, şi aşa cum recomandase personal, fiecare fusese sec, „cât mai sec”. La asta se adăugau peste patru pahare duble de scotch, jumătate de vin de Burgundia şi trei coniacuri. L-am privit cu oarecare pizmă. Eu mă şi ameţisem, ficatul îmi dădea de veste că întrecusem măsura şi începusem să vorbesc cu multă prudenţă. Tiffield, care era ou 30 de ani mai bătrân decât mine arăta la fel de sigur pe el, de grav, de precis şi de treaz, ca şi în dimineaţa aceea, când îl luasem de la birou.

Începu să se caute încet prin buzunare, apoi mă privi aşteptând ceva. I-am întins ţigările mele; apucă una cu lăcomie, temându-se parcă să nu mă răzgândesc.

— Vai dragă, să nu uit să-mi iau şi eu, spuse.

— Lăsaţi că ştiu ce fumaţi, am replicat – *Benson şi Hedges*?

Zâmbi, arătându-şi dintâi falşi, gălbui ca şi plastronul cămăşii, o dantură care nu mergea de loc cu mutra lui.

— Foarte drăguţ din partea ta, tinere. Dar de unde ştii?

— Am ţinut minte de rândul trecut când am luat masa

împreună.

Minţisem; îmi adusesem aminte că fuma *Benson şi Hedges* fiindcă la prânz îi cumpărasem o cutie care mai zăcea şi acum nedeschisă în buzunarul lui. Probabil o păstra s-o dea cadou de Crăciun, dacă oferise vreodată cuiva vreun dar.

Apăru o fată înaltă, blondă; imediat în spatele ei, ca şi când i-ar fi mirosit urmele, răsăriră doi bărbaţi bondoci, rotofei. Bărbaţii erau caraghios de asemănători, amândoi purtau costume uşoare, albastre, americane după croială, cămăşi albe şi cravate înguste, un fel de salopetă a capitaliştilor. După ce s-au aşezat, cei doi domni au început să vorbească mai mult între ei decât cu fata. Ei nu-i păsa de loc, n-avea aerul că dorea să fie luată în seamă; privea drept înainte, fără nicio expresie. Obrazul acela parcă-l mai văzusem undeva, dar în două dimensiuni; în două dimensiuni şi în două culori cred că arătase mai real. Ochii i se opriră asupra mea o clipă; mi s-a părut că văd pe buzele ei un zâmbet uşor. Unul dintre cei doi domni se întoarse spre ea şi-i spuse ceva pe un ton răstit; privirea fetei se desprinse de a mea.

Dintr-odată mi se păru că toată lumea vorbeşte foarte tare; sunetele treceau peste mine valuri-valuri. Acum, acasă, Barbara făcea baie, la o depărtare de două sute de mile, se bălăcea şi cânta, îngâna un cântec al ei care pentru mine avea adeseori tot atâta înţeles ca orice lucru auzit în cursul zilei. Uneori după ce o culcam în pat, o auzeam cântându-şi câteva minute, încetiţor, bucuroasă, ca şi când şi-ar fi recapitulat toate întâmplările plăcute de peste zi. Dar eu mă aflam în Barul American, şi dacă aveam ghinion însemna că trebuie să mă mai duc acolo sau într-alt loc asemănător, şi mâine seară şi poimâine… Tiffield dăduse pe gât cel de-al treilea Martini şi curând avea să înceapă să-mi toarne anecdote scabroase.

Iar eu, desigur, va trebui, să râd. Când începu clasica poveste lugubră cu vicarul şi cu târfa, mă gândeam că va trebui să râd în hohote. Un zâmbet n-ar fi fost destul. Înveseleşte-l – îmi recomandase socru-meu – ţine-l aşa, fă-i babalâcului toate hatârurile. Dacă de Împotriveşti lui, mi te împotriveşti mie… Nu, asta nu spusese, dar cam aşa venea. Tiffield era Brown şi Brown era Tiffield. Tiffield cântărea aproximativ 70 de kg şi nu-şi mai cumpărase un costum nou de prin 1930; Brown cântărea aproximativ 95 de kg şi era un client asiduu al caselor de croitorie de pe Bond Street; dar astea erau deosebiri superficiale. Amândoi erau de aceeaşi teapă: unul mă-stăpânea, ţinânefu-mă ca-ntr-un cleşte, pe celălalt trebuia cu orice preţ să-l amuz.

Hărmălaia creştea, chibriturile hârşâiau pe scăpărători, brichetele ţăcăneau, gheaţa făcea cling-cling în boluri ca un clopoţel, banii se topeau; mă aflam la două sute de mile de casă, ascultând palavrele unui moşneag bogat îmbrăcat într-un costum de 50 şilingi, care data dinaintea celui de-al doilea război mondial, povestind o anecdotă pe care o auzisem întâia oară la şcoala primară din Dufton. Aproape cuvânt, cu cuvânt; numai că el nu avea har zul lui Charles.

…

— Am încercat şi-aşa, a zis atunci tipa, dar xn-apucă nişte sughiţuri…

Tiffield izbucni în râs, un râs uscat, care-i scutura pieile veştejite, într-un soi de dans. I-am susţinut râsul cât am putut mai tare şi ca să-mi ascund mai bine făţărnicia, i-am spus-o şi pe aia cu elefantul şi călugăriţa. Râdea atât de tare că începu să tuşească. Tuşea nu se mai oprea – parcă l-ar fi înhăţat de pielea cefei, gata să-l scuture, să-i scoată sufletul din trupul lui slăbănog. Faţa i se congestionase, se făcuse roşie vânătă şi eu o cam sfeclisem. Nu-mi semnase contractul încă şi semnătura lui

era singura care conta. Dacă porcul ăsta bătrân crapă acum, s-a dus naibii totul. Tocmai mă gândeam să-i deschei gulerul, când dintr-odată tuşea îl lăsă. Scoase o batistă mare cu buline roşii, de felul acelora în care muncitorii îşi învelesc merindele.

— Băiete, tu ai să mă omori, spuse el. Unde-ai mai auzit-o şi p-asta?

— De la o prietenă actriţă, i-am spus.

Jean mi-o spusese, când mă dusesem sâmbătă seară în vizită la familia Rinkmann; îmi dăduse şi numărul ei de telefon din Londra. Ea era la Londra acum. Şi eu eram la Londra. Ştiam sigur că Tiffield o să vrea să meargă de-a dreptul acasă după-masă. Gălăgia era tot atât de mare şi eu mă aflam încă în Barul American, la două sute de mile depărtare de casă, însă vocile care ţipau nu mai aveau nicio importanţă, iar Barbara, în pătucul ei, încetase să cânte.

— De la o prietenă actriţă, repetă Tiffield. Dacă aş mai fi tânăr… Şi avu un râs scârţâit. Cred că am să mă mulţumesc cu încă un Martini. De fapt, îl merit. Voi tinerii aveţi prietene actriţe… Noi câte un păhărel de gin, ce să-i faci, asta e…

— Sunteţi sigur că…

— Da. După asta ne vom gândi la cină. Prietena dumitale actriţa locuieşte la Londra?

— Kensington, i-am spus.

O privi pe blondă.

— Am văzut-o la televiziune, adăugă.

Îi spuse numele. Nu eram în stare să-i identific mutrişoara de pisică – foarte la modă – dar îi reţinusem numele. Apăruse în toate ziarele cu vreo şase luni în urmă: prea multă băutură, o soţie în ascensiune şi un bărbat în declin.

Lui Tiffield îi luceau ochii.

— Oamenii ăştia duc o viaţă ciudată, spuse el fericit.

— Unii, am spus.

Jean nu fusese citată de două ori pentru adulter şi niciun împinsese practic un soţ la moarte, dar Jean nu urcase încă prea sus. Iar dacă se va întâmpla să rămână fără angajament, va putea oricând să se reîntoarcă acasă la Warley, la bucătărie. Locul ei era asigurat, n-avea de ce să se teamă.

M-am uitat din nou la blondă; se aplecase înainte ca să-l audă mai bine pe unul dintre cei doi însoţitori care-i vorbea. Rochia ei neagră era atât de decoltată, încât părea cu neputinţă să nu i se vadă sfârcurile, dar mi-am întors numaidecât privirile. Mi-era ruşine s-o doresc: ştiam de ce faţa ei devenise atât de inexpresivă; ştiam ce înseamnă aici să umbli pe sârmă, veşnic preocupat să-ţi menţii echilibrul.

— Grozav, spuse Tiffield. Dacă aş fi fost mai tânăr, te-aş fi întrebat dacă prietena dumitale n-are o prietenă. Scoase un ceas din buzunar. Cinci şilingi am dat pe el, spuse. Cinci şilingi numai şi-l am din 1930. Nu l-am reparat niciodată, n-am dat niciun ban la ceasornicar. Şi o să mai meargă mult timp după ce jucăria aia drăguţă pe care o porţi dumneata va înceta să mai funcţioneze… Se uită la ceas. Fetele astea te bagă în draci, ce-i drept. Eh, dar timpul trece. Da, timpul trece. Trebuie să ne gândim la cină.

Se gândea de pe acum la cină, tacticos, şi ar fi vrut să înceapă cu *joie gras*. Pe urmă s-a arătat nehotărât – singurul lui moment de nehotărâre – nu ştia dacă n-ar fi fost preferabil să ia caviar. Continuă cu păstrăvi, cu pui *en cocotte* şi *crepes suzette*; nu vorbea mult, darmânca zdravăn, teribil de concentrat, cu şervetul legat de gât. Între feluri îmi fuma ţigările şi consuma partea leului din vinuri – vin alb de Rhin, vin rosé şi Madeira. Vinurile, el le alesese, iar când se aducea fiecare sticlă, îmi ţinea o scurtă

predică despre motivele alegerii.

De unde şedeam, vedeam întreg platoul de dans; în seara aceea la Savoy se adunase o mulţime de tineri. Se amestecau unii cu alţii, toţi păreau că se cunosc între ei, domnea o atmosferă sărbătorească. Oameni liberi, care îşi cheltuiau banii lor, şi era o seară splendidă şi se bucurau – o seară petrecută la Savoy e ceva de neuitat. Cu unsprezece ani în urmă, când eram la Dufton, mă duceam regulat la Locarno; stăteam sus, mâneam, beam şi priveam dansatorii. Mâneam salam şi beam ceai sau cafea, costumul meu costa 10 guinee în loc de 35, dar eram un om liber care îşi cheltuia banii lui. Puteam să ies oricând pe platoul de dans şi să dansez, dacă aveam chef.

Am dat la o parte desertul, Tiffield îşi ridică privirile de pe farfuria lui goală.

— Niciun te-ai atins de de spuse oarecum cu reproş. Ce, n-ai poftă de mâncare, băiete?

— Nu prea mi-e foame, am mărturisit.

Priveam dansatorii; o rumbă frenetică umfla fustele fetelor. „N-ai poftă de mâncare”; un cal de povară n-are poftă de mâncare, un amărât de slujbaş n-are poftă de mâncare, un ginere n-are poftă de mâncare.

— Ar trebui să mănânci, mă îmbie Tiffield. Clătitele astea sunt delicioase. Se uită la mine cu furculiţa în mână.

— Cred că sunt delicioase, am spus. Dar nu mai pot mânca.

— N-ai mâncat nimic, observă el. Suc de portocale şi omletă – ce, asta-i masă? Se uită cu jind la farfuria mea. Păcat de de oftă.

— O să le mănânce chelnerul.

— Te deranjează dacă le iau eu?

I-am împins farfuria; pentru prima dată mi-a fost simpatic. Lăcomia lui avea ceva copilăresc şi înduioşător; în fond – îmi Ziceam – ce bucurie avea el? Nu se însurase

niciodată, nu-l interesase nimic altceva decât afacerile lui, iar acum acestea mergeau de la sine. A început în 1919, cu o afacere în industria uşoară, de la zero, iar acum, unde te duci şi te învârţi în partea de răsărit a Londrei, dai numai de fabrici „Tiffield”.

Oţelul special de care avea nevoie să i-l furnizăm, era necesar pentru un proces cu totul nou; era, de altfel şi un oţel cu totul special. Am pierdut mult timp şi energie ca să-i dăm exact ceea ce voia, dar el nu era dispus să comande o cantitate suficient de mare. Lui i-ar fi ajuns jumătate din cantitatea necesară ca afacerea să fi fost rentabilă pentru noi. Şi alt cumpărător nu se găsea, nimănui nu-i trebuia produsul nostru. Noi ştiam asta când începusem cercetările, şi pusesem o scrumbie drept momeală ca să prindem o sardea. Socru-meu greşise socotindu-l pe Tiffield un client greu; crezuse că Tiffield o să facă o comandă grasă. Iar eu îl vedeam înotând triumfător, cu scrumbia aceea grasă şi gustoasă XA81 în dintâi lui galbeni. Şi dacă se întâmpla aşa, ştiam pe cine are să cadă vina.

A doua zi trebuia să mă întâlnesc cu directorul producţiei care avea să-mi pună întrebări despre produsul XA81, ca şi când n-ar şti să citească, sau n-ar crede ce scrisesem noi în prospect; da, îi vom spune, rezistă într-adevăr la temperatura asta; da, într-adevăr rezistă la coroziune faţă de produsul chimic cutare, cutare; şi sânge şi benzină şi ananas şi condimente, şi ce naiba mă faceţi să-mi pierd timpul? Nu, asta n-am să spun; dar aş vrea s-o spun.

Tiffield terminase a doua porţie; i-am întins pachetul meu de ţigări. Dacă acum nu-l atacam, n-aveam să mai pot discuta cu el niciodată; n-am să-l las să ocolească iar subiectul.

— Suntem oarecum îngrijoraţi de comanda

dumneavoastră, domnule Tiffield.

Îşi termină paharul de Madeira.

— De ce, băiete? Sigur, eu nu sunt expert, dar ştiu că aţi făcut o treabă bună. Dacă există un om care se pricepe la oţel află că omul acela se numeşte Mottram – mi-a vorbit despre asta chiar ieri. E încântat, băiete. Sincer vorbind, Mottram a crezut că nu veţi putea încleiplini toate cerinţele noastre. Aţi dat lovitura cu Z – nu – pocni din degete – cu XA 81 – aţi rezolvat o serie de dificultăţi tehnice. Şi n-aţi avut nici măcar o experienţă anterioară după care să vă conduceţi

L-am întrerupt brusc.

— Pe noi nu ne îngrijorează produsul XA 81…

— Ştiu, şi-mi pare bine, foarte bine, spuse el.

Chelnerul apăru cu tava cu brânzeturi. Tiffield o privi cu atâta lăcomie, de parcă ar fi fost prima mâncare pe care o vedea în ziua aceea.

Alese o bucată de Gorgonzola, apoi, când chelnerul luă tava, arătă spre un *petiţ Suisse*.

— Da, spuse absent, îmi pare bine că sunteţi siguri de produsul ăsta al vostru.

— Am avut o înţelegere cu privire la KY…

— KL – rosti, cu gura plină – KL 51.

— Ne-aţi scris luna trecută. Şi-apoi chiar domnul Mottran s-a arătat, nu de mult, interesat, foarte interesat.

— Sigur. Foarte bine. Asta e treaba domnului Mottram. Presără zahăr peste pucata de *petit Suisse*. Pe domnul Mottram îl interesează foarte mult comanda. Domnul Mottram este specialistul numărul unu, nu-i aşa? Şi e primul fiindcă îmi cunoaşte principiul după care mă conduc eu: când pun un om într-un post, îl las toată libertatea. Da, aş putea spune că la mine câinii latră din propria lor iniţiativă. Dacă e chiar atât de interesat pe cât crezi că este, el o să-ţi spună…

Acum băieţii îşi invitau partenerele la dans. Era un vals lent, un vals vechi de pe vremea lui Caroll Gibbons şi a orchestrei orfeenilor. Gibbons figura pe o serie de cutii de ţigări, împreună cu Henry Hall şi Ambrose şi

Billy Cotton şi Harry Roy care. Se căsătorise cu o prinţesă. Pe vremea aceea cunoşteam pe toţi şefii de orchestră de muzică uşoară. Muzica lor venea din nişte locuri fascinante, iar ei trimiteau mesaje dintr-o lume în care niciun puteai spera să trăieşti.

Aş dori să fi aici, spunea muzica, încredinţându-te de existenţa reală a acelei lumi, o lume bogată, veselă – Cafe Royal, Cafe de Paris, Savoy – iar eu luam masa acum la Savoy. Caroll Gibbons nu era de faţă, dar chiar să fi fost, nu puteam să mă alătur dansatorilor. Continuam să discut cu Tiffield; se părea că sosise momentul să acţionez direct. Începuse să mădoară capul şi mă sâcâia un junghi ascuţit exact sub stern; în clipa aceea, mi-era totuna dacă făcea sau nu comanda pentru KL 51 şi aveam impresia că şi el ştia asta. Mă doborâse; nu mai puteam găsi niciun mijloc de înţelegere. Nu-l uram; era prea bătrân şi atâta se bucura că se îndopa pe gratis!

Sorbindu-şi coniacul, spuse cu o voce surprinzător de tristă:

— Presupun că acum vrei să pleci.

— Nu mă grăbesc, am răspuns.

— Am să-ţi trimit mâine o maşină aici, să te ia.

— Nu-i nevoie, sir.

Am apăsat pe cuvântul şir; prefăcătoria asta care îmi dăduse iluzia unei prietenii cu omul din faţa mea începuse să mă obosească.

— Cum nu-i nevoie? Ai uitat de întâlnire?

— Transmite-ţi-i domnului Mottram scuzele mele.

Clătină încet din cap.

— Eu nu înţeleg, e un mister aici. Socrul dumitale te-

a pus să baţi atâta drum, tocmai din Yorkshire, ca să faci o treabă. Pe jumătate ai rezolvat-o şi asta – spre satisfacţia ambelor părţi, şi deodată laşi totul baltă şi pleci. De ce?

— Pentru că, am răspuns, vreau să termin odată cu lupta asta. Dumneata n-ai de gând să faci comanda, şi dacă am să mă întâlnesc cu directorul dumitale, lucrurile nu se vor schimba cu nimic.

Am chemat chelnerul.

— Nota, te rog.

— Te pripeşti să tragi concluzii, mormăi Tiffield. Nu eşti de mult în afaceri, nu-i aşa, Joe?

Era prima oară când îmi spunea pe numele mic.

— De zece ani, am răspuns.

— Eu sunt de 50 de ani. Cu alte cuvinte eu sunt un bărbat în toată firea, cum se zice, iar dumneata un ţânc. Am început în acelaşi timp cu socrul dumitale. Am făcut afaceri împreună în aceeaşi parte a lumii.

— Nu ştiam asta.

— Multă lume nu ştie. La început nu prea am avut noroc. De fapt, am dat faliment. Da, am fost falit. Eram tânăr şi credeam că ştiu totul. Ne plăcea aceeaşi fată. Cred că ştii cine era.

M-am silit să par cât mai nepăsător. Alunecase pe calea confidenţelor şi nu voiam să-l opresc. Dar dacă mi-ar fi mărturisit prea multe, a doua zi n-ar fi regretat?

— E vechea poveste, nu? am spus.

— Da, vechea poveste. Îşi împături şervetul şi se ridică brusc. Ei, atunci ne vedem mâine…

Ţigara mea de foi zăcea neaprinsă lângă paharul de coniac; i-am dat-o.

— Eu şi-aşa nu mai fumez, i-am spus.

Zâmbi şi o vârî în cutia lui de ţigări.

— Dumneata mă înţelegi, Joe.

Mă bătu pe umăr.

— Brown cred că are o părere bună despre dumneata, spuse. Ei, poimâine va avea o părere şi mai bună. N-ai motive să te îngrijorezi.

— Am destule motive, am spus. Dar acum nu mai are nicio importanţă.

— Bine, mâine le discutăm pe toate, când o să studiem proiectul de contract. Un document respingător, trebuie să adaug., întinse mâna. Îţi mulţumesc încă o dată pentru masa asta cu adevărat admirabilă. Acum mă duc acasă, mă culc, iau o ceaşcă de Ovaltine şi petrec un ceas cu Sherlock Holmes… Eh, plăceri de om bătrân, ce să-i faci.

Abia îl mai auzeam.

— Ce proiect de contract, sir?

Duse repede mâna la gură; gestul fusese aproape ştrengăresc.

— Nu trebuia să-ţi spun, zise el. E hotărârea domnului Mottram. Dar va fi exact contractul care te interesează *cu adevărat*, poţi să mă crezi pe cuvânt!

L-am privit fără să rostesc o vorbă.

După ce l-am urcat într-un taxi, m-am suit în camera mea. Mi-am scos pantofii, mi-am descheiat gulerul şi m-am trântit pe pat. Era cea dintâi clipă petrecută la Londra când puteam şi eu să mă odihnesc. Durerea din piept începu să mă lase; eram înăuntru, eram acasă, eram ferit de orice intemperie. Obţinusem comanda. Se jucase niţel cu mine de-a pisica şi şoarecele – aşa era firea lui, dar reuşisem acolo unde alţii ar fi dat greş…

Mi-am frecat obrazul cu palma; nu mă mai bărbierisem de la şase dimineaţa. Un duş, un bărbierit, o cămaşă curată şi un pahar mare de scotch.

Jean dădea un ceai. Sâmbătă, când mă invitase, nu mă gândisem să mă duc – nu mă aşteptam să închei afacerea cu Tiffield. M-am dezbrăcat şi m-am dus la baie;

în timp ce duşul rece îmi reîmprospăta forţele, mi-a venit deodată în minte gândul că judecând raţional lucrurile, nu mai aveam, de fapt, ce să-mi doresc.

M-am şters cu unul din prosoapele uriaşe, albe, m-am primenit, ezitând un moment la alegerea unei cămăşi; apoi mi-am pus-o pe cea mai nouă cumpărată chiar în dimineaţa aceea la Burlington Arcade. Era de mătase crem şi puteam să port la ea cravata ţipătoare pe care mi-o. Cumpărasem anul trecut la Paris. De câte ori o puneam Susan îmi făcea scandal, aşa că renunţasem s-o mai port la Warley. Acum însă nu eram la Warley şi nu voiam să mă mai gândesc la Susan. Cravata mă costase aproape două mii de franci şi mă duceam la un ceai dat de o actriţă în apartamentul ei.

Uitasem că eram însurat, uitasem că eram funcţionar; în odaia călduroasă în care mă aflam, călcând pe un covor bej ce se întindea de la un perete la altul, cu perdele grele la ferestre, îmi pierdusem identitatea mea din Warley. Aici nu mai existau răspunderi, griji, zgomote în afară de propria mea respiraţie. Ziua mea de muncă se terminase, mă aflam la Londra şi eram liber, de capul meu. Altă dată la ora asta, când mă aflam prin alte hoteluri, mă gândeam întotdeauna cu nostalgie la Warley, dar acum nu-mi păsa de nimic. Rezolvasem afacerea – n-aveam chef să-mi contrazic instinctele – iar Warleyul încetase de a mai exista.

Curând voi avea aici un apartament, curând voi fi atât de puternic, încât babalâcii ăia de teapa lui Tiffield nu vor îndrăzni să mă mai joace ca pe un peştişor prins în cârlig.

M-am dus la masa de toaletă şi mi-am frecat obrazul cu loţiune de bărbierit. Aici mi se părea că miroase altfel; n-aveam impresia că o folosesc ostentativ, ca la Warley. Mi-am despachetat aparatul electric de bărbierit; în timp ce mă rad, am să comand o băutură. Am să-i telefonez lui

Jean. Mi-am zâmbit în oglindă. „Tocmai voiam să-ţi confirm că accept invitaţia, draga mea. N-am vrut să dau buzna peste tine, aşa, pe neaşteptate… Da, îţi telefonez din Londra, surpriză, surpriză, şi iar surpriză! La Savoy. Nu chiar, stau în aripa rezervată mitocanilor

— Da – o cămăruţă”.

Apoi n-am mai zâmbit. Nu luam parte la o comedie de salon şi ştiam prea bine şi odată cu mine ştiau şi covorul bej, şi perdelele grele şi mirosul de Old Spice, ce gânduri aveam cu Jean.

CAPITOLUL IV

Când am ieşit de la Savoy, se lăsase noaptea. Ploaia stătuse, aerul era greu, umed şi avea un gust metalic. Vocile, zgomotul paşilor, al cauciucurilor rulând pe asfalt păreau să stăruie în aerul încărcat, chiar după ce nu se mai auzeau. Dar era totuşi un aer proaspăt, nu condiţionat. Mă plimbam singur, făcusem de curând un duş şi mă simţeam curat din cap până-n picioare. Altă dată făceam o baie pe săptămână, sâmbăta, care era seara cea mai mare şi nimeni nu-mi aducea după aceea un pahar zdravăn de scotch. M-am oprit să mă uit în vitrina croitorului de la Savoy. Deodată mi-am dat seama că puteam să am orice haine mi-aş fi dorit.

Am pornit spre Charing Cross Road, simţindu-mă din ce în ce mai bine. Am luat-o pe St. Martin’s Lane, am trecut de Teatrul cel nou, apoi m-am oprit la Expoziţia Britanică şi Colonială să privesc o maşină roz Thunderbird. Deci se mai găsea pe lume câte ceva ce nu puteai să-ţi permiţi şi pentru care făcea să te speteşti…

Am lăsat în pace limuzina din vitrină şi am chemat un taxi. Nu erau toate chiar atât de simple; în primul rând nu doream un Thunderbird. N-aş fi refuzat dacă mi s-ar fi oferit unul, cum n-aş fi refuzat un pardesiu de lână fină; dar încetasem să-mi mai doresc lucruri, obiecte.

Eu voiam acum putere, putere să-mi realizez ideile mele; voiam să fiu luat în serios, voiam să fiu ceva mai mult decât ginerele patronului.

M-am lăsat pe spate – pentru confort şi siguranţă, cum spun instrucţiunile: taxiurile rămâneau o mare plăcere şi nu voiam să subestimez lucrurile pe care ţi le oferă un venit de patru mii de lire pe an şi un cont de cheltuieli. Puterea va veni; Brown nu poate trăi o veşnicie. Cu puţin noroc, l-ar putea lovi un atac de apoplexie; avea exact înfăţişarea, vârsta şi firea potrivite unei morţi fulgerătoare. Iar eu eram tatăl prinţului moştenitor. Va trebui, deci, să ajung să-l cunosc mai bine; va trebui să ne împrietenim, să devenim adevăraţi prieteni. Pentru că altfel, într-una din zile, tăticul ar putea fi dat afară din casă, în zloată şi frig. S-au mai întâmplat de astea în multe familii şi prea tare pe poziţie nu eram.

Durerea din piept îmi reveni; de astă dată era atât de ascuţită, că mi-am muşcat mâna ca să nu ţip. Transpiraţia mi se prelingea în ochi, dar n-am îndrăznit să mi-o şterg: durerea mă făcea să stau ţeapăn cu mâna în gură, ca un copil. Îmi trecuse când ajunsesem. În Kensington High Street, dar. Mai stăteam nemişcat, cu mâna dreaptă la gură, cu mâna stângă ţinându-mă de coşul pieptului ca şi când aş fi vrut s-o opresc să revină. N-a mai revenit; în schimb am început să mă gândesc la macheta de cale ferată' construită de Harry. O isprăvise anul. Trecut – atât cât se poate isprăvi un model de cale ferată – chfer înainte de a pleca la internat. Macheta zăcea pe două mese de tâmplărie în atelier. Era un fel de cale ferată mixta, în general vagoane transcontinentale care merg de la Warley la Zürich. De la Warley la Zürich se întindea o câmpie netedă cu trei mori de vânt şi două biserici – singurele semne de viaţă omenească. Pe şoseaua paralelă cu linia principală mergeau un camion, o maşină de tracţiune şi un

compresor. Dincolo de râul albastru păşteau cirezi de vaci, iar în umbra clădirii pe care o socoteam catedrala din Zürich, un cioban îşi păzea turma de oi. Dar lângă ei Harry pusese un elefant şi un leopard.

În prima seară din vacanţa de paşte ne-am dus la atelier şi am dat drumul la curent. Când locomotiva Diesel a ieşit din tunel, farurile ei au luminat doar catedrala şi oile. Elefantul şi leopardul rămăseseră nişte forme vagi în fundal. Trenul a lăsat poşta, la Zürich, un Zürich plin de soldaţi englezi; apoi farurile, în treacăt, au luminat elefantul şi leopardul. Răsuflând zgomotos, Harry încetinise mersul trenului.

— Călătorilor nu le vine să-şi creadă ochilor, a şoptit el. Dar nu sunt speriaţi. Pe urmă a accelerat viteza trenului. Sunt în siguranţă, se îndreaptă spre Warley.

— Şi cu ciobanul şi oile cum rămâne? întrebasem.

— Au grijă de ei soldaţii, spuse el. De-aia sunt soldaţi.

Trenul mergea mai repede, apoi, în ultimul moment, înainte de cotitură, Harry l-a oprit.

— Acum călătorii sunt speriaţi. Au impresia că s-a întâmplat ceva. Elefantul o să sfărâme uşile şi leopardul o să intre înăuntru… A pus din nou în mişcare trenul. Da, acum se simt bine. Se bucură că nu mai stau în câmp eu ciobanul. Râd cu toţii.

La cealaltă cotitură, trenul luă viteză, dar el nu-l încetini şi garnitura sări de pe linie.

— Credeau că sunt în siguranţă, spuse el. Dar nu erau. N-au să mai ajungă niciodată la Warley.

Am stins lumina.

— Să mergem la culcare, am zis.

Zâmbetul încă îi mai stăruia pe faţă, I-1 vedeam şi pe întuneric.

— Îmi pare rău că a deraiat, tăticule.

— Nu-ţi pare rău, dar nu are importanţă.

Nu s-a mai jucat de atunci cu trenul. Şi ce spusesem era destul de adevărat: nu avea importanţă, absolut nicio importanţă. În noaptea aceea, însă, între noi se rupsese ceva. Am luat mâna de la gură. Durerea trecuse. Dar continuam să văd Dieselul mare argintiu sfărâmându-se la cotitură, şi vedeam în continuare zâmbetul lui Harry.

Bulevardul Kensington High părea pustiu; mă miram, în dispoziţia mea sumbră de acum, unde pleca toată lumea seara. Când eram mai tânăr, mi se părea că am o mulţime de oameni în jur; acum nu vedeam decât maşini. Când te apropiai de de zăreai întotdeauna pe cineva la volan; dar nu va fi mereu aşa. Într-o bună zi maşinile au să meargă singure, fără pasageri, spre o destinaţie pe care de şi-o vor alege singure, iar noi ne vom ascunde cu toţii în casă, aşteptând să treacă. Şi vor trece, vor trece într-una; ca o paradă de trupe în marş.

Taxiul o luă la stânga, trecu de Olympia într-un cartier de zarzavagii, spălătorii, curăţătorii şi florării, apoi o luă la dreapta pe o stradă lungă cu case cu trei etaje şi cu terase, apoi iar la stânga spre fundătura unde locuia Jean.

— Ştiţi unde e numărul pe care-l căutaţi, domnule? mă întrebă şoferul.

— Am, să-l găsesc uşor, am spus, şi i-am plătit.

Nu l-am găsit uşor: numerele nu mergeau în ordine, m-am plimbat în jurul pieţei, sau mai curând de-a lungul ei, înainte de a găsi nr. 14 a, ascuns într-o mică alee alături de 23. Aleea era pietruită şi luminată de o lampă de gaz din epoca victoriană. În lampă ardea un beo electric, destul de mic ca să nu fie prea strălucitor. Uşa fusese vopsită de curând în galben deschis, iar mânerul de alamă fusese recent lustruit; mirosea a bani. Am sunat.

Tânărul care mi-a deschis uşa era ceva mai mult decât „puţin ameţit11.

— Nu-i nimeni acasă, a spus cu limba împleticită, dându-şi cu o mână la o parte părul negru căzut în ochi.

— Aici stă Jean Velfrey, dacă nu mă-nşel?

Se clătină o dată pe picioare şi îşi regăsi echilibrul ţinându-se cu mâna de perete. Uitându-mă mai bine la el, am văzut că nu era chiar atât de tânăr, cum presupusesem la început; părea mai aproape de patruzeci decât de treizeci.

S-a încruntat la mine.

— Ai să mă recunoşti când ne-om mai întâlni, nu-i aşa, prietene?

Lângă mine se afla o ladă de stejar cu un maldăr de pardesie pe el; l-am pus îşi pe al meu la grămadă. N-a fost nevoie să-l mai întreb încă o dată dacă Jean locuia acolo; recunoscusem afişele înrămate.

— Pe uşa asta? l-am întrebat.

— Da, acolo-i cloaca, a spus aşezându-se greoi pe lada de stejar. Nu, ailaltă, pe-acolo, amice. Dar nu-i nimeni acasă. Obiectele astea de pe pereţi reprezintă toate spectacolele în care au jucat Jacky şi Jean. Jean în stânga, Jacliy în dreapta. Nimic nu-i nelalocul lui, vezi. Opera de trei parale, Cymbaroon, Anouilh, Coward, Novello, toţi. Dar astă-seară nu sunt acasă. Se ridică şi îmi prinse reverul între degete. E o ţoală frumuşică, spuse. Am mai văzut-o, sau chiar pe dumneata, undeva, o dată.

— Nu cred că ne-am mai întâlnit, am spus cu o aversiune brusc sporită faţă de individul care mă întâmpinase, sunt din Warley.

— Interesant! am făcut. Atunci cu siguranţă că o să ne împrietenim.

I-am întors spatele; în clipa aceea s-a deschis uşa şi a apărut Jean. Se aruncă de gâtul meu.

— Am crezut că te-ai rătăcit, spuse ea. Jeff a fost politicos?

Am dat din umeri.

E pilit, nu vezi? N-ar slujbă şi e în mare tensiune.

— Mi se topeşte inima când te văd, am spus. Am înconjurat-o cu braţul şi mi-am pus obrazul pe umărul ei. Aaa… Diorissima, ce bine miroase! am făcut.

Mă sărută din nou.

— Cum le ştii tu pe toate! Şi rochia? îţi place rocina? Şi fără niciun rost, îşi trecu uşor mâinile peste şolduri.

— E de la Hardy Amies, am spus. Dar e mai curând Jean.

— Figura asta a făcut-o cu toţi în seara asta, spuse Jeff. Nu-i de la Hardy Amies. E de la doamna Winterbottom, High Street, Warley, de acolo a luat-o. Cu juma' de preţ; nicio femeie cinstită n-ar purta-o.

Jean mă sărută.

— Mor de bucurie că te văd, spuse ea. Acum nu, mai mi-e dor de-acasă.

— Cristoase, gata, a-nceput! Actu-ntâi! exclamă Jeff. Dintr-odată păru mai puţin beat. Iisuse, abia luni noapte te-ai întors!

Îşi ridică iar cu o mână părul căzut în ochi. Avea o frunte înaltă, lată, fără riduri care nu se potrivea cu restul figurii – mai mult drăguţă decât frumoasă – cu gropiţă în bărbie, cu buze groase dar bine conturate. Fără fruntea lui şi fără barba neagră ar fi fost o faţă foarte drăguţă. M-am mirat de ce era atât de supărat şi de ce Jean îl suporta. În orice caz, trebuia pus la punct; am luat-o pe Jean de mijloc.

M-am simţit iar tânăr. Totul era atât de simplu. Băiatul era gelos. Dorea ce doream şi eu. Era gelos chiar şi pe Warley. În faţa mea se afla plăcerea. Nu numai plăcerea de a o avea pe Jean, dar şi plăcerea de a o lua de la altcineva care nu-mi plăcuse de la prima vedere. Îmi petrecusem toată ziua făcând hatârurile unui babalâc lacom şi sadic, de dragul pâinii mele cu unt, de dragul

nevestei şi al copiilor mei. Îmi petrecusem toată ziua, de când luasem trenul de Londra la ora şase dimineaţa, răsfoind fel de fel de acte, cu ochii obosiţi, ca un conţopist, ca ceva mai puţin decât un bărbat. Iar acum eram liber, eram iarăşi bărbat, puteam să mă alătur şi eu perechilor care dansau.

Erau treizeci de dansatori. Nu dansau; unii din ei nici măcar nu beau. Nu, era o atmosferă de orgie; toţi păreau foarte tineri. Sau poate – mă gândeam – eu venisem cu zece ani mai târziu.

— Am să-ţi aduc ceva de băut, spuse Jean. Ce vrei să bei, iubitule?

— Spun eu ce vrea să bea, se amestecă Jeff, şi-ţi spun şi cum îl cheamă pe dumnealui. Acum mi-am adus aminte. E Lampton şi vrea un scotch mare. E băutura grangurilor din Warley.

Rostise Warley ca un behăit, trăgând cu coada ochiului la mine, să vadă efectul. Am simţit cum mă zbârlesc; instinctiv, l-am măsurat din cap până în picioare. Era cu cinci centimetri mai înalt decât mine, dar imposibil de slab. Nu avea o subţirime atletică, era jigărit, dezarticulat ca un om care nu mănâncă destul; părea plăpând ca şi când oaselfe nu i s-ar fi întărit încă, o umbră de om.

— Ai ghicit, am spus. Văd că cunoşti destul de bine Warleyul.

I-am oferit o ţigară. Mă gândisem că, oricum, e preferabil să mă port cu el prietenos, nu că mi-ar fi fost teamă de el, doar aşa, ca un exerciţiu de a mânui oamenii.

— O dată am locuit şi eu acolo. Lucram în întreprinderea socrului dumitale.

— În timpul războiului. Nu l-am văzut niciodată la mutră.

— Dar cine-l vede?

— Pentru dumneata e altceva, spuse. Eu eram un simplu scrib.

— La „Brown Co”. aşa suntem cu toţii, până la unul.

În celălalt capăt al încăperii, pe jumătate ascuns de studio se afla un magnetofon mare; mulţimea de butoane şi de întrerupătoare mi-a amintit maşina de calculat Flamviile pe care tocmai o cumpărase Brown, în ciuda sfatului meu. Am încercat să alung din minte imaginea aceasta.

— Brown e marele şef, spuse Jeff. Cu Abe Brown nu se poate lucra. E un învechit, un tip din secolul al XIX-lea.

Jean venea cu băuturile. Jeff îşi luă absent paharul şi îl bău pe jumătate dintr-o singură înghiţitură. Jean îl privea neliniştită.

— Te simţi mai bine, Jeff?

— Mă simt perfect, spuse el. Tocmai vorbeam cu domnul Lampton despre vremurile de altă dată. Chicoti. Îl cunosc bine, ştii? Se plimbă prin Warley într-o maşină mare albă. Dar el nu mă ştie. Eu îl văd pe el, dar el nu mă vede pe mine. Trăieşte în înalta societate…

— A sosit o prietenă de-a ta, spuse Jean cu răceală.

— Domnul Lampton e prietenul meu. Toată lumea-i cunoaşte pe domnul Lampton. Dumnealui îmi aduce aminte de scumpul şi bătrânul meu Warley. Dragul, micuţul, scumpul meu Warley. Mă mai duc pe acolo din când în când, ştii? Mama stă pe strada Tebbutt. În societatea de jos.

O mână grasuţă i se aşeză pe umăr. Se întoarse.

— Judy, dragostea mea! Toată seara ţi-am dus lipsa! O apucă de talie şi o contemplă aşa, de departe. Doamne, arăţi grozav. Am să te monopolizez, zău dacă n-am să pun monopol pe tine! Luând-o de braţ, o duse spre masa lungă de lângă magnetofon. Arăţi splendid, zău, l-am auzit spunând din nou, apoi îi şopti ceva la ureche şi ea râse

fericită. O secundă, femeia arătă mai tânără; pe urmă faţa ei căpătă iar expresia lacomă a vârstei mijlocii.

— Jefi se ocupă cu reclamele, spuse Jean.

M-am strâmbat.

— Nu fi rău, adăugă. N-are rost, dragă, n-ai de ce…

— Nu sunt rău, am răspuns. Dar, oricum, cine-i? El m-o fi cunoscând, dar eu să fiu al dracului dacă ştiu cine este.

— Cum, nu-l cunoşti? Părea că nu-i vine a crede.

— Dacă e din Warley, s-ar putea să-l fi văzut pe-acolo.

— Kelstedge îl cheamă…

— Parcă am mai auzit undeva numele ăsta. De mult.

— Susan nu ţi-a vorbit niciodată de el? Avea un zâmbet făţarnic.

— Hai, dă-i drumul, am zis. Spune-mi adevărul. Doar se ştie că bărbatul e ultimul care află.

Râse.

— Jeff? Se duce foarte rar acum pe la Warley. Nu, e o flacără veche. Stinsă, de fapt.

Acum îmi aminteam. Flncţionarul care fusese alungat din oraş de socru-meu. Părea într-adevăr tipul de om în stare să-şi fi luat tălpăşiţa.

Presupun că ţi-a spus totul, am tatonat.

— Nu, nu vorbeşte despre asta niciodată.

— Nici Susan, am adăugat. N-a fost nimic… o dragoste de tinereţe.

Dar Susan nu o privise astfel; cel puţin aşa îmi spusese socru-meu, cu mult timp în urmă, înainte de a mă fi însurat. Atunci când situaţia mea nu se deosebea prea mult de cea a lui Jeff Kelstedge. Cum privise Susan idila asta? Când îmi vorbise de ea? Când trăieşti zece ani cu o femeie, nu rămân multe lucruri nespuse. Acum îmi aminteam de noaptea în care îmi strigase că Jack Wales a de două ori mai bărbat decât mine şi că mai bine s-ar fi

măritat cu el. Îmi aminteam – ca şi cum năvodul aruncat ar fi adus la suprafaţă cizme vechi şi cutii ruginite de conserve – şi de serata la care îl întâlnise pe Adam Loring, singura celebritate artistică a Warleyului, proaspăt reîntors dintr-un turneu în America, serata unde ea îşi pusese întrebarea, cam tare şi cam vehement, cum ar fi fost dacă s-ar fi măritat cu Adam? Dar nu-mi aduceam aminte să fi pomenit vreodată de Jeff Kelstedge. Şi trebuia să-mi amintesc, mi se părea foarte important; l-am privit concentrat, încruntându-mă.

— Nu te mai gândi la el, iubitule, spuse Jean. E tipul lui Jackie, nu al meu. Jackie adună câinii şchiopi, e mama javrelor. Se apropie de mine. Nu mi-ai spus ce impresie îţi face apartamentul nostru.

— E plăcut, am spus.

— Asta e camera de lucru, adăugă ea. N-are mărimea şi forma cea mai potrivită, dar e o cameră de lucru, nu-i aşa? Nu-i nevoie de multă mobilă, trebuie să fie modestă. Canapeaua şi garnitura sunt cam pompoase le am de la părinţi. Jackie şi cu mine am făcut zugrăveala. Privi paharul meu gol. Mai vrei unul, Joe?

— Da, te rog, am spus. Mă simţeam dezamăgit. Mă aflam la o serată, într-un apitament din Londra şi nu găseam nimic nou în asta. Eram într-o cameră aproape goala, cu pereţii zugrăviţi în roz cu dungi, şi mobilă desperecheată, vorbeam cu o fată drăguţă care se nimerise să fie actriţă; atât şi nimic mai mult.

Jeff şi Judy se mutaseră în celălalt capăt al încăperii; el îi tot şuşotea ceva la ureche – acum îi atingea umărul gol, iar faţa ei se prostise de plăcere. Îmi părea rău de el, un regret straniu. Aveam impresia că el este cel exploatat şi nu ea. Dar ce-mi păsa mie şi ce importanţă avea?

— Da, cred că trebuie să mai bei ceva, spuse Jean, Hai, scumpule. Pe urmă o să ne învârtim pe-aici.

Trei ore mai târziu, încă mă mai învârteam pe-acolo, încetasem să mai număr dansatorii şi nu mai încercam să le reţin numele.

Acum strânseseră covorul cel mare indian şi dansau cu adevărat; eu valsam cu o fată înaltă, care spunea că e model. Pereţii nu mai păreau vărgaţi, culoarea lor era de un roz pal. La un moment dat, în cursul serii, s-a dat; drumul la magnetofon şi ne-am oprit din dans să ascultăm imprimarea propriilor noastre voci. Toate feţele erau emoţionate, îmbujorate, pe jumătate ruşinate; ca întotdeauna drăcovenia asta revărsa numai răutăţi: *Fals*, *desigur*, spunea, *ăsta e un burete*, *întreabă-l pe Tony*, *el ştie*. Apoi urma o hărmălaie de voci şi de zgomote – clinchet de pahare, hârşâit de chibrituri, sfârâitul caloriferului şi glasul unei fete care spunea răspicat: *Ultimul*? *Vai ce bătrân el Ţâşneşte whiskyul din el – nu dragă*, *nu puteam*, *ţi-am spus*; şi o altă voce, vocea fetei cu părul roşu de la RADA cu care îmi aminteam vag că vorbisem mai înainte. *Eu sunt o fată care munceşte*, şi glasul meu gros, cu un accent Yorkshire mai pronunţat decât îmi închipuisem: *Mi-a făcut milită plăcere*…

Modelul mă părăsise şi sporovăia cu Jackie, prietena lui Jean. Jackie era micuţă, brunetă, plinuţă – semăna puţin cu Eva Storr; m-am îndreptat spre masă să-mi torn ceva de băut, gândindu-mă în acelaşi timp că şi-aşa băusem destul. Am început să mă gândesc iar la comanda lui Tiffield; Mottram trebuia să-mi comunice a doua zi data livrării. Fata cu părul roşu, de la RADA, şedea pe genunchii unui băiat; judecând după mutră, lucrul acesta îi producea tânărului o mare. Plăcere. Mi-am umplut din nou paharul şi m-am mutat lângă cămin. În faţa lui era un paravan cu trandafiri imposibil de mari şi de roşii, nişte trandafiri de mătase, acoperiţi cu sticlă. În cămin se aflau nişte butuci ornaţi la margini cu hârtie creponată roşie şi albastră;

butucii parar fi fost spălaţi şi lustruiţi. Fata cu părul roşu, de la RADA, dădu la o parte mâna băiatului de pe picioarul ei; tânărul îi spuse ceva şi ea roşi. Ridică o mână să-şi aranjeze o buclă; sub braţ i-am zărit smocul de păr. Deodată am vrut s-o văd moartă; eu nu eram cu ei, nu eram în „cercul dansatorilor” venisem prea târziu, cu zece ani prea târziu. M-am uitat la invitaţiile de pe poliţa căminului; erau prea multe ca să fie vizibile toate, dar, oricum, ale celebrităţilor erau pe deasupra.

Jean intră în cameră. Mi-a zâmbit şi m-am îndreptat spre ea. Privi spre magnetofon.

— Cât a ţinut comedia asta?

— Destul de mult, am spus. Am lăsat jos paharul.

— Ideea a fost a lui Jackie. Grozavă idee, ce să zic, curat sadism!

Avea rujul puţin mâncat şi o bretea alunecase de pe umăr.

— Să-ţi fac o cafea mică? întrebă. Vrei? Fii sincer.

— Sincer.

Îşi puse la loc breteaua.

— Arăt prost?

— Limpede ca dimineaţa.

— Dar uite, a şi venit dimineaţa! Vai, şi când mă gândesc cât o să mai dureze aiureala asta…

La magnetofon se auzea vocea şoptită a lui Jeff. Se auzea mai bine decât dacă ar fi strigat. Ochii lui Jean se dilatară.

— E teribilă, spuse ea. Are pe puţin patruzeci de ani.

— Se pare că nu mai sunt aici.

— L-a luat cu ea, acum o oră. Are o maşină americană uriaşă cu aripi, cu un bar mic înăuntru şi canapele rabatabile, ştii, de-alea care se transformă în pat dublu, cunoşti…

— Cunosc, am spus. Cunosc. O mângâiam pe braţ.

Respiraţia i se accelera.

— Nu zise ea. Np aici.

Bucătăria era foarte mică şi mirosea a vopsea proaspătă şi a usturoi. Peste maşina electrică stătea aruncat un prosop de bucătărie, cu; o reţea de *ratatouille niqoise* imprimată pe el. Lângă chiuvetă zăcea o ladă cu sticle de bere goale.

Într-un impuls, am îngenuncheat şi i-am sărutat tivul fustei. Mătasea mirosea slab a mucegai. Pardoseala era de piatră: prin covor îi simţeam tăria rece. Am cuprins-o de mijloc cu braţele, mi-am lipit capul de trupul ei şi am stat aşa o clipă. Ea îmi apăsa şi mai mult capul pe pântece. Am închis ochii.

Nu fusese un impuls, era scena a doua. „Dacă aş fi ţinut ochii închişi, în locul ei ar fi putut să fie oricare alta: însă în scena următoare trebuia s-o privesc. Podeaua mi s-a părut că se face mai tare, mai rece. M-am ridicat ţeapăn şi am sărutat-o pe gură.

— Eşti frumoasă, i-am spus. Eşti fermecătoare. Şi blândă. Şi bună. Şi liniştită. Duminica trecută m-ai văzut când te priveam, acolo, în biserică?

I-am tras în jos bretelele; rochia rămase la locul ei.

Chicoti.

— Prostuţule, bretelele astea nu susţin nimic.

e Am sărutat-o iar, plimbându-mi mâna pe gâtul ei.

— Mă rugam şi ai intrat între mine şi rugăciunile mele, i-am spus. Nu ştiam cum eşti… nu ştiam cum erai…

Mâna părăsi încet gâtul. Nu, obrazul ei nu era blând. Nici bun. Nici liniştit.

Existase oare un asemenea chip în biserică, duminica trecută? Aceasta de acum era o faţă vie, o faţă drăguţă, care reflecta o fire veselă, sănătoasă, normală – un obraz plăcut pe care ai fi vrut să-l ai alături, pe pernă, dimineaţa; nu era însă obrazul pe care îl păstrasem eu în minte.

— Te-am văzut, spuse. Era urât din partea ta. Susan…

Am sărutat-o iar ca s-o fac să tacă; mă aflam pe un teren neutru. Susan încetase să mai existe.

— Din cauza ta am venit aici, am spus. Anume am scornit afacerea asta. N-aveam ce să caut la Londra. Mâna îşi croia drum pe sub rochia ei; oftă şi mi se lăsă moale în braţe. Trebuia să te văd… Trebuia să te mai văd o dată. Tot drumul m-am gândit la tine… tot drumul… Clipă de clipă.

Deodată sări în sus.

— Vine cineva, şopti. Dă-mi o ţigară! Şi fă-te că umpli ceainicul ăla.

Era Jacqueline. Ne privi cu un zâmbet languros. Parcă ne-ar fi urat bun găsit într-un cerc secret, intim, un cerc strâns şi plăcut.

— Venisem să iau nişte gheaţă, spuse. Şi ceva whisky.

— Facem cafea, replică Jean.

— Foarte bine, dragă. Mâine, Joe va trebui să aibă capul limpede.

Scoase tăviţa cu cuburi de gheaţă.

— Lasă-mă pe mine, am spus.

Im deschis robinetul de apă caldă, am pus sub el tăviţa şi am aşezat cuburile în vasul pe care îl adusese Jackie.

— Eşti drăguţ, îmi declară ea. Cred că i-ai prii lui Jean. Ea are nevoie de un bărbat solid. Luă vasul. Să vă fie de bine cafeaua, copii.

Când a plecat, amândoi am pufnit în râs.

— Vorbea de mine, ca şi când aş fi o doctorie, am spus. Şi crezi… Crezi că eu ţi-aş prii, dragă?

— Ea pretinde că o aventură face bine oricui. Luă o cutie de Nescafe.

— Aventurile nu ţi-ar strica, am spus. Mai ales una anume.

— Care? întrebă ea. O aventură de actriţă care primeşte în dar blănuri de vizon, dineuri la Prunnier?…

— N-aş fi o piedică în calea carierei tale, am spus… Aş fi discret., înţelegător, ca-n filmele franţuzeşti. Spune-mi ce cadou ai vrea? I-am apăsat încet mâna pe piciorul meu, o secundă. Vreau să-ţi fac un dar – un dar de îndrăgostit, am spus.

Îşi luă mâna de pe mine.

— Să nu vie cineva, şopti. Îşi muşcă buzele. Alege tu cadoul, dă-mi ce vrei tu…

Am îmbrăţişat-o.

— Va fi cel mai frumos dar pe care. L-ai primit vreodată.

Am rămas tăcuţi, unul lângă altul, abia atingându-ne Duhoarea de usturoi şi de vopsea proaspătă crescuse; dar nu-mi păsa, şi asta făcea parte din „ţara nimănui”, teritoriu pe care mă simţeam liber.

Apa fierbea. Jean prepară cafeaua şi după ce o băurăm, ne-am întors în odaia de lucru, mână-n mână. Nimeni nu spuse nimic, niciun se sinchisi să se uite la noi; magnetofonul fusese oprit, luminile stinse, în afară de o veieuză. Jackie se duse la patefon şi puse o placă; am recunoscut vocea lui Pearl Bailey.

Pe canapea era un loc; m-am aşezat şi am tras-o pe Jean pe genunchii mei. Difuzorul se auzea încet, dar vocea joasă, mătăsoasă, părea că umple întreaga odaie, iar cuvintele parcă ţi se răspândeau prin cap. *Şi s-au dus la Astor, la Astor s-au dus să-şi piardă faima ei de fată cuminte*.

Jean mă sărută. Eram „omul care dansează când îi place”; eram în ţara nimănui: eram liber.

— Mâine, i-am şoptit. Mâine.

— Ssst, taci, făcu ea. Taci, iubirea mea.

CAPITOLUL V

— Ei, acum am să scot din tine un straşnic om de afaceri, spunea în telefon vocea socrului meu. Doamne, nu mi-aş fi închipuit niciodată că ai s-o scoţi la capăt!

Tonul lui avea o notă de regret; am mai înghiţit o sorbitură de whisky şi uitându-mă în oglinda din perete, am scos limba.

— Nici eu nu mi-aş fi închipuit, am spus. Mai sunt puţin neliniştit de data livrării…

— Asta nu te priveşte pe tine, băiete.

— Cum crezi dumneata…

M-am întins lenevos. Până acum parcă nu observasem cât de confortabil era patul; la ora trei dimineaţa mă întorsesem la hotel. Prietenul lui Jackie m-a condus cu maşina; părea impresionat de faptul că locuiam la Savoy. Jean îmi ceruse să rămân la ea; de ce n-am vrut oare?

— Nu mai trebuie să te întâlneşti din nou cu Tiffield? mă întrebă socru-meu.

— A fost chemat la Paris.

Socru-meu chicoti:

— Drac împieliţat ce eşti, va să zică ai aranjat totul?

— Te cred, se putea altfel? Numai data livrării…

— Lasă! Pentru ce naiba crezi că-l plătesc pe Middrige? Sper că nu le-ai promis că le livrăm mai devreme…

— Nu, desigur.

— M-ai speriat.

Speriat; Jean folosise cuvântul ăsta aseară. Ne întorsesem din nou la bucătărie; de data aceasta eram într-o altă etapă, ultima oprire înainte de sfârşit; era o fericire, spusese, o adevărată fericire, dar se simţea speriată.

— N-ar fi trebuit, continuai eu. Apropo, cred că îi interesează şi HJX.

— O să ne gândim la asta. Eu sunt mulţumit şi-aşa.

Când vii acasă?

— Am să iau trenul de patru.

— Eşti sigur că nu mai e nevoie să te întâlneşti cu nimeni? Şedinţa de deseară ar putea fi amânată. Deşi n-ar fi bine; George pleacă mâine. Dar tu, dacă vrei, poţi să nu vii…

Niciun mă încântă să vin, m-am gândit. Dar eram obligat să mă duc, fiindcă trebuia să fiu verificat înainte de a fi adoptat, şi mai ales George trebuia să mă recepţioneze.

— Totul s-a terminat cu bine, adăugă socru-meu. Credeam că n-ai să te întorci azi. Atunci, ne vedem la club… Pe la nouă.

— Vin direct de la tren.

— Nici n-ai putea altfel. Nu face nimic, băiete. Data viitoare când mai pleci la Londra am să te las să – mai stai o noapte, să te distrezi. S-o iei şi pe Susan, să vă faceţi o mică vacanţă. Meriţi din plin. Ne vedem deseară. Fii cuminte.

— Am să încerc, am răspuns automat şi am pus jos receptorul.

Toate compartimentele de clasa I erau pline. În cele din urmă am găsit un loc într-unul de nefumători şi am adormit buştean. Când m-am trezit, toată lumea, din compartiment citea fie rapoarte dactilografiate, fie ziarul de seară. Un bărbat făcea chiar însemnări cu cerneală roşie. Deasupra lui, în plasa de bagaje, era o servietă umflată, din care ieşea cotorul unei cărţi groase legate în piele de viţel. Era probabil un judecător, care se ducea să condamne la moarte cine ştie ce nenorocit. Omul cu barbă de lângă mine scoase din buzunar o cutie de bomboane de mentă, o deschise, îi cercetă conţinutul, vârî una în gură apoi se apucă să-şi citească iar ziarul. Citea ca şi când ar fi dezaprobat adânc toate informaţiile. Am închis ochii, mirat

şi eu de ura năprasnică ce mă cuprinsese. I-am deschis abia când m-a bătut pe umăr controlorul; nu-mi găseam biletul şi, căutându-l prin portofel, aveam impresia că observ pe feţele celorlalţi o bucurie ruşinată în faţa încurcăturii mele. Ştiam ce gândesc: fie că nu aveam bilet de clasa I, fie că nu aveam bilbt de locevenimentul le-ar fi umplut ziua, şi ar fi avut ce să flecărească la club.

Judecătorul nu mai scria; se uita când la mine, când la vecinul lui, un om chel cu ochelari cu rame de aur. Parcă-l auzeam vorbind: *Având în vedere că… Să admitem cazul… În zilele noastre se întâmplă lucruri care…*

Găsisem biletul. De pe faţa judecătorului dispăru expresia de anticipare. Avea o faţă bucălată, trandafirie, cu pleoape grele, şi nu ştiu de ce mi s-a făcut frică. Nu aveam niciun motiv să mă sperii, eram cetăţean respectabil, un om cu răspundere, tată a doi copii, candidat al circumscripţiei St. Clair, mă întorceam dintr-o fructuoasă călătorie de afaceri. Aveam aceleaşi drepturi să stau în compartimentul acela, ca oricare altul; de ce mă. Simţeam nelalocul meu? Afară câmpiile se întindeau sub soarele palid, jur-împrejur nu se vedea ţipenie de om. Într-un oraş găseşti uneori normal să nu vezi nicio fiinţă, asta pare logic, dar pe câmp, într-o câmpie trebuie să lucreze cineva. Poate deficienţa asta va fi observată în curând şi cineva va scoate dintr-o cutie nişte muncitori agricoli asortaţi, un leopard, şi un elefant. Sau un pluton de soldaţi. M-am uitat la ceas; o jumătate de oră până la cină.

M-am gândit la Jean. Când i-am spus că mă întorc acasă, se întristase, dar era departe de a avea „inima zdrobită11. Alt bărbat va împărţi canapeaua cu ea, alt bărbat va face împreună cu ea călătoria până la ultima staţie înainte de punctul terminus. Sau chiar până la punctul terminus. Nu-mi păsa; eu mersesem destul de departe, îmi satisfăcusem curiozitatea, mândria. De mult

se aflau amândouă la regim sec; acum nu mă vor mai necăji. Şi nu făcusem nimic rău, niciun judecător nu va câştiga un onorariu gras de pe urma faptei mele. Nu eram nelalocul meu, aici, în compartimentul ăsta de clasa I, mă aflam alături de cei eu bun simţ, cărora le aparţineam. M-am ridicat, mi-am luat de jos servieta şi am scos dosarul Tiffield. Am început să fac note, dar trenul mergea prea repede, mă hâţâna, mă arunca dintr-o parte în alta. Am continuat însă să ţin în mână stiloul ca pe un însemn al funcţiei mele.

La Leddersford Victoria n-am găsit niciun taxi. Am aşteptat un moment, apoi am traversat spre staţia centrală. Bătea un vânt rece, care răzbea prin hainele mele subţiri, iar servieta îmi atârna în mână ca un pietroi. Eram voiajorul comercial care se întoarce acasă, comis-voiajorul obosit, iar faptul că socru-meu nu trimisese pe nimeni la gară să mă întâmpine mi s-a părut tipic.

Am luat-o pe o scurtătură prin îngerton Close. Îngerton Close începe ca o alee îngustă, apoi se lărgeşte alcătuind o piaţetă şi iar se îngustează. Era o parodie jalnică a cartierului în care şedea Jean. Pe vremuri fusese un cartier nobil, Albany al Leddersfordului; acum era locuit mai ales de indieni şi pakistanezi. Dar nici aceştia nu vor mai sta mult timp acolo; curând cartierul va fi dărâmat. Într-adevăr, Leddersfordul trebuia ras; totul mersese prea departe ca să se mai poată face ceva, totul era prea negru, prea murdar, prea vechi, prea prost proiectat; trebuia să se ridice un oraş nou, dar cine va locui acolo când va fi construit?

La celălalt capăt al străzii, am zărit un grup de tineri strânşi în jurul unui felinar; o clipă am ezitat – poate că mai bine era să mă întorc. Dar băieţii priveau spre clubul de jazz de la subsolul casei cu numărul şapte, înăuntru, cineva încerca să facă trompeta să sune liberă, dezlănţuită,

dar plămânii care suflau în alămuri nu produceau dezlănţuirea visată, nu rupeau sunete pure, nu creau muzica, şi iarba creştea mai departe printre pietrele caldarâmului, şi aleea mirosea tot a varză murată şi a ulei rânced. Iar expresia de aşteptare de pe chipurile tinerilor nu se schimba. Era la fel de uniformă ca şi îmbrăcămintea lor. Cravată şnur, cravat-a Jim-cel-slab, pantofi albaştri de piele de căprioară cu talpă de crep, pantofi negri de piele cu lănţuguri de alamă, pantaloni fus, pantaloni strâmţi de pânză de doc, bluze care puteau fi şi haine de ploaie şi cămăşi, jachete „changeant” – niciunul n-avea haine la fel, dar parcă toţi erau îmbrăcaţi la fel. Şi toţi aveau un aer de gaşcă, suspect neliniştitor. Erau o bandă, abia aşteptau să se întâmple ceva să facă haz, să se bucure împreună. M-am apropiat cu speranţa că nu vor mirosi că mi-e frică. Am trecut de ei; o clipă au tăcut şi m-au privit. Făceam eforturi să nu mă uit înapoi, să nu o iau la goană; după alee venea strada Webb şi singura ieşire din strada Webb era s-o apuc pe scările Humber. Un lucru era sigur; ar fi fost mai iuţi de picior decât mine.

Se vede însă că niciun le păsa de mine. Râdeau de ceva.

— Chiar aşa, l-am auzit pe unul spunând. Împuţitul dracului. Am să-i arăt eu! Şi ştoarfa aia, pică ea o dată în laba mea.

— Nu te lăsa, Killer. Atinge-l!

Era ca un cor antic.

— Îl fac basorelief pe trompetistul ăla…

Pe strada Webb am văzut un poliţist. M-a privit cu răceală, apoi o apucă spre îngerton Close. Consilierul Lampton ar fi trebuit să-i atragă atenţia asupra acelei bande de derbedei, în cap cu Killer; dar încă un eram consilierul Lampton.

Scările Humber erau abrupte, cu treptele roase,

tocite; am început să urc încet, imându-mă de balustrada de fier. Deşi ziua fusese rece, uscată, simţeam fierul balustradei cald sub palmă şi unsuros la pipăit. Am grăbit pasul; curând voi ajunge acasă, am să fac o baie fierbinte şi am să uit de toate şi de Leddersford şi de călătoria aceea obositoare de două sute de mile.

M-am suit într-un taxi, lăsându-mă, cu ochii pe jumătate închişi, legănat de gândul băii fierbinţi şi al somnului dulce ce mă aştepta.

Nu mi-am amintit de întâlnirea pe care o aveam cu Brown decât când am ajuns în strada Market. O clipă am fost tentat să-i spun şoferului să o ia la stânga spre St. Clair Road; în fond, Brown spusese că nu trebuia să merg neapărat la adunare. Şi apoi, n-aveam chef să-l văd pe George Aisgill. Nu ne vorbeam de peste zece ani – instinctiv ne ocoleam reciproc. Nu era o înţelegere, un armistiţiu recunoscut, nici n-ar fi fost nevoie. Acum însă eram pe cale să rupem gheaţa. Acum eram gata să pretindem că de fapt niciun existase între noi vreo răceală şi am fi fost politicoşi, prietenoşi şi înţelepţi unul faţă de altul. Voi reuşi s-o fac şi p-asta, Să încetez de a mai fi cel care cu unsprezece ani în urmă se îndrăgostise nebuneşte de Alice Aisgill. Îndrăgostit nebuneşte; ăsta era adevărul. M-am frecat la ochi, de atâta nesomn începuseră să mă usture. Nu vreau să-l întâlnesc în starea asta de oboseală, fără un control deplin asupra facultăţilor mele. Ar fi putut să fie maliţios, ar mai fi avut şi acum abilitatea să mă rănească într-un fel sau altul. Dacă tot nu ne vorbiserăm zece ani, o zi în plus nu mai conta. Am s-o iau la stânga spre St. Clair Road, spre casă, spre somn.

Apoi, când taxiul s-a apropiat de luminile stopului, am ştiut că e zadarnic, că nu puteam ocoli întâlnirea; nu eu alesesem şi totuşi era o alegere.

— Drept înainte, am spus. Drept înainte şi prima la

dreapta.

Când am coborât din taxi m-am uitat la ceas. Era nouă fără trei minute. Am lăsat jos servieta şi mi-am scos portţigaretul. Am bătut ţigara pe cutie şi mi-am scos bricheta. Ceea ce Alice numea fetişul meu Phileas Fogg mă avea în mână; îmi place să ajung la întâlniri la oră fixă, să intru atunci când bate ceasul. M-am îndepărtat de intrare ca să privesc un vechi afiş electoral, dar chiar dacă o faci cu încetinitorul, tot nu-ţi ia mai mult de 15 secunde să scoţi o ţigară şi s-o aprinzi. Am privit afişul vreo treizeci de secunde, apoi m-am aplecat – ca şi când mi-aş fi legat şireturile.

Bentleyul lui Brown stopă lângă mine. Nu privi în direcţia mea când coborî, ci se duse să deschidă portiera din spate. M-am îndreptat, apoi m-am aplecat din nou ca şi când mi-aş fi legat celălalt şiret. Era nouă fără un minut; dacă nu m-ar observa, aş mai putea încă să intru când ceasul de la St. Alfred ar bate ora. Aş fi dobândit asupra lui o mică victorie; şi micile victorii se adunau.

Dar mă văzuse.

— Aduni mucuri de ţigară, Joe?

Un huruit şi ceasul bisericii bătu ora. Zâmbi.

— La ţanc, vezi. Eu totdeauna sosesc la ţanc, nu-i aşa, Joe?

— Punctualitatea e politeţea prinţilor, am spus. M-am uitat la pasagerul lui. Frumoase picioare. O haină de ploaie albă. Un fular albastru. 26 – 28 de ani cel mult. Haina de ploaie nu lăsa să se vadă mare lucru dar se părea că avea sâni tari şi mirosea plăcut, a lăcrămioare. Era aproape tot atât de înaltă ca şi mine; dar nu-i era ruşine de înălţimea ei „se ţinea dreaptă. O şiră *a spinării dreaptă*, *suportând întreaga strălucire*; mi-am amintit de aceste cuvinte – cele mai potrivite; de fapt nu le uitasem, le pusesem deoparte, în aşteptarea proprietarului. Apoi, reamintindu-mi

cuvintele, mi-am adus aminte de proprietarul lor: ea era fata pe care o remarcasem duminica trecută la St. Alfred. Acum, privind-o în voie, mi-am dat seama că n-aş fi avut altă posibilitate decât s-o remarc. În sfârşit, întâlnisem iar o femeie adultă.

— Ţi-l prezint pe Joe Lampton, spuse Brown. Joe, Norah Hauxiey.

— Bună seara, am întins mâna.

— Doamna Hauxiey de la ziarul Leddersford News, preciză Browm ca şi când s-ar fi scuzat.

Ea zâmbi.

— Domnul Brown mi-a spus că azi aţi făcut o călătorie lungă, domnule Lampton, că v-aţi întors tocmai de la Londra.

I-am ţinut mâna mai mult decât s-ar fi cuvenit; voiam să fiu cât mai aproape de ea. Zâmbetul, nu-i frângea faţa ci îi aparţinea; acum, mă gândeam, s-a sfârşit cu mine. I-am lăsat mâna. Se sfârşise cu mine, pentru că voiam să fiu al ei aici, acum, în orice condiţii, voiam să fiu atras în liniştea ei. Ştiusem că acest lucru e imposibil când am văzut-o pentru prima dată, duminică. Doamna Hauxiey; o tânără, femeie căsătorită; probabil fără copii; probabil nu demult căsătorită. Era imposibil

— Din asta niciodată nu poate să iasă ceva bun.

— Socrul meu mă ţine din scurt, am spus.

— O să-mi fie recunoscător într-o zi, spuse Brown. Se întoarse spre doamna Hauxiey. Îmi pare rău, doamnă Hauxiey, dar trebuie să vă părăsim. Treburi de-ale Consiliului.

Făcu un semn cu capul spre faţada tristă de piatră a clubului.

— Aici se rezolvă mai multe decât la primărie, ştii asta. Dar să nu scrii despre asta, şi în orice caz, să nu mă citezi…

— Vă mulţumesc încă o dată, spuse ea. Am să vă trimit şpalturile. La revedere, domnule Brown. La revedere, domnule Lampton.

Din capul scărilor am urmări i-o un timp cu privirea.

— Drăguţă fată, spuse Brown. Ai văzut ce ţinută are? împinse uşa turnantă. Totuşi are dintâi cam prea mari.

— Mie mi se pare o fată foarte drăguţă.

— Este energică. Au o rubrică de reportaje – o zi din viaţă – ştii cum vine asta. Mă ajută să-mi scot pardesiul, ceea ce pentru el era o dovadă neobişnuită de consideraţie. A încercat toată săptămâna să mă prindă. Nu mă interesa. Dar obosisem să o tot amân.

„Am să vă trimit şpalturile”, îi spusese ea. Va scrie un articol despre socru-meu. Se va gândi la el, va încerca să-şi aducă aminte cum arată, ce-a spus, ce-a făcut. Şi eu voi fi trecut sub tăcere; dar asta nu înseamnă că nu mă va ţine minte. Aveam să-i văd numele tipărit; era un lucru de care mă puteam agăţa.

— Publicitatea nu strică niciodată, am spus. Ai condus-o prin uzină?

— Ralph a condus-o.

— Ralph?

— Ralph Hethersett.

— Nu ştiam că lucrează la noi.

— Încearcă să facă afaceri cu noi. Sau mai curând babacu-său.

— Nu văd de ce a trebuit să-i arate el uzina…

— S-a întâmplat să aibă el o oră de pierdut. Toate oţelariile sunt la fel, ştii. De fapt, a fost imposibil să-l opresc. Chicoti, Ar trebui să bage bine de seamă… Ştii cum sunt văduvele.

— Văduvele? am repetat.

— Da, bărbatu-său a murit anul trecut. Un accident de înot. Nu-ţi mai aminteşti?

Privisem holul ca un deţinut în prima zi de închisoare; dintr-odată pereţii verzi, gălbui, mulţimea anunţurilor mirosul de esenţă de brad nu mai avură nicio putere.

Stăteam pe o pardoseală de mozaic cam murdară, în holul Clubului Conservator din Warley – atât şi nimic mai mult.

— Dai pe mâna unui ţânc o treabă bărbătească, am spus eu. Pe viitor să mă laşi pe mine să conduc văduvele tinere.

— S-a făcut! exclamă el.

— Şi bineînţeles n-am să-i arăt decât procesele topirii oţelului.

Luasem un ton glumeţ, aşa era cel mai bine, nu-mi asumam niciun risc. În felul acesta vorbesc bărbaţii despre văduvele tinere; şi urcând scările spre bar am. Continuat să discutăm despre că pe acelaşi ton glumeţ, nesărat.

Ne-am aşezat la o masă într-un colţ. M-am prăbuşit pe scaun; deşi barul avea aceleaşi culori deprimante, vârâe şi galben, ca şi holul, scaunele erau noi, confortabile. Am băut o înghiţitură de whisky şi am simţit cum fierbinţeala lui îmi netezeşte toate asperităţile.

— Asta-mi lipsea, am spus.

— Mai ia unul.

Fără să privească îndărăt, ridică mâna; chelnerul apăru din capătul celălalt al camerei. Brown era genul de oameni pe care chelnerii îi bagă de seamă numaidecât; tot aşa – m-am gândit cu invidie – era şi Ralph Hethersett.

— Am să iau o halbă de bere amară, am spus.

— Ia ce doreşti, băiete. Dădu comanda. Ai dreptul la orice. Apreciez că ai venit aici astă-seară, să nu crezi că nu.

— Nu-mi pasă, am spus. Pot să-l văd şi acum.

— Eşti liber să te răzgândeşti, spuse el. M-am gândit

la asta. Nu sunt sigur…

— De ce nu eşti sigur?

Oftă. De obicei oftatul la el era ceva deliberat şi în rafale, dar acum oftase; fără voia lui.

— Lui Susan n-o să-i facă plăcere. Nici lui Margaret.

— Nu-i vorba dacă le place sau nu…

— Nu, nu e. Un bărbat trebuie să facă ce crede el că e mai bine. Dar eşti sigur că vrei să mergi mai departe? Mai ai timp să te răzgândeşti.

În bar mai erau doar patru inşi, toţi de vârsta lui Brown. Îi cunoşteam pe toţi, sau ştiam cum îşi câştigă existenţa; cherestea, făină, textile, asigurări. *Cheresteaua* şi *Făina* stăteau la bar şi discutau despre preţul muncii; *Textilele*, la o masă în capătul celălalt al camerei, *se plângea* de taxele de staţionare. *Asigurările* ascultau cu răbdare, aşteptându-şi rândul. Din camera alăturată am auzit pocnetul bilelor de biliard şi zgomote confuze. Vor urma o mie de seri ca aceasta, o mie de alte seri, ascultând oameni ca aceştia. Nemulţumiţii prosperi de vârstă mijlocie, cetăţenii solizi, raţionali, voi sta aici sau în camera comitetului şi îi voi asculta, având mare grijă să nu-i jignesc, şi, fără să-mi dau seama, voi deveni exact ca ei. Aşteptându-mi rândul să fiu nemulţumit, aşteptându-mi rândul la tromboză, aşteptându-mi rândul să mor. Iar Harry va creşte departe de mine, şi Barbara, chiar Barbara, va înceta să mă mai iubească. Viaţa îşi va râde de ea; şi se va căsători cu un tip mieros ca Hethersett, nu va mai spune poveşti cu uriaşi calzi şi palate, palatele de la Pasul veveriţei. Iar Susan va alunge ca mama lui Susan. Totul era stabilit; obţinusem ce voisem şi acum plăteam prima rată.

— Nu m-am răzgândit, am spus. Poate dumneata.

— Nu, nu. Vreo doi membri ai clubului au fost puţin

— Incomozi. Nu persoane importante însă.

— Mă întreb care or fi ăia? am spus.

— Gândeşte-te la cei care beau bere la ghimber şi suc de portocale şi o să ghiceşti.

Se referea la elementele nonconformiste; într-un loc ca Warley, aveam un teren destul de larg din care să aleg.

— Nu-mi pasă de ăştia, am spus.

— Niciun trebuie. Important e să-ţi ţii fruntea sus, asta-i tot.

— Păi asta şi fac, am spus.

— Ai luat o hotărâre foarte bună, Joe. Dar fii atent cum umbli, ai grijă la fiecare pas pe care-l faci.

Asta o excludea pe Jean. Excludea chiar şi micile aventuri de la Londra. Mă întrebam dacă să-i spun lui Susan sau nu despre petrecerea, aceea. Bineînţeles, nu chiar totul; dar mai bine era. Să o iau înainte, să-i spun eu primul. Warley şi Londra nu erau lipsite de legături. Mi-am amintit de Jeff.

Nu era chiar atât de beat; fusese gelos pe mine. Îşi mutase atenţia asupra lui Judy fiindcă ea avea parale, în realitate însă pe Jean o dorea. Mama lui Jeff locuia la Warley şi Jeff venea din când în când la Warley, şi Jeff ar fi putut să dea un telefon. Era prea târziu ca să mă mai necăjesc de asta, dar pe viitor va trebui să ţin minte asemenea amănunte. Eram cetăţean al ţării verdelui şi galbenului şi trebuia să fiu atent la fiece pas, să-mi ţin fruntea sus, ceea ce nu e chiar atât de uşor. Va trebui să-mi amintesc totdeauna cine sunt, să nu-mi permit nici cea mai mică indiscreţie

— Cunosc bine chestiile astea, am zis. Warley e un oraş mic.

— Câteodată al naibii de mic. Îşi privi ceasul. Dar – unde dracu’ o fi George?

Am făcut un semn spre uşă.

— Vorbeşti de dracu’ şi dracu’… Poftim!

George apăruse; Brown a rămas aşezat pe scaun; eu m-am ridicat şi i-am strâns mâna. În încăperea şi în tovărăşia aceea era aproape ca revederea unui prieten. Aisgill era cu zece ani mai în vârstă decât mine, dar făcea parte din generaţia mea. Cândva îl urâsem, fusese o barieră între mine şi Alice. Acum înaintea mea aveam un om de vârstă mijlocie, potrivit de statură, dichisit, cu mustaţa perfect tăiată şi cu ochi mai degrabă reci. Reci sau închişi, în ei înşişi?

— Îmi pare bine că te văd, George, am spus. Ce bei?

Se aşează.

— Un coniac, te rog, Joe. Îi aruncă lui Brown o privire. Ce-i cu dumneata?

— Ai întârziat.

— Am fost s-o văd pe tânăra mea doamnă.

Ultimele cuvinte le rosti cu o falsă afectare.

Am comandat băuturile. Era un avantaj să fi cetăţean al ţării verdelui şi galbenului; acum zece ani nu l-aş fi salutat cu atâta uşurinţă şi niciun mi-aş fi permis să stropesc momentul cu coniac.

— Arăţi grozav, George, am spus eu. Cum berg afacerile?

— Mai bine ca oricând, a spus. Ce te uiţi aşa mirat?

Nu mint.

— E plăcut să auzi un om de afaceri care nu, se vaită, observă socru-meu.

— Nu, eu nu mă vait niciodată, Abe.

Îşi privea unghiile. Îşi făcuse de curând manichiura şi străluceau; cu un gest delicat şterse de pe degetul cel mic o pată de funingine. Unghiile lui n-aveau nimic efeminat, păreau mai curând o armă păstrată în bunăstare.

— Nici n-ai motive acum, spuse socru-meu. Am scăpat de leprele alea laburiste.

— Sub laburişti am dus-o la fel de bine, spuse

George. De fapt, chiar mai bine.

— Eşti un original, George.

— Aşa am fost eu totdeauna, replică Aisgill. Asta-i cheia succesului meu, adăugă punând mâna pe bolul cu coniac pe care îl adusese chelnerul.

Avea glasul rece, uşor ca întotdeauna; părea că nimic nu-l atinge.

— Ei bine, George, ce crezi despre noul nostru candidat?

— Ţi-am spus. Avem nevoie de sânge proaspăt. Poate că Joe o să ne trezească puţin. Sper că se va simţi bine printre noi. Dacă memoria mea de om bătrân, nu mă înşală, Joe a fost cândva un rebel. Nu-i aşa, Joe?

— Nu eşti chiar atât de bătrân „am spus. Şi nici eu nu-mi amintesc să fi fost vreodată propriu-zis revoluţionar.

Zâmbi uşor.

— Nu chiar aşa. Ai fost, un timp, membru al clubului. Privi pereţii verzi şi galbeni şi se strâmbă. Nu că asta – ar însemna ceva. Jumătate din membrii noştri votează cu laburiştii. Vin aici doar să bea bere şi să joace biliard. Şi, bineînţeles, să mai uite de nevestele lor…

Brown se ridică.

— Ei, atunci eu mă duc acasă, la nevasta mea. Probabil că se întreabă dacă mai sunt în viaţă. La revedere, George. Dădu să plece, apoi se întoarse şi, spre surprinderea mea, îmi întinse mâna. Ne vedem. Mai târziu, Joe.

Am rămas tăcuţi în timp ce bătrânul ieşea cu paşi mari, sigur pe el, greoi, ea cel care hotărăşte şi a hotărât totul spre deplina lui satisfacţie.

— Un punct bun pentru tine, spuse George. Nu-i scăpase strângerea de mână.

— Creşte iarba verde peste vechiul câmp de luptă, am zis.

Încăperea se umplea. Aveam impresia că toată lumea se uită la noi; reacţia generală era a unui mic şoc.

— Dacă te arăţi atât de rar pe aici, spuse George.

— Nu, nu cred că-i asta…

— Ai să te obişnuieşti. Spune-mi, ce mai face Tiffield?

— E voinic, plin de puteri.

— Ştii că odinioară a fost îndrăgostit lulea de soacra dumitale?

— Nu, nu ştiam, e ceva nou.

Când cineva îţi dă o veste, trebuie să i te arăţi îndatorat. Chiar dacă o cunoşti, de ce l-ai dezamăgi, de ce l-ai lipsi de plăcerea de a crede că-ţi spune o noutate? M-am prefăcut teribil de interesat.

— Da, sunt o groază de ani de atunci. Înainte de a se căsători. Brown i-a luat-o înainte lui Tiffield, şi poftim rezultatul. Mă îndoiesc că Tiffield i-a iertat-o vreodată.

— Dacă Tiffield ar cunoaşte-o aşa de bine ca mine, am spus, i-ar cădea în genunchi lui Brown, n-ar mai şti cum să-i mulţumească.

George clătină din cap.

— Acum! patruzeci de ani arăta ca Susan, nu ca soacră-ta.

Iar peste patruzeci de ani, Susan va arăta ca soacră-mea. Timpul se scurge repede în ţara verdelui şi galbenului.

— E bine să cunoşti chestiunile astea, spuse George. Tu încă nu-i vezi pe oamenii de afaceri ca pe nişte fiinţe umane, nu-i aşa?

— Încerc.

— Încearcă mai mult, spuse el. Dacă aş fi în locul tău, n-aş uita asta. Socrul tău crede că Tiffield s-a schimbat. Dar nu-i adevărat. Tu păşeşti pe un câmp minat.

— Vrei să spui că socru-meu păşeşte.

— Şi tu. Pentru că pe tine are să dea vina.

— Asta aşa e.

— Te previn, spre binele tău. Chemă chelnerul. E curios, dar simt pentru tine un fel de răspundere. Mergi orbeşte înainte şi te izbeşti cu capul de toţi pereţii…

— Câteodată se întâmplă să trec şi prin ei, am spus.

— Asta când erai mai tânăr. Dar nu acum, Joe, nu acum.

Îmi întinse portţigaretul. Ţigările erau mai groase decât cele obişnuite şi purtau iniţialele lui. Mi-am căutat bricheta, dar am scos în locul ei o cutie de chibrituri pe care o luasem de la Savoy. Privi chibriturile şi rânji: „şparlite”. Râjetul îl făcea să arate mai tânăr; pentru prima dată începeam să înţeleg de ce se căsătorise Alice cu el.

— Eu n-am vrut să vin aici în seara asta, am spus.

— Îmi dau seama. Nu-i nevoie să căutăm cauzele, nu?

De fapt nici eu nu am vrut să vin… Îşi muşcă buza. Nu putem vorbi aici.

Am stat de vorbă în locuinţa lui din Pennack Lane. Pennack Lane era o stradă îngustă, nepavată, din Poplar Avenue; era, din anumite motive, o adresă mai bună chiar decât Poplar Avenue. Casa lui George nu era cea mai mare, dar era cea mai nouă; era o vilă tradiţională, din piatră locală, cu totul diferită de cutia de beton din Linnet Road în care locuise cu Alice.

Era genul de casă care i-ar fi plăcut lui Alice, deşi gusturile lui se pare că nu se schimbaseră. Numai whiskyul Burbon („îmi amintesc de slăbiciunea ta, Joe”) din care mă serveam singur, mă salva de acea depresiune, ascuţită; culorile erau prea deschise, mobila prea dreaptă, picturile abstracte prea abstracte. Iar casa era prea curată, prea ordonată, casa unui om curat şi ordonat care locuieşte singur.

George vorbea tot timpul, învârtindu-se necontenit

prin salonaş. Oboseala mea sorbea ca o sugativă Bourbonul, lăsându-mi capul limpede şi limba la locul ei; în schimb George, care acum era pe terenul lui, îşi dăduse drumul. Nu se roşise, nu pălise, dar foarte curând faţa şi vocea lui trădară o dezordine lăuntrică.

— A fost ideea lui Maureen, spuse el începând brusc să mai vorbească despre socru-meu.

Luă de pe cămin o fotografie înrămată şi mi-o arătă. Fata din fotografie nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani; avea părul negru şi o gură fermă. Părea amuzată de ceva, dar nu răutăcios. I-am dat înapoi fotografia; o luă cu foarte multă grijă, ca şi când, dacă ar fi scăpat-o pe jos, ar fi putut să-i facă fetei un rău.

— E frumoasă, am spus.

— O să ne căsătorim.

— Felicitări.

— Încă nu-i oficial. Dar în curând.

Se aşeză. Scaunul avea. Forma unei jumătăţi de ou – şi eu care crezusem că forma asta exista numai pe reclamele de mobilă din New York. George părea că se simţise bine în el; avea anatomia secolului 20. Eu aveam o statură nepotrivită, şi camera aceea era o cameră nepotrivită, pe mine m-ar fi rănit… Eram prea obosit şi băusem prea mult. Trebuia să-i mai spun ceva plăcut lui George şi-apoi să plec acasă.

— Îmi pare bine că te căsătoreşti, am spus. E rău să trăieşti singur.

— Am trăit singur mult timp, a spus. Toată viaţa. Ştii – îşi umplu paharul – când Alice a murit – se opri şi mă privi aproape cu dragoste, când Alice a murit, m-am bucurat. E mai bine să fi singur cu tine decât singur cu altcineva. Dacă am fi avut copii, poate că ar fi fost altfel.

Era ora Îl; Susan se şi culcase. O să mă dezbrac pe palier şi apoi o să mă strecor uşor lângă ea. Dar mai întâi o

să mă duc în camera lui Harry să-i las acolo filmul colorat pe care mi l-a cerut. Apoi am să mă duc în camera Barbarei şi-l voi lăsa „pe domnul Mupsy” pe care i-l cumpărasem de la magazinul Hamley. Nu mă duceam acasă la Susan, ci la copii. Un moment mi-a părut rău de George.

— Te mai gândeşti vreodată la ea? mă întreabă.

— N-ar avea niciun rost.

— Mai ia un pahar, spuse. Vocea acum i se îngroşase.

— Nu, mulţumesc, George. Trebuie neapărat să pier.

— Insist. Au trecut zece ani de când n-am mai băut un pahar împreună. Ba mai mult chiar. Hai, bea.

I-am întins paharul meu.

— Nu-i destul de încăpător, spuse, şi umplu alt pahar mai mare… Noroc! Oricum ar fi. Dar te mai gândeşti vreodată la ea, Joe?

— Uneori.

— Eşti prost. Nu ar fi fost bună pentru tine. Te-ar fi mâncat de viu.

Spre surprinderea mea, m-am pomenit că-mi curg lacrimile din ochi.

— S-o lăsăm să se odihnească în pace…

— Şi Maureen spune aşa. Încă de când ne-am cunoscut a spus asta. Eşti fericit acum, nu-i aşa Joe?

— Fericit ca toată lumea. Nu puteam spune mai mult decât atât; pentru că fusese soţul lui Alice, nu puteam să-l mint. Şi el pricepea.

— Nu cine ştie ce fericit. Fericit ca toată lumea. Ai şi o fetiţă.

— Şi un băiat.

— Băiatul e al mamei.

— Şi al bunicului.

— Fetiţa e a *ta*. Aşa se-ntâmplă uneori.

— Ţi s-ar putea întâmpla şi ţie, am adăugat.

M-am ridicat cam anevoie; scaunul meu, deşi nu era chiar stil secolul 20 mă silise să stau într-o poziţie înclinată.

— Arăţi cam descompus, spuse el. Am să te conduc acasă. Glasul lui îşi pierduse dintr-odată agresivitatea; părea nici să nu observe paharul de care nu mă atinsesem.

În drum spre casă n-am vorbit; dar ai fi zis că-i bucuros de ceva, ciudat de bucuros. Ghiceam ce-l făcuse fericit, ce-l făcea gata să chiotească; asta, nu ştiu cum, m-a încălzit şi m-a apropiat de el. Coborând din maşină mă conduse până la poarta grădinii. Am văzut, spre uşurarea mea, că toată casa zăcea cufundată în întuneric. Eram acasă şi ştiam că aubreţia şi volbura înfloriseră. Le-am recunoscut numai după locul unde erau plasate; mâine, însă, le voi vedea înflorite, mov, roz, roşii şi albastre ca levănţica.

— Hai înăuntru să bem un pahar, i-am spus lui George.

— E prea târziu, a răspuns. Dar oricum, îţi mulţumesc.

— Vino cu Maureen într-o zi pe aici, i-am strigat în timp ce se îndrepta spre maşină.

— Mi-ar face plăcere, a răspuns. Noapte bună, Joe.

Portiera maşinii pocni. Era un zgomot de maşină solidă; George avea acum un Mercedes. L-am urmărit până nu l-am mai putut vedea, apoi am deschis uşa din faţă. N-am intrat imediat, m-am întors şi m-am uitat o dată afară. Totul se aranjase acum, mă gândeam, nu mai rămăsese nicio durere. Warleyul era acelaşi, Warleyul câştigase în cele din urmă, George va avea copii cu soţia lui, iar morţii se vor odihni în pace. Am intrat înăuntru închizând uşa încetişor, am deschis servieta şi am căutat filmul colorat şi pe „domnul Mupsy”.

CAPITOLUL VI

— Dacă vrei, poţi folosi electrofonul, Gerda.

— Mulţumesc, domnule Lampton.

Îşi înclină capul, schiţând o reverenţă. Era* blondă, durdulie şi supusă; mă întrebam – şi nu era întâia oară

— Cum ar fi reacţionat dacă i-aş fi făcut un avans hotărât, cum se începe oare? *Eşti o fată bună, o fată foarte bună*. Apoi o mângâiere pe obrazul trandafiriu. *Am pentru tine un mic dar*… dar nu aveam niciun mic dar pentru ea şi nu-mi plăcea să mă încurc cu slujnicele. Nu că ar fi fost slujnică – tatăl ei era unul din clienţii noştri şi ea venise la noi să înveţe limba. Astfel încât făcea oarecum parte din familie. Azi nu mai există servitori; m-am născut prea târziu.

— La Hamburg acum toată lumea iese la iarbă verde, spuse Gerda. Pleacă la iarbă verde şi dansează…

— Noi, aici, nu prea obişnuim, am replicat. Dar deseară e dans în haine de sport.

Strâmbă din nas.

— Aici se dansează în haine de sport?

— Poţi să mergi şi în rochie de vară.

M-am uitat peste umărul ei spre perete. Rulourile erau trase pe jumătate şi lumina abia pătrundea în bucătărie; pe picturile murale am desluşit linii neobservate înainte.

Costumul lui Susan din numărul *Noapte* şi *zi* din ultima revistă fusese scurtat şi strâmtat; dar fusese oare chiar atât de strâmt? Am ridicat rulourile şi am privit din nou picturile. Linia dintre picioarele ei dispăruse şi forma sânilor abia se ghicea.

— E prea frig ca să te duci în rochie de vară, spuse Gerda.

— Nu-i nevoie să-ţi pui o rochie de vară. Dar poate mai încolo o să fie mai cald.

— N-am să mai fiu aici, reluă Gerda.

Se aşează pe unul din scaunele de lângă masa de perete şi scoase un pachet de ţigări Stuyvesant. I-am oferit un foc.

— Mulţumesc, spuse ea. Sunteţi foarte bun. Când mă întorc acasă nu mai fumez. Tatălui meu nu-i place.

Nu purta ciorapi; picioarele îi străluciră când le înorucâşă, de parc-ar fi fost acoperite cu paiete, ca ale dansatoarelor de la cabaret.

— Cred că tatăl dumitale are dreptate, am spus.

— Dumneavoastră semănaţi cu tata, domnule Lampton. Tata e un om foarte bun. Sunt foarte fericită aici.

— Atunci de ce vrei să pleci?

— Tatăl meu nu se simte bine.

— Îmi pare rău, am spus.

— Da, şi trebuie să plec foarte curând. Săptămâna viitoare, cel târziu…

— O să ne pară rău, Gerda. Copilul are să-ţi simtă lipsa.

— Nu. Clătină din cap. Copiilor le pasă numai de mama şi de tatăl lor. E normal. Iar Barbara e fata lui tăticu', nu-i aşa?

— Da, uneori aşa se-ntâmplă, am încuviinţat.

— Aşa-i şi cu mine, deşi o iubesc şi pe mama.

Îşi mişcă piciorul şi paietele dispărură. Acum picioarele ei nu mai erau simple obiecte de privit, ci obiecte de atins, de mângâiat foarte uşor, să simţi fiecare firişor de păr. Mi-am luat ochii cu greu; ochii de pe picioarele ei; era bine că pleca.

— I-ai spus doamnei Lampton, Gerda?

— Abia acum m-am hotărât. Şi v-am spus întâi dumneavoastră, nu sunteţi dumneavoastră bărbatul? Aşa se cade.

Mi-am adus aminte de Maria care-mi cedase la Berlin pentru un pachet de ţigări. Alea erau ţigări Woodbines; ca

şi când acum asta ar mai avea vreo însemnătate. Arăta ca Gerda, deşi era tot atât de brunetă pe cât de blondă e Gerda şi, tot atât de slabă pe cât de durdulie este Gerda. Şi ce fată supusă – dumneavoastră sunteţi bărbatul, nu?

— Singura ei grijă era să facă bărbatul fericit. Scopul lui Susan părea să fie tocmai contrariul; nu mi-aş fi închipuit niciodată că poate să fie atât de afurisită. Şi-i dădusem mult mai mult decât un pachet de douăzeci de ţigări Woodbines. Deşi casa era a ei, Brown nu-i dăduse niciun fel de rentă. Trăiam din venitul meu până la ultimul ban. În ziua aceea primisem o. Notă de la Mandley, cel mai scump magazin din Leddersford; pusesem nota în buzunar, nedeschisă, pentru că nu îndrăzneam să mă uit la ea. Eu trebuia să fiu afurisit azi, nu Susan.

— Păreţi supărat, spuse Gerda.

— Mă gândeam că doamna Lampton n-o să se bucure auzind vestea asta.

— Aveţi o casă mică, spuse ea. Şi Harry e plecat mereu la şcoală.

Mi s-a părut, că în vocea ei disting o notă de dispreţ.

— Totuşi, Gerda, eşti de mare ajutor. Doamna Lampton va fi foarte mult legată de casă acum.

Gerda ridică din umeri.

— Toate femeile căsătorite sunt legate de casă. De asta nu mă mărit eu şi n-am să mă mărit încă mult timp. Chicoti.

Bucătăria începea să devină mai prietenoasă „ca şi când înăuntru ar fi trosnit un foc şi grinzile de stejar ar fi fost pline de şunci afumate, ca şi când ar fi fost altfel de bucătărie şi altfel de casă.

— Mai bine să mă duc s-o anunţ, am zis eu.

Gerda se încruntă.

— Domnule Lampton, semănaţi cu tatăl meu.

— Mi-ai mai spus, am observat.

— Nu, nu asta voiam să zic… Şi roşi.

N-are de ce să-ţi fie teamă, curaj!

— Vreau să spun că sunteţi un bărbat bun. Sunteţi foarte drăguţ şi foarte tandru. Sunteţi un tată foarte bun şi foarte generos. Şi lucraţi din greu şi acum sunteţi consilier, pentru că, vreţi să fiţi serviabil, nu-i aşa? Şi copiii dumneavoastră sunt frumoşi. Îmi plăceţi, domnule Lampton. Da, şi… Tăcu o clipă. Nu ştiu cum să spun, murmură ea.

— Mi se pare că te exprimi foarte bine, am încurajat-o.

— Mulţumesc. Ceea ce trebuie să spun e că, pentru că îmi plăceţi… Tăcu din nou.

— Ce-i, Gerda?

Privi în jos spre fustă şi şi-o trase peste genunchi.

— Doar că îmi pare rău că plec înainte de a fi spus că trebuie să plec. Şi că am fost fericită – aici până – până când s-a îmbolnăvit tata. Înţelegeţi?

— Nu te necăji, am spus eu.

Mă simţeam puţin încurcat, dar în acelaşi timp fericit. Cândva Barbara va avea şi ea douăzeci de ani; voi avea o copilă care-şi va întrerupe şederea în străinătate ca să mă îngrijească. Aş fi sărutat-o atunci pe Gerda dacă s-ar fi putut ca acest sărut să nu fie prost înţeles; am făcut un compromis, am zâmbit bătând-o uşor pe mână şi m-am urcat la Susan.

Am aruncat o privire în odaia Barbarei. Dormea adânc, în braţe cu domnul Mupsy, jucăria pe care i-o adusesem de la Londra. Împinsese cu piciorul afară din pat sticla cu apă caldă, aşa cum, bănuisem; insistase să i-o punem numai pentru că avea forma unui purceluş – un pureeluş albastru cu un dop pe cap – şi purceluşul pleca uneori în călătorie cu ea. Îşi alesese singură tapetul – vapoare roz plutind pe o mare de un albastru pal cu delfini

şi cai de mare. Ea a vrut vapoare, nu zâne sau Mickey Mouse sau Little Noddy, iar pe tavan a vrut cer şi stele. Aşa încât tavanul era albastru închis cu stele argintii după care se călăuzeau vapoarele.

Se rostogolise prin somn spre marginea patului şi murmură ceva ce n-am putut înţelege. Dar orice ar fi fost în mintea ei, nu era ură, teamă sau nefericire. Era prea plină de dragoste, nu lăsa niciun loc întunericului. Chiar de îndată ce s-a născut, îndepărtase negura; înainte cu cinci ani în căsnicia mea avusese loc o întunecare pe care atunci nu o puteam explica. Dar când s-a născut Barbara misterul a fost dezlegat. Nu era nevoie să fiu psihiatru ca să-mi explic accesele de plâns, stările proaste, atacurile pasionale cu zgârieturi şi muşcături, lungile perioade de tăcere ursuză ale lui Susan. Şi acum iar începeau. Soluţia se afla în mâinile mele, dacă cuvântul mâini nu e un eufemism.

Am bătut la uşa dormitorului. N-am primit niciun răspuns. Am bătut iarăşi.

— Ai să trezeşti copilul, spuse Susan... Intră, pentru numele lui Dumnezeu.

— Eşti gata, dragă?

I-am sărutat umărul gol.

S-a tras la o parte.

— Te rog! a exclamat pe un ton sec.

— Iartă-mă, am spus. Soţul tău îţi cere umil iertare că te-a sărutat.

Nu părea că ascultă.

— Ah, fir-ar a naibii! strigă. Nu pot să fac nimic cu asta. Arunca jos peria de cap. Mă gândesc să nu mă duc.

Avea ochii încercănaţi şi părul ei, de: obicei negrunegru, cu reflexe albastre, părea şters, fără viaţă. Totuşi rămânea cea mai frumoasă femeie de aici; înfăţişarea ei bolnăvicioasă o făcea mai atrăgătoare, îi săpa

puţin obrajii bucălaţi, înăsprindu-i trăsăturile.

— Ar fi o ruşine să nu mergem acum, am spus. Nu avem prea des ocazia să ieşim împreună.

— Acum ai descoperit asta? Aprinse o ţigară. Am observat că scrumiera de pe toaletă era plină. De curând trecuse la ţigări turceşti; dormitorul era îmbâcsit de mirosul lor greu.

— Furpezi prea mult, am spus.

— Vezi-ţi de treabă.

— Păi asta-i treaba mea. Îmi trecu un gând prin minte. Sper că nu fumezi în pat când nu sunt eu aici.

Fusese obişnuită întotdeauna ca servitorii să culeagă lucrurile de pe urma ei, să cureţe unde lăsase murdar, să golească scrumierele, să închidă luminile şi robinetele de gaz; simţeam parcă un miros de aşternut ars, auzeam un copil ţipând, vedeam un trup micuţ carbonizat. Dintr-odată o uram pe Susan.

— Nu-ţi dai seama ce uşor se poate întâmpla, am spus. Barbara…

Se întoarse, îmi aruncă o privire.

— Taci din gură, spuse. Sau nu mai merg.

— Cum vrei, am spus. Era numai de dragul tău.

— Numai de dragul meu! Ştii câte seri ai fost acasă săptămâna asta? Niciuna. Noapte de noapte lipseşti. Şedinţele de consiliu, întruniri de partid, la Thespieni – vii acasă, mănânci, îi spui noapte bună Barbarei şi pe urmă pleci. De ce te mai oboseşti să vii acasă?

Începu iar să-şi perie părul cu atâta furie, că nu m-aş fi mirat să văd ţâşnind scântei din el.

— Las-o baltă, am spus. Fii mai înţelegătoare. Trebuie să fac toate astea. Hai să nu ne mai certăm.

— Nu, nu trebuie să ne certăm. Trebuie să facem ce vrei tu. Tatăl meu contează pentru tine mai mult decât contez eu. Chiar şi George Aisgill contează mai mult decât

mine. Şi decât copiii. Da, George Aisgill contează ckâar mai mult decât fiica ta pe care pretinzi că o iubeşti atât de mult. Ce, crezi c-am uitat?

— O, Doamne! am făcut. Asta *a*, fost acum o lună!

— Te întorci după două zile de la Londra, o călătorie pe care ai spus că ai făcut-o cu cea mai mare neplăcere, o călătorie obositoare, îngrozitoare, plicticoasă. Orice bărbat normal doreşte să vină direct acasă la nevasta şi copiii lui! Numai tu, nu. Tata te ia la club şi tu, sigur, atâta aştepţi, te duci numaidecât, deşi spui că eşti obosit. Şi asta n-ajunge? Nici după aia nu vii acasă, ţi se pare prea devreme şi te duci acasă la George Aisgill şi stai şi bei cu el până la miezul nopţii.

— Uite ce, iar vrei s-o luăm de la capăt? Am spus că regret…

— Tocmai la George Aisgill ţi-ai găsit să te duci! N-ai vorbit cu El zece ani, şi acum ce ţi-a venit? Despre ce vorbiţi? Despre Alice, nu-i aşa?

Î/ţi-am întors ochii de la ea.

— E moartă, am spus, s-a terminat!

— Mă întreb dacă s-a terminat, replică pe un ton liniştit.

— Asta a fost înainte de a ne căsători şi nu s-ar fi întâmplat dacă George s-ar fi purtat cum trebuie cu Alice. Eu eram tânăr şi prost, iar Alice era cu zece ani mai mare… Glasul mi se frânse.

— Da, acum dă vina pe ea. Învinuieşte-o că s-a omorât. Ai fi în stare s-o faci şi p-asta!

Dintr-odată mi-a venit s-o plesnesc.

— Taci! Tacă-ţi gura aia afurisită! Ce naiba vrei să faci din mine, târfă nebună, unde vrei s-ajung?

O parte din furie se îndrepta acum asupra mea. O învinovăţisem pe Alice jucând rolul unui tânăr inocent sedus de o femeie mai în vârstă. Mai bine ar fi fost dacă n-

aş fi încercat să mă justific; aşa, o trădam pe Alice.

Susan râse. Nu era un râs sincer, era un râs forţat, rău, încărcat de dispreţ.

— Te doare, nu-i aşa? Nu-ţi convine să te gândeşti la asta, nu, Joe?

M-am aşezat pe pat. Dacă Susan n-ar fi aici, mă gândeam, acum m-aş culca şi aş dormi. Aş privi mai întâi tapetul roz, gri şi tencuiala strălucitor de albă şi nu m-aş mai gândi la nimic. Am închis ochii.

— Joe, mă auzi?

— Nu, am spus. Nu mai aud nimic. M-am ridicat. Trebuie să beau ceva.

— Pleci, cum, iar pleci?

— Nu ştiu ce vrei să spui.

— Totdeauna pleci. Nu te gândeşti la mine. Tu nu te gândeşti la nimeni.

Deschise o sticlă de parfum. Era unul pe care nu-l folosise înainte, greoi şi puţin cam dulceag, un parfum de coafeză. Deodată, poate şi din pricina parfumului, am văzut-o sub altă înfăţişare, ca pe o femeie atrăgătoare, în slip negru, o străină dezbrăcată.

— Sunt obosit, am spus. Am luat sticla de parfum. E ceva nou.

Îmi smulse sticla.

— M-am gândit să-l încerc.

— Foarte bine, am spus. O viaţă are omul. M-am uitat peste umărul ei. Ce sâni frumoşi ai tu, am spus. De ce nu mergi la dans aşa?

Îşi acoperi sânii cu mâinile.

— Nu te zgâi. Du-te şi adu-mi ceva de băut. Un Martini sec.

— Am, să-i spun vermut ginului, am zis.

— Acum eşti iar Joe al meu. Îşi puse o picătură de parfum după ureche. Îmi pare rău că sunt atât de

nervoasă.

— Să uităm, am, spus. Viaţa-i prea scurtă.

— Sunt o târfă posesivă şi geloasă, repetă ea. Mirosi parfumul apoi puse la loc dopul. Într-adevăr e cam tare, zise.

Mi-am scos portofelul.

— Cinci lire pentru toată noaptea, suficient domnişoară?

— Stricatule! exclamă.

Am sărutat-o pe obraz; expresia ei de şcolăriţă, pe care nu i-o mai văzusem de mult, mă înduioşă brusc şi m-am simţit ca un unchi.

— Am să încep să mă neliniştesc când n-ai să mai fi geloasă şi posesivă.

— O să se întâmple într-o zi şi asta. Îmi dădu un ghiont uşor. Acum hai, du-te şi prepară-mi un Martini, sclavule.

Mi-am preparat şi mie unul în timp ce o aşteptam. Cearta se terminase, trecuse aproape tot atât de repede cum începuse; aerul se limpezise. Dar aveau să mai urmeze alte furtuni. Şi într-una din zile n-aş mai fi fost în stare să stăpânesc furtuna. Într-una din zile Susan va spune un lucru la care nu voi putea răspunde altfel decât părăsind-o.

Gerda cânta în bucătărie. Era un cântec german; ceva cu un vas al morţii. Melodia avea o violenţă stranie, aspră, era mai mult durere decât muzică, o durere răguşit de adevărată; şi vasul acela al morţii – pe cât înţelegeam eu nemţeşte, urma să vină curând să îmbarce o mulţime de oameni. Ei nu aşteptau vasul morţii, dar vasul morţii se îndrepta spre ei, venea să-i ia…

Am lăsat jos paharul gol şi m-am îndreptat spre canapea. Stând acolo ghemuit, cu o pernă sub cap, am avut, un timp, iluzia fericirii. Încercam să mă conving că

nu eram obosit; un moment lăsasem deoparte toate necazurile.

Pe măsuţa de scris, într-un vas de alamă, era un buchet de flori albe cu păstăile pline de seminţe, ovale albe, străzevii în lumina amurgului. Le culesesem cu Barbara după-amiază; ea le zicea „flori de hârtie”. Îi oferisem nume mai frumoase: flori de mătase, floarea banului, floarea lunii – dar ea le zicea flori de hârtie, i se păreau prea elegante, prea netede, ca să fie adevărate.

Şi iarăşi am simţit pe – umeri povara necazurilor: în odaie nu mai era linişte. M-am ridicat şi mi-am scotocit buzunarele, să găsesc o-ţigară. Nu mai aveam. M-am dus la cutia de argint de pe măsuţa de servit cafea. Susan o umplea când îşi aducea aminte; mi s-a părut că o văzusem deschizând-o în ziua aceea. Partea din stânga era plină; acolo îşi punea totdeauna rezerva de ţigări turceşti. Partea mea, din dreapta, era goală.

Mi-am spus că nu are nicio importanţă. Nu are nicio importanţă. Am să-mi cumpăr ţigări în drum spre Alexandria Hall. Nu simţeam o nevoie absolută; dar dacă n-ar fi fost niciun fel de ţigări acolo, nu mi-ar fi păsat. Am trântit capacul cutiei şi m-am dus la bar.

CAPITOLUL VII

În Warley, invitaţiile de duminică dimineaţă”, la un pahar de sherry”, făcute de socru-meu erau ceva sacru. Organiza cam zece de astfel de întâlniri pe an, de obicei în prima duminică a lunii; numărul invitaţiilor pe care le primeai era un indiciu destul de dar asupra poziţiei sociale pe care o aveai în Warley sau asupra relaţiilor tale cu familia Brown, ceea ce de fapt era unul şi acelaşi lucru. În felul acesta socru-meu scăpa ieftin de obligaţiile lui sociale şi în acelaşi timp supunea oraşul unui discret proces de selectare; dacă te poftea duminică dimineaţa „la un pahar de sherry”, nu însemna că vei fi neapărat invitat şi la cină,

dar dacă nu te chema la el duminică dimineaţa, însemna că niciun existai în ochii familiei Brown.

Făcând parte din familie, Susan şi, cu mine aveam invitaţie permanentă, pe care ştiam că nu puteam s-o refuz. În acea dimineaţă de duminică însă, aş fi preferat să beau o halbă de Clarendon. Din imprudenţă, îi spusesem asta lui Susan, plecând din St. Alfred.

— Îmi pare rău că ai asemenea chefuri, spuse ea.

Începeam, ca să iau curba spre St. Clair Road.

— N-are de ce să-ţi pară rău, am răspuns. Am spus şi eu aşa, într-o doară…

— Într-o doară, dar nu fără o anumită intenţie, a răspuns ea. Mergi cu mine în vizită la tata, dar ai prefera să te duci singur să bei bere…

— N-am zis asta.

— N-ai zis, dar nu-ţi place să mă iei la Clarendon.

— N-ai spus niciodată că ai vrea să mergi.

— Tu vrei să nu merg, nu eu… De ce nu mă laşi pe mine la tata? Lasă-mă şi pe urmă du-te în oraş, că te aşteaptă prietenii tăi de chef, irezistibilii tăi prieteni. Toţi afurisiţii tăi de alegători. Toţi admiratorii tăi. Am să-i spun tatii că n-ai venit şi am să-l întreb de ce n-ai putut să vii.

— Spune-i mai bine să crape!

— Drăguţ din partea ta, făcu ea. Totdeauna vorbeşti aşa de elegant?

— Îmi pare rău, am spus. Hai să uităm.

Susan nu răspunse; când am privit-o am văzut spre surprinderea mea că plângea. Am întors spre dreapta şi apoi am oprit maşina la Royden Lane, un drum îngust şi pietros pentru căruţe, la sud de Polar Road.

— Ce s-a întâmplat, draga mea?

— Nimic.

I-am dat batista.

— Trebuie să fie ceva. Nu te simţi bine?

— Nu, n-am nimic.

Am cuprins-o pe după umeri.

— Ai o rochie atât de frumoasă, şi plângi, se poate?

— Nu sunt o soţie bună. Te-ai descurca mai bine fără mine.

— Taci, fetiţo. I-am luat batista din mână şi i-am şters uşor ochii. Să stăm aici, să fumăm o ţigară, uite ce frumos e. N-avem de ce să ne grăbim.

— Da, e un loc liniştit, încuviinţă ea.

Am privit întinderea mare, înverzită, presărată cu stânci din spatele zidului de piatră care urca pieptiş spre platoul Warley. În spatele şi în stânga noastră câmpia se desfăşura luxuriantă – parcă platoul ar fi întins o limbă mare şi aspră. În maşină era foarte cald; am lăsat jos fereastra.

M-am strâns mai aproape de Susan şi i-am pus mâna pe genunchi. Cu o seară înainte băuserăm amândoi ceva mai mult decât de obicei şi adormiserăm numaidecât. Iar azi dimineaţă îi spusesem în sfârşit că Gerda ne părăseşte; atunci începuse harţa, harţa conjugală, sâcâitoare. Dar acum nu simţeam că sunt căsătorit; acum eram un bărbat şi o fată într-un Zephyr alb pe o şosea singuratică.

— Ce-ar fi să ne plimbăm un pic? am spus.

— Cu tocurile astea cui, în picioare?

I-am descheiat nasturele de sus al rochiei. Mi-a dat peste mână şi a încheiat nasturele.

— Nu. Aici, nu, spuse fără mânie.

— E rochia ta, am spus.

— E o rochie pretenţioasă.

— Virginală. Închisă bine la gât şi atât de albă, orbitor de albă. Mi-am apropiat nasul de mâneca ei. E şi scrobită, foarte aţâţătoare. Parcă aş viola o călugăriţă.

— Nu fi neruşinat, murmură ea. Scoase cutia cu ţigări. Te rog, dă-mi un foc.

Când se aplecă spre mine, geanta deschisă îi căzu pe jos. Am simţit deodată un miros greu, înăbuşitor; se vărşase o sticluţă de parfum. Am ridicat-o şi i-am pus la loc dopul.

— Ţi-ai schimbat parfumul, draga mea! am spus. A mai rămas ceva. Am tras aer în piept. Uf, maşina o să pută acum ca an bordel.

Privind sticluţa, începu iar să plângă.

— Nu plânge, am spus, de ce plângi? Am să-ţi cumpăr alta.

— Nu-mi place parfumul ăsta. E oribil. Nu mai vreau.

Mi-am aprins ţigara.

— Atunci aruncă-l o dată!

— Nu, ar fi o risipă.

Plângând încă, îşi puse parfum după ureche. Am pufnit în râs; niciodată nu mi se păruse atât de ilogică, atât de feminină, sau, ca să spun totul într-un cuvânt, adorabilă, ca în dimineaţa aceea frumoasă de iunie. Am sărutat-o.

— Pudrează-te şi gata, plecăm, am spus. E caraghios, dar uneori parcă n-ai fi nevasta mea.

— Cum adică?

Spre mirarea mea am constatat că se supărase.

— Era un compliment.

Scoase pudriera.

— Curios compliment, făcu ea. Ai un fel de a vorbi foarte bizar…

Am încercat s-o trag mai aproape de mine, dar ea se feri.

— Să nu ne vadă cineva…

— Ce, nu suntem soţ şi soţie?

— Parcă adineauri ziceai că nu, nu ziceai tu aşa?

— Ei, ziceam şi eu! Parcă asta are vreo importanţă.

Îşi scutură un fir pe praf de pe rochie.

— Adevărat, aprobă ea. N-are nicio importanţă.

Continua să se pudreze. Acum priveam o mască socială, o faţă care mergea la biserică, la o serată, la un pahar de sherry; era imposibil să crezi că în ochii aceia mari cafenii străluciseră vreodată boabe de lacrimi.

După ce termină cu pudratul, scoase sticluţa de parfum. O ţinu în lumină; mai rămăsese un pic. Se întoarse şi trăgând de gulerul rochiei îşi turnă în sân parfumul. Am privit-o fără dragoste; fără niciun motiv se îndepărtase de mine. Trupul ei era tot alături: la fel cum afară continua să existe cerul albastru fără nori. Dar ea, acum, ca; şi cerul îmi era complet străină.

N-a vorbit până am ajuns în Poplar Road. Fără să mai privească, spuse:

— Te rog de astă dată *să circuli*.

— Ce dracu' vrei să spui?

— Te rog să nu stai tot timpul cu tata să discuţi afaceri. Sau să încremeneşti lângă tipa aia, cum îi zice… Haxey.

— Hauxiey, am, spus. Dar ea parcă n-a fost invitată?

— Dacă ar fi fost, ai fi zburat s-o vezi, nu-i aşa?

— Ah, Dumnezeule, o singură dată m-am văzut cu ea. O singură dată, şi numai două minute.

— Ai fi vrut să rămâi cu ea mai mult, nu? Lasă că te-am văzut eu cum te holbai la ea în biserică – aveai o mutră atât de bleaga şi visătoare. Şi ea a văzut. Nu-i proastă, să ştii, nu-i proastă de loc.

— Habar n-are de mine, am spus.

— Nici Eva Storr, nu? Ultima dată de ea te-ai ţinut. Şi înaintea ei de Jean Velfrey. Când nu stai de vorbă cu tata, totdeauna faci curte câte unei femei.

— N-am să vorbesc în viaţa mea cu nicio femeie. Sau cu taică-tău. Niciun cuvinţel.

Susan mormăi ceva, dar nu mai auzii ce; intrasem pe

aleea casei lui Brown şi eram atent la cotitură – intrarea era atât de îngustă, încât trebuia să iau colţul pe dedeparte ca să nu zgâriu aripa maşinii. Era singurul loc unde socru-meu făcuse economie. Casa lui era cea mai mare de pe Poplar Road – cu alte cuvinte din Warley, exceptând palatul Wales şi palatul Sindram. Dar terenurile palatului Wales şi ale palatului Sindram, deşi destul de mari, după standardurile normale, nu făceau, laolaltă, ca întindere, cât cel al lui Brown. Constructorii lor folosiseră doar gresia; Brown numai piatră de Bolton Woods, din cea mai bună.

Am parcat maşina lângă intrarea principală, chiar în spatele unui Vauxhall Wyvern prăfuit, pe care l-am recunoscut îndată – era al lui Mark. Ajutând-o pe Susan să coboare din maşină, am murmurat:

— Doamne, Mark ăsta nu şi-a mai spălat rabla de un secol.

Susan trase (cu putere aer în piept, apoi zise:

— Şi mai slăbeşte-l odată pe bietul Mark cu glumele astea tâmpite. Şi încearcă şi tu să fi mai drăguţ cu Sybil.

— Da, dragă. Iartă-mă, dragă. Cum zic tu, dragă, am spus parodiind blândeţea.

Am apăsat pe butonul soneriei. Harriet, comoara familiei Brown, ne deschise. Ca de obicei pe Susan o salută mult mai călduros decât pe mine. Lucra la familia

Brown de douăzeci de ani şi era creaţia lor, la fel ca şi casa. Îmi plăcea cum arăta casă, chiar dacă unele persoane, ca de pildă Larry Silvington, spuneau că e un *Winbledon iacobit*. Îmi plăcea să-i pipăi zidurile şi totdeauna înainte de a intra, mângâiam într-ascuns ornamentaţiile de piatră. Pe Harriet nu puteam s-o sufăr fiindcă, deşi nu număra mai mult de patruzeci de ani, avea o faţă curios de zbârcită. Faţa ei nu-mi zâmbea niciodată; dacă ar fi încercat vreodată să-mi surâdă – aşa îmi

închipuiam

— Zâmbetul ar fi fost mai curând un rictus batjocoritor. Doamna Brown spunea adesea că Harriet era cu adevărat snoabă, cu ideile ei despre manierele unui gentleman.

Salonul mirosea a flori şi a fum de ţigară. Nu-şi schimbase înfăţişarea de când îl văzusem întâia oară cu zeoe ani în urmă. Familia Brown cumpăra numai lucruri trainice. Doamna Brown avea gust, sau cel puţin vorbea adesea despre „bunul gust” şi era un client obişnuit al licitaţiilor şi al magazinelor de antichităţi; dar niciuna dintre achiziţiile ei nu-şi făcea simţită prezenţa. Nu observai nici canapeaua Hepplewhite, nici bufetul Sheraton, ci doar grosimea covorului verde închis, adâncimea fotoliilor, mulţimea florilor şi a cutiilor de argint, a cupelor şi statuetelor; iar când priveai pereţii, nu remarcai cele două etajere atârnate datând din secolul al

XVIII-lea, sau colecţia, foarte nostimă de altfel, de reproduceri sportive, singurul lucru salvat din averea familiei St. Clair, ci doar tapetul greu, în relief. Mă gândeam – poate pentru a şaptesprezecea oară – că salonul ăsta ar fi putut să fie al unui om politic; ar fi fost un minunat hol de hotel sau camera de primire a unui primar.

Rose, „comoara cea nouă”, se apropie de mine cu o tavă cu băuturi. Nu-mi displăcea chiar atât de mult ca Harriet, dar era în serviciul familiei Brown numai de zece ani. Curând avea să se dea şi ea pe brazdă. În dimineaţa aceea mi se părea că-mi urmăreşte mişcările cu o deosebită luare-aminte. Mi-am luat ochii de la Norah, pe care tocmai o zărisem în celălalt colţ al încăperii şi am întrebat-o pe Rose ce face nepoată-sa. Zâmbi şi faţa ei roşie, pătrată, se făcu o clipă aproape drăguţă.

— E mare acum, mulţumesc, domnule.

Doamna Brown îi spusese odată lui Susan că nepoata

în chestiune era de fapt fiica lui Rose. Căţeaua bătrână avea şi ea părţile ei bune. Dar asta nu mă făcea să-mi placă mai mult.

M-am uitat în jur; Susan conversa însufleţită cu Mark şi Sybil. M-am îndreptat spre Norah. Doamna Brown, adâncită într-o discuţie cu canonicul Tintman, niciun mă luă în seamă.

Norah era singura. Nu părea supărată că nimeni nu-i dă atenţie şi niciun încerca să ascundă acest lucru inspectând tablourile, mobila sau antichităţile; se simţea bine aşa, nu fugea de oameni, dar niciun alerga după ei.

— Iar ne întâlnim, am spus. Pot să vă ofer ceva?

— Nu, mulţumesc. Am văzut că pe măsuţa de lângă ea avea un pahar plin cu sherry.

— Asta e deci prima dumitale vizită. Spre mirarea mea, nu găseam ce să-i spun.

— Oarecum, spuse ea. Într-adevăr, e impresionant.

— Zece dormitoare, am spus. Patru băi. Un teren de tenis, un bazin de înot, patru acri de teren…

— Patru acri? întrebă „neîncrezătoare.

— Nouăsprezece mii trei sute şaizeci iarzi pătraţi.

I-am pus uşor mâna pe braţ; sub mătasea subţire a rochiei, i-am simţit carnea moale şi caldă. Nu-şi luă braţul, dar buzele i se îndepărtară uşor. Am privit-o: asta n-aveam s-o uit. Mintea mea era plină de lucruri de care nu voiam să-mi amintesc; acum era ceva de care doream să-mi amintesc, până şi de nasturii rochiei, nişte nasturi de sticlă dantelată.

— Nu mă pricep la treburile astea, mărturisi ea. Mi-e teamă că ziaristica nu mi se potriveşte.

— Sunt sigur că nu-i adevărat, am spus. Profesia dumitale îmi place şi ţi se potriveşte…

Purta o rochie cu mâneci scurte; doream să-mi las mâna mai jos, să-i ating pielea. Avea braţe frumoase, nu

grase sau prea muşchiuloase – braţe puternice, rotunde. M-am întors spre fereastră, continuând să-mi ţin mâna pe braţul ei; ar fi putut uşor să se descotorosească de mâna mea, dar nu schiţă nicio mişcare.

— Priveşte, am spus, ce vezi nu e decât a şasea parte din terenuri.

— Mie mi-ar ajunge trandafirii, spuse ea.

Am luat mâna de pe braţul ei; eram împreună de câteva minute numai şi în cameră se mai aflau şi alţii. Îi cunoşteam pe toţi şi toţi erau indiscreţi; iar Larry Silvington, care avea limba cea mai ascuţită, tocmai se apropia de noi.

Strălucea tot în costumul lui albastru deschis de mătase italiană, cu o cravată roz pictată de mână. De necrezut, dar Larry era specialist în lânuri; venise la Warley cu vreo zece ani în urmă şi acum se pripăşise pe aici. Era o gură-spartă şi un zurbagiu, holteiul, cum spunea lumea, dar un holtei turbat, holteiul clasic, convins. Toată lumea îl simpatiza; fără a fi prea chefliu, el era totuşi sufletul petrecerilor. Până şi doamna Brown îl socotea fermecător; îşi spunea, cred, că primind în casă o fiinţă atât de extravagantă dădea dovadă că e o *femeie de lume*, ceea ce, ocazional, îi producea bucurie uşurându-i totodată rolul ei principal de amfitrioană.

Larry o prinse pe Norah de braţ.

— Admiri trandafirii, dragă? Pot să-ţi fac o clasificare. Pe arcadă, uite, sunt *Albertine* şi *Crimson Conquest*; cei galbeni sunt *Aur Sutter*. Aceia roşii-roşii sunt favoriţii mei. *Doamna Henry Boivles*. Mă întreb cum o fi arătat respectiva doamnă.

— Ăia sunt roz, l-am corectat eu. Cei roşii sunt probabil *Montezuma*.

— Asta e un simplu amănunt, spuse el.

Mă privi cu atenţie. Avea faţa turtită, netedă, cu ochi

verzi pe care pleoapele grele îi făceau oblici.

Nu era o, faţă care să fi arătat vreodată tânără şi niciun avea să îmbătrânească. Îşi mută privirea spre Norah; mă întrebam ce legături crea închipuirea lui între mine şi femeia de alături. Clătină din cap.

— Amănuntele sunt treaba lui Joe, Norah, spuse el. El e cu picioarele pe pământ, absolut pe pământ.

— Nu fi chiar atât de sigur de asta, spuse Norah. Îmi zâmbi.

Rochia pe care o purta avea culoarea ochilor ei, gri bătând în albastru, şi era cu vreo doi centimetri mai scurtă decât rochiile celorlalte femei. Unii se ruşinează să se deosebească de semenii lor, alţii o fac dinadins, bucuroşi; ei însă nu-i păsa. Era o femeie matură. De zece ani nu mai întâlnisem o femeie matură, de zece ani nu simţisem nevoia să fiu împreună cu o astfel de femeie. Şi Alice, până şi Alice, avea undeva o fisură – pierduse, cred, obişnuinţa fericirii. *Te-ar fi mâncat de viu*; ce alta ar fi putut face dacă flămânzise atâta vreme? Dar şi ea îmi dăduse ceva; mai mult decât îi dădusem eu. I-am zâmbit lui Norah; la fel s-ar întâmpla şi cu ea, la fel s-ar întâmpla cu orice femeie matură. Chiar şi acum simţeam că-i rămăsesem oarecum dator.

Susan avea o discuţie aprinsă cu Mark şi Sybil; până acum nu observasem nicio privire a ei aruncată în direcţia mea; curând însă aveam să-i dau prilej pentru o nouă criză de furie.

— N-ai cunoscut-o încă pe soţia mea, am spus.

— Fata aceea drăguţă în rochiţă albă, aruncă Larry. Stă de vorbă cu o matroană în roşu şi cu un bărbat în bluză sport. Chicoti. Azi Sybil îl cam ţine din scurt pe Mark, adăugă.

— Fii liniştit, am spus eu.

— Am să-ţi spun ceva după ce pleacă.

— Nu vreau s-aud nimic, am răspuns băţos.

Larry chicoti iarăşi.

— Multe nu vrei să auzi, tu Ochii-şi-Urechile Lumii.

Nu era omul pe care să te superi, dar în clipa aceea abia m-am stăpânit să nu-l pocnesc. Nu voiam ca Norah să mă pună în aceeaşi categorie cu el, nu voiam ca Norah să mă vadă altfel decât matur. Apoi am remarcat că pe ea o amuza; nu era rece, era indulgentă, ştia câte parale face Larry. El n-avea nimic rău; le oferea oamenilor bârfeli, aşa cum le-ar fi oferit băutură, ţigări, flori, ciocolată…

Spre surprinderea mea, Norah îl luă de braţ.

— Îţi place să le faci oamenilor mici plăceri, nu?…

Am privit-o surprins; era gând în gând cu mine.

— Fac şi eu ce pot spuse Larry.

Ne-am apropiat de Susan, Mark şi Sybil; spre uşurarea mea, Susan părea atât de adâncită în conversaţie, încât nu cred să fi băgat de seamă că *nu circulasem*. Toate urmele scenei din maşină dispăruseră de pe faţa ei, părea plină de veselie, o veselie pe care o risipea în jur cu nepăsare, cum ar azvârli o regină un pumn de bănuţi de aur, cerşetorilor. Cerşetorii, fără îndoială, erau Mark şi Sybil; Mark o privea ca şi când numai prisosul ei de viaţă îl ţinea în picioare; iar Sybil, îmbrăcată mai fistichiu.ca oricând în rochia ei purpurie, o privea, nu atât cu invidie, cât cu un fel de dragoste lacomă.

Pe obraz, sub stratul gros de pudră, se desluşeau pete vinete. Susan şi, cu mine, deci, nu fuseserăm singurii care avuseseră o scenă în dimineaţa aceea. Probabil că Sybil aflase vreuna din isprăvile lui Mark, cum se întâmpla întotdeauna. Normal ar fi trebuit să iau partea unuia dintre ei. Să mă bucur de înfrângerea unuia sau a altuia; aşa merita – să zicem – Sybil, care nu-i dădea lui Mark ce voia; sau aşa merita Mark care sucea capul unor fetişcane proaste, de fiece dată mai mici şi mai prostuţe.

În dimineaţa asta însă, îmi părea rău de amândoi. Era un sentiment ciudat, neobişnuit. Un sentiment cu care n-ar fi prea uşor să trăieşti. Am recomandat-o pe Norah; enunţarea plată, formală, a numelui, repetarea întrebării de politeţe la care nu există alt răspuns decât repetarea întrebării, mi se păreau mai ireale decât de obicei. Când firesc ar fi fost să le aduc la cunoştinţă că de faţă se afla, prezentă, în sfârşit, o fiinţă matură; era, cred singurul fapt vrednic de anunţat.

Doamna Brown sporovăia cu canonicul Tintman. Poate că şi ea fusese cândva frumoasă, poate că avusese chiar trăsături mai delicate decât Susan; dar toţi aceşti ani în care jucase rolul de Stăpână-a-Casei îi subţiaseră buzele şi-i uscaseră carnea pe oase. Canonicul Tintman vorbea ceva despre o cauză dreaptă şi despre ce-nseamnă „să fii un exemplu'1.

— Înţeleg foarte bine, spunea soacră-mea. Dar ei nu poate mai mult, nu e întreprinzător… Mă privi gânditoare.

Nu era prea greu pentru inventivitatea mea să reconstitui întreaga conversaţie sau să ghicesc ce-avea să-mi ceară. Acum eram consilier şi era bine să ai consilieri în fel de fel de comitete. În curând va trebui să mă îndrept spre ei şi amândoi îmi vor cere să intru în cine ştie ce comitet şi eu, nu-i aşa? va trebui să primesc. Ea va folosi o singură dată, cu mare efort, numele meu de botez şi va continua, stăruitor, să-mi aducă aminte ce origine am eu şi unde-mi sunt adevăratele interese. Era greu să n-o urăşti; ascultând-o însă pe Norah care-i vorbea lui Susan despre trandafiri, ura mă părăsi. Doamna Brown era un copil; şi pe copii nu-i pot urî.

— Eu ador trandafirii, exclamă Susan. De ce n-avem mai mulţi în grădină, Joe?

— Nu-s uşor de cultivat, am răspuns.

— Prostii, interveni Mark. Trandafirii a (unt foarte

rezistenţi.

— Cred că sunt, am spus.

Cuvintele acestea însă, nu însemnau nimic, niciun cuvânt pe care l-aş fi folosit n-ar fi avut vreo importanţă; important era doar faptul că nu, poţi urî un copil. Şi aici toţi erau copii, până şi Brown, care exagera proporţiile grevei autobuzelor, stânci de vorbă cu Julian Farney, directorul şcolii de la St. Alfred.

— Este o meserie grea, de mare răspundere, spunea Julian. Eu, personal, nu m-aş încumeta să conduc un autobuz, zău…

Râse nervos. Părea mai slab şi mai palid ca de obicei pe lângă socru-meu care strălucea în costumul lui nou cu carouri mari, cu o garoafă roz la butonieră.

— Şi eu am o meserie plină de răspundere, zise Brown. Şi n-am să fac niciodată grevă. N-am să cer dublarea plăţii şi nici pauze pentru micul dejun, marele dejun, pauze, mereu pauze.

Pălăvrăgea ca un copil, cu un pahar de lapte într-o mână şi în cealaltă cu un trabuc; m-am apropiat puţin de Norah, aşa încât umerii noştri să se poată atinge măcar. Voiam să-i spun ce simţeam, la iuţeală şi concis ca-n piesele acelea în care, în zece secunde, eroul este informat în şoaptă că, *de fapt*, contesa este strănepoata nelegitimă a mareşalului, că plutonul de execuţie foloseşte gloanţe oarbe, că planurile arse erau simple coli de hârtie nescrise şi că fiica contesei, care, în realitate, este agenta serviciului de spionaj englez, va aştepta cu persoanele *reale* la asfinţit în faţa porţii de răsărit a castelului Crapaud… Mă gândeam revoltat că trebuie să existe un mijloc să-mi comunic şi eu tot atât de uşor mesajul; apoi cu o bucurie crescândă mi-am dat seama că nu era nevoie de cuvinte. Ea ştia ce voiam şi fără să-i spun.

Brown îmi făcu semn cu degetul.

— Vino aici, Joe, spuse el. Vino aici şi lămureşte-l pe Julian.

— Am să-ncerc, am spus.

E copil – mă gândeam – un biet copil. Iar la şaizeci de ani eşti mai aproape de noapte decât oricând; cum de uitasem una ca asta?

Nu mă îndoiesc că Sybil se îmbăia tot atât de des ca oricare persoană din lumea noastră; nu pierdea niciodată prilejul să aducă vorba despre baia ei zilnică şi totuşi mereu mirosea a transpiraţie nespălată. Bătând-o pe umăr, mă trăsnise deodată un iz de năduşeală stătută.

— Nu mai plânge, draga me3, am spus. N-are niciun rost. Dar ce s-a întâmplat în fond?

— Nu pot să-ţi spun, bolborosi. E prea de tot, prea mult ca să mai pot răbda.

— Bine, atunci nu insist, am spus-M-am dus la bar şi mi-am turnat un whisky în care am pus şi o ţâşnitură de sifon. Era a doua oară însăptămâna aceea când o vedeam, la noi, pe Sybil plângând, întrebarea mea fusese o pură formalitate. Ştiam foarte bine de ce plângea; aflase că Mark avusese o legătură cu Lucy Harbutt. „Vacă bătrână, tâmpită şi împuţită – îmi ziceam – ai venit să-mi strici aerul!”

— Vai ce proastă am fost, se văita ea. Ce proastă şi ce oarbă! Cum or mai fi râs de mine, de o sărmană oarbă proastă!

Fraza aceasta o rosti cu o satisfacţie grotescă.

— Mai bine-ai bea ceva, i-am propus.

— Voi bărbaţii luaţi uşor lucrurile. Bea, fumează, uite nişte flori, cumpără-ţi o pălărioară… Râse. Nu sunt un copil, Joe, sunt femeie în toată firea. O femeie jignită, da, umilită, care nu mai poate îndura atâtea chinuri. De n-ar fi fost copiii, zău că de mult aş fi terminat cu toate.

Ciorapii îi atârnau pe picioare; mi-am întors scârbit

ochii. Într-adevăr, nu-l puteam învinui pe Mark; Lucy Harbutt era o femeiuşcă, o cocotă de duzină, dar măcar avea ciorapii bine traşi. N-aş fi avut nimic împotrivă s-o văd pe Lucy alături, în salonul nostru; era ea proastă, egoistă, aducea numai ruină şi necazuri, dar măcar mirosea a câmp şi a plăcere

— Nu vorbi aşa, am spus fără vlagă.

— Trebuie să mă gândesc la copii, spuse ea. Mititeii de ei, nu mă au decât pe mine.

Şi pe Susan, m-am gândit cu tristeţe; cine altcineva credeţi că avea grijă de ei acum? Deodată în sufragerie se auzi un urlet; ea Barbara.

— Dă-mi-o înapoi, obraznico, scârboaso şi rea ce eşti. Te bat – ţipa – îţi trag o palmă!

Apoi se auzi zgomotul unei perechi de palme. Urmă o linişte mormântală, apoi o hărmălaie de voci. Mă întrebam cine primise palmele; se părea – mă gândeam aprobator – că nu Barbara. Luni îmi spusese cu lacrimi în ochi că Helen îi luase maimuţoiul şi Vivien pe „domnul Mupsy” şi că Linda nu se Mai dădea jos de pe bicicleta ei; toate erau nişte rele, nişte obraznice şi eu ar fi trebuit să le pun la punct.

— Bate-le, dă-le o palmă, îi recomandasem.

— Sunt mai mari decât mine, obiectase.

— Nu-i nimic, am spus. Dă tu întâi!

Amintindu-mi, am rânjit. Era fata mea – nu se lăsa călcată în picioare.

— Sărmanii mei copilaşi, se tânguia Sybil. Se pare că nu auzise larma din sufragerie. Mă. Tem că bănuieso ei ceva.

— Sunt prea mici, am spus eu

— Linda are şapte ani. Gemenele – cinci. Vai, şi în zilele noastre, copiii sunt teribil de precoci. Ai mei sunt teribil de inteligenţi – o spun deşi nu se cade. Şi îmi surâse

– un surâs insipid. Gemenele au un tempe. Rament… Sunt la vârsta întrebărilor. Ştii?

Mi-am mai turnat un whisky. Îmi venea să casc în faţa ei – mi-ar fi făcut plăcere.

— Ştiu, am încuviinţat. E. Foarte obositor.

— Da, mie-mi spui? Şi totuşi, Joe, ce satisfacţie îţi dau copiii! Linda… e meditativă. Nu vorbeşte muie, dar observă tot ce se-ntâmplă…

— Este foarte… Sensibilă, am spus. Cu Linda trebuie să te porţi cu multă grijă.

Sybil îmi dădu pe loc replica.

— E teribil de sensibilă. Fiindcă e atât de dezvoltată pentru vârsta ei, lumea crede despre ea că e doar un băieţoi. Dar nu-i aşa. Nu. Dădu încet din cap. Linda se gândeşte tot timpul, pas cu pas. Şi după ce a chibzuit bine lucrurile, după ce a gândit problema *în întregime* – abia atunci enunţă soluţia. Gemenele, ce-i drept, sunt. Cam impulsive.

Monologul continua. Ascultam nepăsător, scoţând din când în când sunete nearticulate care nu mă angajau. Cel puţin nu se mai văicărea, nu-mi n-ai cerşea simpatie. Copiii despre care vorbea ea nu păreau să fie cei care făceau zarvă în sufragerie. Parcă urlau cu toţii deodată. Harry le spunea Scandalagii-cu-falţa-de-budincă; gândindu-mă bine acum, expresia mi se păru destul de potrivită. M-am uitat la ceas; peste o jumătate de oră trebuia să fiu la şedinţa Comitetului pentru sănătate Dacă lucrurile mergeau aşa, n-aveam să capăt nimic de mâncare.

Susan intră roşie la faţă, cu Barbara de mână. Barbara strângea la piept, cu mâna liberă, pe „domnul Mupsy”, maimuţoiul care zâmbea cu gura până la urechi. Faţa îi era mânjită cu sos de roşii.

— Te rog să vorbeşti cu fiica ta, spuse Susan. E un mic diavol.

— Te cred, am spus eu. Am auzit un vacarm, un început de conflict. Ce-a făcut?

— Le-a bătut pe Helen şi pe Vivien. Iar pe Linda a trântit-o de pe scaun.

— Vino-ncoace, m-am adresat Barbarei. Acum, ascultă-mă. Ai fost rea. Helen, Vivien şi Linda sunt musafirii tăi. Nu trebuie să te porţi urât cu musafirii.

— Nu mi-ai zis tu să le bat? ripostă ea. Tu mi-ai zis să le bat.

— Nu, draga mea. Ţi-am spus să nu fi prea blândă cu de atât…

Dar nu asta-i spusesem; trântisem o minciună. O minciună mică, totuşi o minciună.

— Eu te iubesc, am spus. Măcar asta era adevărat. Aşa că fii fată cuminte, pentru tăticul tău. Spune-le verişoarelor tale că-ţi pare rău. Promiţi? Pentru tăticu'!

— Da, tăticule; zâmbetul îi pierise de pe faţă.

— Fugi şi te joacă, răsfăţata tatii.

— Ar fi timpul să facă baie, observă Susan.

— Ai dreptate, am spus.

Barbara începu să plângă; am îmbrăţişat-o. Încercam s-o consolez, dar mi-am dat seama cu recunoştinţă, ca şi altă dată, că eu eram consolatul; ea se ridica între mine şi nedreptate. Eu mă agăţam de ea şi nu ea de mine. Eu mă agăţam de fetiţa mea pentru că-mi era frică. De ce, nu ştiam. Am împins-o înainte uşurel

— Eşti o fetiţă, am spus. Să nu te mai prind că te porţi urât cu prietenele tale.

Aprobă cu tărie, scuturând din cap şi fugi afară.

— Un cuvânt să-i spună taică-su şi face ce vrea, spuse Susan. Îl învârte pe deget şi ea ştie asta.

— Nu vorbi aşa, spuse Sybil. Nu ştii ce norocoasă eşti. Mă privi cu un aer şăgalnic. Draga mea, aş face schimb de soţi cu tine oricând. Joe trăieşte pentru copii,

pentru munca lui. Mark numai pentru plăceri. Pentru plăcerile lui josnice, sordide.

— Dai îmi închipui, spuse Susan.

— Nu, nu poţi să-ţi închipui. Bărbatul tău nu alearg.

— După orice fustă, Joe te iubeşte pe tine, iubeşte copiii, el a avut întotdeauna simţul răspunderii. Pe când Mark… Mark *s-a mutat* toată viaţa. Dintr-un loc într-altul, din silujbă-n slujbă, din aventură în aventură – lui ce-i pasă? Ah, dacă ar fi vrut ar fi făcut şi el ceva în viaţă

— Deştept e, are şi farmec… Dar lui nu-i place să fie bătut la cap, asta-i. Aşa că oamenii harnici dar nesăraţi, plicticoşi i-o iau înainte. Ah, Doamne, de n-ar fi fost atât de deştept şi de fermecător. Să fi fost şi el un bărbat muncitor şi chibzuit cum e Joe…

— Mersi, eşti drăguţă! i-am retezat-o. Se pare însă că nu mă auzise.

— Ştii ce face astă-seară? Se duce la un concurs de tras la ţintă, închipuiţi-vă. Acum cred că a ajuns acasă, mi-a citit biletul, dar el habar n-are… O să mănânce pâine cu brânză, pe urmă o să se ducă la cârciumă să bea bere şi să tragă mai departe la ţintă cu Tom, cu Dick, cu Harry, cu dracu' cu făcu", toţi se prăpădesc după el. Se simt onoraţi că au în mijlocul lor un asemenea *gentleman*!…

Ultimul cuvânt îl pronunţă cu acelaşi ton batjocoritor pe care l-aş fi folosit şi eu.

— Nu fi atât de amărâtă şi părtinitoare, draga mea, am spus. Mark nu e chiar aşa de rău.

— Nu-l mai apăra, lasă că ştiu eu cum sunteţi voi, corb la corb nu-şi scoate ochii. Şi eu, de câte ori nu i-am luat apărarea! Dar acum gata, s-a terminat. Am văzut ce-i poate pielea. Ah, Doamne, nu ştiu ce să mă mai fac… De astă dată glasul ei avu o notă cu adevărat" tragică.

— Ar trebui să bei neapărat ceva, am spus.

— Aş vrea să uit, murmură ea. Să dorm, să dorm…

Sunt atât de obosită, am primit atâtea lovituri…

— Dacă vrei poţi să rămâi la noi, propuse Susan Harry e la şcoală, aşa că o să punem patul de campanie…

Făcu la iuţeală şi veselă planul, ca şi cum eu atâta aşteptam, să mă culc pe canapea şi: să împărţeasa cu Sybil şi cu liota ei de Scandalagii-cu-faţă-de-budincă; ultima oară când îi propusesem să-l chemăm la noi pe unchiul Dick cu mătuşa Emily să-şi petreacă un *weekend*, Susan nu se arătase de loc bucuroasă, dimpotrivă…

— Nu te deranjează, nu-i aşa, Joe?

— Vai, de loc! am protestat.

— Jar Gerda nu pleacă până vineri, aşa că suntem destui ca să avem grijă de copii.

Am deschis cutia cu alune.

— Desigur, dragă. Mă bucur că pot fi de folos…

— Foarte bine, atunci. Totul s-a aranjat.

— Întreab-o însă mai întâi pe Sybil dacă vrea să rămână.

Sybil se codea.

— Drăguţ din partea ta, Susan… Dar mai bine, nu. Vreau să judec lucrurile la rece, ştii?…

Se ridică.

— Nu ştiu ce m-aş fi făcut fără voi în zilele astea. Să vă ajute Dumnezeu. Să aveţi parte de fericire.

Şi iar se puse pe plâns.

— Aş vrea să mor! strigă, apoi. Ce n-aş da să mor!

Susan o îmbrăţişa:

— Biata Sybil! Nu te necăji, dragă, las’ că avem noi grijă de tine…

Am aruncat în gură câteva alune). Acum era prea târziu ca să mai iau masa.

— Plec, i-am spus lui Susan. N-am să lipsesc mult.

Dădu din cap absentă. Era cu gândul la Sybil. Suferinţa ei zgomotoasă, dezagreabilă, umplea odaia;

aveam impresia că Se luase după mine, că se furişase aici în sufragerie, unde Gerda o dezbrăca pe Barbara

— Unde sunt ceilalţi copii? am întrebat-o pe Gerda.

— Sunt în grădina din fund! răspunse fata. Cred că plâng cu toţii…

— Am bătut-o iar pe Linda, mă anunţă Barbara după ce-şi trase bluza de pijama peste cap. A fugit. Şi Vivien şi Helen au fugit şi de da, le-am gonit!

— Foarte urât din partea ta, am spus. Dar n-am putut să-mi stăpânesc un zâmbet. Barbara îmi surâse netemătoare; am apucat-o de mijloc şi în timp ce se zbătea în braţele mele am ridicat-o sus de tot până-ri tavan. Eşti rea, am spus, eşti foarte rea!

— Să-ţi cânt un cântec! a strigat ea.

— Tăticu' trebuie să plece acum, comoara mea.

„Străluceşte soarele de vară.

Zboară fericirea, zboară…

Se opri, încruntându-se.

— Cântă mai departe, am spus.

— Am să le bat dacă-mi iau maimuţoiul şi pe „domnul Mupsy" şi bicicleta mea-Am început să râd.

— Tu eşti fata mea, am spus. Nimeni n-o să te calce în picioare.

Ochii ei mă priveau miraţi.

— Ce-ai zis, tăticule?

Am sărutat-o.

— Nimic. Noi doi ne înţelegem – tu şi cu mine.

Dădu din cap; odaia se făcuse parcă mai mare iar masa mai bogată. Dintr-odată, deşi eram flămând şi necăjit, mi-a venit să plâng de fericire.

CAPITOLUL IX

Casa lui Mark mirosea întotdeauna a peşte. Nu mirosul iute, vesel şi cald al unui magazin de peşte şi cartofi prăjiţi, nici mirosul aţâţător de vietăţi marine

comestibile – proaspăt şi dulce. Era ca şi când în fiece zi, la fiece masă, ar fi mâncat cod fiert. Nimeni în afară de mine – de mine şi de Barbara, care o spusese cu glas tare – nu părea să fi observat asta. Adesea mă întrebam dacă era cu adevărat ceva material, sau dacă ceea ce eu credeam că era miros, nu era altceva decât, duhul nefericirii.

În seara aceea mirosul acesta ar fi trebuit să dispară. Mark şi Sybil se împăcaseră, urmau să înceapă o viaţă nouă, de dragul copiilor. Masa ar fi fost o sărbătorire a împăcării, iar noi – după cuvintele cam jenante ale lui Sybil – trebuia să rupem împreună torta, cu dragoste şi prietenie.

Aşezându-ne în jurul mesei, am văzut-o ducându-şi repede batista la ochi

— Ce-i dragă, ce s-a întâmplat, dragă? a sărit Mark.

— 7 Sunt atât de fericită! exclamă ea. Stăm acasă, în casa noastră şi luăm masa cu prietenii noştri – zău, nici nu-mi vine a crede.

Ce puteai să mai zici? I-am trimis ceea ce speram să fie un zâmbet încurajator şi am sorbit o lingură de supă. Supa era sleită şi avea un gust ciudat, de nisip – de nisip şi de ceva ce aducea vag a grăsime de pasăre. Sybil mă bătu uşor pe mână.

— Iartă-mă, spuse ea. E ridicol că mă smiorcăi atâta, tocmai acum. Dar noi femeile plângem aşa, din senin, ştii? nu-i aşa, Mark?

Mark încuviinţă pe loc. Ochii îi scăpărau; m-am întrebat dacă nu se fortificase cu ceva mai tare decât vinul de Xeres pe care îl beam.

— Voi sunteţi mai delicate, vorbi el. Noi bărbaţii suntem făcuţi mai din topor, nu-i aşa, Joe?

— Tu să vorbeşti în numele tău! am încercat să glumesc.

Am mai sorbit o lingură de supă; era la fel ca prima.

— De-aţi şti cât de recunoscătoare vă sunt – ţie şi lui Susan, oftă Sybil. De n-aţi fi fost voi, nu ne-am fi aflat acum aici. Să vă ajute Dumnezeu, dragii mei.

— Pe Susan mai ales, strecură Mark.

— Să bem în sănătatea lor, adăugă Sybil-Nu mai ştia ce să facă de bucurie. Era în centrul* scenei, cu toate reflectoarele îndreptate asupra ei. O clipă, văzându-i fericirea întipărită pe faţă, nu mi se mai păru de loc neplăcut că sufrageria era atât de strâmtă şi de rece, că tapetul albastru deschis, perdelele verzi şi covorul roşu nu se împăcau de loc între de că primul fel de mâncare era ceva necomestibil şi că felurile următoare, probabil, aveau să fie şi mai rele. Nu-mi mai păsa că rochia ei nouă era prea înzorzonata, prea plină de fanfreluşuri, iar culoarea – un roşu „sânge de bou" trist, lugubru, părea anume aleasă ca să sublinieze apropierea de cei patruzeci şi cinci de ani pe care avea să-i împlinească, şi faptul că fusese o femeie ce nu-şi îngrijise niciodată tenul. Nu mă mai sinchiseam de toate acestea; îşi revenise la viaţă; biata, nesuferita, grasa Sybil se dezmorţise. Cea mai mare parte a oamenilor sunt loviţi tot timpul, până şi în somn îi fugăresc monştri, călăi, tigri şi nimeni nu-i vede aşa cum sunt în realitate. Iar eu, până atunci, n-o văzusem pe Sybil cum trebuia; parcă aş fi văzut-o mereu instalată pe scaunul unui dentist. Acum nu mai suferea, şi credea că Mark avea să-şi lase năravurile, că n-o s-o mai facă să sufere niciodată. Era fericită; scăpasem de povara, de plictiseala milei şi, contrar tuturor aşteptărilor, am descoperit că mă bucuram. Cotletele de viţel nu îndeajuns de fripte n-aveau niciun gust, mazărea era cleioasă, budinca înota într-un lichid dubios, vinul alb iugoslav fusese în aşa hal de frapat că-ţi îngheţa dintâi. Şi totuşi „bunătăţile acestea le gustam exact ca Sybil: erau obiectele sărbătorii, simbolul împăcării.

Susan vorbise foarte puţin până atunci şi abia se

atinsese de mâncare. Dar şi ea părea mişcată de duioşia clipei; de mult n-o mai văzusem strălucind de atâta drăgălăşenie. Niciodată nu fusese mai tânără; rochia ei albă de organdi, în ciuda decolteului larg, avea un aer feciorelnic de primă comuniune. Cu un orgoliu posesiv mă gândeam că era imposibil de crezut că adusese pe lume doi copii; apoi, cu teamă aproape, mi-am dat seama ce era cu drăgălăşenia aceasta a ei. Susan se maturiza, Susan era Mamă, Susan o ajutase pe Sybil, Susan îi înlesnise împăcarea cu Mark. Şi deodată am simţit că respectul meu faţă de ea se preschimbă într-un fel de veneraţie; devenise o fiinţă mai bună decât şi-ar fi îngăduit ea vreodată să fie, o fiinţă mult mai generoasă decât mine – şi recunoscând acest lucru avui o ciudată senzaţie de uşurare.

Sybil suspină.

— Sunt foarte fericită că stau aici cu bărbatul meu şi cu prietenii mei Parc-aş fi trecut printr-o furtună groaznică, infernală. Tu n-ai impresia, dragul meu?

— Da, dragă, răspunse Mark. Este exact cum spui…

Amuzat, băgai de seamă că tocmai în clipa aceea se uita insistent la sânii lui Susan.

— Vai, să nu uit; avem nişte porto, exclamă Sybil.

Dar să nu abuzăm! făcu – şi ne ameninţă în glumă cu degetul.

— Nu, nici pomeneală, se grăbi Mark să răspundă, De fapt e un obicei stupid. Eu întotdeauna am fost împotriva beţiei, tu nu, Joe? şi-mi făcu stângaci cu ochiul.

— Da, cum nu, bineînţeles…

— Aşa ziceţi voi. Lasă că vă cunosc eu…

Şi iar ne ameninţă cu degetul. Se roşise la faţă beată nu era, dar se cherchelise puţin. M-am ridicat şi i-am tras scaunul. O undă de parfum mă învălui. Era un parfum uşor de flori, nu destul de tare ca să acopere mirosul transpiraţiei. Era prima dată când observam că Sybil se

parfuma. Ehei, mi-am zis, grea noapte o să mai aibă Mari?: „Era dezlănţuită; şi cu toate silinţele mele, nu izbuteam să văd în imaginea asta decât ceva dezgustător şi nu simţeam pentru Mark decât dispreţ, un dispreţ plin de caraghioslâc.

Când femeile ieşiră din odaie, ochii lui o urmăriră din nou pe Susan. Şi iar am surprins pe faţa lui expresia aceea de dorinţă exasperată, pe care o observasem şi mai înainte.

— Eşti un bărbat foarte norocos, spuse el.

— Ştiu, am răspuns.

— Susan e un înger. Nu ştiu ce s-ar fi făcut Sybil fără ea. Zi de zi a stat lângă ea şi a ajutat-o. Sybil – ei ce să mai vorbim, ştii cum sunt femeile! Par foarte rezistente şi pe urmă odată se prăbuşesc. Numai o altă femeie e în stare să le ajute.

Vorbea ca şi când cele întâmplate în ultimele zece zile nu l-ar fi privit câtuşi de puţin; şi cum începuse să-mi înfăţişeze cu lux de amănunte felul în care o ajutase Susan pe Sybil, am simţit că m-apucă toţi dracii.

— Data viitoare vezi de fii mai atent, l-am prevenit. Ce naiba te-ai legat şi tu tocmai de Lucy – alta nu găseai în toată lumea asta?

Se strâmbă.

— Nu tu alegi fetele, băiete, nu. Ele te aleg pe ine.

Se privi în oglindă şi îşi îndreptă cravata. Era o cravată cu picăţele albastre şi cu nodul pătrat care pe mine m-ar fi făcut să arăt ca un actor şomer; lui Mark însă îi dădea un aer vesel, prosper. Purta o haină gri la două rânduri; de zece ani nu se mai purtau haine la două rânduri, şi totuşi Mark mă făcea să mă întreb, stânjenit, dacă nu cumva eu, cu costumul meu nou, la un i-and, nu eram demodat.

— Nu ştiam cine pe cine alege, am spus. Dar mai bine e să pescuieşti cât mai departe de casă.

— Tu arunci piatra! făcu el mustrător. Ştiu că m-am purtat urât. Ţie de fapt nu-ţi place portoul, spune că nu-i aşa? în orice caz e infect. Mai trebuie pritocit, dracu' ştie…

Se duse la bufet şi scoase o sticlă de whisky White Horse.

— Ăsta-i mai bun, am aprobat. Mă gândeam ce însemnase pentru mine ajutorul pe care i-l dăduse Susan lui Sybil; zece zile de mese pe apucate, zece zile de audiţie a nefericirilor lui Sybil, istorisite fie de ea, fie de Susan; zece zile în compania Scandalagiilor-cu-faţă-de-budincă ce puseseră stăpânire pe casa noastră şi intrau în ea şi ieşeau când voiau…

Mark turnă două pahare mari de whisky.

— Ţi-ai cam sacrificat confortul în ultima vreme» spuse el, ca şi când mi-ar fi citit gândurile. Regret.

— Lasă! am spus, nu te mai gândi la asta.

— Am fost un imbecil, spuse el. Da, imbecil. Dar. După zece ani simţi nevoia unei schimbări. O simplă schimbare de decor, atât. Crede-mă, eu îmi iubesc soţia.

Era dar. Că n-o iubea; cuvintele le rostise foarte repede, şi, întâia oară de când îl cunoşteam, citisem pe faţa lui vinovăţia, vinovăţia reală.

— Femeile sunt neînţelegătoare, am murmurat.

— Aşa-i. Şi fără de nu se poate… Sorbi o înghiţitură de whisky. Tu eşti băiat bun, Joe, dar poate că nici tu nu înţelegi. Lucy o fi ea o curviştină, dar m-a făcirt să mă simt iar tânăr.

Întoarse scânul şi se aşeză călare, cu o mână pe spătar. Era o poză de comedie muzicală, felul în care se aşeză frumosul husar în scena din tavernă; mă gândeam că mie atitudinea asta nu mi s-ar fi potrivit de Loc.

— Îţi iroseşti toată viaţa' nelăcând lucrurile pe care ai vrea să le faci, şi-apoi deodată, îmbătrâneşti. Copiii, când sunt mici, sunt o mare bucurie, dar uite că nu rămân

măci. Şi-atunci nu faci ce-ai vrea din pricina copiilor şi culmea e că-ţi rai seama că lor niciun le pasă de tine. Altă grijă n-au decât să-şi ia valea, să te lase, cum li se iveşte prilejul. Dacă eşti normal, trebuie să faci copii fie şi numai fiindcă femeile devin bizare dacă nu alăptează. Dar prea mult să nu-i iubeşti.

— Asta nu se poate evita, am spus.

— Ba da! ripostă Mark şi goli dintr-odată paharul. Bea, Joe, ăsta e singurul leac al durerii noastre. Îşi umplu iar paharul

— Eu mă duc să mi-l mai împrospătez un pia pe-al meu, am spus.

M-am dus la bufet şi am scos un sifon. Bufetul, ca şi masa şi scaunele, era, după numele dat de magazinele de mobile, o reproducere jacobină, cu picioare groase, curbate, canelate şi cu tăblia din faţă împodobită cu fel de fel de sculpturi. Partea de deasupra era zgâriată şi plină de cerculeţe albe – semnele celor ce-şi puseseră paharele direct pe lemn, uitând suporturile. Închizând bufetul, am băgat de seamă că hârtia dinăuntru era pătată şi scorojită. Un dor năprasnic m-a făcut să mă gândesc la sufrageria noastră din Harling Crescent, de parcă fiece clipă petrecută în odaia aceea ar fi fost o trădare. Confuz, îmi vedeam casa parcă năpădită, asediată de urâţenia, de murdăria casei lui Mark.

M-am întors cu paharul plin, la masă; sorbind din whisky, parcă mi-a mai venit inima la loc. Încă un pahar şi umflăturile acelea şi încrustaţiile de pe spătarul scaunului meu vor înceta să mă mai împungă în spinare; sau poate că, imitându-l pe Mark am să mă aşez şi eu de-a călare cu speteaza înainte. Simţeam chiar un fel de plăcere – deşi nu eram prea mândru de ea – comparând pasa lui Mark în viaţa lui cu a mea. Dar el nu arăta ca şi când ar fi ştiut că eram mai norocos ca el; pe chipul lui apăruse un rânjet

larg, un rânjet neîndoielnic de automulţumire.

— De ce zâmbeşti? l-am întrebat.

— Aşa mi-a venit, băiete. Mă gândeam şi eu cât de ciudată-i viaţa.

— Ai noroc, am spus, ar putea să fie şi mai ciudată, usturător de ciudată. Tatăl lui Lucy e omu' dracului, un hapsân…

I-am întins o ţigară. Mark dădu din cap.

— Nu, mulţumesc, băiete. Ştii că eu prefer otrăvurile mele personale…

Scoase o ţigară şi o bătu tacticos pe portţigaret. Era o mame, ca şi aceea – caracteristică femeilor – de a-şi vârî batista în mânecă, obicei care pur şi simplu mă enerva. Şi mirosul ţigării – Mark fuma întotdeauna, ca şi Susan, ţigări turceşti – mi se părea insuportabil de greţos.

— Mă mir că nu te-a snopit, am spus.

Mark râse.

— A, nu, el nu… Credea că o să m-atingă la pungă. Nu mă-ntreba pentru ce.

— I-ai dat ceva?

— Băiete dragă, ce să-i dau? eu nu pot să dau ce n-am. Uite unul din foloasele de a nu avea nicio leţcaie. Şi la urma urmelor de ce dracu' aş fi plătit? Fata a trecut de 16 ani.

— Abia i-a împlinit, am spus.

Se ridică şi deschise fereastra

— Taci, nu-mi mai aduce aminte, vorbi întors cu spatele la mine.

O adiere răcoroasă împrăştie în odaie o mireasmă dulce de liliac. Mark trase aer în piept, adânc şi zgomotos.

— Asta face bine, murmură, furat de plăcerea clipei. Face foarte bine. Urcă în tine seva…

— Ai grijă să nu ţi se urce într-o zi prea sus, am replicat.

Reveni la scaunul lui.

— Ştiu. Dar ce rost are să-mi mai bat capul cu asta? Crede-mă, Joe, altă dată eram cel mai frământat om din lume. Dumnezeule, luam parte la orice demonstraţie. Şi nu mă frământam numai pentru mine, mă chinuiam pentru toţi. A venit apoi războiul şi am aflat ce contează cu adevărat. Să te bucuri de ziua de azi! Ziua de azi nu se mai întoarce. Am vrut s-o pipăi pe Lucy, am pipăit-o. De n-aş fi făcut asta, m-aş fi bătut cu pumnii în cap că am pierdut ocazia. Acum, ştiu, mă invidieziNu-i aşa?

— Mie nu-mi place Lucy, am murmurat. Mi-am băut restul de whisky înmuiat cu sifon. Hai mai bine la nevestele noastre.

— Nu, mai stai, a spus. Lasă-le să-şi bea cafeaua şi să ne foarfece puţin – să aibă şi de o plăcere. Mai ia niţel whisky şi ce dracu', nu-l mai boteza atâta cu sifon.

L-am lăsat să-mi umple paharul.

— În privinţa lui Lucy greşeşti, am spus. Lucy cred că te place.

— Nu mă gândeam la ea, oftă Mark. Mă gândeam la tine. Uite, eu am patruzeci şi şase de ani, trei copii şi o slujbă amărâtă, pe care am căpătat-o numai şi numai prin influenţa soacră-mi. Trăiesc din împrumuturi şi singurul motiv pentru care lumea îmi dă bani cu împrumut, e că soacră-mea n-o să trăiască veşnic. Şi uite, tu, cu o slujbă grasă, însurat cu un înger de femeie… tu care eşti un stâlp al societăţii, un om de vază – eşti fericit, nu-i aşa?

— Nu cine ştie ce, am spus.

— Da, ştiu, te-ai spetit, ai muncit din greu. Dar ai avut şi un piculeţ de noroc, nu-i aşa?

După tonul pe care-l avusese, mi-am dat seama unde bătea.

— Cred că cineva ţi-a spus că Harry era prea mare pentru un copil prematur, am spus.

M-am uitat pe geam în grădină; nu mai aveai la ce să te uiţi decât la tufele de liliac şi la câteva nipral e ofilite, dar nu voiam să-l privesc pe Mark în faţă.

— Nu, să lăsăm, spuse el cu blândeţe. Dar tu *eşti* fericit, ştii bine. Şi totuşi – şi asta e important – mă invidiezi. De ce?

Cu un efort mi-am intors privirea spre el. Nu era supărat pe mine dar mă acuza. O.com luaserăm razna.

— Hai s-o lăsăm, am zis şi i-am surâs. Sunt sigur că Lucy face toate paralele; dar, îţi mărturisesc, Nu-i pe gustul meu.

— Te cred, te cred... Rânjea iarăşi. Şi altcineva nu mai există? O femeie care să-ţi placă? Ce-ai de gând?

Începu să râdă pe înfundate; spre mirarea mea, am simţit că roşesc.

CAPITOLUL X

Cavalerul avea o poză falnică, ţinând un picior pe gâtul balaurului. Armura lui era, aurie, pe scut purta zugrăvită o cruce roşie şi avea o spadă cât el de mare... Pe spadă nu se vedea nicio urmă de sânge, dar nu încăpea îndoială că balaurul crăpaseera un balaur albastru cu o coadă lungă, răsucită ca un tirbuşon şi avea un aer în ai curând patetic decât periculos. Cavalerul îşi ridicase viziera; arăta tânăr – tânăr şi grav. În celălalt vitraliu apărea cu casca scoasă, îngenuncheat înaintea unei fete cu părul negru, lung, şi cu o coroniţă de nestemate pe creştet. Deşi culorile erau cam ţipătoare, vitraliile aveau un farmec al lor. Barbarei i-ar fi plăcut, însă cred că ei i-ar fi fost milă de balaur. Dar poate că ar fi fost o greşeală să o duc la Palatul Sindram. Mai bine să rămână pentru ea un castel, cum fusese întotdeauna pentru Tom Sindram, judecând după colecţiile de armuri, săbii, tapiserii şi toate celelalte. El îşi făcuse averea în secolul XX în Leddersford; dar aici, la Palatul Sindram, fusese un baron spintecător din Evul

mediu, sau mai probabil vreun tânăr cavaler care omora balauri.

Pierdusem şirul cuvintelor; m-am oprit şi am băut niţică apă.

— Şi ajungând aci, am putea să ne oprim, am spus. Mai ales că e o frumoasă noapte de vară. Am schiţat pe scurt modul de organizare al administraţiei locale. Am încercat să vă înfăţişez un tablou a ceea ce face de fapt un consilier ca să-şi justifice existenţa. Dar mai e încă o chestiune pe care vreau s-o ridic în concluzie…

Am privit-o pe Norah care stătea în ultimul rând alături de un tânăr eu o cămaşă de un roşu aprins şi mi-am pierdut iar şirul. Mi-am întors ochii de la ea şi timp de trei minute, le-am explicat că aş putea vorbi mai mult despre administraţia locală, dar că nu voi mai adăuga decât un singur lucru. Am zâmbit auditoriului şi am mai băut o înghiţitură de apă începuseră să se cam foiască: trebuia să termin, şi cât mai repede.

— Multe lucruri rele se petrec în administraţia locală. Este încă departe de a fi o instituţie perfectă. Ar putea fi infinit mai bună. Ei bine, doamnelor şi domnilor, leacul se află în mâinile dumneavoastră. Cu riscul de a mă repeta, o voi mai spune încă o dată. Eu nu vă cer decât să priviţi cu un ochi mai ager administraţia locală. În orice caz, participând la acest curs aţi şi dat dovadă că înţelegeţi să păşiţi pe această cale. Cer fiecăruia dintre dumneavoastră, care se simte în stare să îndeplinească funcţia de consilier, să facă tot ce se poate ca să devină cu adevărat un consilier. Nu contează ce politică faceţi: sarcina dumneavoastră e clară. Am ridicat glasul. Adresez – am spus – adresez acest apel mai ales oamenilor tineri din auditoriu. Ştiţi care este definiţia imbeciluluiadevărata definiţie vreau să zic. Imbecilul e individul care nu se interesează de problemele publice. Vă rog să nu fiţi

imbecili. Da, urmăriţi-ne ca nişte şoimi. Veniţi cu întrebări. Criticaţi-ne. Înjuraţi-ne chiar, dacă meritǎm. Dar, întâi şi întâi, alăturaţi-vă nouă. Alăturaţi-vă nouă în munca noastră pentru binele public; alăturaţi-vă nouă ca să facem din democraţie o realitate. Vă mulţumesc, domnilor!

M-am aşezat, întrebându-mă, cum obişnuiam întotdeauna, pentru ce le mulţumisem în fond? Guvernatorul se ridică şi rosti frazele uzuale: că sunt un înnoitor, că umblu cu picioarele pe pământ, că dau dovadă de spirit practic, că posed o experienţă neobişnuit de cuprinzătoare în administraţia locală… M-am uitat din nou la Norah. Purta o rochie albastră ca cerul, cu păsări pe ea, aurii; era închisă până sus, sub bărbie, dar fusta abia îi acoperea genunchii. Stătea picior peste picior; am auzit un foşnet slab, sunetul nylonului frecat de nylon.

Zgomotul ăsta mă înnebunea; nu era prea tare, nu l-ai fi putut auzi dacă n-ai fi ciulit urechea – era ca atunci când îţi treci degetele peste o sticlă. Asta atinsese în mine un nerv foarte sensibil, trezise o senzualitate pe care o credeam domolită. Am început să pricep ce-nseamnă pentru un bărbat dorinţa de a viola o femeie. Nu. Actul sexual în sine – nevoia violului!

Mark zicea că partea proastă în treaba asta e că femeia-i de vină. Acum – în ce mă privea pe mine – vina o purta Norah. Mă întrebam dacă ea ştia lucrul acesta, dacă dezvelirea genunchilor – albi şi rotunzi – fusese voită; iar zâmbetul ei abia fluturat avea aerul să spună că niciun se gândea să-mi dea ce voiam eu – şi nu voia pur şi simplu fiindcă nu mă considera bărbat.

— Şi acum, vorbea guvernatorul, domnul Lampton va fi amabil să răspundă întrebărilor dumneavoastră.

S-a lăsat o linişte grea. Era ca şi cum încăperea i-ar fi intimidat, ca şi cum pereţii îmbrăcaţi în lambriuri de stejar, imensul cămin gol şi chiar şi vitraliile le-ar fi luat tuturor

piuitul. Sau poate mirosiseră că nu ţinusem să vin acolo, că nu prea credeam în ce spusesem şi că tot ce mă interesa în clipa aceea era dacă aveam să mai văd câţiva centimetri în plus din piciorul unei tinere şi. Frumoase femei.

Apoi un băiat într-o cămaşă sport albastră – numai eu şi guvernatorul purtam haine – începu să bălmăjească ceva fără cap şi coadă despre politica şi administraţia localăel îşi închipuia că politica putea fi ţinută la distanţă de administraţia locală; i-am răspuns pe scurt şi ferm că asta nu-i cu putinţă. Am continuat să răspund la întrebări, în mijlocul unei zăpăceli plictisitoare: nu au consiliile prea mică putere? nu au consiliile prea mare putere? sunt oare unităţile administrative mari cu adevărat eficiente? şi cât timp îşi va mai menţine Warleyul independenţa? Spre sfârşit a trebuit să fac un efort ca să-mi stăpânesc nervozitatea. Erau tineri, se presupunea că au o educaţie bună, dar ei habar n-aveau, cereau să se facă dreptate, voiau ca balaurul să fie doborât. Apoi am observat că Norah mă privea. Imediat după aceea îi şuşoti ceva vecinului ei.

Tânărul în cămaşa roşie se ridică. Avea pe faţă un zâmbet neplăcut. Pielea îi era galbenă, gingiile vinete, dar dintâi îi străluceau, puternici, sănătoşi. Şi-i arăta în diverse feluri: am simţit că o să-mi pună o întrebare grea, ca să mă încuie.

— Dacă îmi permiteţi, spuse el, aş vrea să fiu foarte concret. Domnul Lampton a făcut mult caz aici în legătură cu faptul că administraţia locală este condusă în mod public. Că onoratele consilii, vreau să spun, nu au nimic de ascuns, că de sunt întotdeauna bucuroase să informeze cetăţenii exact despre activitatea lor.

Am aprobat cu o înclinare a capului.

— N-aţi fi dispus, domnule Lampton, să reveniţi mai pe larg asupra acestor probleme? Şi-apoi sunteţi chiar atât

de sigur că aceasta este realitatea?

Norah zâmbea acum. Am avut sentimentul unei trădări. Ca şi când aş fi fost judecat, ca şi când împotriva mea s-ar fi urzit un complot.

— Desigur că aceasta este realitatea, am răspuns.

— Cum explicaţi atunci faptul că adunările consiliului se ţin cu uşile închise, că nici presa nu are voie să participe la de – şi asta de un mai puţin de trei ori în ultimele douăsprezece luni? Şi aş mai adăuga că acest fapt s-a petrecut ori de câte ori s-a luat în discuţie o anumită chestiune. Şi asta nu-i tot. Comisia pentru locuinţe…

Vocea lui cam aspră o tot ţinu astfel, scrâşnind; după ce a vorbit patru minute, am încetat de a mai fi atent ia ce spunea.

Nu-l mai asculta aproape nimeni pentru că nu se limitase la o singură chestiune; când mai aduse vorba şi despre mult tărăgănatul plan al ştrandurilor publice m-am uitat ostentativ la ceas şi apoi cu o rugăminte în ochi la guvernator.

— Mă tem că trebuie să vă întrerup, domnule Graffham, interveni guvernatorul. Nu pentru că domnul consilier Lampton nu ar voi să vă răspundă la întrebări. Dar am impresia că dumneavoastră ţineţi aici un fel de pielegere…

I-am zâmbit.

— Mă tem că astă-seară nu mă aflu la locul potrivit, am început. V-am prevenit de la începutul cuvântării că nu sunt un bun orator, iar acum, după expunerea foarte lucidă şi amănunţită a domnului Graffham asupra lipsurilor consiliului districtual al oraşului Warley, mă mir de îndrăzneala pe care am avut-o de a lua aici cuvântul. Dar domnul Graffham a pus o întrebare. E într-adevăr o întrebare justă. O întrebare care trebuia pusă şi, ca să fiu sincer, care speram că nu va fi pusă. Fiindcă, recunosc, e

greu să-i găseşti un răspuns…

Şi totuşi într-un fel răspunsesem, făcând paradă de noţiunea de membru de consiliu – zicând că toţi membrii sunt devotaţi binelui public ş.a.m.d. În orice caz chestiunea nu prea mai avea importanţă, simţeam că seara se terminase, că toţi se săturaseră de problemele administraţiei locale. Eu ghicisem asta şi mă gândeam mulţumit că lui Graffham îi scăpase. Apoi mi-am amintit că el era cu Norah şi eu nu, şi toată mulţumirea mea se spulberă.

După ce s-a terminat întrunirea l-am întrebat pe guvernator cine e Graffham.

— E un individ foarte de stânga, răspunse guvernatorul.

Îşi umplu pipa. Am remarcat că avea o mutră care nu mergea de loc cu pipa – o figură lucioasă de prelat, de episcop… Acum, privind-o, găsii că semăna cu faţa lui Graffham. N-avea pe ea nicio urmă de nelinişte. Îşi aprinse pipa; răspândea o duhoare neobişnuit de tare şi de acră.

— Tutun negru, explică clăingurul tutun care mai are un gust… Da, şi ai adus-o bine din condei – mi-a plăcut.

— Din ce trăieşte?

— A, asta chiar că e o întrebare. Şi încă una foarte nimerită. E profesor undeva în Leddersford. Ai văzut ce rochie picantă purta Norah Hauxiey?

— E o fată foarte nostimă, am spus.

Se uită la mine şiret.

— Şi foarte ambiţioasă, răspunse. Nu cred că o să stea mult timp în nord.

— Nimeni nu stă locului, am spus.

Şi Peter e ambiţios. Seamănă mult unul cu altul.

Tăcu. Graffham şi Norah se apropiau. Graffham îmi întinse mâna.

— Cred că o cunoaşteţi pe Norah. Mă numesc

Graffham, nu ştiu dacă aţi auzit până acum de numele meu?

— A auzit, spuse guvernatorul. A fost într-adevăr impresionat de întrebarea ta, Peter.

— Dimpotrivă, eu am fost impresionat de răspunsul dumnealui, o întoarse Graffham. Găsesc că e un conservator simpatic.

— Pişicher vreţi să spuneţi – am ripostat. Ăştia sunt cei mai periculoşi.

— Şi însetat, pe deasupra, sunt sigur, adăugă guvernatorul. Domnilor, să trecem în camera funcţionarilor.

— Perfect! exclamă Graffham. Domnule Lampton, ştii de ce vin săptămânal aici? Pentru că guvernatorul face cinste cu bere. Şi termină totdeauna întrunirile cu o oră înainte de închidere…

Apoi vorbi despre binefacerile berii, vara, pe caniculă; mergând pe coridorul lung, cu mozaic pe jos, ce ducea spre camera funcţionarilor, atacă tema legii engleze a băuturilor alcoolice, pe urmă, pe nesimţite, se legă de planul primăriei pentru construirea unor ştranduri publice. Norah vorbi foarte puţin; şi cu toate că îmi adresa mie toate observaţiile, am observat că ori de câte ori mă apropiam de ea, Graffam se inter punea; la un moment dat mă apucă chiar de rever

— Trăim ca la închisoare, spuse el. Şi dacă vrei să ştii ce-i o închisoare, poftim, priveşte zidurile acestui monument pseudomedieval. Şi cetăţenii oraşului vor bazine de înot.

— Au râul, am spus. Ca să nu mai vorbim de canal.

— Hoituri de câini morţi, curenţi, buruieni, replică el. L-ai lăsa pe copilul dumitale să se scalde în râu sau în canal?

Am alungat din minte imaginea Barbarei. În ultima

vreme numai ideea că ar fi putut s-o pândească o primejdie, mă îmbolnăvea de frică.

— Batem câmpii, am spus. Planurile pentru bazine sunt acum în studiu.

— Barem de-ar fi adevărat, răspunse el.

— Norah poate confirma, am replicat.

M-am îndreptat spre ea. Dintr-odată odaia aceea mică şi mizerabilă, cu lambriurile de stejar acoperite pe jumătate cu anunţuri, mi se păru, iarăşi, mai curând un alcov decât un birou de institut.

— Nu-i aşa că vom avea şi noi ştranduri, Norah?

Aveam o plăcere aproape sexuală să-i rostesc numele de botez; iar acum, fiind mai aproape de ea „puteam să-i miros distinct parfumul de lăcrămioare.

— Consiliul discută problema, spuse ea. Şi una e a discuta şi alta a trece la fapte…

— Eşti neloială, am spus. A fost ales chiar şi locul.

— Da, la Palace. Într-adevăr ar fi ideal. E central, aveţi alături calcanul clădirii principale, care în orice caz e un ghimpe în ochi. Dar ce se-ntâmplă dacă Amborough nu vrea să vândă?

Părea că ştie multe despre chestiunea asta. Amborough, proprietarul. Cinematografului Palace, nu voia să-l vândă primăriei.

— Eu nu reprezint întreg consiliul, am ripostat. Eu nu pot să vă spun ce-o să i le sau ce n-o să fie. Dar dacă s-a hotărât că Palace este singurul loc posibil, există căi şi mijloace de a-l obţine. Să nu spuneţi însă că o ştiţi ale la mine…

Graffham avu un râs ca un nechezat.

— Eşti foarte prudent, domnule consilier Lampton. Vrei să spui cumpărare cu sila?

Sorbi o înghiţitură de bere. Avea gâtul sfrijit; vedeam cum aluneca pe el băutura. N-avea fizicul sau figura

potrivită unei cămăşi roşii, sport; m-am întrebat cu gelozie ce găsea Norah la el. Mi-am închipuit faţa lui cu fălci mari gălbui-vineţii alături de a ei în pat; când i-am răspuns, mi-a fost greu să-mi stăpânesc iritarea din voce.

— Dacă va fi absolut necesar, se va proceda şi aşa. Sau mai bine zis, dacă onoratul consiliu va socoti că e absolut necesar. Deşi, după cum ştii, partidul meu nu pune niciun preţ pe procedeele astea.

— Vom vedea, spuse Graffham. Dar dacă mi-ar plăcea să fac pariuri…

Norah clătină uşurel din cap. Omul în cămaşă roşie se opri.

— Ah, da, mi-am adus aminte, Norah, exclamă el. Am promis familiei Hewley să cinăm cu ei.

Problema era uşor de dezlegat. Hewley era conducătorul grupului laburist din consiliu şi Graffham vorbise cu el. Hewley considera că nu se va aproba vânzarea cu forţa. Era un individ care peste tot vedea comploturi sinistre de-ale conservatorilor, şi avea mândria că nimic nu putea să scape ochiului său de stânga, vigilent şi neiertător. Lui nici prin cap nu i-ar fi trecut că făgăduiala noastră de a construi ştranduri putea să fie altceva decât o şmecherie electorală şi când lansa câte un zvon, în imaginaţia lui gogoaşa căpăta proporţii.

Ce-avea să se mai laude în faţa lui Graffham şi Norah! Mă gândeam că era singura plăcere de care se bucura şi el în viaţă, sărmanul. Familia lui trăise mult timp în Warley, dar nu făcuse niciodată avere; iar nevastă-sa, care nu împărtăşea dragostea lui pentru neprivilegiaţi, îl cicălea într-una că la 45 de ani nu era decât asistent şef la Warley Secondary Modern, şi că acolo avea să rămână îngropat. Era amară şi închistată. Amară şi închistată; de ce oare îmi revenea atât de des în minte fraza asta?

— Eu o iau în partea asta, i-am spus lui Graffham. Pot

să te duc cu maşina, dacă vrei.

— Am cu ce merge, spuse el.

— Bine. Salutări din partea mea consilierului Hewley. Îmi pare rău că n-a venit în seara asta aici. Spune-i să n-aibă grijă cu ştrandurile, chestiunea e ca şi aranjată.

Spre surprinderea mea Norah părea supărată.

— Ai un aer cam protector, spuse ea.

— Am un respect imens pentru domnul Hewley, am răspuns. Ştiu ce înseamnă pentru el acest proiect. Ştiu că dumnealui s-a opus când Palaeeul a început să fie construit acolo. Dumnealui fusese de părere că locul acela era mai bun pentru un bazin de înot. Iar acum când Palaceul s-a închis, desigur că nu-şi poate imagina alt loc. E şi de înţeles…

— Mai există şi alt loc? întrebă ea.

— Sincer vorbind, n-aş putea să-ţi spun, dar s-ar putea să mai existe unul…

— E tocmai răspunsul pe care-l aşteptam, spuse ea. Eşti foarte inteligent, domnule consilier Lampton.

— Nu-mi spune aşa, am zic. Te rog, nu-mi spune aşa. Mă simt ca un moş de o sută de ani…

Spre mirarea mea, obrajii i se colorară puţin.

— Sunt cam aspră, recunosc.

— Nu face nimic. Fetele nostime cu rochii nostime pot să-mi spună ce vor.

— De fapt, nici nu-ţi prea pasă, nu?

Şedea lângă fereastră: lumina soarelui părea acum şi mai puternică. Privind forma pulpelor ei reliefate prin rochie, am avut siguranţa smintită că eu silisem lumea să se mişte spre apus, în aşa fel ca materialul rochiei ei să fie mai străveziu, s-o pot vedea – chiar dacă numai pentru câteva clipe – ca pe-o femeie şi nu ca pe o lecţie de opinii. Cu opiniile astea mă lămurisem; eram sătul de de până în gât, chiar şi de cele pe care mi le debita socru-meu. Ce-mi

păsa mie de ştranduri – ce-mi păsa mie de administraţia locală. Dar asta nu din pricinile pe care le presupunea ea. Norah era singura fiinţă din odaie care ar fi priceput motivele indiferenţei mele: însă nu puteam să-i înşir acum aceste motive. Ea mă socotea un om perfect cinic, îmbrăcat într-un costum nou de mohair, un tip care poseda puterea ca pe butonii de aur ai manşetelor, nu cu ostentaţie, însă măgulit când strălucirea lor bogată se făcea simţită.

Mi-am dat seama că toată lumea aştepta răspunsul meu. Îmi venea să-i dau tocmai răspunsul pe care ea îl aştepta, chiar dacă asta n-ar fi fost decât un impuls pentru a-i împinge pe toţi ceilalţi într-o aparenţă de viaţă. M-am uitat în jur: părea o mulţime ştearsă, nici prea tineri nici prea bătrâni, cu o tendinţă vestimentară spre pulovere şi veste de lână şi pantofi cu tocuri joase. Apoi am zărit-o şi pe doamna Fulwood, grasă, molâie, într-o rochie de stambă spălăcită cu tivul descusut. Doamna Fulwood era cea mai neobosită activistă din Warley, membra tuturor comitetelor şi organizaţiilor, cu excepţia francmasonilor şi a „celibatarilor”; ea era şi paznica spontană a contribuabililor. La primărie, chiar aşa i se zicea „Căţeaua de pază”. Nu mă înghiţea de loc, cum nu înghiţea pe niciun consilier: partidul conservator refuzase de două ori, fie s-o treacă pe liste, fie să-şi retragă vreun candidat pentru a-i da ei posibilităţi ca „Independentă14. De fapt nu putea suferi niciun fel de consilier; celelalte două partide aveau faţă de ea aceleaşi sentimente ca şi noi.

Acum aştepta să scap o vorbă deocheată sau vreo reflecţie cinică, ceva care să-i asigure muniţii în vederea unuia dintre atacurile ei obişnuite pe care le dădea împotriva consiliului. Persoana doamnei Fulwood nu conta prea mult; n-aveam însă o majoritate prea. Mare, ca să riscăm cât de cât.

— De ce anume spuneai că nu-mi pasă? am întrebat-o pe Norah.

— De pildă de ştrand. Nu crezi cu adevărat că asta e important. Sau de locul unde va fi plasat. Sau politica

— De politică abia dacă te-ai atins…

Graffham îi puse mâna pe umăr.

— Trebuie să plecăm, spuse el. Eşti foarte crudă, Norah. Nu vezi că bietul om e obosit?

I-am ghicit numaidecât intenţia.

Domnule Graffham, am spus, te rog, nu mă salva.

Norah nici n-a început încă să-mi pună marile întrebări. Dă-mi însă voie să afirm un lucru: ştrandul mă interesează în mod sincer. Mă interesează foarte mult tor ce priveşte bunăstarea oraşului. Să ne oprim aici. Despre politică o să discutăm noi altă dată. I-am întins mâna.

— Aştept cu nerăbdare, spuse el. Avea palma năduşită; mi l-am închipuit cum o mângâia pe Norah şi am simţit că mă împunge în inimă ghimpele geloziei.

Doamna Fulwood mă dăduse uitării – îşi îndreptase acum atenţia asupra guvernatorului; tensiunea scăzuse tot atât de repede cum crescuse.

— Nu ştiam că pui atâta pasiune în lucruri, i-am spus lui Norah. E o revelaţie plăcută. Nu uita că ai promis să ne faci o vizită. Am să-ţi arăt trandafirii.

— Mulţumesc, spuse ea. O să ne facă plăcere, nu-i aşa, Peter?

Tânărul în cămaşa roşie o luă de braţ posesiv, mai mult ca un poliţist decât ca un îndrăgostit. Deschizând uşa, o clipă curentul de pe sală îi lipi fusta de şoldiri; am observat că nu erau chiar atât de înguste cum păreau la prima vedere. N-avea şolduri băieţoase, avea şolduri de femeie care a făcut copii.

Uşa se închise. Mi-am terminat berea şi m-am dus la masă să deschid altă sticlă. Dar chiar în timp ce o

deschideam mi-am dat seama că nu mai aveam chef să beau. Aveam s-o beau, dar fără plăcere. M-am îndreptat spre fereastră; curtea era aproape goală – doar vreo cinci-şase maşini şi un microbuz Volkswagen.

Cu excepţia Zephyrului meu şi a unei M.G. Midget roşii, strălucitoare, maşinile erau vechi şi cam rablagite. Am încercat să-mi confecţionez un sentiment de superioritate, zicându-mi că a mea era cea mai nouă şi cea mai scumpă, dar n-am reuşit decât să mă gândesc iarăşi la Norah.

Guvernatorul se apropie de mine.

— Dumnezeule! exclamă el. Mai sunt multe ca ea în Warley? aruncă o privire în spate spre doamna Fulwood, care îşi îndreptase acum atenţia spre o femeie tânără pe care am recunoscut-o, ajutoarea de bibliotecară.

— E unică în felul ei, am spus. După ce meşterul a făcut-o, a spart tiparul.

Graffham şi Norah se urcară într-un Ford popular. Când maşina a pornit, m-am îndepărtat de fereastră. Atât aşteptasem; dar acum când sosise momentul, nu puteam suporta să-i văd plecând împreună.

— Fantastic loc, vorbea guvernatorul. Uită-te la curtea asta. Atâta piatră – Dumnezeu ştie cât o fi costat s-o care până aici, sus.

— Nu-i plăcea pavajul, asfaltul, am spus. Pe vremuri aici parcau până la 100 de maşini, şi toate conduse de şoferi. Ehei, când Tom Sindram dădea recepţii, o făcea în stil mare

— Şi eu care credeam că era zgârcit, spuse guvernatorul.

— Era. Dar nu când îşi primea prietenii de afaceri – asta e cu totul altceva. El zicea atunci că „arunca pâine pe apă”.

— O sută de maşini, exclamă guvernatorul. Fantastic!

— Seară de seară inspecta crenelurile, am continuat. Şi noaptea punea să se închidă grilajele.

— Acum au fost scoase. Mi se pare că eu am luat hotărârea asta. Apropo, consiliere Lampton, sper că nu te-au ofensat întrebările acelea, ca să zic aşa, animate…

— Cu cât sunt mai animate, cu atât e mai bine, am răspuns.

— Foarte frumos din partea dumitale c-ai venit, deşi ai fost anunţat atât de târziu. Să nu-ţi închipui însă că lucrul acesta nu va fi apreciat…

— Sunt întotdeauna bucuros să vă dau o mână de ajutor, am spus.

Din pasaj se auzea o melodie. Era melodia veche a Verei Lynn, *Auf Wiedersehen*; m-a cuprins o melancolie plăcută. Odaia începu să se golească.

— Avem o mică reuniune intimă, spuse guvernatorul. Vrei să vii cu noi?

— Nu, mulţumesc cam târziu.

„O să ne mai întâlnim, o să ne mai întâlnim, draga mea. Mai bine ar fi să nu ne întâlnim, dar ce să-i faci, oraşu-i mic”. Am s-o văd la biserică, am s-o văd la „Thespieni”, în casele altora, aş putea să o văd chiar la mine acasă, dacă aş vrea să mă chinui. Acum nu voi mai putea privi Palatul Sindram fără să mă gândesc la ea.

Mi-am luat rămas bun şi am ieşit repede afară, să nu mă observe doamna Fulwood. Se întuneca; în timp ce maşina clănţănea trecând peste podul mobil, am început să presimt cu o intensitate absurdă aventura. Nu sfârşeam ceva, nu mă eliberam – ieşeam din castelul de pe deal coborând pe drumul întortocheat şi îngust. Norah era acolo, cu plopii de pe marginea drumului, cu mestecenii argintii de la cotitura următoare; în clipa aceea se afla la familia Hewley. Şi mă avea, mă purta în gând; mai curând ne amintim de cei cu care nu suntem de acord decât de cei

cu care suntem perfect de acord.

Apoi m-am gândit la doamna Hewley. Nu demult auzisem, pe căi ocolite, că spusese despre mine că aş fi un „filfizon în retragere”. Probabil că acum îi istorisea lui Norah povestea vieţii mele; cu siguranţă că nu-i va spune nimic care să mă pună într-o lumină favorabilă. Eu voi fi eroul negativ al piesei, ticălosul cu mască pe obraz, ridicat din rândurile clasei muncitoare, nu prin inteligenţă, nici prin străduanii, ci însurându-se pur şi simplu cu fata unui bogătaş. Şi povestea cu Alice va fi iar dezgropată; şi ce-avea să mai iasă din gura doamnei Hewley! M-am gândit că probabil doamna Hewley răspândise zvonul că eu i-aş fi spus lui Alice că mă săturasem de ea, că e o femeie bătrână care se ţine scai de mine şi că cel mai bun mijloc de a ieşi din încurcătură ar fi să se sinucidă.

Chiar dacă nu ea lansase zvonul, îl avea încă proaspăt în memorie. Iar domnul Hewley şi Graffham, bineînţeles, n-aveau să-mi ia apărarea.

M-am oprit să privesc oglinda şi m-am uitat îndărăt spre Palatul Sindram. Era oribil şi mare cât să încapă în el o sută de consilii; un moment barbar al lăcomiei şi al egoismului, expresia parvenirii, materializarea în piatră a unui vis de copil. Şi totuşi făcea să-l priveşti; m-am simţit fericit contemplându-i acum silueta melodramatică, proiectată pe fundalul amurgului.

Am pornit iar motorul. Norah asculta probabil povestea vieţii mele stând în căsuţa familiei Hewley, ca într-o cutie acoperită cu pietriş. Nu, nu va auzi nimic nobil despre mine; dar nici ceva plictisitor.

Şi cine ştie, poate că tocmai asta îi va aţâţa curiozitatea; un filfizon nu e o fiinţă umană vrednică de laude, dar are o oarecare strălucire. Nu ajunsesem chiar atât de departe cât dorisem; eram mai gras decât trebuia, Susan începuse iar să mă cicălească, nu eram atât de

deştept.ca Graffham şi nici bogat ca tânărul Hethersett; în schimb aveam trecere la femei. Ştiam că discursul meu de la Palatul Sindram fusese o performanţă de duzină, ceva curgător, coerent, limpede expus şi cu glas tare, dar fără. Pic de originalitate, şi îmi dădeam seama că o sâcâisem, o enervasem pe Norah. În pat însă, în pat ar fi fost cu totul altceva…

O şi vedeam lângă mine; vântul intrând pe fereastra deschisă, i-ar fi răvăşit buclele tunse scurt în timp ce ea şedea cu mâna nepăsător aşezată pe genunchiul meu. Dacă o doream, nu era exclus să-mi pice în laţ; dorinţa molipseşte când e foarte puternică. Era momentul să intervină o schimbare, era momentul ca viaţa mea să capete alt curs. Mark o nimerise: îl invidiam! Parcă-i auzeam vocea ironică. *Altcineva nu mai există*? *O femeie care să-ţi placă*? *Ce ai de gând*?

Şi atunci, încetinind, ca să trec peste podul ce ducea spre Pasul Veveriţei, ştiam ce aveam de gând. Foloseam logica cea mai directă, ca pe vremea când eram burlac. Ultimii zece ani aş fi vrut să-i dau uitării. Îmi plăcea Norah, dacă acesta nu, era un cuvânt prea slab; dar n-aveam să întreprind nimic, aşa cum procedasem şi cu Jean, atunci când fusese cazul.

Peste un minut voi fi în Market Street, în două minute în Stllair Road şi în cinci minute voi ajunge acasă, iar soţia mea va pregăti masa de seară şi după-masă voi bea un whisky şi mă voi duce la culcare; atunci voi putea să-mi închipui că femeia de lângă mine este Noraâi. Eu nu eram Mark, n-aş putea niciodată să fiu Mark; dar în privinţa asta, cel puţin, îl întrecusem.

CAPITOLUL XI

Străbătând coridorul spre biroul meu, mă gândeam concentrat la Hilington, căruia i se dăduse în primire maşina de calculat electronică. Era un tânăr palid, cu părui

dat cu briantină, despărţit la mijloc printr-o cărare, cu buzunarul de la piept înţesat de tocuri, creioane şi care purta totdeauna gulere înalte, demodate şi un ac de cravată destul de fistichiu, ca un baston de vânătoare. Ori de câte ori îl vedeam, mă apuca stenahoria şi făceam pe dracu' în patru, numai să nu dau ochi cu el. Rareori reuşeam însă; aveam o certitudine sinistră că acuşi-acuşi am să mă pomenesc cu el în faţă şi o să mă apuce de nasture; şi n-ar fi avut nicio justificare – era subalternul lui Middridge, nu al meu. Mi-am amintit cu precizie că de fapt Middridge răspundea de tot ce era în legătură cu maşina electronică de calculat. Era ceva la care ţineam foarte mult. Middridge îşi petrecuse toată viaţa aducând ghinioane altora şi acum, în sfârşit, şi le purta lui personal, în exclusivitate.

Coridorul mirosea plăcut a vopsea proaspătă şi-mi venea – o pornire absurdă – să ating pereţii gălbui, strălucitori, să văd dacă mai erau umezi. Cinci ani la rând îl pisasem pe Middridge să mai învioreze niţel partea asta a uzinei; şi, cu o lună în urmă, cu totul pe neaşteptate, îmi făcuse hatârul. Se învoise chiar să pună şi un glasvand la capătul coridorului. Acum, prin acest glasvand, vedeam lumina soarelui. Am iuţit pasul. Apoi, când am ajuns în dreptul camerei maşinii electronice, Hillington îmi apăru deodată în cale… Era a treia oară în ultimul timp; mă întrebam cum naiba ghiceşte momentul exact când treceam pe lângă uşa lui.

— Aş vrea să discut ceva cu dumneavoastră, domnule, începu el.

Purta o haină neagră de alpaca lucioasă; adăugând la asta cărarea şi gulerul înalt, puteai să crezi că rămăsese în urmă cu trei decenii. Ar fi putut figura într-unul din manualele ilustrate pentru uzul funcţionarilor, pe care le studiasem înainte de război; intrând cu el în camera

maşinii electronice am simţit că mă apucă obişnuita stenahorie. El era deci subalternul lui Middridge şi prin el Middridge mă vâra în buclucurile lui, îmi transmitea şi mie ceva din ghinioanele de care avea parte.

— Mă grăbesc, am spus. Dar dă-i drumu', bătrâne. Zii ce-ai pe suflet.

Ori de câte ori îl aveam în faţă pe Hillington mă pomeneam folosind expresii din astea de o jovialitate învechită.

— E ceva grav, domnule. M-am gândit foarte mult la problema aceasta. Am de gând să demisionez.

— Cu toţii avem din când în când gânduri de astea; am spus. Dar ce s-a întâmplat?

— Eu nu mă las înjurat, să ştiţi! Dar ce s-a întâmplat a fost mai rău decât o înjurătură. Mai rău, vă asigur.

— Cu cât mai rău?

Făcea impresia că nu-mi auzise întrebarea.

— Maşina de calculat execută exact ce iese comandă, domnule Lampton. Nici mai mult nici mai puţin.

— Ştiu, am spus cu o voce scăzută.

— Orice început e greu, domnule Lampton, sunt unele greutăţi inerente începutului. Şi la urma urmei, nu eu am proiectat maşina. Există anumite lucruri care ar trebui să fie făcute la început şi n-au fost făcute… De ce să mă înjure pe mine domnul Brown?

Se făcuse roşu ca sfecla şi ochii îi erau suspect de umezi. L-am bătut pe umăr.

— Ei, ei, nu-ţi mai face sânge rău degeaba, am spus. Domnul Brown e iute din fire, dar mai mult latră decât muşcă. Ai stat de vorbă cu domnul Middridge?

— Da, ieri. Dar dumnealui s-a îmbolnăvit. Nu cred că a avut timp să-i vorbească domnului Brown.

— Şi atunci te-ai gândit la mine, nu-i aşa?

Ştiam ce chiulangiu e Middridge; fie că era bolnav ori

nu, bolile lui soseau totdeauna la ţanc, şi ţineau cât trebuia.

— Eu mi-am şi scris demisia, bolborosi Hillington, dar tata a zis că să nu mă grăbesc…

— Foarte frumos, am zis. E frumos că asculţi de tatăl dumitale. Fii pe pace, bătrâne. Lasă că explic eu ce-i cu greutăţile astea inerente începutului…

M-am uitat peste umărul lui în biroul în care se afla instalată maşina. Camera maşinii electronice era lugubru de urâtă. Avea pereţi cenuşii, ca ai unui vas de război şi podeaua acoperită cu linoleum ieftin. Iarăşi falsa economie a lui Middridge! O îmbinare mai luminoasă de culori n-ar fi costat mai mult, şi într-una din zile, hop! cineva o să se împiedice într-o gaură a linoleumului şi-o să mai plătim şi daune – lăsând la o parte faptul că vom rămâne cu o dactilografă în minus.

— Nu sunt numai greutăţi de început, se văicărea Hillington. Un proiect ca acela la care se gândeşte domnul Brown nu se poate realiza doar cu două-trei luni de pregătire.

El ştia mai multe decât Brown despre asta, dar şi el umaniza maşina; glasul lui avea o notă de sinceră indignare, ca şi când maşina ar fi fost o fiinţă umană prea muncită. Era o simplă maşină, şi încă o maşină destul de banală ca aspect. Tablourile ei de comandă cu discursuri, şaltăre şi butoane puteau avea orice fel de întrebuinţare, care ţi-ar fi trăsnit prin cap. Sau la care niciun te-ai fi gândit; aparatul nu apăruse pe piaţă până în 1955, deoarece firma producătoare «era ocupată cu executarea contractelor militare pentru apărare. Şi în orice caz nu era niciun motiv să te gândeşti la *asta* într-o dimineaţă însorită de iunie. Tabloul de comandă era un simplu mijloc de a obţine informaţii despre aliajele de oţel şi nu despre explozia bombei cu hidrogen, iar cele patru fete care se

învârteau în jurul ei purtau halate verzi de bibliotecă şi nu salopete albastre de aviaţie. Toate astea însă nu mi le-am amintit decât cu efort. I-am întins lui Hillington o ţigară; spre surprinderea mea (avea mutra unui nefumător, Dacă nu chiar a unui antialcoolic şi vegetarian) a primit-o.

— Ascultă, i-am spus. Ce-ar fi să-mi povesteşti mie toată tărăşenia?

— Domnul Brown m-a chemat în biroul său, ştiţi, în legătură cu cifrele rebuturilor. Era furios. Întâi şi întâi a zis că nu-mi poate oferi un scaun fiindcă biroul e plin până în tavan cu rebuturi. Şi nu numai biroul – cică toată uzina, aşa a zis…

— E de închipuit. Şi care-i cifra?

Îmi întinse un petic de carton verde. Privindu-l, m-a apucat râsul.

— Ei află că dacă cifra-i exactă, chiar că n-ai mai avea unde să te aşezi, am spus. Un miliard de tone e o imensitate de rebuturi.

— Dar nu maşina e de vină, domnule Lampton.

— Nu ştiu pe cine altul ai putea da vina, am spus.

Iată că bănuielile pe care le avusesem încă de la instalarea maşinii se adevereau. Ştiam destule despre producţie ca să-mi dau seama că într-o uzină n-ajunge să ai forţe de muncă, maşini şi materiale, ci îţi mai trebuie şi date corecte. În momentul acela nu mă interesau prea mult rebuturile; deşi latura asta a afacerilor nu mă privea în mod oficial, până şi eu puteam să apreciez în linii mari cât aveam în stoc. Dar dacă maşina dăduse o cifră greşită la rebuturi, putea să greşească oricând şi la orice operaţie.

Hillington făcu o mutră de înmormântare şi clătină încet din cap.

— Nu, domnule Lampton, nu, nu şi iar nu. Nu maşina-i de vină. De vină e sistemul nostru. Chiar şi greutăţile de început nu sunt decât o chestiune secundară.

Dacă nu bagi în maşină date exacte de unde vrei să-ţi dea ea rezultate exacte? Asta-i situaţia…

Şi continua astfel cu explicaţiile. Ascultam cu o bucurie crescândă. Totul se petrecea după cum prevăzusem. Brown – nici vorbă – era un om care ştia să producă oţel. El nu făcuse niciun fel de studii în domeniul metalurgiei, dar putea să-ţi spună totul despre o şarjă după „felul cum arăta, după pipăit, şi uneori – aveam impresia – chiar şi după miros. Nu exista proces de producţie a oţelului pe care să nu-l fi învăţat din experienţa lui practică. Altminteri, după cum se exprimase vechea pasiune a lui Susan, Brown era un fabricant gen secolul al

XIX-lea. Cât nu ne bătusem capul cu el să-l înduplecăm să instaleze maşina de calculat, ce ne mai ciorovăisem până să accepte sistemul de calcul cu fişe perforate! Dar o dată convins, voia să termine iute cu vechiul şi s-o. Ia imediat pe calea cea nouă. Nu era un om răbdător. Trecerea de la sistemul fişelor perforate la maşina de calculat nu se putea face în mai puţin de trei ani; el voia s-o facă musai în trei luni. În consecinţă, deci, se afla într-o încurcătură, şi încurcătura asta costase firma 90 –.000 de lire. Şi ar fi costat-o şi mai mult dacă nu s-ar fi luat măsuri. Middridge, devotatul, demnul, respectabilul domn Middridge, nu era omul care să salveze situaţia. Cu siguranţă că el s-ar fi lepădat la iuţeală de orice răspundere. Hillington µm era prost; el ştia cui să se adreseze, începuse să mă cam sâcâie; m-am uitat la ceas.

— Dumnezeule, conferinţa!

I-am adresat ceea ce speram a fi un zâmbet amical, întrucât în zilele acelea operatori de maşini de calcul şi în general orice fel de funcţionari nu se găseau pe toate drumurile.

— Trebuie să fug, domnule Hillington. Voi discuta problema cu domnul Brown, n-ai nicio grijă.

— Mulţumesc, spuse el. Dar mai e ceva. Privi maşina aproape cu duioşie. Nu mă plâng de maşină. E într-adevăr grozavă, domnule Lampton.

— Grozav e şi abacul, am spus.

— Nu v-am înţeles, domnule Lampton.

— Cu un creier electronic în cap, n-am mai face nimic, pricepi? Eu sunt contabil şi abacurile mi se par mai uşoare.

— Aha, pricep ce vreţi să ziceţi, făcu el.

— Bine Acum lasă, nu te mai perpeli. Curând ajungem iar la bile.

— Care bile? întrebă tare Ralph Hethersett, răsărind în spatele slui Hillington.

— Nu, nimic important…

Purta un costum uşor, bej, pepit; parcă era pe un teren de golf nu în uzină. Deşi aveam dreptul mai mult decât el să mă aflu în camera maşinii de calculat, m-a făcut să mă. Simt ca, şi când n-aş fi fost la „A. Z. Brown Co!, ci în încăperea unui club din care nu făceam parte.

— Tocmai îi spuneam domnului Lampton necazurile mele, reîncepu Hillington. Pe faţa lui se întipărise o expresie care semăna cu frică. Nu v-am auzit intrând, domnule Hethersett. Vă rog să mă scuzaţi.

Se îndreptă spre biroul de încărcare de la celălalt capăt al camerei şi începu să-i şuşotească ceva fetei care şedea la masa alăturată.

— Mă învârt p-aici ca o dihanie-n junglă – spuse Hethersett – o bestie care-şi arată muşchii şi strâmbă din bot. De fapt socrul dumitale m-a trimis iar acasă cu mâinile goale. Ori de câte ori consiliul de administraţie al întreprinderii noastre are o idee strălucită despre care tăticul meu ştie foarte bine că n-o să fie acceptată de cumpărător, tăticul meu e totdeauna de acord cu ei şi atunci mă trimite pe mine. El zice că nu-i bine să trimită

deştepţi. Zice că pe deştepţi asta îi descurajează şi le iroseşte preţiosul stoc de autoîncredere. Tăticul meu e un mare psiholog, să ştii. Găseşte o întrebuinţare şi pentru proşti ca mine. Căscă. Dar ce-ar fi să ne uităm şi noi un pic la maşinuţa aia inteligentă, ce zici? Crezi că Băiatul ăla cu expoziţia aia de creioane pe piept o să aibă amabilitatea să mă conducă?

M-am uitat la Hillington care părea că se Apropiase şi mai mult de fata de lângă biroul de încărcare. Nu-i vedeam faţa, dar avea un gât lung, subţire şi părul negru bogat; după felul, cum îşi ţinea capul, puteam să deduc că e foarte tânără.

— E ocupat acum, am spus. Sunt sigur însă că pentru dumneata se va smulge oricărei ocupaţii, oricât l-ar pasiona. Dacă ţii neapărat să afli câte ceva despre drăcovenia asta… Pe la dumneavoastră există aşa ceva?

— Da, dar la noi e altfel, zâmbi Hethersett. A noastră face *clic-clic-cuc-clac*, pe când a voastră face *clic-claccuc-clac*. E foarte, foarte important. Se îndreptă spre Hillington. Ei, o să ne mai vedem noi, bătrâne, îmi aruncă peste umăr.

— La revedere, am rostit cu gândul aiurea.

Cum am ieşit din cameră, am dat totul uitării. Trebuia să recapitulez informaţiile pe care mi le strecurase Hillâhgton. Concluzia era evidentă. Curând avea să iasă un scandal monstru şi cineva trebuia să găsească o soluţie. Cineva care muncise din greu ca să capete un loc în consiliu. Cineva care nju era câtuşi de puţin răspunzător de buclucul ăsta, şi care, totuşi îi atrăsese de la început atenţia domnului Brown că nu-i bine să treci prea rapid de la un sistem de calcul la altul. Exista aici un fel dubios de a pune problema; fiindcă aşa după cum o roată trebuie să fie rotundă ca să se învârtă, şi munca maşinii electronice

trebuie organizată după un plan anumit. Acum planul acesta va trebui să fie schimbat şi totodată să rămână, în fond, acelaşi. Cineva care voia să obţină un loc în consiliu trebuia să se iniţieze cât mai repede şi mai adânc în misterele maşinilor electronice. Deschizând uşa cu glasvand, am ieşit afară la lumină, rumegând fericit această problemă.

CAPITOLUL XII

O săptămână mai târziu, la Londra, încă mai rumegam problema maşinilor electronice. Nu era o problemă prea uşor de rezolvat, după cum crezusem la început. Pentru prima oară am simţit faţă de Middridge o simpatie nemărturisită. Nici vizita la birourile întreprinderii de maşini electronice „Flamville”, făcută după o masă copioasă la Epicur, împreună cu Tiffield, nu reuşise să mă lămurească; plecasem de acolo cu un braţ de broşuri, cu o durere de cap şi cu zece pagini de notiţe indescifrabile.

A doua zi după ce fusesem la „Flamville” hotărâsem să mă întorc acasă. La început hotărârea asta mi se păruse clară şi raţională. Încheiasem cu succes afacerea Tiffield, hotelul la care trăsesem de astă dată era cu mult inferior hotelului Savoy; şi, pe deasupra, sosirea mea cu o zimai devreme ar fi putut s-o bucure pe Susan, ale cărei proteste faţă de această călătorie – anunţată cu numai trei ore înainte – fuseseră mai vehemente decât, de obicei.

În ciuda tuturor acestor lucruri, când m-am dus la biroul de recepţionare, m-a cuprins o inerţie ciudată. Nu-mi venea să ştiau, nici să plec. Şi iar am avut senzaţia, că mă copleşeau prea multe greutăţi, prea multe, decizii luate; voiam să las totul baltă, să mă culc, să mă trezesc, să beau un ceai şi iar să mă culc. După cum, îmi spunea o voce tânguitoare din mine, nu păream să cer mult. Într-o zi…

„Vocea tăcu; nu era o voce pe care ai fi putut s-o asculţi mult timp. Am apăsat pe butonul soneriei.

— Vă rog nota de plată la două sute unu.

Funcţionara mă privi după un teanc de foi dactilografiate. Ochelarii ei caraghioşi de clovn nu reuşeau să-i îndulcească severitatea.

— O secundă, domnule.

Secunda asta se făcu un minut; apoi, după ce consultă un tabel, veni spre mine.

— Trebuia, să plecaţi abia mâine, spuse ea.

— Faţa ei căpătase un aer bănuitor. Purta o rochie bleumarin; când şi-a ridicat braţul ca să-şi potrivească ochelarii, am văzut la (subsuoară o pată de transpiraţie. Nu era urâtă, dar avea faţa prea obosită şi părul ca blana unui şoarece.

— Mi-am terminat treburile mai repede decât mă aşteptam, am răspuns. Aşa încât mă reîntorc să mă bată brizele reci ale nordului…

Nici nu-mi luă în seamă vorbele. Bănuiala ei era precisă: hotărât, voiam s-o duc! Mi-am şters faţa; inutil, batista era leoarcă de năduşeală.

— Cred că va trebui să plătiţi toată suma, domnule. Regulamentul specifică dar…

— Da, da. Desigur. Vă rog nota de plată.

Mă gândeam la călătoria cu trenul pe care o aveam înaintea mea şi o clipă era să mă răzgândesc. Nu-mi păsa că trebuia să plătesc 30 de şilingi pentru o cameră pe care n-aveam s-o folosesc; dar mi se părea ruşinos să-i dau proprietarului hotelului posibilitatea – oricine ar fi fost el – să încaseze un dublu câştig. Căci orice mi-ar spune funcţionara, camera mea nu va plânge la noapte. Londra era plină ca totdeauna. Şi Jean se înapoiase la Kensângton, după ce căpătase un mic rol într-o revistă. Îl dusesem pe Tiffield cu o seară înainte să vadă revista; Jean avea un

solo, un cântec, după câte am înţeles, în care e vorba de o nevoie acută de bărbaţi care pot să facă dragoste de mai multe ori pe noapte. Amintindu-mi de cântec şi de toaleta lui Jean, am simţit că oraşul şi vara m-apasă; cluburile de *striptease*, prostituatele, perechile din Hyde Park, fetele în costume de baie la Lido, toate se adunau într-un singur lucru, şi nu eram chiar atât de – mulţumit de Susan, încât să fiu dispus să alung toate ispitele.

— Nu putem da camera pentru un timp atât de scurt, vorbea funcţionara. În sezonul acesta am putea închiria de două ori numărul camerelor pe care le avem şi lumea nu se mai aşteaptă să găsească în seara asta o cameră liberă.

— Bineînţeles, am spus.

Eram lac de sudoare, îmi curgea şi în ochi, înţepându-mă; am scos din buzunarul de la piept batista curată.

— Aşa e regulamentul, spuse ea, şi începu să calculeze nota.

Am privit avizul agăţat în dreapt, pe perete. Erau multe lucruri pe care n-aveai voie să le faci în hotel. Şi în lift mai văzusem un aviz despre bunele purtări.

— Nu duceţi lipsă de regulamente, am spus. Am scos carnetul de cecuri.

— Sunteţi amabil să treceţi adresa dumneavoastră pe dos, domnule?

— Dacă asta te face fericită, am zis.

Zâmbi.

— Aşa e regulamentul, domnule, nu eu dispun…

Îşi formase o părere despre mine; zâmbetul era o invitaţie, o invitaţie pe care nu mă aşteptam s-o întâlnesc aici într-un hol de hotel destul de modest. Sau poate că îmi închipuiam doar…

Am refuzat oferta hamalului din hol, de a-mi aduce un taxi; n-aveam decât servieta, şi nu vedeam niciun sens

să-i plătesc jumătate de coroană, ca să răcnească un singur cuvânt. Mica economie, mica victorie asupra forţelor reprezentate de grupul anonim care deţinea hotelul, m-a bucurat o clipă; dar nu puteam alunga regretul că părăseam sindrofia înainte de a se sfârşi, că mă mai aştepta la Londra ceva ce mă temeam să iau.

N-aveam de ce să plec. Susan nu mă aştepta decât mâine. Plătind un taxi la King Cross, m-am gândit că n-avea importanţă că scăpasem de camera aceea de hotel; aş fi putut găsi uşor un pat pentru o noapte. M-am oprit nehotărât lângă ghişeul de bilete şi am dat cu banul. Era o copilărie; dar eram prea obosit ca să mai fiu om mare, prea obosit să mai joc rolul de soţ model, prea obosit ca să mai fiu rezonabil.

Măcar o dată voiam să-mi fac şi eu mendrele, să-i arăt lui Jean că, ce spunea ea în cântecul ei nu era adevărat. „Capul sau pajura” am zis. Dacă e capul, îi telefonez lui Jean cum i-am promis, văd revista, acum cu altfel de plăcere, ştiind că eu voi căpăta ceea ce toţi ceilalţi râv ne-au dat nu puteau obţine… Şi am s-o aştept în culise şi o să supăm împreună la Prunier…

Banul căzu. Era capul. L-am pus în buzunarul de la piept cu gândul să-l păstrez drept amintire a eliberării mele. Apoi, punând mâna pe receptor, mi-am dat seama deodată că era eu zece ani prea târziu ca Jean să-mi mai facă plăcere. Mă obişnuiesem prea mult să ţin seama de urmările fiecărei acţiuni, să cântăresc lucrurile pro şi contra, ajunsesem prea scrupulos, ca să mai fac o nebunie.

Bucuria vădită a lui Jean de a mă auzi şi glasul ei argintiu de şcolăriţă, pigmentat acum de o urmă de accent *cockney*, rămas de pe scenă, nu-mi displăcu – mă făcu; o clipă să-mi pierd capul.

— Vrea să fiu cu tine, i-am spus.

Apoi în minte mi-a răsărit imaginea lui Susan

ridicând receptorul din dormitorul nostru. Telefonul era galben, asortat cu perdelele; îl puteam vedea acum tot aşa cum aş fi auzit-o pe funcţionara hotelului spunându-i cu o mare satisfacţie că părăsisem hotelul la ora 4. Susan rareori îmi telefona când eram plecat; dar asta nu însemna că n-avea să-mi telefoneze niciodată. Ar fi trebuit să mă gândesc – deşi nu-mi făcea plăcere – să caut un motiv – un motiv serios.

— Şi eu te doresc, iubitule, spuse Jean. Mi-e dor de casă.

În cabina telefonică era o căldură sufocantă. Am deschis uşa cu piciorul.

— Mă tem că va trebui să plec, am spus. Barbara nu se simte bine. Nu-i nimic grav, dar i s-a făcut dor de tăticul ei.

— Vai, îmi pare atât de rău! Micuţa de ea! Dar ce are?

— Nu ştiu exact, am spus. O să-i treacă. Vreo boală infecţioasă care bântuie.

Ieşind din cabină mi-am dat seama că, prins de minciună, continuasem să-i atribui Barbarei majoritatea simptomelor unei boli care în vremea aceea era o sperietoare o boală de care mă temeam mai mult decât de oricare alta. Nu că ar fi fost prea puţine de ales: dacă Dumnezeu iubea copiii, avea un fel curios de a-şi dovedi iubirea.

O voce anunţă la megafon ceva în legătură cu trenul care pleca spre Leddersford; cum stăteam acolo, transpirat şi murdar, mi s-a părut că vocea avea în ea ceva mustrător. Trenul de patru patruzeci şi cinci spre Leddersford, cu oprire la Peterborough, Grantham, Wakefield şi Tanbury, sosise pe linia a zecea. Era ca un mesaj pentru domnul Joe Lampton din Warley. Domnul Joe Lampton din Warley. Minciuna lui fusese descoperită. Domnul Lampton va avea

de suferit. Domnul Lampton va avea de suferit.

Mi-am adus aminte de Barbara, cum îmi luasem rămas bun de la ea luni dimneaţa. Mă strecurasem în odaia ei încet, ca să n-o trezesc, dar cum am deschis uşa, s-a trezit şi a întins. Mâinile.

— Tăticule, acum să câştigi o mulţime de bani, a strigat. O grămadă mare de bani.

— De ce? am întrebat.

— Ca Să nu mai fie nevoie să pleci iar, tăticule!

Am zâmbit acestei amintiri şi vocea de la megafon a subit devenind o voce obişnuită care anunţa ora şi (destinaţia. Ar fi putut adăuga foarte bine că, în ciuda numeroaselor sale lipsuri, Joe Lampton îşi iubeşte fiica; dar asta nu conta. Iar el trăsese minciuna aceea numai ca să fie mai repede alături de ea.

Aşezându-mă în vagonul restaurant, îmi spuneam că, deşi nu câştigasem personal niciun ban de pe urma acestei călătorii îi făcusem totuşi bunicului Barbarei o mare economie. Ceea ce prezisesem cu două săptămâni, în urmă se întâmplase, mult mai repede decât prevăzusem. Livrarea multor comenzi, şi dintre cele mai importante, fusese întârziată, printre care şi comanda făcută de Tiffield. Plecasem la Londra ca să-i cer scuze cu umilinţă – totuşi nu prea umil – că livrarea aliajelor KL 51 şi XA 81 avea să fie făcută cu cel puţin o lună mai târziu decât făgăduiserăm şi, cu riscul de a-i fi oferit condiţii şi mai avantajoase, trebuia să-l înduplec să nu-şi anuleze comanda. Spre surprinderea mea, Tiffield, deşi nu-şi ascunse de loc bucuria că-l avea la mână pe Brown şi că-l silise să se roage de el, dăduse dovadă de mai multă înţelegere decât avusesem îndrăzneala să sper. Vânzarea produsului KL 51 avea să ne aducă un profit ceva mai mic, dar paguba ar fi putut fi mai mare. De fapt el era obligat să procedeze astfel; deşi nu exista, în sensul obişnuit al

cuvântului, o clauză de termen în contractul pentru KL 51, Tiffield ar fi avut dreptul să refuze să accepte o livrare întârziată. Singura noastră miză de negociere era XA 81; întreprinderea Tiffield însă era o organizaţie atât de mare, încât asta nu avea nicio. Importanţă. Noua operaţiune se baza pe XA 81 şi natural că Tiffield voia să pornească producţia conform planului; o amânare de câteva; luni n-avea să însemneze nimic şi noi nu eram singura firmă care producea acest material.

Totul se lămurise pe loc; la apetitive îi explicasem situaţia, iar înainte de cafea şi coniac, bătrânul primise. Chiar şi reducerea preţului îi venise mai târziu în minte; menţionase cifra în timp ce chelnerul servea friptura, iar eu mă mulţumisem să dau din cap afirmativ. Acum îmi venea greu să cred că reuşisem atât de uşor, la fel cum îmi venea greu să cred că fusese serios când îmi oferise o funcţie în întreprinderea lui. Am încercat să-mi amintesc exact cuvintele lui înainte de a-l lăsa cu maşina într-o piaţă.

— N-ai nicio grijă, băiete, mi-a spus., N-ai nicio grijă. Du acasă ploconul. Socru-tău o să fie încântat de tine. Sau cel puţin ar – trebui să fie.

Atunci şi-a făcut oferta; ghiftuit de mâncare, ameţit de băutură şi de succese „m-am trezit interpretându-l cuvintele ca şi când s-ar fi referit la un alt tânăr isteţ şi energic, nu îndeajuns de apreciat de patronul său actual, un tânăr care s-ar fi devotat trup şi suflet companiei şi care în schimb… Poate un loc în consiliul de administraţie…

Chestiunea nu stătea în picioare; ofertele de serviciu nu se fac pe neaşteptate. M-am hotărât să mă fac ca şi când n-aş fi auzit nimic; dacă ar fi ceva serios, o să-mi dea el de veste curând. Mai rămânea să văd ce era de făcut cu abacul, cum botezasem maşina de calculat. Mi-am scos carneţelul de note din servietă şi m-am uitat peste cifrele

pe care le însemnasem după vizita făcută la direcţia întreprinderii „Flamville”. Şi iar mi s-a părut că cifrele nu aveau nicio legătură între de dar după câteva pahare de gin, mintea mea uită de oboseală, de transpiraţia care mă scălda şi începu să extragă fapte concrete din cifrele mâzgălite şi prescurtări. În momentul în care, cu o tresărire, mi-am dat seama că ajunsesem la Leddersford Victoria, reuşisem să întocmesc prima schiţă a unui raport oare ştiam că va fi cel mai bun lucru pe care-l făcusem vreodată. M-am dat jos din tren, cu un fel de regret. Cât stătusem în compartiment, lucrasem cu spor. Aş fi vrut să mai stau în tren, să fi terminat raportul până în cele mai mici amănunte.

Îmi aduc aminte de sentimentul de nemărginită fericire ce mă cuprinsese în timp ce părăseam gara. Am tras adânc aer în piept şi pentru prima dată în ziua aceea m-am simţit proaspăt şi curat. În spatele oraşului se înălţau dealurile şi uriaşa arcadă centrală a gării *ca* un răspuns al oraşului aruncat dealurilor. Iar în ce mă priveşte, şi eu dădusem oraşului răspunsul meu. Voi face ordine în haos – îmi cunoşteam bine meseria. Eram o inteligenţă, un creier uman. Eram mai bun decât oricare alt mecanism de calculat.

Am simţit o mână atingându-mi uşor spatele. Întorcându-mă, am dat ochii cu Larry Silvington.

— Dragul meu, exclamă el. Ce surpriză! Acum m-am întors de la Manchester. Dar tu unde mi-ai fost?

— La Londra.

— Fericit muritor, spuse el. Eu nu mai găsesc niciun fel de scuză ca să plec la Londra.

— Pe vremea asta nu-i nicio plăcere, am răspuns.

— Londra e întotdeauna o plăcere. Apropo, ai văzut noua revistă? Prietena ta joacă în ea…

Se apropie de mine; am simţit un iz de apă de colonie

şi de whisky.

— *Striptease*, rosti – face un *striptease*.

— Dacă te referi la Jean – te înşeli. Deşi îşi pune la dispoziţie aproape toată marfa.

Îmi făcu semn înspre hotelul gării.

— Hai să bem ceva – poate-mi mai povesteşti câte ceva…

Avea o expresie rugătoare; nu voia să bea, avea nevoie de cineva care să-i ţină de urât. Pe faţa lui netedă nu erau linii, şi în ochii săi înguşti, nicio supărare, ci doar singurătate. Cravata roz şi costumul de pânză de culoarea biscuitului o făceau şi mai bătătoare la ochi; n-avea casă – rătăcise drumul.

— Mi-ar face plăcere, Larry, am spus. Dar am avu't o zi infernală. Abia aştept să ajung o dată acasă şi gă mă vâr în pat.

— Cu atât mai mult ai avea motiv să iei ceva care să te reînvie, spuse el.

— Nu pot, am spus. I-am promis lui Susan că mă-ntorc…

Mă ameninţă cu degetul.

— Ah, cum mai sunteţi voi, bărbaţi ăştia însuraţi!

Un taxi trase în spatele gării.

— Hai să bem ceva la mine acasă, am spus. Susan ar fi încântată să te revadă.

— Nu, dragă, nu. Musafiri la ora asta? La revedere.

În timp ce taxiul ieşi din gară am privit înapoi. Zâmbi şi îmi făcu semn cu mâna; am simţit o milă care mă depăşea. Nu era cinstit ca el să aibă aşa de puţin, nu era cinstit ca eu să am aşa de mult – apoi m-am gândit mulţumit la mine că nu eu făcusem lumea.

Când am ajuns la Harling Crescent am văzut că în salon ardea lumina. M-am oprit la poartă o clipă; geamul acela luminat mi se părea întruchiparea căminului. Era un

schimb bun. Incomparabil. Decât o noapte cu Jean, cu remuşcări dimineaţa, mahmur şi deşălat… Acum mă aflam iar între dealuri şi dealurile care înconjurau oraşul mă înconjurau şi pe mine.

Am deschis poarta şi am intrat în grădina din spate; am mai privit o dată Palatul Sindram, l-am privit cu ochii Barbarei, cum îl vedea ea ca pe un castel vrăjit cocoţat în vârful dealului, deasupra râului. Norah n-avea nicio legătură cu toate astea, şi n-aveam s-o las să mi le strice, mie sau Barbarei.

Probabil că Barbara dormea acum sub tavanul albastru închis, cu stele argintii, neştiind că eu stăteam aici afară sub dar de lună. Iar când o să mă vadă, întâi o să-mi spună că e bucuroasă că mă vede, şi după aceea o să mă întrebe ce i-am adus; dacă o să mă întrebe. Nu era un copil lacom.

Am scos pachetul de ţigări să fumez, dar l-am vârât la loc în buzunar. Aş fi stricat aerul nopţii. Hârşâitul chibritului ar fi tulburat liniştea. M-am rezemat cu spatele de zid şi am stat aşa, să mă învăluie noaptea şi liniştea. Viitorul se arăta, în sfârşit, limpede înaintea mea; nu mai aveam nicio teamă.

Departe, jos, în vale, am auzit uruitul unui tren. Era probabil cel de Zece şi douăzeci care mergea spre Leddersford. Surprins, mi-am dat seama că stătusem în grădina din spate vreo douăzeci de minute. Oraşul n-avea să plece, aveam să-l găsesc acolo şi mâine, apoi se făcuse şi frig. M-am mai uitat o dată lung în vale şi, încet, m-am furişat înăuntru prin uşa din faţă.

Salonul era gol. Am pus jos servieta, puţin iritat. Voiam să-i fac o surpriză lui Susan, atât cu ştirile mele despre contractul lui Tiffield, şi cu darul meu, un halat de nylon albastru; ea ştia cât de important era contractul, şi se gândea la halatul de nylon încă de când văzuse reclama

în ziarul *Observer*. Şi acum se culcase devreme lăsând lumina să ardă, să-mi consume banii mei munciţi din greu. Scrumiera era arhiplină.

Mi-am amintit de starea mea sufletească de adineauri şi nemulţumirea mea stărui. Am scos halatul din servietă; părea că nu cântăreşte mai mult decât hârtia de 8 lire cu care îl cumpărasem. Mi-am imaginat faţa lui Susan când îl va despacheta. M-am hotărât să i-l dau chiar acum, şi m-am dus sus, ţinând la spate pacheţelul mic şi plat.

Odaia Barbarei era la celălalt capăt al palierului, iar odaia lui Harry alături. M-am oprit şi am deschis uşa, Dormea dusă, cu „domnul Mupsy" în braţe. Am închis uşa încetişor.

Mai aveam încă pe faţă un zâmbet când am auzit în dormitor glasul lui Susan. Nu m-a speriat ca altă dată; adeseori vorbea sau mai curând mormăia prin somn. Apoi, punând mâna pe clanţă, am auzit-o vorbind:

— Haide. Haide, dragule… Haide…

Apoi am auzit o voce mai profundă, care nu spunea nimic, gemea doar, la fel ca vocea ei acuma, ca şi când ar fi fost cuprinsă de o durere insuportabilă… Mi-am ţinut răsuflarea, dar ei n-auziseră nimic; am coborât încet; covorul gros îmi înăbuşea paşii, dar ei nu m-ar fi auzit să fi tras cu tunul.

Când m-am întors salonul mi se păru străin. Parcă în cele câteva minute cât lipsisem, mobila se schimbase de tot. Şi duhoarea aceea insuportabilă de tutun turcesc; m-am îndreptat spre fereastră, s-o deschid, dar m-am răzgândit. Nu de teamă că ar fi auzit, dar nu voiam să risc să fac niciun zgomot inutil.

Mi-am turnat un whisky mare şi m-am aşezat în fotoliu în celălalt colţ al camerei. Când vor coborî, nu mă vor vedea imediat. Dar poate mai bine ar fi să mă duc iar sus. Cu o singură lovitură aş face să zboare uşa; dacă se

gândiseră s-o încuie. Cu o altă lovitură între picioare l-aş da gata pe Mark; cu puţin noroc, nu l-aş trimite pe lumea ailaltă, aş face ceva mai cumplit.

Eu eram înalt de şase picioare şi el numai de 5 picioare şi 6 inci. Eu eram îmbrăcat şi clera gol. Eu ştiam că el e acolo, pe când el mă credea la 200 de mile distanţă. Era prea uşor, mult prea uşor. Şi n-aş omorî-o nici pe Susan. Sunt lucruri mult mai rele pe care poţi să le faci unei femei frumoase decât s-o ucizi.

Suiam scara şi când am ajuns la jumătatea treptelor mi-am adus aminte de Barbara. Un ţipăt va face să răsune casa – cel puţin un ţipăt; Barbara se va trezi şi va veni la noi în dormitor, cu „domnul Mupsy” în braţe. Şi ce va vedea ea în dormitorul părinţilor ei îi va sfărâma lumea, de la un capăt la altul. Aşa se va întâmpla cu siguranţă; oglinda se va sparge şi nu va mai putea fi lipită la loc. În mâinile mele aveam toată viaţa Barbarei. *M* încet, am parcurs drumul până jos, drumul lung pe scări, şaisprezece trepte acoperite cu o mochetă cenuşie, trecând pe lângă scena marină a lui Duffy, pe lângă scena de junglă a lui Rousseau-Vameşul, apoi prin hol, unde mocheta cenuşie făcea loc covorului roşu închis, înapoi în salon.

M-am aşezat din nou în fotoliu, în celălalt colţ al camerei. Am luat o înghiţitură de whisky, dar parcă nu mai avea niciun gust. Nu era chip să înlătur lovitura. N-aveam altceva de făcut decât s-aştept. M-am gândit să iau o ţigară, dar efortul pe care l-ar fi cerut scoaterea pachetului şi aprinderea chibritului mi se părea înspăimântător. Aveam nevoie de toate forţele ca să aştept. Acum, n-o să mai dureze mult; el n-o să îndrăznească să mai rămână prea mult afară după închidere.

M-am uitat sus – mi se păruse că deasupra capului auzisem un zgomot de paşi. Dar nu era nimic. Şi dintr-odată mi-am dat seama că în mâna stângă ţineam ceva

moale şi lunecos. Era ca şi când lucrul acela mi-ar fi fost pus în mână de cineva străin. În ultimele cinci minute despachetasem halatul de nylon şi-l făcusem ghemotoc – un ghemotoc albastru. L-am lăsat să cadă pe jos împreună cu hârtia de ambalaj, ruptă, vărgată, cu dungi bleu şi caramel…

Când au pătruns în cameră, mână în mână, n-am simţit decât o sfială ciudată. N-am vrut să-i privesc, şi, prosteşte, nu voiam să mă privească nici ei. Dar îi văzusem destul, ca să-mi dau seama cât de încântaţi erau, fizic, unul de celălalt – ţipător de încântaţi; invidios, fără speranţă, m-am simţit aproape ca un intrus.

Mark m-a văzut primul. Lăsă mâna lui Susan. Ea îl privi mirată.

— Ce-i? făcu ea.

Apoi m-a văzut. Gura i se deschise ca şi când ar fi vrut să scoată un ţipăt, dar nu se auzi niciun sunet. Mai curând căzu decât se duse spre un fotoliu şi se aşeză cu picioarele desfăcute, cu mâinile atârnate pe braţele fotoliului. Mâinile acelea nu mai aveau niciun pic de vlagă, totul în ea părea fără viaţă, pieziş. M-am îndreptat spre ea.

— Nu sta aşa, ca o târfă, i-am spus, chiar dacă eşti.

Îşi strânse picioarele, dar faţa păstră aceeaşi expresie încremenită.

Mark părea că îşi revenise.

— Fii cuminte, băiete, spuse el. Nu te pripi să tragi concluzii… Am venit pentru o clipă numai. Fereastra…

— Sunt aici de o jumătate de oră, am spus. Ieşi afară!

— …nu se închidea…

— Ieşi afară, că de un, te omor.

Se uită încurcat la Susan.

— N-ar trebui să te las cu el, spuse. Dacă i-a intrat în cap ideea asta prostească…

— Mai bine pleacă, Mark, îl îndemnă ea. Dacă nu

pleci, să ştii că e în stare să te ucidă. Uită-te la el cum arată.

Rostise cuvintele cu acelaşi ton cu care i-ar fi recomandat să-mi privească cravata sau cămaşa sau pantofii – nicio emoţie în plus.

M-am îndreptat spre el. În clipa când am schiţat primul pas, mi-am dat seama că făcusem o greşeală: dorinţa de a-l omorî încetase de a mai fi fierbinte, sălbatică; acum mintea îmi era plină de un şir rece şi raţional de metode.

— Să nu te mai văd aici, am scrâşnit.

Ochii i se deschiseră mari. Erau mai mult gălbui, spre auriu, decât căprui; până atunci nu le observasem nuanţa.

Mi-am amintit de o ceartă pe care o văzusem la Wapping într-o tavernă, între doi soldaţi, pe vremea războiului. Atunci îmi făcuse rău, dar acum nu; am zâmbit şi am strâns amândoi pumnii, scoţând în afară degetele mari. Mi se părea că nu exista preţ prea mare pentru plăcerea ce avea. Să mă cuprindă în secundele următoare, o plăcere mai intensă decât cunoscusem vreodată; mi-am ridicat încet de tot mâinile şi atunci, chiar în clipa când eram să trec la faptă, a întors capul.

— Dumnezeule! strigă, aproape plângând. Dumnezeule! şi o zbughi afară.

Am auzit uşa de la intrare trântindu-se. M-am aşezat, ameţit.

— Dă-mi ceva de băut, am murmurat.

Îmi aduse un pahar de whisky, apoi se aşeză iar în fotoliul ei.

— Mă simt ca un patron de bordel, am spus. Nu ştiu de ce nu l-am omorât pe nenorocitul ăla.

— Era să-i faci ceva mai rău decât să-l omori, spuse ea cu o voce albă. Mai rău, nu? Şi începu să chicotească isteric.

— Potoleşte-te, am spus. Aţi fost în siguranţă, şi el şi tu, atâta timp cât fiica mea este în casă. Şi totuşi asta nu mă împiedică să mă simt ca un patron de bordel.

Continuă să chicotească. M-am apropiat de ea şi i-am tras o palmă. Deodată râsul acela isteric încetă.

— Vrei să divorţezi? mă întrebă.

M-am aşezat şi am luat o gură de whisky.

— Nu ştiu, am spus. Nu ştiu. De cât timp durează asta?

— Nu e prima dată în seara asta.

— De cât timp durează asta?

— Din mai.

— Se potriveşte, am spus. Acum înţeleg de ce a plecat Gerda. Ea a ghicit, nu?

Susan aprobă din cap.

— Trebuia să ghicesc şi eu, am spus. El ţi-a dat parfumul acela ieftin, îngrozitor? D-aia îl foloseai. Cred că dă câte o sticlă tuturor târfelor lui. N-ai prea multă mândrie, nu-i aşa? Abia terminase cu una şi te-a luat pe tine la rând. Ce te-a atras? E mai bun la pat decât mine? Este?

— Nu-i asta, spuse ea. Tu crezi că ăsta e răspunsul la toate. Se ridică. Joe, îmi pare rău, dar mor de somn. Sunt prea obosită ca să mai înţeleg ce spui. Vorbim mâine…

Am apucat-o de braţ.

— De ce te-ai încurcat cu el?

— El mă ascultă. El mă ascultă întotdeauna. Şi el nu-i atât de – căuta cuvântul – atât de triumfător ca tine… Era la pământ, se scufundase, toată lumea îl dispreţuia. Avea nevoie de mine. Tu n-ai nevoie de nimeni. Tu doar te foloseşti de oameni.

Mi-am luat mâna de pe braţul ei.

— Niciodată nu te-am înşelat, i-am spus.

— Ba m-ai înşelat în aceşti zece ani.

Am privit-o perplex.

— Jur pe Dumnezeu…

— Crezi că sunt proastă, Joe? Eram când ne-am căsătorit, dar de atunci am deschis ochii. Crezi că oamenii nu vorbesc despre asta?

— Alice e. Moartă.

— Asta-i. Tocmai de asta mă plâng. Îşi aprinse o ţigară. Eu măcar te-am înşelat cu un om viu. Am avut atâta decenţă. Şi tu acum crezi că ai dreptul să mă jigneşti? Crezi că ai dreptul să-mi spui târfă?…

— Alice e moartă, am bâiguit pierdut. Alice nu mai e, n-o mai am în minte…

— Dacă nu-i ea, atunci e alta! Ştiu că nu pe mine m-ai iubit – ştiu că nu m-ai iubit niciodată…

Mă privi acuzatoare; deodată am simţit o pornire nebunească să cad în genunchi la picioarele ei şi să-i cer iertare.

CAPITOLUL XIII

Cei patru puişori stăteau cu ciocurile caraghios de căscate; parcă s-ar fi autoparodiat, ca şi mama lor, vrăbiuţa, care stătea descurajată, cu capul în jos, ca şi cum s-ar fi dat bătută şi ar fi renunţat la lupta de a-i hrăni Harry făcuse fotografia, cu *Zeiss-ul* meu. Era o poză bună pentru un băieţel de nouă ani. Mă întrebam ce căuta fotografia aceea pe peretele dormitorului nostru şi de ce tapetul gri cu buline roz se schimbase, făcându-se crem, şi de ce în locul covorului moale, cenuşiu deschis, aveam pe jos linoleum negru, cu un covoraş zdrenţuit lângă pat, de culoarea făinii de ovăz.

Pe urmă mi-am dat seama că mă aflam în odaia lui Harry, numai în cămaşă, trântit pe patul nedesfăcut. Pantalonii şi haina zăceau pe podea; nu-mi vedeam pantofii şi nici ciorapii. M-am dat jos din pat şi m-am îndreptat spre fereastră în picioarele goale, înfiorat de răceala umedă a

linoleumului. Am dat puţin la o parte perdelele. Era o dimineaţă senină. De aici aveai o vedere mai frumoasă decât de la fereastra dormitorului nostru. În dimineaţa aceea puteai vedea chiar şi turla bisericii Gilden Parish, care se înălţa departe la nord.

Pe lângă biserică un pârâiaş curgea la vale, spre râu. Într-o zi, în vacanţa de paşte, Harry căzuse în el şi venise acasă ud până la piele. De aici părea un pârâiaş drăguţ şi neprimejdios care sclipea în soare, şerpuind spre pădure de-a lungul bisericii; în locul acela din pădure, însă, unde căzuse Harry, apa se făcea adâncă şi vara trecută se înecase acolo un băieţel.

Am lăsat perdelele să cadă la loc şi m-am întors spre pat. Nu m-am vârât în aşternut, m-am înfăşurat în pătura indiană a lui Harry. La drept vorbind, nu era indiană, ci norvegiană, moale şi groasă, cu nişte brazi stilizaţi, de un verde crud, risipiţi pe un fond roşu şi negru. Era singurul lucru luminos din odaie; de ce oare îmi dădusem atâta osteneală pentru camera fiicei mele şi atât de puţină pentru a fiului meu? De ce mă supăram atât de des pe el?

Când va veni acasă în vacanţă, va trebui să aranjăm iar odaia. O să mergem împreună la magazin să alegem tapetul şi vopseaua şi chiar, dacă o să vrea, ceva mai civilizat pentru podea decât linoleumul. Ori poate, lângă pat, i-ar place o blană de oaie în loc de covoraş, una nevopsită, care să dea odăii o atmosferă de peşteră de haiduci trăind în creierul munţilor. La urma urmelor n-avea decât nouă ani.

Am întins mâna şi mi-am luat din buzunarul hainei ţigările şi cutia de chibrituri. Pe măsuţa de lângă pat era o ceaşcă pe o farfurioară. Seara trecută, după plecarea lui Mark, Susan îmi făcuse un ceai. Fusese o figură – cea mai tare figură. Îmbrăcată în halat, venise în cameră cu î» O»

ceaşca de ceai, o lăsase jos lângă mine şi rămăsese

astfel, aşteptând în linişte. N-am spus nimic; spusesem destul după ce coborâseră.

Chiar şi acum, în ciuda înţelegerii la care ajunseserăm în cele din urmă, Susan şi cu mine, de dragul copiilor, simţeam că nu mai aveam pace. Oricare ar fi fost urmările, ar fi trebuit măcar să-mi las amprenta pe faţa aia lucioasă, măslinie. Să-i şifonez mutra lui de idol de matineu. Odinioară învăţasem cum să spargi timpanele adversarului, cum să-i scoţi ochii, cum să-l boşorogeşti dintr-o singură lovitură. Am dus mâna la gură şi m-am muşcat până la sânge, gândindu-mă la toate mijloacele prin care l-aş fi făcut să sufere, apoi încercai să dau uitării totul.

Dintr-odată mi-am amintit de părul lui Tom Larriman. Tom era un văduv de 70 de ani, foarte mândru de coama lui colilie. O purta lungă şi o spăla de trei ori pe săptămână. Unii ziceau că se clătea cu puţină albăstreală. Murise de cancer; o săptămână înainte de a muri, urla de se auzea până în stradă. Şi-a smuls tot părul lui alb frumos, s-a scalpat singur, bucăţică cu bucăţică. Durerea asta îl făcea să uite de cealaltă durere mai mare, şi pesemne o alesese anume ca s-o poată controla.

Acum îl înţelegeam, deşi pe atunci, la Dufton, când închideam geamul dormitorului ca să nu-i mai aud zbieretele, nu reuşisem să-l înţeleg. Mi-am muşcat şi mai tare mâna; începea să zvâcnească. Apoi mi-am scos mâna din gură – mi se făcuse rău. Încet şi cu multă grijă, m-am dat jos din pat; avem senzaţia că am să vomit pe jos dacă o să-mi schimb brusc poziţia. Stând pe marginea patului mi-am tras pantalonii şi am pornit-o încet pe palier.

Când a venit Barbara, tocmai mă spălam pe dinţi. Am pus la o parte periuţa şi am sărutat-o. Era întâia oară, din clipa când stătusem singur lângă uşa dormitorului, când începeam să mă simt readmis în rasa umană. *T* – Cineva

era în baie şi i s-a făcut rău, spuse ea.

— Ai visat, am răspuns. Am ridica i-o ca să se uite în oglindă. Uite ce mutrişoară obraznică ai tu. Fetiţelor obraznice nu le aduc cadouri.

— Eu sunt o fetiţă bună, spuse ea. Tăticule, ai fost plecat mult timp, nu-i aşa?

— Prea mult, am spus.

— Ieri am fost la ceai la unchiul Mark, am fost…

Am lăsat-o jos.

— Şi te-ai simţit bine, draga mea? ţi-a plăcut?…

— Vai, ce gust caraghios aveau prăjiturile! Şi Linda bea ceai. Şi gemenele beau ceai. De ce or fi bând ei ceai, tăticule?

— Fiindcă e mai ieftin decât laptele, aşa cred, am spus.

Am umplut chiuveta pe jumătate cu apă rece şi mi-am băgat capul în ea. Mi-am muiat capul de cinci-şase ori, făcând mare tapaj şi stropind-o pe Barbara când îmi scuturam apa de pe păr. Ea ţipa râzând:

— Tăticule, n-ai voie! Mama spune că asta e urât!

— Atunci să nu mai facem, nu-i aşa? Dă-mi prosopul, fetiţa tatii.

Prosopul, pus lângă uscătorul electric, era curat, uscat şi cald; era mai mare şi mai scump decât prosopul de la ultimul hotel unde trăsesem.

Mă aflam, acasă, acasă la plăcile de faianţă roz, la baia roz şi chiuveta dublă, la uscătoarele electrice pentru prosoape şi la dulăpiorul din perete ticsit cu apă de colonie, talc şi săruri de baie. Asta era singura deosebire dintre casa mea şi camera de hotel; confort mai mare, şi lucruri mai multe, lucruri care pot fi cumpărate…

Mă uitam la Barbara. Era îmbrăcată în pijamaua ei albastră cu răţuşte galbene. Casa o puteam părăsi oricând, dar pe ea niciodată. Mă simţeam oarecum uşurat ştiind

acest lucru – uşurat că puteam să înfrunt faptele. N-aş fi luat-o pe Barbara de lângă mama ei, aşa că trebuia să rămân pe loc. Ne vom muta în altă locuinţă, o casă izolată, şi o vom lua de la capăt; dar vocea care în noaptea trecută şoptise cuvintele acelea neruşinate, trupul care stătuse gol în braţele lui Mark îi va aparţine în continuare tot lui.

Târfă, târfă şi iar târfă. Indiferent de ce spusese aseară, dorinţa se va repeta. Şi n-o să se mai sinchisească să încuie uşa dormitorului: desfrâul şi prevederea nu merg mână-n mână. Şi Barbara, data viitoare, ar putea să nu doarmă; mi-am dus iarăşi mâna la gură gata să muşc.

— Ce faci, tăticule?

Am mângâiat-o pe păr.

— Nimic, scumpo. Hai să luăm micul dejun.

— De ce ţi-ai pus pantalonii şi pantofii, tăticule? Unde ţi-e halatul de casă, halatul tău pufos?

— E la noi în odaie, am spus. E nevoie să-l iau?

Bătu din picior.

— Eu vreau halatul tău pufos! ţipă ea. Altfel nu te mai las să fi căluţul meu, să ştii…

— Nu-mi pasă, am spus.

Ochii i se umplură de lacrimi. Prea des nu plângea, dar putea să plângă oricând. Făceam rău că o răzgâiam, că îi încurajam şantajul acesta; prea mult îmi consumasem însă în seara trecută rezervele mele de voinţă ca să-i mai pot rezista.

— Foarte bine, am spus. Aşteaptă aici. Şi să taci, să taci ca un peşte.

Când m-am dus în dormitor Susan dormea adânc. Am luat halatul de după uşă, dar nu am ieşit numaidecât din odaie. Dormea cu părul ei negru despletit pe pernă; arăta foarte tânără, şi împotriva voinţei mele, am simţit ceea ce era neîndoielnic milă. „Te-ai folosit de mine, spusese seara trecută, te-ai folosit de mine chiar de la început”.

Era destul de adevărat; de mult nu mă mai gândisem la ea ca la o persoană. „Mark mă ascultă întotdeauna, spusese. Tu nu mă asculţi niciodată, ţie nu-ţi pasă…”

Am îmbrăcat halatul” şi am ieşit. Am îngenuncheat lângă uşa băii şi Barbara mi se cocoţă în spinare. M-a oprit la fereastra de pe palier, trăgându-mă de păr. Am deschis obloanele.

— Uriaşul a făcut o grămadă mare-mare de bani, spuse ea. O grămadă maaare, până la cer. Şi a fugit sus la castel, a fugit, da, şi a pus banii sub fereastra castelului… Mă trase iar de păr; era semnalul că trebuie s-o iau din loc.

— Şi mai departe? am întrebat. Ce-a făcut mai departe uriaşul?

— Mi-e foame, spuse ea.

— Şi cine era în castel? am întrebat privind Palatul Sindram.

— Prinţesa! Şi prinţesa avea acolo fragi. Şi avea şi trandafiri. Vreau prăjituri, tăticule! Vreau! Şi iaurgeh şi brânză.

laurgel era iaurt, pentru care în ultimul timp făcuse o adevărată pasiune. Iar brânza era o brânză canadiană, portocalie, pe care o devora cu coajă cu tot.

— Dumnezeu să-ţi apere burtica, am spus.

— Şi ţie să-ţi apere Dumnezeu burtica, tăticule. Tu ce mănânci?

— Ştiu şi eu? Ceva aş mânca, mor de foame.

Am deschis uşa salonului şi am tras perdelele. Halatul albastru de nylon mai era acolo, pe podea, lângă fotoliu. I-am dat una cu piciorul, trimiţându-l într-un colţ, şi am îngenuncheat să ridic servieta cu darul pe care i-l adusesem Barbarei.

— Ce-i aia albastră? a întrebat.

— O cârpă nouă de şters podelele, am răspuns. Apoi am dus-o în bucătărie şi am aşezat-o pe un scaun.

Scoase limba la mine.

— Nu-i cârpă de şters podele, a spus. E o cămaşă de noapte. Vai ce mincinos eşti tu. Privi servieta. De ce ai adus asta, tăticule?

— E ceva frumos aici, pentru o fetiţă cuminte.

Am deschis servieta.

— Am fost o fetiţă cuminte, tăticule, cuminte tot timpul.

I-am întins pachetul de la magazinul Hamley. Era un căţeluş mic alb; nu ştiu cum se făcuse, dar în colecţia ei de jucării, nu avea niciun căţel

— Ce frumos e, tăticule, exclamă ea, şi mă sărută. Acum dă-mi prăjiturile, tăticule. Şi iaurgelul. Şi brânza. Şi sucul cu gheaţă şi paiul.

Am pus puţin salam pe grătar, am luat ceainicul şi m-am dus la robinet.

— Numaidecât, am spus.

— Dacă ţi-e tare foame, tăticule, poţi să-ţi faci ţie întâi micul dejun.

— Frumos din partea ta, am spus.

Am pus în priză ceainicul şi am aprins gazele, să prăjesc salamul. Am deschis frigiderul, am scos sucul de portocale, tăviţa cu gheaţă.

— Eu beau cu pai, tăticuţule, nu uita!

— Nu mă zori, iubito, am spus.

Sări jos de pe scaun şi mă prinse de genunchi.

— Vreau să-ţi spun ceva, zise ea. Apleacă-te în jos, tăticule. Îşi apropie gura de urechea mea.

— Când am să fiu mare, şopti – şi se uită la uşă să vadă dacă nu vine cineva – când am să fiu mare, auzi? am să-ţi aduc în fiecare dimineaţă la pat micul dejun, aşa am să fac, zău…

— Eşti o fetiţă scumpă, am spus.

— N-am să te las niciodată, niciodată.

I-am întins paharul cu suc de portocale. Zâmbi; avea dintâi mici, albi, regulat plantaţi.

— Ai să mă laşi într-o zi, am spus. I-am petrecut braţul pe după umeri; deşi mânca bine, era foarte slăbuţă.

— Am să rămân lângă tine totdeauna – totdeauna. Se căţără iar pe scaun.

— Mi-e foame, tăticule.

— Aşteaptă un moment, nu am decât două perechi de mâini, am imitat un moşneag, aplecat de şale, gârbov şi care gâfâia.

Explodă într-un râs gâlgâitor.

— Vai, tăticule, ce caraghios eşti! Hai, tăticule, mai fă o dată!

— Am doar trei perechi de mâini, am spus abia târându-mi picioarele prin bucătărie. Sunt un biet bătrân şi n-am decât patru perechi de mâini…

— Tu ai două mâini, numai două mâini, ţipă Barbara. Tu minţi, tăticule, minţi…

— Ba nu, am spus. Am zece mâini, cinci perechi de mâini. I-am turnat în farfurie fulgii de ovăz.

Eram liber, salamul se rumenea pe grătar, bucătăria strălucea de lumină şi de râsul Barbarei. Eram liber – Susan mă eliberase. Două lucruri contau în jocul ăsta: îmi salvam mândria şi în acelaşi timp puteam să fac ce vreau. Era ca şi când aş fi redobândit cei zece ani de căsnicie pierduţi.

Barbara mai râdea şi acum. Uneori râsul trecea bariera şi se făcea plâns. Am scuturat-o uşor.

— Mănâncă – am spus – sau te bat, eu am şase perechi de mâini, te bat…

— Nu mă baţi tu – râdea – nu mă baţi tăticule, nu-i aşa?…

— Tu nu ştii ce-aş putea să fac, nu ştii, am spus. Tăticul tău e un om nemaipomenit.

CAPITOLUL XIV

— Cât o să mai ţină măcelul ăsta? strigă Hewley, şi bătu cu pumnul în masă. Era un gest care altă dată îi făcea pe toţi să tresară; acum însă nu însemna altceva decât că Hewley se apropia de sfârşitul diatribei. De câte ori n-am cerut Ministerului Transporturilor să ne permită să instalăm semnalizatoare la răscrucea aceea. De la ultima dată când am cerut s-au întâmplat trei accidente grave…

Am închis ochii ca să nu-i văd faţa. De obicei avea o faţă absolut inexpresivă de om nici prea tânăr, nici prea bătrân. Acum se zbârcise, se scofâlcise de atâta amărăciune. Nu numai gura i se strâmbase de parcă ar fi băut oţet, dar până şi ochii şi fruntea i se încreţiseră şi părul care îi atârna în smocuri lungi.

După ce s-a aşezat am deschis iar ochii. Eram de acord cu tot ce spusese, numai un nebun ar fi putut să-l contrazică; dar el nu avea nici cea mai mică putere asupra evenimentelor. La fel de bine şi-ar fi putut petrece timpul cântând cuplete. Semnalizatoarele aveau să fie instalate atunci când cineva de la Ministerul Transporturilor ar fi dat dosarul U.D.C. ului din Warley, sau, ceea ce mi se părea mai plauzibil, când cineva ar fi tras orbeşte acest nume dintr-o pălărie.

M-am uitat la Brown care, ca preşedinte al Consiliului, stătea deasupra noastră pe o estradă, în celălalt capăt al încăperii. Estrada era cam prea înaltă şi cam prea departe de masa lungă de mahon în jurul căreia era aşezat restul Consiliului. În general, el îţi dădea impresia că se socotea nu primul între egali, ci stăpânul nostru absolut. În seara aceea parcă se simţea neplăcut surprins că se găsea atât de sus pus. Rapoartele le citise cu un glas murmurat, foarte departe de obişnuita lui încredere gălăgioasă, şi din când în când dădea nervos din umeri, sub povara lanţului de aur, însemnul funcţiei sale.

— Trei, subsecţia întâi, spuse funcţionarul primăriei. Trei, subsecţia a doua. Patru. Cinci. Şase. Şapte…

Cu gura pe jumătate deschisă Brown îşi ştergea fruntea cu batista; am mai întors o filă; am observat că Brown niciun se uita la agenda lui. Funcţionarul îi şopti ceva; Brown clătină nerăbdător din cap şi bău o înghiţitură din paharul cu apă care se afla lângă el.

Funcţionarul continua să citească din agendă; acum aproape că nu mai făcea nicio pauză. De obicei Brown, încruntându-se, sau ridicând un deget ca să i se repete cifra, îl obliga pe funcţionar să citească mai rar. În afară

I *U.D.C.*

— Consiliul Districtual Urban.

de consideraţia pe care o avea faţă de conducerea treburilor consiliului, lui nu-i prea plăcea Ray Kempett. Simţea, nu fără oarecare dreptate, că acest Kempett, dacă i s-ar fi permis, ar fi condus toate treburile. Mă gândeam că tocmai asta făcea acum; stând acolo, înalt, fercheş, proaspăt bărbierit, părea că radiază în mod palpabil energie şi competenţă. N-avea să mai rămână mult timp în Warley; la 33 de ani, un mic consiliu districtual urban nu reprezintă decât începutul unei cariere.

M-am pomenit că-l invidiam. El era obligat să lucreze în cadrul unei proceduri stricte, şi mai mult i se interzicea decât i se permitea libertatea de acţiune; dar acest lucru i se aplică şi patronului lui, Consiliul Districtual Urban din Warley. Salariul lui se ridica doar la jumătatea salariului meu, contul său de cheltuieli era microscopic; a-şi cumpăra o maşină era pentru Kempett un vis; dar el era un om liber pe când eu, nu.

Brown scoase din buzunar un tub mic de sticlă şi înghiţi două tablete albe. Culoarea îi reveni în obraji aproape numaidecât. Luă agenda şi începu s-o răsfoiască tacticos; devenise iarăşi preşedintele Consiliului

Districtual Urban din Warley şi pivotul central al întreprinderii „A. Z. Brown Co”.

Iar eu eram tânărul inteligent şi energic care oricând putea să se angajeze la „Tiffield Products44. De ce să mai suport plictiseala acestor şedinţe de consiliu, de ce să mai fiu la cheremul lui Brown, legat de raportul asupra maşinii de calculat? Tiffield fusese cu adevărat serios când îmi făcuse propunerea aceea, şi chiar-menţionase în scrisoare o cifră care era cu 400 peste ceea ce îmi plătea Brown. Trecuse o săptămână de când primisem scrisoarea; răspunsesem mulţumindu-i din tot sufletul pentru încrederea ce o avea în mine, asigurându-l că a intra într-o întreprindere ca „Tiffield Products” era dorinţa mea cea mai scumpă, şi cerându-i un răgaz să mă gândesc. Pe scurt, nu spusesem nici da, niciun; apoi nu mai primisem de la el nicio veste.

Acum se ridicase, luând cuvântul, John Daynton, cel mai bătrân membru al consiliului. Acesta se plângea cu o voce tremurătoare că nu ştiu ce ordin obligatoriu de cumpărare nu avea o compensaţie potrivită. Uitase că el însuşi aprobase în comitet ordinul acela obligatoriu de cumpărare. Nimeni nu i-ar fi spus asta; şi dacă i s-ar fi spus, tot n-ar fi înţeles. Avea aproape 80 de ani, era văduv, şi îşi pierduse în război unicul fiu; singurul loc Unde sărmanul bătrân nebun putea fi fericit acum era Camera Consiliului. Aici asistase la toate adunările consiliului din ultimii 45 de ani; aici după fiece adunare, părul lui negru, des, i se mai rărise puţin, dintâi, şi ei, i se clătinaseră puţin în gură, spinarea i se cocoşase cu încetul, carnea i se desprinsese şi ea puţin de pe oase. În aceşti 45 de ani, tavanul fusese reparat, pereţii de stejar lăcuiţi, covorul roşu înlocuit, noi portrete de-ale foştilor preşedinţi se adăugaseră celor ce umpleau acum doi pereţi. Şi, atâta timp cât n-am să fac ceva să fiu băgat la închisoare şi am

să votez cum mi se spune, o să am şi eu toate şansele să ajung acolo, sus, pe estradă. Portretul meu va sta atârnat pe perete, iar numele îmi va fi gravat pe placa comemorativă, de sub blazonul oraşului Warley.

În cele din urmă Daynton se aşează jos, pe scaunul lui. George Aisgill, în funcţia sa de preşedinte al comitetului pentru locuinţe, spusese ceva plăcut şi consolator despre echilibrul dintre bunurile particulare şi bunurile publice pe care comitetul pentru locuinţe reuşise totdeauna să-l păstreze, oricât de greu ar fi fost acest lucru – admisese el în mod cinstit.

Auzind acestea, Norah, aşezată în partea încăperii rezervată publicului, îşi scoase carnetul de însemnări. Graffham care în seara aceea purta o bluză bleumarin, pantaloni de flanelă gri, o cămaşă albă şi o cravată tot bleumarin – ceva în genul unei uniforme marinăreşti cu gradele scoase – puse şi el mâna pe carnetul de însemnări.

Adunarea se apropia de sfârşit; se desfăşurase aşa cum era de aşteptat să se desfăşoare; toată lumea şi în primul rând consilierul Lampton, votase cum era de aşteptat să voteze. Graffham scrise ceva, preocupat, timp de vreo zece minute, apoi îşi îndesă carnetul în buzunar. Atingând mâna lui Norah, îi şopti ceva; fata zâmbi. M-am uitat spre ea: prinzându-mi privirea, zâmbetul îi dispăru. Dinadins am continuat să mă uit la ea: voiam s-o tulbur, s-o fac măcar să se întrebe dacă nu-i cumva murdară pe faţă sau dacă nu i se vede combinezonul. Am rămas puţin mirat că nu şi-a scos oglinda şi nu s-a uitat în jos spre fustă: după un timp mi-a întors privirea, dar expresia din ochii ei mari, cenuşii, nu o mai întâlnisem până acum.

De astă dată începusem eu să mă simt jenat; mi-am îndreptat iarăşi atenţia asupra agendei.

După ce Brown a închis şedinţa, m-am uitat iar înspre ei. Plecaseră. Mi-am croit drum afară, prefăcându-mă că

nici nu-l văd pe George Aisgill, căruia îi făcusem vagi promisiuni că-l voi vizita, nici pe doamna Fulwood, care se îndrepta spre mine cu un teanc de foi dactilografiate, cuprinzând, după cum ştiam, treizeci şi două de întrebări – sau mai curând plângeri – cu privire la cartierul Park.

M-am uitat după Fordul popular al lui Graffham; l-am văzut în Horner Place, un mic intrând în partea opusă a străzii. Am traversat şi am bătut uşor la portiera din faţă. Norah lăsă geamul în jos.

— Sper că aţi petrecut o seară folositoare, am spus.

— Nu s-ar putea spune că am pierdut-o în zadar, răspunse ea. Observ că în cele din urmă aţi solicitat un ordin de cumpărare obligatorie a locului Palace.

— Oare?

— Doar aţi votat pentru asta, interveni Graffham.

— Presupun că da. Era teribil de cald acolo – abia mă mai ţineam treaz… Norah îşi lăsase mâna pe marginea portierei. Am pus-o pe a mea deasupra. În afară de clipa când m-am uitat la dumneata, i-am spus ei.

Graffham porni motorul.

— Mai e nevoie să-ţi amintesc că trebuie să transmiţi articolul prin telefon, Norah? vorbi el. Dacă domnul consilier Lampton o să te scuze.

Ea nu-i dădu nicio atenţie.

— Te-ai uitat până te-ai săturat, nu? mă întrebă ea.

— Nu, am spus. Abia încep. Nu vrei să bem un pahar împreună, undeva?

Îşi retrase uşor mâna.

— Ai auzit ce a spus Peter. Am treabă.

— Poţi să telefonezi de la mine de acasă.

Graffham ambala motorul.

— Să nu se supere soţia dumitale. Musafiri la ora asta? Noapte bună, consilier Lampton, adăugă şi ridică geamul portierei.

— Joe, aşa mă cheamă, am exclamat, dar maşina pornise.

Am traversat din nou strada şi m-am urcat în maşina mea. Şedinţa a fost mult mai lungă decât de obicei: când am pornit pe Market Street, soarele apunea. Peste Palatul Sindram, cerul era vărgat cu dungi albe şi roşietice ca bomboanele de mentă; culorile gingaşe păreau să arate că seara care începuse atât de prost avea să se termine cu bine. Dacă avea să iasă ceva sau nu din asta, nu ştiam, dar Norah luase cunoştinţă de existenţa mea şi nu mai putea reveni asupra acestui fapt.

Când am ajuns la Harling Crescent, am observat cu uşurare că perdelele de la dormitorul din faţă erau trase. Susan se culcase devreme, cum făcuse în şase din cele nouă nopţi de când dormeam despărţiţi. Nu trebuia s-o ascult, nu trebuia s-o privesc, nu trebuia să-i miros blestematele ei de ţigări turceşti, nu trebuia să-mi controlez fiece cuvânt, ca să previn continuarea certei pe care o începusem chiar înainte de a fi plecat la primărie.

În timp ce intram pe uşa din spate, mi-am amintit frânturi din ce-mi spusese. „E1 este autentic, e un om real, el nu se teme de consecinţe. Tu eşti ca afurisitele tale maşini de calculat, tu nu eşti un om real…”

Am zâmbit şi m-am dus la bucătărie. Dintr-odată cuvintele ei şi-au pierdut puterea de a mă jigni. Nu o maşină de calculat se uitase la Norah; nu o maşină de calculat făcuse primul pas spre o idilă cu ea. Şi ea nu era femeia care să se încurce cu un bărbat care s-ar fi temut de urmări. Represaliile împotriva lui Susan erau gata pregătite şi nu aveau să fie doar vorbe…

Mi-am umplut o farfurie cu tartine cu brânză şi am scos din frigider o sticlă de bere. Era prima mâncare de care mă bucuram în ziua aceea; micul dejun îl ratasem din cauza tăcerii lui Susan, la dejun, nu fusesem în stare să

mănânc, iar cearta noastră mă făcuse să uit de cină – sau mai curând de ceaiul întârziat de care aproape că nu mă atinsesem.

Isprăvind masa, ideea unui whisky mare deveni urgentă şi atrăgătoare. Am înlăturat-o fără prea mare greutate: în seara aceea nu mai trebuia să stau să beau până târziu, înduioşându-mă şi indignându-mă din ce în ce mai mult, pe măsură ce dublam şi triplam paharele de whisky, până ce goleam sticla pe jumătate. Era de ajuns să-mi amintesc că Norah avea pe frunte un mic semn, pe care înainte nu-l observasem, că părul ei era fără îndoială natural ondulat, că atunci când mă întrebase dacă mă săturasem privind-o, mă întrebase, de fapt, fără cuvinte şi dacă *îmi plăcuse* ceea ce văzusem. Era, iarăşi, destul să mă uit la picturile murale ale lui Larry Silvington ca să mă bucur de de pur şi simplu ca de nişte poze de stele de cinema; erau lucruri care nu mă mai puteau răni, şi nimic din casa asta nu mai putea să-mi facă vreun rău.

Am clătit paharul şi farfuria şi le-am pus pe raftul uscătorului. Mergând sus era ca şi când aş fi fost absolut singur în casă. Nu mă mai gândeam nici măcar la Barbara; în schimb simţeam sub mâna mea, cu o intensitate aproape ridicolă, căldura mâinii lui Norah. Dacă aş fi ştiut vreo rugăciune de mulţumire lui Dumnezeu, care să se potrivească momentului, aş fi îngenuncheat acolo pe trepte… Revarsă-ţi mila şi îndurarea asupra robilor şi oropsiţilor tăi; dar eu nu eram rob.

Când am deschis uşa odăii lui Harry, am auzit vocea lui Susan.

— Tu eşti, Joe?

— Da’ cin să fie? am răspuns.

M-am strâmbat; pe viitor va trebui să ţin minte să nu-mi mai iasă din gură asemenea vorbe.

— Vino aici! am auzit-o.

M-am îndreptat spre uşa odăii pe care – îmi dădui seama cu o ciudată împunsătură în inimă, plină de regret

— N-aveam s-o mai pot considera *a noastră*. Uşa era deschisă pe jumătate şi înăuntru ardea lumina.

— Ce vrei?

— Nu fi idiot. Nu pot să vorbesc cu tine aşa. Intră înăuntru să nu se trezească Barbara.

Am intrat în dormitor. Ea stătea culcată, cu două perne sub cap. Îşi trăsese cuvertura până sub bărbie şi braţele erau sub ea. Cuvertura era galbenă – un galben deschis – ca aţa de fitil; nu-mi aminteam s-o mai fi văzut înainte.

— Ai întârziat, spuse ea.

— A ţinut mult şedinţa.

M-am aşezat pe marginea patului şi am aprins o ţigară.

— Eram îngrijorată, continuă.

— Drăguţ din partea ta. Dar nu era de loc nevoie. Am atins cuvertura. Când ai cumpărat asta?

— Ieri, ca să mă înveselesc. Ai mâncat ceva?

— Mi-am făcut câteva tartine.

— Văd că ştii să-ţi porţi de grijă…

— Mă descurc. Am pipăit cuvertura. Îmi place – am spus. Schimbă atmosfera odăii.

— N-ai băut nimic, nu-i aşa?

— Vezi bine că nu. Dar la urma urmei ce-ţi pasă?

— Eu ştiu cât ţin şedinţele astea. Cel mult un ceas. Se încruntă. Parc-ai veni de la o femeie. În orice caz miroşi aşa ceva…

— Ţi-am spus. Am stat la şedinţă toată seara. Am venit de-a dreptul acasă.

— Arăţi ca un cotoi care a dat iama la oala cu smântână. Crezi că sunt proastă?

M-am ridicat.

— Sunt obosit. Noapte bună, Susan.

— Aşteaptă, tresări ea. E un lucru pe care ar fi preferabil să-l ştii… Sybil a telefonat azi.

— Ce? A aflat ceva?

— Nu. Dar în curând o să bănuiască ceva. Nu putem să-i ocolim aşa…

— Eu pot. M-am aşezat din nou.

— Joe, dacă ţi-ai vedea faţa! E plină de ură.

— La ce dracu' te aştepţi?

— Joe, acum, gata! Ce-a fost, s-a dus. S-o luăm de la început, de dragul copiilor. Nu ştii de ce am fost supărată azi după-amiază? Nu ştii?

— Conştiinţa ta, sper. Pe albeaţa pernei părul ei lucea negru-negru.

— Ah, Doamne, exclamă ea. Nu m-ai jignit destul? Mi-ai spus că mă ierţi, dar n-au fost decât vorbe. Mă urăşti, şi îl urăşti pe el tot timpul…

— Să lăsăm asta, am spus.

— Decât să te jignesc, eu, în locul tău, aş fi făcut cu totul altceva. Tu nu vrei să înţelegi…

— Ah, Dumnezeule. Înţeleg. Înţeleg totul. Sunt un ramolit, sunt un burtos şi ţi-e greaţă de mine. Nu sunt nici măcar un om real ca Mark. Nu vrei să te culci ca mine.

— Eu nu vreau? ţipă ea. Eu nu vreau? Cine a-nceput? Cine a-nceput – nu tu?

— Ce rost mai are – am căscat. Zău, pic de somn» Susan.

— Ştiai că Jean Velfrey este acasă?

— Nu ştiam. Nu-mi pasă de ea nici cât negru sub unghie, ăsta-i adevărul.

Pentru prima dată de când intrasem în dormitor, zâmbi.

— Te-ai dus la o serată, acasă la ea, la Londra, nu-i aşa?

— N-a fost nimic.

— Eu, dimpotrivă, am fost asigurată că da, că a fwst, spuse ea. Nu ştiai că există un serviciu telefonic între Warley şi Londra? Şi un serviciu poştal? Se ridică. Nu că te-aş mustra, dragul meu. Dădu la o parte cuvertura.

M-am uitat la trupul ei gol, o clipă, apoi am început să mă dezbrac. Susan se dădu jos din pat şi se duse la uşă, O încuie şi veni spre mine.

— Jean e blondă, dar nu-i naturală, nu? bâigui ea. Îmi descheia cămaşa. Am lăsat-o să mă ajute, apoi am apucat-o de păr şi i-am dat capul pe spate.

— Eram singură, scânci ea. Eram singură, Joe.

Am sărutat-o.

— Meriţi să fi singură, am spus.

Ochii i se dilatară.

— Bate-mă, Joe. Merit să fiu bătută. Loveşte-mă, Joe. Omoară-mă, fă ce vrei cu mine, Joe. Se lăsă să cadă în genunchi la picioarele mele, plângând.

— Am să te lovesc, am şoptit. Am să te lovesc să mă ţii minte toată viaţa.

Niciodată nu fusesem atât de excitat şi niciodată nu m-am urât mai mult.

CAPITOLUL XV – Când mă văzu, Hethersett se opri cu mâna pe portiera maşinii lui albe – un Porsche decapotabil. În costumul lui de mohair gri deschis şi cu ochelarii de soare arăta ca un patron, foarte asortat cu maşina aceea sport care făcea vreo 3.000 de lire. De două ori mai mult decât Bentleyul lui Brown. Privind-o, nemulţumirea faţă de mine însumi spori.

— Credeam că eşti în vacanţă, am spus.

— Sunt, bătrâne. Mâine dimineaţă cum mă scol îmi iau zborul spre Spania cu pasărea cea mare argintie. Mai aveam de lămurit cu socrul dumitale un mic amănunt neclar – asta-i tot. IST-am reuşit să lămuresc nimic, dar

măcar am conştiinţa împăcată.

— Ceea ce nu pot afirma despre a mea. Aveam de gând să o pornesc devreme azi.

Mi-am controlat ceasul după orologiul mare pătrat de deasupra porţii direcţiei generale. Orologiul avea, în loc de cifre, literele care alcătuiau numele firmei, un gen stupid de reclamă care totdeauna mă enerva. Acul care arăta orele era acum îndreptat spre L iar minutarul spre R; calculând ora, cum trebuia să fac mereu, nemulţumirea mea spori şi mai mult. Nu eram obligat să vin fix la ora 9 şi n-avea să mi se taie din salariu că venisem la

10 şi 20, dar până atunci nu întârziasem niciodată.

— Arăţi cam mahmur, spuse Hethersett. Straşnică petrecere! Foarte drăguţ din partea ta că m-ai invitat. Credeam că o să-mi pierd toată seara cu împachetatul şi când colo la opt m-am trezit că nu mai aveam ce face. Duminică seară în Leddersfordul ăsta mori de urât.

— Ne-am bucurat că ai venit. Să mai vii pe la noi „acum ştii drumul…

Chefuiserăm până la trei dimineaţa. Mi-am trecut limba peste buzele uscate, necăjit că Susan şi cu mine nu găsisem altă cale de a sărbători prima săptămână a împăcării noastre.

— Cred că am să-mi caut un apartament la Warley, spuse el. Cartierul ăsta din Leddersford e plin de cocote» de mutre suspecte.

Se iută, la ceas.

— Ce înseamnă litera Z? De multe ori m-am întrebat.

— Zachariah, am spus. Dar numele ăsta nu-l foloseşte…

Zâmbi.

— I se potriveşte. Deschise portiera maşinii. Trebuie să plec. Cu bine, cum se spune pe-aici.

— Petrecere, frumoasă, i-am urat.

Motorul maşinii Porsche tuşi ca un om bine hrănit şi mulţumit de sine; m-am întors ca să nu-l privesc – sau să nu fiu văzut că-l privesc – plecând.

Urcând scările, m-am gândit la revista întreprinderii „Tiffield Products" pe care tocmai o primisem în dimineaţa aceea. Era primul semn de viaţă pe care mi-l dădea Tiffield, de când îi scrisesem, cu o săptămână în urmă. Revista, în sine nu era grozavă; ca toate revistele de acest soi prezenta o situaţie cam prea trandafirie. Ce mă interesase pe mine mai mult, era pagina rezervată dezvoltării viitoare a întreprinderii. Pe scrisoarea anexată, o scrisoare tip, Tiffield indicase numărul paginii cu trei semne de exclamare, şi jos îşi pusese iscălitura. Ca şi cum asta n-ar fi fost de ajuns mai scrisese la începutul şi la sfârşitul paginii: DAR ASTA NU-1 TOTUL!!! Atât-şi nimic altceva. Era singurul răspuns posibil la scrisoarea pe care i-o trimisesem. „Tiffield Products" se mărea, construind noi fabrici, reconstruindu-le pe cele vechi; „A. Z. Brown Co". se osifica, şi beleaua cu maşina electronică era doar unul dintre aspectele care dovedeau în ce hal ajunsese întreprinderea noastră. Care dintre cele două firme avea nevoie de un tânăr inteligent, gata să-şi cheltuiască energia? Câtva timp am cochetat cu ideea unei vieţi noi într-un loc nou, ştiind prea bine că asta era o imposibilitate. Prea multe mă legau de Warley şi de „A. Z. Brown Co". Susan cu siguranţă că n-ar fi părăsit Warleyul; în consecinţă, nici Barbara. Asta era situaţia; nu mai trebuie să înşir şi celelalte pricini care mă făceau să nu pot primi oferta lui Tiffield.

Dar slujba mea, comparată mai ales cu postul pe care putea să mi-l ofere firma „Tiffield Products11, mă silise să nu declin oferta în mod categoric. Mă săturasem până în gât de slujba pe care o aveam în întreprinderea lui socrumeu. Mi se dăduse odaia cea mai strâmtă şi mai neaerisită

din toată clădirea administraţiei. Iar titlul scris pe uşă nu se concretizase cu un covor pe podea, ci doar cu o biată împletitură roasă, din fibre de cocos, şi cu un birou prăpădit, zgâriat, cu sertare care mereu se înţepeneau.

Am privit-o pe Hilda, secretara mea, cu ceva mai puţin dezgust ca de obicei. Era o fată bondoacă, de vreo douăzeci de ani, cu o faţă mică, rotundă şi cu o claie de păr roşcat zburlit. Nu mă ispitise niciodată, dar era mereu veselă, scria destul de corect şi, cel mai important lucru, cunoştea toate cancanurile din birouri.

— Ce faci? am întrebat-o. Ce mai e nou?

— Tot cu devizele alea, răspunse ea.

Am scos semnul din mapa de intrări. Era o muncă de cel puţin patru ore; am dus mâna la cap.

— Nu pot să mai aştepte?

— Domnul Robin zice că la trei trebuie să fie gata. Şi nu uitaţi, la trei şi jumătate aveţi întâlnire cu domnul Smithers.

— E la Wakefield, am spus. Simt că-mi plesneşte capul.

— Am să-l amân cu o jumătate de oră. Cotrobăi prin geantă şi îmi întinse un flacon cu aspirină. Fac rost şi de un ceai îndată. Ridică telefonul.

După ce comandă ceaiul, mă măsură lung cu privirea şi se întoarse la dactilograf ia ei.

— Foarte bine, am spus. Admit. Sunt niţel cam descompus.

Chicoti.

— Aşa zicea şi domnul Hethersett.

— Ce-a vrut?

Îşi umflă obrajii şi îşi îngroşă vocea.

— Ei, păpuşico. Unde-i domnul Lampton, am să-i spun ceva… Eu i-am zis că n-aţi venit încă şi dumnealui a râs şi a zis că nu se miră de loc, aşa a zis, şi s-a dus în

birou la domnul Middridge.

Am luat ceaşca de ceai din mâna băiatului de serviciu.

— Parcă spusese că se duce la domnul Brown.

— N-a fost, dădu din umeri Hilda.

Am aruncat în gură patru aspirine şi le-am făcut să alunece în jos, pe gât, cu o înghiţitură de ceai.

— Am impresia că nu-ţi prea place domnul Hethersett, am observat.

Se strâmbă a greaţă.

— Vai, e atât de lipicios… Brr! Parc-ar avea trei mâini şi cu a treia nu ştii niciodată pe unde umblă…

— E un bun supraveghetor, am spus şi am căscat. Ah, Dumnezeule, ce vreme urâtă! Mi-aş lua concediu chiar acum…

— Plecaţi în Cornwall, nu-i aşa?

— Avem acolo o vilă.

Am desfăcut dosarul cu devize, apoi m-am uitat pe copia raportului meu din mapa cu ieşiri. Am întins mâna după el.

— Nu! sări Hilda. E perfect. E o bijuterie de raport. Aţi analizat toată situaţia şi aţi spus cu precizie ce trebuie să facă „A. Z. Brown Co”. Acum n-aveţi decât să aşteptaţi.

— De două săptămâni aştept, am spus. Nu m-a chemat azi dimineaţă, nu?

— Dacă vă chema, v-aş fi spus eu.

— Fă-mi legătura cu el.

— Cu domnul Brown?

— Dar cu cine altul?

— Sincer vorbind, eu nu i-aş telefona acum domnului Brown.

— La naiba, Hilda, nu mai discuta. Am muncit prea mult la raportul ăsta, ca să-l las să uite de el.

Scoase limba la mine.

— Nu cred că e în biroul dumnealui…

— Nu-i nimic. Caută-l peste tot…

Îmi arătă iar limba, dar peste un minut şi jumătate stăteam de vorbă cu Brown.

— Ce dracu’ vrei?

— În legătură cu raportul…

— Care raport?

— Raportul meu în legătură cu situaţia maşinii electronice de calculat.

Pufni supărat pe nări.

— Pentru asta m-ai deranjat?

— E important.

— Ce fac eu acum e şi mai important. Am să mă ocup de raportul tău când oi avea timp.

— Ţi l-am trimis de două săptămâni. Şi nimic, nu se constată nicio îmbunătăţire.

— Asta nu-i treaba ta, băiete. Iar de maşina de calculat răspunde domnul Middridge, nu tu. E dar?

— Nu-nţelegi… Am spus desperat; dar el şi închisese.

Am trântit jos receptorul.

— Mai bine aş rupe bucăţele raportul ăsta afurisit! am strigat.

— Eu v-am spus… Îmi puse mâna de frunte.

Mâna era rece şi mirosea plăcut a săpun parfumat.

— Nu vă necăjiţi, murmură ea. Gândiţi-vă la vacanţă. Luaţi şi copiii cu dumneavoastră?

— Pe-amândoi.

Mână ei îmi mângâie fruntea uşor şi plăcut; am închis, ochii. N-aveam niciun gând cu ea; dar mâna aceea mică, moale şi rece, cu mirosul ei de iasomie, îmi alungă o clipă sentimentul meu tot mai intens de zădărnicie.

— Are să fie frumos, murmură ea. O să vă bucuraţi că sunteţi împreună cu Harry.

Am deschis ochii. Îşi retrase mâna şi se duse îndărăt

la măsuţa ei.

— Nu-l văd decât în vacanţe, am spus.

Stând cu spatele la mine, răspunse:

— Eu un băieţel foarte drăguţ.

— Da, şi o să răzbească în viaţă, am adăugat absent.

Acum nu mă mai gândeam la Harry, mă gândeam la Tiffield. Dintr-odată mi-am amintit că Brown nu mai avea puterea să mă umilească. Fie că primeam ori nu, oferta asta mă făcuse să-mi dau seama de propria mea valoare, Brown nu putea să mă mai sperie. I-am zâmbit Hildei). Mă-gândeam că dacă aş fi acceptat vreodată oferta, aş fi convins-o să vină cu mine…

— E un copil foarte sensibil, spuse ea. Aşa e şi frăţiorul meu. Are nevoie de o îndrumare atentă.

— Harry? La Harry te gândeşti?

— Harry e foarte-foarte sensibil…

Am râs.

— Draga mea, Harry e un dur. Independent şi tare ca fierul. Crede-mă, îşi poartă foarte bine singur de grijă, n-are nevoie de ajutorul nimănui…

— Atunci e fericit, zise ea.

Se răsuci spre mine, cu scaun cu tot şi mila din ochii ei mă luă prin surprindere.

CAPITOLUL XVI

A doua zi dimineaţa ploua şi vântul bătea tare. Mergând pe Market Street spre Forest Bridge, mă cuprinse o resemnare ciudată. De mii de ori condusesem maşina pe drumul acela, pe lângă primărie, pe lângă bijuteria Vintrip, pe lângă croitoria Finlay, pe lângă florăria Ingett, pe lângă băcănia Priestley, pe lângă sutele de clădiri înşirate de-o parte şi de alta a străzii; astăzi conduceam ceva mai încet din pricina ploii, dar asta era singura deosebire dintre ieri şi azi.

Nevasta mă înşelase şi totuşi în faţa mea aveam

acelaşi număr de stopuri de respectat! Raportul despre maşina de calculat fusese primit, se pare, cu indiferenţă, şi totuşi trebuia s-o iau la stânga pe lângă capela Christadelphia. Iar peste încă o mie de drumuri, nici n-o să le mai ştiu numărul, şi n-o să-mi mai pese dacă Mark e invitat ori nu la noi acasă, sau dacă altcineva mi-o lua înainte la „A. Z. Brown Co”; peste încă o mie de drumuri nu va mai exista decât unul singur, numai unul… Nu mă aşteptasem la prea multe din partea oamenilor, în afara unei singure fiinţe; şi fiinţa aceea murise; şi murise fiindcă era pe măsura mea şi nu se bazase pe alţii, căutând fericirea…

Am privit coada din staţia autobuzului care mergea la Leddersford. O dată, mâi demult, după ce îmi luasem prima maşină, una dintre cele mai mari plăceri ale mele era să văd în staţiile de autobuz pe cineva cunoscut, fie că mă observa sau nu. Acum, toţi cei pe care-i cunoşteam aveau maşină şi asta încetase de a mai fi un simbol strălucitor al bogăţiei cum fusese înainte de război. În dimineaţa aceea însă eram prea rău ca să nu privesc mutrele celor care stăteau la coadă, în staţie, ca să descopăr pe de o urmă de invidie. Era o consolare; deşi făceam acelaşi drum ca şi ei, eu măcar îl făceam mult mai comod.

Apoi am văzut singura fizionomie care nu putea să cunoască invidia, o faţă senină şi roză sub o umbrelă albastră. Am oprit maşina şi am deschis portiera de lângă volan.

— Mergi la Leddersford?

— În centru, îmi aruncă Norah.

— Şi eu. Intră repede, să nu te uzi…

— Mă bucur c-ai trecut pe-aici, mai spuse aşezându-se lângă mine. Eşti sigur că mergi în centru? Parcă firma Brown este dincolo de drumul care duce spre Birmingham,

sau mă-nşel eu?

— Nu, nu te-nşeli. Dar noi nu mergem acolo. Şi nu mergem nici spre oraş. Peste o secundă, când o să trecem podul îţi pun o pernă pe cap şi ştii ce urmează…

— Am să mă trezesc la Buenos Aires. Râse. Trebuie să-ţi spun că eşti mult mai vesel decât erai când ne-am văzut ultima oară.

— La şedinţe nu sunt niciodată prea vesel.

— Şi nici în altă parte, adăugă ea.

— Se vede? – am privit-o. Nu ştiam că se vede.

— Ba da, domnule consilier Lampton, se vede perfect. Sunt sigură că ţi-ar plăcea să poţi să-ţi ascunzi gândurile, dar n-ai o mutră potrivită pentru aşa ceva.

— Nu-ţi place mutra mea?

— Nu prea. De fapt, ca să fiu sinceră, nu-mi place nimic la dumneata.

— Halal de mine! Şi ce anume nu-ţi place?

— La şedinţa aia, te-ai zgâit la mine tot timpul. Cred că toată lumea a observat. Şi după aceea vorbeai cu mine ca şi cum Peter n-ar fi fost de faţă.

— Niciun era, am spus. N-am văzut decât un carnet de însemnări şi o pereche de ochelari. Te-ai supărat?

— De ce să mă fi supărat?

— Că ţi-am arătat cât te doresc. Nu m-am purtat frumos, nu?

— Cred că niciodată nu te-ai purtat frumos.

Am privit-o; zâmbea. M-am uitat îndărăt pe şosea.

— Şi nu ţi-a părut bine că nu m-am purtat frumos?

— Nu fi şiret, mi-o reteză ea. Şi dă-mi o ţigară.

— În buzunarul din dreapta, am spus. Şi aprinde-mi şi mie una, te rog.

I-am simţit mâna scotocindu-mi buzunarul.

— Nu ştiu cum, dar ori de câte ori te văd, îmi vine să fumez, spuse punându-mi în gură ţigara.

Pe capătul ţigării nu se vedea nicio urmă de ruj, dar tutunul părea că şi prinsese gustul parfumului ei. Mi-am amintit de o poveste dintr-unul din manualele mele de latină cu o comoară şi un hoţ viclean. Comoara era adânc îngropată şi învelită în plumb, dar hoţul cel viclean a reuşit în cele din urmă să ajungă la ea. În poveste el era pedepsit; dar la urma urmelor fusese o poveste pentru copii, nu pentru oameni mari.

Ieşiserăm din pădure şi coboram dealul spre satul Harcombe. Curând, la stop, imediat după biserica parohială, vom ieşi din Warley şi vom intra în Leddersford; aerul îşi va pierde prospeţimea; vântul se va rătăci pe câmpia îmbibată de apă, şoseaua Ring Road, dreaptă ca o riglă, se va transforma într-un drum rău, drumul la care mă resemnasem înainte de a o întâlni pe Norah. Curând coşurile din Leddersford îmi vor reaminti că sunt un om cu răspundere şi că toate acţiunile mele trebuie să se călăuzească după bunul simţ; dar acum cât mă aflam încă în Warley, eram pe terenul meu şi nu trebuia să pierd momentul.

— Te neliniştesc? am întrebat-o. Nu asta voiseм să spun, dar dintr-odată, nu ştiu cum, mi se făcuse milă de ea.

— M-ai neliniştit din prima clipă când te-am văzut. Eşti atât de complet opus faţă de ceea ce doresc eu la un bărbat. Simt că e necinstit din partea mea să fiu atât de mult *împotriva* cuiva.

— Vorbeşte, am spus. Descrie-mă. Mai spune-mi ceva plăcut.

— M-am săturat de atâta vorbărie. Chiar de-am vorbi toată ziua, la sfârşit ai rămâne tot aşa cum eşti, vreau să zic tot atât de îngrozitor.

Îmi luă mâna şi mi-o sărută.

— N-am să mă mai spăl, am spus. De ce-ai făcut asta?

— Îmi plac mâinile tale. Asta nu-nseamnă nimic.

Tocmai ieşeam din Warley; nu simţeam însă nicio schimbare. Nu mai răspundeam decât de mine însumi, şi alt lucru mai important nu exista pentru mine decât să smulg de la ea răspunsul dorit.

— La tine asta înseamnă ceva, am spus.

Dintr-odată m-am gândit la Mark şi la Susan; acum amintirea trădării lor încetase să mă mai doară, aveam pentru ei o îngăduinţă plină de dispreţ. Am aruncat ţigara şi brusc i-am pus lui Norah mâna stângă pe coapsă. Am simţit-o cutremurându-se.

— Aş vrea să nu fi atât de îngrozitor, spuse ea. Nu că ar fi ceva de făcut în privinţa asta. Aş fi vrut doar să nu fi fost însurat…

— Ah, Doamne, am exclamat. N-am putea opri maşina?

— Nu, n-avem unde. Şi nici nu-i momentul. Vârî mâna în buzunarul meu de la piept şi scoase un carneţel. Am să-ţi dau numărul meu de telefon.

Priveam câmpia pe care o străbătea şoseaua. Nu erau nici poteci şerpuite, nici ziduri înalte, nici văgăuni, era doar o întindere mare şi netedă în ploaie.

— Şi… Când are să fie momentul?

— Nu ştiu. Poate niciodată. Când pleci în vacanţă?

— Luna viitoare, pentru trei săptămâni.

Am încercat s-o cuprind cu braţul pe după umeri.

— Nu, făcu ea. Ne vede lumea.

— Bine. Dar pune mâna pe mine o clipă. Vreau să-ţi simt mâna, doar atât.

Mă apucă şi mă strânse de genunchi.

— Ah, Doamne, eşti teribil! N-o să iasă nimic bun din asta, nimic bun…

— Poţi să păstrezi stiloul.

— Chiar mă gândeam, replică ea.

CAPITOLUL XVII

— Am văzut-o pe mătuşa Sybil azi după-masă, ne anunţă Harry a doua zi la ceai. A întrebat când vă duceţi la ei, tu şi cu mama, să-i vedeţi.

— Întreabă-l pe tata, bodogăni Susan. Se încruntă la Barbara. Barbara, pentru numele lui Dumnezeu, mănâncă-ţi chifla, nu mai fă firimituri.

— Nu-mi place tanti Sybil, spuse Barbara. E urâtă şi încruntată. Şi miroase, zău că miroase.

Mi-am reţinut un zâmbet.

— Eşti foarte obraznică, Barbara.

— De ce trebuie să fie ea mătuşa mea?

— De fapt nu-i, spuse Harry, turnându-şi peste cârnaţi sos de roşii. Bunica zice că e vulgar să-i spui unui omunchi sau mătuşă, atunci când nu-ţi este…

— Sybil e verişoara voastră, interveni Susan. E un semn de respect şi de dragoste faţă de persoanele mai în vârstă, acceptat în general. Şi, cu toate că nu-mi place să te cicălesc din prima zi de vacanţă, te rog fii drăguţ şi nu băga în gură tot cârnatul.

Aprinse o ţigară şi privi posomorâtă afară pe geamul bucătăriei. Ploua într-una încă din zori.

Harry mesteca de zor cu gura plină.

— Cam joacă teatru, nu-i aşa, bolborosi el.

— Taci din gură! ţipă Susan. Eşti un mic monstru, un monstru îngrozitor.

Barbara începu să plângă.

— Nu ţipa, mămico. Te rog, nu ţipa!

Am strâns-o la piept.

— Închide robinetul de lacrimi, Barb, am spus. Dacă eşti cuminte, am să-ţi citesc.

Susan sorbi o înghiţitură de ceai; am observat că ceaşca îi tremura în mână, lovindu-se uşor de farfurioară.

— Bine, făcu ea. Răsfaţ-o şi răsfaţă-l şi pe Harry. Să nu-ţi pese de mine. Eu nu sunt decât o biată slujnică

bătrână.

— Nu te enerva, am replicat, ţinând-o în continuare de umeri pe Barbara. Aş fi vrut să-l ţin şi pe Harry; avea o privire speriată. Dar şcoala îl învăţase de mult că orice manifestare fizică a dragostei dintre părinţi şi copii era – după cum mi-o spusese când, pe negândite, încercasem să-l sărut la venirea acasă – neplăcută şi stânjenitoare.

— Nu te enerva! Am încercat clipă de clipă, toată ziua, să nu mă enervez. Ştii că doamna Morlatt a plecat şi că trebuie să fac totul singură, ştii că nu m-am simţit bine, şi tu ce faci ca să mă ajuţi?

Barbara începu să urle.

Era un sunet înalt, animalic, jumătate furie, jumătate suferinţă. Îi ţineam strâns în braţe trupuşorul mic:

— Nu, inimioara mea, nu, draga mea, comoara mea…

Harry îşi mânca liniştit cârnatul.

— Mucoaso, mormăi el. Plângi degeaba!

Barbara îl privi ca şi cum ar fi fost trădată; pe faţa lui Harry apăruse brusc expresia „Carruthers”; urletele ei se înteţiră – plângea acum cu sughiţuri şi faţa i se învineţise.

— Las-o-n pace, am spus. De ce o faci mucoasă, ştii că nu-i place.

Am bătut-o uşor pe spate.

— E obosită, i-am spus lui Susan.

— Atunci du-o la culcare. Dacă o iubeşti atât de mult, ai puţină grijă de ea, să vezi şi tu cum e.

— Dă-mi naibii un şorţ, am spus, şi tu pleacă, du-te în locul meu la serviciu. Crede-mă nu mi-ar părea rău. O să te descurci probabil mai bine decât mine. Obrazul meu nu-i potrivit, ştii…

M-am oprit; mă văicăream, mă văicăream de faţă cu copiii, făceam ceea ce de mult jurasem să nu fac niciodată.

— Îmi pare rău, am spus. Lasă copiii cu mine. Harry ajută-mă să spăl vasele, vrei, Harry?

Susan mă privi cu faţa schimonosită de ură, apoi fugi afară din odaie. M-am întors la farfuria mea, dar am împins-o într-o parte – abia mă atinsesem de mâncare. Cârnaţi, cartofi prăjiţi şi fasole; mâncarea preferată a lui Harry, dar nu şi a mea.

Mi-am aprins o ţigară. Aşa se termină o căsnicie. Nu simţisem nicio milă privind obrazul palid şi schimonosit al lui Susan; îmi venise doar – sincer, serios – s-o plesnesc.

Ploaia spălase culoarea cerului, iar ţăranii zâmbitori de pe tapet jucau parcă înaintea unui rug, nu la o serbare – jucau râzând la cineva care se zvârcolea în flăcări, dansau în mijlocul pieţei pietruite, în jurul unei figuri carbonizate, cu gura crispată de spasmul agoniei într-un dreptunghi simetric grotesc. Acum, privindu-l bine, tapetul nu părea să cuprindă piaţa în întregime. Modelul era incomplet; şi, uitându-mă cu multă atenţie, am descoperit şi bucata care lipsea.

— Unde s-a dus mămica? întrebă Barbara.

— Vine numaidecât, am spus.

Am început să strâng farfuriile.

— Hai şi ajută-l pe tăticu'. Şi tu, Harry.

— Euo vreau pe mămica, spuse Barbara.

— Aşteaptă că vine îndată. Până atunci am să-ţi citesc o poveste.

— Nu vreau nicio poveste. Începu iar să bocească. Eu o *vreau* pe mămica mea.

Îşi scoase în afară buza de jos, ochii i se înroşiseră iar faţa ei de obicei drăguţă căpătase o maturitate stranie, liniile regulate şi pure i se lăsaseră în jos ca la: maimuţe; pentru prima dată în viaţa mea mă simţeam sincer supărat pe ea, şi mi se părea mai curând fiica lui Susan decât a mea.

— Ce-nseamnă, *vreau*? Ce-i asta *vreau*? Să taci că de un, am să-ţi dau una de-ai să plângi de-adevăratelea.

Lacrimile i se opriră. Niciodată nu auzise în vocea mea un astfel de ton.

— Draga mea, trebuie să-ţi spun. Tăticu' te iubeşte, ştii bine… Spre surprinderea mea, vocea îmi tremura şi slăbise deodată.

— Euo vreau pe mămica, se încăpăţâna ea.

— Am să ţi-o aduc, am zis.

Mai târziu, după ce Harry se duse la culcare, Susan ridică ochii de pe lucrul ei şi începu, calmă:

— Joe, aşa nu mai merge…

— Las că se aranjează de la sine, am spus.

— Mi-e teamă că Barbara a ghicit ceva.

— Nu fi proastă. N-are decât patru ani.

— Barbara nu-i proastă. Şi tu îi arăţi deschis sentimentele tale faţă de Mark şi de Sybil.

— Da? Iarăşi mi-a venit s-o plesnesc. Poate că nu *sentimentele* mele supără copilul. Poate că o fi văzut ea ceva…

Susan se ridică.

— Ai promis, spuse ea. Ai promis. Nu-i cinstit din partea ta.

— Foarte bine. Uitasem. Dar spune-mi ce-i în capul tău, pentru numele Domnului!

— Joe, eşti plin de ură. Nu poţi să ascunzi asta, Jşe. Te chinuieşte, nu vezi?

— Sunt necăjit, sunt frământat, asta-i? Ce dracu' altceva aştepţi de la mine?

— Copilul vede. Nu ştie, nu poate să ştie care e cauza, dar de văzut vede. La fel şi Harry.

— Şi ce trebuie să fac? Să-i fiu recunoscător lui Mark? Să-i trimit un papirus în care să-mi exprim profunda mea Recunoştinţă? Să-ţi spun eu ce i-aş face…

I-am spus-o pe şleau, cu toată grosolănia, în speranţa că o voi şoca, că o voi sili să admită că încă îi mai pasă de

ceea ce i s-ar fi putut întâmpla lui; dar faţa ei rămase netulburată şi asta mă dezamăgi. Nu era nici măcar dezgustată, pentru că nu mă asculta; glasul meu continua să debiteze obscenităţi.

— Ai terminat, Joe?

— Nici n-am început. Ai să-ţi dai seama de asta într-una din zile.

— De ce vorbeşti aşa, la ce-ţi foloseşte? murmură ea, obosită. Numai orgoliul tău a fost rănit, nu tu.

— Nu văd nicio deosebire.

Mi-am turnat un whisky mare.

— Asta e nenorocirea ta, Joe. Asta te va distruge într-o zi dacă n-ai să fii atent. Eşti plin de mândrie şi de ură. Aşa ai fost întotdeauna. Îl urăşti pe tata, o urăşti pe mama, îi urăşti pe toţi cei cu care lucrezi, totdeauna i-ai urât.

Tapetul salonului nu avea un model definit, dar culoarea crem predomina asupra dungilor verticale aurii. Nu era prea mare diferenţă între cele două culori şi tocmai de-asta tapetul era atât de scump. Dintr-odată mi-am dat seama că sunt indignat – indignat că-l găseam de prea bun gust. Era ca şi când s-ar fi aflat în casa altcuiva; ca şi parchetul casetat, ca şi radioul Grundig, ca toate celelalte lucruri din odaie, tapetul costa mai mult decât îmi puteam eu îngădui. Am pus jos paharul cu whisky fără să fi băut nimic.

— Mă duc să mă plimb, am spus.

— La asta mă şi aşteptam, răspunse Susan. Vocea ei era în mod conştient calmă. Tu faci ce faci şi pleci, la asta te pricepi, nu-i aşa?

— Ce vrei să zici? Pentru Dumnezeu, ce vrei să zici? N-am făcut destul pentru tine? N-am înghiţit destulă murdărie? Ce vrei mai mult?

Puse mâna pe braţul meu.

— Joe, fii calm. Fii calm, dragul meu, fii calm. Strigi.

Ai să trezeşti copiii.

Duioşia din glasul ei mă făcu să mă simt inexplicabil de vinovat. Mi-aş fi pus capul în poala ei, şi aş fi plâns, ocrotit, cu lacrimi fierbinţi; da, mă gândeam cu mirare, îmi pare rău, voiam să-i spun că-mi pare rău, dar de ce mi-o fi părând rău?

— Am să fiu înţelegător, am spus. Aveam un nod în gâtlej, abia mai puteam să vorbesc. Îţi promit că n-am să mă mai supăr. Dar spune-mi ce vrei?

— Joe, nu se poate să continuăm să nu-i vedem pe Mark şi Sybil. Oraşul e prea mic. Lumea o să vorbească. E ciudat să te vezi mereu cu cineva şi apoi, deodată, să rupi legăturile. Sybil cred. Că a şi intrat la bănuieli. Nu pot s-o ocolesc la infinit.

M-am ridicat.

— Mă duc afară.

— Joe, te asigur, între mine şi Mark, totul s-a terminat, crede-mă.

— Aşa se pare, am spus.

— Unde te duci?

— La plimbare.

Mormăi ceva. Am apucat-o de umăr.

— Ce-ai spus?

— Nimic, şopti ea. Am fost o proastă că m-am aşteptat să te porţi ca un gentleman.

Am scuipat pe podea.

— Eu nu sunt un gentleman, am spus.

În uşă, m-am întors; părea amuţită de frică şi avea ochii întunecaţi de atâta uluire.

— Să nu m-aştepţi, am scrâşnit. Eu nu sunt gentleman. Nu merit aşa ceva.

Gura i se mişcă, dar nu scoase un sunet şi iar m-am simţit vinovat, inexplicabil de vinovat.

Am înhăţat pardesiul, pălăria şi am alergat afară în

ploaie.

După vreo jumătate de oră de plimbare rapidă, am început să mă simt mai bine. Trecuse mult timp de când nu mă mai plimbasem prin ploaie, mult timp de când nu mai bătusem străzile oraşului; şi încă şi mai mult, se pare, de când nu mai fusesem singur.

M-am trezit lângă podul din Snow Park privind râul. Era umflat de ploile mari ce cădeau de două zile; încă o zi ca asta, mă gândeam visător, şi are să se reverse. Mi-am tras pălăria mai tare pe ochi. Ideea unei inundaţii îmi dădu o bucurie adâncă şi neagră; apa, vânătă, rece înghiţind mai întâi parcul, apoi oraşul. Dar asta n-avea să se întâmple; nu putea să se întâmple fiindcă oraşul era prea sus, deasupra râului, dar ar fi trebuit să se întâmple; râul avea drepturile lui ca şi oraşul, apa vânătă, rece, învârtindu-se, învolburându-se sub podul de fier era la fel de vie ca şi oraşul.

Balustrada îmi venea până la piept; m-am aplecat peste ea, simţind în mâini răceala fierului. La capătul podului ardea' o lampă de gaz; vedeam cum stropii de ploaie încreţeau apa. În stânga nu se zărea decât conturul vag al pădurii; în dreapta, copacii ascundeau la orizont estrada pentru orchestră şi terenurile de tenis. Eram singur cu râul, cu arborii din jur, iar acum, din pricina luminii, apa nu mai era vânătă, lucea argintie. Şi curgea, curgea printre copaci, curgea departe de oraş, curgea încotro curg toate râurile, dar curgea. Vântul bătea mai tare; simţeam mirosul râului, fetid, ca un câine plouat, ca un dulău mare ieşind din beznă.

M-am urcat cu picioarele pe gratiile de sub balustradă... o rafală de vânt era cât pe-aci să-mi ia de pe cap pălăria; automat am prins-o de bor. M-am îndepărtat de râu şi am luat-o spre Market Street. Apa se făcuse iar neagră şi nu mai eram singur; în faţa hotelului Grent

Western am şovăit o clipă, apoi am continuat să merg spre biserica St. Alfred.

Când m-am apropiat de ea, orologiul bătea ora zece. M-am uitat înapoi spre hotel; ştiam ce aş fi primit acolo în schimbul câtorva monede; nu era tocmai ceea ce voiam, dar era mai bine decât să mă fi dus direct acasă. Alcoolul nu era o soluţie; soluţia ar fi fost să mă aflu acolo, printre fiinţe vii, fără a fi nevoit să vorbesc cu de Pentru o jumătate de oră aş avea soiul acela de singurătate pe care-l căutam; pentru o jumătate de oră aş fi, dacă nu fericit, măcar amorţit.

Am hotărât însă că asta n-ar fi ajuns. Am luat-o spre Cârmei Street. Stând afară la uşă, cu degetul pe butonul soneriei, am început să iau act de mine însumi. Cârmei Street era o stradă cu case de cărămidă roşie, clădite pe vremea când prin împrejurimi începuse să nu se mai găsească piatră; era o stradă liniştită, o stradă respectabilă, o stradă de oameni retraşi şi de mâini care trag perdelele atât cât să vadă şi să nu fie văzute.

Să fi însurat şi să te duci la o femeie tânără, noaptea, la zece, nu era în Warley un lucru prea cuminte; mai cu seamă aici. Lui Norah, desigur, nu i-ar fi făcut plăcere, să mă vadă. Am apăsat din nou pe butonul soneriei. Uşa se deschisese scârţâind. Norah mă privi ţintă.

— Joe, ce naiba…

— Te rog, invită-mă să intru, am bâiguit.

Duse degetul la gură şi îmi făcu semn s-o urmez, în hol nu era lumină; doar un bec chior ardea pe scară; casa mirosea a umezeală şi a camfor şi, în comparaţie cu casa mea, părea înghesuită până la claustrofobie.

Alergă sus pe scări; ajungând sus pe palier, aşteptă o clipă s-o ajung din urmă. Aproape că mă împinse în odaie, tot cu degetul pe buze.

M-am aşezat pe scaunul cel mai apropiat, gâfâind,

închise uşa şi se apropie de mine încruntată.

— Dumnezeule, spuse ea. Eşti într-un hal fără de hal. Îmi atinse pardesiul. Eşti ud leoarcă. Scoate-l. Ai să-mi strici frumuseţea de covor turcesc.

Îngenunche lângă soba cu gaze. Scăpărând un chibrit, am observat iar curba puternică a spatelui ei şi lăţimea şoldurilor; fusta gri în carouri pe care o purta nu făcea nimic ca să le ascundă. Şi m-am gândit atunci că, spre deosebire de majoritatea femeilor, ea ar arăta mai bine goală decât îmbrăcată.

— Am ieşit la plimbare, am spus.

Îmi luă haina de ploaie, o scutură la uşă şi o atârnă pe un scaun în faţa focului.

— Aşa, da, scoate-ţi pantofii.

— Sunt aproape uscaţi, am spus cuprins de o panică ciudată.

— Scoate-i. Întinse mâna. Sunt uzi, muiaţi. Eşti un prost, nu-i aşa?

— Da, am încuviinţat. Nu trebuia să vin aici la ora asta.

Luându-mi pantofii, începu să-i umple cu hârtie de ziar.

— N-ar fi trebuit să vii, spuse ea. Şi în orice caz nu singur şi fără să te fi invitat…

— Am telefonat ieri, dar n-a răspuns nimeni.

— Ţi-am spus că nu mă întorc decât târziu. De ce nu mi-ai telefonat astă-seară?

— N-avea rost, am spus.

— De ce? Şi, pentru numele lui Dumnezeu, priveşte-mă în ochi.

— Imediat, am spus. Dar mai lasă-mă puţin.

— N-am pomenit, eşti cel mai curios bărbat pe care l-am cunoscut în viaţa mea. Dai buzna peste mine la zece noaptea, ud leoarcă, nu zici nimic şi te uiţi fix la stomacul

meu. N-ai curaj să mă priveşti în faţă?

M-am ridicat şi m-am dus la fereastra mansardată. Am dat puţin perdeaua la o parte; ploua încă şi strada era pustie. Peste acoperişurile de vizavi se zărea turla bisericii St. Alfred. N-o mai văzusem din unghiul ăsta şi o clipă n-o recunoscui. De aici şi strada arăta altfel: cărămizile roşii aveau o nuanţă mai dulce iar linia dreaptă a parapetului părea făcută mai curând să placă ochiului, decât să înghesuie un cât mai mare număr de case în spaţiul dat.

M-am reîntors la scaunul meu. Trecuse multă vreme de când nu mai fusesem într-o asemenea odaie, de când nu mai avusesem sub picioare un covor uzat şi scânduri negre.

Mobila toată era întunecată şi masivă: un dulap cu două uşi, un scrin înalt până aproape de tavan, o masă care ocupa aproape un sfert din suprafaţa camerei, două fotolii şi o canapea îmbrăcată în piele, cu aspect soios. Era o cameră apăsătoare, urâtă; acum însă era singurul loc în care doream să mă aflu.

— Ai văzut tot-tot? întrebă Norah. Mai am şi o baie şi un dormitor, şi o bucătărie. Te rog să le vizitezi, să le vezi pe toate.

Am înălţat capul.

— Vrei să fi drăguţă să mă laşi să stau aşa, aici? N-am chef de vorbă, nu vreau să vorbesc…

Se apropie de mine, mă mirosi:

— Ai băut ceva, dar nu eşti beat. Ce s-a întâmplat? Ai necazuri?

— Nu acum, am spus.

— Vrei să bei ceva?

Am dat din umeri.

— Chiar dacă tu nu vrei, vreau eu. Stai aici – nu, adică, hai cu mine. Se uită la picioarele mele. Am nişte papuci jos în dulap, într-o cutie roşie. Poate cu ţi se

potrivesc.

Bucătăria era curată; boilerul cu gaze, masa mare şi spălătorul umpleau spaţiul – încă o persoană în plus şi n-ai mai fi avut cum să te mişti. Am cuprins-o de mijloc. Oftă, se dădu mai aproape de mine, şi. Brusc îmi respinse mâna.

— Ai grijă, sparg paharele.

Suspină din nou. Trupul i se înţepeni deodată. Am privit-o. Obrajii îi ardeau.

I-am luat tava din mână şi am urmat-o înapoi în odaie. Uitându-mă la ea cum toarnă băutura, mi-am dat seama deodată că fusese rezolvată o problemă. Fusese rezolvată pentru că eu nu eram un gentleman, pentru că n-aveam scrupule că o voi compromite pe Norah.

I-am aprins o ţigară.

— Mulţumesc, murmură ea. Îmi întinse un pahar cu whisky. Apă vrei?

Am clătinat din cap în semn că nu.

— Nici eu nu cred că vreau. Se aşează pe scaun în faţa mea.

— Te iubesc, i-am spus.

Mai bău o înghiţitură de whisky.

— Mă bucur că ţi-ai recăpătat graiul.

M-am îndreptat spre canapea.

— Vino aici.

— Nu. Şi în orice caz trebuie să pleci cât mai repede.

— Îmi place aici. Aici e locul meu potrivit. Nu-i aşa că e locul meu potrivit? M-am sculat în picioare. De ce nu mă laşi să stau lângă tine?

— N-am să te las niciodată. Nu-mi placi. Dacă n-ai fi atât de încrezut, ai pricepe.

— Atunci, de ce m-ai primit?

— Fiindcă mi-era milă de tine. Fiindcă e foarte dar că ai mâncat o trânteală. Se duse la scrin şi scoase un prosop. Îl azvârli peste mine. Şi ciorapii îţi sunt uzi, domnule

consilier Lampton. Ţi-am spus unde sunt papucii.

Am deschis uşile dulapului. Papucii erau nou-nouţi, albaştri, de marochin.

— O, ce luxoşi sunt! am făcut.

— Un cadou pentru tata. Acum va trebui să ţi-i fac ţie cadou, nu?

— Ţine-i aici pentru mine.

— Nu, n-o să mai calci pe-aici, domnule consilier.

Cu spatele spre ea, am întins mâna spre un combinezon alb, frumos împăturit, dar am retras-o numaidecât.

— Aş vrea să nu-mi zici aşa.

— Aşa sunt mai tare pe situaţie. La ce te uiţi?

— La rochiile tale. Am închis uşile dulapului.

— N-am prea multe… Eu călătoresc cu puţin bagaj.

— Am să-ţi cumpăr eu, am spus. M-am aşezat, mi-am scos ciorapii şi am început să-mi frec picioarele.

— Ştiu c-ai vrea, spuse ea. Dacă te-aş lăsa. Îngenunche înaintea mea, îmi luă prosopul din mână şi începu să-mi frece picioarele cu putere. Ai bătături, râse. Şi degetele mici le ai strâmbe. La tine nimic nu e cum trebuie.

Am mângâiat-o uşor pe păr. Bătea în roşcat, nuanţă pe care înainte n-o observasem, iar buclele le avea uşor răsucite; era un păr plin de electricitate, şi neaşteptat de moale şi fin.

Lăsă să-i cadă prosopul din mână şi mă apucă de mijloc.

— N-ai să mai fi trist, nu-i aşa, domnule consilier Lampton?

— Joe, am spus eu.

Am mângâiat-o pe ceafă; părul, după cum confirmau cu plăcere degetele mele, începea de sus de tot şi pielea era mătăsoasă, mai mătăsoasă chiar decât obrazul pe care

degetele mele începuseră să-l exploreze.

— N-ai să mai fi trist, nu-i aşa, Joe? Ce mutră caraghioasă aveai atunci la şedinţă! Ceilalţi parcă niciun erau acolo. Nu erau oameni răi şi nici măcar prea nesuferiţi, dar pur şi simplu nu contau.

— Şi năduşeai şi erai atât de nenorocit şi te uitai într-una la mine. Parc-ai fi strigat în gura mare: „Aici sunt, ce-ai de gând cu mine?” Mă doreai, ştii? Asta e un lucru foarte rar.

— Nimeni nu te poate privi fără să te dorească, am murmurat.

Mâna ei se mişcă în jos. Era o mână pătrată, o mână de om capabil, cu unghiile ca aluna, scurt tăiate. Acum tremura:

— N-ai să mai fi trist, Joe. N-ai să mai fi trist niciodată.

Când m-am întors, pe la unsprezece şi jumătate, Susan dormea pe canapeaua din salon, cu o carte întoarsă cu faţa în jos, pusă alături pe măsuţa de servit cafea. M-am dus la bucătărie şi mi-am făcut un ceai.

Am aşezat toate cele necesare pe o tavă, apoi, ca un gând întârziat, am tăiat o lămâie şi am pus pe farfurie câţiva biscuiţi cu ciocolată. Problema fusese rezolvată, mă gândeam cu mulţumire. Chiar dacă n-aş mai face niciodată dragoste cu Norah, îmi re. Căpătasem din nou respectul faţă de mine însumi. Acum îmi puteam permite să-mi amintesc că lui Susan îi plăcea ceaiul cu lămâie, şi biscuiţii aranjaţi în cerc, nu îngrămădiţi la întâmplare pe farfurie; acum îmi puteam permite să mă comport la fel ca înainte de a descoperi că mă înşelase. Acum nu mi se părea că faptul ar avea prea mare însemnătate; important era că lui Susan îi plăcuse întotdeauna să i se facă ceaiul înainte de culcare.

Am pus tava pe măsuţă şi cu multă gingăşie i-am

deschis pleoapele.

— Joe, unde ai fost?

— M-am plimbat. Ţi-am făcut un ceai.

Zâmbi.

— De când nu mi-ai mai făcut tu ceai, Joety…

— M-am plimbat şi plimbându-mă mi-a trecut toată supărarea.

M-am dus la bar. Abia gustasem băutura pe care mi-o dăduse Norah; dar acum îi simţeam nevoia. Privind obrazul lui Susan, atât de palid în contrast cu al Norei, atât de copilăreşte încântată de ceai, de biscuiţi şi de lămâie, m-am simţit iarăşi vinovat fără motiv. M-am aşezat la piciorul canapelei.

— Eşti ud tot, spuse Susan.

Mi-am scos pantofii.

— Am trecut pe la Great Western. Şi cum nu-mi trecuse furia, m-am plimbat pe Golden Lane şi pe urmă m-am întors înapoi prin parc.

— Nu-i mai chemăm dacă tu nu vrei, spuse Susan.

— N-are rost să-i ocolim, am răspuns. M-am gândit la asta – ai dreptate. Sybil cu siguranţă că va bănui ceva dacă vom continua să-i evităm. Dacă o să-i vedem aşa, din când în când, n-o să mai fie nimic care să-i pună în mişcare creierul ei micuţ şi activ… Am căscat… Să căutăm ceva…

— Joe, vino încoace.

— Ce-i, dragă?

— Joe, am fost rea, foarte rea. Te-am jignit adânc. Dar o să ne împăcăm, o să ne împăcăm, Joe. Jur!

— Lasă, nu te mai gândi, am spus. Primii zece ani sunt mai grei. Nici eu nu-s uşă de biserică, ştii.

— Sărută-mă.

Braţele ei încolăcite în jurul gâtului meu ardeau.

— Ştii de ce am fost atât de îngrozitoare, spuse ea. Trebuia să se întâmple azi.

M-am simţit vag stânjenit.

— Da, da, uitasem, am făcut.

— Bărbaţii nu înţeleg…

— Am să mă străduiesc să fiu mai înţelegător.

— Joe, încearcă să fi drăguţ, atât. Orice ar fi, nu-mi pasă, dacă te porţi drăguţ cu mine.

— Am să mă port drăguţ, draga mea.

— Şi plecăm în vacanţă, nu-i aşa? Plecăm şi ne distrăm. Niciun mă mai gândeam la asta, uitasem, dar acum mă gândesc.

— Şi eu simt tot aşa. Acum am trecut peste amărăciune, sincer.

Mă strânse mai tare de gât, agăţându-se de mine ca un copil, cum făcea Barbara. M-am uitat cu jind la paharul de whisky de pe bufet, la care nu puteam ajunge. Nu era adevărat: nu trecusem peste amărăciune şi nici n-aveam să trec vreodată. Dar acum era ceva care mă sprijinea, acum posedam ceva la care puteam privi înapoi, dar şi înainte: începusem să mă răzbun.

— Sunt obosită, spuse Susan. Vai, sunt atât de obosită, Joety.

Mă gândeam la Norah; trupul ei, chiar când sta moleşit, după dragoste, cu braţele şi picioarele larg desfăcute, ca răstignite, emana o sănătate ţipătoare.

— Ai să te simţi mai bine după vacanţă, am răspuns. Amândoi avem nevoie de odihnă.

Şi iar am sărutat-o.

CAPITOLUL XVIII

Când i-am văzut pe Mark şi pe Sybil în prag, prima mea pornire a fost să le trântesc uşa în nas. În cele şase săptămâni de când îl văzusem ultima oară, Mark crescuse în închipuirea mea, căpătase proporţii mai mari decât în realitate, devenind un fel de monstru. În sinea mea simţeam că se culcase cu Susan nu fiindcă o dorea, ci

fiindcă mă ura pe mine, şi spre a dovedi că totdeauna şi în toate domeniile, clasa *sahibilor* poate fi superioară făi a eforturi. Apoi la lumină, n-am mai văzut înaintea mea decât un bărbat de vârstă mijlocie, cu o cămaşă albă ce căpătase o uşoară nuanţă gălbuie de prea mult spălat.

— Ei, bătrâne, spuse el. Nu ne-am văzut de mult.

— Ne-am jucat de-a v-aţi ascunselea, am spus. Când ne-am întors noi din vacanţă, aţi plecat voi.

Am sărutat-o pe Sybil.

— Cum te mai simţi dragă? Dar copiii?

— Voinici, plini de putere, spuse ea. Toţi, în afară de Mark. Pe Mark l-a muşcat o gânganie groaznică la Major ca…

— Îmi pare rău, am spus.

Mark îşi frecă mâinile nervos.

— Nu-i nimic, vorbi el. Am nişte crampe spaniole, asta-i tot. Mi-a răscolit bolile vechi.

Boala veche era o boală tropicală pe care o luase în Birmania şi nu uita niciodată să amintească de ea în cursul conversaţiilor, aşa cum alţi oameni – mai puţin subtili – ar tot aduce vorba despre decoraţiile lor. Dar în seara aceea arăta cu adevărat bolnav; avea ochii roşii, iar bronzul de pe faţă nu reuşea să-i ascundă paloarea.

— Ar trebui să te îngrijeşti, bătrâne, am spus.

— Eu mereu îi spun, se văită Sybil. Şi îl cuprinse pe după mijloc. Nu avea voie să se dea jos din pat, dar n-ar fi suportat să nu vină la voi de ziua lui Susan. Mă privi supărată, ca şi când eu personal l-aş fi făcut pe Mark să se dea jos din pat. I-am spus că Susan o să înţeleagă, dar el n-a vrut să o dezamăgească…

Am zâmbit.

— Bine dar ăsta e un adevărat omagiu. Şi noi am fi fost dezamăgiţi, dacă n-ar fi venit Mark.

— Pentru Dumnezeu, Sybil, nu sunt pe moarte, spuse

Mark. Îl faci pe Joe să se simtă prost.

— Ea se gândeşte numai la sănătatea bărbatului ei, bătrâne, am spus eu. I-am condus în salon.

— De asta sunt pe lume neveste, nu-i aşa, Sybil?

Mă privi mirată. Am pufnit în râs.

— Cum, nu-i aşa? Bea ceva, dragă, şi ai să te simţi mai bine. Şi tu, Mark. Spuneţi ce vreţi, că avem de toate.

M-am uitat prin odaie; petrecerea era în toi. Cu cinci minute în urmă nu fusese decât o adunătură de douăzeci de oameni izolaţi care făceau conversaţie, bând încet, servindu-se la bufet aproape pe furiş, ca şi când mâncarea n-ar fi fost pusă acolo anume pentru ei; şi acum era o petrecere, o entitate colectivă care mânca, bea şi dacă nu făcea propriu-zis dragoste cu soţia vecinului, măcar întrevedea posibilitatea.

Am adus două whiskyuri mari pentru Mark şi Sybil.

— Toată lumea se cunoaşte, nu? am întrebat.

— Cine e fata aceea cu părul creţ de lângă fereastră, întrebă Sybil.

Mark se uită înspre Norah. Faţa i se lumină o clipă.

— Nu se poate să n-o cunoşti, dragă. Am întâlnit-o la familia Brown. E Norah Hauxiey.

— Ai o memorie bună! E doar. Te drăguţă, nu? Socrutău pare cucerit de ea, Joe.

În larma care domnea în încăpere nu puteam auzi ce spunea Brown, dar era evident că vorbele lui o amuzau pe Norah. Luându-i mâna, i-o întoarse cu palma în sus, şi o studie un timp, absolut netulburat în plăcerea lui de a-i ţine palma în mână. Gălăgia din jur scăzu puţin.

— Nu greşesc niciodată, l-am auzit spunând. Priveşte linia vieţii dumitale.

Din colţul în care se afla Larry Silvington izbucniră râsete; m-am întors din nou spre Sybil. Socru-meu nu mă încânta niciodată, dar acum încercam o bucurie

dezinteresată că-i făcea şi lui plăcere să flirteze puţin cu o fată drăguţă. Şi, la urma urmei, asta nu era şi un fel de confirmare a propriului meu gust? îşi pusese ochii pe cea mai frumoasă femeie. Nasul lui Anne Rogers era prea mare. Eva Skyes se îngrăşase prea mult. Picioarele lui Sally Timbal erau prea subţiri. Coral Smith era mioapă, nu voia să poarte ochelari şi totdeauna se uita la tine ori cruciş, ori cu faţa schimonosită. Soacră-mea şi Sybil nu contau; deşi nu era prea cinstit să le pun în aceeaşi categorie. În ciuda cusururilor ei, soacră-mea n-ar purta niciodată o rochie de un roşu atât de ţipător şi nici atât de scurtă, ca să i se vadă picioarele…

Mark tremura.

— Arăţi cam prost, am spus. Vrei ceva?

— Un whisky, bătrâne. Îşi frecă iar mâinile. În ultima vreme a fost frig al naibii.

I-am luat paharul gol.

— Acum suntem în toamnă, am spus, şi vremea friguroasă abia începe.

— I-am umplut iar paharul.

— Vrei să te întinzi o clipă, Mark. Du-te în camera lui Harry…

— De ce să se ducă în camera lui Harry? întrebă Susan.

— Mark nu se simte prea bine.

— Bietul de el, spuse Susan. Se clătină puţin când se aplecă peste el; era dar că se fortificase anticipat.

Nu staţi în picioare, spuse ea, şi îi sărută pe fiecare în parte. Sărutările erau zgomotoase şi umede. Mă bucur că vă văd pe amândoi iar. V-am simţit lipsa…

— De-a v-aţi ascunselea, spuse Sybil. La mulţi ani, Susan.

Mark se ridică.

— La mulţi ani, dragă Susan. Şi te rog primeşte acest

mic dar cu toată dragostea noastră.

Era un halat albastru de nylon.

— E minunat, exclamă Susan. E tocmai ce-mi doream.

— Mie să-mi mulţumeşti, dragă, spuse Sybil. Mark voia să-ţi cumpere ceva folositor.

Am ţinut halatul în lumină.

— Halatul ăsta mai mult lasă să se vadă decât ascunde, am spus. Eşti sigură că tu l-ai ales, Sybil? Eu cred că Mark l-a ales şi nu vrea să se demaşte... Eşti un şmecher, nu-i aşa, Mark?

Nu era la fel cu halatul pe care-l adusesem eu de la Londra; ales de Sybil, avea prea multe zorzoane şi o culoare curioasă, închisă, metalică. Nu mai văzusem niciodată nuanţa aceea de albastru.

Al doilea whisky îl făcu pe Mark să-şi recapete culoarea.

— Nu l-am ales eu, Joe, protestă el.

— Glumeam, am răspuns. Am observat că era speriat; n-ar fi vrut să vină la petrecere, dar n-ar fi îndrăznit să refuze, chiar cu scuza valabilă a bolii sale.

— E tocmai ce-mi doream, repetă Susan. Foarte drăguţ din partea voastră.

— Ideea a fost a lui Sybil, spuse Mark. Mă privi rugător. Ea s-a dus şi l-a cumpărat.

Îmi pândea reacţiile ca şi când s-ar fi aşteptat la o lovitură pe care nu putea s-o pareze. El ştia ce semnificaţie avea halatul acela, ştia cât de greşită fusese alegerea, dar nu mai putea face nimic. Era la capătul puterilor, nu mai rezista. În ultimele şase săptămâni se prăbuşise. Nu ştiam de ce sau cum, ştiam doar că aveam înainte un om de-a dreptul înspăimântat.

— Ideea a fost foarte bună, am spus. Am luat-o pe Susan de mijloc. Începem a doua lună de miere, nu-i aşa,

draga mea?

— Ştrengarule! chicoti ea.

Socru-meu îşi croia drum spre noi cu Norah de mână.

— Un om bătrân la ora asta trebuie să se ducă la culcare, nu mai poate să stea treaz şi să bea, zise el, îmi răpesc nevasta din cercul ei de cucoane şi plec…

— Nu sunteţi bătrân, spuse Norah. Sunteţi un bărbat bine, ştiţi asta.

Brown scoase portţigaretul, îl deschise, îl privi cu jind, apoi îl închise la loc cu un ţăcănit. Observaţia ei era destul de adevărată; cu sprâncenele groase, cu trăsăturile lui mândre care până acum nu se lăsaseră, era ceea ce se numeşte un bărbat impunător. Îi adresă lui Norah un surâs.

— Încă vreo câteva complimente, tânără doamnă, şi nu-mi mai aştept nevasta, vă invit pe dumneavoastră acasă.

— Sper că te-ai simţit bine, am spus. Chiar trebuie să pleci?

— Mi-e teamă că da, Joe. Se întoarse spre Norah. Nu uita să vii la petrecerea noastră de duminică, la un pahar de sherry, spuse el. Şi spune-i fratelui dumitale să treacă pe la mine în legătură cu slujba aceea.

— Dar nu l-aţi cunoscut, spuse Norah.

— Dacă e tot atât de inteligent pe cât este sora lui, va face faţă.

Îi sărută mâna lui Norah.

Dintr-odată m-a cuprins mila – mila de bătrânul acesta care nu îndrăznea să fumeze o ţigară de foi, care trebuia să plece de la o petrecere la ora 9 şi jumătate; şi mila de Mark, care, la fel de înfricoşat, aştepta încă o lovitură. Nu mai aveam pe cine urî. Am strâns-o şi mai tare pe Susan de mijloc.

CAPITOLUL XIX

Era un moment când nu mai conta unde suntem, când plăcerea, confortul şi chiar tandreţea noastră se topeau în cererile ei şoptite, apoi ţipătoare; călătoream fiecare afară din noi înşine, afară din noi înşine ca persoane distincte; afară din noi înşine, ca una şi aceeaşi fiinţă: eram actul în sine şi actul era orb şi adânc ca moartea.

Apoi ne trezeam pe bancheta din spate a maşinii, la cotitura din Gilden Lane. Era noapte, era frig, o ceaţă albă ne învăluia ca şi când ar fi mustit de jos din frunzele moarte. I-am mângâiat uşor spatele, ţinându-mi. Obrazul lipit de al ei. Nu ştiam dacă eram fericit ori nu, ce ştiam sigur era că nu mai eram trist; pentru că acum începea afecţiunea, o afecţiune care pătrundea până şi în hainele zvârlite pe banchetă; rochia, sutienul nu erau prozaice, nu alcătuiau elementele unui tablou obscen – erau o parte din ea, la fel ca spatele catifelat şi puternic, ca părul ondulat, ca faţa senină, surâzătoare. Între noi nu exista nicio trădare; nu puteam fi trişti după act, şi până şi nylonul, dantela, mătasea intrau în tandreţea noastră, puteau fi chiar înduioşător de comice, cum era în acea clipă toată dezordinea ei.

— Ai mâinile calde, şopti Norah. Suspină. Crezi că am putea sta aşa toată noaptea?

— S-ar putea să fim nevoiţi, am spus. Cred că se lasă ceaţa…

— Să mergem undeva, spuse ea. Să mergem undeva spre nord până nu se îngroaşă ceaţa.

— Nu. Şi eu aş vrea la fel de mult ca şi tine, dar nu se poate. Susan ar mirosi numaidecât.

Brusc se ridică din braţele mele şi se aşeză lângă mine.

— Mă-nfurii de câte ori te-aud vorbind aşa, zise ea. Ce naiba-mi tot pomeneşti de Susan, ce importanţă are?

Mi-am tras pantalonii.

— Să fim rezonabili, draga mea, am murmurat. Acum ea e partea prejudiciată – cel puţin juridic. Să nu ne arătăm prea mult – am tras de fermoarul pantalonilor; la jumătatea drumului fermoarul se încăpăţână să mai înainteze şi se opri. Ah, fir-ar al dracului, am exclamat.

Ea râse.

— Lasă-mă pe mine, zise, şi se aplecă peste mine. Poftim! îndemânare, nu forţă brutală.

— Te iubesc, am spus.

— Mă iubeşti, Joe? chiar mă iubeşti?…

— Nu pot trăi fără tine. Dacă nu ne-am mai întâlni, dacă nu ne-am mai vedea, aş înnebuni. În noaptea aceea când am venit la tine acasă ajunsesem aproape la capătul puterilor. De atunci totul s-a schimbat.

— Şi pentru mine s-a schimbat totul, spuse ea. Tremura. Mi-am petrecut braţul pe după umerii ei.

— Ţi-e frig, draga mea.

— Nu, nu mi-e frig de loc.

Am privit mormanul de haine de pe banchetă şi pe neaşteptate nu ştiu ce m-a apucat şi n-am mai vrut să-i văd sânii goi.

— N-ar fi mai bine să pui ceva pe tine, Norah?

Se dezlipi de mine.

— De ce mă pui mereu să mă-mbrac? Nu-ţi place să te uiţi la mine?

— Ştii bine că da. Prea des n-am avut norocul, nu-i aşa?

— De patru ori. De patru ori din august, şi acum uite, nu mai e mult şi se duce octombrie. Şi n-am mai pus la socoteală afurisita aia de petrecere, când mă uitam la tine cum îţi ţineai nevasta de mijloc şi făceai conversaţie politicos cu domnul acela care ţi-a pus coarne. N-am o părere prea bună despre gustul ei, să ştii…

— Acum nu mai are niciun rost, am spus.

— Nu, n-are. Fiindcă ţi-ai luat o amantă drăguţă, care te consolează.

— Ah, Dumnezeule, am exclamat. De câte ori vrei să-ţi spun? Te iubesc. De ce-mi spui mereu că eşti amanta mea!

— Şi eu te iubesc, zâmbi ea. Te-am iubit din noaptea aceea. Îmi luă mâinile şi le puse pe pieptul ei. Tu mi-ai schimbat viaţa. Erai ca un animal mare care fugea, care fugea urlând…

— Drăguţ din partea ta. Totuşi n-aş vrea să-mi fac niciun fel de iluzii despre mine.

Mă sărută.

— Dar aşa eşti tu, Joe. Tu crezi că eşti grozav de subtil şi de şiret, dar orice femeie te simte numaidecât. Oricum, şi-aşa eşti periculos. Mi-ai întors pe dos toată viaţa, pe negândite…

Mi-am retras mâinile.

— N-am impresia că te fac prea fericită, nu? am spus.

— Băieţelule, exclamă ea. Eşti un băieţel mare şi durduliu. Sigur că mă faci fericită. Dar să ştii, eu nu prea sunt bună de amantă…

Ţipă. La geamul portierei apăru un cap. O clipă capul umplu toată fereastra, rânjind cu toţi dintâi, apoi dispăru. Am. Împins-o pe Norah şi am deschis uşa.

Un bărbat îmbrăcat într-o haină de ploaie de culoare închisă gonea spre pădure. Nu-l mai puteam ajunge: în partea în care ne aflam noi pădurea Gilden se întindea neîntreruptă pe vreo trei mile. Necunoscutul se opri la marginea pădurii, acoperit până la mijloc de ceaţa albă „lăptoasă.

— Neruşinaţilor! zbieră el. V-am văzut, neruşinaţilor!

În timp ce ne spunea exact ce văzuse, am pus mâna pe o piatră şi am azvârlit-o spre el. Piatra se pocni de un

pom la o sută de iarzi depărtare de locul ţintit. Necunoscutul îşi ridică braţele, ca şi cum ar fi vrut să-şi apere faţa şi pieri în pădure. Când m-am urcat în maşină, Norah îşi punea sutienul.

— Ai fi putut să-l omori, spuse ea.

— N-ar fi fost o pierdere prea mare.

Îşi trase puloverul peste cap.

— În orice caz a fost urât ce-ai făcut, spuse ea scoţând capul afară.

— Nu mă cicăli.

Scoase un pachet de ţigări din buzunarul hainei mele.

— Da, am uitat, oftă ea, amantele nu trebuie să fie cicălitoare. Asta e privilegiul nevestelor, nu? Amantele sunt nişte făpturi umile, mulţumite cu ce li se aruncă… O dată pe săptămână, pe bancheta din spate a maşinii, cu un nebun care se holbează la tine…

— N-o lua aşa, am spus. E prima dată…

— Şi ultima, replică ea. Aprinse două ţigări şi îmi întinse una.

— Mergem în altă parte, am mârâit. Găsim noi un loc…

— Cu mine, nu, gata…

O clipă n-am putut să articulez un sunet; gâtul mi se uscase, îl simţeam ca zgâriat, nu mai puteam să-nghit

— Parc-aş fi avut pe beregată nisip.

— Te-ai plictisit de mine, am reuşit să bâigui. Vrei să termini cu mine?

— Nu. Of, Doamne, eşti nebun. N-aş fi venit aici cu tine, dacă voiam să termin, ce crezi? Plec, atâta tot.

— La Londra?

— Da, de mult trebuia să fi plecat. Aici am stat doar aşa, ca să-mi omor timpul.

— Şi trebuie neapărat să pleci?

— Nu pricepi? Glasul ei avea o notă de iritare. Postul la care râvnesc de ani de zile a devenit vacant. O daită am renunţat la el pentru că bărbatu-meu nu voia să plece din Leddersford. Încă o dată n-o să mi se mai ivească ocazia.

— Când pleci?

— Vinerea viitoare.

— Abia acum ţi-au spus? Te-au anunţat în ultimul moment?

— Ştiam din septembrie.

— Şi de ce nu m-ai prevenit?

M-am uitat înspre pădure. Un vânticel risipea ceaţa; departe, în stânga, se zărea coama dealului Gilden. Vântul se înteţi şi un vârtej de frunze lovi geamul; acum le simţeam şi mirosul – un miros jilav şi totuşi înţepător, puţin afumat, puţin metalic. Odinioară îmi plăceau peisajele acestea, până şi pomii desfrunziţi şi izul acela de frunză moartă; de aici înainte n-avea să-mi mai placă.

Norah mă sărută.

— Ai fi putut măcar să încerci să mă opreşti, şopti ea.

— Nu. Pot, am spus. Dacă vrei morţiş să pleci la Londra, trebuie să pleci, nu? De ce plângi?

— Ai stricat totul, bolborosi ea. Mă faci să mă simt nenorocită, complet nenorocită. Ştiam că aşa o să fie, am ştiut din prima clipă când te-am văzut.

I-am întins batista.

— Ai să mă uiţi, am spus. Găseşti un altul şi mă dai uitării.

— Asta de tine depinde…

— Vreau să mă însor cu tine. Am făcut o pauză, gândindu-mă la tot ce-mi stătea în cale. Am privit-o pe Norah; acum zâmbea. Zâmbetul, sincer, senin, triumfător, hotărî totul. Vreau să mă însor cu tine, am repetat. Nu pot trăi fără tine. N-o să fie însă uşor…

— Destul. Deschise uşa. Mai bine hai să plecăm. Mai

avem timp să bem ceva, dacă vrei.

Am urmat-o uşor mirat.

— Te deranjează dacă conduc eu? întrebă ea.

— Dacă-ţi face plăcere.

— La Londra o să-mi cumpăr o maşină. De mult aştept. Aş fi putut să-mi cumpăr una, dar am tot aşteptat să-mi cumpăr o maşină la Londra.

Răsuci cheia de contact; maşina porni înainte smucindu-se, apoi se opri.

— Mai întâi pune-o în punctul mort, am spus. Vrei să te măriţi cu mine?

— Sigur că vreau.

— N-o să fie uşor. N-am să pot veni imediat…

Răsuci din nou cheia de contact.

— Mult n-o să dureze, spuse ea. Maşina o porni lin spre Harp Lane. Acum aproape că te-ai hotărât…

— Mai întâi trebuie să-mi caut o slujbă, am spus.

— Găseşti tu. Tiffield nu poate să te ajute?

— Mă îndoiesc, am spus.

— Mi-ai spus că l-ai impresionat foarte mult.

— Fiindcă i-am dat o masă regească. De atunci n-am mai primit de la el nicio veste. Rostind aceste cuvinte, mă întrebam dacă la mijloc era o prudenţă normală sau o teamă, teama moleşitoare care te face să minţi; am hotărât – nefericit – că de fapt între de un era prea mare diferenţă. Mai sunt şi copiii, am spus. Aş lăsa-o şi mâine, pe Susan dacă n-ar fi copiii…

— Ştiu ce simţi, dragul meu. Ştiu cât o iubeşti pe Barbara. Dar utti un lucru…

— Ce?

Zâmbi.

— Copii am să-ţi fac şi eu…

CAPITOLUL XX

— Vreau să te văd, spuse Brown. Acum,

numaidecât…

Vocea lui avea un ton poruncitor care nu-mi plăcu.

— Am lămurit chestiunea de la Bradford, am spus. Vrei să te mai uiţi o dată prin dosar?

— Vreau să te văd în legătură cu raportul tău. Raportul. Capodopera aia…

— Vin imediat, am spus şi am pus în furcă receptorul înainte ca el să fi apucat să închidă.

— Nu arătaţi prea încântat, spuse Hilda.

— Am aşteptat prea mult.

Am tras de sertarul în care raportul zăcuse neluat în seamă aproape trei luni; deodată sertarul, înţepenit, se eliberă şi căzu de sus pe podea. Am scos raportul dintr-o grămadă de cataloage şi de tăieturi de ziare.

— Lăsaţi, le aranjez eu, spuse Hilda. Şi-aşa trebuia de mult să fac curăţenie în sertarul ăla.

Am deschis raportul. Ea se încruntă şi arătă cu degetul, spre uşă. Am rânjit.

— Bine. Dacă e ceva rău, tot nu mai am timp să mai fac ceva. Urează-mi succes.

Zâmbi.

— V-am spus eu că o să-i vină rândul până la urmă.

Ieşind din birou, i-am trimis o sărutare; ea duse două degete la buze şi – culmea! – se roşi. M-am hotărât să mă înfrânez puţin: mai ales de când Norah plecase din Warley, cu o săptămână în urmă, gesturile acestea de afecţiune dintre mine şi Hilda se cam înmulţiseră. Nu era momentul să mă întorc cu secretara mea, şi de fapt cu nicio altă femeie.

În biroul lui Brown am dat de Middridge care stătea lângă masă. N-a scos o vorbă, s-a mulţumit doar să încline scurt din cap. Purta un costum gri deschis care-l făcea parcă ceva mai înalt – din mititel devenise doar mic, cam aşa ceva. Lucra la firma Brownde peste 30 de ani şi nu

călca niciodată principiile contabilităţii corectei el nu era un original, nu făcea nimic cu perspectivă. În afară de asta, locuia în Warley, era un predicator laic şi prin urmare nu numai că ştia totul despre mine, dar era obligat, să dezaprobe tot ce ştia.

I-am răspuns dând din cap şi am tras un scaun lângă masă. Brown îşi ridică ochii de pe o pagină cu cifre scrise de mână – nişte cifre mici şi curate, trecute cu cerneală verde; chiar privite pe dos, le-am recunoscut îndată: erau aşternute de mâna lui Middridge.

— Sunt de acord, îi spuse el lui Middridge. Dar tânărul nostru prieten, aci de faţă, m-a cam pus pe gânduri.

Middridge zâmbi. Avea gura mică, şi faţa mare, pătrată; gura era atât de mică, încât trebuia să te uiţi foarte atent la ea ca să-i poţi desluşi zâmbetul. În dimineaţa aceea însă, gura lui se lărgise atâta, că părea dublă faţă de mărimea ei obişnuită. Nu încăpea nicio îndoială că domnul Middridge era foarte, foarte mulţumit de persoana sa.

— Domnul Lampton e puţin cam impetuos, tobservă el. Noi ăştia mai bătrâni ne-am învăţat să ne uităm bine înainte de a sări…

Glasul lui avea două tonuri: unul de profesionist, liniştit şi precis, celălalt de predicator, un predicator laic, îngâmfat şi mieros. Acum folosea glasul predicatorului.

— Noi am calculat preţurile de cost – domnul Middridge şi cu mine – începu Brown. Am calculat şi eu câteva cifre, la sfârşitul săptămânii şi mi s-au părut parecum deosebite de ale tale. Dar eu nu sunt contabil, s-ar putea să greşesc. Eu mă bazez pe instinct. Sunt doar un om de afaceri ignorant…

— Cifrele acelea nu sunt definitive…

Trânti raportul meu pe plasă.

— Nu sunt definitive? Atunci ce dracu’ mai e bun în hârţoagele astea? Deschise dosarul. Toată. Munca obişnuită a funcţionarilor – care în mod normal include controlul stocului – să fie trecută în sarcina maşinilor de calculat cu claviatură. Asta spui aici. Ceri să cumpărăm şase drăcovenii de-astea – ştii cât costă? Aproape două mii de lire. Pe urmă mai e livrarea – cine ţi le livrează? Te-ai gândit?

— Sigur că m-am gândit, am spus. Uită-te la pagina 10.

— Am citit. La prima vedere se pare că acoperă toate problemele. Notează, am zis *se pare* că acoperă. Pentru că – una la mână – ai subevaluat numărul de funcţionari de care vom avea nevoie până vom obţine maşinile.

— Şi aţi umflat enorm salariile pe care trebuie să le plătim, adăugă Middridge.

Se duse spre canapea şi se aşeză. De obicei, când i se întâmplă să ia loc pe un scaun sau în fotoliu, şedea ţanţoş, băţos; acum şedea tolănit cu ochii aţintiţi asupra bufetului cu bătuturi, gata să facă şi el o dată o concesie, să treacă peste principiile lui austere.

— Pe aici nu se găsesc uşor funcţionari, am replicat. Nu le oferim propriu-zis garanţii, nu-i aşa?

— Garanţii! Brown făcu mutra unuia care e gata să scuipe. Dar ce noi suntem societatea de binefacere? De câte maşini de calculat cu claviatură crezi că avem noi nevoie, domnule Middredge?

— De cel mult patru. E maximum, vă asigur.

— Vezi, Joe, tu apreciezi altfel…

— Eu totuşi cred că avem nevoie de cel puţin şase, am ripostat.

— Îmi. Pare bine că eşti stăruitor, spuse Brown, deşi greşeşti. Îmi întinse foaia cu calcule. Mai sunt şi altele.

Am privit cifrele curăţele, scrise parcă de o fată

bătrână. Un moment, m-am uitat la de ca viţelul la poarta nouă; parcă n-aş mai fi ştiut să număr. Apoi mi-am dat seama că eram înfrânt. Nu-mi dădusem destulă osteneală cu raportul, îl făcusem prea superficial.

Ştiam că aveam dreptate, dar nu puteam s-o dovedesc aici, şi acum; şi asta era cel mai important. Gând ar fi trebuit să mă gândesc la raport, mă gândisem la Susan; iar acum, când ar trebui să argumentez raportul, apărându-i justeţea în punctele esenţiale, mă gândeam la Norah. Dintr-odată nimic nu mi, se mai păru important decât nevoia de a fi cu ea; după zece ani, ajunsesem-la punctul la care jurasem că nu voi mai ajunge vreodată: starea de dependenţă deznădăjduită faţă de o altă fiinţă umană. Am lăsat jos foaia de hârtie.

— Aş mai putea argumenta, am spus. Dar nu vream.

— Argumentează, băiete! Hai. Ţi-am spus, că mie îmi plac oamenii care nu se dau bătuţi, care luptă pentru ceea ce cred ei că e adevărat. Nu-mi pasă când cineva e îndărătnic; ar trebui să mă cunoşti – doar lucrăm de zece ani împreună. Nu-i aşa, domnule Middridge?

— Domnului Brown nu-i place ca funcţionarii dumisale să cedeze uşor, rosti Middridge.

Am aprins o ţigară.

— Eu n-am cedat uşor nici în ce priveşte proiectul maşinii electronice, am spus. Dacă s-ar fi făcut de la început ceea ce am propus eu şi oamenii care au lucrat la ea, n-am fi avut acum atâta bătaie de cap.

— Tocmai asta voiam şi eu să spun. Îmi aruncă o privire. De ce naiba nu mi-ai adus argumente?

M-am uitat la el chiorâş. Pe urmă m-a apucat râsul.

— M-ai făcut mai, am spus. N-am ce să-ţi mai răspund.

Brown îşi permise şi el un zâmbet.

— Ştiu să manevrez oamenii, nu-i aşa că ştiu,

Middridge?

— Aşteaptă puţin, am adăugat. Acum chestiunea e să facem în aşa fel ca maşina electronică să lucreze ce ne trebuie nouă. Trebuie să revizuim toată problema şi pentru asta avem nevoie de ajutor.

Lasă că o scoatem noi la capăt, Joe, mormăi el.

— Nu poţi nega că măcar în această privinţă am dreptate.

— Bine, ai dreptate. Famville esingura întreprindere care poate face ceva. Ei au născocit drăcia asta şi tot ei sunt singurii care pot face programarea. Se opri. Programare. De ce dracu' nu-i zic planificare? în orice caz ei o vor face. Dar n-au să scoată de la noi cinci mii de lire.

— Cifra e a lor, am intervenit.

Middridge surâse iarăşi.

— Scuzaţi-mă, domnule Lampton, dar dumneavoastră nu vi s-a dat dezlegare să le cereţi o cifră.

— N-are importanţă, spuse Brown. Joe i-a întrebat şi ei i-au răspuns. Joe avea o idee cam care ar fi cifra, înainte de a-i întreba. De altfel e şi destul de rezonabilă. După cum a spus Joe adineauri, n-am fi avut toate buclucurile astea, dacă am fi făcut te-a propus el încă de la bun început.

— Şi ce-au propus ei, am adăugat. N-avem nicio ieşire.

Mă gândeam la situaţia asta absurdă: pierdusem toate hărţuielile şi acum era gata să câştig ultima bătălie. M-am aplecat înainte.

— Puteam să-i întrebăm în mod oficial, am spus. Şi atunci…

— Şi atunci, nimic, făcu Brown. O să trimitem pe cineva la ei să le-o spună direct. Dacă nu ne fac gratis programarea atunci distrug maşina. O distrug şi o să spun la toată lumea că nu face nici doi bani. Ei sunt o firmă mică şi dacă am să procedez aşa, o să-i coste mai mult decât

5.000 de lire. O să-i ruinăm, nu?

— Intrăm în Delict – spuse Middridge – ne fac proces de defăimare.

— Vorbeşti ca o babă. Nu există nicio lege care să-mi interzică să distrug maşina electronică şi nicio lege care să-mi interzică să spun că eu am stricat-o. Pricepi, Joe, nu?

— E, dar, am spus.

— Da, dar nu din prima clipă şi nu pentru mintea unor bătrâni demodaţi ca Middridge şi cu mine. Un tânăr inteligent ca tine însă vede clenciul de la o poştă. Sau Ralph Hethersett.

— Ralph Hethersett? Dar Hethersett nu lucrează pentru noi…

Brown izbucni în râs.

— Ba da, Joe. Ne modernizăm. N-ai ghicit?

— Ce să ghicesc?

— Facem un concern cu întreprinderea Hethersett. Mergem în pas cu timpurile, Joe.

Am aruncat creionul pe care-l ţineam în mână…

— Dumneata ai spus întotdeauna că n-ai să faci asta în ruptul capului. Va să zică ţi-ai bătut joc de mine, cu bună ştiinţă Herthersett! Intrigatul, şiretul ăla. Şi în toate lunile astea mă laşi să sper că ai să faci ceva cu raportul… Ei bine, ai făcut, nu?

— Ţţ, ţţ, vai, ce nervoşi mai suntem, glumi el. Încă puţin şi începem să plângem. Ei băiete, scoate-ţi vata din urechi şi ascultă aici. După cum ai observat – şi mi-am dat seama-cu ce satisfacţie ai observat – în ultima vreme nu, m-am simţit prea bine. Mi s-a recomandat s-o iau mai uşor. Nu mai pot conduce totul. Şi în afară de asta, o firmă de mărimea noastră nu mai este ceea ce se cheamă o unitate viabilă. Asta era înainte, când afurisitul de perceptor avea în mână pâinea şi cuţitul, dar acum s-a schimbat socoteala. În orice caz, vei avea într-o zi o discuţie plăcută şi lungă

despre asta cu domnul Middridge. Îi explici, Donald, nu-i aşa?

— Cu multă plăcere, răspunse Middridge.

— Lasă nu te mai. Gândi la raport, spuse Brown. Are şi lucruri pozitive, chiar şi în faza asta.

— Dacă facem unificarea, nu mai valorează nimic, poţi să-l arunci la coş, zise Middridge.

— Nu-l descuraja prea tare pe băiat, Donald. Vreau doar să-i explic că la noi se vor petrece mari schimbări.

— Vin mutre noi, am spus. Şi bineînţeles nu-mi vor fi subalterni.

— Mutrele vechi vor rămâne pe loc, spuse el pe un ton mângâietor. Totdeauna va exista un loc pentru un om de încredere ca tine, Joe. Totdeauna va exista pentru tine un serviciu – îţi promit.

Mi-am amintit că oferta lui Tiffield rămăsese în picioare; la început ideea nu avea realitate, dar apoi începuse să prindă din ce în ce mai multă consistenţă. Mai târziu, oferta aceasta îmi va reface încrederea în Mine însumi; mai târziu poate mă va elibera; acum însă ştiam că dădusem de fund. Nu mai puteam să rabd. M-am sculat în picioare.

— Aţi terminat?

— Cred că da, spuse el. Tu şi cu domnul Middridge puteţi lua cu voi raportul chiar acum.

Am pus mâna pe spătarul scaunului.

— Atunci rămâne hotărât că Hethersett se duce la Flamville?

— Ideea a fost a lui, spuse el. Ce-i drept e drept.

Mi-am şters fruntea. Luând mâna de pe spătarul scaunului, am simţit deodată că se învârte podeaua cu mine; m-am clătinat şi am pus mâna la loc, eu batista strânsă în palmă.

— Arăţi cam prost, zise el. Stai puţin pe scaun, să-ţi

revii.

Am tras adânc aer în piept.

— Lasă că-mi trece, am bolborosit.

— Vrei să bei ceva? Coniac? Whisky? Gin? Vodcă? Stai jos, băiete. Trebuie să bei ceva.

Am luat mâinile de pe scaun.

— Nu-i nimic grav. Cred că am să mă duc acasă.

— Du-te, băiete, N-are rost să faci eforturi dacă nu te simţi bine.

Cum şedea după masa mare de lemn de nuc, cu faţa schimonosită într-o expresie de îngrijorare care nu i se potrivea de loc, Brown era întruchiparea tatălui, a tatălui bun, ideal. I-am întors spatele şi m-am îndreptat încet spre uşă. Când să pun mâna pe clanţă, m-a strigat pe nume. Am întors capul.

— Ai muncit, Joe, a murmurat el. Ai muncit mult, băiete.

— I-am răsucit mâna până când a urlat, spuse Hethersett.

— Mi-ai spus. Am privit mohorât la scrisoarea de pe mapa mea de intrări. N-ai vrea să răsuceşti mâna vreunuia din ăştia cu maşinile de calculat cu claviatură? I-am întins scrisoarea. Observă tonul, am spus. Un adevărat şoc. Vrem maşinile nu anul viitor, nici peste doi ani, ci acum. Nu te mai obosi să te uiţi la celelalte scrisori, toate-s la fel.

Lăsă scrisoarea să-i cadă în apă.

— Aşa merg lucrurile, zise. După lovitura spectaculoasă, urmează o corvoadă grea şi plicticoasă. Mă bătu pe umăr. Ceea ce am făcut eu a fost uşor, Joe. Tu trebuie să continui, tu eşti acela care trebuie să ai grijă de amănunte. În Anglia, afacerile se bazează pe spinările late ale unor oameni ca tine.

— Drăguţ din partea ta, am spus. Dar asta n-o să-i facă să livreze mai repede maşinile cu claviatură.

— Angajează mai mulţi funcţionari, Middridge o să se bucure. Şi el are spinarea lată. Solid tip Middridge ăsta.

— Parcă aţi spus că aţi vrea să-l vedeţi azi după – amiază? întrebă Hilda.

— Da, dragă, am spus. Şi aşa am să şi fac. Munceşte, Joe! Ieşi fluierând.

— Naiba să-l ja, am spus. E a şaptea oară că-mi aminteşte ce deştept a fost în afacerea Flamville. Dacă o mai face o dată, jur pe Dumnezeu că-i dau cu ceva în cap.

— Are un cordon de judo, spuse Hilda. Nu-mi mai amintesc ce culoare.

— Toţi cei pe care vreau, să-i bat, au cordoane de judo. Sau dacă nu, sunt experţi în arme de calibru mic sau campioni de box. Dar de ce ţi-a spus asta? Se teme de tine? Vrea să arate că îşi vinde scump onoarea?

Ea chicoti.

— Cred că vrea să spună că rezistenţa e fără speranţă. Scoase foaia de hârtie din maşina de scris. Iată lista pe care mi-aţi cerut-o.

— Pune-o peste maldărul din dreapta, am spus.

— Domnul Middridge a zis că ar vrea o rezoluţie chiar azi.

— Nu pot să-i dau o rezoluţie până mâine. Şi în plus, e ocupat cu Superman, nu-i aşa?

— N-o să vă ia prea mult timp. Uitaţi-vă puţin pe listă. Şi-apoi o să aveţi destul timp să vorbiţi cu Varney.

— Ce legătură are Varney cu asta?

— Poate fi o chestiune personală ca oricare alta. Sau ceva cu care merită să-ţi baţi capul cât de cât.

Am luat lista: informaţiile pe care le cuprindea păreau absolut esenţiale la suprafaţă, dar nu fuseseră de fapt folosite niciodată. Uneori aveam impresia că în timp ce eu respingeam, o lucrare inutilă, Middridge visa la alte două.

— Pe masa dumneavoastră e o harababură îngrozitoare, spuse Hilda.

— E sistemul meu: lucrările de azi în stânga, cele de ieri în mijloc, listele lui Middridge în dreapta.

În mod normal eram mândru că-mi ţineam masa curată; dar de vreo trei săptămâni se îngrămădiseră atâtea lucrări, încât era imposibil să le fac faţă, chiar când luam în fiecare seară acasă o servietă plină. Era ora patru şi jumătate şi curând trebuia să mă întâlnesc cu Middridge; nu-mi rămânea timp nici măcar să încep să mă ocup de hârtiile din mijlocul mesei. Şi astfel, a doua zi, care nu va fi mai puţin ocupată decât ziua de azi, voi fi. Cu încă o zi în urmă în această corvoadă grea şi plicticoasă…

— V-aţi asumat prea multe lucrări, spuse Hilda. Majoritatea hârţoagelor astea nu cad de loc în răspunderea dumneavoastră.

— Ştiu foarte bine, am răspuns. Asta-nseamnă să ai „Spinarea latăˮ.

Ridică din umeri.

— Asta e şi ceea ce vă hanclicapează. Mâine vă mai duceţi la Leeds? întrebă.

— Nu prea am de ales, am răspuns.

Rostind cuvintele, mi-am dat seama că, nu ăsta era adevărul: adevărul era că în cele trei săptămâni de când plecase Norah din Warley, mă narcotizam dinadins muncind. Aveam pe masă o grămadă de lucrări şi, după vizita la Leeds, aceste hârţoage aveau să sporească. Aşa uitam de Norah fără să vreau, aşa eram forţat să recunosc imposibilitatea de a mă însura cu ea, şi chiar de a o mai vedea vreodată.

Hilda mă privi curioasă.

— E o frază pe care o folosiţi des în ultima vreme, spuse ea.

— Am renunţat să mai determin desfăşurarea

lucrurilor, am spus. Le las să-şi urmeze cursul lor.

M-am îndreptat spre ea şi i-am pus mâna pe braţ. Soarele apunea; în semiîntunericul din încăpere obrazul ei îşi pierduse ceva din rotunjime, devenind mai trist, mai matur. Braţul îi era gol; am mângâiat-o uşor.

— Acum las lucrurile să treacă peste mine, am spus.

Am auzit paşi pe coridor; am luat mâna de pe braţul. Ei şi m-am dus să aprind lumina. O clipă îşi strânse ochii din pricina luminii, cu obrazul schimonosit ca şi când s-ar fi trezit brusc din somn. Am aprins două ţigări şi i-am dat una.

— Iartă-mă, am spus. M-am uitat încă o dată pe lista lui Middridge. Anunţă-l pe Varney, să vină, da?

„Totul s-a terminat, mă gândeam cu o desperare crescândă, totul s-a terminat”. M-am sculat în picioare.

— Nu-l mai chema pe domnul Varney, Hilda. Şi contramandează întâlnirea cu domnul Middridge. Mă duc acasă. Mi-am îmbrăcat haina de ploaie.

— Ce să le spun?

— Ce vrei. Spune-le că sunt beat. Sau bolnav.

Am deschis uşa. Mă apucă de mână.

— Ce s-a întâmplat, Joe?

— Nimic, am spus. Mă duc devreme acasă, asta-i tot.

— Mâine vii?

— Da, am spus. Şi poimâine, şi răspoimâine. Îmi lăsă mâna.

Trecând însă prin pădurea Warley, Mi-am dat seama că nu voiam să mă duc acasă. Am tras maşina într-un mic luminiş pe marginea drumului şi am oprit motorul.

Am stat în luminiş vreo jumătate de oră. Era linişte, numai. Copacii foşneau, şi liniştea aceea nu avea nimic deosebit faţă de liniştea care domnea de obicei acolo; nu era însă ce-mi trebuia mie. Luna nu apăruse şi în depărtare vedeam licărind luminile oraşului: priveam în jur şi nu mai

simţeam nicio plăcere. Totul se terminase, totul se sfârşise. Norah nu însemnase o viaţă nouă, ci un ultim elan. Îi voi răspunde la scrisori; aş putea chiar să-i smulg o întâlnire la Leddersford ori la Londra; dar n-am să mă însor niciodată cu ea, după cum niciodată nu voi intra la „Tiffield's Products". Totul era hotărât acum. Warleyul mă ţinea, Brown mă ţinea, Barbara mă ţinea.

Zece ani la rând yoisem să mă opresc pe această bucăţică de şosea; zece ani la rând trecusem pe lângă ea, aşteptând clipa în care aveam să simt cel mai mult nevoia de ceea ce puteam găsi aici. Şi acum oprisem maşina şi totul era la fel: deschisesem cutia cu rezerve pentru cazuri de urgenţă şi cutia era goală.

CAPITOLUL XXII

— Nu mi-ai spus că ai plecat devreme de la serveciu marţea trecută, spuse Susan.

— Nu? Am căscat şi m-am aşezat mai comod pe canapea. Credeam că n-are nicio importanţă.

— Poate pentru mine are…

Îmi adresă un zâmbet rece, mohorât.

— Apropo, eşti sigur că ai destule perne sub cap? Vrei să-ţi mai aduc o cuvertură?

M-am aşezat.

— Pentru Dumnezeu, lasă-mă să stau culcat pe canapea un minut. Nu vezi ce obosit sunt?

— Nu numai obosit, spuse ea. Mai rău decât obosit. Eşti scârbit, nu-i aşa, Joe? Viaţa ta nu mai are niciun sens, nu, Joe?

— M-am ridicat în picioare.

Unde dracu' vrei s-ajungi?

— În seara asta nu eşti prea ager la minte. Mai bine te-ai întinde din nou. De ce te-ai ridicat?

Îşi aprinse altă ţigară de la mucul celeilalte.

— Întinde-te, Joe; eşti atât de încântător – salonul îfi

simţea lipsa.

— Plec, am spus. Nu ştiu de ce naiba eşti atât de nesuferită – nu-mi pasă. Dar nu mai rabd, să ştii, m-am săturat!

— Cred că eşti obosit. Dar nu într-atât de obosit ca să nu te duci la blestemata aia de şedinţă, nu? Nu puteai s-o amâni ca să stai cu soţia ta, nu-i aşa?

M-am aşezat.

— Susan, te rog, termină. N-am chef să mă cert cu tine. Fără să vreau, ridicasem glasul. Ei, drăcia dracului, eşti idioată? Nu vezi că, nu vreau să mă cert, cu tine?

— Sst, trezeşti copilul, făcu ea. Parcă mult îţi pasă ţie de copil! Pe buze îi apăru iar zâmbetul acela rece. Îţi face şi ea alţi copii, nu?

— Care *ea*?

— Recunoaşte, Norah!

Deschizând poşeta, îmi întinse o scrisoare.

— Nu prea ai grijă de lucrurile tale, spuse ea.

Am îndesat în buzunar scrisoarea; o clipă mi-a venit să intru în pământ de ruşine.

— Ce sunt eu de vină de ce scrie ea acolo, am murmurat. *T*

— Înţeleg. Îşi turnă un pahar de coniac. Vrei să zici că e ceva raţional? Nu te-ai culcat cu ea? Nu i-ai promis că te căsătoreşti cu ea?

— N-am făcut nimic mai rău decât ai făcut tu. Te aşteptai să mă răzbun? Şi la urma urmelor, cum dracu’ ai pus mâna pe scrisoare?!

— A trimis-o secretara ta când erai plecat la Manchester. N-o certa pe biata fată. Scria pe ea *Personal* şi *Urgent*.

— N-ar fi trebuit s-o deschizi, am spus. E urât din partea ta.

Se uită la mine chiorâş.

— Dumnezeule, am ajuns să te aud spunând şi asta. Nu cumva devenim gentlemani? Continuă, Joe. Zi, ce nu se mai cuvine să fac…

— Las codul manierelor elegante pe seama fostului tău amant, am, spus., Dacă se poate spune *fostul amant*…

Dădu pe gât ultima picătură de coniac.

— Totul s-a terminat. Chiar dacă mă crezi sau nu. În orice caz, el e la spital acum.

— Bine. Sper că are cancer.

— Aşa mai merge. Asta ţi se potriveşte mai bine. Din câte spune Sybil, s-ar putea să aibă cancer. Dar el rămâne un gentleman. Şi de asta îl urăşti, numai pentru asta.

— Pentru numele lui Dumnezeu, scuteşte-mă de analizele tale psihologice hipersubtile. Ce-ai de gând să faci?

— Nu-ţi propun nimic. Pentru că ştiu că n-o să te însori cu ea. N-ai curaj, Joe. Nu o să dai tu cu piciorul unui post bun, şi tuturor lucrurilor ăstora – făcu ea un gest larg – ca să trăieşti cu Norah Hauxiey. Ai face-o dacă ai iubi-o. Dar tu n-ai iubit niciodată pe nimeni, în afară de tine. Înainte credeam că ai iubit-o pe Alice Aisgill. Eram chiar geloasă pe ea. Dar acum nu mai sunt, îmi pare rău de pa…

— Atunci de ce vrei să mai stăm împreună?

— N-am spus că vreau. Dar poate că nu vreau să divorţez de tine. Sau dacă vreau, am să aleg eu momentul. Poate că oi fi având şi eu mândria mea. Poate că nu vreau ca vaca aia mare şi grasă – Norah Hauxiey să-mi ia bărbatul! E nostim cum se repetă istoria? Totdeauna ţi-au plăcut vacile grase, genul matern, nu?

Avea ochii înlăcrimaţi. M-am apropiat de ea. Se dădu la o parte.

— Mă simt bine, spuse ea. Tu du-te la şedinţă. Nu uita să te duci pe la club să iei ultimele instrucţiuni de la tata. Apropo, i-ai spus că Tiffield îţi oferă o slujbă?

Am privit-o uimit. Ştiam ce furioasă era, îi cunoşteam istericalele şi cât de rănită se simţea în orgoliul ei şi ce învinuiri sălbatice îmi aducea, ca să mă rănească şi pe mine; dar niciodată nu o văzusem păstrând atâta timp tonul acela de superioritate amuzată, calmă şi glaciala. Pentru prima dată îmi amintea că mă însurasem cu fata unul om bogat – şi dându-mi seama de asta, am simţit pentru ea un fel de respect.

— Nu, am răspuns. Nu ştiu dacă am să accept slujba.

— N-ai s-o accepţi, spuse ea. Tot aşa cum n-ai să te căsătoreşti cu Norah Hauxiey. Dar nu m-am aşteptat că n-ai să-i spui tatii asta…

— De ce i-aş fi spus? Nici el nu-mi spune totul.

— Sigur că nu. Nu ţi-a suflat nimic despre unificare, nu?

Am trântit pe masă paharul; câţiva stropi de whisky se vărsară în jur.

— Taci din gură!

— Chiar dacă nu-ţi convine, tot se face. Se trânti pe canapea. Cred că am să petrec o seară de lenevie, spuse ea. Mă privi cu răceală. Ce mai aştepţi?

Când am intrat în barul clubului conservator, l-am văzut pe Brown stând la o masă lângă fereastră.

— Salve, băiete, mă întâmpină el. Arăţi cam abătut. Te-ai certat cu Susan?

— Am avut un mic diferend, am mormăit.

Râse.

— Aşteaptă tu să împlineşti treizeci de ani de căsnicie şi o să vezi, n-o să-ţi mai pese de nimic. Bei ceva?

— Nu, mulţumesc.

— Prostii. Dacă eu nu mai pot să beau, nu înseamnă că voi, tinerii, trebuie să vă abţineţi. Îmi comandă un whisky dublu. Bea-l, spuse el, când sosi băutura. O să te mai învioreze puţin. Îşi frecă mâinile. Bea-l pentru mine,

adăugă. Astă-seară am să mă distrez numai, uitându-mă la mutra lui Hewley, zău că da.

George Aisgill apăru cu Arthur Wincastle, un om mărunt, timid care conducea nişte postăvării. Postăvarii, ca şi când ar fi vrut să demonstreze că nu-şi folosesc produsele, păreau să tindă spre tipul de masculinitate cărnoasă şi cu mustăţi; Arthur era o expresie care întărea regula.

— Scuzaţi-mă că vă deranjez, spuse George.

— Am terminat, zise Brown. Dar ce-i cu Arthur? Parcă s-ar fi p… În pantaloni…

George se aşeză:

— Are necazuri cu problema aceea a cumpărării obligatorii a localului Palace.

— Eu eram plecat, adăugă Arthur.

Brown râse.

— Te cred, te cred. Şi… Miroşi o chestie bănoasă? Dumneata niciodată nu stai în Warley în perioada asta. Dar, oricum, ce s-a întâmplat?

Arthur se foi pe scaun neliniştit.

— Eu nu cred că e drept, începu el. Asta face parte chiar din programul nostru de pe anul în curs. Ne-am dat cuvântul.

Brown ridică o mână.

— Un moment, Arthur. Bazinele sunt o parte din programul nostru. Am căzut de acord că sunt necesare. Şi bazinele se vor face de îndată ce va fi posibil. Dar cine a vorbit de Palace?

— Comitetul sănătăţii a fost de acord.

— Putem să ne răzgândim, nu? Am putea găsi un loc şi mai bun decât Palace, cu siguranţă.

— Vrei să zici că toate argumentele aduse pentru cumpărarea obligatorie a Palaceului au fost vorbe goale?

Brown oftă.

— Eşti un drac împielițat, Arthur. De ce nu-l asculţi pe preşedinte care vrea să procedeze cum e mai bine pentru toţi cei în cauză? De ce dracu' ţii întotdeauna morţiş să ştii toate amănuntele blestematelor ălora de probleme trecute pe ordinea de zi?

— E de datoria mea, răspunse Arthur. N-am să votez orbeşte.

— Foarte bine, spuse Brown. Am să-ţi explic. Dar să nu te apuce damblaua când s-o face propunerea. George se abţine pentru că a declarat că are o participare, şi fiecare vot contează.

„Scoase iarăşi un oftat.

— De ce nu eşti şi tu la fel, ca ceilalţi? De ce nu eşti iute, ca Joe? Mă bătu pe spate. Joe nu clatină barca, nu-i aşa, Joe?

— Dacă aş clătina-o s-ar putea să ne scufundăm, am zis.

— Da, aşa, ne-am scufunda, întări Brown. Dar tu, Joe, nu faci una ca asta. Tu socoţi că hotărârile partidului nostru sunt întotdeauna juste. Altfel de ce ai, mai fi în partid?

Iar mă bătu pe spate; gestul era ca mângâierea unui câine ascultător. Începu să-i explice lui Arthur de ce se hotărâse în cele din urmă să nu ceară un ordin de cumpărare obligatorie; nu mă oboseam să ascult; ştiam totul despre blocul de apartamente luxoase care urma să fie construit pe terenul Palaceului. Ştiam şi diferenţa dintre suma pe care Amborough ar fi primit-o pentru teren, din partea consiliului, şi suma pe care o va primi din partea companiei ce urma să construiască blocul.

Părerea mea despre etica acestei chestiuni era străină de subiect; eu eram un om de încredere care nu clătina barca – nici n-aş fi avut curajul s-o fac, niciodată n-avusesem îndrăzneala să fac ce dorisem: mă vândusem

primului licitant, şi n-aveam să fiu nicicând mai mult decât un om de încredere care ascultă ordinele fără a crâcni. O trădasem pe Alice, o trădasem pe Norah: mi se dăduseră două posibilităţi de libertate, dar n-avusesem curajul să le urmez calea. Uram clubul, uram lumea asta a verdelui şi a galbenului, dar aveam să trăiesc în ea până la moarte.

M-am gândit la ziua când o cunoscusem pe Norah. Era întuneric şi vânt; purta un fulgarin alb şi o eşarfă albastră; stătuse o clipă în afara clădirii în care mă aflam, apoi. Plecase. Plecase. Eu urcasem treptele clubului, trecusem prin hol, călcând pe pardoseala de mozaic „pe urmă intrasem în camera asta. Totul se terminase, de pe mă chinuiam singur?

George Aisgill mă privi tăios.

— Nu eşti prea vorbăreţ, Joe.

— Vorbeşte socrul, meu pentru amândoi, am Răspuns.

Pufni în râs.

— Ştii, îmi pare rău de Hewley.

— Lui nu, am spus făcând un semn cu capul. Spre Brown.

George se aplecă spre mine şi murmură:

— E un tartor bătrânul! Face totdeauna ce vrea.

— Da, cel puţin până acum.

— Sper că Hewley are să se încline în faţa inevitabilului. N-am chef să-mi ţină aici una din predicile lui interminabile. Se uită pe geam. Frumoasă seară! şopti. Luna luminează ca ziua.

— E frig, am spus.

— Nu ştiu de ce stăm aici. Vrei să-ţi spun ce-aş fi vrut să fac astă-seară? M-aş fi plimbat ceasuri întregi pe lumina lunii. N-am mai făcut asta de un ştiu câţi ani.

— Şi de ce nu te-ai plimbat?

— Mai întrebi? Nu facem întotdeauna ce ne place.

— Chiar nu putem?

Deodată, văzând expresia lui visătoare în timp ce se uita pe fereastră, mi-au căzut şi mie ochii pe panglica aâba a şoselei care şerpuia urcând spre dealuri.

În acel moment am înţeles ce aveam de făcut. Şi mi s-a părut că dintotdeatma înţelesesem. Nu mai aveam de ce să mă tem.

George îşi luă ochii de la fereastră.

— Trebuie să plecăm, spuse.

Faţa lui îşi recăpătase expresia normală de răceală puţin amuzată.

— Cred că socru-tău l-a dăscălit destul pe Arthur, spuse el. Probabil că nu-i nevoie să te mai dăscălesc şi eu pe tine, nu-i aşa, Joe?

— Fii pe pace, am spus. Am chibzuit totul.

Când m-am întors de la primărie, Susan citea o carte. N-a ridicat capul când am intrat; cum şedea cu faţa ascunsă după coperţi a făcut un mic zgomot, ca să-mi dea de înţeles că mă văzuse.

O singură veieuză lumina odaia; un moment, lumina ei slabă păru mai curând că o îmbătrâneşte. Cea care şediea aicolo şi citea o carte putea tot atât de bine să fie şi soacră-mea. O clipă am fost tentat să-i smulg cartea din mână. Calmul ei exagerat mă scotea din fire; cunoşteam sentimentul de neclintită superioritate pe care se întemeia această prefăcută indiferenţă.

M-am aşezat. Purtarea pe care o avusesem la consiliu în seara aceea fusese determinată pur şi simplu de dorinţa de a-i face în ciudă socrului meu. Amintirea mutrei lui, după ce văzuse că votasem împotrivă, avea să-mi fie întotdeauna preţioasă, deşi nu putea să schimbe nimic. Apoi mi-am adus aminte cum se îngălbenise la faţă; îl sfidasem pe calea cea mai publică, îmi bătusem joc de el nu numai în faţa prietenilor, dar şi a duşmanilor săi.

N-avea să mi-o ierte niciodată. N-avea să mi-o ierte niciodată, şi tocmai asta voiam. Deschisesem larg poarta închisorii; omul de încredere, încornoratul milog şi iertător, se eliberase. Curând aveam să şterg de pe chipul lui Susan aerul acela de superioritate. Dar nu era nicio grabă; nu trebuia să vorbesc înainte de a deschide ea gura. Mi-am descheiat gulerul cămăşii şi m-am lăsat pe spate în fotoliu. Abia atunci a ridicat ochii de pe carte.

— Pari foarte satisfăcut, spuse. Îmi dai să beau ceva? Un coniac cu sifon, slab.

— Desigur, dragă. M-am ridicat. Cred că am să-mi iau şi eu Unul.

Când luă paharul de la mine mă privi bănuitoarei

— N-ai băut, nu?

— Doar ştii unde-am fost.

— Trebuie să ştiu. E a doua casă a ta, nu-i aşa?

M-am înapoiat la scaunul meu?

— Nu mai este, am spus.

— Să nu-mi spui că ţi-ai dat demisia.

Am aprobat din cap. Zâmbi.

— Joe, dar e minunat. Nu-mi vine să cred.

— E adevărat, am spus.

„Veni la mine şi mă sărută.

— Acum ţi-ai venit în fire, spuse ea.

— Poţi s-o iei şi-aşa dacă vrei, am spus.

— Şi încurcătura aia urâtă cu Norah Hauxiey – s-a terminat, ţi-a trecut? râse. Ah, Joe, să nu crezi că-ţi fac reproşuri, ştiu ce trebuie să mai simţi după întâmplarea ou Mark – dar femeia asta, sincer vorbind, nu face de tine. Ai vrut să te răzbuni, ei acum gata, te-ai răzbunat. Mi se aşează în braţe. Admite, Joe, că te terorizează. Sunt sigură că te terorizează. Are ceva tiranic, o să te vâre sub papuc. Are prea multă personalitate, e prea copleşitoare. Mult mai bine te simţi cu nevestica ta nesuferită. Îmi luă mâna

şi o puse pe genunchiul ei. Joe, vreau…

Mi-am tras brusc mâna.

— Ridică-te, am spus. Mi-am dat demisia din consiliu pentru că părăsesc oraşul. Da. Şi pe tine. M-am săturat până în gât, nu mai rabd. Măcar o dată să fac şi eu ce vreau. Am să mă însor cu Norah. Am să fac copii cu ea. Am să uit că am fost însurat cu tine sau că am lucrat vreodată pentru taică-tău. Ai spus că ji-am curaj. Ai crezut că mă duci de nas. Că mă joci pe degete. Nu-i aşa? Nu-i aşa?

Se aşează jos, greoaie.

— Asta-i tot? şopti ea.

Nu. Mai avea pic de sânge în obraji.

— În seara asta am să dorm în odaia lui Harry, am spus. Pe urmă găsesc eu un loc unde să stau până plec la Londra. Nu vreau să stau în casa asta mai mult decât e nevoie.

Aş mai fi spus ceva despre resentimentul meu că nu este casa mea, dar acum când venise clipa triumfulrai, nu. Mai aveam înainte un duşman: părea prea mică, prea bolnavă, prea rănită.

— Şi cu copiii ce ne facem? întrebă ea.

— Nu pot. Să fac mai mult pentru copii. Nu pot să mă mai prefac de dragul lor. Nu mai pot. Până la urmă, vor suferi. Nici tu nu vei putea să le ascunzi adevăratele tale simţăminte.

— Până acum am făcut-o.

— Dar când Barbara o să crească, ai să mai poţi? Eu am să pot? Nu. Să nu ne mai amăgim. Mai bine s-o rupem definitiv.

— De ce definitiv? spuse ea. Câte minciuni va trebui să-i spun Barbarei? Dar lui Harry?

— Lui Harry n-o să-i pese prea mult, am spus. Cât mă vede el pe mine şi-aşa!

Pe obraji îi apăruseră două pete urâte. Trase adânc

aer în piept.

— Bine, în ce-l priveşte pe Harry. Dar cum rămâne cu favorita ta? Cum rămâne cu cea pe care o iubeşti cel mai mult? Cum rămâne cu Barbara?

Am întors ochii în altă parte. Pe faţa ei apăruse o expresie înspăimântătoare. Triumfa acum, chipul i se schimonosise de efort, ca al unui alergător ia sosire.

— Am să vin s-o văd, am spus. Şi pe Harry.

— Şi crezi că asta n-ar putea să-i neliniştească?

— Dumnezeule, sunt doar copiii mei. Fii rezonabilă, Susan. E natural să vreau să-i văd.

— A, eşti chiar atât de sigur? Foarte, foarte sigur? N-ar fi mai bine s-o rupem definitiv?

— Sigur c-am să-i văd, am spus. Nu poţi să mă împiedici.

— Niciodată n-aş face una ca asta. Îţi cer doar să te gândeşti foarte bine.

— Nu e nevoie.

— Foarte bine atunci. Te întreb pentru ultima dată: vrei o ruptură definitivă, sau vrei să vizitezi copiii?

Mi-am umplut din nou paharul.

— Nu poţi să mă opreşti să-i văd.

— Poţi să te mai gândeşti la noapte, spuse ea. Nu e nevoie să-mi dai răspunsul acum.

— Am să vin să-i văd. E hotărârea mea definitivă.

Îşi muşcă buza de jos.

— Tu faci întotdeauna ce vrei., spuse ea. Nu-i aşa?

— Acum, da.

— Ai să mă „părăseşti şi eventual o să şi, divorţăm. Cred că numărul vizitelor va fi stabilit de judecător. La tribunal, nu? Dar tu ai să scrii, şi sunt sigură că o să putem aranja ceva între timp. În timpul anului nu va fi greu. Şcoala e chiar în apropiere de Londra.

— Şi am s-o pot vedea pe Barbara din două în două

săptămâni. Pot să vin şi s-o iau la plimbare. Niciun e nevoie să te văd pe tine. Vreau să spun că poate să stea cineva cu ea şi tu ai putea pleca înainte de venirea mea. M-am oprit. Nu mă privi aşa. Mă gândesc doar la sentimentele tale.

— Nu-ţi bate capul cu asta, Joe. Văd că ai analizat lucrurile cu mare grijă. Probabil că ai discutat şi cu Norah. Ea nu' e genul de om care să lase ceva în voia sorţii. Totuşi mai e încă ceva: ai să vrei să-l vezi numai pe Harry.

Petele din obraji îi dispăruseră, iar glasul nu-i mai tremura; ajunsese la sosire şi încetinea cursa ca să pozeze în faţa aparatelor şi să primească felicitări.

— Ce vrei să zici? Ce vrei să zici?

— Că n-ai să vrei să-ţi vezi. Decât copilul tău.

— Eşti nebună, am bâiguit. Eşti nebună.

— A, nu. Tu nu eşti tatăl Barbarei. Sunt absolut sigură. Începu să râdă isteric, ţinându-se cu mâinile de piept, de parcă i-ar fi fost frig. Am apucat-o deumăr.

— Târfă, am spus. Lepădătură…

Continuă să râdă.

— Dacă mă omori, n-ai să te poţi căsători cu Norah.

I-am dat drumul.

— Nu meriţi să te omor, am spus. M-am îndreptat spre uşă.

— Nu vrei să ştii cine a fost, Joe? Se ţinea iarăşi cu mâinile de piept: trăsăturile i se adunaseră în jurul gurii.

— Ce să te mai întreb, am strigat. Ţi-oi fi făcut de cap destul în ăşti patru ani, nu? Privind-o alături de scandalagii cu feţe de budincă… Privind-o alături de surorile ei…

— N-a fost de loc aşa, spuse ea plictisită. A început din nou acum în mai. Şi numai din cauza ta. Am încercat, am încercat cu adevărat să te iubesc. Se opri. Nu, n-am încercat. N-a trebuit să încerc. Pentru că te iubeam. Am încercat să te fac pe tine să mă iubeşti. Dar tu n-ai putut, pentru că aşa eşti tu. Se încruntă. E ca şi cum i-ai explica

unui orb culorile.

— Foarte bine, am spus. Ai încercat să nu fi cocotă. Patru ani. De fapt aproape cinci. E mult timp – ai fost cam prea mult timp fidelă soţului tău, nu-i aşa? şi

Ia prima ocazie te-ai întors la Mark. Normal, nu? Aproape cinci ani.

Apoi mi-am amintit ceva. Un moment n-am putut să articulez un cuvânt.

— Căţea, am rostit cu vocea răguşită. Eşti o târfă mai mare decât credeam. Nu-i Mark. Spune-mi adevărul! Cine e? Cine e?

— Ai înnebunit, murmură ea. De ce n-ar fi Mark?

— El a venit în Warley abia cu trei ani în urmă.

— Nu-ţi aduci aminte că le-am făcut o vizită cu un an înainte de naşterea Barbarei, nu-ţi aminteşti? Când m-am dus să stau la mătuşa Cora la Hampstead? Nu-ţi aduci aminte de cearta pe care am avut-o înainte de a pleca? Şi de lucrurile drăguţe pe care mi le-ai spus?

— Acum totul s-a terminat, am şoptit.

— Da, aşa-i. Sau aşa ar fi fost, dacă nu erai tu. El nu ştie nimic…

— Pun pariu că i-a mers uşor. Pariez că n-a trebuit decât să-ţi facă un semn ca să-i cedezi. Ori nici atât. Te-a mirosit ca un câine o căţea.

Am devenit mai explicit, dar expresia ei era de un haz distant.

— Curios, spuse ea. Vorbeşti de Mark de parcă l-aş fi întâlnit prima dată acum cinci ani. Dar eu îl cunosc de cincisprezece ani. Tu nu-ţi aminteşti nimic de mine. Nu-i aşa? Sunt doar un obiect, un lucru – niciun ştiu să gândesc, niciun am mintea mea… Să-ţi spun ce a făcut acest obiect? Respira greu. Să-ţi spun ce-a făcut obiectul când i-au fost rănite sentimentele? De câte ori şi unde?

Am simţit pe obraz o lovitură, apoi încă una; am

privit mâna care mă lovise şi era a mea. Mă auzeam punând întrebări; auzeam răspunsurile, dar niciun era nevoie să ascult răspunsurile. Le-aş fi. Ştiut cu mult înainte, dacă îngâmfarea şi prostia mea nu mi-ar fi tocit instinctele. M-am lovit din nou, de astă dată nu aşa de tare; violenţa primelor două lovituri mă făcuse să-mi fie puţin rău.

— Destul! am spus. Acum ştiu ce-mi rămâne de făcut.

Pentru prima dată arăta cu adevărat înfricoşată.

— Joe, n-am vrut să-ţi spun chiar toate astea. Se duse spre telefon. Ţi-am spus că sunt obosită. Ţi-am. Spus să mă laşi singură.

— Lasă telefonul în pace, am strigat. Nu meriţi să se omoare cineva din cauza ta.

— Tu eşti de vină. N-ai înţeles niciodată. N-ai vrut niciodată să mă înţelegi.

Dintr-odată, împotriva voinţei mele, mi-am dat seama că o doream; şi privind în ochii ei, dilataţi ca de droguri, am ştiut că şi ea mă dorea împotriva voinţei ei. Dar asta era o excitare de vizionar, nu-mi răscolea măruntaiele. Am plecat fără să mai adaug vreun cuvânt şi m-am Dus sus să împachetez.

Când m-am întors în salon, l-am văzut pe Brown stând în faţa radiatorului. Se uită la valiza mea.

— Ce dracu’ mai e şi asta?

— Tată, Joe mă părăseşte, îl anunţă Susan.

— Cine e femeia?

— Norah Hauxiey. Pleacă cu ea la Londra.

— Mi s-a părut mie că iar a început cu poveştile lui vechi. Scoase pachetul cu ţigări de foi, ezită, apoi scoase portţigaretul din piele. Atunci mâine n-o să mai fim onoraţi cu prezenţa lui la lucru. Rupse vârful unei ţigări Corona şi o aprinse ca şi cum ar fi oficiat un ritual.

— Dacă vrei, am să lucrez perioada de preaviz, am

spus.

— Putem să ne descurcăm şi fără tine. Părerea mea însă e că nu poţi pleca prea repede. Suflă un rotocol de fum.

În bar era o cutie neîncepută de ţigări Capstan; am pus-o în geamantan.

— Ia tot ce doreşti, spuse el. De ce nu iei cu tine şi nişte băuturi.

— Sunt ţigările şi băuturile mele.

— Eşti foarte plin de persoana dumitale… Bine, nu te mai reţin. Poţi să-ţi trimiţi prin poştă demisia. Îşi strânse pumnul. Ţi-ai bătut joc de mine, ticălosule!

— Am şi eu ideile mele, am spus. Nu mă poţi obliga să demisionez. Votez cum îmi place şi nu poţi să-mi faci absolut nimic.

Mi-am turnat un whisky mare. Lângă scaunul meu se afla un pahar neînceput; văzându-l pe Brown cum şedea lângî foc, cu poza lui de stăpân, mi s-a părut absolut necesar să-mi afirm proprietatea conţinutului barului şi să-i arăt că nu-i ofeream nicio ospitalitate.

— Suntem foarte inteligenţi, nu? Faţa i se întuneca şi eşti drăguţ să-mi spui cum ai să-ţi câştigi de aici înainte pâinea?

— Mi-a oferit Tiffield o slujbă. N-ai ştiut de asta, nu?

— M-am gândit eu că babalâcul urmăreşte ceva, mormăi Brown. Dar şi el e doar pe jumătate deştept. El nu te angajează pentru că ai fi un tânăr atât de strălucit, ştii bine. El te angajează pentru că se gândeşte că eşti băiatul meu cu ochi albaştri şi o să mi se rupă inima văzând că pleci. Nu, nu-i cine ştie ce de capul tău. Joe. În fond ai rămas tot conţopistul de la primărie – n-ai să ajungi niciodată mai departe…

— Taci. La uzină sunt silit să te ascult, dar al dracului să fiu dacă am s-o fac, aici, în casa mea.

— Nu-i casa ta. În privinţa asta m-am asigurat. Aici eşti chiriaş, crai de mahala, ştie. Anunţ că am rupt contractul.

M-am întors spre Susan.

— Lasă-l să aiureze, am spus. Acum plec Spune-i te rog Barbarei c-am plecat… să câştig bani. Da?

— Ajungi exact la trenul de zece treizeci, mârâi Brown.

— Mă duc cu maşina.

— A, nu! Maşina e a firmei, nu uita. Întinse mâna. Cheile!

Le-am azvârlit pe podea.

— Poftim, am făcut. Apleacă-te şi scurmă cu râtul ca porcul după de Susan, îmi împrumuţi maşina ta?

Ea îşi luă geanta.

— Nu, o opri Brown. Eu ţi-am dat maşina, Nu-i a lui.

Susan îmi întinse cheile maşinii Morris.

— Dacă mi-ai făcut-o cadou, înseamnă că e a mea. Pot s-o împrumut cui vreau. Joe, nu-i nevoie să pleci în seara asta. Stai aici, aşteaptă până te calmezi. Drumul e lung…

— Trebuie să plec, am repetat. Ştii de ce.

Mă privi rugător.

— Joe, eşti obosit. Ai băut… Aşteaptă măcar până dimineaţa, dragă.

Brown pufni pe nări.

— Dragă! bombăni. El o părăseşte şi ea îi zice dragă: Lasă-l pe nemernic să crape, să-şi facă seama şi drum bun pe lumea cealaltă.

— Nu te amesteca în chestiunea asta, spuse Susan. Vreau să vorbesc cu soţul meu. De fapt, cred că ar fi mai bine să pleci.

Căscă gura, uluit.

— Să plec? Sunt tatăl tău. E de datoria mea să am grijă de tine. Dumnezeule, nu poţi să ai singură grijă de

tine.

— Ieşi afară! zbieră. Se clătina de furie. Toată viaţa m-ai condus. M-ai tratat ca pe o marionetă; la fel cum îl tratezi şi pe nepotu-tău. Faci pe patronul cu toată lumea Eşti o brută, un tiran. M-am săturat să mă dădăceşti. Şi te rog, încetează să-i vorbeşti lui Joe în felul ăsta. E încă soţul meu.

— Nu pentru mult timp – mai sunt şi eu aici. Dădu s-o cuprindă cu braţul; ea îl respinse iritată. Te-a aţâţat împotriva mea şi tu nu ştii cine îţi vrea binele. Eu te-am prevenit de la început…

— Da, m-ai prevenit, spuse ea cu o voce mai liniştită. Poate că dacă n-ai fi fost atât de pornit împotriva lui, nu m-aş fi măritat niciodată cu el.

— Lasă că am eu grijă de el. Am să-l fac eu să sufere. Tu ai o inimă prea bună, Susan, asta-i nenorocirea ta.

— Tu nu ştii nimic despre mine, tată. Şi nici despre Joe.

— Eu să nu-mi cunosc fata? Te cunosc ca pe buzunarul meu. Şi pe el îl cunosc. Se încruntă la mine…

— Ştii de ce mă părăseşte?

— Nu-i nevoie să-i spui, Susan, am zis.

Ea bătu din picior. Gestul acesta copilăresc era ciudat de şocant.

— M-am culcat cu Mark, rosti ea.

Faţa lui Brown păru că se micşorează; trupul i se apleca înainte, apoi. Se opri singur.

— Nu cred, îngăimă.

— E adevărat. Întreabă-l pe Joe.

Strânse pumnul.

— Tu eşti de vină! zbieră la mine. N-ai fost un soţ bun. Numai tu eşti de vină!

— Acum cred că ar fi mai bine să pleci, spuse Susan liniştită.

— Mark! exclamă el. Ţie întotdeauna ţi-au plăcut oamenii de nimic… Privi în cameră ca şi cum ar fi fost înconjurat de o mulţime ostilă. Nu vezi? murmură el. Am făcut tot ce-am putut…

Ieşi împleticindu-se şi lovi cu piciorul cheile de la maşină. Cheile zornăiră lung pe parchet; nu. Schiţă nicio mişcare să le ridice – părea că niciun le observase.

— Să-ţi fac puţină cafea pentru drum, murmură Susan.

— N-am nevoie. Deodată genunchii mi se muiarî. M-am aşezat şi am început să plâng. De *ce* ai făcut asta, Susan? De ce?

Îngenunche lângă mine şi mă mângâie pe cap cu gingăşie.

— Bietul Joe, spuse ea. Bietul Joe e obosit.

— Îmi pare rău, am spus.

Îmi luă batista din buzunarul de la piept şi-mi şterse ochii.

— Bietul Joe, repetă ea. Părerile ţie rău n-ajută la nimic. Mă luă de mână. Hai cu mine cât timp fac cafeaua.

Am lăsat-o să mă tragă după ea în bucătărie. Privind-o cum scotea ceştile, cum încălzea laptele, cum umplea filtrul, nu mai simţeam nevoia să rostesc vreun cuvânt. Aveam chiar un sentiment de mulţumire: mi se întâmplase absolut tot ce putea să mi se întâmple.

După ce am băut o ceaşcă şi încă o ceaşcă de cafea, m-am uitat la ceas.

— Trebuie să plec, am spus.

Susan închise termosul.

— Joe, asta e casa ta. Poţi să rămâi peste noapte dacă vrei. De ce nu te odihneşti puţin?

— Nu pot să mă odihnesc acum. Am luat termosul. Am să-ţi scriu.

— Telefonează-mi. Telefonează-mi cum ajungi la

Londra. Promiţi?

— Bine.

Începu să plângă.

— Ai grijă, Joe. Te rog, ai grijă!

Am privit-o uimit; nu mă simţisem atât de aproape de ea de când ne căsătoriserăm. Dar n-am făcut nicio mişcare ca s-o consolez.

CAPITOLUL XXIII

— Azi mă duc să-mi iau maşina, mă anunţă Norah.

Mi-am turnat încă o ceaşcă de ceai, gândindu-mă că apa din Londra amestecată cu ceaiul de Ceylon nu era o băutură prea tare. În ciuda faptului că Norah pusese în ceainic. Vreo două linguriţe de ceai.

— Foarte interesant, am spus. Şi te-ai hotărât ce maşină iei?

— Ţi-am spus doar! făcu ea nerăbdătoare.

— Mi-amintesc, am răspuns. Un Morris Minor.

— Una la fel staţionează afară chiar în momentul ăsta. Şi stă acolo de două săptămâni”.

— Foarte bine, dragă. Am să aranjez să fie restituită.

— E totuna, 4 rebuie s-o duci singur. Va trebui-js-o mai vezi o dată pe Susan; fie şi numai ca să aranjezi divorţul…

— Las asta pe seama avocaţilor. Nu mai vreau. S-o văd şi gata.

— Ai terminat cu ea definitiv – chiar definitiv?…

— Pentru mine e ca şi moartă. Moartă şi-ngropată.

— Şi dacă îţi cere înapoi maşina?

— Nu-mi pasă de maşină, dă-o dracului! am spus cu asprime. Ţi-am spus să laşi totul pe seama mea. Am sorbit o înghiţitură de ceai şi am continuat pe un ton mai calm. Îmi pare rău, Norah. Sincer îţi spun, Susan niciun se gândeşte la maşină. Şi apoi o să se folosească de maşina mea. Sau mai bine zis de maşina firmei. Maşina asta e

trecută pe statul de salarii a lui Brown, ştii bine…

— Deci e o maşină tot atât de deşteaptă pe cât e de drăguţă. Şi bineînţeles Susan nu se sinchiseşte de un fleac ca ăsta – o maşină Morris Minor aproape nouă.

M-am uitat la pata neagră, rotundă, de pe masa de bucătărie. Toată mobila şi accesoriile din apartament purtau semne similare de folosire îndelungată şi de neglijenţă: partea de sus a micului frigider cu gaze era zgâriată, iar uşa de la compartimentul de gheaţă era ruptă, dopul băii n-avea lanţ, W.C.-ul funcţiona numai după a doua încercare, clanţele uşilor aveau loc; nici unul dintre numeroşii oameni care locuiseră acolo nu se învrednicise să aibă grijă de casă, fie să facă micile reparaţii cuvenite, fie măcar să evite stricăciunile.

— Nu ştiu dacă maşina e deşteaptă ori nu, am spus. Nu face niciun fel de muncă pentru firmă.

— Obişnuita şmecherie pentru impozite, probabil. Scoase un fornăit special care acum ştiam că exprimă indignare morală. Mi-e greaţă. Ah, simt cum mi se întoarce stomacul pe dos.

În dimineaţa aceea strălucea de sănătate, avea ochii limpezi, tenul trandafiriu şi emana o curăţenie pe care cineva ar fi considerat-o imposibil de obţinut în micuţa baie rece, verde, coşcovită, aflată lângă bucătărie şi de unde acum se auzeau gâfâielile şi hârâiturile aparatului de încălzit apa ca şi cum aparatul ar fi fost supărat că amândoi făceam baie zilnic.

— Nimănui nu-i place să plătească un impozit mai mai mare decât poate, am spus. Banii pot fi plătiţi tot atât de bine lui Susan ca şi guvernului.

— Am constatat cu p-ăcere că Norah începea să se supere. Până nu mă încăierasem cu ea, evitam întotdeauna discuţiile, dar acum, contrar obiceiului meu, le provocam. Mă gândeam cu răutate că asta era ca şi când am fi avut în

urma noastră câţiva ani de Căsnicie.

— Dacă oameni ca socrul tău nu s-ar sustrage atât de mult de la plata impozitelor, ceilalţi ar avea mai puţin de plătit.

Vocea ei devenea stridentă.

— Da’ de unde! am spus. Ar găsi guvernul un alt mijloc ca să ne jecmănească.

— S-o lăsăm baltă, răspunse ea. În dimineaţa asta trebuie să iau două interviuri.

Mă sărută din fugă, din vârful buzelor.

…

— Aşa săruţi, tu? Mai bine nu poţi? am întrebat-o şi am tras-o repede pe genunchi.

— Nu, protestă ea. N-am timp. Oftă! Nu! Ah, Doamne, eşti un nesuferit – şi ţi-am spus, ţi-am spus că…

Se uită peste umărul meu spre patul din *camera anexă*, cum îi zicea proprietarul. Suspină iarăşi cu faţa radiind de o plăcere atât de mare încât avea aproape aerul Unei demnităţi îngheţate; se ridică apăsându-mi mâna pe locul unde se afla.

— Hai, iubeşte-mă, şopti ea, şi când trecurăm în *camera anexă*, folosi un cu totul alt cuvânt, zâmbind în timp ce-l repeta.

— E aşa de bine să poţi face asta când vrei, spunea o jumătate de oră mai târziu.

— Dar ce, când erai căsătorită, nu era tot aşa?

Îşi prinse ciorapii de jartiere.

— Nu chiar aşa. Eric le făcea pe toate la vremea lor. Într-o sâmbătă dimineaţa, la micul dejun, l-am provocat şi niciodată nu şi-a iertat că cedase. Şi nici mie că-l tentasem. Eric se temea tot timpul. Se temea să plece din Leddersford, se temea să n-avem copii înainte de a fi

strâns destui bani ca să ne facem o casă, se temea de gura vecinilor”.

Îşi luă fusta de pe fotoliul de lângă pat, apoi o lăsă iar să cadă pe jos şi îngenunche lângă mine, lipindu-şi capul de coapsa mea.

— E mai bine la Londra, spuse ea. Toate sunt mâi bune la Londra. Nicăieri n-am fost mai fericită. Suspină şi se uită prin odaie. Ştiu că aici e o mizerie groaznică, dar îmi place – îmi place până şi afurisitul ăla de gazometru automat cu taxă. Suntem la Londra – asta-i important, restul nu mai contează. Când ies pe uşa asta dimineaţa, ştiu că păşesc în Londra. Nu ţi-am spus: că pe vremea când eram la şcoală aveam pe peretele din dormitor o hartă a metroului?

— Nu, nu mi-ai spus. Niciun mi-aş fi închipuit” că îţi place atât de mult Londra.

— Ţi-am spus-o de o mie de ori. Glasul ei deveni visător. Piaţa Sloane, Victoria, St. James, Westminster» Charing Cross, Temple… Joe, dacă luăm apartaamentul din Hampstead, mă gândesc să facem copii cât mai; re7 pe de.

— Aşteaptă să-mi găsesc şi eu o slujbă, am spus.

— O să avem doi – nu, trei. Cu unul mai mult. Se opri. Îmi pare rău. E urât. Asta aduce ghinion.

— Nu te necăji, am spus. Poţi să faci şi patru dacă vrei. O să le dăm nume după starţiile de metrou.

Dintr-odată îşi trase capul.

— Iubitule, nu. Nu pot să cred. Îşi îmbrăcă fusta.

— Ce nu poţi să crezi?

Îmi aruncă halatul. Am apucat-o de încheietura mâinii.

— Întâlnirea e ai abia la unsprezece, am spus.

— Trebuie să trec pe la birou întâi. Mă ajută să-mi îmbrac halatul şi-mi legă strâns cordonul.

— Nu-ţi bate capul cu asta. Spune-le că a trebuit să-

mi mai dai la despărţire un sărut.

Chicoti, apoi când i-am atins genunchiul, expresia astea plină de voluptate îi apăru iarăşi pe faţă. Îmi împinse mâna şi se îndreptă spre uşă.

— Nu! făcu ea, cu aceeaşi expresie în ochi. Nu! Ne vedem la Poppin la prânz. Odihneşte-te, iubitule. Deschise uşa. Nu te mai gândi la maşina lui Susan. Mi-a venit o idee. Tony pleacă la Leddersford săptămâna viitoare. N-ar putea să-i ducă el maşina?

— Tony?

— Da, lucrează cu mine. E ziarist, dar e un om destul de cumpătat şi demn de încredere. Familia lui locuieşte în Leddersford. N-ar fi o soluţie?

— Cred că da, am spus indiferent. M-am apropiat de ea.

— A, nu, acum gata! protestă. Şezi la locul tău, ţap bătrân.

Am sărutat-o; o clipă trupul i se lăsă moale în braţele mele, apoi se eliberă.

— Ţip! exclamă. Vai, de-ai şti cât am întârziat…

I-am privit obrajii care străluceau.

— Oricine poate ghici de ce ai întârziat.

— Nu-mi pasă, răspunse. Joe, ai să ţii minte un lucru?

— De câte ori stau cu tine şi pleci, totdeauna îmi amintesc de câte un lucru, am spus.

— Pot să fac şi trei copii, dacă vrei cu adevărat. Asta înseamnă cu unul mai mult decât ea, nu?

Închise uşa. Am auzit-o alergând prin hol.

Abia când m-am întors la bucătărie să-mi fac un ceai, am înregistrat ce spusese. M-am aşezat deodată pe scaun şi pachetul de ţigări Earl Grey îmi pică din mână pe podea.

Durerea stăruia; şi dacă nu se făcea mai ascuţită, asta nu se datora faptului că trăiam cu Norah: – adevărata cauză a durerii era că în momentul acela mă simţeam

singur. Am încercat să mă gândesc la cei trei copii pe care mi i-ar fi făcut Norah; nu le puteam desluşi obrazul, dar o clipă am avut o imagine clară a noastră într-o mare forfotă de fericire şi de larmă de voci venind dintr-o grădină întinsă. Mă gândeam la o casă mare care întrege imaginea, o casă mare de ţară, una veche. Ca aceea din Pudney Lane, o casă în care ai fi avut loc să te mişti în voie. Amintin du-mi de casa din Pudney Lane, mi-am adus aminte de Barbara.

Dacă definiţia duşmanului este un individ care prin însăşi existenţa lui îţi provoacă durere şi umilinţă, atunci ea era duşmanul meu. Dar nu mă puteam gândi la ea decât cu dragoste; era prea târziu ca să-mi schimb obiceiul.

Am luat pacheţelul de ceai. Umplând ceainicul, m-am lăsat pradă duioşiei, îngăduindu-mi să-mi aduc aminte de ea, îngăduindu-mi să fiu, aşa cum eram altă dată, uriaşul cald îmbrăcat în halatul pufos. Şi parcă apartamentul s-ar fi luminat, deodată, parcă – urât cum arăta – toate erau ale me e, niciun lucru de acolo n-ar fi fost ales de mână străină. Pe când beam ceaiul cu gustul pl aromele lui familiare – portocale, lămâi, lmjrodenii,» fum – senzaţia prezenţei ei fizice deveni din ce în ce mai reală. Era alături, şi dormea ca totdeauna târziu cu „domnul Mupsy" sau cu căţelul ei: iar eu, după ce îmi voi bea ceaiul. Îi voi pregăti micul dejun. Fulgi de ovăz, brânză, suc de portocale; în frigider mai era şi un iaurt cu aromă de fragi. După micul dejun o voi duce la grădina zoologică. Nu văzuse niciodată o grădină zoologică, deşi cunoştea majoritatea animalelor.

Mi-am luat ceaiul în *camera anexă*. Nu era nimeni de faţă; ştiam că nu va fi nimeni de faţă. Eram singur într-un apartament mobilat din Earl Court şi o ceaţă galbenă se lipea de geamuri. Patul zăcea desfăcut, covorul verde spălăcit, linoleumul cenuşiu, crăpat, erau nemăturate; dar

chiar dacă patul ar fi fost făcut, chiar dacă podeaua ar fi fost măturată, odaia tot nu ar fi arătat altfel. Praful s-ar aşeza din nou, iar mobila gălbuie alcătuită din trei piese ar ajunge şi mai vrednică de milă, scândurile de pe jos ar scârţâi mai tare, pata de igrasie de deasupra lămpii s-ar lăţi; şi nimănui nu-i va păsa de toate acestea, fiindcă aici nimeni nu trăia, şi nimeni nu trăise vreodată cu adevărat.

În Earl Court oamenii nu trăiau; ei şedeau acolo un timp, apoi se mutau. Cum aveam să ne mutăm curând şi noi, Norah şi cu mine. Toţi veneau acolo doar ca să se ascundă. Şi eu mă ascundeam – de soţia mea, de socrumeu, şi, mai presus de toate – mă ascundeam de un copil de patru ani.

Umblând prin buzunarul halatului după ţigări, dădui iarăşi de scrisoarea care, după ştampila din Warley şi după scrisul greoi, colţuros, nu putea să fie decât a lui socrumeu. O purtam în buzunar de zece zile; şi timp de zece zile simplul act de a o scoate şi a o vârî la loc nedesfăcută, era o aducere aminte efectivă şi de netăgăduit a rupturii mele complete cu Capua. Aşa îi spunea Norah Warleyului; acum numele acesta ne venea foarte natural pe buze. Ca şi oraşul roman, Capua era locul unde oamenii duceau o viaţă de lux şi de plăceri, un loc unde toţi se căpătuiseră. Scrisorile din Capua nu se deschideau, ţinând mai ales seamă de faptul că de cu siguranţă, nu puteau să conţină decât insulte. Tăcerea şi nepăsarea erau singurul răspuns la misivele acestea trimise din cetatea desfătărilor.

Totuşi am vârât degetul pe sub capacul plicului, dar dându-mi seama ce eram gata să fac, l-am rupt şi i-am dat foc cu bricheta. După ce scrisoarea arsese, mi-am dat seama că făcusem o greşeală; eram singurul care văzusem scrisoarea arzând nedesfăcută. Asta l-ar fi supărat mai mult decât dacă i-aş fi returnat-o. Faptul că-i dădusem foc constituia un act exagerat de ceremonios. Astfel îi dădeam

o prea mare importanţă, atât lui cât şi cetăţii Capua.

M-am dus la bucătărie şi mi-am turnat un pahar mare de whisky. Când l-am dus la gură, am văzut desfăşurându-se în faţa mea programul întregii zile. Aşa cum făceam întotdeauna, la ora aceasta voi bea doar acest pahar, nu mai mult; mă voi îmbrăca, mă voi duce la staţia de metrou Earl Court, voi lua o ceaşcă de ceai la ABC sau Lyons, voi lua metroul spre Leicester, Square, mă voi da jos la Bedford Screet la Ştrand, voi mergem pe jos pe Ştrand spre Fleet Street, uitându-mă în drum la vitrine. La unsprezece şi jumătate voi intra la Poppin's şi mă voi aşeza în colţ lângă scară, aşteptând-o pe Norah. Până va sosi ea, pe la douăsprezece şi jumătate, voi bea trei pahare de bere, apoi vom lua prânzul, eu mă voi duce la un matineu şi mă voi întoarce pe la cinci şi ceva s-o iau.

În ziua aceea ne duceam să mâncăm la Cock, unde urma să ne întâlnim cu Nick Halberton, un prieten de-al ei care ar fi putut să-mi facă rost de o slujbă. „Poate că nu e neapărat nevoie să te angajezi undeva, dar e bine să-l cunoşti pe Nick. Nu mai fi aşa, pasiv, dragă…

Am pus pe masă paharul cu whisky, fără să-l gust. Eu tocmai asta îmi doream: să fiu pasiv. Nu voiam să mă angajez la Tiffield, presupunând chiar că oferta se menţinea; nu doream să-l văd pe prietenul Norei pe care „e bine să-l cunoşti". Voiam, un timp, să fiu pasiv. Voiam să nu fac nimic. Îmi renegasem vechea viaţă şi eram gata să încep alta nouă; dar oare chiar doream vreunul din toate lucrurile astea? Mi-am băut repede whisky-ul, apoi, pentru întâia oară, călcând regula, mi-am mai turnat unul.

După ce l-am băut, am pus sticla la loc în bufet. Era un bufet nevopsit, dintr-un lemn albicios, unica mobilă nouă din apartament; privindu-mi obrazul roşu, în oglinda prinsă pe uşa lui, m-am ameninţat cu degetul:

— Ai grijă, Joe, am spus. Ai grijă ce faci!

CAPITOLUL XXIV

Şoseaua era înţesată de maşini care circulau în ambele sensuri. Am căutat o cotitură la stânga, dar n-am văzut niciuna. Maşina din faţa mea înaintă vreo sută de iarzi; am urmat-o, apoi se opri brusc – cât pe-aci să dau peste ea. M-am uitat în oglinda retrovizoare; maşina din spatele meu Stopase şi ea la timp, gata să mă ciocnească.

Am lăsat în jos geamul; mai întâi aerul nopţii mi se păru rece, pe urmă cald şi îmbâcsit şi cu un miros ciudat, animalic. După cinci minute am stins motorul; ca şi când şi-ar fi dat una alteia replica, şi celelalte maşini îşi opriră deodată motoarele. Se auzea o hărmălaie de voci; am închis geamul – începusem să dârdâi. Eram pe la periferie, în drum spre Londra; voiam să mă întorc însă iarăşi spre nord.

Apoi am văzut cerul luminat şi m-am uitat mirat la ceas. Era trei dimineaţa, conduceam noaptea ca să evit aglomeraţia. Mă aflam pe o şosea oarecare de la periferia Watfordului şi totuşi era o circulaţie nemaipomenită, câtuşi de puţin potrivită pentru ora şi anotimpul acela. Lumina se făcu şi mai puternică; acum puteam vedea că mă aflu în vârful unui deal.

Înaintea mea se întindea un şir nesfârşit de maşini; oamenii ieşeau afară din maşini privind lumina care umplea cerul. Era o lumină cum nu mai văzusem niciodată; cum nu mai văzusem şi n-aveam să văd nicicând. Era Sfârşitul şi vocile acelea se auzeau chiar şi prin geamurile închise strigând, şi din ce în ce mai mulţi oameni coborau din maşini şi nu mai priveau lumina, acum fugeau de lumină, gonind în sus pe deal, spre mine, cu gurile căscate; o femeie grasă, bătrână, se izbi de fereastra maşinii mele, se izbi încă o dată şi încă o dată până când geamul se sparse; mirosul pătrunse liber înăuntru – hotărât era o duhoare de leu, totul mirosea ca un leu din grădina

zoologică – oroare, neputinţă, ură, desperare, şi mâna aceea grasă bătea într-una în geamul spart şi plopii de pe marginea şoselei nu ofereau niciun adăpost. M-am săltat spre cealaltă uşă; mânerul îmi rămase în mână, şi am început şi eu să zbier, Spunându-mi în vis că ăsta nu era vis, trezindu-mă apoi şi înţelegând că totul nu fusese decât vis, cu senzaţia că nu mai puteam scăpa de strânsoarea cuverturii care mă apăsa de gât. În sfârşit, desefiisei ochii; era după amiază, ploaia bătea în geam. După prânz mă trântisem un pic în pat şi aţipisem. Norah prânzea în ziua aceea la Ivy cu un actor; îmi prăjisem în tigaie un cotlet şi apartamentul mai mirosea încă a carne friptă.

M-am dus în baie şi am dat drumul la gaze: după zece minute de huruială, începu să picure în cadă un lichid cafeniu. Am aprins o ţigară şi m-am întors cu spatele; dacă nu te uitai, în cincisprezece minute picăturile se transformau într-un şuvoi continuu; mi-am inspectat obrazul în oglinda care atârna agăţată de un cui deasupra spălătorului; arăta mai pătat şi mai umflat, cum nu arătase niciodată la Warley.

Mi-am scos tremurând pijamaua, în timp ce curentul de aer care se* strecura pe sub uşă, făcea să se mişte linoleumul. În bucătărie şi în *camera anexă* aveam sobe cu gaz; în baie însă singurul mijloc de încălzire era o lampă cu petrol ruginită aşezată lângă W.C. Mi-am îmbrăcat halatul, mulţumindu-i în gând că era atât de călduros. Aparatul de gaz începu să bâzâie; am dat drumul la apă rece şi apa cafenie se închise şi mai mult la culoare. Privind apa şi dunga negricioasă din Jurul căzii pe care nimic nu o putea şterge, am înţeles că în foarte scurt timp voi lua baia mea zilnică numai o dată la două zile şi apoi săptămânal. Norah părea că, niciun ia în seamă acest lucru, la fel cum nu părea să observe pereţii verzi spălaţi şi coşcoviţi şi colacul W.C.-ului croit dintr-un lemn aspru; dar eu stătusem prea

mult în Capua. M-am cufundat în apa călduţă, ruginie, silindu-mă să nu mă ating de marginile căzii.

După ce m-am frecat bine cu prosopul şi am băut un ceai lângă foc, în *camera anexă*, mi-a mai venit inima la loc; dacă baia în sine nu fusese o plăcere, măcar acum mă bucuram că scăpasem de încăperea aceea imposibilă. Ceaiul făcu să-mi piară din gură gustul coclit al somnului de peste zi; în afară de asta mai aveam satisfacţia că deşi era trei şi jumătate după-masă, leneveam fără să fac nimic.

Da, asta îmi trebuia: să abdic de la orice răspundere, să mă retrag din arenă. Privind înapoi, nu vedeam altceva decât un şir interminabil de lupte: lupta ca să ajung la şcoala din Dufton, lupta ca să-mi trec examenele de admitere, luptă ca să ajung funcţionar, la casieria din Dufton, luptă ca să mă însor cu Susan, şi lunga harţă pe care numai din vară o cunoscusem cu adevărat, a căsătoriei însăşi. Curând aveam să încep viaţa cea nouă, viaţa pe care eu o alesesem; în sfârşit trăiam în prezent. Mi-am trecut mâna peste obraz şi mi-am luat de pe cuier aparatul electric de bărbierit.

Atunci am auzit zbârnâitul soneriei.

Nu mi-am dat seama de la început ce era; avea un sunet mai slab decât ţârâitul telefonului – şi totuşi, parcă aş fi auzit clopotele unei biserici. Un moment, o teamă subţire mă învălui, ca şi când visul nu s-ar fi terminat. Era un sunet pe care nu-l mai auzisem în cele trei săptămâni de când stăteam la Londra; nimeni nu ne făcuse nicio vizită.

Nu voiam să văd pe nimeni, eram şi nebărbierit, nebărbierit la orele patru după-amiaza şi mă întrebam dacă să las soneria să sune – lucru pe care de mult îl dorisem – ca şi scoaterea telefonului din priză. Încet însă şi fără voie, m-am îndreptat spre uşă.

Era doamna Brown. Într-un fulgarin alb, imaculat,

legat cu un cordon. În talie. Am observat că pantofii ei negri *cilace* erau uscaţi iar umbrela parcă nici n-ar fi deschis-o; faptul nu avea nimic extraordinar, era de presupus că venise cu un taxi, dar în clipa aceea m-am gândit că nu cunoscusem pe Lume o fiinţă pe care intemperiile să o afecteze atât de puţin. La fel ar fi arătat dacă ar fi mers pe jos douăzeci de mile pe o ploaie torenţială.

— Pot să intru? mă întrebă.

— Desigur.

Am ajutat-o să-şi scoată fulgarinul. Purta, ceea ce pentru ea însemna o rochie pe corp, din jerseu negru de nylon; pe scurt, în ciuda părului ei cărunt, ceva din linia spatelui îmi aminti de Susan. Am fost surprins că nu simţeam ură sau durere, ci doar un fel de mâhnire.

Se aşeză pe canapea şi. Îşi în crucişă mâinile în poală.

— Cred că te întrebi de ce am venit, începu ea.

Am zâmbit.

— Sunt sigur că n-ai să şovăi nicio clipă să-mi spui tot ce crezi despre mine, nu? am răspuns.

Mă privi.

— La asta te gândeşti?

— Ai venit să-mi spui câtă dreptate ai avut. În privinţa mea. Nu? Ai venit să-mi faci ceea ce voi. Numiţi *morală*, nu-i aşa? Mă mir că n-ai venit mai devreme. Dar unde este soţul dumitale? Dumnealui, nu poate să facă singur demersurile astea murdare?

— A vrut să vină, mă întrerupse ea. Dar nu din motivele pe care le presupui.

— Pentru Dumnezeii, asta ar mai lipsi, să-mi înşiri motivele.

Vorbindu-i aveam impresia că tot ce-i spuneam era impersonal – nu găseam un nume cu care să mă adresez ei.

— Nu lua numele Domnului în deşert, mi se adresă eu răceală.

— Mă rog. Dar spune-mi o dată ce-ai de spus. Nu umbla cu menajamente. Pe mine nu mă menajează nimeni.

— E greu, murmură ea. E greu. Greşeşti mult în privinţa mea. Şi a lui Abe, de asemenea. Aşa ai fost întotdeauna.

— Oare? Mi-am aprins o ţigară. Conversaţia asta o purtasem de multe ori în gând, dar acum când ea se afla aici, nu îmi mai venea pe buze nicio replică. Spune-mi ce ai de spus. Ştiu dinainte totul. Am băut o înghiţitură de whisky din paharul de lângă mine. Soţul dumitale s-a înţeles cu Tiffield să nu-mi dea nicio slujbă. Şi a dat dispoziţii peste tot să nu mi se încredinţeze nicăieri o slujbă ca lumea. Şi numai eu, nu-i aşa? numai eu sunt de vină că Susan mi-a fost necredincioasă, fiindcă sunt grosolan, brutal – un om descompus. Şi casa şi toate celelalte sunt pe numele ei. Şi o să angajaţi un avocat bun şi copiii vor fi ai lui Susan şi o să aveţi grijă să-i faceţi să uite că le-am fost tată…

M-am oprit. Mă numisem tatăl copiilor mei – deci şi al Barbarei – de faţă cu Norah, şi nu simţisem nimic. Dar acum, privind faţa albă a soacrei mele, n-am mai putut continua.

— Vino aici, spuse ea.

M-am aşezat lângă ea. Îmi luă mâna în mâna ei.

— Dragul meu, îmi pare atât de rău! Dar nu-ţi faci niciun bine fugind de asta. Şi n-are niciun rost să mă insulţi pe mine, sau pe Abe. N-am venit aici ca să te jignesc.

— Niciun poţi, am spus. Nimeni nu mai poate. Nu mai puteţi să-mi faceţi niciun rău. Barbara…

Rostindu-i numele, m-am trezit deodată că încep să plâng.

— Nu pot s-o mai văd pe Barbara: nu pot s-o mai văd pe Barbara. Şi dacă n-o mai văd pe ea, n-am să pot să-mi văd nici băiatul. Nu mi-a mai rămas nimic.

— Susan mi-a spus totul, zise ea.

— Nu trebuia.

Deodată m-am simţit murdar şi înfrânt, un încornorat gras, neras, în halat, plângând ca o babă. Mi-am retras mâna din mâna ei.

— Un moment să mă bărbieresc, am spus, dacă nu te deranjează… Îmi pare rău că mă vezi în halul ăs-ta.

— Nu-i nimic, spuse ea. Am mai văzut bărbaţi nebărbieriţi.

Am pus în priză aparatul electric de ras.

— Ţi-a spus totul?

— Da, totul…

Am lăsat jos aparatul.

— Ah, Dumnezeule, ce trebuie să te mai fi amuzat! Văzându-mă pe mine cu fiica lui…

— Opreşte-te. NU-i fiica lui. Aşa ai putea spune că şi Harry e fiul lui. E mai important să creşti copii decât să-i concepi.

M-am aşezat din nou lângă ea. Întinse mâna; am apucat-o strâns, nu din dragoste, nu din dorinţă, ci pur şi simplu din nevoia de a mă încredinţa, pe mine însumi de prezenţa unei alte fiinţe umane.

— Nu pot pricepe ce spui, am zis. Nu mai înţeleg nimic. E sau nu e Barbara fiica lui Mark?

— Îl cunoşti doar, nu? Nu-i un om rău, dar nici bun. În unele privinţe vă asemănaţi, atâta doar că el n-a avut niciodată avantajele tale.

— Avantajele mele? Străduţa din Dufton? Şcoala din Dufton? Că am asudat din greu pentru tot ce am obţinut? El a avut avantaje, nu eu…

— Eu ştiu ce spun. Tu nu puteai merge decât în sus;

iar Mark, de când tatăl lui s-a ruinat, nu putea merge decât în jos.

M-am strâmbat.

— Vrei să zici că originea mea a fost atât de joasă încât orice schimbare nu putea fi decât o schimbare spre mai bine?

— Eşti ridicol de susceptibil. Mark a fost răsfăţat de mic copil – toate i-au venit de-a gata. Pe când tu ai învăţat să te bizui pe tine. Din cauza asta ai avut o copălărie mult mai fericită decât a avut Mark vreodată. L-am cunoscut pe tatăl lui. Era un om foarte rău, şi să ştii că nu exagerez.

— Nu-mi pasă de suferinţele lui din copilărie, am răspuns. Doar n-ai venit aici să mi-l căinezi…

— Suferinţe din copilărie e destul de corect spus. Bineînţeles, nu mă aşteptam să-ţi pese de asta.

— S-a întâmplat ceva, am replicat. Cineva i-a spus, nu-i aşa?

— Nu i-a spus nimeni. Şi chiar dacă ar fi fost aşa, n-ar fi suflat un cuvânt. Mark e un gentleman.

Cuvintele acestea le rostise cu un fel de mândrie pentru el.

— Deci secretul vostru e în siguranţă. Căci orice s-ar întâmpla, el e un gentleman şi orice s-ar întâmpla, eu nu sunt un gentleman. Eu n-o să-i aduc la cunoştinţă în ce hal şi-a bătut joc de mine. N-o să iasă niciun scandal. Te-ai temut de scandal? De-asta ai venit?

Oftă.

— Nu se poate să nu fi citit scrisoarea lui Abe:

— Nu. Am ars-o.

— Ah, Doamne! Faţa i se lungi grotesc de durere. Ne urăşti. Ne urăşti cu adevărat. De ce, Joe, de ce? Scrisoarea n-avea nimic jignitor. Lui Abe îi pare rău de tine. Simte o oarecare răspundere faţă de ce s-a întâmplat…

— Aşa ar fi trebuit, am spus.

— Dar, ar fi trebuit. Amândoi ar fi trebuit să fim mai cu grijă. Dar nu cere prea mult deodată, Joe. Şi Abe niciun se gândeşte să te concedieze. El înţelege că ai nevoie de timp ca să reflectezi.

— Ştie şi el, deci.

Scutură din cap.

— Există o limită a şocurilor pe care le poate suporta. Nu văd de ce ar trebui să ştie.

— Nu te teme, am încercat s-o liniştesc. N-o să afle de la mine.

— Niciodată nu mi-a fost teamă de asta, spuse ea cu blândeţe.

— Nu mă mai întorc la Warley. Acum vă cunosc bine pe toţi. N-aţi crezut că voi avea curajul să plec. Am s-o iau iar de la început. Nu vreau nimic de la voi, mi-e silă de voi toţi…

M-a apucat din nou plânsul.

Îmi mângâie uşor mâna.

— Începutul acesta nu pare să te facă prea fericit, murmură ea. Ştii la ce mă gândeam când te-ai căsătorit cu Susan? Pe atunci nu-mi plăceai, nu-mi plăcea cum te-ai purtat cu Alice Aisgill, nu-mi plăcea că te foloseai atât de vizibil de Susan ca să obţii ce doreai. Dar aveai în tine ceva – indiferent că erai fericit ori nu: credeai că poţi să fi fericit. Acum nu mai crezi, nu-i aşa?

— Crezi c-aş mai avea motive să fiu? am mormăit.

— Nu te supăra că te întreb, dar eşti sigur că o iubeşti cu adevărat pe Norah?

— De ce îţi închipui că am plecat de acasă?

— N-ai plecat pentru ea.

— Ea e sigură că pentru ea. Asta-i de ajuns.

— N-o să fie de ajuns dacă va afla vreodată despre Barbara.

— Am să-i explic când va veni vremea.

— Te-ai schimbat, dragul meu.

Se lăsa noaptea şi în semiîntuneric liniile aspre păreau că îi dispăruseră de pe faţă, iar argintiul părului ei moale, strălucitor părea mai curând ales de modă decât da vârstă.

— Nu m-am schimbat, am spus.

— Ba da. Nu mai ai nicio voinţă. Altă dată 1111 obişnuiai să amâni lucrurile.

I se vedea puţin marginea combinezonului; arăta foarte alb alături de rochia neagră. Privi în jos spre tivul ieşit la iveală şi se încruntă uşor, dar nu încercă să-l aranjeze.

— Rămân în spatele frontului, am spus. Aici locuim temporar. Ne vom muta curând la Hampstead.

— Ai să te angajezi la Edgar Tiffield?

— Nu ştiu.

— Abe n-o să-ţi stea în cale.

— E o generozitate din partea lui.

— E mai generos decât crezi. Eu sunt singura fiinţă care ştie cât e de generos. Sau poate că nu singura…

În clipa aceea mi s-a părut deosebit de important să-i iau eu mâna în mâna mea, dar în clipa de linişte care urmă, era greu să hotărăşti cine pe cine îmbărbăta. Nu i-am pus nicio întrebare – nu mai avea niciun rost; ştiam însă că, în moduri diferite, amândoi ne aflaserăm în aceeaşi situaţie.

— Nu-i vorba de persoana la care te gândeşti, murmură ea cu o voce liniştită.

O clipă i-am pus mâna pe obrazul meu.

— Cel mai greu e să trăieşti cu tine însuţi, am spus. Nu pot să mă întorc la ea. Ea vrea să vin?

— Asta tu trebuie s-o hotărăşti…

— Barbara a întrebat de mine?

— Nu uita că mai ai şi un băiat. Harry a întrebat de

tine.

— El e la şcoală.

— Nu, a fugit de la şcoală. Nu vrea să spună de ce

— Trimiteţi-l înapoi, am spus cu severitate îmi dădu drumul mâinii.

— Cu o clipă înainte, erai foarte simţitor, spuse ea. Sufereai atunci, nu?

— N-are importanţă. Dar nu poate nimeni să-l lămurească? Nici dumneata? Nici mama lui? Nici iubitul lui bunic?

— Se pare că nu, zise ea. Îl vrea pe tatăl lui. Se ridică. Nu te mai reţin, Joe. Nu, nu Susan m-a trimis, să ştii. Harry m-a trimis.

— Nu pot să mă duc, am spus. E cu neputinţă.

— Ţine să vii să-l vezi, spuse ea. Eu n-am făcut decât să-ţi transmit un mesaj…

Am ajutat-o să-şi îmbrace haina.

— Va trebui să fiţi mai fermi, i-am recomandat. Nu pot să vin acum la Warley.

— Asta depinde numai de tine, răspunse ea indiferentă. Nimeni nu te poate obliga să-ţi vezi fiul, dacă nu vrei.

— Am să telefonez după un taxi, am spus.

— Nu mai plouă. Am să fac o plimbare – mie îmi place să mă plimb pe jos…

— Trebuie să pleci?

Am o întâlnire. Dar e drăguţ din partea ta că vrei să ţii companie unei femei bătrâne. La revedere, Joe.

— La revedere, Margaret, am spus folosind pentru prima şi ultima dată în viaţa mea numele ei de botez.

Zâmbi şi pe neaşteptate mă sărută pe obraz.

— Eşti drăguţ, spuse ea. Cramponează-te de asta, Joe, e mai important decât crezi.

Ieşi din odaie aproape fugind.

CAPITOLUL XXV

Nick Halberton controlă încruntat nota de plată. Mâzgălind ceva pe ea, faţa i se lumină; chelnerul se îndepărtă cu plecăciuni adânci, mulţumit de parcă ar fi purtat în mâini un maldăr de bancnote de 5 lire.

— Splendid, exclamă Nick. Trebuie să facem asta mai des, mult mai des. Se ridică. Nu, nu, termină-ţi coniacul. O sărută pe Norah. Şi tu, Joe, ai grijă, nu uita să-mi telefonezi mâine.

Chelnerul trase puţin masa îndărăt, anume pentru el. Nick se îndreptă spre garderobă mişcându-şi încet capul, când într-o parte când în cealaltă; la fiecare mişcare saluta pe câte un cunoscut, cu o mică fluturare a mâinii.

Mersul lui avea ceva smucit, băţos – la Anzio primise câteva schije în burtă, după cum îmi povestise. Acum însă, în timp ce-şi lua servieta şi un *piccolo*, îl ajuta să-şi îmbrace pardesiul albastru închis, îmi amintea de magnaţii din setul de figurine pe care i-l cumpărasem lui Harry de crăciun; pardesiul avea aceeaşi lungime iar obrazul, cam turtit, aceeaşi culoare ca al figurinelor. Şi m-am mai gândit că, aidoma figurinelor lui Harry, probabil că avea o bază din plastic transparent. Pe Nick îl împingea ceva. Pe toţi ne împingea câte ceva: el fusese determinat să vină aici să prânzească, fiindcă fusese coleg de facultate cu Norah; eu, fiindcă Norah voia să nu mai stau *pasiv*, şi ţinea să mă lege de Londra şi de ea; nimic nu se schimbase prin urmare.

Atât doar că fiul meu mă dorea, mă dorea pentru întâia oară de când ţineam minte, şi eu nu eram lângă el. Ieri nu plecasem la Warley pentru că Norah avusese două bilete de teatru; azi fiindcă prânzisem cu Nick Halberton; mâine cine ştie ce altă scuză aveam să găsesc. În momentul în care mă voi duce la Warley, nevoia lui Harry de a mă vedea va fi trecut. Iar el nu va uita trădarea; degeaba îi voi spune că nu puteam pierde ocazia să văd

My Fair Lady sau că trebuise să iau masa cu Nick Halberton. Pentru el un singur lucru conta: că avusese nevoie de mine şi eu nu alergasem să-l văd.

Norah se aplecă peste masă.

— Cred că te-a plăcut, Joe.

— Cine?

— Nick, prostule.

— Nu cred că-i place cineva cu adevărat, am spus.

— Eu ştiu când îi place cineva. Nick va ajunge curând foarte departe şi are nevoie de oameni destoinici. Nu-i chiar atât de prost ca să încerce să facă totul singur. El vrea oameni buni şi o să plătească salarii grase. E bun, generos, dar dacă îi înşeli încrederea…

— Ştiu. Atunci e fără milă. Am mai auzit de-alde astea. Se pare că te-ai gândit la el destul de mult. Nu ţi-ar displăcea să lucrezi cu Nick, nu?

Spre mirarea mea, Norah păru încurcată. Nu era o expresie care să se potrivească cu firea şi cu' înfăţişarea ei: o clipă, privirea i se înăspri şi ochii părură să-i iasă din orbite; tenul de o nuanţă artificială şi rochia decoltată păreau să aparţină unei femei dindărătul tejghelei unui bar.

— Mi-a oferit o slujbă. Dar asta din milă. Nu era o slujbă prea grozavă. Dacă aş fi. Primit-o, nu m-ar fi respectat. N-aş fi putut ajunge mai departe.

Glasul ei se făcea din ce în ce mai ascuţit.

— Trebuie să mă gândesc la lucrurile astea. Trebuie să-mi port singură de grijă. Dacă n-am eu grijă de mine… Bărbatul meu n-a făcut asta niciodată. Nici tata. Se opri, apoi păru că îşi regăseşte stăpânirea de sine. Joe, aşa nu mai merge, să stai şi să leneveşti toată ziua acasă, bând din ce în ce mai mult. Nu-mi pasă câţi bani ai avut – n-au să ţină o veşnicie. Dispar dintr-odată şi atunci eşti forţat să iei o sluâbă numai ca să ai ce mânca. Şi în clipa aceea ţi se

oferă doar una din slujbele astea amărâte pe care toţi le resping. Crezi că l-ai interesa pe Nick dacă el ar crede că ai nevoie de o slujbă? Ar mirosi numaidecât că eşti flămând, ar pretexta nu ştiu ce întâlnire şi-ar pleca. De ce crezi că m-am zbătut ca să aranjez masa asta? Crezi că a fos-l uşor? Ştii câte maşinaţii, câte telefoane, cât a trebuit să mă-nvârt în jurul lui? Crezi că mie îmi place să cer favoruri? Crezi?

Deodată m-am gândit, nu la magnaţii din figurile lui Harry, ci la *femeia şezând*. *Femeia şezând* purta o fustă plisată şi ţinea strâns la piept o poşetă. Avea sâni ascuţiţi sub o bluză cu nervuri, iar expresia ei ca şi a lui Norah, în momentul acesta, era furioasă. Nu avea o bază de plastic, pentru că nu era nevoie. Dar, ca şi magnaţii, nu se putea mişca singură. Nici eu nu eram mai breaz. O mână a venit şi m-a împins în braţele ei; o altă mână a venit şi m-a împins spre Londra, o a treia mână a venit şi m-a împins departe de fiul meu.

Şi oricum aş fi numit mâna care o împinsese pe Norah, orice nume i-aş fi dat mâinii care mă împinsese şi pe mine – aceasta nu putea fi dragostea.

— Joe, spuse ea, tu nu mă asculţi.

— Mă gândeam.

— Îi telefonezi mâine?

— Da, dac-am să pot, am spus.

— Joe, dacă Nick a zis să-i telefonezi mâine – mâine să-i telefonezi! Dacă nu, nu mai are niciun rost să-l cauţi. Are să uite complet de tine.

— Vai, şi ce-am să mă fac! am exclamat ironic: N-am să mi-o iert în vecii vecilor!

— Nu vrei slujba?

— Ce, mi s-a oferit vreo slujbă?

— Sigur că da, prostule. Mâine o să te cheme la el şi o să te prezinte cuiva – or să-şi trimită unul altuia bileţele,

de faţă cu tine. Aşa face el.

— N-am să pot să-l văd mâine. Plec la Capua.

— Pleci la Capua?

— Parcă aşa îi spunem noi Warlevului, nu?

— S-a întâmplat ceva, spuse ea. Îşi îndreptă spatele, ca şi când ar fi aşteptat pronunţarea unei sentinţe. Aş prefera să-mi spui, direct orice ar fi. Promit să nu fac nicio scenă, Joe.

— Nu-i nimic, am spus. N-ai. De ce să-mi faci o scenă. Harry a fugit de la şcoală. Şi ţine morţiş să mă vadă pe mine. Atâta tot.

— Trebuie să pleci chiar acum? Nu poate să mai aştepte o zi?

— Ar fi trebuit să plec încă de acum două zile. Nu m-aş mira dacă acum ar refuza să mă vadă. Ştrengarul de el!

Mi-am dus mâna la ochi. Mi-o trase în jos.

— Să nu te ruşinezi, spuse ea. Nu te-am văzut plângând niciodată. Pentru mine e o răsplată, Joe. Eu am plâns din cauza ta, Joe. Am plâns noapte de noapte pentru tine când am plecat din Capua. Pe urmă visam la viaţa pe care am fi dus-o când ai fi fost. Lângă mine, şi nu mai plângeam. Bătu în masa roz. Locul ăsta făcea parte din ea. Din viaţa pe care am fi dus-o. Mi-a plăcut întotdeauna localul ăsta. Nu ştiu de ce. Aş fi putut lua prânzul aici şi înainte, dar n-am făcut-o niciodată. Îl păstram pentru o ocazie specială. Se uită în jur. Luminile astea roz, covoarele, pereţii roz tapetaţi – e ca şi cum ai sta într-o cutie de fondante – e chiar prea frumos pentru un prânz de afaceri. Când Nick a spus că o să luăm prânzul aici, a fost ca o precizare. O precizere bună. Totul se va aranja…

— Totul va merge pe calea cea bună, am spus.

— Nu, dragul meu. Vrei să-mi mai dai un coniac?

Am chemat chelnerul. După ce am comandat băuturile, mi-am pus mâna peste mâna ei.

— Am să mă întorc, am spus. Crezi că plec pentru totdeauna la Capua?

— Nu înţelegi, spuse ea supărată. Aş fi vrut să te duci la momentul oportun. Acum nu-i timpul potrivit.

— E doar un băieţaş, am spus eu şovăind. Sunt tatăl lui. Trebuie să mă duc la el.

— Eşti şi tatăl Barbarei, spuse ea. Ştiu ce simţi pentru ea. Vorbeşti în somn, Joe. Îi strigi numele în somn, dar nu-l pronunţi niciodată când eşti treaz.

— Barbara nu e... am început şi m-am oprit numaidecât.

Dădu din cap.

— Vrei să zici că nu e atât de importantă? Ba da, Joe. E mai importantă chiar decât Harry. Şi decât slujba pe carevrea să ţi-o ofere Nick şi decât mine... Sau decât copiii noştri. Râse. Earl's Court, Gloucester Road, South Kensington – nu s-au născut încă, nu-i aşa? îmi dădu la o parte mâna. Mai bine te-ai reîntoarce la copiii tăi, adăugă.

— Norah, am zis. Trebuie să-ţi spun adevărul. Nu e cum crezi tu.

M-am oprit. Pierdusem momentul, nu mai puteam să-i mărturisesc adevărul: acum i-aş fi rănit mândria în mod ireparabil.

— Taci, iubitule, taci. N-ai grijă de mine. N-am să fac nicio nebunie.

— Te iubesc, am spus.

— Şi eu te iubesc, şopti ea. Măcar de mi-ar face bine...

— Norah, am reluat. Nu vreau să terminăm aşa. Am să-ţi telefonez deseară...

— Ţi-am spus – nu-mi duce grija, repetă ea. Nu mai încerc să fac concurenţă. Am văzut cum ai reacţionat când ţi-am adus aminte de Barbara. Asta mi-a fost de ajuns. Nu-i

pot face concurenţă.

Când a sosit coniacul, ciocni paharul de-al meu.

— Să te simţi bine la Capua, îmi ură

— Am să mă întorc, am spus.

— Nimeni nu se întoarce de la Capua, murmură ea.

CAPITOLUL XXVI

— Dacă nu vrei să-mi spui ce s-a întâmplat, la ce bun am mai venit aici?

M-am uitat în jur după o scrumieră şi pentru a cincea oară, de la ora nouă, am stins ţigara direct pe podea.

— Te rog să pleci, bombăni Harry, şi îşi trase pătura peste cap.

— Bine… În definitiv, camera e a ta, am spus.

Mă foiam stâncherit în scaunul pe care-l trăsesem lângă pat; şi iar m-a izbit faptul că odaia lui Harry era cea mai neconfortabilă din toată casa, doar cu puţin mai bună decât odaia pe care o avusesem eu însumi ca băiat. Grămăjoara de mucuri de ţigară de pe linoleumul negru nu făcea decât să-i sporească aerul sărăcăcios. I-am tras uşor pătura în jos. Îşi întoarse faţa într-o parte.

— De ce nu mă laşi în pace?

— Nu m-ai chemat la tine?…

— Da, dar asta acum trei zile…

— Harry, te rog, nu-mi mai aduce aminte…

Se ridică în capul oaselor.

— Credeam că am să te găsesc aici când am venit acasă, începu el. Nimeni nu mi-a spus c-ai plecat. Nimeni nu-mi spune niciodată nimic. Şi atunci bunica a zis că pleacă la Londra şi am rugat-o să-ţi spună să vii. Şi. Tu n-ai venit…

— Acum iată-mă aici.

Am întins mâna spre mâna lui.

— Lasă-mă, făcu el. Ştiu de ce n-ai venit. Faţa păru că i se zbârceşte sub povara cunoştinţelor sale de adolescent.

Am auzit-o pe mama vorbind cu bunica. Ea zice că femeia aia… Hauxiey… a pus gheara pe tine, A zis că trăieşti cu ea…

— N-ar trebui să tragi cu urechea, am zis, să asculţi ceea ce nu te priveşte pe tine…

— Da, dar tu ai dormit în camera mea. Am întrebat-o pe mama şi ea a zis că nu. Am întrebat-o când a venit în vacanţă şi a zis că nu. Dar eu am ştiut că da – ia uită-te la arsura asta de ţigară de pe cuvertura mea indiană.

— Lasă că-ţi cumpăr alta, am spus, cu aceeaşi senzaţie de vinovăţie ca şi când ar fi fost singura lui avere şi i-aş fi vândut-o, ca să mă-mbăt.

— Nu vreau nicio cuvertură, mormăi el. Ai stricat-o – şi gata. Începu să-şi roadă unghiile. De ce ai dormit în camera mea?

— I-am luat mâna de la gură.

— Sunt lucruri pe care nu poţi încă să le înţelegi, am spus. Dar oamenii fac greşeli. Eu am făcut o greşeală şi mama ta a făcut o greşeală.

Mâna lui rămase într-a mea.

— Şi unchiul Mark a făcut o greşeală?

— El a făcut multe…

— Au, mă doare mâna, tăticule!

— Îmi pare rău…

Deodată aerul părăsit, de pe faţa lui Harry deveni insuportabil. Numele lui Mark reaprinse în mine vechea ură şi dorinţa de nimicire; n-aveam să scap niciodată de ura asta, dar acum trebuia să mă ocup de altele. Harry era singur, Harry era pierdut, şi mai era şi arsura aceea de ţigară de pe cuvertura lui indiană. L-am îmbrăţişat.

— Harry, tu crezi că eu te-am părăsit. Nu, băiatul tatii, să nu-ţi închipui asta. A fost prea greu pentru mine şi am fugit. Şi cei mari fug câteodată. M-am întors fiindcă am crezut că ai nevoie de mine. Eşti băiatul meu. Dacă ai

nevoie de mine, n-am să mă mai mişc niciodată de lângă tine.

— Asta o spui acum, dar când te-am chemat, n-ai venit. Niciun te-ai gândit să-mi scrii. La scoală nu veneai să mă vezi… Erai prea ocupat cu doamna aia… Hauxiey. Ştiu eu ce făceai cu ea, dar n-am voie să vorbesc. I-am spus mamei şi mi-a tras o palmă.

— Poţi să spui, dacă vrei, Ştiu tot ce se vorbeşte. Totuşi, asta nu schimbă lucrurile cu nimic, nu?

Se îndepărtă de mine…

— Acum ai să te enervezi, spuse. Toată lumea ţipă la mine. Şi tu ai să începi să ţipi. Aşa fac toţi, totdeauna. Nu-ţi spun nimic. N-am să vă spun nimic, nici unuia, toţi sunteţi nişte nesuferiţi, nişte stricaţi şi n-aveţi nevoie de mine, nici măcar Barbara…

— Ea e doar o. Fetiţă, am şoptit.

— N-are nevoie de mine. Nimeni n-are nevoie de mine. Duceţi-vă cu toţii la dracu'!

Mă privi să vadă ce efect avuseseră asupra mea vorbele lui. I-am zâmbit.

— Nu te enerva, Harry, am spus. Nu pot să te oblig să vorbeşti, dacă nu vrei. Dar orice ar fi, eu sunt de partea ta. Ţine minte. L-am sărutat. Şi acum încearcă să dormi.

M-am ridicat. Când am ajuns la Uşă, m-a chemat înapoi. I-am surâs.

— Pe mâine, am spus.

— Hai, aici, tăticule.

M-am aşezat pe pat.

— Vrei să-ţi spun tot – *orice* aş fi făcut?

— Da, eu nu mint, am zis.

Mă apucă de braţ.

— Şi n-ai să te superi pe mine? Ai promis.

Susan şi ceilalţi ai casei spuneau că ochii lui albaştri şi genele lungi, negre, erau o adevărată risipă pentru un

băiat: privindu-l acum pentru prima oară, după cele două luni de când nu ne mai văzuserăm, am început să pricep ce-l făcuse să fugă de la şcoală. Era un băiat frumos: trăsăturile lui. Dacă le studiam atent, erau mai delicate decât ale Barbarei. Şi iar m-am supărat; de data asta însă pe mine însumi. În ce captivitate îmi permisesem să-mi trimit băiatul…

— Harry, ascultă. N-are nicio importantă ce-ai făcut: îţi promit că n-am să te cert. Toţi greşim. Harry. Şi o greşeală nu-i sfârşitul lumii.

— M-au pus la index, bombăni el. N-am mai putut să rabd. Urăsc scoală asta blestemată!

— *Ar* fi trebuit să-mi r. Pui dinainte că nu-ţi place, am zis. Dar acum n-are importanţă. De ce te-au pus la index?

Mă privi chiorâş.

— N-ai să vrei să mai vorbeşti cu mine, spuse el. Începu să plângă cu sughiţuri. Îl ţineam strâns lipit de mine şi îi ştergeam ochii. După ce îşi suflă nasul, îmi dădu batista înapoi.

— Sunt slab, scânci el. Uite cum bocesc. Îmi respinse braţul.

— Ah, Dumnezeule, am exclamat. Plângi, dacă vrei. Dar spune o dată, dă-i drumul. Ce dracu’ vă învaţă să fiţi la şcoala aia afurisită? Piei roşii?

— Au vrut să mă vopsească, hohoti el. Şi eu… Nu i-am lăsat. E o ceremonie… de iniţiere… în anul doi. Îmi luă batista şi iar îşi şterse ochii.

— Nu prea înţeleg, am spus. Dar eu n-am fost niciodată la o şcoală superioară. Cum adică să te vopsească?

— Îţi vopseşte… Ştii *tu ce*! *Aşa* fac cu toţii…

— Şi directorul ştie?

— De unsă ştie? Lăsă batista. Dar să nu-i spui,

tăticule, te rognu-i spune…

— Nu. Doar nu te-au eliminat numai pentru că nu i-ai lăsat să te *iniţieze*. Dacă prin asta se înţelege că au vrut să-ţi vopsească… Ştiu *eu ce*. *Şi* cum a fost, ai?

— Ei erau zece…

— Foarte bine, zece. Şi ce le-ai făcut celor zece eroi?

— Pe unul l-am tăiat cu cuţitul.

— Atâta tot? Şi ce atâta tevatură?

— L-am tăiat la mână, nu cine ştie ce, că n-aveam la mine decât briceagul ăla mic pe care mi l-ai dat tu.

— Derbedeul! Păi trebuia să i-l înfigi în burtă, am spus zâmbind uşurat.

— Nu eşti supărat, tăticule?

— Supărat? Păi ce alta puteai face?

— Da, şi au zis că sunt un criminal. Au zis că eu nu sunt englez. Lacrimile îi curgeau şiroaie pe obraji.

— Şi ce-ţi pasă ţie, Harry? Bine ai făcut. Dacă cineva încearcă să-ţi dea brânci…

M-am oprit; vedeam că, deocamdată, îşi irosise rezerva de curaj.

— N-ai să mă trimiţi înapoi acolo, nu-i aşa, tăticule?

Mai vorbim noi mâine dimineaţa, am spus. Dacă nu vrei să te-ntorci, nu te-ntorci, îţi promit.

— Tăticule. Batista. Mi-o dădu înapoi.

— Eşti sigur că nu mai ai nevoie de ea?

— Am şi eu una. O mirosi. A ta miroase, tăticule.

Norah o spălase şi o călcase în seara trecută, iar azi dimineaţă, punându-mi-o în buzunarul de la piept, mi-o parfumase din cochetărie. Batista avea iniţiale şi litera J era în aşa fel plasată, încât cădea chiar la mijloc, în centrul triunghiului ieşit în afara buzunarului. Ca şi apa de colonie, batista mi-o dăruise Norah: eu nu voisem s-o port nici parfumată, nici neparfumată, dar ea stăruise. O vârâsem în buzunarul pantalonilor.

— Iese la spălat, am zis. Noapte bună, Harry.

— Tăticule, vino-ncoace.

— Eşti la fel de rău ca Barbara, am spus. Ce mai e?

— Tăticule, eu nu trebuie să lucrez pentru bunicul nu-i aşa?

Cred că putem amâna analizarea acestei chestiuni până peste câţiva ani, am spus. Cine ţi-a băgat în cap asta?

— Nu ştiu, dădu el din umeri. Credeam că tu vrei…

— Şi eu credeam că tu, am răspuns.

— Tu ai crezut că mie îmi place şcoala aia veche şi tâmpită, spuse el, acuzator. Poată lumea crede că ştie mai bine decât mine ce-mi place.

I-am îndreptat pernele.

— Lasă că vorbim noi mâine despre asta, am adăugat. Mama şi cu mine o să ne gândim ce să facem. I-am ciufulit părul. Dormi, băiatule.

Când m-am dus în salon, Susan şedea la măsuţa de scris şi scria o scrisoare. A întors capul când am intrat.

— Ai rezolvat misterul? întrebă ea.

I-am povestit totul pe scurt.

— Eşti foarte deştept! îmi surâse.

— Aş vrea să fiu, am murmurat cu tristeţe.

Îşi aprinse o ţigară.

— Noi cu toţii am fost înfrânţi, şi tu, uite, ai reuşit să-i smulgi lui Harry secretul. Răsuflă zgomotos. Tocmai îi scriam directorului o scrisoare. Acum pot s-o rup, nu mai are niciun rost.

— I-am promis că n-o să-l mai trimitem la şcoala aceea.

— E foarte uşor să promiţi. Nu că ar vrea neapărat să-l primească înapoi…

— I-am promis, am spus.

Se uită peste umăr la harta lumii din secolul 18, atârnată pe peretele din stânga mea. Se apropie de ea s-o

îndrepte. Cu degetul mare pe un semn heraldic, spuse cu răceală:

— Aşadar, ea s-a plictisit de tine?

— Nu mai departe de azi la prânz, încerca să-mi aranjeze viitorul.

Se îndepărtă câţiva centimetri de hartă, cu capul într-o parte.

— Inclusiv noua familie?

— N-o să fie nicio familie nouă, am răspuns. Am una.

— Vrei să rămâi?

Şedea parcă mai dreaptă ca altă dată; doar umerii şi-i ţinea puţin lăsaţi, ca şi când şi-ar fi dat seama de noua povară care o aştepta. M-am aşezat într-un fotoliu.

— Nu-i uşor, am spus.

— Vrei să rămâi?

Deodată mi-am adus aminte că îmi dăduse cheile maşinii. Era ceva care nu se putea uita. Ea fusese de partea mea – fusese de partea mea, aşa cum fusesem eu în seara asta de partea lui Harry.

— Vreau să rămân, am spus.

Îngenunche şi îmi dezlegă şireturile pantofilor.

— Ţii cu adevărat să rămâi, sau vrei doar să fii un gentleman?

— Nu ştiu dacă sunt gentleman sau nu, ştiu doar ce am de făcut…

Îmi aduse papucii.

— El e ca tine, spuse ea.

— Cine?

— Harry. Îmi încălţă papucii. Vrea să le facă tuturor pe plac şi în acelaşi timp ţine să fie propriul său stăpân.

— Nu ştiu prea multe despre el. Nici despre tine.

Zâmbi.

— Acum ştim mai multe, nu?

Un scâncet se auzi sus, apoi vocea crescu şi un ţipăt

făcu să răsune casa.

— E fata mea, am spus. Ştie că sunt aici?

Susan dădu din cap.

— Stai liniştit, Joe. Poate că se întoarce…

S-au auzit paşi. Susan se îndreptă tremurând spre uşă. Barbara stătea în prag, plângând, cu căţelul sub braţ. Alergă la Susan.

— Vreau să beau puţin suc, mămico.

Am îngenuncheat şi le-am strâns pe amândouă în braţe.

— Unde ai fost, tăticule?

— Să câştig bani.

— O grămadă mare de bani, spuse ea adormită. O grămadă mare de bani…

Susan o aşeză pe canapea.

— Stai aici cu tăticul pân-îţi aduc ceva de băut, draga mea.

— Nu, spuse ea. Să-mi aducă tăticu' suc! Cu gheaţă. Şi cu pai.

M-am dus la bucătărie şi am deschis frigiderul, apoi mi-am amintit că noaptea ea nu bea suc de portocale. Am făcut într-o ceaşcă un amestec de Kia-Ora şi i-am dus-o în salon.

Barbara şedea pe genunchii lui Susan, cu pleoapele lăsate în jos. Când am intrat în cameră, a deschis ochii. I-am dat ceaşca; o goli cu nesaţ, cu sorbituri zgomotoase. Ţinând mâna sub ceaşcă, îi priveam faţa, să văd dacă mă recunoaşte. Acum însă, reale pentru ea erau doar băutura Kia-Ora şi Susan. Lăsă ceaşca să cadă; am prins-o înainte de a atinge parchetul.

— Să te duc sus, draga mea? am întrebat-o.

Se înfundă mai adânc în braţele lui Susan. Am sărutat-o pe frunte.

— Tăticul s-a întors, am spus. Somn uşor, fetiţa tatii.

Dar ea şi adormise. Nu-i vedeam faţa, numai partea din Spate a capului, care, ca la toţi copiii mici, era mare în raport cu restul corpului.

Ar fi putut să fie copilul oricui, m-am gândit; şi când Susan o duse spre uşă, nu m-am mai gândit. Hotărârea fusese luată; dragostea biruise în cele din urmă. Nu fusesem pregătit ca dragostea să ia asemenea forme, nu mă aşteptam ca cererile ei să fie atât de stăruitoare, sperasem să primesc măcar vreo răsplată, chiar dacă mi-aş fi acordat-o singur. Şi totuşi nu m-am simţit altfel decât înainte; nu mă schimbasem, nu eram mai bun, nu căpătasem puteri noi: mă aflam singur într-un salon mare cu tapet crem şi auriu şi cu parchet pe jos, un salon care, în ciuda aerului său imaculat avea ceva din melancolia unui vechi teatru de luptă.

Susan veni în odaie şi se aşează, pe braţul fotoliului în care şedeam.

— Să nu fi supărat, Joe, că nu s-a bucurat prea tare de tine, spuse ea cu drăgălăşenie. Ai lipsit mai mult de o lună. Asta, la un copil de vârsta Barbarei echivalează cu zece ani.

— Nu sunt supărat, am răspuns. Curând are să se obişnuiască iar cu mine.

Îşi vârî degetul arătător pe după cureaua mea.

— Ai slăbit, murmură. Mama zicea că nu arătai bine… Joe, ce ţi-a spus?

— O groază de lucruri…

— Nu eu am trimis-o, să ştii. Se aşează pe genunchiul meu. Ce ţi-a spus?

— Mi-a spus că Barbara nu e copilul lui Mark.

Se înţepeni toată.

— Ah, Dumnezeule, exclamă. Joe, aş vrea să nu-ţi fi spus niciodată adevărul, dar n-are rost să neg. Nu acum…

Am strâns-o tare de mijloc.

— Mi-a trebuit mult timp ca să ajung aici, am spus. Maică-ita are dreptate. Nu copiii îşi aleg părinţii – părinţii îşi aleg copiii! Ştiu că mi-ai mărturisit adevărul. Eu însă o iubesc pe Barbara, şi acum nu mă mai pot opri s-o iubesc. E copilul meu, ca, şi Harry. Eu m-am declarat singur tatăl ei. Ţie ţi-e uşor să ştii care-i copilul tău, dar eu a trebuit să descopăr, iubindu-l. Poate că nici Harry n-a fost fiul meu până în seara asta.

Mă mângâie pe păr.

— N-ai să regreţi ce-ai spus, nu, Joe? N-o să mai fi amărât?

— N-am să regret. Nu ştiu dacă am să fiu sau nu amărât. Dar am să încerc.

— Vrei să pleci din Warley? Eu te las, dacă aşa ai să fii mai fericit.

— Nimeni nu pleacă din Capua, am zis.

Mă privi întrebătoare.

— E o vorbă…

— Ştiu a cui, vorbi ea. De aici înainte, va trebui să fim atenţi când pomenisem de anumite lucruri, nu? Se. Ridică. Eşti obosit acum, dragul meu – mai vorbim mâine. Căscă. Vrei o ceaşcă de ceai?

— Îmi fac singur, am spus. Şi tu cred că eşti obosită…

Ochii i se umeziră.

— Joe, ce bun eşti. Tu eşti singurul meu iubit, Joe, tu eşti singurul meu iubit…

Am luat-o în braţe.

— Şi seara, la culcare, nimeni nu-ţi făcea o ceaşcă de ceai?

— Tu eşti singurul, spuse ea. Numai pe tine te-am iubit, Joe, numai pe tine te-am avut în gând, tot timpul, Joe, nu mă mai urăşti, nu-i aşa? O să uităm totul, nu?

— Vom încerca, am spus.

— Şi cu Norah, s-a terminat – gata?

M-am uitat la telefon, apoi iar spre Susan.

— Atât cât se poate în cazurile astea, am mormăit.

— Clătină din cap.

— Nu poţi să rupi dintr-odată, nu? Dar nu mai doare, Joe, nu-i aşa?…

— Doar fiindcă doare pe alţii, am spus. E ceva fără de sfârşit…

— Joe, chiar dacă ce-ţi spun eu nu te ajută – să ştii că te-am iubit întotdeauna. N-ai să crezi, dar te iubesc.

Am sărutat-o.

— Şi eu te iubesc, am spus.

Cuvintele acestea însă cu greu le-am rostit; le rostisem numai fiindcă ea avea părul lung şi negru, ochi mari căprui, fiindcă era o fată drăguţă şi nu departe de noi se afla un pat dublu; parcă aş fi sedus pe nevasta altcuiva.

— Te iubesc, am repetat, de data aceasta mai decis.

Se retrase de lângă mine.

— Am să te cred, murmură. Şi tu ai să mă crezi. Va trebui să ne-o spunem mereu. Cu toţii.

M-am dus la bucătărie şi am umplut ceainicul electric; după ce l-am umplut, am lăsat robinetul să curgă, numai de plăcerea de a vedea apă limpele. Am pus ceainicul în priză şi am aşezat cele cuvenite pentru ceai pe tava pe care Harry o meşterise în vacanţa de vară. Când ceainicul începu să fiarbă, mi-am adus aminte de ceaiul Orange Pekol pe care-l cumpărasem la Twinings pe Ştrand; după ce l-am luat din geamantanul meu rămas în hol, am stat un moment lângă ceainicul care bolborosea, gândindu-mă dacă să-l amestec cu ceai indian – după aceea însă, m-am răzgândit. Luând tava s-o duc în salon, am băgat de seamă că uitasem ceva.

Am scos o lămâie din raftul cu legume. Am tăiat o felie, apoi m-am oprit şi am lăsat cuţitul jos. Din senin, fără să-mi dau bine seama de ce, mă simţeam fericit, mai fericit

decât fusesem vreodată în copilărie. Starea aceasta nu putea să dureze, abia începusem să-i fiu recunoscător şi o şi simţeam gata să se destrame din nou; dar ştiam că avea să revină.

I Desenator englez de mobile de pe la 1800. Caracteristica stilului: linii drepte şi proporţii graţioase.

V2, 3 Cunoscuţi actorii de film americani.